શ્રી જીવનેશપ્રભુ (પોરબંદર) કૃત

સેવા કુંજ

શ્રી નવનીતપ્રિયાજી (નાથદ્વારા) ઘરની નિત્ય તથા વર્ષોત્સવ સેવા પ્રણાલિકા

પ્રકાશક : શ્રી ગોવિંદરાયપ્રભુ પુષ્ટિગ્રંથ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ

પુષ્પ : પહેલું

॥ श्री हरिः ॥
॥ श्री गोवर्द्धनोद्धरणधीरो विजयते ॥
॥ श्री मदनमोहनो जयति ॥
॥ श्री नवनीतप्रियो जयति ॥
॥ श्री मथुराधीशो जयति ॥
॥ श्री नटवरलाल बालकृष्णलालौ जयतः ॥

(નિત્ય તથા વર્ષોત્સવ સેવા પ્રણાલિકા)

શ્રી જીવનેશ પ્રભુ કૃત

સેવા કુંજ

(પોરબંદર શ્રી ગોપીનાથજીની હવેલીમાં બિરાજતા શ્રી મહાપ્રભુજીના નિધિ અને નગરઠટ્ટાવાળા દીવાન નારાયણદાસ લોહાણાના સેવ્ય યુગલસ્વરૂપ-શ્રી મદનમોહનલાલજીનો સેવાક્રમ, નાથદ્વારા શ્રીનવનીતપ્રિયાજીના ઘરની સેવા પ્રણાલિકા મુજબ. પોરબંદરવાળા ગો. શ્રી જીવનલાલજી વલ્લભલાલજી મહારાજશ્રીના શ્રીહસ્તથી લખાયેલ વ્રજભાષા ઉપરથી ગુજરાતી અનુવાદ)

શ્રી ગોવિંદરાય પ્રભુ પુષ્ટિગ્રંથ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ
મેનેજીંગ ટ્રસ્ટી : ગોસ્વામિ શ્રી હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી (પોરબંદરવાળા)
કાર્યાલય : 'શ્રીકુંજ', ૧૦-બી હરિહર સોસાયટી શેરી નં. ૧,
કાલાવડ રોડ, રાજકોટ. ૩૬૦ ૦૦૫
ફોન : (૦૨૮૧) ૪૪૦૦૧૧

: પ્રકાશક :

શ્રી ગોવિંદરાય પ્રભુ પુષ્ટિગ્રંથ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ

આવૃત્તિ : પ્રથમ   પુષ્પ : પહેલું

પ્રત : ૧૦,૦૦૦

© સર્વહક્ક પ્રકાશકને સ્વાધીન

ન્યોછાવર : રૂા. ૨૦૦-૦૦ (પોસ્ટેજ અલગ)

: ટાઈપોગ્રાફી, ડીઝાઈન એન્ડ પ્રિન્ટીંગ :

પ્લસ કોમ્યુનીકેશન્સ

પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકોના પ્રકાશક

૨૦૩, શાંતિ કોમ્પ્લેક્ષ (મહેતા બિલ્ડીંગ) બીજા માળે,
૧, કોટક શેરી મેઈન રોડ, હોટલ આદિત્યની પાછળ,
રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. ફોન : (૦૨૮૧) ૨૩૫૬૧૧-૨૩૪૨૬૨
E-mail : pluscom@ad1.vsnl.net.in

: પ્રાપ્તિ સ્થાન :

શ્રી ગોવિંદરાય પ્રભુ પુષ્ટિગ્રંથ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ
કાર્યાલય : 'શ્રીકુંજ', ૧૦-બી હરિહર સોસાયટી શેરી નં. ૧,
કાલાવડ રોડ, રાજકોટ. ૩૬૦ ૦૦૫
ફોન : (૦૨૮૧) ૪૪૦૦૧૧

* * *

'શ્રી ગોવિંદ નિકેતન - ૨', જૂની પોસ્ટ ઓફીસની સામે,
મહાત્મા ગાંધી રોડ, પોરબંદર - ૩૬૦ ૫૭૫ (ગુજરાત)
ફોન નં. (૦૨૮૬) ૨૪૯ ૯૪૯

સંદર્ભ ગ્રંથ સૂચી

(૧) સેવા સિદ્ધાંત કૌમુદિ ભા ૧, ૨, ૩ વ્રજભાષા (શ્રી જીવનપ્રભુ)

(૨) વૈષ્ણવ માર્ગોપદેશિકા (શ્રી હરિકૃષ્ણ વીરજી શાસ્ત્રી)

(૩) પુષ્ટિ માર્ગીય વર્ષોત્સવ ચંદ્રિકા (શ્રી હરિકૃષ્ણ વીરજી શાસ્ત્રી)

(૪) જીવન દર્શન (શ્રી પ્રેમલાલ ગો. મેવચા)

(૫) 'શ્રી મથુરેશજીનું પ્રાકટ્ય'

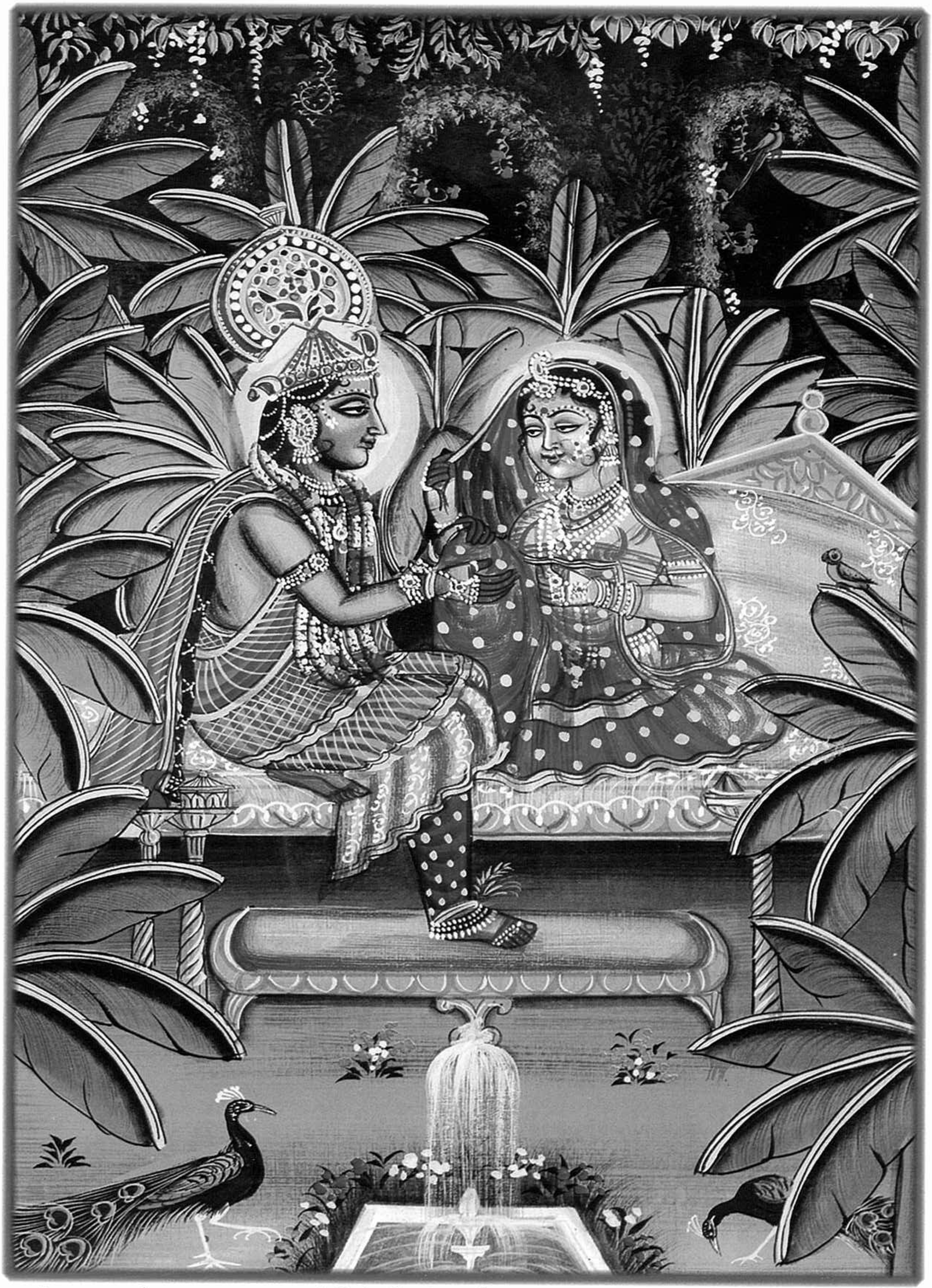

चांपत चरण मोहनलाल ॥ पलका पोढी कुंवरिराधे सुंदरी नवबाल ॥१ ॥कबहुं करगहि नयनमिलवत कबहुं छुपावत भाल ॥ 'नंददास' प्रभु छबि निहारत प्रीतके प्रतिपाल ॥ २ ॥

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧

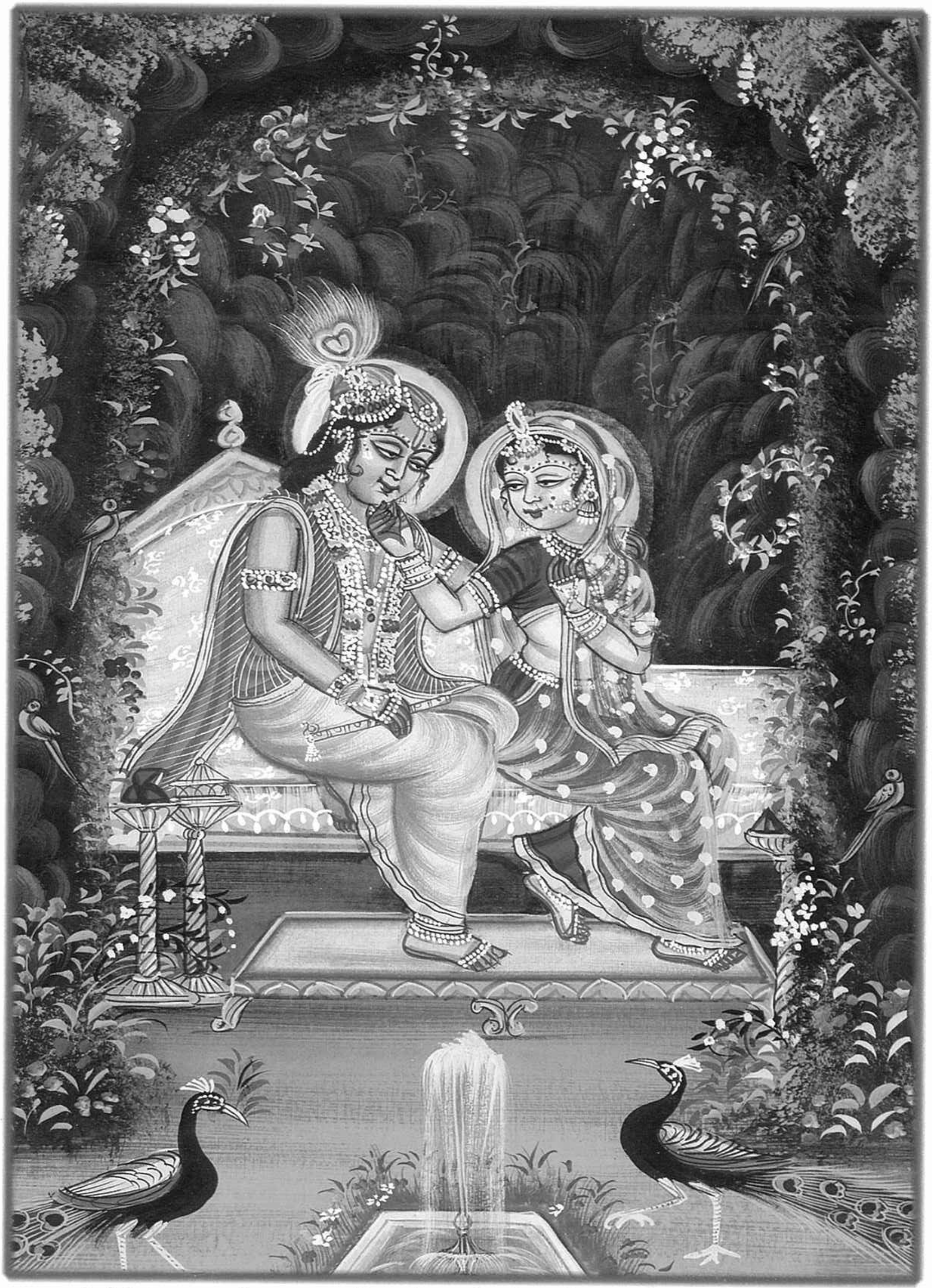

कृष्णको बीरी देत व्रजनारी ॥ पानसुपारी काथो गुलाबी लोंगन कील संवारी ॥१॥ व्रजनारीजो कुंजलो ठाढी कंचनकीसीवारी ॥ लेले बीरी करन कमलमें ठाढी करत मनुहारी ॥२॥ कहेत लाडले बीरी लीजे मोहन नंदकुमार ॥ 'परमानंद' प्रभु बीरी आरोगत व्रजकें प्राण आधार ॥३॥

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨

પ્રસ્તાવના....

ગોસ્વામિ હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી
પોરબંદર

શ્રી હરિરાય મહાપ્રભુ પોતાના ગ્રંથ **''જન્મવૈફલ્ય નિરૂપણાષ્ટકમ્''** માં આજ્ઞા કરે છે કે :

नाश्रितो वल्लभाधीशो न च द्रष्टा सुबोधिनी ।
नाऽऽराधि राधिकानाथो वृथा तज्जन्म भुतले ॥

મનુષ્ય જન્મ લઈ જેમણે શ્રી વલ્લભાધીશનું શરણ સ્વીકાર્યુ નથી, આશ્રય કર્યો નથી, જેમણે શ્રી સુબોધિનીજીના કથામૃતનું પાન કર્યુ નથી, શ્રીમદ્ ભાગવતના તત્વને જાણ્યું નથી અને રાધિકાનાથ શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજી શ્રીઠાકોરજીની આરાધના કરી નથી એટલે કે ભગવદ્ સેવા કરી નથી તેઓનો આ પૃથ્વી પરનો જન્મ નિષ્ફળ છે.

જીવની જેમાં અહંતા મમતા રહેલી છે તે દેહ, સ્ત્રી, પુત્ર, દ્રવ્ય, કુટુંબાદિક હે પ્રભો! મારા નથી પણ આપના છે. એ રીતે ગુરૂ સમક્ષ પ્રતિજ્ઞા દ્વારા પ્રભુને આત્મનિવેદન કરી અહંતા મમતાનો ત્યાગ કરી ભગવદ્ સેવાનો અધિકાર મેળવી દાસ્યભાવથી 'योयदंशः स तं भजेत' એ શ્રુત્યનુસાર જીવ પ્રભુનો અંશ હોવાથી અંશી પ્રભુની સેવા કરવી એ તેનો સ્વધર્મ છે. માટે તે સ્વધર્મરૂપ સેવા ન કરનારનો જન્મ આ ભૂતલ ઉપર નિષ્ફળ છે.

भगवद्रूपसेवार्थं तत्सृष्टिर्नान्यथा भवेत्। ભગવત્સ્વરૂપની સેવા અર્થેજ પુષ્ટિ સૃષ્ટિ થઈ છે, જે શ્રીઠાકોરજીએ નિજકાયાથી પ્રકટ કરી છે. શ્રીઠાકોરજીએ આચાર્યજી શ્રી મહાપ્રભુજીને જીવને બ્રહ્મસંબંધ દ્વારા નિર્દોષ કરવાની આજ્ઞા કરી કે જેથી જીવ સેવા પહોંચે. ભગવદ્સેવા નિર્દોષ અને આનંદરૂપ છે. સર્વ દોષોનો નાશ કરનારી છે ''બ્રહ્મસંબંધથી જ જો સર્વ દોષની નિવૃત્તિ થાય છે તો પછી ભગવદ્સેવાથી કયા દોષનો નાશ થાય છે?'' તેનું સમાધાન એ છે કે 'દેહ અને જીવના જે સર્વ દોષ હતા તે તો બ્રહ્મસંબંધથી દૂર થયા, પરંતુ પુનઃ પ્રભુની લીલા પ્રાપ્તિમાં જે પ્રતિબંધરૂપ દોષો હોય છે તે સેવા દ્વારા દૂર થાય છે. ત્યારેજ સ્વરૂપાનંદનો અનુભવ થાય છે. એ ભાવ વિચારી વૈષ્ણવે બ્રહ્મસંબંધ લઈ પોતાના શ્રીગુરૂદેવ પાસે શ્રીઠાકોરજી પુષ્ટ કરાવી ભગવદ્સેવા કરવી જોઈએ. સેવા કરવાથી જ બ્રહ્મસંબંધની સાર્થકતા થાય છે.

સેવા આધિદૈવિકી ન થાય ત્યાં સુધી શ્રી ઠાકોરજી સેવાનો સાક્ષાત અંગીકાર કરતા નથી. પણ સ્વરૂપના માધ્યમથી જ સેવા સ્વીકારે છે. શ્રીઠાકોરજી રસરૂપ છે અને રસને રહેવા માટે આધાર પાત્ર જોઈએ. તેથી રસરૂપ પ્રભુ વાસુદેવ વ્યુહને અધિષ્ઠાન કરીને બિરાજે છે. આ વાસુદેવ વ્યુહ જે અધિષ્ઠાન રૂપ છે તે સર્વોદ્વારક સ્વરૂપ છે અને તેની ભીતર બિરાજતા રસરૂપ પુષ્ટિપુરૂષોત્તમ ભક્તોદ્વારક છે.

વૈષ્ણવોને જે સ્વરૂપ પધરાવી દેવામાં આવે છે, તે ચિત્રજી હોય કે સ્વરૂપ હોય, તેને શ્રીગુરૂદેવ પાસે પુષ્ટ કરાવવામાં આવે છે અને શ્રી આચાર્યબાલક પુષ્ટિકરણ દ્વારા તે સ્વરૂપમાં ભક્તોદ્વારક પુષ્ટિપુરૂષોત્તમને પધરાવે છે. જયાં સુધી સેવા કરનારનો ભાવ શુદ્ધ ન થયો હોય ત્યાં સુધી તે જે સેવા કરે છે તેનો સ્વીકાર અધિષ્ઠાન સ્વરૂપના માધ્યમથી પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમ કરે છે અને જયારે ભાવ અત્યંત વૃદ્ધિંગત થાય અને સેવા આધિદૈવિકી થાય, ત્યારે અધિષ્ઠાન સ્વરૂપની ભીતર બિરાજતા ભક્તોદ્વારક સ્વરૂપે તેનો સાક્ષાત સ્વીકાર કરે છે. આ ભક્તોદ્વારક સ્વરૂપે સેવા સ્વીકારે ત્યારે સાક્ષાત અરોગતા હોય તેવા દર્શન થાય છે.

શ્રુતિ અને ભાગવત્ (મયાદાં અને પુષ્ટિ) બંને ભાવનું સ્વરૂપ કહે છે. સર્વાધારરૂપ, સ્વંવ્યાપક, ઐશ્વર્યવાન પ્રભુ છે, એમ સમજી તેમનું ભજન કરવું એ મર્યાદા ભક્તિ છે. શ્રુતિ પ્રભુને 'નેતિ નેતિ' કહે છે. બ્રહ્મા, શિવ, શેષાદિક ઐશ્વર્યભાવથી ભગવાનનું ભજન કરે છે. તેથી તેઓ મર્યાદા ભક્ત કહેવાય છે. મર્યાદા ભક્તિમાં શાસ્ત્રીય નિયમોનું આધિકય અને સ્નેહનું ગોણપણું હોય છે. પ્રભુના અંતરંગ ભક્તો નંદ, યશોદા, વ્રજભક્તાદિક સ્નેહ ભાવથી પ્રભુનું ભજન કરે છે જે પુષ્ટિભક્તો છે અને પુષ્ટિભક્તિમાં સ્નેહનું આધિકય અને શાસ્ત્રીય નિયમોનું ગોણપણું હોય છે. શ્રીઠાકોરજી એક હોવા છતાં ભક્તોના ભાવાનુસાર ભિન્ન ભિન્ન રૂપે દર્શન આપે છે. મર્યાદા ભક્ત ઐશ્વર્યભાવથી પ્રભુનું આરાધન કરે છે. તેઓ સમજે છે કે પ્રભુ કોટિ બ્રહ્માણ્ડ કર્તા છે. તેથી તેમને ભૂખ તરસ ન હોય તેવા ઐશ્વર્યયુક્ત પ્રભુને અમે શું આપવાના? પ્રભુતો અમારી રક્ષા કરે છે. એવા ભક્તો પાસે પ્રભુ કંઈ માંગતા નથી. પરંતુ પુષ્ટિ ભક્તો નંદ, યશોદા, વ્રજભક્તાદિક સ્નેહભાવ યુક્ત છે. તેઓ એક ક્ષણમાં એવી ભાવના કરે છે કે ''પ્રભુ ભૂખ્યા તો નહિ હોય ને?'' બીજી ક્ષણમાં એમ વિચારે છે કે ''પ્રભુને શીત અથવા ઉષ્ણતા તો નહિ લાગેને!'' જયાં કેવલ પ્રભુના સુખનો જ વિચાર કરવામાં આવે છે એવા પુષ્ટિ ભક્તો પાસે શ્રીઠાકોરજી વિશેષ કૃપા કરીને સામગ્રીનો અંગીકાર કરે છે. શ્રીમદ્ ભાગવતમાં એવું પ્રસિદ્ધ નિરૂપણ છે. ઐશ્વર્યભાવમાં મર્યાદા રીતિ છે, સ્નેહભાવમાં પુષ્ટિ રીતિ છે. આ બે માર્ગના સ્વરૂપ ભેદાનુસાર રસાનુભવ પણ ભિન્ન ભિન્ન છે.

શ્રીઆચાર્ય શ્રીમહાપ્રભુજી સિદ્ધાંત મુક્તાવલી ગ્રંથમાં આજ્ઞા કરે છે કે ''કૃષ્ણ સેવા સદા કાર્યા માનસી સા પરા મતા'' સદા શ્રીકૃષ્ણની સેવા કરવી અને તેમાં માનસી સેવા ઉત્તમ છે. સદા શ્રીકૃષ્ણની સેવા કરનારને માનસી સેવા સિદ્ધ થાય છે. 'चेतस्तत्प्रवणं सेवा तत्सिद्धयै तनुवित्तजा' પ્રભુમાં ચિત્તનું પરોવાવું એકાગ્ર થવું તે સેવા. તે (માનસી) સેવાની સિદ્ધિને અર્થે તનુવિત્તજા સેવા પહોંચવી જોઈએ.

ભક્તિ શબ્દનો અર્થ માનસી સેવામાં જ પરિણામે છે. ભક્તિમાં ભજ ધાતુ છે. એ ભજ સેવાયામ ભજ ધાતુ સેવાના અર્થમાં છે. આથર્વણમાં શ્રુતિ છે કે भक्तिरस्य भजनं तदिहामुत्रोपाधि नैशश्येन मनः कल्पनम् આ વાકયમાં પણ ચિત્તનું પ્રભુમાં લીન થવું એને જ ભક્તિ કહી છે. ભક્તિ મીમાંસા સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે ''सापरानुरात्तिरीश्वरे'' આ સૂત્રમાં 'ઈશ્વરને વિષે ચિત્તમાં અત્યંત અનુરાગવૃત્તિ' તેજ ભક્તિ એમ કહ્યું છે. માટે ભક્તિમાં માનસી સેવા જ પ્રધાન છે. એ માનસી સેવા તનુજા અને વિત્તજા સેવાથી સિદ્ધ થાય છે. ઉપરના પ્રમાણોથી શ્રીઆચાર્યચરણે સેવાનું લક્ષણ 'चेतस्तत्प्रवणंसेवा' પ્રભુમાં ચિત્તનું પરોવાવું તે સેવા એ સબલ છે.

વૈષ્ણવોએ ભગવદ્ સેવા માટે નીચેના ચાર પદાર્થોને પરમ તત્વ જાણવા.

૧) યશોદોત્સંગલાલિત શ્રી કૃષ્ણ.

૨) શ્રી આચાર્યજી શ્રી મહાપ્રભુજી

૩) શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી શ્રી ગુંસાઈજી

૪) આપણા શ્રી સ્વામિનીજી-વ્રજભક્તો

સેવા માટે શ્રી આચાર્યજીએ સર્વનિર્ણય પ્રકરણમાં જે પ્રકાર નિરૂપણ કર્યો છે તે પ્રકારે સેવા કરવી. કદાપી અન્ય માર્ગની રીતિથી તેમજ સ્વકલ્પિત પ્રકારથી (જેમકે ગ્રીષ્મ ઋતુમાં ગાઢ આભરણ વસ્ત્રાદિ શ્રી...ને ધરાવવા) તેમજ દુ ભાવના સમન્વયથી (અશ્રદ્ધાથી અને અભાવપૂર્વક) ન કરવી.

આપણા ગૃહના મૂળ પુરૂષ શ્રી કાકા વલ્લભજી મહારાજ એઓશ્રીનું પ્રાકટ્ય શ્રી મહાપ્રભુજીથી છટ્ઠી પેઢીએ થયેલ. એમની શ્રીનાથજી તેમજ શ્રીનવનીતપ્રિયાજીમાં અનન્ય આસક્તિ હતી. એમના સાત લાલજી તેમજ સાતેય નિધિસ્વરૂપો જે છોટા સાત નિધિ તરીકે સંપ્રદાયમાં ઓળખાય છે, તે પણ શ્રી નવનીતપ્રિયાજીની પાસે બિરાજતા. માટે શ્રી કાકા વલ્લભજી મહારાજના સાતેય બાલકોના ઘરમાં શ્રીનવનીતપ્રિયાજી (નાથદ્વારા)ના ઘરની બાલ ભાવની સેવા પ્રણાલિકા છે. આપણે ત્યાં બિરાજતા શ્રીમદનમોહનલાલજી યુગલસ્વરૂપ તે શ્રી કાકા વલ્લભજી મહારાજના તૃતીય લાલજી શ્રી ગોપાલજી મહારાજ ઉપર પધરાવી આપેલ છોટા સાત નિધિ માનું તૃતીય નિધિ સ્વરૂપ છે. આ કિશોર લીલાનું સ્વરૂપ હોઈ આપણે ત્યાં નવનીતપ્રિયાજી (નાથદ્વારા)ના ઘરની સેવા પ્રણાલિકામાં આ કિશોર લીલાના સ્વરૂપને અનુલક્ષીને તેમજ આપણા ઘરના બાલકોના ઉત્સવો, જન્મદિવસના ક્રમ મુજબ સુક્ષ્મ ફેરફાર થયેલા છે. મંદિરક્રમમાં નિધિનો નંદાલયનો સેવા પ્રકાર હોઈ તેમાંથી સુક્ષ્મ પ્રકાર કરી અત્રે આ પુસ્તકમાં પ્રકાશિત કર્યો છે. અષ્ટપ્રહર સેવા ક્રમમાંથી ચાર પ્રહરનો જ ક્રમ રાખેલ છે. વૈષ્ણવોને ત્યાં મંગલા-રાજભોગ-ઉત્થાપન અને શયન એમ ચાર ભોગ આવે, ગોપી વલ્લભ ભોગ તેમજ સંધ્યાભોગ આવે નહિ તેમજ નીચે દર્શાવેલ સેવા ક્રમ પણ વૈષ્ણવોને ત્યાં આવે નહિ તેમાં ઉત્સવોના જાગરણ, જન્માષ્ટમીની રાત્રિનું પંચામૃત, બીજા જન્મોમાં થતાં પંચામૃત, છટ્ઠીપૂજા, ગોવર્ધનપૂજા વિગેરે. ફક્ત જન્માષ્ટમીને દિવસે સવારે વૈષ્ણવોને ત્યાં બિરાજતા શ્રી... ને પંચામૃત થાય. બીજા કોઈ પંચામૃત વૈષ્ણવોને ત્યાં થાય નહિ. તેમજ ડોલ, પ્રબોધિની, રથયાત્રા આ બધા ઉત્સવોમાં મંદિરમાં ત્રણ ભોગ આવે છે તે પણ વૈષ્ણવોને ત્યાં ન આવતા ફક્ત એક જ ભોગ આવે. પૂજા, અધિવાસન, શંખોદક, ધૂપ, દીપ, ભટ્ટીપૂજા, શંખનાદ પણ વૈષ્ણવોને ત્યાં ન થાય, તે મંદિરક્રમમાં આવે છે. શ્રીનાથજીના પાટોત્સવને દિવસે શ્રીનાથજીના ભાવનાજી, ગંગાદશહરાના શ્રીયમુનાજીના ભાવનાજી, રાધાષ્ટમીના શ્રીસ્વામિનીજીના ભાવનાજી તેમજ હિંડોળામાં પણ શ્રી સ્વામિનીજીના ભાવનાજી પધારે છે તે ક્રમ પણ વૈષ્ણવોને ત્યાં આવે નહીં.

ઉપરોક્ત સેવાક્રમમાંથી અમુક ક્રમ આ પુસ્તકમાં દર્શાવેલ છે તેમાં 'મંદિરક્રમમાં' એવું જણાવેલ છે. આપણો માર્ગ ભાવ પ્રધાન હોઈ ભાવના થઈ શકે તેમજ નિધિ સ્વરૂપોના ઉત્સવના સેવાક્રમનું અવગાહન થઈ શકે એ હેતુથી આ પુસ્તકમાં દર્શાવેલ છે.

આપણે ત્યાં પાંચ ઘટાનો ક્રમ છે. તેમાં માગશર વદિ અમાસના શ્યામ ઘટા, પોષ સુદિ પાંચમના હરી ઘટા (લીલી ઘટા), પોષ સુદિ બારસના પીળી ઘટા, પોષ વદિ સાતમના પીરોજી ઘટા તેમજ પોષ વદિ બારસના લાલ ઘટા આવે છે. આપણે ત્યાં શ્રી.... ને ફૂલના શૃંગાર વૈશાખ વદિ આઠમ, જેઠ વદિ પાંચમ, અષાઢ સુદિ આઠમના ધરાય છે.

આ સેવા પ્રણાલિકા પ્રકાશિત કરવાનો હેતુ આ પુસ્તક માધ્યમ દ્વારા વૈષ્ણવોના ઘરે પહોંચીને શ્રીઠાકોરજીને થતો પરિશ્રમ તેમજ શ્રી...ની સેવામાં અજાણતાથી થતાં અપરાધ દૂર કરવા માટેનો છે. બધા વૈષ્ણવો પોતાના સેવ્ય સ્વરૂપને યથાશક્તિ લાડ લડાવે છે. નિત્ય સામગ્રી સિદ્ધ કરે છે તેમજ વસ્ત્રો, શૃંગાર, આભૂષણો પણ સિદ્ધ કરાવે છે. પરંતુ તે પોતાની ઈચ્છા અનુસાર સ્વકલ્પીત રીતે કરાવે છે. જો વૈષ્ણવોને પોતાના ગુરૂઘરની સેવા પ્રણાલિકાનો આધાર હોય તો તે પ્રમાણે સામગ્રી, વસ્ત્રો, શૃંગાર, આભુષણો વિગેરે સિદ્ધ થઈ શકે. બધા જ વસ્ત્રો, શૃંગાર,

આભુષણો લેખ મુજબ તૈયાર થઈ શકે. શ્રી...ને સામગ્રી પણ નિત્ય લેખ મુજબ અરોગાવી શકાય. પછી ભલે તેમાંથી અમુક જ પ્રકાર સિદ્ધ કરી શકાય, પરંતુ તે લેખ મુજબ જ થાય.

વૈષ્ણવોને ત્યાં બિરાજતાં શ્રી...ના પરિશ્રમનો તેમજ સેવા દરમ્યાન થતાં અપરાધ નિવારવા માટે હું નીચે મુજબ સૂચનો વૈષ્ણવ સૃષ્ટિને કરવા ઈચ્છુ છું જે અવશ્ય ધ્યાનમાં લેવા.

નિવેદન કરેલી સામગ્રીનું સમર્પણ કરવું. એક વખત અમારા બડે તાતજી શ્રીજીવનપ્રભુએ વચનામૃતમાં આજ્ઞા કરી કે 'વૈષ્ણવો રાત્રિ તથા બપોરે અનવસરમાં શ્રી...ને બંટો ધરે તે તેમજ શૃંગારભોગ અને પલના ભોગ ધરે તે સામગ્રી પછી જયારે ભોગ આવે ત્યારે તે ભોગની સામગ્રી સાથે આ બંટા, સામગ્રી ફરી ધરાવીને કાની આપવી, એટલે કે રાત્રિનો બંટો સવારે મંગલભોગમાં તેમજ બપોરનો અનવસરનો બંટો ઉત્થાપન ભોગમાં તેમજ શૃંગાર ભોગ, પલના ભોગ સામગ્રી રાજભોગ સામગ્રી સાથે ધરી, કાની આપવી. ફરી સામગ્રી ધરવાનું કારણ એ છે કે અનવસરમાં, શૃંગારમાં, પલનામાં જે સામગ્રી ધરાય છે તે સામગ્રી અરોગવાની કાની આપવામાં આવતી નથી. સ્વયં આપવાની ઈચ્છાથી અરોગે છે. શ્રીજીવનપ્રભુએ વિશેષમાં આજ્ઞા કરી છે 'શ્રીઠાકોરજી શ્રીમહાપ્રભુજીથી વચનબદ્ધ થયેલા છે કે તમારી કાનીથી જીવ (ભક્ત) જે કાંઈ ધરશે તે સઘળું હું અરોગીશ. એટલે બંટો-સામગ્રી ધર્યા તે નિવેદન થયું અને કાની આપવાથી સમર્પણ થયું કહેવાય. સૂકા, લીલા મેવાના હિંડોળા, ફૂલમંડલી, પલના તથા બંગલા એ નિવેદન થયું પરંતુ સૂકા લીલા મેવાની સામગ્રી સિદ્ધ થયે શ્રી...ને ધરાવી કાની આપવાથી તે સમર્પણ થયું કહેવાય છે.

ઘણા વૈષ્ણવો પોતાને ત્યાં આવેલા વૈષ્ણવોને સત્કાર કરવા જો પ્રસાદ બિરાજતો ન હોય તો શ્રી...ના ભંડારમાંથી સામગ્રી સિદ્ધ કરીને, શ્રી...ના મંદિર સન્મુખ કરીને (મંદિરને બતાવીને) આવનાર વૈષ્ણવોનું સમાધાન કરે છે, જે રીત સર્વથા ખોટી છે. જો વૈષ્ણવોમાં આટલી આશક્તિ અને ભાવના હોય તો પ્રસાદ રાખવો જોઈએ અને પ્રભુને પરિશ્રમ ન આપવો જોઈએ.

વૈષ્ણવે 'સમરથ પ્રમાણે સમર્પવી લેવું.' ઘણા સાધન સંપન્ન વૈષ્ણવોના ઘરમાં જોયું છે કે તેઓ પોતાને ત્યાં બિરાજતા શ્રી...ને ભોગમાં સાવ નાની નાની કટોરીઓ ધરતા હોય છે. અમુક જગ્યાએ તો ફક્ત એક જ કટોરીમાં ફક્ત પાંચ થી સાત મિશ્રીના ટૂક અથવા મેવો ધરતા હોય છે. તેમણે એ વિચારવું જોઈએ કે પોતાના વ્યવહારૂ જીવનમાં તેઓ આવી કંજુસાઈ કરે છે? જો તેઓ વ્યવહારૂ જીવનમાં આવું નથી કરતાં તો શ્રી... માટે આવો લોભ શા માટે? શ્રીઠાકોરજીએ કૃપા કરીને ખૂબજ સાધન સંપત્તિ આપી હોય તો આવો લોભ કરવો ન જોઈએ. વૈષ્ણવોને ત્યાં નેગ ન હોય છતાં પોતાની શક્તિ અનુસાર સામગ્રી ધરવી જોઈએ. શ્રી... ને સામગ્રી ધરાવ્યા બાદ પ્રસાદી વિનિયોગ કઈ રીતે કરાવીશું તેનો વિચાર ન કરવો જોઈએ. જો આપણા ઘરમાં વધુ પ્રસાદ લઈ શકાય તેમ ન હોય તો પ્રસાદી વૈષ્ણવોમાં વાટવી તેમજ ગુરૂઘરે હવેલી મંદિરોમાં થતી ભગવદ્‌વાર્તા બાદ વૈષ્ણવોમાં વાટી શકાય.

શ્રી...ને પરિશ્રમ થયો હોય ત્યારે વૈષ્ણવોએ પરિશ્રમ ભોગ અવશય ધરવો જોઈએ. સેવા પહોંચવા માટે વહેલા મોડું થયું હોય ત્યારે શ્રી...ને પરિશ્રમ થયો હોય છે. તેમજ ગ્રહણ આદિ આવે ત્યારે, શ્રી...ને સેવા દરમ્યાન આપણો હાથ લાગી ગયો હોય ત્યારે, સ્વરૂપ ખેલી જાય ત્યારે, બહારગામ ગયા હોઈએ ત્યારે શ્રી...ને ઝાંપીમાં પધરાવ્યા હોય ત્યારે પરિશ્રમ ભોગ અવશ્ય ધરવો જોઈએ. તેમાં ગ્રહણમાં પરિશ્રમ ભોગ ધરાવ્યા બાદ પ્રસાદીમાંથી

અડધો ગોગ્રાસમાં નીકળે તેમજ અડધો વૈષ્ણવોમાં વંટાય, જે વૈષ્ણવ ઉપર શ્રી...બિરાજતા હોય તે પ્રસાદીમાંથી રંચક લઈ શકે. પરંતુ ગ્રહણ સિવાય બીજા ઉપર દર્શાવ્યા પ્રમાણે ધરતા પરિશ્રમ ભોગની પ્રસાદીમાંથી અડધો ગોગ્રાસ અને અડધો વૈષ્ણવોમાં વંટાય. (જેમના ઉપર શ્રી...બિરાજતા હોય તે ન લઈ શકે. પરંતુ ઘરના બીજા સભ્યો જે વૈષ્ણવો હોય તેઓ પ્રસાદી લઈ શકે.) ઘણા વૈષ્ણવો બીજા વૈષ્ણવોના શ્રી...ને ધરાયેલ પરિશ્રમ ભોગની પ્રસાદી લેતા નથી તે અયોગ્ય છે, લેવો જ જોઈએ.

સેવામાં આચાર શુદ્ધિની વિશેષ જરૂર છે. પુષ્ટિમાર્ગમાં आचारः प्रथमो धर्मः આચારને મુખ્ય ધર્મ માનવામાં આવ્યો છે. સાંપ્રદાયિક આચાર એ જડ આચાર નથી. પરંતુ વિચાર પૂર્વકનો આજના વિજ્ઞાનને સુસંગત થાય તેવો છે. ભગવદ્ સેવા કરતાં જીવોએ હોટલ, મોટલ, લારી વિગેરેનું બહારનું ખાન પાન કરવું જોઈએ નહિ. હિન્દુ શાસ્ત્રમાં વર્જ્ય ગણાયેલ ગાજર, તરબુચ, કાંદા, લસણ લેવા ન જોઈએ લગ્નપ્રસંગે વાડીમાં, વાસ્તાનું, મુંડન (બાલમોવારા), શ્રીમંત (ખોળા)નું તથા દાળો-ક્રિયાનું જમણ લેવું જોઈએ નહિં. તે ઉપરાંત ઘરમાં પણ વૈષ્ણવોએ આચાર વિચાર શુદ્ધતાથી પાળવા જોઈએ. જેમકે અટકાવ, પિંડરૂ, સૂતક, ગ્રહણ પાળવા, શૌચ ગયા બાદ તેમજ બહારગામથી આવીને સ્નાન કરવું જોઈએ. આજે ઘરના રસોડામાં તેમજ ફ્રિજમાં બહારની ખાવાની વસ્તુઓ મુકેલી પ્રાયઃ જોવા મળે છે, તે અણછાજતું કાર્ય છે. મર્યાદ (મરજાદ) નથી તેવા વૈષ્ણવોએ બહારનું ખાનપાન કરવું પડે તો અથવા વ્યવહાર જાળવવા લૌકિકમાં જમ્યા હોય તો તેઓએ વ્રત કરી, ચીકાશ કાઢી, કંઠી બદલીને પછી શ્રી...ની સેવામાં સ્પર્શ કરવો જોઈએ.

ભગવદ્ સેવા કરતાં વૈષ્ણવોએ નામ સેવા જપ પાઠ નિયમપૂર્વક અવશ્ય કરવા જોઈએ. કારણ કે નામસેવા શ્રીસ્વામિનીજીની સેવા છે. શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રી ગુસાંઈજીના રચેલા ગ્રંથો, આપે બતાવેલા મંત્રોનો જપ-પાઠ થાય તે નામ સેવા કહેવાય. દરેક વૈષ્ણવ શ્રીસ્વામિનીજીની સાક્ષાત સેવા કરવા અધિકારી નથી. પરંતુ પ્રભુ તો શ્રી સ્વામિનીજીની સેવાથી જ વિશેષ પ્રસન્ન થાય છે. શ્રી સ્વામિનીજીની નામ સેવાથી તે પ્રસન્ન થયે શ્રીઠાકોરજી સાથે મિલન કરાવી આપે છે. માટે વૈષ્ણવોએ નામ સેવા પોતાના ઉદ્ધાર અર્થે ન કરતા શ્રીઠાકોરજીની પ્રાપ્તિ અર્થે અવશ્ય નિયમપૂર્વક કરવી.

સંસારમાં દરેક વ્યક્તિને 'આત્મશ્લાધા' એટલે કે પોતાના વખાણ સાંભળવાની આદત હોય છે અને તેનાથી તેઓ પ્રસન્ન પણ થાય છે. તેવી રીતે શ્રીપ્રભુને પણ પોતાના વખાણ પોતાના ભક્તોના મુખેથી સાંભળવાથી પ્રસન્નતા થાય છે. માટે શ્રી...ની પ્રસન્નતા જળવાઈ તેવું કાર્ય ભક્તોએ હંમેશા કરવું જોઈએ. ભગવદ્ વાર્તાના માધ્યમ દ્વારા પ્રભુ પ્રસન્નતા કેળવવી જોઈએ. ભગવદ્ વાર્તા પણ પોતાના ઉદ્ધાર અર્થે ન કરતાં પ્રભુ પ્રસન્નતા માટે કરવી. આપણે ત્યાં કોઈપણ કાર્ય કરતી વખતે 'ગોપીજન વલ્લભ પ્રીતિ અર્થે' એવું બોલાય છે. તો ભગવદ્ વાર્તા પણ શ્રી ગોપીજન વલ્લભમાં પ્રીતિ થાય તે માટે અવશ્ય કરવી. ભગવદ્ મંડલી મધ્યે શ્રી ઠાકોરજી બિરાજે છે તેમાં શંકાને સ્થાન નથી. ભગવદ્ મંડલીમાં ભગવદ્ વાર્તાનું સ્વરૂપ બિરાજતું હોય છે, તે મંગલાચરણથી જાગી ભગવદ્ વાર્તા પૂરી થયે 'દ્રઢ ઈન ચરણન...' ગવાય ત્યારે પોઢે છે તે શું દર્શાવે છે?

(૧) શ્રી... આ ભગવદ્ વાર્તામાં ભક્ત મંડલ મધ્યે સાક્ષી ગોપાલ સ્વરૂપ બિરાજે છે. ભગવદ્ વાર્તા શરૂ થયે વૈષ્ણવો દંડવત્ કરે અને 'દ્રઢ ઈન' થયે દંડવત્ થાય છે. ભગવદ્ વાર્તા બાદ મિશ્રીની ટૂક મળે તે ભગવદ્ વાર્તાનું

ફળ પ્રાપ્ત થયું કહેવાય. અત્રે બિરાજતા પ્રભુએ સાક્ષી સ્વરૂપ - સાક્ષી ગોપાલ છે. ભગવદ્ વાર્તા કરી એ સાક્ષીનું વરણ કર્યું.

(૨) પ્રભુને પોતાના વખાણ સાંભળવા ગમે છે. ભક્ત મંડલમાં શ્રી... બિરાજે છે તે સાર્થક થયું. આમ ભગવદ્ વાર્તા નિત્ય કરવી.

સેવામાં નવ રીત પ્રચલિત છે. તેમાં શ્રીનાથજી, શ્રી નવનીતપ્રિયાજી તથા સાતેય સ્વરૂપના સાત ઘરની. તેમાં વૈષ્ણવોએ પોતાના ગુરૂઘરની સેવા પ્રણાલિકા અપનાવવી જોઈએ. શ્રી આચાર્યજી શ્રી મહાપ્રભુજી પણ આજ્ઞા કરે છે કે, 'સેવાકૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા.' સેવા ગુરૂદેવ-ગુરૂઘરની આજ્ઞા પ્રમાણે જ પહોંચવી. આજે ઘણા વૈષ્ણવો પોતાને ત્યાં બિરાજતા શ્રીઠાકોરજીનો સેવાક્રમ બીજા વૈષ્ણવોને પૂછીને ગોઠવે છે. અને ઘણા વૈષ્ણવો તેવી આજ્ઞા પણ આપે છે તે યથાયોગ્ય સુસંગત ન કહેવાય. શ્રી...ની સેવા અંગેની રીત પ્રણાલિકા કે સેવાક્રમ વિશે આજ્ઞા આપવાનો અધિકાર કેવલ શ્રીવલ્લવંશ ગોસ્વામી બાળકોને જ છે.

'સેવા-રીત પ્રીત વ્રજ-જનકી જનહિત જગ પ્રગટાઇ.'

અમારા બડે તાત ચરણ શ્રી જીવનપ્રભુ કૃત ભાવનાજી ઉપરથી ગુજરાતીમાં 'સેવાકુંજ' પુસ્તકનું પ્રકાશન કરતાં બડે તાતજી શ્રીજીવનપ્રભુ, તાતજી શ્રી રણછોડ પ્રભુ, બડે કાકાજી શ્રી વલ્લભપ્રભુ તથા કાકાજી શ્રી ગોવિંદ પ્રભુની ભાવના ચરિતાર્થ થતાં ખૂબજ આનંદ અનુભવું છું.

આ પુસ્તકમાં જે વૈષ્ણવોએ મનોરથી બની સહાય કરી છે તેમને મારા હાર્દિક આશિર્વાદ સાથે સદા સર્વદા સંપ્રદાયની સેવા કરતાં રહે એ અભ્યર્થના.

સમગ્ર પુષ્ટિ સૃષ્ટિ આ પુસ્તકના વાંચન દ્વારા શ્રી...ની સેવામાં વિશેષ રહી હાથ પવિત્ર કરતા રહે અને યથકિંચન શ્રી...ને લાડ લડાવતાં રહે તેવા આશિર્વાદ આપું છું.

- ગો. હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી

ભાદરવા સુદિ-૧૧, તા.૨૯-૮-૨૦૦૧
ગોવિંદ નિકેતન, પોરબંદર.

પ્રસ્તાવના....

ગોસ્વામિ રસિકરાયજી મહારાજશ્રી
'દ્વારકેશ નિકેતન', બાવલા ચોક,
ઉપલેટા.

સેવા કુંજ - સાધના સાગર

કૃષ્ણ સેવા સદા કાર્યા (સિદ્ધાંત મુક્તાવલી) - **કર્માપ્યેકં તસ્ય-દેવસ્ય સેવા** (નિબંધ શા.પ્ર.) **અવ્યાવૃતો ભજેત્ કૃષ્ણં** (ભકિત વર્ધિની) **સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજા ધિપઃ** (ચતુઃ શ્લોકી) **ગુપ્તાનંદો યતો જીવાઃ નિરાનંદં જગદ્યતઃ - પૂર્ણાનંદો હરિસ્તસ્માત્ જીવૈઃ સેવ્યૈઃ સુખાર્થિભિઃ** (શ્રુતાગીતા) આદિ અનેક વાકયોથી શ્રી મહાપ્રભુજીએ પુષ્ટિ સંપ્રદાયમાં આશ્રિત, સમર્પિત જીવોને માટે પરબ્રહ્મ શ્રી કૃષ્ણ, યશોદોત્સંગલાલિત રસોવૈસઃ ની સેવાનો ઉપદેશ-આદેશ આપ્યો છે.

સેવા બે પ્રકારની છે, અંતરંગ અને બહિરંગ. પ્રભુને અપરસમાં સ્નાન કરીને સ્પર્શ કરીને કરાતી સેવા સામાન્ય રીતે અંતરંગ તથા બહારની સોહિની, શાક સિદ્ધ કરવાં, ફૂલની માલા પરોવવી આદિ 'બહિરંગ' કહેવાય છે.

આ અંતરંગ તેમજ બહિરંગ સેવા દ્વારા **'ભજનાનંદ'** ની સિદ્ધિરૂપ, ભગવાન્‌નાં સ્વરૂપ તથા તેમની દિવ્ય રસાત્મક, પરમ પ્રેમરૂપા ભકિત-સેવા એ ભજન છે. અને પરાત્પર સ્વરૂપ, સંયોગ-વિયોગ ઉભયરૂપ અલૌકિક શ્રૃંગાર રસ પ્રચુર સ્વરૂપ શ્રી કૃષ્ણ **'ભજનીય'** છે.

આ સેવા-મન વચન અને ક્રિયાની એકતાપૂર્વક કરવામાં આવે તે માટે પ્રથમ પોતાની આસકિત મુખ્યરૂપે જે વસ્તુ તરફ મંડરાતી રહે છે એ છે તન અને ધન. તેની પાછળ પાછળ મન ફરતું રહે છે. એ તન અને ધનનો વિનિયોગ (ઉપયોગ) પ્રભુ શ્રી કૃષ્ણની સેવામાં લગાડવાનું મન થાય, ત્યાંથી સાધનાની શરૂઆત થાય છે. એ માટે શ્રી મહાપ્રભુજીએ **'કૃષ્ણ સેવા સદા કાર્યા'** કહીને **'માનસી સા પરામતા'** કહ્યું. એટલે કે જયારે સેવામાં મનને આહ્‌લાદકતાનો અનુભવ થવા લાગે ત્યારે એ જ તન અને ધનનાં વિનિયોગથી થતી **'તનુ-વિતજા'** સેવા, માનસી સેવા કહેવાય છે. **'માનસી સેવા'** ની વ્યાખ્યા કરતાં આગળ શ્રી મહાપ્રભુજી આજ્ઞા કરે છે કે **'ચેતસ્તત્પ્રવણં સેવા'** - ચિત્ત પ્રભુમાં ઢળી જવું - એ રીતે કે સેવા કરવા માટે મનમાં વેગ અને ઉત્સાહ થાય.

નિઃસાધન અવસ્થામાં - શુદ્ધ ભાવથી સેવા કરનારનું મન જયારે **'ભગવદ્‌કાર્ય'** માં પ્રસન્નતાથી સંલગ્ન થઇ જાય છે ત્યારે પ્રેમ પરવશ પ્રભુ પણ પોતાની સેવા કરનાર **'સેવક'** પ્રત્યે કૃપાપરવશ બનીને ઢળી જાય છે. આ છે ભગવદ્-સેવા સાધનાનો ચમત્કાર.

શ્રી ગુસાંઈજીએ - શ્રી મહાપ્રભુજી દ્વારા નિર્દેશીત પ્રકટ કરેલ, ભાગવત ધર્મ પૈકિનું જે પરિષ્કૃત પુષ્ટિભકિત નું સ્વરૂપ છે તેને સાધનાનાં રૂપે પુષ્ટિ ભકતોને જે બતાવ્યું છે તેનું સુ-વ્યવસ્થિત બંધારણ કર્યું છે. અને એ બંધારણ યા પ્રણાલિકા અનુસાર જે સેવા કરે તેને ઉતરોત્તર પ્રભુમાં પ્રેમ આસકિત અને વ્યસન થાય છે.

આત્મા-પરમાત્મા વિષયક જ્ઞાન અને અનુભવનાં પથ પર ચાલતાં વ્યકિતઓને માટે **'સાધક'** બનવાની ઉત્કંઠા થાય તો તેને અહંતા-મમતાત્મક સંસારાસકિત યા અનિત્ય વસ્તુ પ્રત્યેનો રાગ તેને નડતર રૂપ થાય છે.

અને જયારે એ રાગ સંસાર-સુખની આસકિત રૂપ બની જાય છે પછી અહંતા મમતાનું બંધન મજબુત બની જાય છે.

એમ કરતાં કરતાં જયારે સંસારના બંધનથી ન છૂટી શકાય એવી સ્થિતિ **'વ્યસન'**ની બની જતાં જીવ અનેક પ્રકારનાં દુઃખ, પીડા અને બંધનમાં ઝકડાઈ જતાં - પછી ભવસાગરનાં પ્રવાહમાં તણાતો રહે છે.

કલિયુગની કરાલતામાં મોટાભાગના લોકો ભવસાગરથી પાર પામવા માટે અનેક પ્રકારનાં પ્રયત્ન - પુરૂષાર્થો કરે છે, પરંતુ તેમાંથી મુક્ત થઈ શકતાં નથી.

પ્રભુએ પુષ્ટિ ભકિતમાં જેમનું વરણ કરેલ છે એવાં (ભકતો) જીવો જયારે શ્રી મહાપ્રભુજીની કૃપાથી **'પુષ્ટિમાર્ગ'**માં પ્રવેશ પામીને **'ભગવત્સેવા'** કરવાનો પ્રારંભ કરે છે પછી તેને સેવા (ભજન) દ્વારા ધીરે ધીરે પ્રભુ પ્રત્યે પ્રેમ ખીલે છે. એ પ્રેમનાં અંકુરો પ્રસ્ફુટિત થતાંજ સંસાર રાગ દૂર થઈ જાય છે.

પછી એ પ્રેમ પ્રગાઢાવસ્થામાં જ્યારે પહોંચે છે ત્યારે **'આસકિત'** બની જાય છે. એ અવસ્થામાં જો પોતાનું ઘર યા ઘરમાં વસતાં લોકો બહિર્મુખ હોય તો તે બધું **'અનાત્મ'** એટલે કે રસ વિનાનું રૂખું સુખું લાગવા લાગે છે.

અને જયારે કૃષ્ણ યા કૃષ્ણસેવા વિના એકપલ પણ રહેવું દુઃખરૂપ લાગવા લાગે એવી વ્યસનની સિદ્ધિ થતાં જ જીવ કૃતાર્થ થઈ જાય છે એટલે કે ભગવદીય બની જાય છે.

પ્રેમનો વિકાસ આસકિત યા વ્યસનની ચરમ-પરમાવસ્થાએ ન પહોંચ્યો હોય ત્યાં સુધી મન ચંચલ રહે છે એટલે કે અન્યાશ્રય આદિ નો ખતરો રહે છે. વ્યસન અવસ્થા જ નિરૂધ્ધ અવસ્થા છે. એ સ્થિતિમાં પછી કોઈ પણ પ્રકારનો ભય રહેતો નથી.

આ ફલાત્મક ભગવત્સેવાની ખૂબી એ છે કે તેની સાધનામાં એટલે કે સાધનાવસ્થામાં ફલનો અનુભવ-સાધકને થવા લાગે છે.

સેવા કરનાર સેવકે સેવ્ય શ્રી કૃષ્ણની લીલા ભાવનાની હૃદયમાં સુરતિ કરતાં - સેવા કરવાનું આપણાં આચાર્યો તથા ભગવદીયોએં સૂચવ્યું છે. માટેજ કહ્યું છે કે **સેવા રીતિ પ્રીતિ વ્રજ જનકી જનહિત જગ પ્રગટાઇ, પ્રકટ વ્હે મારગ રીતિ બતાઇ.**

ભગવદ્-સેવા એક એવા પ્રકારની સાધના છે જે ભગવાન્ શ્રી કૃષ્ણ સાથેની સાધકની નિત્ય દિન ચર્યા, આપણાં ઘરમાં સેવાતાં પ્રભુ સાથેની દિનચર્યામાં - જેમ પતિ યા પુત્રનાં સુખ દુઃખ સાથે સંબંધ અનુભવાય છે તેમ પ્રભુ સાથે અનુભવવો.

આ દિનચર્યા રસિક બને, સેવ્ય સેવક ઉભયને આનંદ આપતી બને એ માટે મંગલાથી શયન પર્યન્તની પ્રભુની જે સારસ્વતકલ્પમાં દિનચર્યા હતી, જેનું વિસ્તૃત વર્ણન શ્રીમદ્ ભાગવતમાં કહેલું છે, તેનાં આધાર પર એ ભાવના કરીને પોતે એ લીલામાં સેવા દ્વારા ભાગીદાર બને છે. આ જાતની ભાવના તથા ચિંતન કરતાં ભગવદ્સેવાની સાધના સહજ રીતે નિર્વાહીત થાય એવું બંધારણ તથા મેંડની પ્રભુચરણ શ્રી ગુસાંઇજીએ રચના કરી છે.

‘ભાગવતોકત-નવધા-ભકિત’ પ્રેમલક્ષણા ભકિતની નિશ્રામાં - આ ભગવદ્‌સેવામાં નિર્વાહીત થાય છે. કઈ રીતે આ નવ પ્રકારની ભકિત એક જ સેવા કરનારને અનુભવાય છે તેનું પ્રતિપાદન શ્રી મહાપ્રભુજીએ નિબંધ સર્વનિર્ણય પ્રકરણમાં કર્યું છે. અને તેનું વિસ્તારથી પ્રતિપાદન શ્રી પુરૂષોત્તમજીએ નિબંધના એ વિષય પરની પોતાની ટીકા આવરણ ભંગમાં કરી છે. ઉપરાંત સેવા કૌમુદી નામક લઘુગ્રંથમાં શ્રી લાલુભટ્ટજીએ પણ નવધા ભકિતનું સેવાની અંતર્ગત સ્વરૂપ કેવી રીતે પ્રકટ થાય છે તેનું સુંદર પ્રામાણીક વર્ણન કરેલું છે, તેનો ટુંકામાં સાર **‘‘સેવાનાં અનવસરમાં કથા શ્રવણ યા સત્સંગ નો ઉપદેશ તો છે જ, સેવા દરમ્યાન થતાં કીર્તનોનું શ્રવણ તો સેવા કરનારને થાય જ છે.’’**

મંગલાથી શયન સુધીનાં, ઉષ્ણકાલ, શીતકાલ, વર્ષાકાલ ઉપરાંત વિવિધ ઉત્સવો, પર્વોનાં સમગ્ર ભગવલ્લીલાનું અનુસંધાન કરાવનારા કીર્તનોનું ગાન, સેવાનું અવિભાજ્ય અંગ છે. આ કીર્તન ભકિત છે. સેવા દરમ્યાન અન્ય વિષયોની વિસ્મૃતિ થાય એ માટે પ્રભુનું સ્મરણ કરતાં કરતાં સેવા થાય એ પ્રકારથી સ્મરણ ભકિત પણ આવી જાય છે. ચરણ સ્પર્શ તથા તુલસી ચરણોમાં સમર્પવી ઉપરાંત દીનતાથી અંતરંગ-બહિરંગ સેવા જ પાદસેવનભકિત છે. મંદિરમાં પ્રવેશતાં, આરતી કરીને, આરસી બતાવતાં, વેણુવેત્ર ધરાવતાં વંદન કરીયે એ **વંદનભકિત** તથા આરતી, પંચામૃત, ધૂપદીપ, શંખોદક, અધિવાસન આદિ **અર્ચન-ભકિત** કે જે ભકિતની સહાયિકા તરીકે ભાવના કરાય છે. પ્રભુ મંદિરમાં બુહારી કરવી, વસ્ત્રો ધોવા-સુકાવવા, ગળી કરવી આદિ પ્રકારો **દાસ્યભકિત**નાં છે. તથા પોતાની સુવિધા પ્રમાણે પ્રભુને વસ્ત્રાલંકારો ધરાવવાં એને દૂધઘર, અનસખડી, સખડીની સામગ્રીઓ સિદ્ધ કરીને પ્રભુને આરોગાવવી **સખ્ય ભકિત** છે.

દરેક સેવામાં હૃદયનો અનુરાગ, સ્નેહભાવ સમર્પિત થતો રહે એ **‘આત્મનિવેદન’** ભકિત છે.

આ સેવાના નવેય પ્રકારોને ક્રિયાનાં રૂપમાં તો સેવા સમયે કરવામાં આવે જ છે, પરંતુ તેની પાછળનો જે વિચાર છે - એ કે મારા પ્રભુને મારી કૃતિ યા વિચારથી જરાપણ પરિશ્રમ ન પડે - એવો એક સ્નેહની વૃતિથી થતો ભય અને પ્રભુમાં હૃદયનો ઉત્કટ પ્રેમ, પ્રભુ પ્રત્યેનો રાગ કે જે અનુરાગ કહેવાય, આ ભય અને રાગ પ્રભુ પ્રત્યેની ભકિતનો એટલે કે પુષ્ટિ ભકિતનાં અંગો તરીકે વિચારવામાં આવ્યાં છે.

રાગ, ભોગ અને શ્રૃંગાર, સાધારણ જીવો પોતાના જીવનમાં પોતાના સુખ માટે તેનો ઉપયોગ કરે છે અને તેથી ભોક્તાભાવના અહંકારમાં આ બધાં સુખોનો પરમ ભ્રમ જ સિદ્ધ થાય છે. આ રાગ, ભોગ અને શ્રૃંગારનો ભોક્તા હું નહીં પરંતુ મારા સ્વામી પરાત્પર પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણ છે, આવી ભાવનાવૃત્તિ કેળવાતાં જ દુષ્ટ અહં ને પોષનારો **‘ભોક્તાભાવ’** નાશ પામે છે. અને બીજા ભકતોની સેવાથી પ્રભુ પ્રસન્ન થઈ રહ્યાં છે એવો ભાવ ચિત્તને આનંદ આપવા લાગે એ પ્રકારનો શાક્ષી ભાવ પણ સાથે સાથે સહજ-સરલ રીતે કેળવાય છે.

આ સેવા-પ્રણાલિનું જ્ઞાન-ભાન થાય અને પછી સેવા થાય તો તેના આનંદને માટે તો શું કહેવું ?

નિ.લી.ગો. શ્રી જીવનેશપ્રભુ, શ્રી હરિરાયજી બાવાશ્રીના બડે તાતજી એક મહાનુભાવ કોટીનાં આચાર્ય હતા. જેમણે સમગ્રજીવન-ભગવદ્‌સેવા તથા શ્રી મહાપ્રભુજીના ગ્રંથોનાં લેખન-પ્રકાશનને માટે સમર્પિત કર્યું હતું. એવા મહાનુભાવ આચાર્ય દ્વારા લખાયેલ સેવા શ્રુંગારની નિત્ય તથા વર્ષોત્સવની વિધિનું વિસ્તૃત માર્ગદર્શન આપતાં આ ગ્રંથને ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરીને પ્રસિદ્ધ કરવાની યોજના ખરેખર અત્યંત પ્રસંશનીય છે. વૈષ્ણવો આ ગ્રંથનો

લાભ ઉઠાવીને પુષ્ટિજીવનની ઉલ્લાસ-ઉત્સાહમય સુવર્ણ પલોનો અનુભવ આ ગ્રંથમાં બતાવેલ પ્રકારાનુસાર પોતાના સેવ્ય પ્રભુની સેવા કરી જીવનને કૃતાર્થ બનાવી શકે છે.

પુષ્ટિમાર્ગીય સાહિત્ય-પ્રકાશનની શ્રી જીવનેશ પ્રભુની પ્રવૃત્તિ પૂ.પા. નિ.લી. ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજ દ્વારા પણ નિર્વાહીત થઈ. પૂ.નિ.લી.ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજે પણ એ પ્રવૃતિને વેગ આપ્યો અને આપશ્રીની નિશ્રામાં અનેક વૈષ્ણવોપયોગી સાહિત્ય પ્રકાશીત થયું - જેમા **સંક્ષિપ્ત સેવા પ્રકાર, ભક્તિમાર્ગનું હાર્દ, આપણી ધર્મભાવના, આશૌચ નિર્ણય, તથા માલા પહેરામણી શા માટે ?** જેવાં પુસ્તકો પ્રકાશિત થયા અને વૈષ્ણવોમાં લોકપ્રિય પણ થયાં. આપના વચનામૃતોનાં સુધા ધારા, સુધા બિંદુ તથા સુધા સિંધુ જેવા પુષ્ટિ માર્ગનાં 'ઉચ્ચસ્તરીય સિદ્ધાંતો'નો અનન્ય, અલભ્ય સંગ્રહ જેમાં છે, એવા ગ્રંથો અભ્યાસ પ્રેમી વૈષ્ણવ સમાજ માટે સચોટ માર્ગદર્શન પુરૂ પાડવામાં સક્ષમ છે.

ગો. શ્રી હરિરાયજી બાવાશ્રી દ્વારા થોડા સમય પૂર્વે ''**ભક્તિ પોષણ**''નું અનુવાદ સહીત પ્રકાશન થયું હતું. તેમનાં દ્વારા દ્વિતિય પ્રકાશન ''**સેવા કુંજ**''નું થઈ રહ્યું છે. આ પ્રકાશનથી સમગ્ર વલ્લભીય સૃષ્ટિ લાભાન્વિત થશે એવો વિશ્વાસ ધરાવતાં આ ઉપાદેય પ્રકાશનને માટે ગો.શ્રી હરિરાયજીને કોટિશઃ ધન્યવાદ નિવેદિત કરૂં છું.

તા. ૧૨-૫-૨૦૦૧

- ગો. રસિકરાયજી

પ્રસ્તાવના....

''श्री विजयते श्रीमदनमोहन प्रभु: श्रीमान्''
''श्री ललितत्रिमङ्गीलाडिलेशौ जयत:''

- **ગોસ્વામિ શ્રી ચંદ્રગોપાલજી**
શ્રી રણછોડજીની હવેલી,
પોરબંદર.

પૂ. શ્રી દાદાભાઈ,

સસ્નેહ સાદર યથોચિત,

આપશ્રીએ મોકલાવેલ સેવા વિષયક ગ્રંથાવલોકન કરતાં અતિ આનંદ થયો. શ્રી .....મત્પ્રભુચરણનાં શબ્દોમાં अत: स्वहृदगतैभविर्भूषयन्तं मनो मम ने ने ચરિતાર્થ કરે એવી શ્રી...ચરણોમાં વિજ્ઞપ્તિ સહ.

શુભમિતિ : ૨૦૫૭ વૈશાખ કૃષ્ણ ૭

- **ગોસ્વામિ ચંદ્રગોપાલજી**
શ્રી રણછોડજી હવેલી, પોરબંદર

પ્રસ્તાવના....

॥ શ્રી દ્વારકેશી જયતિ ॥
॥ શ્રી લાલો જયતિ ॥
॥ શ્રી વલ્લભાધીશો જયતિ ॥

અખંડભૂમંડલાચાર્ય જગદ્ગુરૂ
શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી પ્રાગટ્ય પીઠ
ગોસ્વામિ શ્રી દ્વારકેશલાલજી મહોદય

તા. ૨૭-૭-૦૧, કાંદિવલી

'સર્વદા સર્વ ભાવેન વ્રજાધિપ :' શ્રીમહાપ્રભુજીની એ આજ્ઞા પ્રમાણે ભગવદ્ સેવા એ પુષ્ટિજીવનો ધર્મ છે. શ્રી ગુસાંઈજી પ્રભુચરણે ભગવદ્ સુખાર્થ ભોગ-રાગ અને શ્રૃંગારનો સમન્વય કરી સેવાના ક્રમને ચોક્કસ-રસમય અને દિવ્ય બનાવ્યો.

સેવા એટલે પ્રીતિ પૂર્વક ભગવદ્સુખની યથાર્થ રીતિ **'સેવા રીત પ્રીત બ્રજજનકી જનહિત જગ પ્રગટાઇ'** એટલે પ્રિતી સિવાયની બધી જ રીતિ વ્યર્થ છે.

આજે મહદ્અંશે વૈષ્ણવ સમુદાયમાં સેવાના વિષયમાં ગેર સમજ પ્રવર્તે છે. કયાંય દેખાદેખી, કયાંય આંધળું અનુકરણ, કયાંક દંભ તો કયાંય સેવા માત્ર ક્રિયાત્મક થઇ ગઇ છે. કોઇ વૈષ્ણવને ભગવદ્ સેવા કરવાનો ભાવ હોય તો તેને રીતની ખબર નથી હોતી એટલે ગમે તેને પૂછ પૂછ કરીને ગમે તે રીતે સેવા કરે છે.

એક વાત ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે કે **'સેવાકૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા'** સેવા હંમેશા ગુરૂઘરની આજ્ઞા અને ગુરૂઘરની રીત પ્રમાણે જ કરવી જોઈએ.

આ સંદર્ભમાં પૂ. શ્રી હરિરાયજી દાદાભાઈએ અથાગ પરિશ્રમ લઈને તૈયાર કરેલ શ્રીજીવનેશજી પ્રભુ કૃત સેવા પ્રણાલિકા અનુસાર **'સેવાકુંજ'** પુસ્તક આપની સૃષ્ટિના તમામ વૈષ્ણવોને ભગવદ્ સેવામાટે માર્ગદર્શક તથા પ્રેરક બની રહેશે. તથા સૃષ્ટિના તમામ વૈષ્ણવોને સેવાનો ક્રમ સરળ થઇ રહેશે.

આ સુંદર કાર્ય બદલ પૂ.શ્રી હરિરાયજી દાદાભાઈને સાદર પ્રણામ સહ ભૂરિશઃ અભિનંદન....

ભવદીય,
- ગોસ્વામિ દ્વારકેશલાલજી મહોદય

અનુક્રમણિકા

૧. ગો. શ્રી હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી ઉપર બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપો.................... ૧

૨. શ્રી...નો નિત્ય નેગ ૭

૩. પુષ્ટિમાર્ગીય મંદિરની ભાવના ૮

૪. પોરબંદર બિરાજતાં શ્રી મદનમોહનલાલજીના ઘરના બાલકોની વંશાવલી ૯

૫. શ્રી લાલબાવા મંદિર, મુંબઈ બિરાજતાં શ્રી નવનીતલાલજીના ઘરના બાલકોની વંશાવલી ૧૦

૬. સેવા ભાવના.. ૧૧

૭. કૃષ્ણ સેવા સદા કાર્યા.. ૧૨

૮. નિત્યનો સેવા પ્રકાર ૧૫

૮. નિત્ય તથા વર્ષોત્સવ સેવા પ્રણાલી(આખા વર્ષની) શ્રાવણ વદી-૮ થી શ્રાવણ વદી-૭ સુધી........ ૨૮

૧૦. શ્રી...ની સેવામાં ઉપયોગી માહિતી ૩૦૬

૧૧. શ્રી ઠાકોરજીની સેવામાં રહસ્ય ભાવના(શ્રી ગોકુલનાથજી કૃત)............................ ૩૦૯

૧૨. શ્રી...ની સન્મુખ સાંઝી ભરવાની વિગત ૩૧૬

૧૩. અલંકારો રત્નોની ઓળખ માટે ટુંકી વિગત ૩૧૭

૧૪. અધીક માસ (પુરૂષોત્તમ માસ) ની વિગત ૩૧૮

૧૫. ઉત્સવોના નિર્ણય ૩૧૯

૧૬. ગ્રહણ નિર્ણય ૩૨૭

૧૭. આ પુસ્તકના મનોરથી (નામાવલી) ૩૨૯

* * *

(ચિત્રજીની અનુક્રમણિકા પાછળ)

પુસ્તકમાં દર્શાવેલ ચિત્રજીની

અનુક્રમણિકા

૧. પુસ્તકના મુખપુષ્ટના ચિત્રજી (પુસ્તકના પાના iv પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૧ તથા ૨

૨. શ્રીગોપીનાથજીની હવેલી, 'શ્રી ગોવિંદ નિકેતન', પોરબંદર
બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપો (પુસ્તક પાના viii પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૩

૩. શ્રી લાલબાવા મંદિર, મુંબઇ બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપો
(પુસ્તક પાના x પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૪

૪. કોટા બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપો (પુસ્તક પાના xii પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૫

૫. ગો. શ્રી કાકાવલ્લભજી અને તેમના સાત બાલકો તથા
તેમના ઉપર બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપો (પુસ્તક પાના xiv પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૬

૬. ગો. શ્રી હરિરાયજી ઉપર બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપોના ચિત્રજી
(પુસ્તક પાના ૧૪ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૭ થી ૧૭

૭. ગો.શ્રી હરિરાયજી દ્વારા ચિત્રીત ભગવદ્ સ્વરૂપો તેમજ સમર્પણ
(પુસ્તક પાના ૩૦ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૧૮ થી ૨૫

૮. પોરબંદર બિરાજતાં શ્રી મદનમોહનલાલજી તેમજ
મુંબઈ શ્રી લાલબાવા મંદિરમાં બિરાજતાં શ્રી નવનીતલાલજીના ઘરના
બાલકોની વંશાવલીના ચિત્રજી (પુસ્તક પાના ૭૮ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૨૬ થી ૪૩

૯. શ્રી...ને ધરાતા વિવિધ વસ્ત્રોના ચિત્રજી (પુસ્તક પાના ૧૨૬ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૪૪ થી ૫૧

૧૦. શ્રી...ને ધરાતા આભરણના ચિત્રજી (પુસ્તક પાના ૧૭૪ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૫૨ થી ૭૧

૧૧. શ્રી સ્વામિનીજીને ધરાતા વસ્ત્રો તથા આભરણના ચિત્રજી
(પુસ્તક પાના ૨૨૨ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૭૨ થી ૭૯

૧૨. આ પુસ્તકમાં દર્શાવેલ ચિત્રોના ચિત્રકાર (પુસ્તક પાના ૩૧૭ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૮૦

૧૩. આ પુસ્તકના મનોરથીઓ (પુસ્તક પાના ૩૧૭ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૮૧ થી ૯૩

૧૪. આ પુસ્તકના મનોરથીઓ જેઓના ફોટા આવેલા નથી
(પુસ્તક પાના ૩૧૭ પછી) .... ચિત્ર ક્રમાંક ૯૪ તથા ૯૫

॥ શ્રી મદનમોહન પ્રભુ વિજયતે ॥

ગોસ્વામી શ્રી હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી ઉપર બિરાજતાં નિધિસ્વરૂપો તેમજ મંદિરો

૧. શ્રી ગોપીનાથજીની હવેલી, પોરબંદર

(૧) શ્રી મદનમોહનલાલજી યુગલસ્વરૂપ

શ્રી મહાપ્રભુજીનાં નિધિસ્વરૂપ તેમજ ચોર્યાસી વૈષ્ણવોમાંના નગરઠઠ્ઠાનાં દિવાન નારાયણદાસ લોહાણાના સેવ્ય, શ્રી કાકા વલ્લભજી મહારાજનાં છોટા સાત નિધિસ્વરૂપોમાંનું ત્રીજુ સ્વરૂપ, તેમજ તેઓશ્રીના તૃતીય લાલજી શ્રીગોપાલજી ઉપર બિરાજતું સ્વરૂપ શ્રીમદનમોહનલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત બિરાજે છે. આ સ્વરૂપમાં શ્રીમદ્ ભાગવત દશમ સ્કંધના તામસ ફલ પ્રકરણના પ્રથમ અધ્યાયની લીલા પ્રકટ છે.

(૨) શ્રી નટવરલાલજી

આ સ્વરૂપ શ્રીગુસાંઈજીનું નિધિસ્વરૂપ છે. આ સ્વરૂપ જયપુરમાં શ્રીજીવનલાલજી મહારાજના માતમહ (નાનાજી) ને માથે બિરાજતું હતું. એમણે (શ્રીનટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીને) પોતાના જામાતા શ્રીવલ્લભજી મહારાજ ઉપર સં. ૧૯૧૫માં પધરાવી આપ્યું હતું. શ્રીજીવનલાલજી મહારાજે આ બંને સ્વરૂપોને શ્રીમદ્ ગોકુલથી સં. ૧૯૪૩ માં પોરબંદર પધરાવી શ્રાવણ વદિ ૨ નો પાટોત્સવ મનાવ્યો હતો.

શ્રી નટવરલાલજી તૃણાવર્તલીલાનું સ્વરૂપ છે. શ્રીઠાકોરજી એક વર્ષનાં હતા ત્યારે આ લીલા કરી હતી. આ લીલાનાં શ્રવણથી આર્તિ નિવૃત થાય છે.

(૩) શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી

આ શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી શ્રી ગુસાંઈજીના નિધિ છે અને શ્રી નટવરલાલજી સાથે શ્રીગોકુલ પધાર્યા. ત્યાંથી સં. ૧૯૪૩માં પોરબંદર પધાર્યા. તેમનો પાટોત્સવ શ્રાવણ વદિ ૨ નો મનાવાય છે.

શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી એ સારસ્વત કલ્પમાં ત્રણ મહિનાં અંગીકાર કર્યા હતા, ત્યારે ઔત્થાનિક લીલા શકટભંજન લીલા કરી માતૃચરણ શ્રી યશોદાજીને નિરોધ સિધ્ધ કર્યો હતો.

(૪) શ્રી મદનમોહનલાલજી (શ્રી શ્યામ મનોહરજી યુગલસ્વરૂપ)

આ સ્વરૂપ (શ્યામ સ્વરૂપ) શ્રી ગુસાંઈજીનું નિધિ સ્વરૂપ છે. કપડવંજના શ્રોત્રિય બ્રાહ્મણ રેડા ઔદુમ્બર (ઉદુંબર) ના સેવ્ય છે. શ્રી મદનમોહનલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત બિરાજમાન છે. સં ૧૯૫૪ માં પોરબંદર પધાર્યા અને શ્રાવણ વદિ ૫ નો તેમનો પાટોત્સવ મનાવાય છે.

(૫) શ્રી છોટે મદનમોહનલાલજી યુગલસ્વરૂપ

આ સ્વરૂપ શ્રીગુસાંઈજીનું નિધિ અને ક્ષત્રી વૈષ્ણવનું સેવ્ય સ્વરૂપ છે. આ સ્વરૂપ પાકિસ્તાનમાં ડેરા ઈસ્માઈલખાન બિરાજતું હતું. હાલ પોરબંદર બિરાજે છે. આ શ્રી મદનમોહનલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત બિરાજે છે.

(૬) શ્રી મહાપ્રભુજીના પાદુકાજી

શ્રી મહાપ્રભુજીના પાદુકાજી ષષ્ઠ નિધિસ્વરૂપે બિરાજે છે.

(૭) શ્રી હસ્તાક્ષરજી

શ્રી મહાપ્રભુજી અને શ્રી ગુસાંઈજીના હસ્તાક્ષરજી અત્રે બિરાજમાન છે.

(૮) શ્રી સંપુટજી

અષ્ટમ નિધિ સ્વરૂપે શ્રી સંપુટજી બિરાજમાન છે.

(૯) શ્રી ગજરાજજી

શ્રીમદ્ વિઠલેશ પ્રભુચરણ શ્રી ગુસાંઈજી બાલક હતા તે સમયના (ખિલોનાના) શ્રીગજરાજજી બિરાજે છે.

(૧૦) શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી

પંચામૃત સ્વરૂપ શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી સંપુટમાં બિરાજે છે.

આ રીતે શ્રી ગોપીનાથજીની હવેલીમાં દસ નિધિસ્વરૂપો બિરાજે છે. સરનામુ : ગોવિંદ નિકેતન, ભાટિયા બજાર, પોરબંદર.

૨. શ્રી ગોવર્ધનનાથજીની હવેલી, પોરબંદર

અત્રે શ્રી ગોર્વધનનાથજી બિરાજે છે. આ સ્વરૂપ ગો. શ્રી જીવનલાલજી મહારાજશ્રીની તપેલીમાં બિરાજતું હતું.

સરનામું : ગોવિંદ નિકેતન-૨, એમ.જી.રોડ, પોરબંદર.

૩. શ્રી નવનીતપ્રિયાજીની હવેલી, ખંભાત

આ સ્વરૂપ શ્રી ગુસાંઈજીનું નિધિસ્વરૂપ છે. ગો. શ્રીરામકૃષ્ણજી મહારાજ શ્રી (પ્રા. સં ૧૮૫૨)એ સં. ૧૮૬૯ ના અષાઢ વદિ ૫ ને દિવસે પાટોત્સવ મનાવીને ખંભાતના મંદિરમાં પધરાવ્યા. ગો. શ્રી હરિરાયજી મહારાજશ્રીના પૂર્વજોનું શ્રીમદ્ ગોકુલ પછીનું દ્વિતિય નિવાસ સ્થાન ખંભાત છે.

સરનામું : કપાસી પોળ, મોટું મંદિર, ખંભાત.

૪. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીનું મંદિર, નાગપુર

અત્રે શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી નું સ્વરૂપ બિરાજે છે. ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજશ્રી એ સં. ૧૯૮૨ ના અષાઢ સુદિ ૬ ના દિવસે પાટ પધરાવેલ. આ શ્રી ઠાકોરજી આપશ્રીનીં તપેલીનાં છે.

સરનામુ : ઈતવારી બજાર, દારૂસ્કર રોડ, નાગપુર (મહારાષ્ટ્ર).

૫. શ્રીગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર, બેરડી (મધ્યપ્રદેશ)

અત્રે બે સ્વરૂપો બિરાજે છે.

(૧) **શ્રીગોવર્ધનનાથજી** (શ્રી જીવનપ્રભુની તપેલીનું દ્વિતીય સ્વરૂપ)
(૨) **શ્રીનવનીતલાલ** (શ્રીમન્નુ બેટીજીના સેવ્ય)

આ બંને સ્વરૂપોને સં. ૧૯૬૫ માં શ્રી જીવનલાલજી મહારાજશ્રી તથા ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજશ્રીએ પાટ બિરાજમાન કર્યા છે.

૬. શ્રી મદનમોહનલાલજીનું મંદિર, ખામગામ (મહારાષ્ટ્ર)

અત્રે શ્રીમદનમોહનલાલજી યુગલસ્વરૂપ (શ્યામ સ્વરૂપ) બિરાજમાન છે. ગો. શ્રીરણછોડલાલજી મહારાજશ્રીએ સં. ૧૯૬૮માં ફાગણ વદિ ૯ ના પાટ બિરાજમાન કર્યા છે.

૭. શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર, વાડોત્રા (ગુજરાત)

અત્રે શ્રી ગોવર્ધનનાથજી તથા શ્રી યમુનાજી બિરાજે છે. શ્રીગોવર્ધનનાથજી નું સ્વરૂપ ગો. શ્રી હરિરાયજી મહારાજશ્રીને તેઓશ્રીના યજ્ઞોપવિત પ્રસ્તાવમાં તિલકાયત ગો. શ્રી ગોવિંદલાલજી મહારાજશ્રી (આપશ્રીના માસાજી થાય) એ ભિક્ષામાં પધરાવી આપ્યું હતું. તથા શ્રી યમુનાજી નું સ્વરૂપ આપશ્રીના નાનીજી છગુબા (કમલા બેટીજી) એ ભિક્ષામાં પધરાવી આપ્યું હતું. આ બંને સ્વરૂપો ને ગો. શ્રી હરિરાયજી મહારાજશ્રી એ પોરબંદર માં સેવ્યા બાદ ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીએ વાડોત્રામાં પાટ પધરાવ્યા.

૮. શ્રી પુષ્ટિ માર્ગીય વૈષ્ણવ હવેલી, સુલતાનપુર (ગુજરાત)

અત્રે શ્રીનવનીતપ્રિયાજી બિરાજે છે. ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીએ પાટ પધરાવ્યા છે.

૯. શ્રીલાલબાવા મંદિર ભુલેશ્વર, મુંબઈ

અત્રે ગો. શ્રી ઘનશ્યામલાલજી શ્રી ચીમનલાલજી મહારાજશ્રી બિરાજતા, આ ગાદીએ ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજશ્રી સં. ૧૯૬૫માં ગોદ પધાર્યા. ત્યારબાદ વાટામાં આ મંદિર તેમજ ત્યાં બિરાજતાં નિધિસ્વરૂપો ગો. શ્રી વલ્લભલાલજી મહારાજશ્રી ઉપર પધાર્યા. હાલ આ નિધિસ્વરૂપો તેમજ મંદિર ગો. શ્રી હરિરાયજી મહારાજશ્રી ઉપર બિરાજે છે. આપશ્રીને તા. ૧૨-૪-૧૯૯૯ (વલ્લભાબ્દ ૫૨૨) ના રોજ ગો. શ્રી રત્નપ્રભાવહુજી વલ્લભલાલજી મહારાજે તિલક કર્યું છે.

અત્રે વચ્ચેના સિંહાસન ઉપર (૧) શ્રી નવનીતપ્રિયાજી શ્રી મહાપ્રભુજીના નિધિ, રાજા દૂબે માધો દૂબેના સેવ્ય, અને તેમની ગોદમાં શ્રીનાથજી બિરાજે છે. તેમની સાથે (૨) શ્રી નવનીતપ્રભુ શ્રી મહાપ્રભુજીના નિધિ અને રાણાવ્યાસના સેવ્ય બિરાજે છે. તેમની જમણી તરફના સિંહાસન ઉપર (૩) શ્રી મદનમોહનજી, શ્રી સ્વામિનીજી તથા શ્રી ચંદ્રાવલીજી (બે સ્વામિનીજી) સહિત, શ્રી ગુસાંઈજીના નિધિ અને માધવદાસની વેશ્યાના સેવ્ય બિરાજે

છે. તેમની ગોદમાં (૪-૫) બે લાલન બિરાજે છે. જે શ્રી છોટે લાલજીના નામથી ઓળખાય છે. આ બંને લાલન શ્રીગુસાંઈજીના નિધિસ્વરૂપો છે.

વચ્ચેનાં સિંહાસનથી ડાબી તરફનાં સિહાંસન ઉપર (૬) શ્રી છોટે મદનમોહનલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત બિરાજે છે. જે શ્રી ગુસાંઈજીના નિધિ અને શ્રી દાનીરાયજી ઉપર બિરાજતા હતા, તેમની બાજુમાં (૭) શ્રી બડેલાલજી બિરાજે છે. જે શ્રી ગુસાંઈજીના નિધિ છે. (૮) શ્રી દાઉજી જે શ્રીગોકુલનાથજીના સેવ્ય છે. (પ્રથમ પાકિસ્તાનમાં બિરાજતા.)

શ્રીપાદુકાજી : (૯) શ્રી મહાપ્રભુજીના પાદુકાજી (૧૦) શ્રી ગોકુલનાથજીના પાદુકાજી (૧૧) શ્રી કલ્યાણરાયજીના પાદુકાજી (૧૨) શ્રી હરિરાયજી મહાપ્રભુજીના પાદુકાજી

શ્રીહસ્તાક્ષર : (શ્રી સંપુટજીમાં બિરાજે છે.) (૧૩) શ્રી મહાપ્રભુજીના હસ્તાક્ષર (૧૪) શ્રી ગુસાંઈજીના હસ્તાક્ષર (૧૫) શ્રી ગિરિધરજીના હસ્તાક્ષર (૧૬) શ્રી ગોવિંદરાયજીના હસ્તાક્ષર (૧૭) શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીના હસ્તાક્ષર (૧૮) શ્રી ગોકુલનાથજીના હસ્તાક્ષર (૧૯) શ્રી રઘુનાથલાલજીના હસ્તાક્ષર.

શ્રી કરમાલાના મણકા : (૨૦) શ્રી મહાપ્રભુજીના કરમાલાના મણકા (૨૧) શ્રી ગુસાંઈજીના કરમાલાના મણકા.

૧૦. કોટામાં ત્રણ મંદિરોમાં બિરાજતાં નિધિ સ્વરૂપો :

કોટામાં આવેલા ત્રણ મંદિરોમાં ગાદીપતિ તરીકે તિલક ગોસ્વામીની શ્રી રત્નપ્રભાવહુજી વલ્લભલાલજી મહારાજે ગો. શ્રી હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજને સં ૨૦૫૬ આસો સુદિ ૧૦ (દશેરા) તા. ૭-૧૦-૨૦૦૦ શનિવાર ના રોજ કરેલ છે.

(૧) શ્રી મથુરાધીશજીનું મંદિર, પાટન પોલ - કોટા (રાજસ્થાન)

આ મંદિરમાં નીચે દર્શાવ્યા મુજબ નિધિ સ્વરૂપો બિરાજે છે :

૧. શ્રી છોટે મથુરેશજી :

આ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીના નિધિ તેમજ શ્રી કાકા વલ્લભજી મહારાજના સાત છોટા નિધિ સ્વરૂપોમાંનું સાતમું સ્વરૂપ તેમજ આપશ્રીના સાતમા બાલક શ્રી ગોકુલનાથજી ઉપર બિરાજતું તેમજ પદ્મનાભદાસના બેટી તુલસાનું સેવ્ય તેમજ તેના વિરહનું સ્વરૂપ છે.

તુલસાને લગ્નબાદ સાસરે શ્રી મથુરાનાથજી નો ખૂબજ વિરહ થવાથી તેણે અન્નજલનો ત્યાગ ક્ર્યો. પદ્મનાભદાસ, તુલસાની આ વ્યાકુળ દશા ન જોઈ શક્યા. પ્રભુ અંતર્યામી હોઈ તુલસાના હૃદયની વ્યથા જાણી. સવારે જ્યારે પદ્મનાભદાસ પોતાના સેવ્ય શ્રી મથુરાનાથજીને જગાવવા ગયા, ત્યારે શય્યામાં તેમને બે સ્વરૂપો ના દર્શન થયા. એક શ્રી મથુરાનાથજી અને બીજા શ્રી છોટે મથુરેશજી. શ્રી...ની ઈચ્છા જાણી, તેમણે શ્રી છોટે મથુરેશજી તુલસાને પધરાવી આપ્યા.

શ્રી કાકા વલ્લભજીના સાત લાલજી હતા. તેમાં ત્રીજા લાલજી શ્રી ગોપાલજી, તેમના લાલજી શ્રી યદુનાથજી, તેમના શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ હતા. શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ એક વખત ધંધુકા પધાર્યા. આપશ્રીના નાનાજી સસરા પણ ધંધુકા બિરાજતા હતા. તેમને ત્યાં આ શ્રી છોટે મથુરેશજીનું સ્વરૂપ બિરાજતું હતું. આપશ્રી એ દર્શન કરતાં જ પ્રેમ વિહવળ બની જઈ 'આપ કૃપા કરીને શ્રી મથુરેશજીને અમારા ઉપર પધરાવી આપો તો આપનો અનુગ્રહ માનશું' એવી વિનંતી કરી. આપના નાનાજી સસરાએ શ્રી...ના સુખનો વિચાર કરી આગળ ઉપર શ્રી...ની સેવા થઈ શકશે નહિ એમ વિચાર કરીને જેઠ સુદિ ૧૨ (વર્ષ જાણવા મળેલ નથી) ના દિવસે શ્રી મથુરેશજી ને પધરાવી આપ્યા. સાથે સુવર્ણના ૪ કડા, ૨ નૂપુર, ચાંદીના અલંકારો અને શ્યામ તનિયો આદિ ધરાવેલ હતા તે આજે પણ વિદ્યમાન છે.

એક વખત શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ પરદેશ પધાર્યા હતા ત્યારે કોટા નજીક તેમનો મુકામ હતો. ત્યારે ત્યાનાં રાજા દુર્જનલાલજી આપશ્રીનો પ્રતાપ સાંભળીને દર્શન માટે આવ્યો. ત્યારે તેણે વિનંતિ કરી કે 'આપ સદાને માટે કોટા બિરાજો અને સનાથ કરો' આ વિનંતીને માન આપી આપશ્રી સેવ્ય સ્વરૂપ શ્રી છોટે મથુરેશજી સહિત કોટામાં બિરાજ્યાં. રાજાએ આપશ્રીના નિવાસ તથા શ્રી ઠાકોરજીના મંદિરનો પ્રબંધ કરાવી આપ્યો. ત્યારથી આજ પર્યંત શ્રી છોટે મથુરેશજી કોટા બિરાજે છે.

૨. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત

આ શ્રી ગુસાંઈજીનું નિધિ સ્વરૂપ છે.

૩. શ્રી મહાપ્રભુજીના હસ્તાક્ષર તથા શ્રી ગોકુલનાથજીના પાદુકાજી

૪. શ્રી ગુસાંઈજીના ચિત્રજી

શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ ધંધુકાથી શ્રી છોટે મથુરેશજી ને પધરાવીને થોડા સમય બાદ કામવન પધાર્યા. શ્રી ગોકુલ ચંદ્રમાજીના તિલકાયત ગો. શ્રી દેવકીનંદનજી મહારાજ ત્યાં બિરાજતા હતા. તેઓશ્રીની પ્રાર્થનાથી શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજે તેઓશ્રીને વિદ્યાઅધ્યયન કરાવ્યું અને વિદ્યા અધ્યયનની દક્ષિણામાં પોતાને ત્યાં બિરાજતું શ્રી વિઠલેશ પ્રભુચરણ ગુસાંઈજીનું **'સાયંકુંજાલય'** ભાવનું પ્રાણાયામ સમયનું નયન મનોરમ ચિત્રજી શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજને ભાવ ભક્તિથી પધરાવી આપ્યું. આ ચિત્રજી પાંચમાં લાલજી શ્રી રઘુનાથજી માટે નિત્ય પ્રાતઃ કાલમાં જાગીને સર્વ પ્રથમ દર્શન કરવા માટે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરીને સિધ્ધ કરાવી આપ્યું હતું. જે પંચમ ગૃહમાં બિરાજતું. તે અત્રે બિરાજે છે. (હાલ આ ચિત્રજી મુંબઈ લાલબાવા મંદિરમાં બિરાજે છે.)

૫. શ્રી ગુસાંઇજીના શ્રી હસ્ત લિખીત વિદ્વતમંડન ગ્રંથ બિરાજે છે.

(૨) શ્રી ગોવર્ધનનાથજી નું મંદિર - પાટન પોલ - કોટા (રાજસ્થાન)

અત્રે શ્રી હરિરાયજી મહાપ્રભુજીના સેવ્ય શ્રી ગોવર્ધનનાથજી બિરાજે છે.

(૩) શ્રી રસિક શિરોમણીજી - કિશોરપુરા ચંબલની કેનાલની બાજુમાં - કોટા (રાજસ્થાન).

અત્રે શ્રી ગુસાંઈજીના સેવ્ય શ્રી રસીક શિરોમણીજી બિરાજે છે.

૧૧. શ્રીમદ્ ગોકુલ

૧. ચોકીવાળું મંદિર, નંદચોક, ગોકુલ

ત્યાં બિરાજતાં શ્રી નવનીત પ્રિયાજી (મહાપ્રભુજીના નિધિ, રાણા વ્યાસના સેવ્ય) હાલ મુંબઈ બિરાજે છે. હાલ આ મંદિર અસ્તીત્વમાં નથી.

૨. શ્રી ચિમનલાલજી પદ્માવતી વહુજીવાળું મંદિર

હાલ આ મંદિર અસ્તીત્વમાં નથી. ત્યાં બિરાજતાં ભગવદ્ સ્વરૂપો શ્રી નટવરલાલજી, શ્રી મથુરાધીશજી, શ્રી સ્વામિનીજી, શ્રી ગોવર્ધનનાથજી, શ્રી નવનીતપ્રિયાજી, શ્રી ગોકુલનાથજીના પાદુકાજી મુંબઈ પધાર્યા. અને મુંબઈથી ગો. શ્રી રત્નાપ્રભાવહુજી મહારાજે શ્રી નવનીતપ્રિયાજી કચ્છ - માંડવીવાળા ગો. શ્રી દામોદરલાલજી મહારાજ ઉપર પધરાવી આપ્યા. જે હાલ રાજકોટ બિરાજે છે. અને બાકીના સ્વરૂપો અને પાદુકાજી સદર પંચનાથ પ્લોટ રાજકોટ ગો. શ્રી વલ્લભલાલજી મહારાજ ઉપર ગો. શ્રી રત્નપ્રભા વહુજી મહારાજે પધરાવી આપ્યા છે.

૧૨. ધોળકા

શ્રી દામોદરલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત બિરાજે છે.

સરનામું : ઉંચી શેરી, ધોળકા.

૧૩. શ્રી ગોકુલનાથજીનું મંદિર - શાહપુર, મંગળ પારેખનો ખાંચો, અમદાવાદ (રાજનગર).

અત્રે શ્રી ગોકુલનાથજી બે સ્વામિનીજી સહિત બિરાજે છે. આ ત્રણેય શ્યામ સ્વરૂપે બિરાજે છે. તથા શ્રી મદનમોહનજી શ્રી સ્વામિનીજી સાથે ગૌર સ્વરૂપે બિરાજે છે.

૧૪. શ્રી દ્વારકાધીશ પ્રભુનું મંદિર, સોલાપુર, મહારાષ્ટ્ર.

૧૫. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી નું મંદિર, કલીકટ (કેરાલા).

૧૬. શ્રી ગોવર્ધનનાથજી નું મંદિર, ભોપાલ (મધ્ય પ્રદેશ)

આ મંદિર હાલ શ્રીજી મંદિર તરીકે ઓળખાય છે.

૧૭. કોટવન - શ્રી ગુસાંઈજી ના બેઠકજી (વ્રજમાં)

આ બેઠકજી ગો. શ્રી રત્નપ્રભાવહુજી મહારાજે રાજકોટવાળા ગો. શ્રી વલ્લભલાલજી મહારાજ ઉપર પધરાવી આપ્યા છે.

૧૮. કરાંચી (પાકિસ્તાન)

(૧) શ્રી મદનમોહનલાલજી યુગલ સ્વરૂપ

હાલ જોગેશ્વરી (મુંબઈ) માં બિરાજે છે.

(૨) શ્રી દાઉજી (નગરઠઠ્ઠામાં બિરાજતાં તે) હાલ મુંબઈ લાલબાવા મંદિરમાં બિરાજે છે.

(3) ડેરા-ઈસ્માઈલખાન - શ્રી મદનમોહનલાલજી યુગલ સ્વરૂપ શ્રી ગુસાંઈજીના નિધિ, ક્ષત્રિય વૈષ્ણવના સેવ્ય. હાલ પોરબંદર શ્રી ગોપીનાથજીની હવેલીમાં બિરાજે છે. (જે શ્રી છોટે મદનમોહનલાલજી તરીકે ઓળખાય છે.)

શ્રી...નો નિત્ય નેગ

આ નિત્યનો નેગ નંદાલય- હવેલી- મંદીરમાં આવે છે, તેનું સંસ્મરણ અત્રે લખ્યું છે.

દૂધઘર : દૂધ, અઘોટો, પેંડા, બરફી, ખોવો, ખાંડ- ગુલાબ કતલી, બાસોંદી, દૂધપુરી, મલાઇ, દહીં (મીઠું, સાદુ, જીરાવાળું નમકીન), શ્રીખંડ, છાશ, માખણ, મિશ્રી (બુરૂ)

અનસખડી : (રાજભોગમાં) ઘઉંની પુરી, જીરાવાળી પુરી, લુચ્ચઇ (ઘઉંની પુરી ઉપર બુરૂ પધરાવેલી) ગમે તે પ્રકારના અનસખડીના નંગ, ફીકુ, ભૂજેના, અનસખડીની તળેલી ટોકરી, ખાસા ખરીખરી, રાયતું, ખીર, કાચા સંધાણા (શીતકાલમાં રાયમેથીના કુરીયા ચડાવેલા અને ઉષ્ણકામાં લીંબું, હળદર, લુણ ચડાવેલા)

અનસખડી : **(શયનભોગમાં)** મગની છડીદાળ, પુરી, અનસખડીની ટોકરી, ફીકુ, શયેન ભોગમાં- દૂધઘર માંથી દૂધનો ડબરો આવે.

સખડી : **(રાજભોગમાં)**

સખડી (ભાત), તુવેરદાળ, બેજાતની ટોકરી (શાક), લચકો મગ, કઢી, સખડીના ભૂજેના, રોટી તથા કટ આવે, (કટ એટલે તુવેર અથવા મગની દાળનું આધું પાણી તેમાં કોકમ (ખટાશ) વધારે અને ગળાશ ન પધરાવવી) તેમજ લીટી સાથે (લીટી- ઘઉં ચણાનો લોટ તેમાં હળદર, જીરૂ, અજમા, લુણ પધરાવવા, મોણ વધારે અને તેલમાં ધીમે તાપે તળાય

સખડી : સાંજે શયનભોગમાં મગની ફોતરાવાળી દાળ, (જો ઉત્સવ હોય તો મગની છડીદાળ આવે), સખડી, રોટી, ટોકરી, સવારની સિધ્ધ થયેલી કઢી. દૂધભાત. શીતકાલમાં સાતેય દિવસ ફરતી ફરતી દાળ આવે.

પુષ્ટિમાર્ગીય મંદિરની ભાવના

ભગવન્મંદિર - અક્ષર બ્રહ્મધામ
નિજમંદિર - રમણસ્થલ આદિ વૃંદાવન
ભોગ મંદિર - શ્રી યશોદાજીનું ઘર
શય્યા મંદિર - નિકુંજ
શાકઘર, ફૂલઘર - બાર વન
આભુષણ ઘર - બરસાના
પાનઘર - રાવલ
નિજતિબારી - સાત્વિક-યજુર્વેદ શ્રુતિરૂપા, રાજસ ઋગ્વેદની ઋચાઓ, તામસભકત-સામવેદની શ્રુતિઓ.
ચોક - વ્રજનું આંગણું, શ્રી ગોકુલ
જગમોહન - નંદાલય
દૂધઘર - ગાયોની ખિરક
ભંડાર - નંદગામ
જલઘરૂં - શ્રી યમુનાઘાટ
ડોલતિબારી - શ્રી ગિરિરાજ
હથિયાપોર - વૈષ્ણવોને સત્સંગ કરવાની જગ્યા
સિંહપોર - દ્વારપાલ પહેરદાર
ગોવર્ધનચોક - શ્રી ગિરિરાજની તળેટી
સીડી - નવધાભકિત

વંશાવલી (પોરબંદર)

શ્રી ગોપીનાથજીની હવેલી, ગોવિંદ નિકેતન, પોરબંદરમાં બિરાજતાં યુગલ સ્વરૂપ શ્રી મદનમોહનલાલજીના ઘરની વંશાવલી

૧.	શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી વલ્લભાચાર્યજી	પ્રા. સં. ૧૫૩૫ ચૈત્ર વદિ ૧૧
૨.	શ્રી પ્રભુચરણ શ્રી વિઠલનાથજી	પ્રા. સં. ૧૫૭૨ માગસર વદિ ૯
૩.	શ્રી ગિરિધરજી	પ્રા. સં. ૧૫૯૭ કારતક સુદિ ૧૨
૪.	શ્રી દામોદરજી	પ્રા. સં. ૧૬૩૨ શ્રાવણ સુદિ ૧૫
૫.	શ્રી વિઠલેશરાયજી	પ્રા. સં. ૧૬૫૭ શ્રાવણ સુદિ ૧૪
૬.	શ્રી કાકા વલ્લભજી	પ્રા. સં. ૧૭૦૩ શ્રાવણ વદિ ૧૪
૭.	શ્રી ગોપાલજી	પ્રા. સં. ૧૭૩૩ મહા વદિ ૨
૮.	શ્રી યદુનાથજી	પ્રા. સં. ૧૭૫૬ જેઠ વદિ ૩
૯.	શ્રી લક્ષ્મણજી	પ્રા. સં. ૧૭૮૭ ભાદરવા સુદિ ૫
૧૦.	શ્રી દ્વારકાનાથજી	પ્રા. સં. ૧૮૧૩ પોષ સુદિ ૮
૧૧.	શ્રી રામકૃષ્ણજી	પ્રા. સં. ૧૮૫૨ અષાઢ વદિ ૫
૧૨.	શ્રી વલ્લભજી	પ્રા. સં. ૧૮૮૧ શ્રાવણ વદિ ૧૪
૧૩.	શ્રી જીવનલાલજી	પ્રા. સં.૧૯૧૬ માગસર સુદિ ૧૩
૧૪.	શ્રી રણછોડલાલજી	પ્રા. સં. ૧૯૩૯ માગસર વદિ ૭
૧૫.	શ્રી ગોવિંદરાયજી	પ્રા. સં. ૧૯૮૩ મહા વદિ ૩૦
૧૬.	શ્રી હરિરાયજી	પ્રા. સં. ૨૦૧૧ વૈશાખ સુદિ ૭
૧૭.	શ્રી લાલન શ્રી જય વલ્લભલાલજી	પ્રા. સં. ૨૦૫૨ ભાદરવા સુદિ ૧૧

વંશાવલી (મુંબઈ)

શ્રી લાલબાવા મંદિર, ભુલેશ્વર, મુંબઈમાં બિરાજતાં શ્રી નવનીતલાલજીના ઘરની વંશાવલી

૧.	શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી વલ્લભાચાર્યજી	પ્રા. સં. ૧૫૩૫ ચૈત્ર વદિ ૧૧
૨.	શ્રી પ્રભુચરણ શ્રી વિઠલનાથજી	પ્રા. સં. ૧૫૭૨ માગસર વદિ ૯
૩.	શ્રી ગિરિધરજી	પ્રા. સં. ૧૫૯૭ કારતક સુદિ ૧૨
૪.	શ્રી દામોદરજી	પ્રા. સં. ૧૬૩૨ શ્રાવણ સુદિ ૧૫
૫.	શ્રી વિઠલેશરાયજી	પ્રા. સં. ૧૬૫૭ શ્રાવણ સુદિ ૧૪
૬.	શ્રી કાકા વલ્લભજી	પ્રા. સં. ૧૭૦૩ શ્રાવણ વદિ ૧૪
૭.	શ્રી ગોપાલજી	પ્રા. સં. ૧૭૩૩ મહા વદિ ૨
૮.	શ્રી યદુનાથજી	પ્રા. સં. ૧૭૫૬ જેઠ વદિ ૩
૯.	શ્રી લક્ષ્મણજી	પ્રા. સં. ૧૭૮૭ ભાદરવા સુદિ ૫
૧૦.	શ્રી દ્વારકાનાથજી	પ્રા. સં. ૧૮૧૩ પોષ સુદિ ૮
૧૧.	શ્રી રામકૃષ્ણજી	પ્રા. સં. ૧૮૫૨ અષાઢ વદિ ૫
૧૨.	શ્રી વલ્લભજી	પ્રા. સં. ૧૮૮૧ શ્રાવણ વદિ ૧૪
૧૩.	શ્રી જીવનલાલજી	પ્રા. સં. ૧૯૧૬ માગસર સુદિ ૧૩
૧૪.	શ્રી રણછોડલાલજી	પ્રા. સં. ૧૯૩૯ માગસર વદિ ૭
૧૫.	શ્રી વલ્લભલાલજી	પ્રા. સં. ૧૯૭૦ પોષ વદિ ૯
૧૬.	શ્રી હરિરાયજી	પ્રા. સં. ૨૦૧૧ વૈશાખ સુદિ ૭
૧૭.	શ્રી લાલન શ્રી જય વલ્લભલાલજી	પ્રા. સં. ૨૦૫૨ ભાદરવા સુદિ ૧૧

આપણા ગુરૂઘરના બાલકો શ્રી ગુસાંઈજીના પ્રથમ લાલજી શ્રી ગિરિધરજીના વંશજો છે. આ ઘરના સેવકોએ નીચેની ભાવના નિત્ય કરવી

સમય : મંગલા

સ્વરૂપ : શ્રી નવનીતલાલ(શ્રી નવનીતપ્રિયાજી) (બાલભાવની સેવા મુખ્ય છે)

સખા : .... પરમાનંદદાસજી

સારસ્વત કલ્પમાં સખા : .... તોક

સખીજન : .... ચંદ્રભાગા

રંગ (વર્ણ) : .... કેસરી

શૃંગાર : .... ગ્વાલપગા

અંગસ્થાન : .... શ્રવણ

કુંજાદિ : .... માન કુંજ

સહચરિ : .... શ્રીરાધા

ઋતુ : .... શિશિર

મનોરથ : .... ગુપ્તરસ

સ્થાન (નિકુંજદ્વાર) : .... સુરભિ કુંડ (જતિપૂરા-છોંકરના વૃક્ષ નીચે)

લીલા : .... બાલલીલા

सेवा के कार्य : चित्रकारी, दूतीपनो, कामशास्त्र,
वशीकरन, स्वान्त बोलनो ।

॥ શ્રી મદનમોહન પ્રભુ વિજયતે ॥

કૃષ્ણ સેવા સદા કાર્યા

सेव्यसन्तोषजनिका कृतिः 'સેવ્ય શ્રીકૃષ્ણના સુખનો જ વિચાર જે કૃતિમાં રખાતો હોય તેવી કૃતિને **'સેવા'** કહેવામાં આવે છે'. જગત આખું પોતાનું દુઃખ શ્રી હરિ પાસે રડે છે, જ્યારે પુષ્ટિભક્ત પ્રભુનાં પરિશ્રમનો વિચાર રાખે છે, પુષ્ટિમાર્ગની આ વિલક્ષણતા છે. આવો દરજજો પુષ્ટિભક્તને ભક્તિથી, પ્રેમથી, સ્નેહથી પ્રાપ્ત થાય છે. વિધિ કે ઉપાસનાથી નહિ.

પુષ્ટિમાર્ગમાં સારસ્વતકલ્પમાં પ્રગટ થયેલાં શ્રીકૃષ્ણની સેવા થાય છે. કારણ કે તે જ સ્વરૂપ પૂર્ણ છે. જો તે સ્વરૂપ પૂર્ણ ન હોય તો અસાધન જે કામ-ક્રોધાદિક તેને પોતાની પ્રાપ્તિના સાધન બનાવી ન શકે. આવું સામર્થ્ય પૂર્ણ સ્વરૂપમાંજ હોય છે. શ્રુતિરૂપા તેમજ ઋષિરૂપા વ્રજભક્તોને તેમના મનોરથની પૂર્તિનો સમય શ્રી કૃષ્ણે સારસ્વતકલ્પનો આપેલો છે. **'સારસ્વતકલ્પ આવશે ત્યારે તમો વ્રજમાં ગોપીઓ થશો.'** બીજા કલ્પો જેવા કે બ્રહ્મકલ્પ, પાદ્મકલ્પ વગેરેમાં શ્રીકૃષ્ણાવતાર થાય છે, પરંતુ તે અંશ રૂપે. સારસ્વતકલ્પીય શ્રી કૃષ્ણના સ્વરૂપનો નિર્દેશ શ્રી મહાપ્રભુજી નિબંધ ના પ્રારંભમાં આ પંકિતથી કરે છે કે, **'તેજ પરાત્પર તત્વ સ્વરૂપ ક્યારેક જગતનાં ઉધ્ધાર માટે અખંડ અને પૂર્ણ પ્રાદુર્ભાવ પામે છે ત્યારે તેનું નામ 'કૃષ્ણ' એવું કહેવાય છે'** આનાથી એ સિધ્ધ થાય છે કે પુષ્ટિમાર્ગમાં સેવાતું શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ તે સારસ્વતકલ્પનાં શ્રીકૃષ્ણનું છે. એ સ્વરૂપ શ્રી વલ્લભકુળ (શ્રી ગુરૂદેવ) આપણાં ઉપર કૃપા કરી પુષ્ટાવી પધરાવી આપે છે. સ્વરૂપ કોઈપણ પધરાવ્યું હોય, પરંતુ તેમાં આવિર્ભાવતો શ્રી ગુરૂદેવના હૃદયમાં બિરાજતાં ભાવાત્મક સ્વરૂપનો જ થાય છે.

દરેક પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવનું એ કર્તવ્ય છે કે બ્રહ્મસંબંધ લીધાં પછી પોતાને મનગમતું સ્વરૂપ પોતાના શ્રી ગુરૂદેવ પાસે પુષ્ટ કરાવી તેની નિત્ય સેવા પહોંચવી. તેનો પ્રકાર વૈષ્ણવે પોતાના ગુરૂઘરની સેવા પ્રણાલિકા મુજબ અથવા શ્રી ગુરૂદેવની આજ્ઞા મુજબ પોતાને ત્યાં રાખવો. વર્તમાન સમયમાં પુષ્ટિ સેવાના બે પ્રકાર છે. એક નંદઘરની સેવા બીજી નિકુંજ સેવા. નંદઘરની સેવા શ્રી વલ્લભકુળને ત્યાં હવેલી મંદિરોમાં થાય છે. અને નિકુંજ સેવા વૈષ્ણવોના ઘરે થાય છે. વૈષ્ણવોના ઘરે શ્રી ઠાકોરજીનો સેવા પ્રકાર નીચે દર્શાવેલ છે.

આપણાં ઘરનું મુખ્ય નિધિસ્વરૂપ ચોર્યાસી વૈષ્ણવોમાંના ૫૯ (ઓગણસાઈઠ) માં વૈષ્ણવ નગરઠઠ્ઠાવાળા દિવાન નારાયણદાસ લોહાણાને માથે શ્રી મહાપ્રભુજીએ પધરાવી આપેલું શ્રી મદનમોહનલાલજીનું યુગલસ્વરૂપ છે. આપણા શ્રી ગુરૂદેવ જ્યારે આપણા ઉપર શ્રી ઠાકોરજી પુષ્ટ કરી પધરાવી આપે છે ત્યારે તે સ્વરૂપમાં આગળ દર્શાવ્યા મુજબ આવિર્ભાવ તો શ્રી મદનમોહનલાલજી ના યુગલસ્વરૂપનો જ થાય છે. માટે આપણા ઉપર શ્રી ગુરૂદેવે પધરાવી આપેલ સ્વરૂપ કે ચિત્રજીની સેવા આપણે શ્રી મદનમોહનલાલજી ના યુગલસ્વરૂપના ભાવથી જ પહોંચવી જોઈએ.

શ્રી મદનમોહનલાલજી નું સ્વરૂપ એ કિશોરલીલાનું સ્વરૂપ છે. આ સ્વરૂપ કાકા વલ્લભજી મહારાજની ઉપર બિરાજતાં સાત છોટા નિધિ સ્વરૂપોમાંનુ ત્રીજું સ્વરૂપ છે. આપણા ઘરનો સેવા પ્રકાર ઘરનાં શ્રી ઠાકોરજી શ્રી નવનીતલાલજીના ઘરની રીત મુજબ બાલભાવની સેવાનો છે. માટે આપણે શ્રી ઠાકોરજીનું સ્મરણ હંમેશા કિશોર લીલાના ભાવથી કરવું અને તેમની સેવા બાલભાવથી પહોંચવી.

શ્રી મદનમોહનલાલજીમાં શ્રીમદ્ ભાગવત દશમ સ્કંધના તામસફલ પ્રકરણના પ્રથમ અધ્યાયની લીલા પ્રકટ છે. વેણુનાદ કરીને વ્રજભક્તોને બોલાવ્યા ત્યારે નાદ શ્રવણ કરીને આવેલાં ભક્તોનું સ્વાગત કરતાં વચનો કહ્યા :

स्वागतं वो महाभागाः प्रियं किं करवाणि वः ।
व्रजस्यानामयं कच्चित् ब्रूतागमनकारणम् ॥
रजन्येषा घोररुपा घोरसत्वनिषेविता ।
प्रतियात व्रजं नेह स्थेयं स्त्रीभिः सुमध्यमाः ॥

આ ગમન વાક્ય શ્રી મદનમોહનલાલજીએ કહ્યા છે. આ વાક્ય શ્રવણ કરીને વ્રજભક્તોને એકવાર તો મહાચિંતા થઈ કે **'શું પ્રભુએ અમારો ત્યાગ કર્યો ?'** પછી ભગવદવાક્યનો વિચાર કરતાં **સુમધ્યમા** : પદથી અમારો ભાવ જોઈને પ્રભુ મોહિત થયા છે એ જણાયું. શ્રી મુખનાં દર્શન કરતાં સંપૂર્ણ શ્રી અંગ ગૌર જોતાં તન્મયતા નિશ્ચિત થઈ. ફળભક્તિરૂપ મુખારવિંદનું દર્શન થયા પછી સાધન-ભક્તિરૂપ ચરણારવિંદનું દર્શન થતાં દાસ્યરૂપ ધર્મ સિધ્ધ થયો કે જેની આગળ ચાર પ્રકારની મુક્તિ તુચ્છ છે ! અલકથી વીંટાયેલ મુખારવિંદના દર્શનથી 'સારૂપ્ય મુક્તિ', યોગ અને સાંખ્યરૂપ બંને કુંડલનાં દર્શનથી 'સામીપ્ય મુક્તિ',ગંડસ્થળયુક્ત અધર તેના રસદર્શનાનુભવથી 'સાલોકય મુક્તિ' કે જેમાં અક્ષરાનંદનો અનુભવ છે, અને હાસ્યપૂર્વક અવલોકન થી 'સાયુજ્ય મુક્તિ' સિધ્ધ થઈ કે જેમાં બ્રહ્માનંદનો અનુભવ છે. શ્રીઠાકોરજીના હાસ્યપૂર્વક અવલોકનમાં ભક્તિરસ હોવાથી એની આગળ બ્રહ્માનંદ તુચ્છ છે ! जले निमग्नस्य जलपानवत् । જલમાં ડૂબી ગયેલાના કંઠ સુધી જલ ભરાય ગયું હોય છે, પણ જલનો સ્વાદ કેવો છે એ ક્યાંથી કહી શકે ? એવી જ દશા બ્રહ્માનંદનિમગ્નની સાયુજ્ય મુક્તિની હોય છે, પુષ્ટિભક્ત તો શ્રી ઠાકોરજીના હાસ્યપૂર્વક અવલોકનની સુધા પ્રાપ્ત કરીને સાયુજ્ય મુક્તિના પરમ ફળનો અનુભવ કરે છે અને કરાવે છે વ્રજભક્તોનો આવો ભાવ જોઈને आत्मारामोप्यरीरमत પ્રભુએ આત્મારામ હોવા છતાં એમની સાથે રમણ કર્યું. શ્રી મદનમોહનલાલજીની ઝાંખી કરતી વખતે આ લીલા ભાવનાનું સ્મરણ કરવામાં આવે તો તન્મય ભક્તને એ પરમ ફળની પ્રાપ્તિ અવશ્ય થાય છે.

શ્રી જીવનપ્રભુ સેવામાં પધારતા ત્યારે નીચેના શ્લોકનું ચિંતન ભાવન કરતાં :

जगत्त्रयमनोमोहपर मन्मथ मोहन ।
स्वामिनीदयानन्द त्वामहं शरणं गतः ॥

'ત્રણે જગતને મોહ પમાડવાવાળા અને શ્રી સ્વામિનીજીના હ્રદયના આનંદરૂપ, કામદેવને મોહ પમાડવાવાળા શ્રીમદનમોહનજી ! હું આપને શરણે છું '

हरेरपि हरिर्यदा । भक्त्याय तादृशत्वं हि सा सेवा सेवकोचिता (શ્રી વેણુગીત સુબોધિની કારિકા) અર્થાત્ 'પુષ્ટિભક્ત હરિનો પણ હરિ બને, તેવું કેમ થવાય ? ત્યાં આજ્ઞા કરે છે કે भक्त्या સ્નેહથી તે સેવા સેવકે કરવી યોગ્ય છે. ' જેમ તડકામાં ગાયોને ચરાવતા પ્રભુના પરિશ્રમનો વિચાર કરી મેઘે પોતાના શરીરથી પ્રભુ ઉપર છાયા કરી દીધી અને પ્રભુના પરિશ્રમને દૂર કર્યો, તે પ્રકારે શીતકાલમાં તનસુખ, આત્મસુખ, ગદ્લ, ફરગુલ

ધરાવવા, રાત્રિએ રજાઈ ધરાવવી, ઉષ્ણકાલમાં ચંદન, ગુલાબજલ, પણો વગેરે ધરાવવા. તે જ પ્રકારે સવારથી સાંજ સુધીમાં સમય સમયપર ઋતુ પ્રમાણે સતુવો, ઉત્તમ પકવાન, આંબાનો રસ, ખીર, દૂધ, દહીં, માખણ-મિશ્રી, વગેરે સહજ વાત્સલ્યથી ધરાવવા. માતા જે રીતે પોતાના બાલકના સુખનો વિચાર રાખે છે, તેવી રીતે **પ્રભુના સુખનો વિચાર જેમાં રખાતો હોય તેવી કૃતિનું નામ 'સેવા' છે. 'પ્રભુ મારો ઉધ્ધાર કરશે'** આટલી પણ અપેક્ષા રાખ્યા વિના આ બધું પ્રભુને માટે કરવાનું છે. જેમાં પોતાના ઉધ્ધારનો સવાલ પ્રથમ હોય અને સેવ્યના સુખનો વિચાર પછી હોય તેનું નામ **'પૂજા'** છે. કેવલ પ્રભુના સુખનો જ જેમાં વિચાર હોય તેનું નામ **'સેવા'** છે.

પ્રભુ ભાવાત્મક છે. તેથી જેવો ભાવ તેવું સ્વરૂપ આપ ધારણ કરે છે. ભાવના ભેદને લઈને શ્રી મદાચાર્યચરણ અને શ્રી ગુસાંઈજીની નિધિઓ, સાત બાલકોની નિધિઓ અને વર્તમાન ગોસ્વામીબાલકોનાં સેવ્યસ્વરૂપોમાં ભેદ મનાય છે. માટે જ્યાં શ્રી મહાપ્રભુજી અને શ્રી ગુસાંઈજીની નિધિઓ બિરાજતી હશે ત્યાં મંગલા અને ઉત્થાપન પહેલાં શંખનાદ થાય છે. અને ગોસ્વામી બાલકોનાં સેવ્યરૂપો જ્યાં બિરાજતાં હશે ત્યાં ઘંટાનાદ કરી શ્રી...ને જગાડવામાં આવે છે. વૈષ્ણવોને ત્યાં ત્રણ તાળી વગાડીને શ્રી...ને જગાડવામાં આવે છે. તેમજ વૈષ્ણવોને ત્યાં બિરાજતાં સ્વરૂપને મિશ્રીભોગ, અનસખડી ભોગ અને સખડીભોગ, આ ત્રણમાંથી જે આજ્ઞા હોય તે મુજબ સરખી આજ્ઞાવાળા વૈષ્ણવોના સ્વરૂપો એક સિંહાસન ઉપર બિરાજી સાથે અરોગી શકે. (મિશ્રીભોગની આજ્ઞાવાળા સ્વરૂપની સાથે અનસખડી કે સખડીની આજ્ઞાવાળા વૈષ્ણવોના સ્વરૂપો એક સિંહાસન ઉપર બિરાજી સાથે અરોગી ન શકે.) આ રિવાજ સંપ્રદાયમાં પ્રાચીન સમયથી ચાલ્યો આવે છે, તેનું મૂળ પણ ભાવ ભેદ જ છે.

સ્વરૂપોનો ભેદ એ કંઈ સેવ્યસ્વરૂપની પુરૂષોત્તમતાનો નથી; પુષ્ટિમાર્ગમાં સેવ્ય સ્વરૂપ તો બધે ઠેકાણે સાક્ષાત્ પુરૂષોત્તમ જ છે, તથાપિ તે પુરૂષોત્તમને જે સેવે છે તે સેવકના ભાવના ઉત્કર્ષ, અપકર્ષ ને લઈને સ્વરૂપોમાં ભેદ થાય છે. જેમ પ્રભુના ગુણોમાં કંઈ ભેદ નથી પણ ગાયકના ભાવના ભેદથી તે વીશ પ્રકારનાં 'જલભેદ' માં માનવામાં આવ્યા છે. તેમ વાસ્તવમાં સર્વેનું શુધ્ધ અદ્વૈત જ છે.

* * *

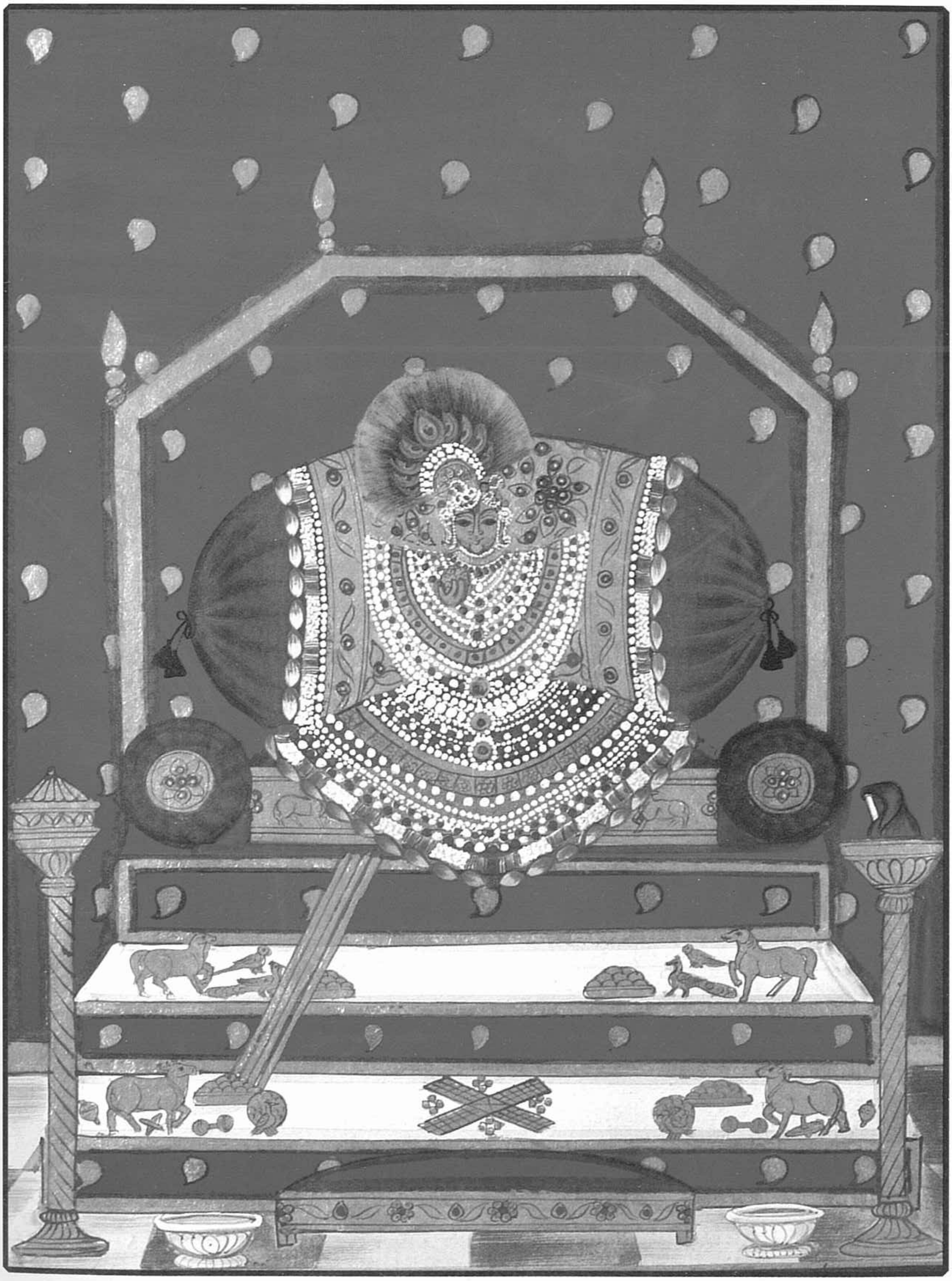

શ્રી નવનીતપ્રિયાજી (શ્રી ગુસાંઈજીના નિધી)
શ્રી નવનીતપ્રિયાજીની હવેલી - ખંભાત

ચિત્ર ક્રમાંક : ૭

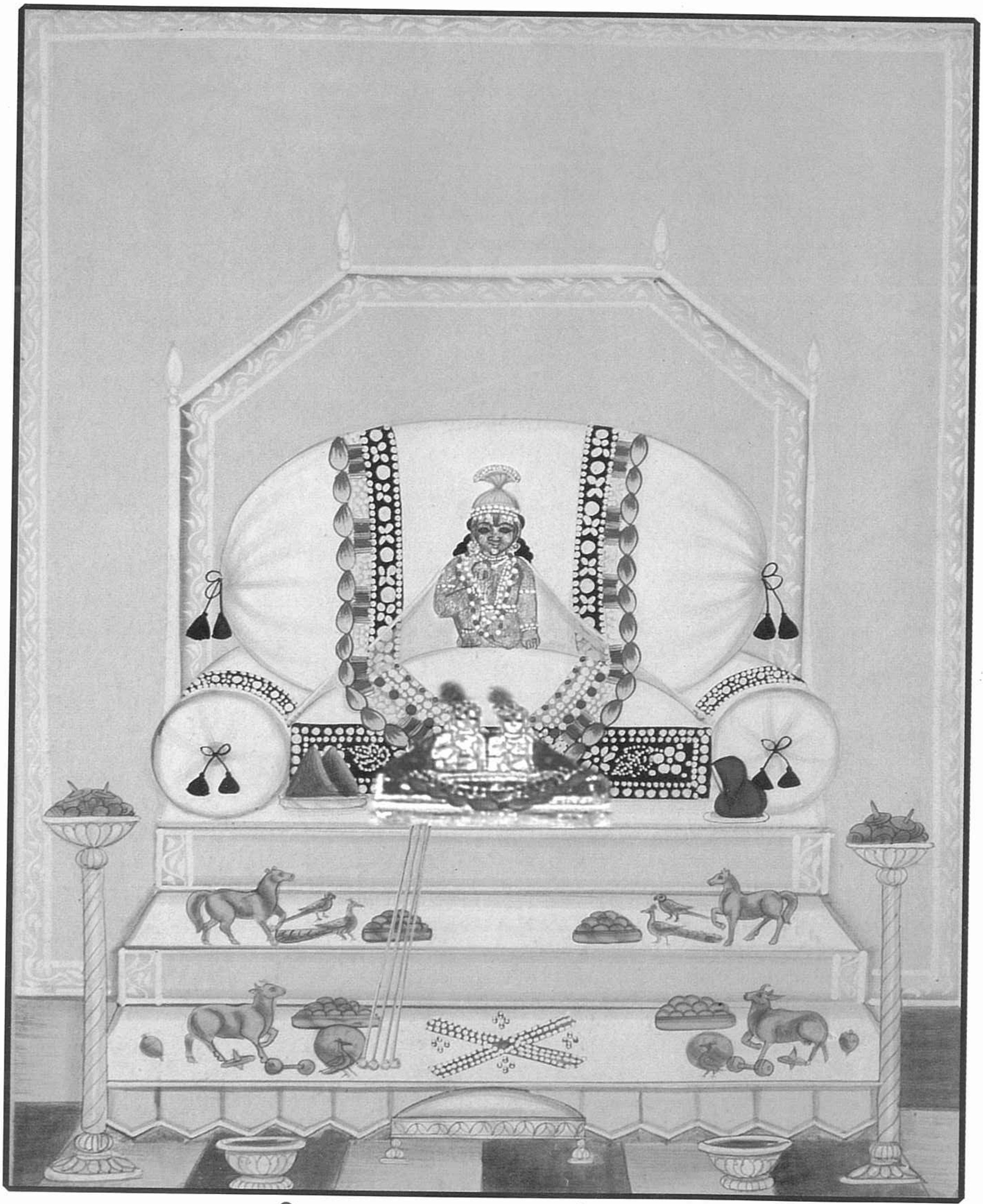

શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી તથા બે લાલનજી
શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીનું મંદિર - નાગપુર (મહારાષ્ટ્ર)

ચિત્ર ક્રમાંક : ૮

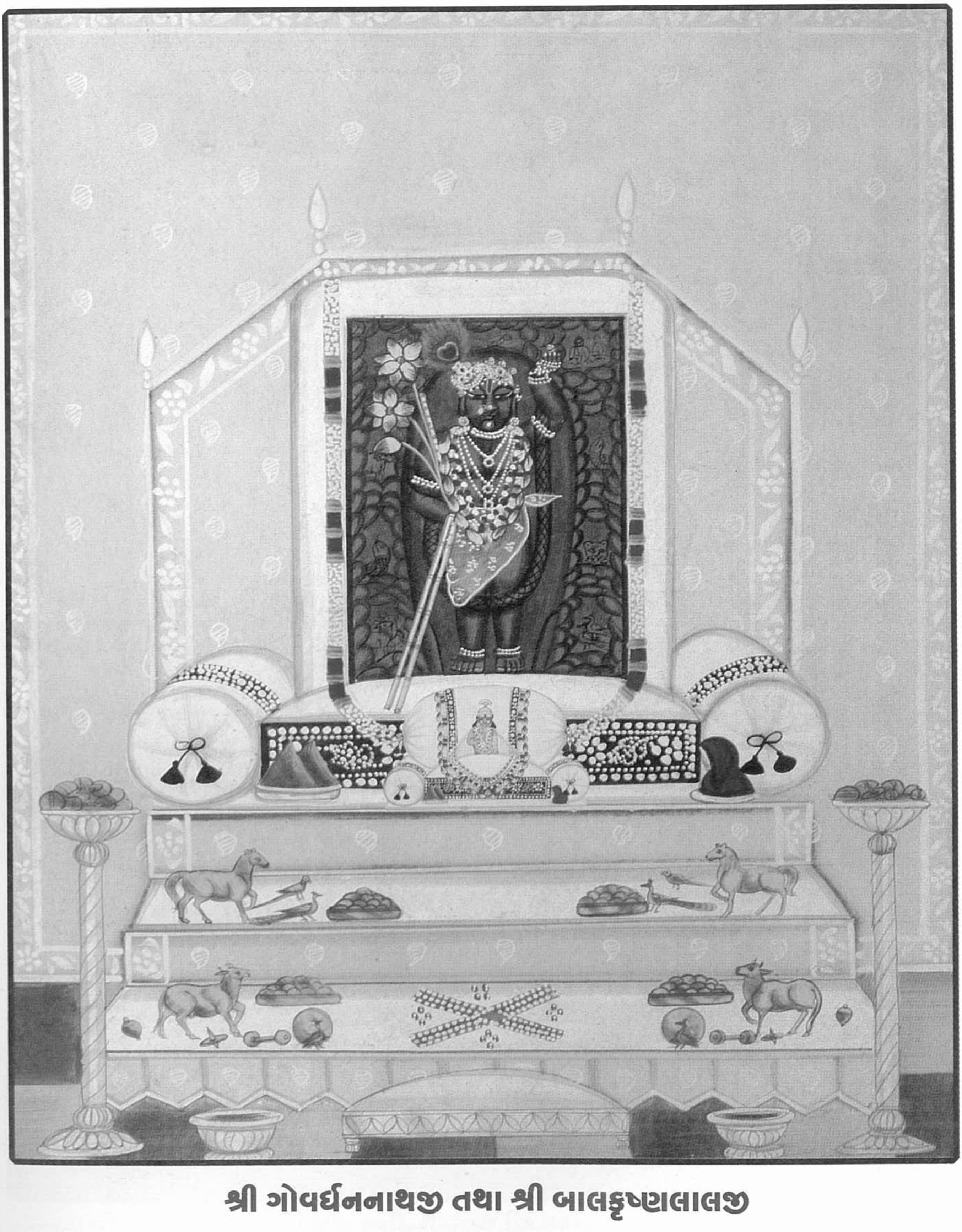

શ્રી ગોવર્ધનનાથજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર - બેરડી (મધ્યપ્રદેશ)

ચિત્ર ક્રમાંક : ૯

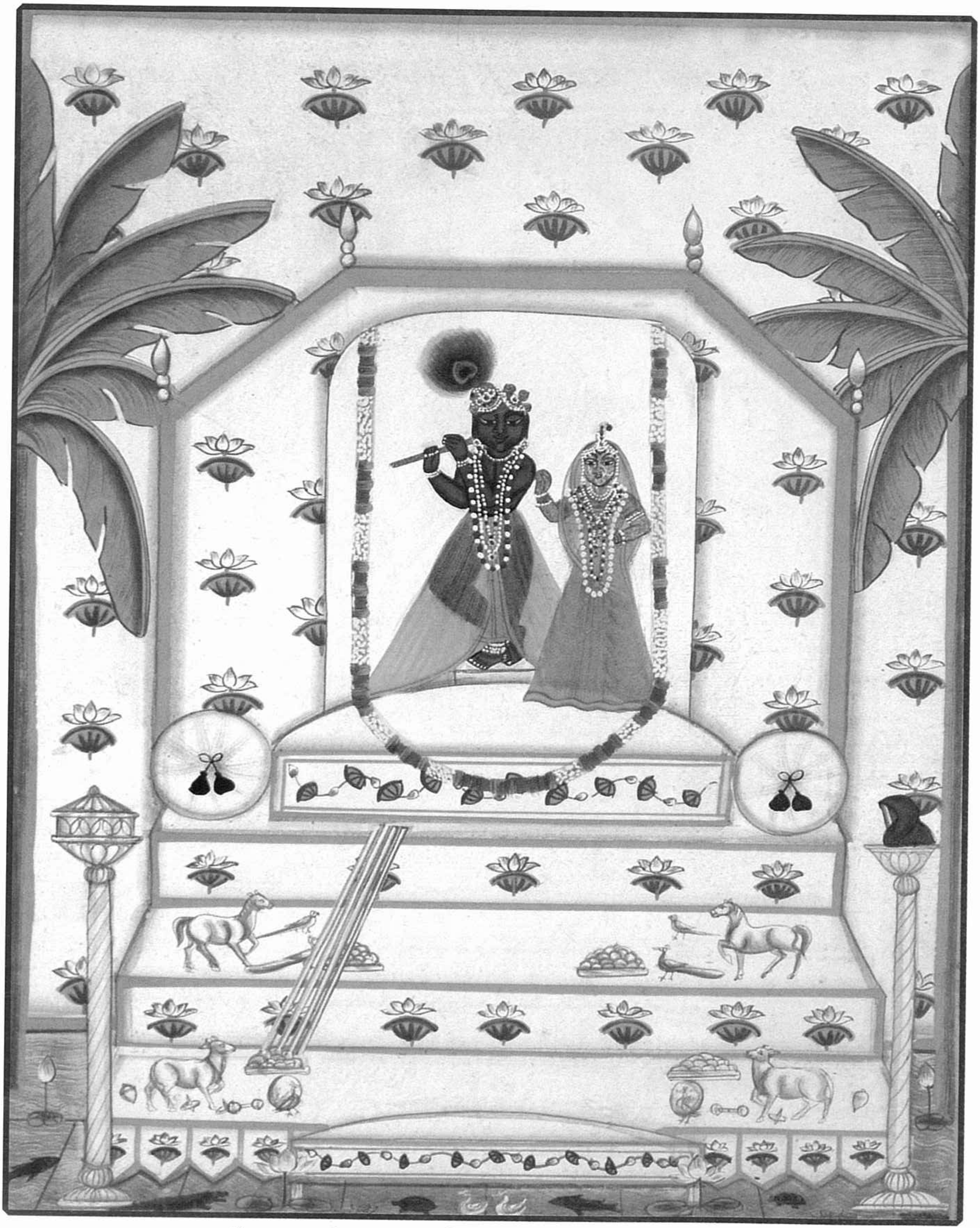

શ્રી મદનમોહનજી શ્રી સ્વામીનીજી યુગલ સ્વરૂપ
શ્રી મદનમોહનજીનું મંદિર - ખામગામ (મહારાષ્ટ્ર)

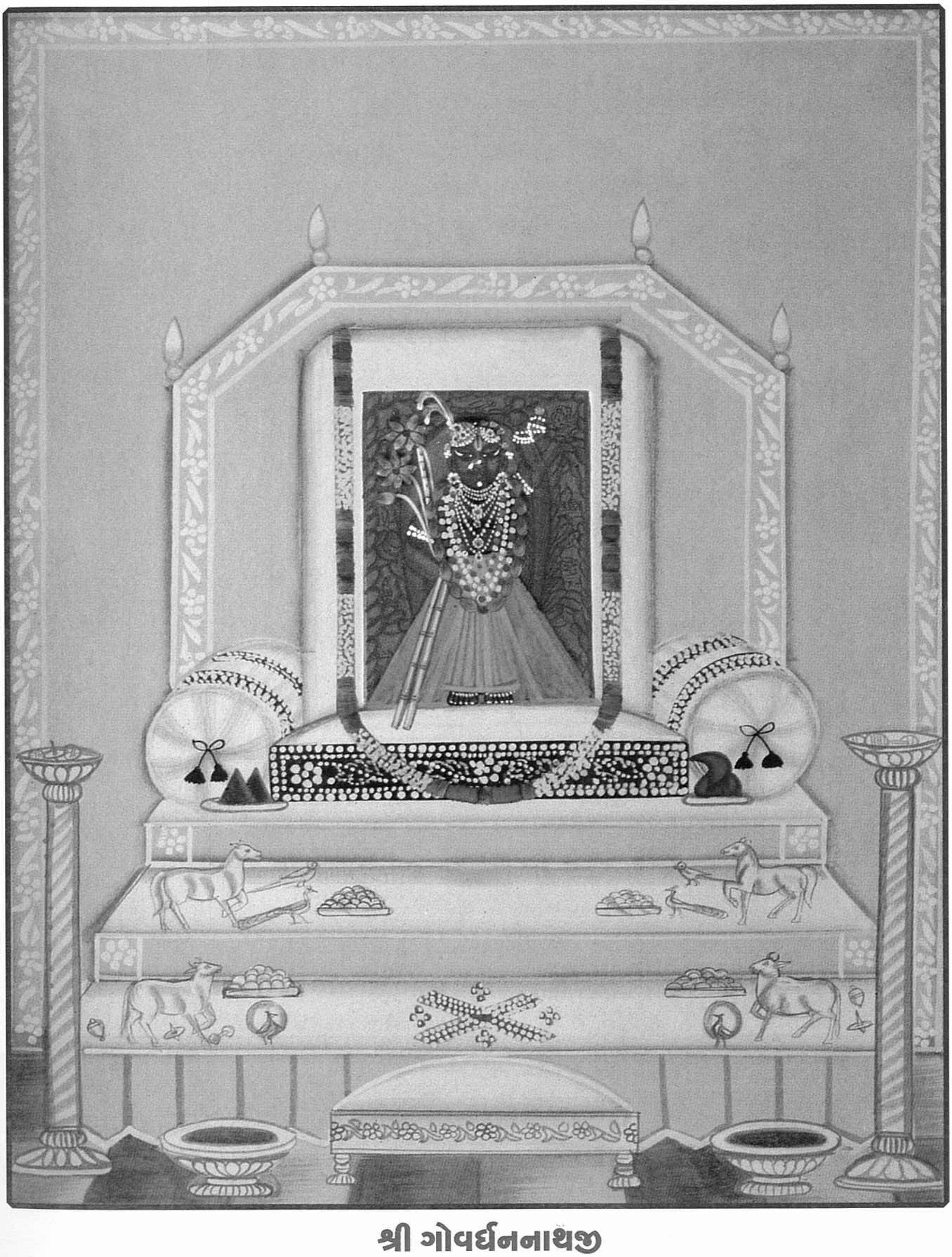

શ્રી ગોવર્ધનનાથજી

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીની હવેલી - પોરબંદર

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૧

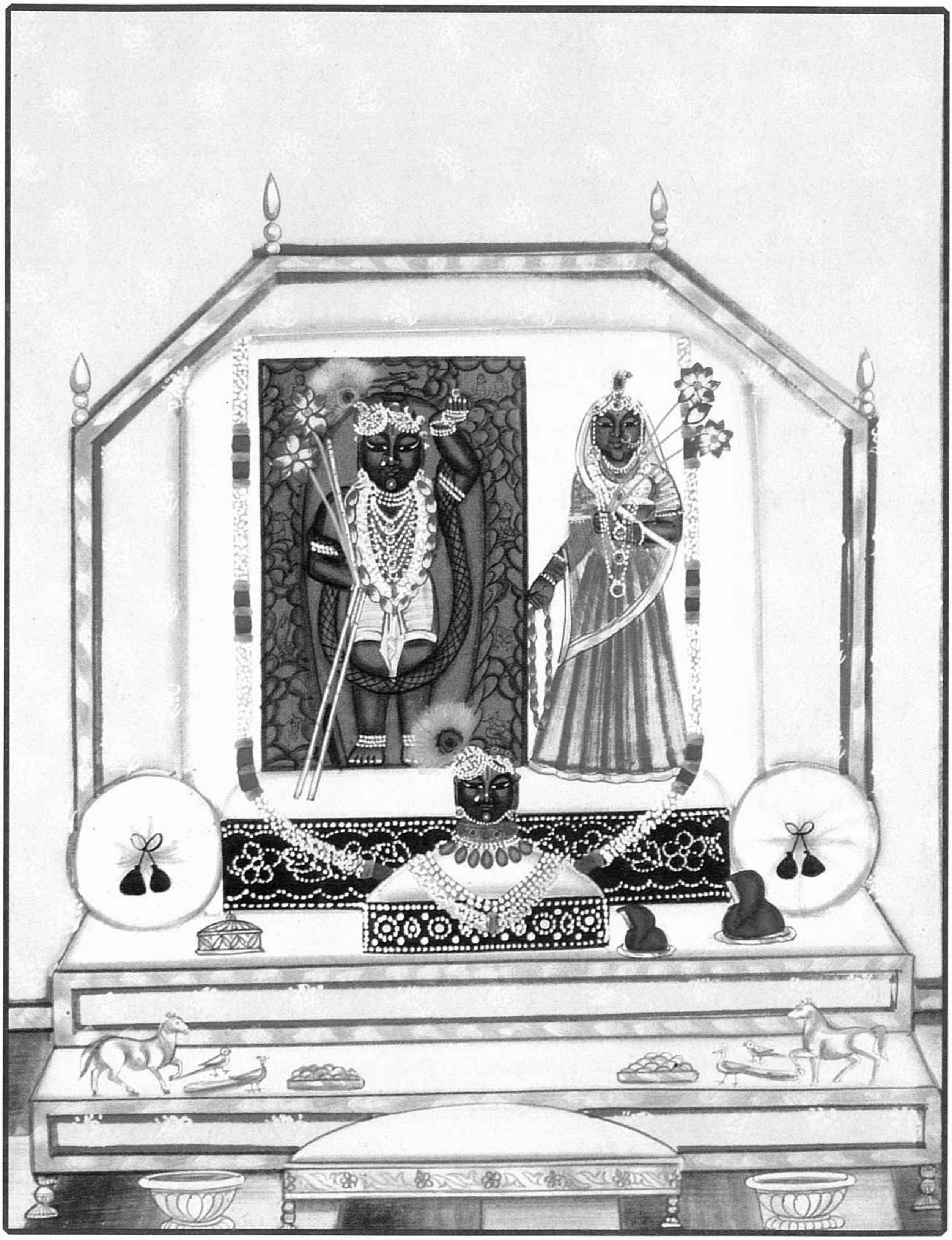

શ્રી ગોવર્ધનનાથજી, શ્રી યમુનાજી તથા શ્રી ગિરિરાજજી

શ્રીગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર - વાડોત્રા (તા. રાણાકંડોરણા-સૌરાષ્ટ્ર)

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૨

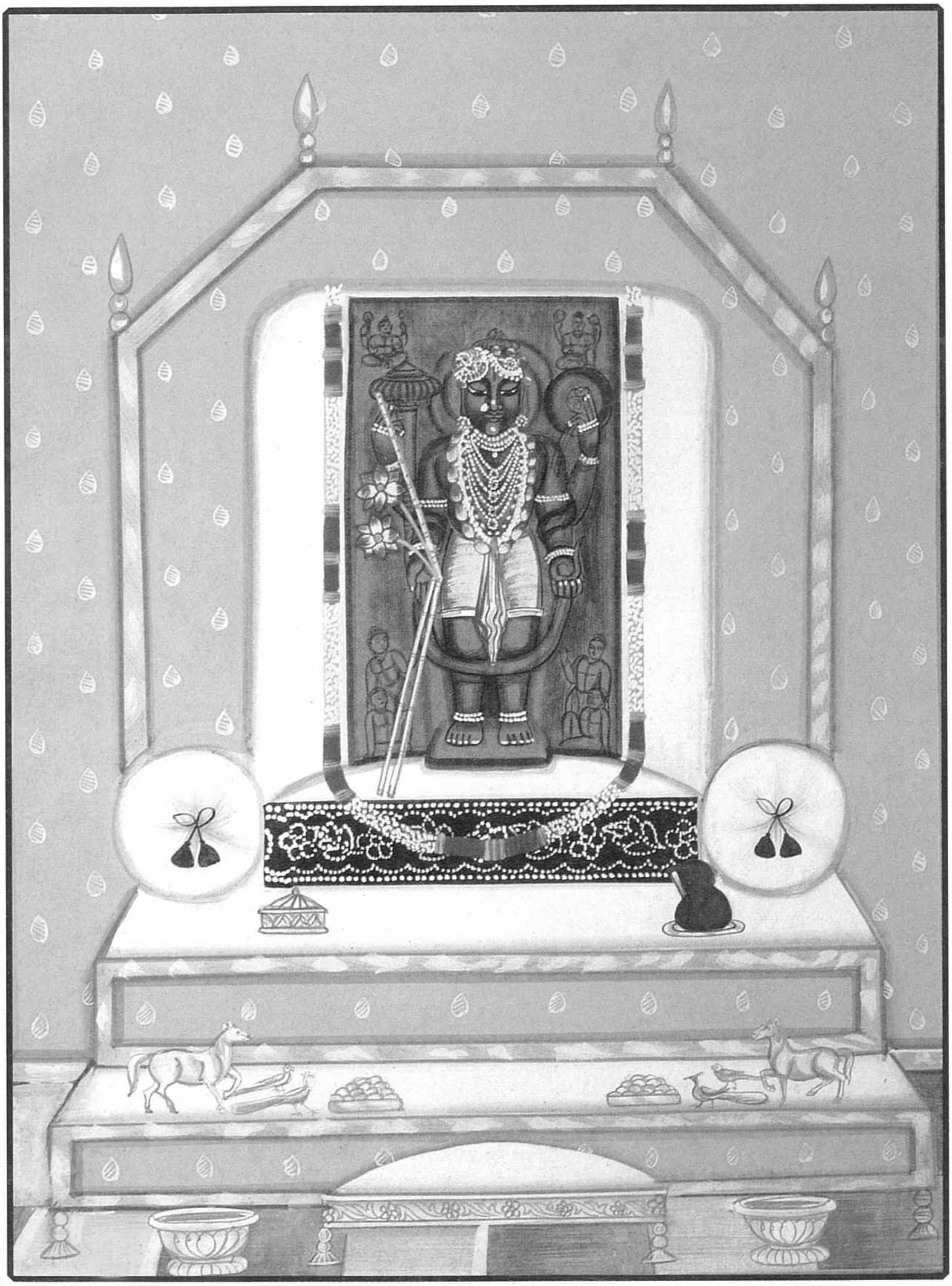

શ્રી દ્વારકાધીશજી

શ્રી દ્વારકાધીશ પ્રભુનું મંદિર - સોલાપુર(મહારાષ્ટ્ર)

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૩

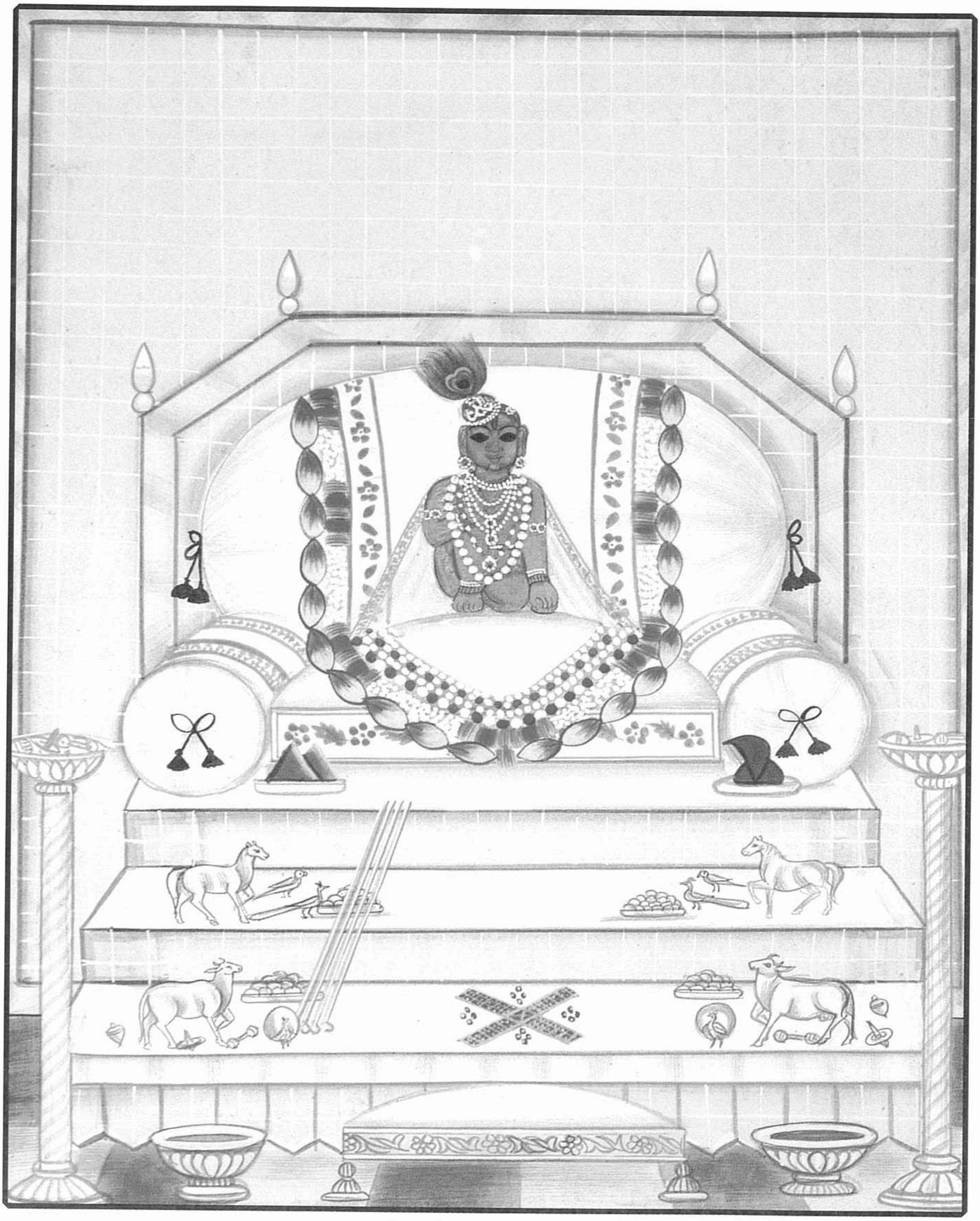

શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી

શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીનું મંદિર - કલીકટ(કેરાલા)

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૪

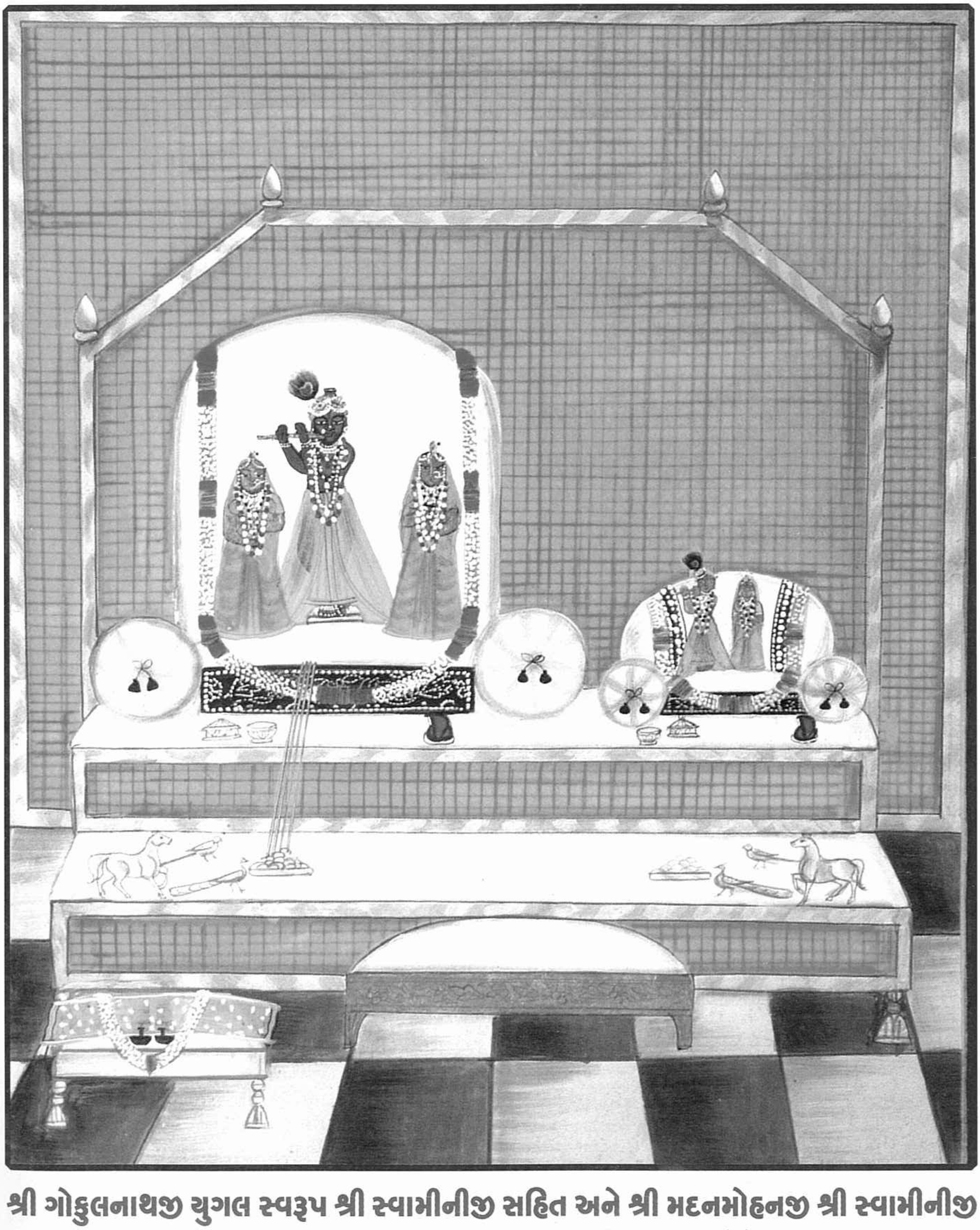

શ્રી ગોકુલનાથજી યુગલ સ્વરૂપ શ્રી સ્વામીનીજી સહિત અને શ્રી મદનમોહનજી શ્રી સ્વામીનીજી
નીચે શ્રી ગોકુલનાથજીના પાદુકાજી બિરાજી રહ્યાં છે

શ્રી ગોકુલનાથજીની હવેલી - મંગળ પારેખનો ખાંચો, શાહપુર, અમદાવાદ

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૫

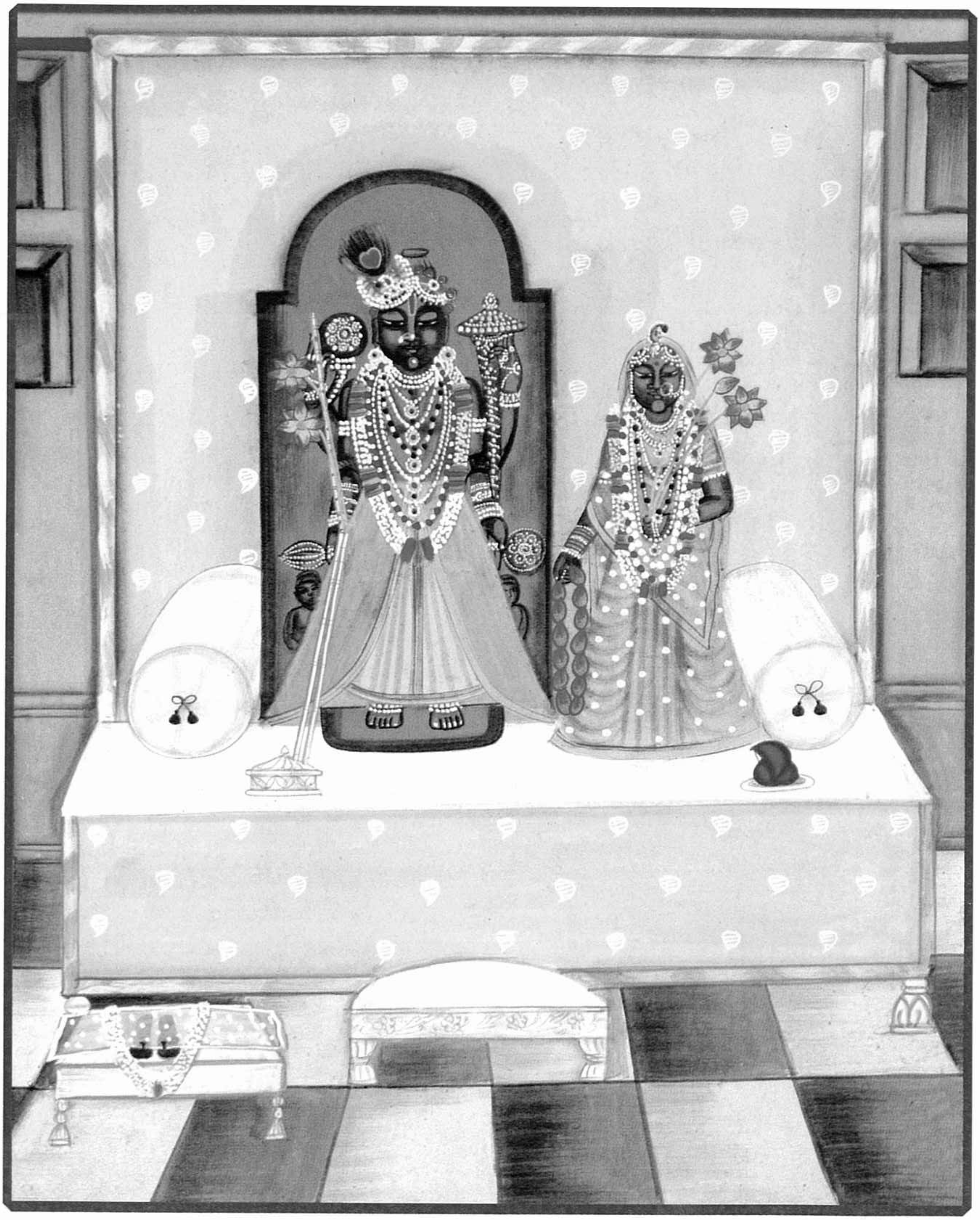

શ્રી દામોદરલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત
નીચે શ્રી ગોકુલનાથજીના પાદુકાજી બિરાજી રહ્યાં છે

શ્રી દામોદરલાલજીની હવેલી - ધોળકા

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૬

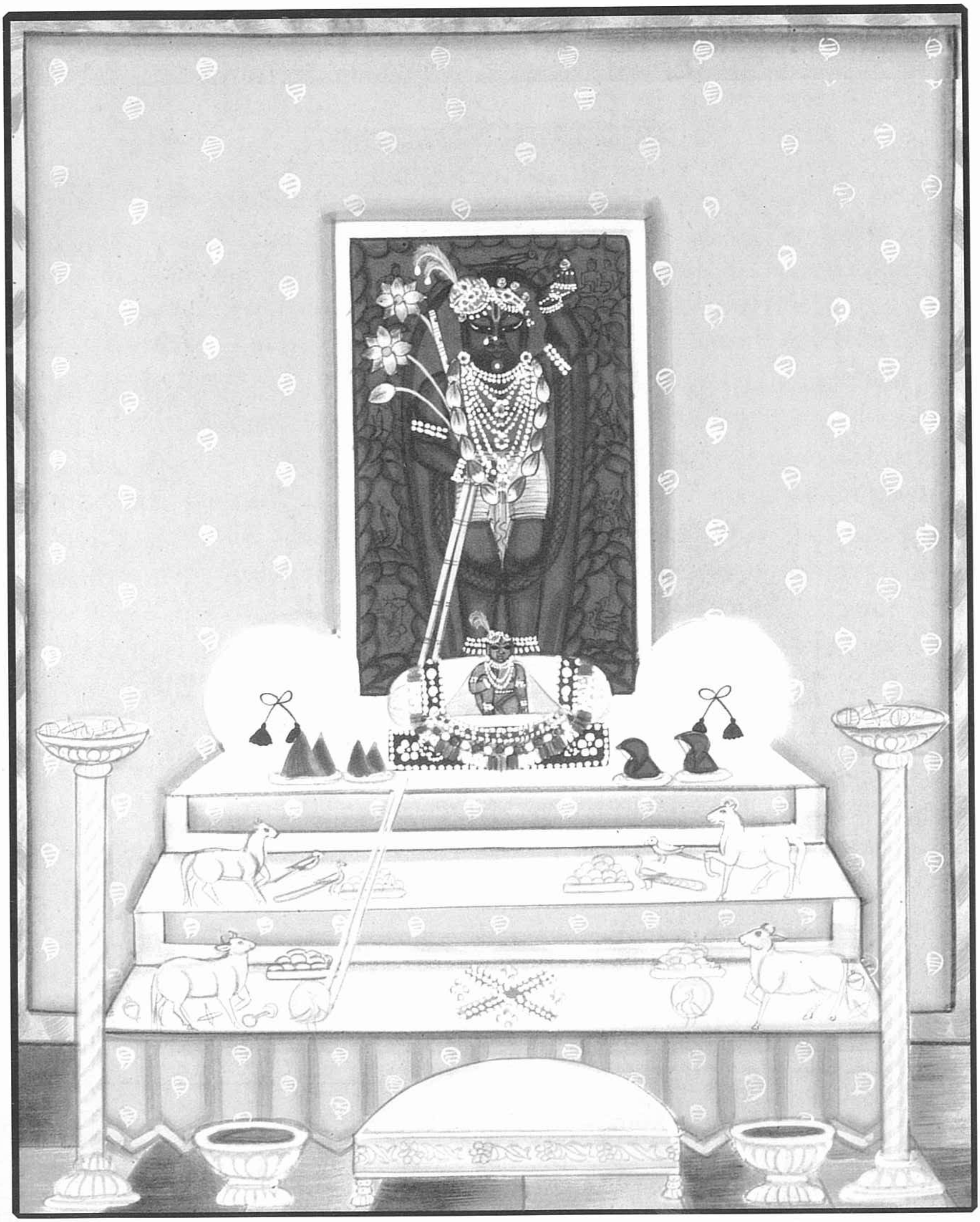

શ્રી ગોવર્ધનનાથજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર(શ્રીજીનું મંદિર) - ભોપાલ (મદયપ્રદેશ)

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૭

શ્રી વલ્લભાય નમઃ

શ્રી ગુરૂદેવ ચરણકમલેભ્યો નમઃ

નિત્ય સેવા પ્રકાર

પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવે પ્રાત : કાલે ઉઠી કંઠીના દર્શન કરી શ્રી મહાપ્રભુજી, શ્રી ગુસાંઈજી તથા પોતાના શ્રી ગુરૂદેવનું સ્મરણ કરી દંડવત્ કરવા. ત્યારબાદ પ્રાત : કર્મ શૌચ વિગેરે ક્ર્યા બાદ સંપ્રદાયની રીત મુજબ અપરસ કરવી. (સ્નાન કરવું) સ્નાન કરતી વખતે કોઇ અંગ કોરૂં રહી ન જાય તે જોવું. અંગોછાથી પહેલાં મુખ પોંછવું. મુખ પોંછ્યા પહેલાં બોલે તો અપરસ જાય. ત્યારબાદ મસ્તક, કેશ લૂછી ઉપરથી નીચે શરીર પોંછવું, પરંતુ પગ લૂછ્યા બાદ તે અંગોછાથી મુખ પોંછવું નહિ. શરીર પોંછી પરદની પહેરી સાથળ સુધી પગ ધોઈ અપરસનું વસ્ત્ર પહેરવું. આગલે દિવસે અપરસમાં સૂકવેલું, કોરૂ અથવા રેશમી વસ્ત્ર કે જે પહેરી પ્રસાદ લીધો ન હોય અથવા પ્રસાદ લઈ ધોયું હોય તે પહેરવું. ધાબળી ગરમ ઉનના વસ્ત્રો અપરસમાં ન ચાલે રૂએલ વસ્ત્રો ચાલે. પુરૂષોને ધોતી, કસવાળી બંડી તેમજ સ્ત્રીઓને સાડી, બીજા વસ્ત્રો કસવાળા ચાલે. બટનવાળા વસ્ત્રો ચાલે નહિ. અપરસના વસ્ત્રો પહેર્યા બાદ શ્રી નાથદ્વારાનું ચરણામૃત ચપટીમાં એક વખત લઈ ત્રણ વાર અધ્ધરથી મુખમાં લઈ આંખે લગાડવું. જલથી બાહ્ય શુદ્ધિ થાય છે ચરણામૃતથી અંતઃ કરણ શુદ્ધ થાય અને મુખમાં લેવાથી સેવાનો અધિકાર તેમજ આંખે લગાડવાથી દર્શનનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે. હાથ ખાસા ક્ર્યા બાદ ભગવત્પ્રસાદી કુંકુમથી ભગવચ્ચરણાકૃતિ તિલક કરવું. સ્ત્રી જને ચાંદલો કરવો. ત્યારબાદ મુખ શુદ્ધિ માટે પ્રસાદી બીડી, પાનનું સૌકર્ય ન હોય તો એલચીદાણા તથા સોપારીનો ચૂરો અથવા લવીંગના ટૂકડાને સોપારીનો ચૂરો લેવો. જેથી પ્રભુના શૃંગાર કરતી વખતે મુખમાંથી દુર્ગંધ ન આવે.

ત્યારબાદ હાથ ખાસા કરી મંગલાની તૈયારી કરવી. સ્ત્રીજન હોય તો રસોઈમાં જાય. એકલા હોય તો પોતે રસોઈમાં જઈ પાત્રોને ખાસાના જલથી ખાસા કરવા. હાથ ખાસા કરવાના હોય ત્યારે કાંડા સુધી ખાસા કરવા. ત્યારબાદ રસોઈની તૈયારી કરવી. અથવા જે આજ્ઞા હોય તે મુજબ સામગ્રી સિધ્ધ કરવી. પછી ખાસાની બુહારીથી કચરો કાઢી હાથ ખાસા કરી પોંછવા. (ખાસા એટલે જે પાત્ર, જલ વગેરે પ્રભુ માટે હોય તે, અને સેવકી એટલે સેવક માટે હોય તે) ખાસાના પાત્રો આપણાથી ઉપયોગમાં ન લેવાય.

આટલું કરી મંદિરની દેહલીને (ઉંબરાને) દંડવત્ કરી મંદિરનું તાળું ખોલી ભીતર જઈ શય્યા પાસેનો અનોસરનો બધો સાજ, ઝારી, બંટા, ત્રસ્ટી (તબકડી), માલા, બીડા વગેરે બધુ બહાર લાવી પ્રસાદી, માલા, બીડા, ઝારીનું જલ બધું પ્રસાદીમાં પધરાવવું. બંટામાં જે સામગ્રી ધરી હોય તે મંગલભોગમાં ફરીથી ધરવી. ઝારી વગેરેને ખાસાના જલઘરા પાસે રજથી માંજી ખાસાના જલથી ખંગારી, તેમાં વાંસનો કૂચો ફેરવી ખાસા કરી ખાસાની જગ્યામાં રાખવા. મથનીમાં આગલું જલ હોય તે બીજા વાસણમાં કાઢી, મથની ખંગારી ગરણું રાખી જલ ભરવું. રસોઇ માટેનું જલ પણ ગાળીને લેવું. ત્યારબાદ મંદિરમાં સોહની કરી, બુહારી ફેરવી, હાથ ખાસા કરી મંદિરવસ્ત્ર કરવું. ભીના વસ્ત્રથી મંદિરને સાફ કરવું. હાથ ખાસા કરવા. સિંહાસન નિજમંદિરમાં પધરાવી તેના ઉપર ગાદી તકિયા રાખી, તેના ઉપર ઝીણું મલમલ બિછાવી, જમણીબાજુના તકિયા ઉપર કોમલ મલમલનું વસ્ત્ર ઘડી કરી શ્રી ઠાકોરજીને મુખ પોંછવાના ભાવથી ધરવું. (દશહરાથી લઈ ચૈત્રસુદી એકમ અથવા રામનવમી સુધી

પ્રભુ નિજમંદિરમાં બિરાજે છે. રામનવમીથી અખાત્રીજ સુધી મંગલા, શૃંગાર તિબારીમાં થાય. રાજભોગ, ઉત્થાપન ભોગ, સંધ્યાર્તિ નિજમંદિરમાં થાય અને શયન તિબારીમાં થાય. અખાત્રીજથી શયન ચોકમાં થાય.) સિંહાસનથી ચાર હાથ દૂર નિર્ધુમ કોલસાની અંગીઠી એક ચોકી ઉપર રાખવી. શીતકાલમાં શ્રી...ને ધરવાનાં વસ્ત્રો આત્મસુખ, ફરગુલ, ગદ્દલ, વગેરે રુએલ વસ્ત્રો સિંહાસન ઉપર તૈયાર રાખવા. (આ રુએલ વસ્ત્રો પ્રબોધિનીથી ડોલ સુધી ધરાય) પછી શ્રી યમુનાષ્ટકનો પાઠ કરતાં કરતાં જલની મથનીમાંથી મંગલાની ઝારી ભરી તેનાં ઉપર નેવરો-કસુંબી વસ્ત્ર-ચડાવી, સિહાંસનની ડાબી બાજુ એક તબકડીમાં પધરાવવી.

ઝારીનું સ્વરૂપ શ્રી યમુનાજીનું છે. શ્રી યમુનામહારાણી પ્રભુના વામભાગમાં (ડાબી બાજુ) બિરાજે છે. તેમનું સ્વરૂપ શ્યામ છે. શ્યામ સ્વરૂપ શ્રી ઠાકોરજીને પ્રિય છે. સિંહાસનની જમણી બાજુ બીડાની તબકડી રાખવી. આચમન કરાવવાની ઝારી ખાસાની મથની પાસે રાખવી. ત્યારપછી શીતકાલમાં નિજમંદિરમાં સિંહાસનથી અડધો હાથ દૂર અને પ્રભુ નિજતિબારીમાં બિરાજવાના હોય ત્યારે સાંગામાચીથી અડધો હાથ દૂર એક ચોકી ઉપર લીલી પાતર રાખી તેમાં મંગલભોગ સાજવો. (આજ્ઞા મુજબ)

મંગલભોગ સામગ્રી : દૂધઘરમાં દૂધ, દહીં, માખણ, મલાઈ, મિશ્રીનું બુરું તથા ઋતુ અનુસાર લીલો મેવો આવે. અનસખડીમાં ઠોર વગેરે આવે. અને જો સખડી ધરતા હોય તો દહીં-રોટી, આંબાના સંધાણા તથા ટેટીના સંધાણા ધરવા. માખણ મિશ્રીની કટોરી આગળ ધરવી. દૂધના ડબરામાં ચાંદીની કટોરી ઝબોળીને તરતી રાખવી. ત્યારબાદ હાથ ખાસા કરી પોંછવા.

ત્યારબાદ શ્રી મહાપ્રભુજી, શ્રી ગુસાંઇજી તથા શ્રી યમુનાજીના પદ ગાવા. તેનું પ્રયોજન એ છે કે શ્રી યમુનાજીએ જેવી કૃપા શ્રી ગોપીજનો ઉપર કરી હતી, તેવી કૃપા કરીને શ્રી મહાપ્રભુજી આપણાં નિઃસાધન દેહ, ઈંદ્રિયાંતઃ કરણમાં બિરાજે તો જ આપણાથી શ્રી ઠાકોરજીની સેવા થઈ શકે. કારણ કે 'જીવો સ્વભાવથી દુષ્ટ છે '

अन्यत् सर्वं कर्तव्यं भगवत्सेवैव न कर्तव्येति ।

જીવને બધું કરવું ગમે છે, ભગવત્સેવા જ કરવી ગમતી નથી. શ્રી ઠાકોરજી નિર્દોષ અને ગુણોથી પૂર્ણ છે. તેવા શ્રી ઠાકોરજીની સેવા નિર્દોષ અને પૂર્ણગુણ શ્રી મહાપ્રભુજી જ કરી શકે, અને તેમની કૃપાથી આપણે કરી શકીએ. પછી શ્રી...ને જગાડવાનું પદ બોલી (વૈષ્ણવોને ત્યાં) ત્રણ વખત તાળી વગાડી (ડાબા હાથ ઉપર જમણા હાથથી તાળી વગાડવામાં હાથ ખાસા કરવાની જરૂર નથી.) જો શીતકાલ હોય તો હાથ ગરમ કરી શય્યા મંદિરમાં જઈ વિજ્ઞપ્તિ કરવી :

'જયજય મહારાજાધિરાજ મહાપ્રભો મહામંગલરૂપ કોટિકંદર્પલાવણ્ય શ્રીમદાચાર્યજી કે અંતઃ કરણભૂષણ શ્રી ગુસાંઈજી કે લાડીલે યશોદોત્સંગલાલિત વ્રજજનસર્વસ્વ રાજીવલોચન અશરણશરણાગતવત્સલ જય જય'

એ પ્રમાણે વિજ્ઞપ્તિ કરી રાત્રિએ જે ઓઢાડ્યું હોય તે ચાદર, રજાઈ વગેરે તેને ધીમે ધીમે શ્રી...ના મુખારવિંદ ઉપરથી કોમલતાથી ઉઠાવવી. કારણ કે પ્રભુનું સ્વરૂપ પરમ સુકુમાર છે. તેમને લેશ પણ પરિશ્રમ ન થાય એમ સાવધાન રહેવું. ચાદર ઉઠાવી, શ્રી મુખની ઝાંખી કરી માથું નમાવી જગાવવાની આજ્ઞા માંગવી. બંને હાથની અંજલિ પ્રભુ આગળ ધરી આજ્ઞા માંગવી. પછી ચાદર-રજાઈ શ્રી અંગ ઉપરથી ખસેડવી. બે ક્ષણ થોભી, તકિયો પીઠકમાં લગાવી શ્રી...ગાદી ઉપર બિરાજે ત્યારબાદ શ્રી...ને સિંહાસનની ગાદી ઉપર નિજમંદિરમાં અને ઉષ્ણકાલ હોય તો નિજતિબારીમાં સાંગામાચી ઉપર પધરાવવા. શીતકાલમાં સફેદ તનસુખ સાથે રુએલ આત્મસુખ, તેના

ઉપર વસ્ત્ર લાલ અથવા પીળી સાટીનનું અથવા કિનખાબનું, ઉત્સવ હોય તો જરીનું ધરાવી સિંહાસન ઉપર પધરાવવા. શીતકાલમાં પાછલી રાત્રિના અંધારામાં અને ઉષ્ણકાલ હોય તો, સૂર્યોદયથી પહેલા શ્રી...ને જગાડવા. કારણ કે **શ્રી ગુસાંઇજી કૃત ''પ્રબોધ ગ્રંથ''**માં આવી ભાવના છે. તે ભાવના આ પ્રકારની છે કે **'પ્રભુ સૂર્યોદય પહેલાં જાગી જાય છે અને નિકુંજમાંથી ઘરે પધારે છે. તે વખતે રાત્રિના ચિન્હ કોઇ દેખે નહીં તે માટે સખી પણ સૂર્યોદય પહેલાં પ્રભુને જગાડે છે'. (પ્રબોધ)** તે પછી પ્રથમથી ચોકી ઉપર સાજી રાખેલો મંગલભોગ શ્રી...ને ધરવો. કોઈપણ ભોગ પ્રભુને પધરાવી સાજવા બેસવું નહિ. તેનું કારણ એ છે કે શ્રી યશોદાજી વાત્સલ્યભાવથી મંગલભોગ પ્રથમ સાજીને પ્રભુને જગાડે છે. અને કહે છે કે, 'ઉઠો તો તમને કલેવો આપું', મંગલભોગ ધરી ઝારીનું નાળવું નેવરાથી ખોલી દઈ, (દરેક ભોગમાં ઝારીના નાળવા ઉપરનું વસ્ત્ર ખુલ્લુ કરી દેવું) અરોગવાની વિનંતી કરવી (કાની દેવી) કે :

'શ્રી નંદ યશોદાજી, શ્રી આચાર્યચરણ, શ્રી પ્રભુચરણ, શ્રી ગિરિધરજી, શ્રી કાકા વલ્લભજી, શ્રી ગુરૂદેવ તથા શ્રી ગુરૂઘરના આચાર્ય બાલકો, વ્રજ ભક્તો, ચોર્યાસી બસોબાવન વૈષ્ણવો, શ્રી દામોદરદાસ હરસાની આદિની કાનીથી પ્રભુ ! સુખેન (મંગલ) ભોગ અરોગો.'

(દરેક ભોગમાં આ પ્રમાણે કાની અપાય.) મંગલભોગનો સમય અમુક નક્કી કરી લેવો. મંદિરની જેમ વૈષ્ણવોને ત્યાં ઘડી મુજબ સમય ન હોય. અમુક માળા અથવા અમુક સેવા એ મુજબ સમય નક્કી કરી શકાય. મંગલભોગ આવ્યા બાદ શય્યામંદિરમાં જઈ શય્યાની સેવા કરવી. રાત્રિની ચાદરની ઘડી કરવી, પોઢવાની ગાદી, ગાલમસૂરિયાં, ઓશિકાં વગેરે ઉઠાવી, ઝાટકી (શીતકાલમાં શીતનિવારણાર્થ પલંગની નીચે તેહ બિછાવવામાં આવે છે તેને ઉઠાવી) શય્યાને આમતેમ ખેસવી, શય્યામંદિરમાં સોહની કરવી. ક્યાંય રજ ન રહી જાય તે રીતે રીતે બુહારી ફેરવવી. તેહને શય્યામંદિરની બહાર તિબારીમાં જઈ ફટકારી બિછાવવી. ત્યારપછી ગાદી વગેરે બિછાવી શય્યા ઉપર પલંગપોષ ઢાંકી દેવો. શય્યા પાસે સિરહના તરફ એક પડઘો અનોસરભોગના બંટા માટે તથા ડાબી બાજુ પડઘો એક ઝારી માટે તથા પડઘો એક માલાની થાળી માટે તથા શય્યાની ડાબી તરફ પાંગત નીચે જમીન ઉપર એક ત્રસ્ટી રાખી દેવી. જો સગવડ હોય તો શ્રી મહાપ્રભુજીના ઉત્સવથી શ્રાવણવદિ સપ્તમી સુધી શય્યાજીને સાંકળ બાંધી અદ્ધર રાખવી. ત્યારે ઝારીજી, બંટા, માલા ઉપરાંત મૃતિકાના કુંજા માટે એક પડઘો તેટલો ઉંચો રાખવો. આ પ્રમાણે ઋતુ અનુસાર શય્યાની સેવા કરીને **'મંગલં મંગલં'** પદ બોલીને મંગલભોગ સરાવવો. ત્રણ તાળી વગાડી **'જય જય'** એમ બોલી આચમનની ઝારી ઉષ્ણકાલમાં ઠંડા જલથી ભરીને અને શીતકાલમાં સમોયેલા જલથી ભરીને તેના ઉપર ત્રસ્ટી, બીડા તથા મુખવસ્ત્ર લઈ પ્રભુ પાસે જવું. પ્રભુની જમણી તરફથી ત્રસ્ટીમાં બીડા ધરવા. પાનની સગવડ ન હોય તો એલચીદાણા અને સોપારીનો ચૂરો અથવા લવીંગનો ભૂકો અને સોપારીનો ચૂરો ધરી શકાય. ત્યારપછી જમણા હાથથી આચમનની ઝારીમાંથી ડાબા હાથમાં રાખેલા ત્રસ્ટીમાં જલ રેડી આચમન કરાવી મુખવસ્ત્ર કરાવવું. એટલે કે મુખવસ્ત્રની ઘડી ખોલી પ્રભુ સન્મુખ કરી ધરી દેવું. ત્યારપછી ઝારીનું નાળવું ઢાંકી દઈ ભોગ સરાવી પ્રસાદીમાં ધરવો. ભોગની ચોકી ઉઠાવી જ્યાં મંગલભોગ આવ્યો હોય ત્યાં મંદિરવસ્ત્ર કરી હાથ ખાસા કરી પોંછવા. ત્યારબાદ મંદિરની જમણી બાજુ ઉભા રહી બે હાથથી મંગલા આરતી કરવી. દંડવત્ કરવા. હાથ ખાસા કરી પોંછવા. ઉષ્ણકાલમાં ચાર દિવેટની અને શીતકાલમાં સોળ દિવેટની આરતી કરવી. સામાન્ય રીતે વૈષ્ણવોને ત્યાં બે દિવેટની આરતી થાય છે.

ત્યારબાદ ઋતુ અનુસાર મંદિરમાં અથવા તિબારીમાં સ્નાન તથા શૃંગારની તૈયારી કરવી. શૃંગારની ચોકી પાસે ડાબી બાજુએ એક પડઘા ઉપર ત્રસ્ટીમાં ઝારી પધરાવી તેની પાસે આગળના ભાગમાં બીડી પધરાવી જમણી તરફના પડઘા ઉપર એક તબડકીમાં કિસમિસ તથા બદામની કટોરી, માણખ-મિશ્રીની કટોરી, કોપરાના છીણની કટોરી, દૂધઘર અથવા અનસખડીનો બંટો (જે આજ્ઞા હોય તે મુજબ) આટલું સાજી તેના ઉપર લાલવસ્ત્ર ઢાંકી દેવું. આભરણનો ખંડ જમણી તરફ રાખવો. ત્યારબાદ સ્નાન માટે એક થાળીમાં એક પાટલા ઉપર બારીક મલમલનું વસ્ત્ર ચોવડું કરી બિછાવી, શીતકાલ હોય તો હાથસુહાતાજલથી અને ઉષ્ણકાલ હોય તો સામાન્ય ગરમ જલથી સ્નાન કરાવવું. સમોયેલું જલ જમણા હાથના પહોંચાથી જોઈ લેવું, આંગળી જલમાં બોળી જોવું નહિ તેમ કરવાથી જલમાં નખનો સ્પર્શ થવાથી તે જલ અપવિત્ર થઈ જાય છે. ચિત્રજી બિરાજતાં હોય તો ભાવનાથી સ્નાન કરાવાય, તે પણ ઠંડા જલથી નહિ, પરંતુ ઋતુ અનુસાર સુહાતા (ગરમ) જલથી. નરમ મલમલનું સફેદ કપડું લઈ જલમાં બોળી, નિચોવી લઈને તેનાથી ચિત્રજીને ભાવનાથી સ્નાન કરાવી શકાય. (સુગંધી અત્તરથી પણ ભાવનાથી સ્નાન કરાવી શકાય.)

શ્રી ગોવર્ધનનાથજી વગેરે શ્યામસ્વરૂપ બિરાજતું હોય તો રાત્રિના વસ્ત્ર તથા શૃંગાર વડા કરી, શ્રી અંગમાં ફૂલેલ સમર્પી અંગવસ્ત્રનો છેડો વિના ઓટેલો સ્નાન માટેના જલમાં ભીંજવી, નિચોવી તેનાથી અંગવસ્ત્ર કરી, કોરા વસ્ત્રથી અંગવસ્ત્ર કરી શૃંગાર ધરવા. શ્રી મદનમોહનલાલજી વગેરે ગૌરસ્વરૂપ હોય તો ફૂલેલ સમર્પ્યા સિવાય સમોયેલ જલથી સ્નાન કરાવી અંગવસ્ત્ર એવી રીતે કરવું કે શ્રી અંગમાં જલનો અંશ જરાપણ રહે નહિ. **ઉષ્ણકાલમાં અભ્યંગ દર શનિવારે થાય. શીતકાલમાં અભ્યંગ ઉત્સવના દિવસે થાય. ઉષ્ણકાલમાં ઉત્સવ પાસે હોય તો શનિવારે અભ્યંગ ન કરાવતા ઉત્સવના દિવસે કરાવાય.**

અભ્યંગની રીત :

પ્રથમ ફૂલેલ સમર્પી આમળાંને પ્રથમદિને ભીંજવી રાખેલા હોય તેને વાટી તેમાં સૂકો તુલસીનો ભુકો વાટી, આંબા હળદર તથા અત્તર મેળવી તેનાથી અભ્યંગ કરાવી (શીતકાલમાં આમળાંથી અભ્યંગ ન થાય) સ્નાન કરાવી પછી કેસરના ચંદનનો ઉબટનો કરી, શ્રી અંગમાં ચોળી, સમોયેલા જલથી નાની લોટીથી મંદ ધારથી સ્નાન કરાવવું. ત્યારપછી દ્રષ્ટિદોષનિવારણાર્થ એક લોટી જલ પ્રભુ ઉપર ત્રણવાર ફેરવી જમીન પર પધરાવી દેવું. ઉષ્ણકાલમાં બહુ ગરમી પડતી હોય ત્યારે આમળાં ફૂલેલથી મેળવી જલમાં મસળી, ગાળી તે નીતરતા જલથી અભ્યંગ કરાવાય. આમળાંના અભ્યંગ વખતે થાળમાં પાટલો ન રાખતાં પ્રભુને હાથમાં આમળાં સમર્પી સ્નાન કરાવવું. હાથમાંજ અંગવસ્ત્ર કરી શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવવા. ત્યારપછી શીતકાલમાં તનસુખ સાથે આત્મસુખ રૂએલ વાગો એવી રીતે ધરાવવો કે શ્રી...નું એકપણ શ્રીઅંગ ખુલ્લુ ન રહે. તેના ઉપર સાટીન અથવા કિનખાબનો અથવા ઉત્સવ હોય તો જરીનો વાઘો ધરાવી શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી, શ્રી નવનીતલાલજીનું સ્વરૂપ બિરાજતું હોય તો આંજણ ધરાવવું (ચાંદીની સળીથી) શ્યામસ્વરૂપ હોય તો મીનાના નેત્ર ધરાવવા.

વસ્ત્રોની સમજ :

અત્રે વસ્ત્રોની સમજ ટૂંકમાં આપેલ છે. નિત્ય મીતિ મુજબ આપણા ઘરની રીત પ્રમાણે ક્યા વસ્ત્રો ધરવા તે આગળ આ પુસ્તકમાં દર્શાવેલ છે.

કારતક વદિ એકમથી વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં રૂએલ વાગા ઉપર રંગીન સાટીન, કિનખાબ તથા જરીના વસ્ત્ર ધરાય. (વચ્ચે મકરસંક્રાન્તિ તથા તેની પહેલાના ભોગીના દિવસે છીંટના વસ્ત્ર ધરાય) વસંતપંચમીથી ડોલ સુધી સફેદ જગન્નાથી, મલમલ, જામદાની દોરિયા, સફેદ વસ્ત્ર ઉપર લાલ તથા શ્યામ મગજીનાં વસ્ત્રો, દ્વિતીયાપાટથી ફાગણની અમાસ સુધી સુતરાઉ જરીના તથા સોનેરી રૂપેરી છાપાનાં, સંવત્સરથી વૈશાખ સુદી બીજ સુધી રંગબેરંગી સુતરાઉ, (વચ્ચે ચૈત્રસુદી એકમ અને બીજ છાપાના) અક્ષયતૃતીયાથી સ્નાનયાત્રા સુધી ઉષ્ણકાલના સફેદ મલમલ, દોરીયાના, સ્નાનયાત્રાથી રથયાત્રા સુધી સફેદ મલમલ ઉપર તથા ગુલાબી વગેરે ઉષ્ણકાલના હલકા રંગના વસ્ત્રો ઉપર કેસર તથા ચોવા વગેરેથી છાપેલાં, રથયાત્રાથી હિંડોળાના એક દિવસ પહેલાં સફેદ મલમલ ઉપર લાલ, લીલી, કેસરી કોરના તથા સોનેરી રૂપેરી કિનારીના, હિંડોળાથી ભાદરવાની અમાસ સુધી ચુંદડી, લહેરીયાનાં, આસો સુદી એકમથી નોમ સુધી સોનેરી રૂપેરી છાપાના, દશેરાથી કાર્તિક સુદી પૂનમ સુધી રંગબેરંગી જરીના વસ્ત્રો ધરવા.

શૃંગારની ટૂંકમાં સમજ :

જે રીતે કીર્તનમાં રાગના નામ અડાનો, ટોડી, કાફી, માલકૌંસ વગેરે લખતા આવડે પણ ગાતાં આવડે નહી, પરંતુ અનુભવી કીર્તનીયાજી પાસે ગાતાં શીખવું પડે તે જ પ્રમાણે શૃંગારના નામ તથા ધરાવવાની રીત પણ અનુભવી જાણકાર વૈષ્ણવો પાસેથી શીખ્યા વિના આવડે નહિ. આપણા ઘરની રીત મુજબ શૃંગારનો વિશેષ પ્રકાર આગળ લખ્યો હોઈ અત્રે તે ન લખતાં માત્ર મુકુટની સમજ આપવામાં આવેલી છે.

શ્રીનાથજીના પાટોત્સવથી લઈને ચૈત્રસુદી પુનમ સુધી તેમજ અષાઢી પુનમથી લઈને કાર્તિક સુદી પુનમ સુધી મુકુટનો શૃંગાર ધરાવી શકાય, અને મુકુટ સાથે કાછનીનો મેળ હંમેશા હોય છે. પછી શ્રીમસ્તક ઉપર ટોપી, ટિપારો, સહેરો વગેરેમાંથી ધરાવવા. જો ઠાડું સ્વરૂપ હોય તો તનિયો, સૂથન ધરાવવાં. ત્યારપછી ચરણારવિંદમાં નૂપુર, કટિ પર કટિમેખલા, શ્રીહસ્તમાં પોંચી, હૃદયકમલ પર ત્રવલ, શ્રીકંઠમાં કંઠાભરણ, કપોલ પર અલકાવલિ, કર્ણમાં કર્ણફૂલ તથા નાસિકામાં જમણી તરફ નકવેસર ધરાવવી.

શૃંગારના ત્રણ ભેદ છે. હલકો, ભારી અને મધ્યનો. કટિ સુધીનો શૃંગાર તે હલકો, ચરણારવિંદથી લઇને શ્રી મસ્તક સુધીનો બધો શૃંગાર ધરાય તે ભારી અને શ્રીમસ્તકથી ઘૂંટણ સુધીનો તે મધ્યમ શૃંગાર કહેવાય છે.

શૃંગાર થઈ ગયા પછી ગૂંજાની માલા ધરવી. તેનો ભાવ **‘શૃંગારરસમંડન’**માં શ્રી ગુસાંઈજીએ બતાવ્યો છે કે, ‘શ્રી સ્વામિનીજી ને માન ધારણ કરી બિરાજી રહેલ છે, તે વખતે લીલાંતર્ગત શ્રી ગોપીજન શ્રીસ્વામિનીજીને કહે છે કે આપની નાસિકામાં મોતી રહેલ છે તેના ઉપરનાં ભાગમાં આપનાં નેત્રમાં રહેલ કાજલની શ્યામ ઝાંઈ પડે છે અને તે જ મોતીના નીચેના ભાગમાં આપના અધરોષ્ઠની લાલ ઝાંઈ પડે છે તે જોઈને તે મોતીના સ્વરૂપનું રાતદિવસ દર્શન કરવા માટે શ્રી ઠાકોરજી શ્યામ અને લાલ ગૂંજાની માલા સદા પોતાના વક્ષઃસ્થળ પર ધારણ કરે છે.’ લાલ અને સફેદ ગૂંજાની માલાની ભાવના સંયોગ-વિપ્રયોગની પણ સંપ્રદાયમાં મનાય છે.

ત્યારપછી ફૂલની માલા ધરાવી, શૃંગાર ચોકી ઉપરથી શ્રી ઠાકોરજીને મંદિરમાં સિંહાસન ઉપર અથવા તિબારીમાં સાંગામાચી ઉપર પધરાવવા. શૃંગાર કરતી વખતે પડઘા ઉપર ધરેલ ઝારીને પ્રભુની ડાબી બાજુ ત્રસ્ટીમાં

તેમજ દર્પણ તથા વેણુને પ્રભુની જમણી બાજુ પધરાવવા. ઝારીને પ્રસાદીમાં ઠાલવવી અને ફરીથી ઝારી ભરી પ્રભુની ડાબી તરફ પધરાવવી. શ્રી...ને વેણુ ધરાવી, દર્પણ દેખાડી, દર્પણને જમણી તરફ રાખી દેવો, તે એવી રીતે કે કાચ પ્રભુ તરફ રહે. ત્યારબાદ શ્રી...ના ચરણસ્પર્શ કરવા (આપણા હાથમાં અત્તર લગાડીને). ત્યારપછી દંડવત્ કરી હાથ ખાસા કરી, પોંછી, પ્રભુ પાસે આજ્ઞા માગી વેણુ વડી કરવી. ઝારી પ્રસાદીમાં ઠાલવી, ખંગારી, જલપાનની મથની પાસે રાખવી.

ત્યારબાદ શ્રી ગોપીવલ્લભભોગ આવે પરંતુ વૈષ્ણવોને ત્યાં આ ભોગ આવે નહિ, તેમજ સંધ્યાભોગ પણ વૈષ્ણવોને ત્યાં ન આવે. તેનું કારણ એ છે કે શ્રીહરિરાયજીએ નંદાલય, નિકુંજ, વ્રજભક્તોનાં ઘર અને વનની ભાવના પ્રકટ કરેલી છે. તેમાં નંદાલય અને નિકુંજની ભાવના શ્રીગોસ્વામીબાલકોના ઘરમાં છે, જ્યારે વ્રજભક્તોના ઘરની ભાવના વૈષ્ણવોને ત્યાં છે. જે રીતે શ્રી ઠાકોરજી અનેકરૂપ ધારણ કરી અનેક વ્રજભક્તોને ત્યાં પધારતા અને ભક્તોના ઘરે ભોગ અરોગતા, તેમ વૈષ્ણવોને ત્યાં આ ભાવના છે. એટલે શૃંગાર ધરાઈ રહે કે તરત શ્રીગોપીજનો સામગ્રી લઈને શ્રીનંદરાયજીને ત્યાં હાજર જ હોય છે. માટે અત્યારે નંદાલયસ્થાનાપન્ન શ્રીગોસ્વામી બાલકોના ઘરમાં શ્રીગોપીવલ્લભભોગ તથા ઘૈયા અરોગાવાય છે. આ ઉપરથીએ સિદ્ધ થાય છે કે ગુરૂના ઘરમાં જે શ્રીઠાકોરજી બિરાજે છે તે તમામ વૈષ્ણવોના હિતને માટે છે. જ્યારે વૈષ્ણવોને ત્યાં બિરાજતું સ્વરૂપ કેવલ તેના ભાવપોષાર્થ છે. તે પ્રમાણે સંધ્યાભોગ પણ વ્રજભક્તોની આડીનો હોવાથી વૈષ્ણવોને ત્યાં ન આવે. નિકુંજ નાયક શ્રીનાથજી સર્વોદ્ધારક સ્વરૂપે બિરાજે છે. ગો.બાલકોને ત્યાં હવેલીમંદિરોમાં બિરાજતા નિધિ સ્વરૂપો પુષ્ટિ સૃષ્ટિના ઉદ્ધારક સ્વરૂપે બિરાજે છે. જ્યારે વૈષ્ણવો ઉપર બિરાજતા સ્વરૂપો ભક્તોદ્ધારક (પોતાના ઉદ્ધાર માટે) સ્વરૂપે બિરાજે છે.

પલના :

શૃંગાર બાદ શ્રી...નંદાલયમાં શ્રી યશોદાજીના ભાવથી ઝૂલે છે. મંદિરોમાં શ્રી...નિત્ય પલના ઝૂલે છે. જ્યારે વૈષ્ણવોને ત્યાં ઉત્સવોમાં આજ્ઞા હોય તો પલના ઝૂલે. પલનાની તૈયારી આ પ્રમાણે કરવી. માખણમિશ્રી, મેવાની કટોરી, દૂધઘર, વેસણની નાની પૂરી, વેસણના ખિલોના-આ બધી સામગ્રી પલના પાસે જમણી તરફ પડઘા ઉપર એક તબકડીમાં ધરી ડાબી તરફ દૂધઘરની તબકડી પડઘા ઉપર ધરી તે બંને તબકડી ઉપર વસ્ત્ર ઢાંકી દેવું. ઝારી ડાબી બાજુએ એક પડઘા ઉપર પધરાવવી. ખિલોનાની તબડકી ધરી શ્રી...ને પલનામાં પધરાવી, બેથી ત્રણ વખત પલનું ઝુલાવી, ઝુનઝુના, બપૈયા બજાવી **'પ્રેંખ પર્યંક શયનમ્'**એ પદ રાગ રામકલીમાં ગાઈ પ્રભુને રાજભોગ અરોગવા પધરાવવા.

રાજભોગની તૈયારી :

હંમેશા નક્કી કરેલી જગ્યાએ ભોગ ધરાતો હોય તે ભોગ મંદિર કહેવાય. ભોગ મંદિર જુદું હોય તો ત્યાં સાંગામાચી અથવા પટ્ટાની આસપાસ રાજભોગ સાજવો. પ્રથમ પટ્ટા આગળ ત્રણ પોતના ચોરસ કરવાં (વૈષ્ણવો માટે ગોળ પોતના થાય, પ્રભુ માટે ચોરસ થાય) દરેક પોતનાને હળદર અથવા ચોકથી મેંડ કરવી. બે ઝારીજી સાંગામાચીની અથવા પટ્ટાની બંને તરફ ધરવી. ઉષ્ણકાલ હોય તો એક માટીનો કુંજો તેના ઉપર વસ્ત્ર તથા નાની વાટકી ધરવી. ત્યારે ઝારી એક ધરવી. ભોગ મંદિર જુદુ ન હોય તો નિજમંદિરમાં સિંહાસનથી એક વેંત દુર ચોકી ત્રણ બિછાવી (તેના પાયા હલતા ન હોવા જોઈએ તેમજ ત્રણેય ચોકી એકબીજાને અડકે નહિ તે રીતે બિછાવવી)

તેના ઉપર લીલી પાતર બિછાવી, (પાતરના ખૂણા બહાર ન રહેવા જોઈએ) તેના ઉપર સખડી, અનસખડી અને દૂધઘર એમ વિભાગથી ભોગ ધરવો. (મેવાનો સમાવેશ દૂધઘરમાં થાય છે અને લીલી પાતર ન હોય તો સૂકી પાતર પણ ચાલે) સખડી, ભાતનો થાળ બરોબર પ્રભુની સન્મુખ ધરવો. તે થાળમાં ઘીની કટોરી બરોબર વચ્ચે, ઘી ઢોળાઈ ન જાય તે રીતે દબાવીને ભાતમાં ખોસવી. તથા ડાબી તરફ જલની કટોરી ધરવી. શીતકાલ હોય તો કટોરીમાં સુહાતું ગરમ જલ ધરવું. દાળ થાળની પાસે જમણી તરફ ધરવી. તેની પાસે મગ ધરવા. આ બંને સામગ્રીની પાછળ કઢીનો ડબરો ધરવો. તેની પાછળ રોટી, લીટી (બાટી) તેમજ રસાદાર શાક, પાપડ, કચરીયાં, ભુજેના વગેરે પાછળ પાછળ ધરવા. (ઉત્સવમાં રોટી તથા બાટી ન આવે.)

આ ચોકીની પાસેની ચોકી ઉપર અનસખડી સાજવી (અનસખડી શ્રી...ના જમણા હસ્ત તરફ ધરાય છે.) તેમાં આગળ ખીરનો ડબરો તેની પાસે થાળમાં સાદી પૂરી, ખરખરી, થપડી, લુચ્ચઈ અને બીજી અન્નસખડી ધરવી. તે ઉપરાંત શૃંગારભોગની સામગ્રી તેમજ પલનાભોગની સામગ્રીના માખણ-મિશ્રી, મેવો, મલાઈ, શિખરન, દહીં, રાયતાં, સંધાણા, આદાપાચરી (દશહરાથી અખાત્રીજ સુધી) ઋતુ પ્રમાણે કાચી કેરીની પાચરી, પોપૈયાની પાચરી, કાકડીની પાચરી, લીંબુની ફાંક, મઠો, છાશ, પિસેલું મીઠું, પિસેલા મરીની કટોરી, ઋતુ પ્રમાણે લીલા ચણા અથવા તળેલી ચણાની દાળ, વગેરે ધરવું. પ્રબોધિનીથી ડોલ સુધી ગોળ અવશ્ય ધરવો. ઋતુ પ્રમાણે આખા આંબા તથા તેની કતલી, તરીયાની ફાંક, તેની સાથે પિસેલી મિશ્રી આ બધું ધરવું.

આ બધી સજાવટ કરી શ્રી...ને સાંગામાચી ઉપર અથવા પટ્ટા ઉપર પધરાવવા. પછી તુલસીદલ લઈ ગદ્યમંત્ર બોલી શ્રી...ના ચરણારવિંદમાં સમર્પવા. ત્યારબાદ હાથ ખાસા કરી પોંછવા. (તુલસીદલ-તુલસી રાજભોગમાં જ સમર્પવા-બીજા ભોગમાં આવે નહિં.) રસાદાર શાક, કઢી, દાળ, રાયતું, ખીર આ બધી સામગ્રીમા ચમચો અવશ્ય પધરાવવો. મઠા અને છાશમાં ચાંદીની કટોરી તરતી રાખવી. ત્યારબાદ થાળ સાનવો તે આ પ્રમાણે : થાળના આગળના ભાગમાં જે ખાલી જગ્યા હોય છે ત્યાં સીજેલા ભાતમાંથી બે ચમચા ભાત લઈ તેમાં બે ચમચા દાળ તથા એક ચમચો ઘી પધરાવી તે બધું ચમચાથી મિલાવી દેવું આને થાળ સાનવો કહેવાય છે. (થાળ, ચાંદીના વાટકામાં પણ સાની શકાય, તેમાં ચાંદીની ચમચી ધરવી.) વૈષ્ણવોને ત્યાં દાળથી થાળ સનાય. મંદિરક્રમમાં ગોપી વલ્લભ ભોગમાં થાળ દાળથી સનાતો હોઈ, રાજભોગમાં મગથી સાનવામાં આવે છે. વૈષ્ણવોને ત્યાં ગોપી વલ્લભ ભોગનો ક્રમ ન હોઈ રાજભોગમાં થાળ દાળથી સનાય છે. (થાળ સાનવાની ભાવના તેમાં સખડી (ભાત) શ્રી સ્વામિનીજીનો પ્રેમ છે. દાળએ શ્રી ચંદ્રાવલીજીનો સ્નેહ છે અને ઘી (ઘૃત) એ શ્રી યમુનાજીનો નેહ છે.) ત્યારબાદ હાથ ખાસા કરી, પોંછી, પંચાક્ષર મંત્ર બોલી દૂધઘર, અનસખડી અને સખડી બધી સામગ્રીમાં અનુક્રમે તુલસીપત્ર સમર્પી, શંખમાં ભરેલા જલમાં તુલસીપત્ર સમર્પી, તેમાંથી હાથમાં જલ લઈ પંચાક્ષરમંત્ર બોલી સખડી-અનસખડી બધી સામગ્રી ઉપર છાટવું. ત્યારપછી ધૂપીયામાં આંચ નાંખી તેના ઉપર ચંદનકાષ્ઠનો ભૂકો નાંખી, ધૂપીયાનું ઢાંકણું બંધ કરી જમણા હાથમાં ધૂપીયું રાખી ડાબા હાથમાં ટોકરી બજવતા જવું અને ત્રણવાર ધુપીયાને આરતીની જેમ ફેરવવું. પછી બે દિવેટ કરી દીપીયામાં પ્રકટાવી ત્રણવાર ફેરવીને મુકી દેવું. શીતકાલ હોય તો અંગીઠી ભોગમંદિરની વચ્ચે મુકવી. ત્યારબાદ શ્રી...ને અરોગવાની કાની દેવી, વિનંતી કરી ટેરો દેવો, હાથ ખાસા કરી પોંછવા, પછી એક બંટામાં અનસખડી ઠોર, મગજ અથવા બુંદીના નંગ બે અથવા એક ધરી તેમાં વચ્ચે સંધાણાની કટોરી ધરી બંટાજી બંધ કરી શય્યા મંદિરમાં એક પડઘા ઉપર પધરાવવો.

પછી હાથ ખાસા કરી, બીડીના બંટાને જલથી ખંગારી, વસ્ત્રથી પોંછી, તેમાં એક અથવા બે બીડા પધરાવી નિજમંદિરમાં સિંહાસનની જમણી બાજુ તબકડી ઉપર પધરાવવો. પછી માલા વડી કરવા સિંહાસનના આગળના ભાગમાં જમણી તરફ એક તબકડી પધરાવવી ઉષ્ણકાલમાં ગુલાબદાની માટે તથા અક્ષયતૃતીયાથી શ્રાવણવદી સાતમ સુધી માટીનો કુંજો સિંહાસન પર ધરવા માટે ઝારીની તબકડીના આગળના ભાગમાં એક તબકડી વધુ રાખવી.

ખંડપાટની રચના :

ખંડને (સીડી) સિંહાસનથી એક હાથ દૂર રાખી તેના ઉપર સાજને લગતું વસ્ત્ર બિછાવી (પિછવાઈ, સિંહાસન, ખંડ, પાટ તથા ચોકી-આ પાંચેયમાં એક જાતનું કપડું આવે તેને સાજ કહેવામાં આવે છે.) ખંડના બંને પગથિયાં ઉપર લાંબી રૂએલ ગાદી બે બિછાવવી. ઉપરનાં પગથિયાં ઉપર ખિલોનાની તબકડી બે, જમણી તથા ડાબી તરફ રાખી, તેમાં હાથી, ઘોડા, ઉંટ, હરણ, પોપટ, મોર, ઝુનઝુના, બપૈયા, બંગી, ચકઈરી, ચરખી વગેરે ખિલોનાં રાખી, તે બંને ખિલોનાની તબકડી આગળ એક એક નાની ગાય રાખવી. તે બંને ગાયોની વચ્ચે એક એક નાચતી પૂતળી રાખવી. નીચેના પગથિયા ઉપર જમણી તથા ડાબી તરફ બચ્ચાંવાળી બે મોટી ગાય રાખી તે બંને ગાયોની આગળ એક એક હંસ રાખી, તે બંને હંસની વચ્ચે દર્પણ રાખવું. ત્યારપછી પાટ ઉપર રૂએલ ખોલી ચડાવી પાટને ખંડ સાથે જોડી દેવો અને ખંડને સિંહાસન સાથે જોડી દેવો. તે પાટ ઉપર ડાબી તથા જમણી બાજુ સફેદ ખોલી ચડાવેલી નાની ગાદી બે બિછાવવી, તથા પાટ ઉપર બરોબર વચ્ચે ચોપડ, શેતરંજ તથા વાઘ-બકરી શૃંગારને અનુસાર માંડવા.

કુલ્હે, મુકુટ, સહેરાના શૃંગારમાં તથા બધી જાતની પાગના શૃંગારમાં, ટોપી તથા ટોપાના શૃંગારમાં ચોપડ માંડવી. કુલ્હે, પગા, ગ્વાલપગા તથા ફેંટાના શૃંગારમાં શેતરંજ માંડવી. ટિપારો તથા દુમાલાના શૃંગારમાં વાઘ-બકરી માંડવી. ત્યારબાદ ચરણચોકી ઉપર રૂએલ ખોલી ચડાવી તેના ઉપર સાજને લગતી ખોલી ચડાવી, તેના ઉપર સફેદ ખોલીવાળી ગાદી બિછાવવી. ત્યારબાદ ગેંદ બે તથા ચોગાન બે પાટના આગળ ચોકી પર ઉભા કરવા. ત્યારબાદ સિંહાસનની જમણી તરફ જમીન પર એક ત્રસ્ટી રાખવી.

ચરણચોકી આગળ : પાટની પાસેની ચરણચોકીની આગળ નૃસિંહ ચતુર્દશીથી રથયાત્રાના એક દિવસ પહેલાં સુધી શ્રી યમુનાજીનો થાળ રાખવો. રથયાત્રાના બીજા દિવસથી હિંડોળા બિરાજે તેના એક દિવસ પહેલાં ચાંદીનો નાનો રથ, હિંડોળા બિરાજે તેના બીજા દિવસથી હિંડોળા વિજય સુધી ચાંદી અથવા કાષ્ઠનો નાનો હિંડોળો, હિંડોળાવિજયના બીજા દિવસથી દશહરાથી એક દિવસ પહેલાં સુધી નાચતો ફરતો નટ, દશહરાથી ગોપાષ્ટમી સુધી કાષ્ઠની ગાયો તથા નાના ગ્વાલો, ગાયના શિંગડા પર તથા ગ્વાલના માથા પર મોરપંખ બાંધેલ આવે. દ્વિતીયાપાટથી સંવત્સરના એક દિવસ પહેલાં ફરતો નટ, સંવત્સરથી નૃસિંહ ચતુર્દશીના એક દિવસ પહેલાં પાટના આગલા ભાગના બંને ખૂણા ઉપર ઝાડ આવે.

રાજભોગનો સમય થયે આચમનની ઝારી ઋતુઅનુસાર શીતલજલથી અથવા સુહાતાજલથી ભરી તેના ઉપર તબકડી રાખી, ત્રણ તાળી પાડી ભોગ સરાવવા જવું. આચમન, મુખવસ્ત્ર પ્રથમ જણાવ્યા મુજબ કરાવી શ્રી...ને ભોગમંદિરમાંથી નિજ મંદિરમાં સિંહાસન ઉપર પધરાવી, ચરણારવિંદમાં સમર્પેલા તુલસીદલ વડા કરવા

અને ગિલોરી (પાનના બીડા ઉપર લવીંગ ખોસેલું હોય તે) અરોગાવવી. એટલે કે શ્રી...ના મુખારવિંદ પાસે એક ક્ષણ રાખી સિંહાસન પાસેથી ત્રસ્ટીમાં પધરાવી દેવી. ત્યારપછી ચાર પાનમાંથી એક એક પાન લઈ તેના ઉપર ચૂનો લગાડી પાનની વચ્ચેની ડાંડલી કાઢી નાખી બીડી કરીને શ્રી...ને અરોગાવવી. ચારેય પાનની બીડી અરોગાવી ભોગમંદિરમાંથી ઝારી ઉઠાવી, પ્રસાદી હાંડામાં ઠાલવી, ખંગારી, નેવરાથી ઢાંકી, જલપાનની મથની પાસે રાખવી. ત્યારબાદ ફૂલની માલા ધરાવવી. પછી સિંહાસનની ગાદી પાસે વેત્ર રાખી, એક ઝારી ભરી, સિંહાસનની ડાબી બાજુ એક તબકડી પર ધરવી. **(ઉષ્ણકાલમાં ગુલાબદાની જમણી બાજુ ધરવી અને અક્ષયતૃતીયાથી શ્રાવણ વદિ સાતમ સુધી ચંદનની બરણી બીડાના બંટાની ડાબી બાજુ ધરવી.)** એક ઝારી અનોસરની શય્યામંદિરમાં ડાબી બાજુ પડઘા ઉપર રાખવી. પછી શ્રી...ને વેણુ- વેત્ર ધરાવી, આરસી દેખાડી, તેને છાતીથી લગાડી, જમણી તરફ તકિયાને સહારે આરસી રાખી દેવી. કાચ શ્રી...તરફ રાખવો. આરતી કરી, દંડવત્ કરી, હાથ ખાસા કરી, પોંછી, ફરીને આરસી દેખાડી, આરસીને હટડામાં મૂકી દેવી. ત્યારબાદ વેણુ- વેત્ર વડા કરી પીઠકના તકિયા નીચે જમણી બાજુ રાખી દેવા. પછી માલા વડી કરી જમણી તરફ તબકડીમાં રાખી દેવી. ત્યારબાદ શયનગૃહ પાસે પલનું હોય તેના ઉપરથી ચાદર ઉઠાવી લઈ પલના ઉપર ઋતુ અનુસાર રજાઈ વગેરે ઓઢાડેલ હોય તેને સિંહાસન તરફથી ચાર આંગળ છેડો ઉપરના ભાગમાં ખુલ્લો કરી શય્યામંદિરમાં જઈ શય્યા ઉપર ઓઢાડેલ ચાદર વગેરે હોય તેને ચાર આંગળ ખોલી દઈ નિજમંદિરમાં ચોપડની પાટની ડાબી બાજુથી લઈ પલના સુધી પેંડો બિછાવવો (લાલ કપડામાં ભરેલ રૂની લાંબી ગાદીને પેંડો કહેવાય છે) પલનાથી શય્યામંદિરમાં ભીતર સુધી પેંડો બિછાવવો. બિછાવેલા પેંડા ઉપર એક ચોરસ ગાદી પાટ પાસે, બીજી ચોરસ ગાદી પલનાના ઝૂલા પાસે, ત્રીજી શય્યામંદિરમાં શ્રી...ના સિરહાના પાસે, ચોથી લાલ ચોળીયાની ખોલીવાળી ચોકી હોય તેના ઉપર રાખવી. **(અક્ષયતૃતીયા થી અષાઢની પૂનમ સુધી પેંડા ઉપર ખોલી ચડાવવી)** ત્યારબાદ સાષ્ટાંગ દંડવત્ પ્રણામ કરી નિજ મંદિરનાં દ્વાર મંગલ (બંધ) કરી બહાર આવવું.

મહાપ્રસાદ લેવાની રીત :

મહાપ્રસાદ લેવા બેસતાં પહેલાં શક્ય હોય તો એક વૈષ્ણવને મહાપ્રસાદ લેવડાવવો, નહિ તો ગૌગ્રાસ અવશ્ય કાઢવો. પ્રથમ જલથી પોતનું કરવું. કારણ કે ઘણા માણસોના પગની રજ જમીન પર પડી હોય તેથી જમીન પવિત્ર કરવા પોતનું આવશ્યક છે. ડાબી બાજુ જલનો કરવો, થોડું જલ રેડીને મૂકવો. સંપ્રદાયમાં કરવા ને વિશેષ સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. તેનું કારણ એ છે કે, द्विमुखं तु शुचिपात्रम् આ વાક્ય અનુસાર બે મુખવાળું પાત્ર વિશેષ પવિત્ર છે. ત્યારબાદ મહાપ્રસાદ લેવા બેસવું. દક્ષિણમુખે બેસવું નહિં. મહાપ્રસાદ લેતાં બોલવું નહિં. મહાપ્રસાદ લીધા પછી સારું- નરસું કહેવું કે જેથી રસોઈમાં સાવધાનતા રહે. મહાપ્રસાદ લેતાં જલપાન કરવું હોય ત્યારે જમણા હાથના કાંડાનો ટેકો રાખી ડાબા હાથથી જલ પીવું. મહાપ્રસાદ લીધા પછી હાથ બરાબર ખાસા કરી કોગળા કરવા. પછી મુખશુદ્ધિ માટે પ્રસાદી બીડી લઈ આલસ્યાભાવાર્થ થોડો આરામ કરી, પોતાનો રોજગાર સેવોપયોગી જાણી કરવો.

સાંજની સેવા :

સાંજે ચાર વાગ્યા આસપાસ અથવા સાંજના અનુકુળ સમયે અપરસમાં સ્નાન કરી, અપરસ પહેરી, શ્રીજીનું ચરણામૃત લઈ, ભગવત્પ્રસાદી કુંકુમથી તિલક કરી, ત્રણ વખત તાળી વગાડી, થોડીવાર રહીને મંદિરની દેહલી

આગળ દંડવત કરી, મંદિરનું તાળું ખોલવું. પછી ખાસા જલઘરામાં જઈ, હાથ ખાસા કરી, પોંછી, શય્યામંદિરનાં દ્વાર ખોલી **'જય જય'** એમ બોલી અનોસરની ઝારી, બંટો તથા બીડા- માલા પ્રસાદીમાં પધરાવી, ઝારીને ખંગાળી, નેવરાથી ઢાંકીને જલપાનની મથની આગળ ધરવી. ઉષ્ણકાલમાં અનોસરનો કુંજો પણ ઉઠાવી, પ્રસાદીમાં ઠાલવી, ખંગાળી, ગરણું તથા વાટકી ઢાંકી જલપાનની મથની પાસે રાખવો. ત્યારપછી શય્યાથી પલના સુધી અને પલનાથી સિંહાસન સુધી બિછાવેલો પેંડો ઉઠાવી, ઘડી કરી, યોગ્ય સ્થાને મૂકી દેવો. ત્યારપછી ઉત્થાપનના ઝારીજી ભરી સિંહાસન પર ડાબી બાજુ તબકડી ઉપર પધરાવવી. ઉષ્ણકાલમાં જલપાનની મથનીમાં એક દિવસ ગુલાબજલ પધરાવવું અને એક દિવસ ખસનો વારો સફેદ મલમલમાં વીટાળીને પધરાવવો. ઝારી ભરવી અને ઝારીનું નાળવું ખુલ્લું રાખવું. હાથ ખાસા કરી પોંછવા. ત્યારબાદ ખિલોનાની બંને તબકડી જે ખંડ ઉપર ધરી હોય તે તથા બધા ખિલોના પાટ પાસેની ચોકી ઉપર રાખી દેવા. અને ખંડ ઉપર લાલ ચોળીયાનો ટૂક બિછાવી તેના ઉપર જમણી તરફ એક નાની ચોકી રાખી તેના ઉપર નીચે મુજબ ઉત્થાપન ભોગ સાજવો.

ઉત્થાપન ભોગ :

ઉત્થાપન ભોગમાં સામગ્રી નીચે જણાવ્યા મુજબ આવે છે :

છુટો ખોવો, મલાઈની કટોરી, લીલો મેવો, કિસમિસ, ખારેક, બદામ વગેરે સૂકામેવાની વારાફરતી કટોરી એક, લીલા નાળીયેરના ગોળ ટુકની કટોરી એક, ઋતુ પ્રમાણે આંબા, તરીયાં, ખડબુજા, બોર, કાકડી તથા અક્ષયતૃતીયાથી શ્રાવણ વદિ સાતમ સુધી મિશ્રીનો પણો, પ્રબોધિનીથી ડોલ સુધી શેરડીનો રસ, નારંગીનો રસ, લીલા ચણાના દિવસોમાં કાચા ચણા, તેના ઓળા, ઘઉંના પોંકના સમયમાં મિશ્રીનું બુરું મેળવી ઘઉંનો પોંક, બાજરીનો પોંક, મકાઈનાં દાણા શેકીને સાથે મિશ્રીનું બુરું (લીલા ચણા, ચણાના ઓળા, પોંક તથા મકાઈ ઉત્સવના દિવસે ન આવે.) દૂધઘર મેવાની ચોકીથી ચાર આંગળ દૂર અનસખડીની ડાબી બાજુ રાખી તેના ઉપર ફિકાની કટોરી, પીસેલુ લુણ તથા મરીની કટોરી એક, આ બધુ ધરી, ભોગ અરોગવાની વિનંતી કરી, હાથ ખાસા કરી, પોંછી, ટેરો લઈને બહાર આવવું.

સાંજની શય્યાની સેવા :

સવારે શય્યા સવારી હોય છતાં સાંજે શય્યા ફરીને સંવારવી. ઉપરથી ઓશિકા-ગાલમસૂરિયાં ઉતારી, ચાદર ફટકારી, ગાદી બિછાવી, ઉપર ચાદર બિછાવી, શીતકાલ હોય તો ઓઢવા માટે પ્રથમ મલમલની ચાદર, તેના ઉપર રેશમી રજાઈ, વિશેષ ઠંડી હોય તો તેના ઉપર છીંટની રજાઈ અને ઉષ્ણકાલ હોય તો શય્યા ઉપર બહુજ પાતળી રૂએલ ગાદી બિછાવી, (જેને સુજની કહેવાય) તેના ઉપર ચાદર વગેરે બિછાવવી. ચૈત્ર વદિ ૧૧ થી શ્રાવણ વદિ ૭ સુધી શય્યાજીની સાંકળ ચડાવવી, શય્યા અદ્ધર રાખવી. તે વખતે ઝારી, બંટા, બીડા-માલાની થાળીનો પડઘો પણ તેટલો ઉંચો રાખવો. (મંદિરક્રમમાં શ્રીમહાપ્રભુજીની શય્યા ની સેવા બપોરના અનોસર પહેલાં થાય છે. સાંજે થતી નથી. આ ક્રમ શ્રી નવનીતપ્રિયાજી ના ઘરની પ્રણાલીનો છે.)

ત્યારબાદ આચમનની ઝારી ઋતુ પ્રમાણે જલની અથવા સમોયેલ જલની તથા ત્રસ્ટી લઈ **'જય જય'** એમ બોલી મંદિરમાં જઈ બીડાનો બંટો અથવા એલચીદાણા તથા સોપારીની કટોરી શ્રી...ની જમણી તરફ સિંહાસન ઉપર રાખી, ઝારીનું નાળવું ઢાંકી દઈ ભોગ સરાવી, શ્રી...ને આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી, ખંડ ઉપરનો લાલ

ચોળીયાનો ટૂક ઉઠાવી, જલનો ભીનો હાથ ત્યાં ફેરવી, શક્ય હોય તો ફૂલની માલા શ્રી...ને ધરાવી, ખિલોનાની તબકડી તથા ખિલોના ચરણચોકી પર રાખ્યાં હોય તે ભોગ અરોગાવતાં પહેલાંની જેમ ખંડના બંને પગથિયાં પર રાખી દઈ, ગેંદ-ચોગાન (ગેંડી) ફરીને પ્રથમની જેમ ઠાડાં કરી દઈ ત્રસ્ટી એક પ્રભુની ચરણચોકીની ડાબી બાજુ જમીન ઉપર રાખવી, ઉષ્ણકાલ હોય તો શ્રી...ને પંખો કરવો, ત્યારબાદ દંડવત્ કરી ગેંદ, ચોગાન, ખંડ, પાટ, ચોકી, ખિલોનાની તબકડી વડા કરી યોગ્યસ્થાને મૂકી દઇ, ત્રસ્ટી ઉઠાવી, ઝારી ખંગારી, જલપાનની મથની પાસે રાખવી, ઝારી ફરીને ભરી, નાળવું ખોલી શ્રી...ની ડાબી બાજુ તબકડી ઉપર રાખવી.

સંધ્યા ભોગ તથા આરતી :

ઝારી ભરીને ધર્યા બાદ શ્રી...ને સંધ્યાભોગ ધરવામાં આવે છે. અને સમય થયે ભોગ સરાવી ને આરતી થાય છે . આ ક્રમ વૈષ્ણવોને ત્યાં ન હોય. માટે ઉત્થાપન બાદ વૈષ્ણવોને ત્યાં શૃંગાર વડા થયા બાદ શયનભોગ આવે અને તે પછી શયનઆરતી થાય.

શયનની તૈયારી :

ઉષ્ણકાલ હોય તો નિજતિબારીમાં સાંગામાચી નિજમંદિરથી દોઢ હાથ દૂર બરોબર વચ્ચે રાખવી. વિશેષ ગરમી પડતી હોય તો સાંગામાચી ચોકમાં અને શીતકાલમાં નિજમંદિરમાં સિંહાસન ઉપર બિરાજે. સાંગામાચી ઉપર ગાદી બિછાવી, સિંહાસન પરથી ઝારી તથા બીડા ઉઠાવી, પ્રસાદીમાં ઠાલવી, ખંગારી, નેવરો ચડાવી, જલપાનની મથની પાસે રાખવી. ત્યારબાદ શૃંગારચોકી તથા આભરણખંડ લાવી, શૃંગાર ચોકી ઉપર શ્રી...ને પધરાવી શૃંગાર વડા કરવા બેસવું.

શ્રી...ના શૃંગાર વડા થાય :

શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીનું સ્વરૂપ બિરાજતું હોય તો શ્રી કંઠની લડ, અલકાવલી વિનાનું તિલક રહે, બાકી બધો શૃંગાર વડો થાય. શ્રી મદનમોહનલાલજી અથવા શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું ઠાડું સ્વરૂપ બિરાજતું હોય તો શ્રી ચરણમાં બે નૂપુર, શ્રી હસ્તમાં લડ બે, શ્રી કંઠમાં લડ એક, તિલક, અલકાવલી તથા પાગની લડ, બે કર્ણફૂલ - આટલાં આભરણ રહે; ચીબુક, નકવેસર તેમજ બાકીનાં આભરણ વડા થાય. શ્રી સ્વામિનીજીની નથ પણ વડી થાય.

શયનભોગ સામગ્રી :

ઝારીજી બે શયનભોગ મંદિરમાં અથવા જ્યાં શ્રી...શયનભોગ આરોગવાના હોય ત્યાં ડાબી તથા જમણી બાજુ તબકડીમાં પધરાવી શયનભોગ સાજવો. જેની સામગ્રી નીચે મુજબ છે :

અનસખડી સામગ્રી :

સાદી પૂરી, ઝબકાપૂરી, ખાસાપૂરી, લુણની કટોરી, કેરી વગેરેનાં સંધાણાની કટોરી, બેંગણનાં દિવસોમાં બેંગણના ભડથાની કટોરી, છોંકેલી છિલકા વિનાની મગની દાળની કટોરી તથા ભુજેના.

સખડી સામગ્રી :

ભાતનો થાળ, થાળમાં જમણી તરફ ઘીની કટોરી, ડાબી તરફ જલની કટોરી, ફોતરાવાળી મગની દાળ તથા પાપડ.

આ પ્રમાણે સખડી-અનસખડીનો શયનભોગ સાજી, રાજભોગમાં સાનવામાં આવે છે. તેમ થાળ સાની, શ્રી...ને આરોગવાની વિનંતી કરી (કાની આપી), ટેરો દઈ બહાર આવવું.

પછી જ્યાં નિત્ય સાજ બદલાતા હોય ત્યાં સિંહાસન, ખંડ, પાટ, ચોકી ઉપર એક સરખા વસ્ત્રની ખોલી ચડાવવી. પિછવાઈ પણ તે જ વસ્ત્રની ચડાવવી. પછી નિજમંદિર, તિબારી, ચોક જ્યાં શ્રી...શયનભોગ આરોગ્યાબાદ બિરાજવાના હોય ત્યાં શ્રી...થી જમણી તરફ તબકડીમાં બીડું પધરાવવું. શયનભોગના પાંચ મિનીટ પહેલાં કઢેલાં દૂધનો 'દૂસરો ભોગ' શ્રી...ની જમણી તરફ અવશ્ય ધરાવો. (આ 'દૂસરો ભોગ' વૈષ્ણવોને ત્યાં આવે નહિ પરંતુ વૈષ્ણવોને ત્યાં શયનભોગ સાજતી વખતે કઢેલું દૂધ આ ભોગ ના ભાવથી સાથે ધરી શકાય.) ત્યારબાદ સમય થયે **'જય જય'** એમ બોલી ભોગ મંદિરનો ટેરો ખોલી, આચમનની ઝારી જ્યાં શ્રી...બિરાજતાં હોય ત્યાં પધરાવવી. ત્યારબાદ આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી, શ્રી...ને ફૂલની માલા ધરાવવી. (ઉષ્ણકાલમાં ચંદનની બરણી, ગુલાબદાની સાંગામાચી પાસે કાષ્ઠની ચોકી ઉપર પધરાવવી) બીડા જમણી તરફ પધરાવી ઝારી, ભોગનો બંટો તથા બીડા શય્યા મંદિરમાં પડઘા ઉપર પધરાવવા. ત્યારબાદ વેણુ ધરાવી આરતી કરવી. હાથ ખાસા કરી પોંછવા. આજ્ઞા માગી વેણુ વડી કરવી. શય્યા મંદિરમાં શય્યાજી ઉપરનો ચોથો ભાગ સિરહાના તરફનો ઉંચો કરી, ઋતુ અનુસાર ગુલાબ, ખસ, હીના વગેરેનું અત્તર શય્યા પર સમર્પવું. પછી શ્રી...ની આજ્ઞા માંગી, માલા વડી કરી શય્યા મંદિરમાં પડઘા ઉપર એક તબકડીમાં પધરાવવી. ચંદનની બરણી, ગુલાબદાની પણ એક થાળીમાં રાખી શય્યામંદિરમાં એક પડઘા ઉપર પધરાવવી. **શય્યાના સિરહાનાના તકિયા નીચે વેણુનો ચોથો ભાગ બહાર રહે તે રીતે રાખી,** (જો ઠાડાં સ્વરૂપ અથવા ચિત્રજી બિરાજતા હોય તો વેણુ શય્યામાં સાથે બિરાજે તેમાં વેણુ પ્રથમ પધારે ત્યારબાદ શ્રી...પધારે. જો લાલન બિરાજતા હોય તો વેણુ શય્યામાં સાથે બિરાજે નહિ, તે ગાદી ઉપર બિરાજે.) શ્રી...ને ગાદી ઉપરથી શય્યા પર પીઠકનો તકિયો લગાડીને પધરાવવા. બે ક્ષણ રહીને શ્રી...ને પોઢાડવા, પછી શ્રી ચરણારવિંદ તરફથી અડધી ચાદર, રજાઈ ઓઢાડી બે ક્ષણ રહીને આખી ચાદર, રજાઈ ઓઢાડવી. (રજાઈ, ચાદર, પંખો ઋતુ અનુસાર આવે.) મંદિરને દંડવત્ કરી, તાળામંગલ કરી બહાર આવવું. પછી ઈચ્છાનુસાર મહાપ્રસાદ લઈ મુખશુદ્ધિ માટે પ્રસાદી બીડા લઈ સત્સંગ કરવો.

કાંઈ ન બની શકેતો, આટલું તો જરૂર કરજો :

આ પુસ્તકમાં બતાવેલો 'સેવા પ્રકાર' સમગ્ર પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવોમાં પ્રચલિત થાય એ ઉદ્દેશ્યથી લખાયેલો છે. કારણ કે પુષ્ટિ સૃષ્ટિ ભગવાને ભગવત્સેવા માટે જ સર્જી છે. અને લૌકિક-વૈદિક તો પુષ્ટિસૃષ્ટિને કાપટ્યથી (અનાસ્થાથી) કરવાના છે. છતાં બ્રહ્મસંબંધ લીધા પછી તુરત સેવા કરવાની સુવિધા ન હોય તો હૃદયમાં તે બાબતનો પરિતાપ રાખવો અને નીચે જણાવ્યા મુજબ અવશ્ય કરવું.

એક સારી કલમવાળા શ્રી નાથજીના ચિત્રજી (છાપેલા ન ચાલે) પોતાને મન ગમતાં હોય તે પોતાના શ્રી ગુરૂદેવ (ગોસ્વામી બાલક) પાસે પુષ્ટ (સેવ્ય) કરાવી, એક ઢાંકણાવાળી ઝાંપી રેશમી અથવા કંતાનના વસ્ત્રથી

મઢાવી, તેમાં રેશમી અથવા છીંટના કોમલ રૂ ભરેલાં ગાદી તકિયા બિછાવી, તેના ઉપર કોમલ મલમલની ચાદર બિછાવી, તેમાં પોતાના શ્રી...ને પધરાવવા. એક નાની ચાંદીની કટોરી શ્રી...ને ભોગ ધરવા માટે અને ઝારી ભરવી હોય તો ચાંદીની અથવા ત્રાંબાની ઝારી રાખવી. ઝારીમાં શુદ્ધ કૂવાનું જલ પોતાના હાથથી લાવેલું અથવા સ્ત્રીજન લાવે તો પણ પવિત્રતાથી લાવેલું હોવું જોઈએ. શ્રી...ને ભોગ ધરવા માટે મેવો મિશ્રી જે કંઈ હોય તે એક જુદા ડબરામાં રાખી મૂકવો. તેમાંથી શ્રી...ની સામગ્રી સિવાય બીજા કોઈ કાર્યમાં વાપરવો નહિ. કારણકે શ્રી...માટે લાવેલા કોઈ પદાર્થમાંથી થોડું પણ પોતાના ઉપયોગમાં લેવાય તો તે સામગ્રી અર્ધભુક્ત થઈ જાય અને તેવું અર્ધભુક્ત પ્રભુને સમર્પી ન શકાય. એજ પ્રમાણે વસ્ત્ર અલંકારનું પણ સમજવું.

સેવા કરતી વખતે પ્રથમ ઝાંપીજીને ખોલી, પ્રભુ પોઢ્યા હોય તેમને ત્રણવાર તાળી બજાવી અથવા ટોકરી બજાવી જગાવવા. ઉનાળો હોય તો મલમલનાં વસ્ત્રો, ચોમાસું હોય તો ઝીણાં મલમલનાં રંગબેરંગી વસ્ત્રો, શીતકાલમાં રેશમી અથવા છીંટના રૂએલ વસ્ત્રો ધરાવી, ગુંજામાલા ધરાવવી. શક્ય હોય તો સુગંધી ગુલાબ, મોગરો વગેરે ફૂલની માલા ધરાવી, મિશ્રીભોગ જમણી તરફ ધરી, ડાબી તરફ લાલ-કસુંબલ વસ્ત્ર, ભીનું કરી લપેટેલી ઝારી એક પડઘા ઉપર ધરવી. ત્યારબાદ લીલો અથવા સૂકોમેવો અથવા મિશ્રી જે બની આવે તેનો ભોગ ધરવો. પછી બ્રહ્મસંબંધ મંત્ર બોલી, પ્રભુના ચરણારવિંદમાં તુલસીદલ સમર્પવા. (જો તેવી અપરસ ન હોય તો અષ્ટાક્ષરમંત્રથી તુલસીદલ સમર્પવા.) બન્ને હાથ જોડી દીનતાપૂર્વક પ્રભુને અરોગવાની વિનંતી કરવી, કાની દેવી અને ત્યાર પછી ઝાંપી ઉપર વસ્ત્ર ઢાંકવું, જેથી શ્રી...ને આરોગતાં પરિશ્રમ ન પડે. તે પછી અષ્ટાક્ષરમંત્રનો જપ કરવો. ૫-૭ મીનીટ પછી **'જય જય'** એમ બોલી, તાળી વગાડી, ભોગ સરાવવો. શ્રી...ને આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી, પાન-બીડી આરોગાવી, દર્શન તથા ચરણસ્પર્શ કરી તે હાથ પોતાની આંખો તથા માથા ઉપર લગાડી, દંડવત્ કરી, હાથ ખાસા કરી, ઝાંપીજીમાં ચારે તરફ રૂએલ તકિયા ધરાવીને શ્રી...ને પોઢાડવા. ઉનાળો હોય તો ઝીણી મલમલની સફેદ ચાદર અને શિયાળો હોય તો રૂએલ રજાઈ શ્રી...ને ઓઢાડવી.

॥ શ્રી મદનમોહનપ્રભુ વિજયતે ॥

શ્રી મથુરાધીશ પ્રભુ　　　　શ્રી નવનીતલાલ પ્રભુ
શ્રી નટવરલાલ પ્રભુ　　　　શ્રી બાલકૃષ્ણલાલ પ્રભુ

શ્રાવણ વદિ ૮-આઠમ　　　　**(વ્રજ: ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૮)**

જન્માષ્ટમી

વસ્ત્ર :કેસરી મલમલના (વસ્ત્ર નવા ધરવા)

સાજ :ટાટમ બંદી કારચોબીનો (લાલ મખમલ ઉપર જરીના કલાબતુ કામનો)

આજે શ્રી ઠાકોરજીનું પ્રાકટ્ય થયું હોઈ તેથી પુષ્ટિમાર્ગીય ઉત્સવોનો પ્રારંભ આજથી થાય છે. જ્યાં શ્રી મહાપ્રભુજી, શ્રી ગુસાંઇજીના, નિધિ સ્વરૂપો બિરાજતાં હોય ત્યાં 'શંખનાદ' થાય, નહિતો 'ઘંટાનાદ' થી શ્રી...જાગે. વૈષ્ણવોને ત્યાં તાલી દ્વારા શ્રી...જાગે. શંખનાદ ત્રણ વખત થાય.મંદિરમાં 'શંખનાદ' બાદ તરત ઝાંઝ પખાજથી સમાજ થાય. શ્રી મહાપ્રભુજી જાગે. ત્યારબાદ શ્રી...ને જગાડવા. **આજે અભ્યંગ હોવાથી ફૂલેલ ન સમર્પાય.** જન્માષ્ટમીની કેસરી ભાગીતલ વિના ઝાલરની ઓઢણી ઓઢાડવી. શ્રી મદનમોહનલાલજી વગેરે ઠાડું સ્વરૂપ હોય તો કેસરી પિછોરો ઉપરણાની માફક ધરાવવો, અને શ્રી નવનીતલાલ શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી વગેરે બાલસ્વરૂપ હોય તો વિના ઝાલરની કેસરી ઓઢણી ઓઢાડવી. ત્યારબાદ મંગલભોગ આવે.

મંગલભોગ :આજે મંગલભોગમાં માખણ, મિશ્રી, મલાઈ વગેરે આવે. અનસખડીમાં સેવના લાડુ આવે. સમય થયે મંગલભોગ સરાવી આચમન મુખવસ્ત્ર કરાવી બીડા ધરવા. આરતી થાળીમાં સોના અથવા ચાંદીનો દીવડો મુકી કરવી. ત્યારબાદ શ્રી...ને શૃંગારચોકી ઉપર પધરાવી રાત્રીના વસ્ત્ર આભરણ વડા કરી ઠાડું સ્વરૂપ હોય તો પીળી રેશમની પાજનું પિતાંબર અને ધોતી ઉપરણો ધરાવી, ધોતી ઉપર સોનાનો કટિપેચ, કંઠાભરણ, શ્રી હસ્તમાં કડાં તથા નૂપુર સોનાના ધરાવવા. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીનું સ્વરૂપ હોય તો કેવલ કંઠાભરણ ધરાવી પંચામૃતની તૈયારી કરવી.

પંચામૃતની તૈયારી :શ્રી...ની સાંગામાચીથી થોડી દૂર મંદિરવસ્ત્ર કરી કોરી હળદરથી અષ્ટદલ કમલનો ચોક પૂરી, અષ્ટદલ કમલ ઉપર પંચામૃતનો મોટો થાળ પધરાવી, તેમાં સ્નાન માટે પીઠકવાળી ચોકી ઉપર ભીના કંકુથી અષ્ટદલ કમલ કરી, તેના ઉપર લાલ દરિયાઇ પાકા રંગનું પિતાંબર ચોવડું કરી, ચોકીની પીઠક ખુલ્લી ન રહે તેમ બિછાવી શ્રી...ની જમણી બાજુ થાળના આગળના ભાગમાં જમીન ઉપર ચાંદીની પડઘી ઉપર જમણો શંખ તેમજ બીજી પડઘી ઉપર પંચામૃત કરવાનો શંખ મૂકી શ્રી...ની સાંગામાચીની જમણી તરફ એક નાની ચોકી ઉપર એક તબકડીમાં ગુલાબજલથી ભીંજવેલ કંકુનો ગોળો લીંબુના ઘાટનો બાંધી અંગૂઠાથી તેમાં ખાડો કરી તેમાં બે ટીપાં અત્તરનાં પધરાવી, તથા એક કટોરીમાં તિલક માટે કેસરથી રંગેલા પીળા અક્ષત રાખી, બીજી એક તબકડીમાં તુલસીદલ તથા તુલસીના પત્તા રાખવા. ગુલાબજલથી ભરેલી સોનાની અથવા રૂપાની ગુલાબદાનીની તથા સંકલ્પ કરવા માટે એક જલની લોટી તથા અંગ વસ્ત્ર ઘડી કરી તૈયાર રાખવા.

પંચામૃતના થાળની ડાબી બાજુ શ્રી...ની સાંગામાચી ની આગળ લાકડાની એક ચોકી ઉપર કેળના પત્તા અથવા લીલી પાતળ બિછાવી તેના ઉપર દૂધનો ડબરો, દહીંની ડબરી, ઘી, બૂરા તથા મધની કટોરી, ઠંડા તથા ગરમ જલનો લોટો રાખવો. પછી શ્રી...ની આજ્ઞા માંગી, શ્રીમહાપ્રભુજીનું સ્મરણ કરી પંચામૃતની ચોકી પર શ્રી...ને પધરાવવા. શ્રી સ્વામિનીજી બિરાજતાં હોય તો ગાદી પર જ બિરાજે, કારણ કે પંચામૃત સ્નાન શ્રી ઠાકોરજી ને જ થાય. પંચામૃત સ્નાન વખતે ઝાલર, ઘંટા, શંખ વગડે. કંકુની તબકડી હાથમાં લઈ કંકુના ગોળામાં ખાડો કરી રાખ્યો હોય તેમાં ગુલાબદાનીમાંથી ગુલાબજલ પધરાવી જમણા હાથના અંગૂઠાથી પ્રથમ શ્રી...ને બે વખત તિલક કરી પછી અંગૂઠો તેમજ તેની પાસેની અંગૂલિથી બે વખત અક્ષત ચોડી, ખોબામાં તુલસીદલ લઈ ગદ્ય સાથે પંચાક્ષરમંત્ર બોલી શ્રી...ના ચરણારવિંદમાં સમર્પી, શંખ, ઝારી તથા પંચામૃતની બધી વસ્તુ દહીં, દૂધ વગેરેમાં કેવલ પંચાક્ષરમંત્ર બોલી તુલસીપત્ર પધરાવી, ડાબા હાથમાં જલની લોટી લઈ જમણા હાથથી જમણા કાનને **કેશવ, નારાયણ, માધવ** એમ બોલી ત્રણ વખત જલનો સ્પર્શ કરાવી, પ્રણાયામ કરી સંકલ્પની લોટીથી હાથ ખાસા કરી જમણા હાથમાં જલ તથા અક્ષત લઈ अत्राद्येत्यादि તિથિવાર નક્ષત્ર વગેરે બોલી भगवतः श्री पुरुषोत्तमस्य श्री मन्नन्दगृहे जन्मोत्सवं कतुँ तदं गत्वेन पंश्चामृत स्नानमहं करयिष्ये એમ બોલી સંકલ્પનું જલ જમીન ઉપર છોડી દઈ શ્રી...ને અક્ષત ચોડ્યા હોય તે વડા કરી અક્ષતની કટોરીમાં પધરાવી, મસ્તક નમાવી નમન કરી, શ્રીમહાપ્રભુજીનું સ્મરણ કરી પહેલાં જમણાં શંખથી તેમાં દૂધ ભરી શ્રી...ને સ્નાન કરાવી, જમણા શંખને પડઘી ઉપર મૂકી દઈ પછી બીજા શંખમાં દૂધ ભરી સ્નાન કરાવવું. ત્યારપછી શંખથી દહીં, ઘી, બુરુ અને મધથી સ્નાન કરાવી, પછી ચાર શંખ દૂધથી અને બે શંખ ઠંડા જલથી સ્નાન કરાવી શંખને પડઘી ઉપર પધરાવી પ્રભુને દંડવત્ કરી ઝાલર, ઘંટા, શંખનાદ બંધ કરવા.

ત્યારપછી ધોતી ઉપરણો તથા આભરણ વડા કરી બુરાથી શ્રી...ને ઉવટણું કરી સુહાતા ગરમ જલથી સ્નાન કરાવી અંગવસ્ત્ર કરી ગાદી ઉપર પધરાવી પંચામૃતના બધા પાત્રો ઉપાડી લઈ પંચામૃત થયું હોય તે જગ્યાને જલથી ખાસા કરી મંદિરવસ્ત્ર કરી પોંછી, નિજ તિબારીમાં નિત્યની સેવા વિધિમાં બતાવ્યા મુજબ ઉવટણા સહિત અભ્યંગ (અભ્યંગ : આમળા, વાલછડ, કપુર કાચલી, ચંદનનો ભૂકો, નખલાં, છેલ છબીલા આ બધાને કપડછણ કરી ભીંજવેલો પદાર્થ અભ્યંગ કહેવાય. શીતકાલમાં અભ્યંગને જરા ગરમ કરી સમર્પવું) કરાવી ચાર લોટીથી સ્નાન કરાવવું. પછી શ્રી યમુનાજલની અર્ધી લોટીથી સ્નાન કરાવી, ગુલાબજલની અર્ધી લોટીથી સ્નાન કરાવી શ્રી...ને હાથમાં પધરાવી, અંગવસ્ત્ર કરાવી, શ્રી...ને શૃંગારની ચોકી ઉપર પધરાવી ફરીને અંગવસ્ત્ર કરાવવું, જેથી શ્રી અંગમાં જલનો જરા પણ અંશ ન રહે. પછી કેસરી મલમલનો તનીયો ધરાવી શ્રી...ને ગાદી ઉપર પધરાવી શ્રી સ્વામિનીજીને ઉવટણા સહિત અભ્યંગ સ્નાન કરાવી અર્ધી લોટી શ્રી યમુનાજલની રાખેલી હોય તેનાથી સ્નાન કરાવવું. ત્યારબાદ અર્ધી લોટી ગુલાબજલની રાખેલી હોય તેનાથી સ્નાન કરાવવું. ત્યારબાદ શ્રી સ્વામિનીજીને હાથમાં પધરાવી અંગવસ્ત્રથી મુખારવિન્દ, શ્રી મસ્તક તથા ચરણચોકીને અંગવસ્ત્ર કરાવી શૃંગારચોકી ઉપર પધરાવી સારી રીતે અંગવસ્ત્ર કરાવી પછી ગુલાબનું શુધ્ધ ઉંચુ અત્તર (એસેન્સવાળું નહિ) હાથમાં લઈ બન્ને હાથથી મસળી શ્રી અંગમાં જન્માષ્ટમીના કેસરી ભાતવાળાં નવા વસ્ત્ર હોય તેમા સમર્પી ચોલી, લહેંગો લાલ દરિયાઈનો તથા કેસરી ભાતવાળી સાડી ધરાવી ગાદી ઉપર પધરાવવા. ત્યારપછી આભરણની પેટી એક ચોકી ઉપર રાખી નિત્ય પ્રમાણે ઝારી, બીડા, ચોકી તથા પડઘા ઉપર પધરાવવા. પછી નિત્યના શૃંગારભોગની

થાળી પડઘા ઉપર સાજી, જન્માષ્ટમીનો અધકીનો શૃંગારભોગનો થાળ શૃંગારભોગના પડઘાની જમણીબાજુ એક પડઘો માંડી તેના ઉપર પધરાવવો. તે થાળમાં જન્માષ્ટમીની બધી અનસખડી સામગ્રીમાંથી બે બે નંગ ધરવા. **થાળમાં બાબર તથા ઘેવર આવે નહિ.** આ પ્રમાણે શૃંગારભોગનો થાળ પધરાવી તેના ઉપર લીલી પાતળ ઢાંકી તેના ઉપર કેસરી સાટીન ઉપર કારચોબી કામનું વસ્ત્ર ઢાંકી દેવું.

શૃંગાર : ગુંજામાલા નવી ધરાવવી. ત્રણ જોડના ભારે શૃંગાર આવે. આ શૃંગાર બત્તી વિના થઈ શકે નહિ, બત્તી એટલે ચાંદીનો હાંસ તે ધરીને પછી શૃંગાર ધરાવાય. નિત્યના શૃંગાર પણ સ્વરૂપને ધરાવવા લગાવ-મીણનો ઉપયોગ કરાય છે.

જન્માષ્ટમીની કુલ્હે શ્યામરંગના સરબતી મલમલની, તેના ઉપર રૂપેરી ચિત્ર, તેના ઉપર કેસરી સરબતી મલમલનો પડદ ચડેલ હોય છે. શ્રી મસ્તક ઉપર પાનના ઉપર પાંચ ચંદ્રિકાનો જોડ ધરાવવો.

શ્રી ઠાકોરજીના વસ્ત્ર આભરણ ધરાવવાની રીત :

શ્રી મદનમોહનલાલજીનો શૃંગાર :

ત્રણ જોડીનાં શૃંગારમાં પ્રથમ શ્રી કંઠથી કટિ સુધી માણેકના શૃંગાર કરી ફરી શૃંગારની બીજી જોડ હીરાની શ્રી કંઠથી ઘુંટણ સુધી ધરાવી, પછી પન્નાની ત્રીજી જોડ શ્રી કંઠથી ચરણારવિન્દ સુધી ધરાવાય છે. લીલાના ભેદથી સ્વરૂપના ભેદ હોય છે. અને સ્વરૂપના ભેદથી શૃંગારના ભેદ થાય છે. તેથી જ મથુરેશજીના ઘરની રીત, દ્વારકાનાથજીના ઘરની રીત એમ સાતેય ઘરની રીત અલગ અલગ હોય છે. આ પુસ્તકમાં ઘરનાં શ્રી ઠાકોરજી શ્રી નવનીતલાલજીના ઘરની પ્રણાલિકા પ્રમાણે સેવા શૃંગારનો પ્રકાર દર્શાવવામાં આવ્યો છે.

પ્રથમ શ્રી...ને અલંકાર ધરાવી લાલ અતલસનો કિનારીદાર તથા માણેકની અથવા હીરાની ફોંદનીવાળો સુથન ધરાવી, તેના ઉપર માણેકના નૂપુર ધરાવી તેના ઉપર પન્નાનાં નૂપુર તથા હીરાના જેહર (નૂપુરની ઉપર આવતું ઉતરડના જેવા ત્રણ આંટાવાળું ચરણારવિન્દનું આભૂષણ) ધરાવી બન્ને ચરણારવિન્દના બન્ને પહોંચા પર હીરાના પગ પાન ધરાવવા. ત્યારપછી કોઠાવસ્ત્ર (બંડી) ધરાવી ચાકદાર બડો વાગો ધરાવી, તેના ઉપર લાલ અતલસનો કિનારીદાર કટિનો પટકો ધરાવી તેના ઉપર માણેકનો કટિપેચ ધરાવી તેની નીચે હીરાનો કટિપેચ ધરાવવો. તેની નીચે સોનાની ક્ષુદ્રઘંટિકા એટલે રણકાર કરતી ઘુઘરીવાળો કંદોરો ધરાવી કસ્તૂરીનું કમલપત્ર કરવું. **ગૌર સ્વરૂપ હોય તો કસ્તૂરીનું અને શ્યામસ્વરૂપ હોય તો કેસરનું કમલપત્ર થાય.** ત્યારપછી બન્ને શ્રી હસ્તમાં આભરણ આવે. પ્રથમ માણેકના ફોંદનીવાળા બાજુ બંધ ધરાવી તેની નીચે હીરાની પટ્ટીના વિના ફોંદનીના બાજુ, અને તેની નીચે પન્નાની ગોળ પોંચી, તેની નીચે શ્રી હસ્તની ઉત્સવની મોતીની લડ ધરાવી, લડની આગળ જગ્યા હોય તો હીરાનાં જડાઉ કડાં ધરાવવા, પછી શ્રી મસ્તકનો શૃંગાર કરવો.

પ્રથમ કેશ ધરાવી, માણેકનું ઉત્સવનું તિલક ધરાવી પછી રૂપેરી કિનારીના ચિત્રની કેસરી કુલ્હે ધરાવવી. (જન્માષ્ટમીની કુલ્હે શ્યામ રંગના સરબતી મલમલની આગળ શૃંગારમાં લખ્યા મુજબ ધરવી) કુલ્હેની ગોટી ઉપર ગોટીનું હીરાનું ફૂલ ધરાવી તેની ઉપરની તરફ માણેકનું ઉત્સવનું તાઈત ધરાવી તેના ઉપર ઉત્સવનું માણેકનું પાન ધરાવવું. કુલ્હેની જમણી તેમજ ડાબી બાજુ માણેકના જડાઉ તુર્રા, તેના ઉપર પાનની ડાબી તથા જમણી બાજુ

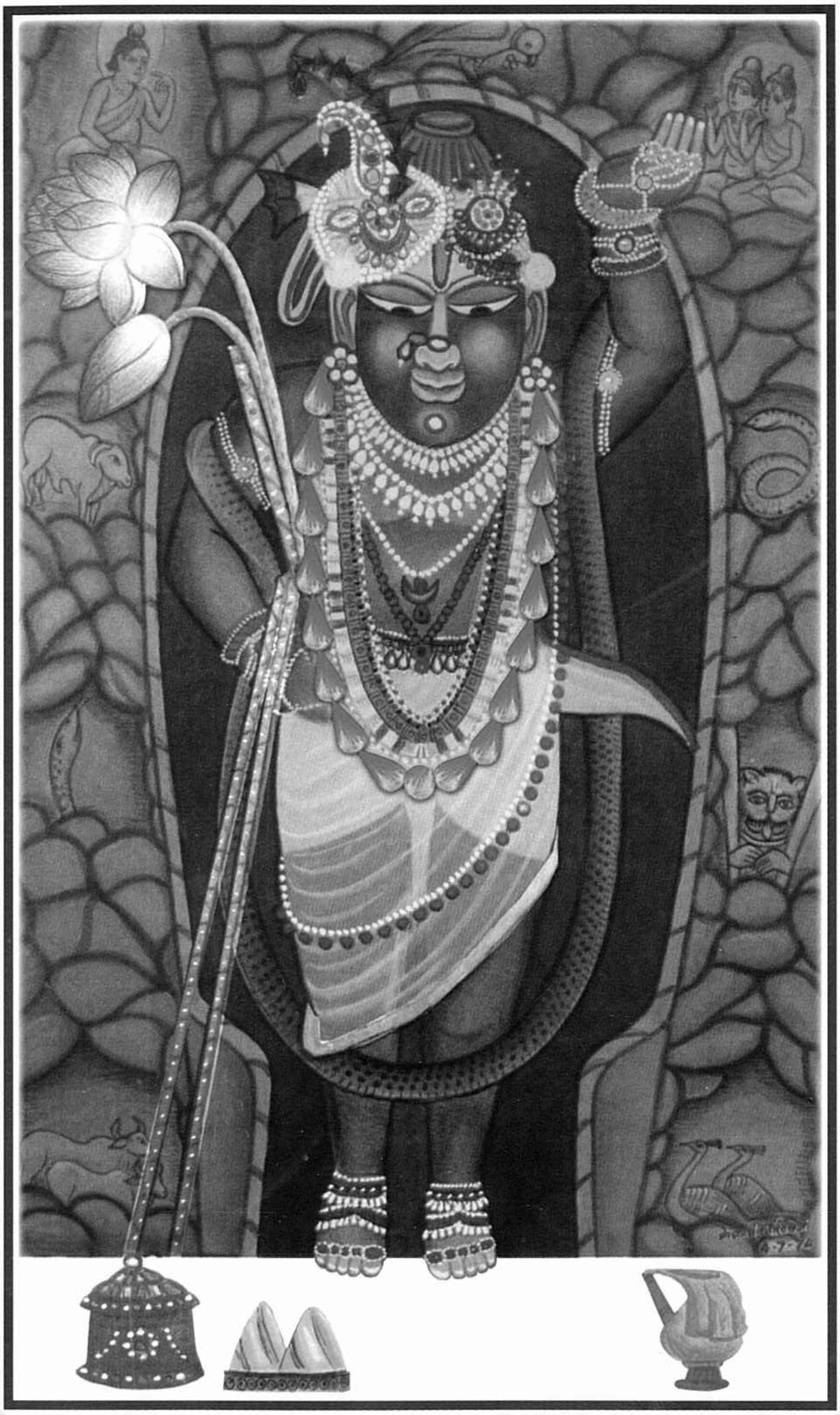

ચિત્રકાર : ગો. શ્રીહરિરાયજી

શ્રી શ્રીનાથજી

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૮

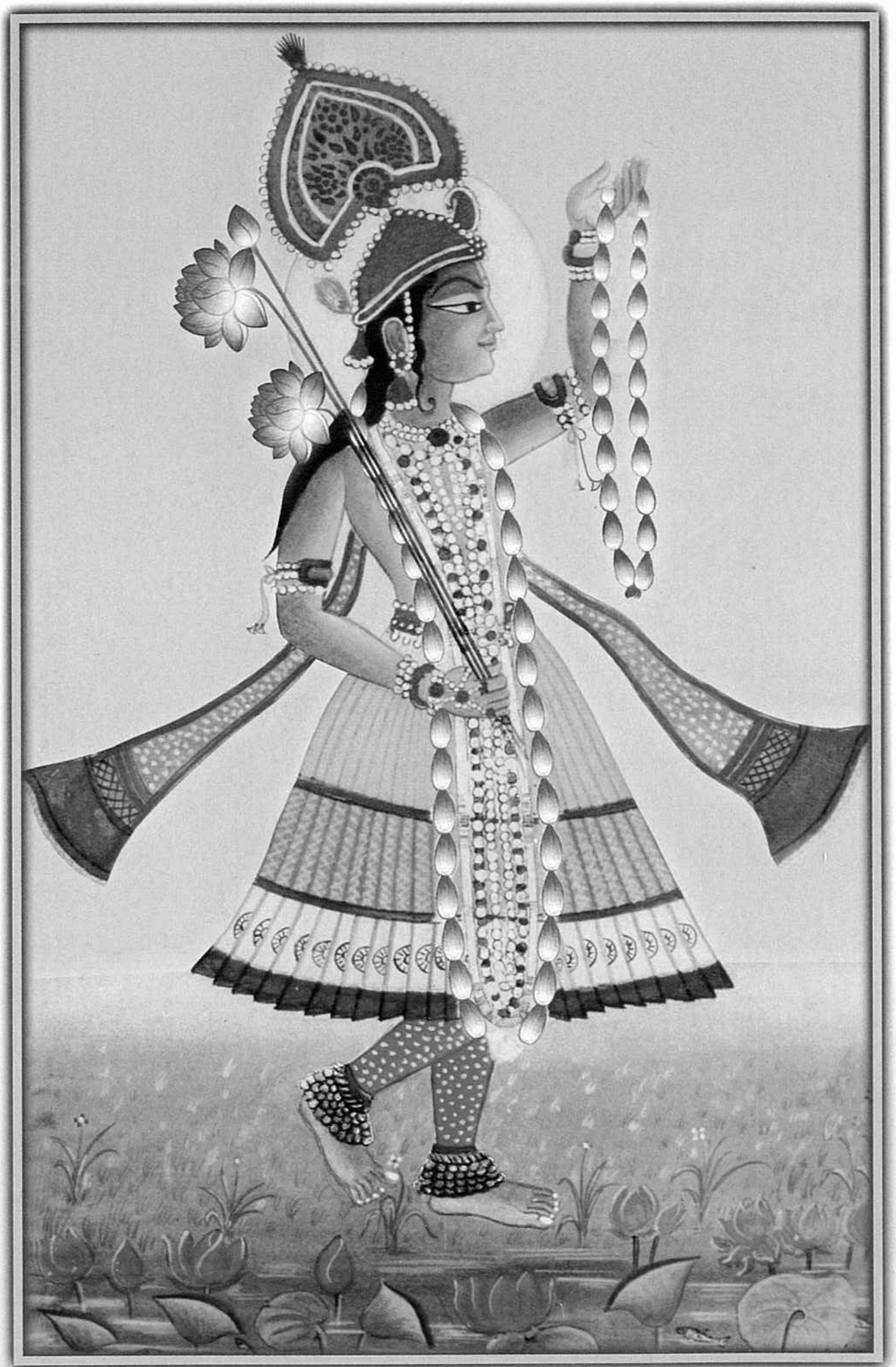

ચિત્રકાર : ગો. શ્રીહરિરાયજી

શ્રી યમુનાજી

ચિત્ર ક્રમાંક : ૧૯

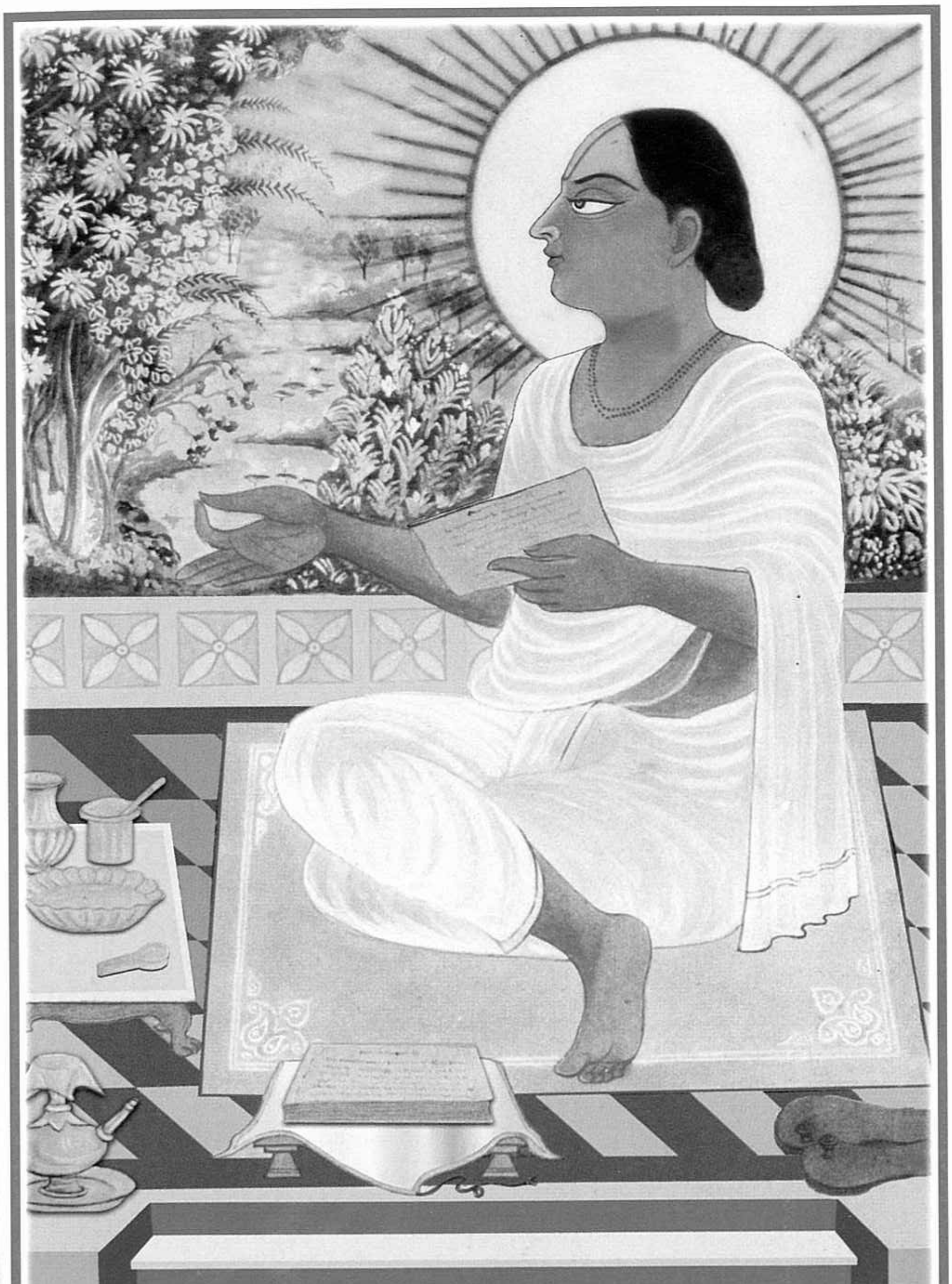

ચિત્રકાર : ગો. શ્રીહરિરાયજી

શ્રી મહાપ્રભુજી

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૦

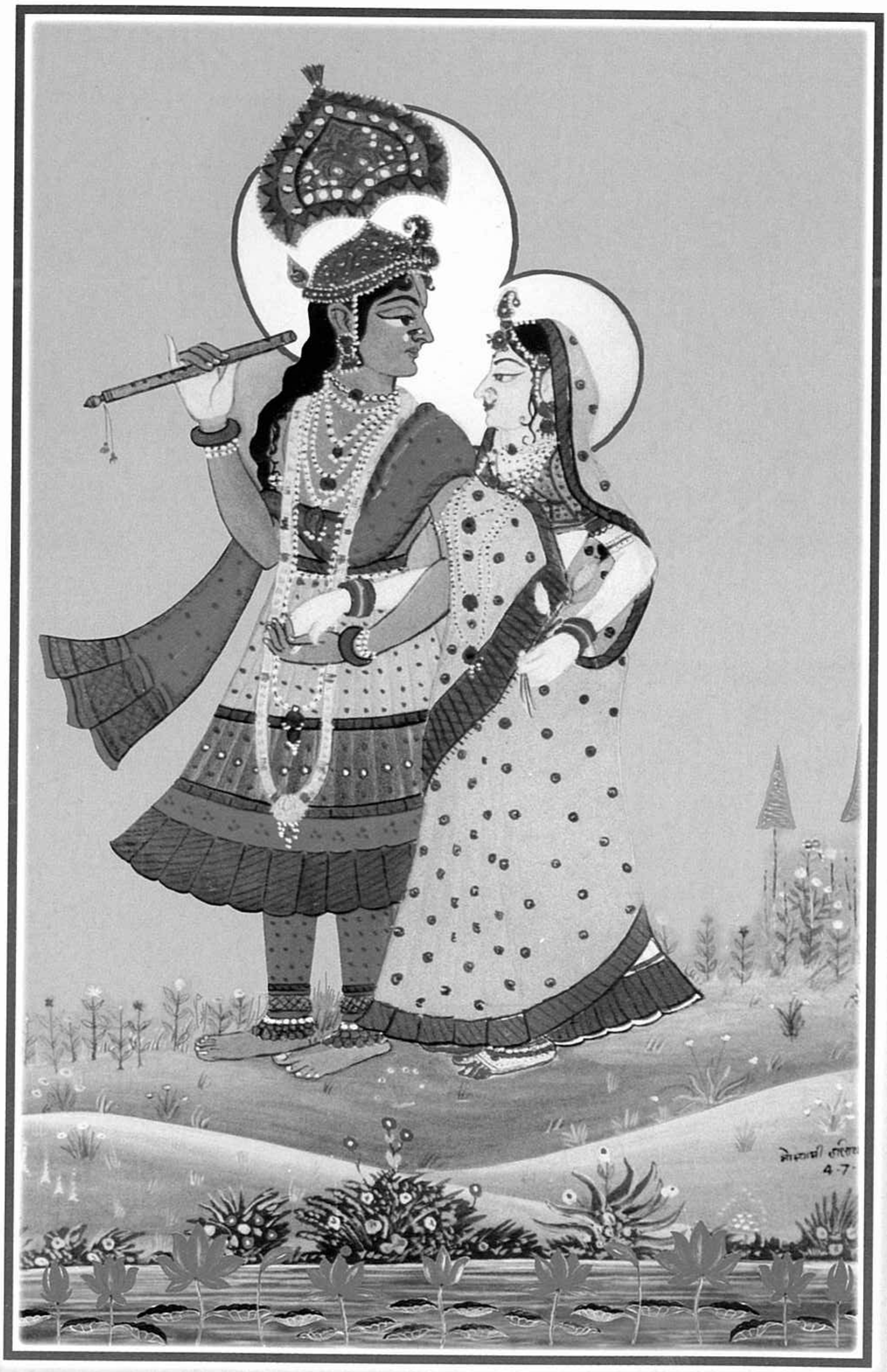

ચિત્રકાર : ગો. શ્રીહરિરાયજી

શ્રી યુગલ સ્વરૂપ

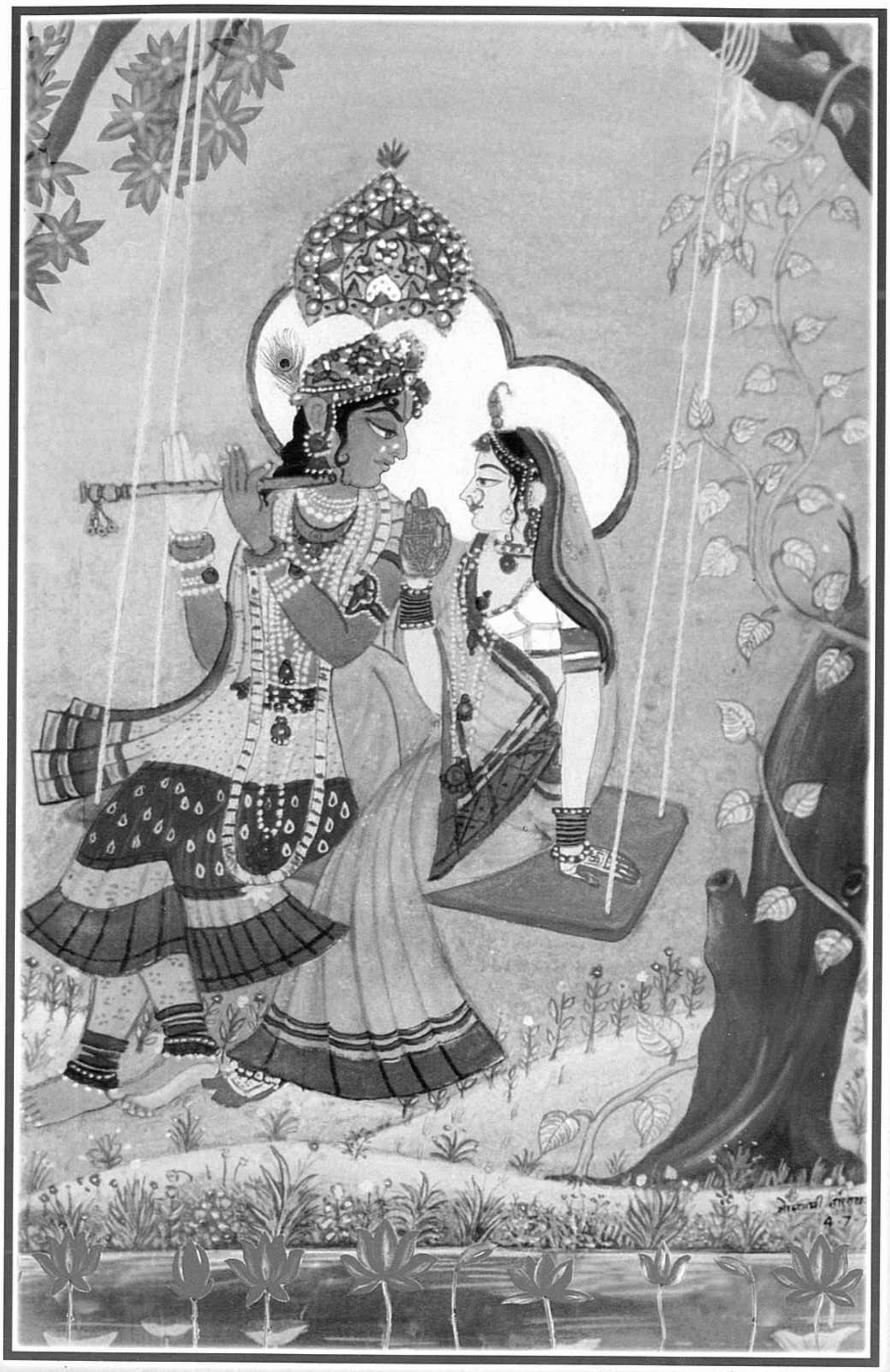

ચિત્રકાર : ગો. શ્રીહરિરાયજી

શ્રી યુગલ સ્વરૂપ

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૨

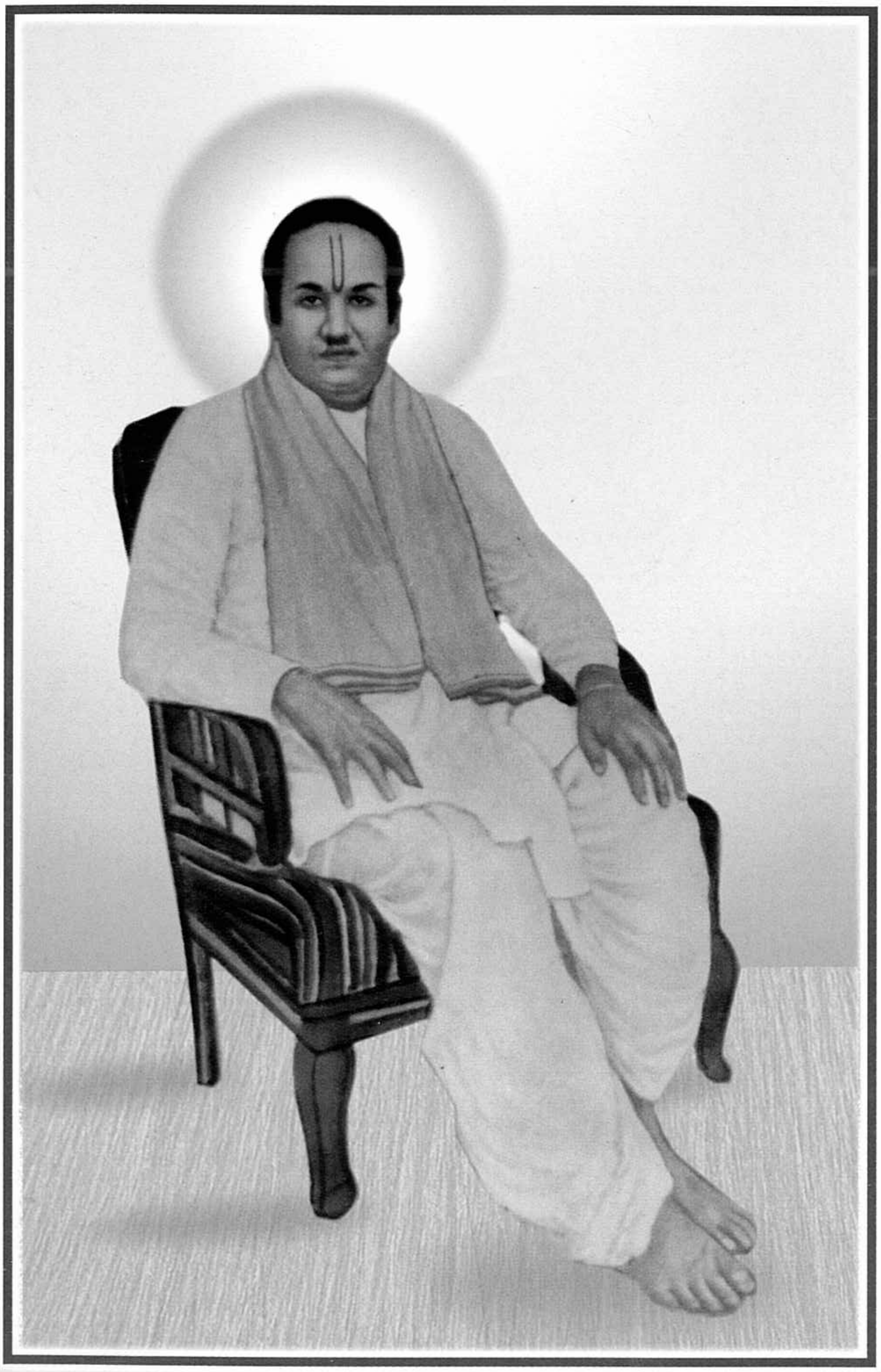

નિ.લી.પૂ.પા.ગો. શ્રી વલ્લભલાલજી મહારાજશ્રી
શ્રી લાલબાવા મંદિર, ભૂલેશ્વર, મુંબઈ

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૩

સમર્પણ

નિ.લી.પૂ.પા.ગો.શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૪

ગો. શ્રી રત્નપ્રભાવહુજી વલ્લભલાલજી

શ્રી લાલબાવા મંદિર, ભૂલેશ્વર, મુંબઈ

નિ.લી. ગો. શ્રી ચંદ્રાપ્રભાવહુજી ગોવિંદરાયજી

પોરબંદર

હીરાની કલગી ધરાવવી. પછી ત્રવલ એક પન્નાની, તેના ઉપર હીરાની ત્રવલ એક ધરાવવી. પન્ના તથા હીરાની ત્રવલ વચ્ચે કુલ્હેની મોતીની કંઠી ધરાવવી, કુલ્હેના પેચ ઉપર પન્નાનો પેચ ધરાવી, કુલ્હેની ડાબી બાજુ હીરાનો અર્ધચંદ્ર ધરાવી તેના ઉપર માણેકનું શીશફૂલ ધરાવી, તે શીશફૂલની ઉપર હીરાની ડાબી કલગી ધરાવી પછીથી છેલકડી ધરાવવી. કુલ્હે તથા માણેકના શીશફૂલની વચ્ચે પન્નાનું શીશફૂલ ધરાવી પછી શ્રી મસ્તકની લડ તથા ઠાડી લડ ધરાવવી. અને ખાંચાઓમાં હીરા, માણેક પન્ના મોતીના ઝોરા ખુલતા ધરાવવા.

પછી શ્રી કંઠની લડ ઉત્સવની મોતીની ધરાવી ત્રણ જોડીના શૃંગારવાળો હાંસ ધરાવી, તેની નીચે ડાબે શ્રી હસ્તની કોણીની પાસે તથા કટિના ઉપરના ભાગમાં લટકતી બત્તી (ચાંદીનો હાંસ) એક ધરાવવી, અને તેની નીચે લટકતી બત્તી એક જાંઘ ઉપર, અને તેની નીચે લટકતી બત્તી એક ગોઠણની નીચે ધરાવવી. આ પ્રમાણે ફોંદના બત્તી ધરાવી પછી મીણની બત્તી ડાબા શ્રી હસ્તની કોણીથી લઈને જમણા શ્રી હસ્તના પહોંચા સુધી લગાડીને ધરાવવી. ત્યારપછી પ્રથમ માણેકના જોડની પદકવાળી પહેલી માલા ધરાવવી, તેની નીચે માણેકનાં જોડની પદકવાળી બીજી માલા, તેની નીચે પન્નાના જોડની પદકવાળી ત્રીજી માલા, તેની નીચે પન્નાના જોડની પદકવાળી ચોથી માલા, તેની નીચે મોતીના જોડની પદકવાળી પાંચમી માલા, તેની નીચે મોતીના જોડની છઠી માલા ધરાવવી. તેની નીચે હાર એક માણેકનો પહેલો ધરાવી તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની પહેલા હારના ઉપરની, તેની નીચે હાર એક પન્નાના જોડનો, તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની બીજા હાર ઉપર ધરાવવી, તેની નીચે હાર એક ઉત્સવનો ત્રણ જોડીવાળો હીરાનો, તેની નીચે વલ્લભી હાર, તેની નીચે કલીનો હાર (પવિત્રા), તેની નીચે જૂઈનો હાર, તેની નીચે કસ્તુરીની માલા, તેની નીચે સોનાનો ચંદ્રહાર, તેની નીચે ગુંજાની માલા નવી ધરાવવી.

આ પ્રમાણે ઈકહરો એટલે કે એક જોડીનો શૃંગાર કરીને પછી દુહેરો શૃંગાર શરૂ કરવો. તે આ પ્રમાણે કરવો. છ માલા ધરાવી હોય તેની ઉપરથી પ્રથમ વાઘનખો ધરાવી, તેની નીચે ટીકો ધરાવી, તેની નીચે ચોકી ધરાવી, ટીકા તથા ચોકીના ખાંચામાં પદક એક મોટું હીરાનું તથા પદક એક નાનું હીરાનું વાઘનખા ઉપર ધરાવી પછી માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની મોતીની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની માણેકની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની પન્નાની, તેના ઉપર માલા એક ઉત્સવની વિના પદકની મોટા મોતીની ધરાવવી. આ પ્રમાણે દુહેરો શૃંગાર કરીને શ્રી કંઠની લડની આગળ ખાંચો રાખ્યો હોય તેમાં આ પ્રમાણે આભરણ ધરાવવા. પ્રથમ શ્રી કંઠની લડની નીચે માણેકનું અથવા હીરાનું કંઠાભરણ ધરાવી, તેની નીચે મોતીની દુલડી, તેની નીચે હીરાનો હાંસ, તેની નીચે મોટા મોતીની કંઠી, તેની નીચે મોતીની મોટી કંઠી ધરાવવી. પછી તિહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો.

પ્રથમ ત્રવલ એક માણેકની, વાઘનખા તથા ટીકાની વચ્ચે વાઘનખાના પદકને શલાકાથી ઉંચુ કરીને ધરાવવી, તેની નીચે પન્નાની ત્રવલ એક હીરાના મોટા પદક તથા ટીકાની વચ્ચે ટીકાને શલાકાથી ઉંચો કરીને ધરાવી, તેની નીચે ત્રવલ એક હીરાની મોટી ચોકી તથા હીરાના પદકની વચ્ચે હીરાના પદકને ઉંચુ કરીને ધરાવવી.

ત્યારપછી માણેકના અથવા હીરાનાં મકરાકૃત કુંડલ ધરાવી, બન્ને શ્રી હસ્તના પહોંચા ઉપર હાથસાંકલા તથા મુદ્રિકા ધરાવી, શ્રી મસ્તક ઉપર પાનના ઉપર પાંચ ચંદ્રિકાનો જોડ ધરાવવો. આ પ્રમાણે શૃંગાર કરીને શ્રી...ને બિરાજવાની ગાદી ઉપર પધરાવી હીરાની ચોટી ધરાવવી.

પછી શ્રી સ્વામિનીજીને ગાદી ઉપરથી શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી શૃંગાર કરવો.

શ્રી સ્વામિનીજીને શૃંગાર ધરાવવાની રીત :

પ્રથમ શ્રી સ્વામિનીજીને સાડી ધરાવી હોય તે વડી કરીને લહેંગો ઉંચો કરી બન્ને ચરણારવિન્દમાં માણેકના નૂપુર ધરાવી તેના ઉપર પન્નાના નૂપુર ધરાવી તેના ઉપર હીરાના જેહર ધરાવવા. પછી બન્ને ચરણારવિન્દના પહોંચા ઉપર પગપાન ધરાવી સાડી ધરાવવી. સાડીની ઉપર ઉત્સવની માણેકની અથવા હીરાની ફોંદની ધરાવી માણેકનો કટિપેચ ધરાવવો. તેની નીચે હીરાની પટ્ટીનો કટિપેચ ધરાવી કમલપત્ર કરવા. તે સૂકાઈ જાય ત્યાં સુધીમાં બન્ને શ્રી હસ્તમાં લીલા મોટા મોતીની ચુડી ધરાવી, તેના ઉપર બાજુ માણેકના ફોંદનીવાળા, તેની નીચે હીરાની પટ્ટીના બાજુ ધરાવી, ચુડીના ઉપરના ભાગમા પન્નાની પહોંચી ફોંદનીવાળી, તથા ચુડીની આગળ ઉત્સવની મોતીની શ્રી હસ્તની લડ, તેની આગળ હીરાના જડાઉ કડા તથા શ્રી કંઠમાં તનમનીયું ધરાવવું.

પછી શ્રી મસ્તકનો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો. પ્રથમ ચોટી ધરાવી પછી ઉત્સવની માણેકની ટીકી તથા માણેકની ઢેરીબંધી ધરાવી, તેના ઉપર ઉત્સવના મોટા મોતીની લડ, તેના ઉપર છીકા ધરાવવા. પછી શ્રી કંઠનો શૃંગાર કરવો. તેમા પ્રથમ હાંસ હૃદય ઉપર ધરાવી હાંસના ઉપરના બન્ને પડછિયા શ્રી કર્ણની નીચેથી લઈ પછવાડેના ભાગમાં મરડી દેવા, અને હાંસના નીચેના બે પડછિયા કટિ ઉપરથી લઇ પછવાડે મરડી દેવા.

પછી તેની નીચે ડાબા શ્રી હસ્તની કોણીની પાસે તથા કટિના ઉપરનાં ભાગમાં લટકતી બત્તી એક જાંઘ ઉપર ધરાવી અને તેની નીચે લટકતી બત્તી એક ગોઠણની નીચે ધરાવવી. આ રીતે ફોંદના બત્તી ધરાવીને પછી મીણની બત્તી ડાબા શ્રી હસ્તની કોણીથી લઈને જમણા શ્રી હસ્તના પોચા સુધી લગાડવી, અને પછી માણેકના જોડની પદકવાળી પહેલી માલા ધરાવી, તેની નીચે માણેકના જોડની પદકવાળી બીજી માલા, તેની નીચે પન્નાના જોડની પદકવાળી ત્રીજી માલા, તેની નીચે પન્નાના જોડની પદકવાળી ચોથી માલા, તેની નીચે મોતીના જોડની પદકવાળી પાંચમી માલા, તેની નીચે મોતીના જોડની પદકવાળી છઠી માલા ધરાવવી. તેની નીચે હાર એક માણેકનો પહેલો ધરાવી, તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની પહેલા હારની ઉપર ધરાવી, તેની નીચે હાર એક પન્નાના જોડનો બીજો, તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની બીજા હારની ઉપરથી ધરાવી, તેની નીચે હાર એક ઉત્સવનો હીરાનો, તેની નીચે વલ્લભીહાર, તેની નીચે કલીનો હાર, તેની નીચે જૂઈનો હાર, તેની નીચે કસ્તૂરીની માલા, તેની નીચે સોનાનો ચન્દ્રહાર, તેની નીચે માલા ગુંજાની નવી ધરાવવી.

આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરીને દૂહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો. છ માલા ધરાવી હોય તેના ઉપરથી પ્રથમ વાઘનખો ધરાવી, તેની નીચે ટીકો, તેની નીચે ચોકી, ટીકા તથા ચોકીના ખાંચાની વચ્ચે પદક એક મોટુ હીરાનું, તથા પદક એક નાનું હીરાનું વાઘનખા ઉપર ધરાવવું. પછી માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની મોતીની ધરાવવી, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની માણેકની ધરાવવી, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની પન્નાની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની મોટા મોતીની ધરાવવી.

આ પ્રમાણે દુહેરો શૃંગાર કરી શ્રી કંઠના તિમનીયાની આગળ ખાંચો હોય તેમાં નીચે લખ્યા પ્રમાણે આભરણ ધરાવવા. તિમનીયાની નીચે મોટું તિમનીયું હીરાનું ઉત્સવનું ધરાવી, તેની નીચે હીરાનો હાંસ, તેની નીચે મોટા મોતીની નાની કંઠી, તેની નીચે મોતીની મોટી કંઠી ધરાવી પછી તિહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો.

પ્રથમ ત્રવલ એક માણેકની વાઘનખા તથા ટીકાની વચ્ચે વાઘનખાના પદકને શલાકાથી ઉંચુ કરીને ધરાવી, તેની નીચે ત્રવલ એક પન્નાની મોટી પદક તથા ટીકાની વચ્ચે ટીકાને શલાકાથી ઉંચો કરીને, તેની નીચે ત્રવલ એક હીરાની મોટી, ચોકી તથા હીરાના પદકની વચ્ચે હીરાના પદકને ઉંચુ કરીને ધરાવવી. ત્યારપછી બન્ને શ્રી હસ્તના પહોંચા ઉપર હાથ સાંકળા ધરાવી શ્રી મસ્તક ઉપર સેંથાથી લઈ શિખા સુધી બત્તી એક મીણની ધરાવી, હીરાનો ટીકો ધરાવવો. તેના ઉપર હીરાનું શીશફૂલ, તેના ઉપર જમણા ઝુકાવની કલગી (જે દિવસે મુકુટ, ટિપારો, કિરીટ તથા કુલ્હે વગેરેનો ભારી શૃંગાર હોય તે દિવસે શ્રી સ્વામિનીજી કલગી ધરે, અને તે જમણા ઝુકાવની ધરે) ધરાવી તેની જમણી બાજુ માણેકનો સૂર્ય તથા ડાબી બાજુ હીરાનો અર્ધ ચંદ્રાકાર ચન્દ્રમા ધરાવી, તેની નીચે પીપરપત્તું ધરાવી પછી ઉત્સવની નથ ધરાવી સાડીનો છેડો શ્રી મસ્તક ઉપર ઓઢાડવા માટે રાખ્યો હોય તે શ્રી મસ્તક ઉપર ઓઢાડી, ઢેરીબંધીના બન્ને પડછિયા કર્ણફૂલ સાથે બન્ને તરફ ચોંટાડી દેવા. આ પ્રમાણે શૃંગાર કરીને શ્રી સ્વામિનીજીને બિરાજવાની ગાદી ઉપર પધરાવવા. શૃંગાર થઈ ગયા પછી માલા ધરવી.

ઉપર શ્રી મદનમોહનલાલજીના શૃંગાર ધરવાની રીત આપેલી છે તે મુજબ જ શ્રીનટવરલાલજીને કમલપત્ર, શ્રી મસ્તક તથા શ્રી કંઠ વિગેરેના શૃંગાર ધરવા.

શ્રી બાલાકૃષ્ણલાલજીને શૃંગાર ધરાવવાની રીત :

શ્રી બાલાકૃષ્ણલાલજીને વાગા ધરાવી શૃંગાર કરવો. તેમાં શ્રી મસ્તકનો શૃંગાર તથા નૂપુર, જેહર, બાજુપહોંચી, કટિપેચ, વગેરે ઉપર શ્રી મદનમોહનલાલજીને ધરાવવાની રીત મુજબ ધરાવવા. અને શ્રી કંઠનો શૃંગાર નીચે લખ્યા મુજબ ધરાવવો.

પ્રથમ શ્રી કંઠની લડ ધરાવી ફોંદના (હાંસ) ધરાય. પ્રથમ મોતીની તીલડી ધરાવવી. ત્યારપછી માલા એક માણેકની ધરાવવી. તેની નીચે માલા એક પન્નાની, તેની નીચે માલા એક મોતીની, તેની નીચે હાર એક માણેકનો, તેની નીચે માલા એક મોતીની, તેની નીચે હાર એક પન્નાનો, તેની નીચે માલા એક મોતીની, તેની નીચે હાર એક હીરાનો, તેની નીચે માલા એક મોતીની ધરાવવી. આ પ્રમાણે શ્રી કંઠનો ઈકહરો શૃંગાર ધરાવી પછી દૂહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો.

સૌપ્રથમ હ્રદય ઉપર વાઘનખો ધરાવવો. તેની નીચે ટીકો ધરાવવો. તેની નીચે ચોકી ધરાવવી. તેની નીચે માલા એક માણેકની ઉત્સવની, તેની નીચે માલા એક ઉત્સવની પન્નાની, તેની નીચે માલા એક મોતીની ધરાવવી. આ પ્રમાણે દૂહેરો શૃંગાર કરી પછી તિહેરો શૃંગાર નીચે મુજબ ધરાવવો.

સૌપ્રથમ શ્રી કંઠમાં હીરાનો હાંસ ધરાવવો. તેની નીચે ત્રવલ એક માણેકની, તેની નીચે ત્રવલ એક પન્નાની, તેની નીચે ત્રવલ એક હીરાની ધરાવવી. ત્યારપછી જમણા શ્રીહસ્તમાં રત્નચોક (હાથ સાંકળા) હીરાનો, મુદ્રિકા તથા હીરાના હસ્તફૂલ ધરાવવા. પછી કુંડલ ધરાવવા. આ પ્રમાણે શ્રી કંઠના શૃંગાર કરી નીચે લખ્યા મુજબ ગાદીના શૃંગાર કરવા.

તેમાં સૌપ્રથમ હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માળા એક મોતીની પદકવાળી, તેની નીચે હાર એક પન્નાનો, તેની નીચે માલા એક મોતીની પદકવાળી, તેની નીચે હાર એક હીરાનો, તેની નીચે માલા એક મોતીની પદકવાળી, તેની નીચે કલીનો હાર (પવિત્રા), તે પછી વલ્લભીહાર, તેની નીચે જૂઈનો હાર, તેની નીચે સોનાનો ચંદ્રહાર

ધરાવવો. આ પ્રમાણે ગાદીનો ઈકહરો શૃંગાર કરી ત્યારપછી ક્રમ મુજબ ગાદીની ઉપરની નીલમની માલા, હરી માલા, શ્વેત માલા, લાલ માલા, ચંપકલીનો હાર, હરે કંઠલા, લાલ કંઠલા, કસ્તૂરીની માલા તથા ગાદીની હમેલ બે ધરે તેની નીચે ગુંજાની માલા ધરાવી ફોંદનાની હમેલ ધરાવવી. પછી જન્માષ્ટમીની રૂપેરી કિનારીની ઝાલરવાળી ઓઢણી ઓઢાડી ગાદી ઉપર હીરાની વેણુ ધરાવવી. ગાદી ઉપર નીલકમલ બે સોનાના ધરવા, કમલ મોતીના ધરવા, ચોસની એક સોનાની તથા ચોસની બે મોતીની ધરવી. પછી ડાબી બાજુના કુંડલના લગાવમાં ચોટી ધરવી. શૃંગાર થઈ ગયા પછી માલા ધરવી.

શ્રી મહાપ્રભુજીને અભ્યંગ :

શ્રી મહાપ્રભુજીને અભ્યંગ વૈષ્ણવોને ત્યાં ન થાય. માટે અત્રે તેનો ઉલ્લેખ કરતા નથી. આ સેવા પ્રકાર મંદિરનો છે.

તિલકની તૈયારી :

ચાંદીના થાળમાં નીચે મુજબ તિલકની તૈયારી કરવી. પ્રથમ કંકુ ગુલાબજલથી ભિંજવી તેમાં ગુલાબના અત્તરનું ટીપું પધરાવી, કંકુનો ગોળો બાંધી, તેના ઉપર ભાગમાં અંગુઠાથી ખાડો કરી સોનાની તબકડીમાં રાખી તિલક કરવાની સોનાની શલાકા-સળી પણ તે કંકુના ગોળામાં રાખી તે તબકડી તથા સોનાની ગુલાબદાની ગુલાબજળથી ભરીને તથા બીડા નંગ બે (શ્રી મહાપ્રભુજીની નિધિ બિરાજતી હોય તો બીડા નંગ ચાર) બીડાની કિનારી ઉપર કંકુ લગાડીને થાળમાં રાખી તે થાળ એક ચાંદીના પડઘા ઉપર રાખવો, અને પડઘા ઉપર બીજા ચાંદીના થાળમાં શ્રીફળ નંગ બે ઉપરથી ચોટી કાઢી નાખી તેના ઉપર ચારેય બાજુ કંકુની બે બે લીટી કરીને રાખવા. ભેટ ધરવાની રકમ તથા ન્યોછાવરની રકમ તૈયાર રાખવી. (સીક્કા હોય તો જલથી ખાસા કરીને રાખવા) હળદર મેળવેલા લોટનો ગોળ દિવડો (દિવડાનો ઉપરનો ભાગ ચાર ખૂણાનો રાખવો તથા નીચે ઉપર તથા વચ્ચેના ભાગમાં ત્રણ સરની ગુંથણી પાડવી) બનાવી તથા નાના નાના ચાર મુઠીયાં (મુઠીયાના વચ્ચેના ભાગમાં બે બે સરની ગુંથણી પાડવી) બાંધી દિવડા તથા મુઠીયાની ગુંથણી ઉપર ભીનું કંકુ લગાડી દિવડામાં ઘી પૂરી, દિવડાના ચારે ખૂણા ઉપર બે બે વાટ રાખી તે દિવડો જન્માષ્ટમીની તિલકની મોતીની આરતીની થાળીમાં બરોબર વચ્ચે રાખી, તે થાળીના ચારેય ખૂણા ઉપર એક એક મુઠીયુ રાખી દઈ તે થાળી મંદિરના એક કાષ્ટના ચોકઠા ઉપર રાખી દેવી.

હળદરથી દેહરી માંડવી :

નિજમંદિરના મુખ્ય દ્વારની દેહરી એટલે ઉંબર, તથા નિજમંદિરમાં પડતા શય્યામંદિરના દ્વારની દેહરી, અને નિજતિબારીના ત્રણે દ્વારની દેહરી ભીની હળદરથી માંડવી એટલે ચિતરવી. ત્યારપછી એક થાળીમાં કંકુને જલથી ધોળીને નિજમંદિરના વચ્ચેના દ્વારની જમણી તથા ડાબી બાજુ ભીંત ઉપર કંકુના થાપા પાંચ પાંચ દેવા, તેમા એક ઉપર અને ચાર નીચે, જલપાનની કોટડીનું દ્વાર તથા શય્યામંદિરનું દ્વાર તેના ઉપર બંને બાજુ એક એક થાપો તથા ઉપરના ભાગમાં એક એક એમ ત્રણ થાપા દેવા તથા જગમોહનના ત્રણ દ્વાર ઉપર જમણી તથા ડાબી બાજુ કંકુના પાંચ પાંચ થાપા દેવા.

ત્યારપછી શ્રી...ને નિજમંદિરમાં સિંહાસન પર પધરાવી માલા ધરાવવી. તેમા એક કમલની તથા એક ફૂલની ધરાવવી. (શ્રી મહાપ્રભુજીને બંને માલા ફૂલની ધરાવવી.) ત્યારપછી નિત્યના શૃંગાર ભોગની થાળી તથા અધકીનો શૃંગારભોગનો તિલકનો થાળ સિંહાસનની જમણી બાજુએ કાષ્ઠની ચોકી ઉપર રાખી તેના ઉપર ચોરસો ઢાંકી દેવો.

શ્રી...ને વેણુ ધરાવી જડાઉ અથવા સોનાની નાની આરસી દેખાડી પછી ચાંદીની મોટી આરસી દેખાડી, ચરણસ્પર્શ કરી વેણુ વડી કરી ઝાલર, ઘંટા વગડે (નિધિસ્વરૂપ બિરાજતા હોય ત્યાં શંખ બે વગડે) શ્રી...ને સોનાની સળીથી કંકુનું બે વખત તિલક કરી પછી તે જ કંકુથી ભીંજાયેલી સળીથી અક્ષત લઈ બે વખત અક્ષત ચોડે. અક્ષત ધીરેથી ચોડવા કે જેથી અલંકાર ઉપર પડે નહિ. તે જ પ્રમાણે શ્રી સ્વામિનીજીને બે વાર સોનાની સળીથી ટીકી કરી બે વખત અક્ષત ચોડે. ત્યારપછી સિંહાસન ઉપર શ્રી...ની જમણીબાજુ ચંગેરની પાસે બીડા બે તથા શ્રી...ની ડાબી બાજુ ચંગેરની પાસે બીડા બે ધરી બંને શ્રીફળ ઉપર ભેટ રાખી શ્રી...ની બંને બાજુ ધરવા. (આજે શ્રી મહાપ્રભુજીને તિલક થાય નહિ.) પછી મોટી આરસી દેખાડી નિજતિબારીમાં નિજમંદિરના ઉંબરા આગળ ઉભા રહી ચારેય મુઠીયા વારીને આરતી કરી રાઈ, લોન તથા ન્યોછાવર કરી ઝાલર ઘંટા બંધ કરી દંડવત્ કરી હાથ ખાસા કરવા. તિલકનું કંકુ વિગેરે પ્રસાદીમાં પધરાવવું. નિત્યવત શ્રી...ને પલનામાં પધરાવી પલના ઝુલાવવા.

પલનાની સામગ્રી :

ફિકામાં ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શ્રી...ની તિલકની માલા વડી કરીને સિંહાસન ઉપર જમણી બાજુના ચંગેરમાં પધરાવવી. પછી નિત્યપ્રમાણે શ્રી...ની રાજભોગની ઝારી ભરી રાજભોગ સાજવો.

રાજભોગ સાજવાનો ક્રમ :

અનસખડી સામગ્રી :

અનસખડીનો ભોગ નિત્ય પ્રમાણે સાજવો (આગળ નિત્યસેવા પ્રકારમાં રાજભોગ સાજવાનો ક્રમ બતાવ્યો છે તે મુજબ) આજે રાયતુ ન આવે. અધકીમાં ગોપાલવલ્લભમાં કેસરીયા ફેણી તથા ચોખાની ખીર, વડાની છાશ, તે નિત્યની છાશની પાછળ આવે. કોળાનું મીઠું શાક તે માખણ મિશ્રીની પાછળ આવે. અધકીના ભુજેણાં નિત્યના ભુજેણાંની બાજુમાં આવે. બે છોંકેલા શાક નિત્યના છોકેલા શાકની પાછળ આવે.

સખડી સામગ્રી :

રાજભોગનો સખડીભોગ નિત્ય પ્રમાણે સાજવો. (આગળ નિત્ય સેવા પ્રકારમાં રાજભોગ સાજવાનો ક્રમ બતાવ્યો છે તે મુજબ) અધકીમાં પાટિયાની સેવ તે ભાતના થાળની જમણીબાજુ નિત્યક્રમની લીટી (બાટી) ધરાતી હોય તેને જરા પાછળ સરકાવીને ત્યાં ધરવી. અધકીનાં ભુજેણાં નિત્યનાં ભુજેણાંની પાછળ ધરવા. અડદની વડીનો ઝોલ તે નિત્યની મગની વડીના ઝોલની પાછળ ધરવો. વડીનાં મિલોનીના શાક (તુરિયાં, રીંગણા વગેરે લીલોતરી સાથે વડીનું શાક તે મિલોની શાક કહેવાય) તે નિત્યના શાકની પાસે ધરવા. ચાર પ્રકારના કચરિયાની થાળી એક, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી તથા મિરચફલની કટોરી એક ધરવી.

ત્યારપછી અનસખડીની ચોકીની આગળ એક કાષ્ઠની ચોકી માંડી તેના ઉપર લીલી પાતર બિછાવી દૂધઘરમાંથી ચાંદીના થાળમાં દૂધઘરનો નિત્યનો ભોગ આવ્યો હોય તેમાં કેસરી બરફી, કરોંદાનું બિલસારૂ, ઓટેલા દૂધનો મલડો, સૂકા મેવા ચાર જાતના, તળેલા મેવા બે જાતના, ઋતુ અનુસાર લીલા મેવા મળી શકે તે મુજબ તથા લીલામેવાની સાથે બૂરાની કટોરી એક તથા મરી મીઠાની એક એક કટોરી આવે.

નિત્યના તથા અધકીના શૃંગારભોગની થાળી તથા નિત્યની તથા અધકીની પલનાની સામગ્રીની થાળી રાજભોગની સામગ્રી સાથે ધરવી. ત્યારબાદ શ્રી...ને રાજભોગ અરોગવા પધરાવવા. અને છડિયલ દાળથી થાળ સાની તુલસીદલ સમર્પણ કરવા.

પછી નિજમંદિરમાં જઇ બીડાનો બંટો સાજી સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને પધરાવી, ગુલાબદાની બે સોનાની અથવા રૂપાની ગુલાબજલથી ભરીને સિંહાસન ઉપર જમણી તથા ડાબીબાજુ ગુલાબદાનીની તબકડીમાં રાખીને તે પછી પાટ ઉપર ચોપટ લાલ મખમલની કલાબતૂના (રેશમના દોરા ઉપર વિંટાળેલો સોના રૂપાનો તાર, કસબ.) ભારે કામની માંડી સોગઠા તથા પાસા જડાઉ માંડી, ગેંદ ચોગાન સોનાના અથવા રૂપાના માંડવા.

રાજભોગનો સમય થાય, ભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, સિંહાસન ઉપર બિરાજે, બીડી અરોગે. શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રી ઠાકોરજી તથા શ્રી સ્વામિનીજી રાજભોગની ફૂલની માલાનો જોડ ધરે. ખંડ, પાટ, ચોકી સિંહાસન સાથે લગાડી, ત્રસ્ટી રાખી, ગેંદ ચોગાન ઉભા કરી, શ્રી...ની ઝારી નિત્ય પ્રમાણે ભરી, કુંજો આબખોરો (પડઘીવાળું પહોળા મોનું વાસણ) જડાઉ અથવા સોનાનો ભરી સિંહાસન ઉપર તે તે તબકડીમાં (ઝારીની આગળ ડાબી તરફ ની તબકડીમાં કુંજો તથા જમણી તરફ બીડાના બંટાની આગળ તબકડીમાં આબખોરો પધરાવાય) પધરાવી ત્યારબાદ શ્રી...ને વેણુવેત્ર ધરાવવા. વેત્ર બે ધરવા, એક માણેકનો તથા એક હીરાનો. પછી સોનાની અથવા જડાઉ નાની આરસી પ્રથમ દેખાડી પછી મોટી આરસી દેખાડવી. ત્યારબાદ રાજભોગ આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની કરવી. પછી દંડવત કરી, હાથ ખાસા કરી, પોંછી, પહેલાં મોટી આરસી દેખાડવી પછી નાની આરસી દેખાડવી. વેણુ વેત્ર વડા કરી, શ્રી...ની માલા વડી કરી ચંગેરમા (નીચે પડઘીદાર ઉપરથી પહોળા મુખનું વાસણ) પધરાવી પછી પલના ઉપર ઢાંકેલો ચોરસો ઉઠાવી, પલના ઉપર ઓઢાડેલી ચાદરનો સિરહના તરફનો જમણીબાજુનો છેડો ચાર આંગળ ખોલી દઇ શય્યા ઉપરનો ચોરસો ઉઠાવી લઇ નિત્યવત પેંડો બિછાવવો.

સાંજની સેવાનો ક્રમ :

ઉત્થાપનભોગમાં અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી (છોલી ને લીસા બનાવેલા મિશ્રીના ટૂક) ની કટોરી, ઉત્સવના ખિચડીમેવાની કટોરી, તળેલા મેવાની કટોરી, પલાળેલી ચણાની દાળ તથા મિશ્રીનો પણો આવે. બાકી બધું નિત્ય પ્રમાણે આવે. (નિત્ય પ્રમાણે એટલે આગળ નિત્યસેવા પ્રકારમાં બતાવ્યા મુજબ)

શયનભોગ સાજવાનો ક્રમ :

આજે શૃંગાર વડા થાય નહિ. શયનભોગની ઝારી ભરવી. અનસખડી નિત્ય પ્રમાણે સાજવી. સખડીમાં મગની છડિયલ દાળ, રતાળુમાં મરીનો અધિક ભૂકો પધરાવેલું શાક, કઢીને બદલે વડાની છાશ તથા પાપડ આવે. આ મુજબ શયનભોગ આવે.

નિજમંદિરમાં સિંહાસનનો સાજ ખંડ, પાટ, ચોકી વગેરે રાજભોગવત્ બધો સાજ માંડવો. જેમાં આરસી નહિ. શયનના તથા બંટાના બીડા તૈયાર કરી યથાસ્થાને તબકડીમાં રાખવા. શયનની સિંહાસનની તથા શય્યામંદિરની ઝારી રાજભોગવત્ ફરીવાર ભરવી. સિંહાસનની ઝારી સિંહાસન ઉપર તથા અનવસરની ઝારી શય્યામંદિરમાં યથાસ્થાને પધરાવવી. કુંજો, આબખોરો, ભરીને સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને પધરાવવા. સમય થયે શયનભોગ સરે, શ્રી...નિજમંદિરમાં પધારે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય, શ્રી...ને શયનની માલાની જોડ ધરાય. સિંહાસન સાથે ખંડ, પાટ, ચોકી લગાડી ગેંદ ચોગાન ઉભા કરી રાજભોગ પ્રમાણે ત્રસ્ટી (બીડીનું ચર્વિત પધરાવવા માટે) માંડી, નિત્ય પ્રમાણે શયનની બીડી અરોગાવી, વેણુ ધરાવી, આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની કરવી. દંડવત્ કરી, હાથખાસા કરી, પોંછી, વેણુ વડી કરવી. સમય થયે શ્રી...ને અનવસર કરાવવા (મંદિરક્રમમાં શ્રી...ને અનવસર થાય નહિ. જાગરણના દર્શન ખુલા રહે. અને ત્યાં જાગરણના દર્શનમાં વીસ વધાઈ બોલાય.)

શ્રી...ના જન્મનો ક્રમ મંદિર ક્રમમાં આવે છે. જે ટૂંકમાં નીચે વર્ણવેલ છે :

રાત્રીના જલની ઘડીવાળો બ્રાહ્મણ સાડા તેર ઘડી થયાની ખબર આપે, ત્યારે જાગરણના દર્શન બંધ થાય. પંચામૃત કરાવવાની તૈયાર કર્યા બાદ (જન્મના દર્શન ખૂલે) જન્મ પ્રકરણના સાડા આઠ શ્લોક ત્રણ વખત બોલાય. પછી સાડી ચૌદ ઘડી થાય પછી ત્રણ વાર ઘંટડી વગાડી, હાથ ખાસા કરી, **'જય જય'** એમ બોલી નિજમંદિરના દ્વાર ખોલી, નિજમંદિરમાં જઈ ઘણા જ હર્ષથી શ્રીમુખનાં દર્શન કરી તિબારીના ટેરા ખોલે. આ રીતે જન્મના દર્શન ખુલે. શ્રી શાલીગ્રામજીને પંચામૃત થાય. ત્યારપછી પંચામૃતનો સાજ ઉપાડી, મંદિર વસ્ત્ર કરી, ટેરો લઈ દર્શન બંધ થાય. ત્યારબાદ શ્રી...ને શીતલભોગ આવે. શીતલભોગમાં મિશ્રીનો પણો (એલચી, બરાસ અને ગુલાબજલ પધરાવીને) તૈયાર કરવામાં આવે. તેમાં સોનાની નાની તેરની (નાની કટોરી) તેરાવવી. શ્રી...ના સિંહાસન ઉપરથી ઝારી ઉપાડી, ભોગ મંદિર તરફનો ટેરો લગાવી, ઝારી પ્રસાદીમાં પધરાવવી. ઝારી ખાસા કરી, શ્રી...ની ઝારી યમુનાજલની ભરી બડા ભોગમંદિરમાં યથાસ્થાને પધરાવવી. ત્યારપછી મહાભોગની સામગ્રી સજાય.

મહાભોગ સાજવાનો ક્રમ :

આજે વર્ષગાંઠ તેમજ જન્મનો ઉત્સવ હોવાથી બંનેની સામગ્રી આ ભોગમાં આવતી હોવાથી મહાભોગ કહેવાય છે.

મહાભોગનો દૂધઘર ભોગ સાજવાનો ક્રમ :

બરફી કેસરી તથા સફેદ, પેંડા કેસરી તથા સફેદ, ગુંજીયા સફેદ તથા કેસરી, ખોવાની ગોળી કેસરી તથા સફેદ, ઠોર કેસરી તથા સફેદ, બાસુંદી કેસરી તથા સફેદ, ઓટેલા દૂધનો મલડો, મલાઈ, દૂધપૂરી, આમરસ, શિખંડ, દહીં મીઠું, ખાટું તથા વધારેલુ, ખાંડઘરમાંથી બરફી બદામની તથા પિસ્તાની, ખડબુજાના બીની કતલી, રસખોરા, ચારોલીની કતલી, ગુલાબકતલી, કરોંદા (કરમદા)નું બિલસારૂ, સફેદ કોળાનું બિલસારૂ, એલચીદાણા, પગેમેવા (ખાંડ પાયેલ બદામ પિસ્તા વગેરે) ચાર પ્રકારના, સાબોની, સઠેલી, ગજક, રેવડી, તીનગીની, સફેદ કોળાની મિઠાઈ, પોના પટ્ટી, પતાસા, તળેલા મેવા આઠ પ્રકારના, સૂકો મેવો બાર પ્રકારનો, ઉત્સવનાં સંધાણા ચાર પ્રકારના, (ખારેક, પીપર, દ્રાક્ષ અને કાળાં મરી) પંજરીના સોળ સોળ નંગની થાળી બે. ઉપર લખેલો દૂધઘરનો ભોગ શ્રી... ને બિરાજવાની ચોકીની જમણી બાજુ ઉપરના ભાગમાં સાજીને જે પાતળી સામગ્રી હોય તેમાં નાના

મોટા ચમચા અને ઓટેલા દૂધના મલડામાં સોનાની તેરની ઝબોળીને તરાવવી. ઋતુ અનુસાર લીલો મેવો બધી જાતનો આવે. તેની સાથે બૂરાની એક કટોરી, પિસેલા મરી મીઠાની એક એક કટોરી આવે. બડા ભોગમંદિરમાં શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકી ઉપર સૂકી હળદરનો ચોક પૂરવો (હળદરની ચારેય બાજુ લીટી દોરવી) વચ્ચે જગ્યા રાખવી.

મહાભોગની સખડી ભોગ સાજવાનો ક્રમ :

તેમાં ભાતનો થાળ એક, ઘીની નાની કટોરી એક, પાટિયાની સેવ, મેવાભાત, શિખંડભાત, દહીંભાત, ખાટોભાત, વડીભાત, મગની છડિયલ દાળ, તીનકૂડો, બુંદીની કઢી, આખા મગ, ખંડરાની થાળી એક, ચાર પ્રકારનાં ભુજેણાં, બે પ્રકારના કઠોળ, સોળ જાતના શાક, આઠ જાતની કાચરી, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી તથા મિરચફલની કટોરી એક આવે.

ઉપર લખેલો મહાભોગની સખડીનો ભોગ શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકીની જમણી બાજુ સાજી, પાટિયું, મેવાભાત, શિખંડભાત, દહીંભાત, દાળ, કઢી તથા છોંકેલા શાક વગેરેમાં નાના મોટા ચમચા પધરાવવા. પછી હાથ ખાસા કરી, પોંછી, ટેરો ખોલી, નિજ મંદિરમાં જઈ શીતલભોગ સરાવી, શીતલભોગનું આચમન બહુ જ થોડું શીતલભોગની હાંડીમાં જ કરાવી મુખવસ્ત્ર કરાવી શ્રી...ને તથા શ્રી મહાપ્રભુજીને બડા ભોગમંદિરમાં પધરાવી રાજભોગ પ્રમાણે ચરણારવિંદમાં તુલસીદલ સમર્પી શ્રી...નો થાળ છડિયલ દાળથી સાની, હાથ ખાસા કરી, પોંછી સખડીની ચોકીથી એક હાથ દૂર મંદિરવસ્ત્ર કરી, હાથ ખાસા કરી, પોંછી, અનસખડીનો ભોગ જમીન ઉપર પધરાવવો.

મહાભોગની અનસખડીભોગ સાજવાનો ક્રમ :

તેમાં ગુંજા, સેવના લાડુ, ઠોર, સક્કરપારા, છુટીબુંદી, ફેણી કેસરી તથા સફેદ, જલેબી, ઘેવર કેસરી, બાબર શ્વેત, દહીંના મનોહરના લાડુ, ઈંદ્રસા, મેવાટી, શિખંડવડી, સીરાથુલી, ચોખાની ખીર, સંજાબની ખીર, ફિકામાં ઝારાની સેવ, ગાંઠીયા, થપડી, સક્કરપારા, મેંદાપૂરી, કચોરી, ગુંજીયા, મોણની પૂરી, આખા ચણા તથા ચણાની દાળના ફડફડીયા, કચરિયાં ચાર પ્રકારનાં, તિલવડી, ઢેબરી, છાશવડાં, કેળાનું તથા બુંદીનું રાયતું, કાચા સંધાણા ચાર જાતના, ભુજેણાં ચાર પ્રકારનાં, સફેદ કોળાનું મીઠું શાક, વઘારેલા શાક ચાર, નિત્યનું સંધાણું, ગોળકેરી, લીંબુની ફાંક, આદાપાચરી, પિસેલા મરી મીઠાની કટોરી એક-એક આવે.

આ પ્રમાણે મહાભોગનો અનસખડીભોગ સાજી હાથ ખાસા કરી, પોંછી મીઠા જલની મથની ભરી તેમાં ગુલાબજલ પધરાવી તેના ઉપર ભીનું ગરણું લપેટીને તેના ઉપર ચાંદીની લોટી પધરાવીને તે મથની શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકી ઉપર જમણી તરફ ભીંતથી લગાડીને એક કાષ્ટની ઈંઢોણી ઉપર પધરાવવી પછી તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરી મહાભોગનો ભોગ અરોગવાની વિનંતી કરવી. પછી નિજમંદિરમાં જઈ સિંહાસન ઉપરથી કુંજો તથા આબખોરો ઉઠાવી, પ્રસાદીમાં પધરાવી જલપાનની મથનીની પાસે રાખી દઈ, સિંહાસન ઉપરથી બીડાનો બંટો ઉઠાવી બીડા પ્રસાદીમાં કાઢી બંટાને પોંછી તેમાં બીડા બે સાજી બંટો બંધ કરી સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાન પધરાવી મહાભોગ સર્યાની બીડીની સેવા કરી, બીડીને તબકડીમાં સાજી સિંહાસનનાં ખંડ, પાટ, ચોકી વગેરે રાજભોગવત્ માંડી રાખવા.

પલનું તૈયાર કરવાની વિગત :

નિજતિબારીમાં નિજમંદિરના દ્વાર ઉપર નંદ મહોત્સવના ચિત્રની પિછવાઈ બાંધી, આખી નિજતિબારીમાં મંદિરવસ્ત્ર કરી નિજતિબારીના વચલા દ્વારમાં સૂકી હળદરનો ચોક પૂરી, પલનું તેના ઉપર પધરાવવું. **(આજે પલના નીચે આસન બિછે નહિં)** પલના ઉપર સોનેરી તથા રૂપેરી કિરણનું બંદનવાર (તોરણ) એક તથા ફૂલનું તથા કેવડાનાં કોતરેલા પાનનું તોરણ એક બાંધવું. પલનાની વચ્ચે ઝૂમર એક સોનાનો અથવા ચાંદીનો બાંધી, પલનાની જમણી તેમજ ડાબી બાજુ પલનાના પાયાની વચ્ચે ઝારી બીડા પધરાવવા માટે પડઘા મૂકવા. પલનાના બીડા ચૌદ આવે. તે એક ચાંદીના થાળમાં ગોળ આકારે સાજી તેની વચ્ચે આઠ કટોરી તેજાનાની આવે. તેમાં કટોરી એક સોપારીનાં કાતરેલાં ફૂલની, કટોરી એક જાયફલના ટૂકની, કટોરી એક મોટી એલચીદાણાની, કટોરી એક જાવંતરીની, કટોરી એક લવીંગની, કટોરી એક એલચીની, કટોરી એક તજની તથા કટોરી એક સોપારીના ટૂકની આવે. આ આઠ કટોરીને થાળની વચ્ચે સાજી તેની વચ્ચે નિત્યની બરાસની કટોરી સાજી થાળને પલનાના પાયાની વચ્ચે જમણા પડઘા ઉપર પધરાવી દઈ પછી પલનાની જમણી બાજુ અનસખડીભોગ ધરવા માટે એક કાષ્ઠની ચોરસ ચોકી માંડી તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી. પલનાની ડાબી બાજુ દૂધઘરનો ભોગ ધરવા માટે એક કાષ્ઠની ચોકી માંડીને તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી.

પછી શ્રી...ના પલનામાં ગાદી એક બિછાવી તેના ઉપર સફેદ જગન્નાથીની બેવડી ચાદર બિછાવી, તેના ઉપર સુજની કાસીદાની (રેશમના ઉપર રેશમના ભરત કામની) ઉત્સવની બિછાવી તેના ઉપર સફેદ કોમલ દોરીયાની ચાદર બિછાવી ચાદરના છેડા ચારેય તરફથી વાળી ગાદીની નીચે દબાવી દઈ બાલિસ્ત અને ગિરદાને ખોલી ચડાવી યથાસ્થાને રાખીને કેસરી ચાદર નવી બની હોય તેની ઘડી કરીને પાંગત તરફ બાલિસ્તના ઉપર રાખી દઈ શ્રી...ના પલનામાં પીતાંબર એવી રીતે બિછાવવું કે અર્ધુ પીતાંબર પલનામાં રહે, અને અર્ધુ પીતાંબર પલનાની બહાર લટકતું રહે, અને તે બહાર લટકતા પીતાંબરમાં સુંઢીયુ (મખમલથી મઢેલો લાંબો કાષ્ઠનો ટુક, પલનાના આગળના ભાગમાંથી બરણી પડી ન જાય તે માટેનું અટકણ) રાખવું. પછી દૂધઘરમાંથી પલનાનો ભોગ પધરાવવો.

પલના ભોગ સામગ્રી :

દૂધઘર સામગ્રી : એક થાળમાં નીચે લખ્યા મુજબ દૂધઘરનો ભોગ સાજી પલનાની ડાબી બાજુ કાષ્ઠની ચોકી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવી, તેના ઉપર સફેદ વસ્ત્ર ઢાંકી ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકી દેવો.

મહાભોગની દૂધઘરની તથા ખાંડઘરની બધી સામગ્રીમાંથી ચાર-ચાર નંગ આવે, મલાઈ, દૂધપૂરી, બધી જાતના પગે મેવા, તળેલા મેવા, સૂકા મેવા, ૠતુ અનુસાર બધી જાતના લીલા મેવા, બુરાની વાટકી એક, પિસેલા મરી મીઠાંની વાટકી એક એક આવે. પછી પલનામાં પલના ભોગની દૂધઘરની કટોરી તથા બરણી સજાય. જે આ પ્રમાણે સજાય. પલનામાં સુંઢીયું પીતાંબર બિછાવ્યું હોય તેના ઉપર ઢાંકણાં વાળી માખણ મિશ્રીની બરણી બે, સુંઢીયાને લગાડીને પલનાના આગળના ભાગમાં વચ્ચે પધરાવવી. સિરાહના તરફ માખણની બરણીની પાસે કેસરી બરફીના નંગ બેની તબકડી પધરાવવી, તેની પાસે પંજરીની ગોળી, ખોવાની ગોળી તથા બદામ મિશ્રીની ડેલીની કટોરી એક પધરાવવી. પાંગત તરફ મિશ્રીની બરણીની પાસે ખાંડની કતલીની કટોરી, તેની પાસે પગે મેવાની કટોરી, તેની પાસે તળેલા મેવાની કટોરી સાજવી.

અનસખડી સામગ્રી : બાલભોગમાંથી નીચે લખ્યા મુજબ અનસખડીભોગ એક થાળમાં સાજી પલનાની જમણી બાજુ કાષ્ઠની ચોકી બિછાવી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવી તેના ઉપર પાતળ ઢાંકી હાથ ખાસા કરી, પોંછી, તેના ઉપર સફેદ વસ્ત્ર ઢાંકી ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકી દેવો.

અનસખડીભોગના થાળમાં સેવના લાડુ, ગુંજા, મનોહરના લાડુ, સક્કરપારા, છૂટી બુંદી તથા વેસણના ફિકાના ખિલોના તથા તેની સાથે વાટેલા મરી, મીઠાંની એક-એક કટોરી આવે.

મહાભોગનો સમય થયે મહાભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી શ્રી...ને નિજમંદિરમાં સિંહાસન ઉપર પધરાવી ચરણારવિંદમાંથી તુલસી વડી કરી (જન્મ સમયની માલા વડી થાય નહિ.) બીડી અરોગાવી, સિંહાસન સાથે ખંડ, પાટ, ચોકી લગાડી, ત્રસ્ટી રાખી ગેંદ, ચોગાન ઉભા કરી, શ્રી યમુનાજલની મહાભોગની ઝારી એક જુદા પાત્રમાં ઠાલવી, ખંગાળી ફરીને ભરી સિંહાસન ઉપર પધરાવવી.

મહાભોગની આરતી વખતે વેણુ વેત્ર ધરાય નહિ. આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની કરી, હાથ ખાસા કરી, પોંછી, નિજમંદિરમાં આવી મસ્તક નમાવી, ગેંદ, ચોગાન વડા કરી, ખંડ, પાટ, ચોકી સરકાવી, શ્રી...ની આજ્ઞા માગી, શ્રી મહાપ્રભુજીનું સ્મરણ કરી શ્રી...ને પલનામાં પધરાવવા. પછી પલનાની માલા શ્રી...ને ધરાવી, પલનાની પાસે નીચે લખ્યા પ્રમાણે ખિલોના માંડવા તથા ચાંદીની દીવી બે મોટી નિજતિબારીની જાળી પાસે પલનાની જમણી તેમજ ડાબી બાજુ એક એક માંડવી.

ખંડ ઉપર રહેતી ખિલોનાની તબકડી બે પલનાની આગળ જમણી તેમજ ડાબી બાજુ માંડી, પલનાના આગળના બંને પાયા પાસે ખિલોનાની થાળી એક એક રાખી, સોનાનાં તથા રૂપાનાં ખિલોના પલનાની આગળ જમણી તથા ડાબી બાજુ ધરવા. અધકીનાં કાષ્ઠનાં ખિલોનાની તબકડી બે પલનાની ડાબી તથા જમણી તરફ પાયા પાસે એક-એક રાખી, કાચનાં, હાથીદાંતના, આરસપહાણનાં, રંગબેરંગી કાષ્ઠના તથા લાકડાના બનાવેલ, મેવાનાં ખિલોના, કિડીયા મોતીના ખિલોનાની બે-બે તબકડી સાજીને પલનાની પાસે રાખવી. ચાંદીની મોટી ગાય તથા મોર જ્યાં શોભાયમાન લાગે ત્યાં માંડવા. નટ પલનાની સામે રાખવો. પલનાની જમણી બાજુ શ્રી યશોદાજીને બિરાજવા માટે ગાદી એક લાલ રેશમની બિછાવી કાપડનો પોપટ નિજતિબારીની વચ્ચેના દ્વારમાં બાંધી, પલનામાં શ્રી...ને ઓઢાડવા માટે પીતાંબર બે લાલ અથવા પીળાં, અને શ્રીફળ એક તથા ભેટ શ્રી જશોદાજીને પલનાની પાસે ભેટ ધરવા માટે તથા ભેટ શ્રી નંદજીને ગોદાન કરવા માટે, ભેટ તથા ઉપરણો ન્યોછાવર માટે તૈયાર રાખવા.

શ્રી યશોદાજી, શ્રી નંદરાયજી, ચાર ગોપી, ચાર ગ્વાલ ડોલ તિબારીમાં વેષ પહેરી, શૃંગાર કરી તૈયાર રહે. (વૈષ્ણવોને ત્યાં શ્રી યશોદાજી, શ્રી નંદરાયજી ગોપી ગ્વાલ વગેરેના શૃંગાર ધરી શકાતા નથી.) શ્રી નંદરાયજી શૃંગાર ધરી છઠી પૂજા કરવા માટે પધારે. છઠીઘરમાં પાટલા ઉપર બિરાજી **કેશવ, નારાયણ, માધવ** એમ ત્રણ નામ બોલી જમણા હાથથી જમણા કાનને જલનો સ્પર્શ કરાવી, પ્રાણાયમ કરી, હાથ ખાસા કરી, હાથમાં જલ તથા અક્ષત લઈ **ૐ વિષ્ણુઃ વિષ્ણુઃ વિષ્ણુઃ** ઈત્યાદિ બોલી, માસ, તિથિ, પક્ષ વગેરેનો ઉચ્ચાર કરી **ભગવતઃ શ્રીપુરૂષોત્તમસ્ય સંભાવિતસમસ્તારિષ્ટનિવૃત્યર્થ સૂર્યતિકારક્ષાર્થં ચ ષષ્ઠિકાપૂજનમહં કરિષ્યે'** આ પ્રમાણે સંકલ્પ કરી, સંકલ્પનું જલ જમીન ઉપર છોડી દઈ છઠીપૂજા, વેણુપૂજા તથા ખડગપૂજા કંકુ, અક્ષત છાંટીને કરવી. છઠીની બરોબર વચ્ચે ફૂલનો ફૂલેરો બાંધ્યો હોય તેની નીચે ઘીની ત્રણ અથવા પાંચ ધાર દેવી. સેવના લાડુ નંગ ચાર

છઠીની આગળ ભોગ ધરવા. લોટીથી આચમન કરાવી બીડા બે છઠીની આગળ ધરી મુઠીયાં વાળીને ચૂનના દિવડાથી છઠીની આરતી કરવી. હાથ ખાસા કરી, આચાર્ય દક્ષિણા અને ભૂયસી દક્ષિણાનો સંકલ્પ કરી, છઠીપૂજા કરીને શ્રીનંદરાયજી ડોલ તિબારીમાં બિરાજે.

અન્નકૂટવાળી તિબારીમાં ટેરા લગાવી, ત્યાં બે પાટલા બિછાવી, શ્રી યશોદાજી તથા શ્રી નંદરાયજીના ભોજનની તૈયારી કરવી. કીર્તનીયા તિબારીમાં ટેરા લગાવી ગોપી ગ્વાલના ભોજનની તૈયારી કરવી. શ્રી યશોદાજી તથા શ્રી નંદરાયજી ભોજન કરવા પાટલા ઉપર બિરાજી ભોજન ઉંચેથી કરે. હાથ જુઠણ કરે નહિ, પ્રથમ પંજરી અરોગે.

કીર્તનીયા તિબારીમાં ગોપી-ગ્વાલ ભોજન કરવા બિરાજે. બધા સ્વરૂપ ભોજન કરી લે પછી શ્રી યશોદાજી, શ્રી નંદરાયજી, ગોપી, ગ્વાલ બધા હાથ અચવાવી બીડી અરોગે. ગોસ્વામીબાલક બિરાજતા હોય તો ગોસ્વામી બાલક, નહિ તો બીજા મુખિયાજી, કીર્તનીયાજી તથા નિજવૈષ્ણવોને સાથે લઈને સમાજ તથા મસાલ સાથે પ્રથમ શ્રી યશોદાજીને પધરાવવા જાય, ત્યાં જઈ શ્રી યશોદાજીને સાષ્ટાંગ દંડવત્ કરે, પછી આગળ સમાજ થતી જાય અને શ્રી યશોદાજીનો શ્રીહસ્ત પકડી ધીરે ધીરે પધરાવે. ચોકમાં શ્રી યશોદાજીનો શ્રીહસ્ત મંદિરનો પરિચારક અપરસમાં હોય તે ખાસા કરાવી શ્રી યશોદાને પલનાની પાસે પધરાવે. શ્રી યશોદાજી શ્રી...ને પીતાંબરે ઓઢાડે, એક શ્રીફળ તથા ભેટ ધરી ગાદી ઉપર બિરાજી શ્રી...ને ઝુલાવે તથા ખિલોનાથી ખેલાવે. ફરી તેજ રીતે બધા મળીને સમાજ સાથે શ્રી નંદરાયજીને પધરાવે અને તેમને ચોકમાં નિજતિબારીની દેહરીથી લાગીને શ્રી...ને જમણીબાજુ પાટલો બિછાવ્યો હોય તેના ઉપર પધરાવે. શ્રી નંદરાયજી પીતાંબર શ્રી યશોદાજીને આપે તે શ્રી યશોદાજી શ્રી...ને ઓઢાડે અને એક શ્રીફળ તથા ભેટ શ્રી નંદરાયજી ભેટ ધરી પાટલા ઉપર બિરાજે.

નંદ મહોત્સવ :

ઉપર લખ્યા મુજબ બધા મળીને ચારેય ગોપીઓને પધરાવે. ગોપીઓના હાથમાં કાંસાની થાળી એક એક તેમાં કંકુ, અક્ષત, દૂર્વા, સોપારી, શ્રીફળ તથા ભેટ હોય. તે ચારેય ગોપીઓ આવીને શ્રી...ને એક એક શ્રીફળ તથા ભેટ ધરે. શ્રી નંદરાયજીને તિલક કરી અક્ષત કરે, શ્રી નંદરાયજીની પાગમાં દૂર્વા ખોસે તથા બે સોપારી શ્રી નંદરાયજીના હાથમાં આપે. પછી તે જ રીતે સમાજ સાથે ગ્વાલને પધરાવે. છીંકામાં પીળા દહીંની મટુકી બે-બે મુકીને છીંકા ખંભા ઉપર મૂકીને ગ્વાલ પધારે. ગ્વાલ આવેને શ્રી નંદરાયજીને દહીંનું તિલક કરે, પાગ ઉપર દહીં છાંટે, દહીંથી દેહરી પખાળે. પછી પરિચારક શ્રી નંદરાયજીને સંકલ્પ કરવા જલની લોટી આપે. શ્રી નંદરાયજી જલ, અક્ષત તથા ગોદાનની ભેટ હાથમાં લઈ સંકલ્પ કરે. **'ૐ વિષ્ણુઃ વિષ્ણુઃ વિષ્ણુઃ'** ઈત્યાદિ તથા મહિનો, તિથિ, વાર, નક્ષત્ર વગેરેનો ઉચ્ચાર કરી **'મમાત્મજ આરોગ્યાભિવૃદ્ધ્યર્થં અભ્યુદયાર્થં ચ ઇદં ગોનિષ્ક્રયભૂતં દ્રવ્યં બ્રાહ્મણાય દાતુમહમુત્સૃજે'** બોલી સંકલ્પનું જલ જમીન ઉપર મૂકી દે.

નંદ મહોત્સવનો પ્રકાર :

ગોપી તથા ગ્વાલ સાથે બધા નિજ વૈષ્ણવો મળીને મંડળ બાંધે અને કીર્તનીયાજી તથા ઝાંઝ પખાજ વગાડનારાઓને મંડળની વચ્ચે રાખીને નંદમહોત્સવ કરે. નંદમહોત્સવ થોડી થોડીવાર રહીને ત્રણ વખત થાય.

નંદમહોત્સવની આઠ વધાઈઓ બોલાય છે. પ્રથમ એક વધાઈ ગવાય ત્યાં સુધી ગોપી ગ્વાલ સાથે ગોળ ગોળ ફરીને નંદમહોત્સવ કરે. પછી કીર્તનીયાજી બે વધાઈ ઉભા રહીને ગાય. ત્યારપછી શ્રી નંદરાયજીનો હાથ પકડીને ઉભા કરે. શ્રી નંદરાયજી બધી ગોપી ગ્વાલ સાથે, નિજ વૈષ્ણવ મંડળી, સમાજ સાથે એક વધાઈ ગવાય ત્યાં સુધી બીજીવાર નંદમહોત્સવ કરે. ફરી કીર્તનીયાજી ઉભા રહીને બે વધાઈ ગાય, પછી એક વધાઈ ગવાય ત્યાં સુધી નંદમહોત્સવ ત્રીજી વખત થાય. ત્યારપછી કીર્તનીયાજી ઉભા રહીને એક વધાઈ ગાય. આ રીતે ત્રણ વખત નંદમહોત્સવ થાય. ત્યાર પછી 'આંગન નંદકે દધિ કાદોં' તથા 'ઘર ઘર ગ્વાલ દેત હે હેરી' ગાતાં ગાતાં જ્યારે 'લૂટત ઝપટત ખાત મિઠાઈ' આ તુક આવે ત્યારે દૂધઘરનો મહાપ્રસાદ તથા માખણ ઉડાડે. અધકીમાં 'ગોકુલમેં બાજત આજ વધાઈ' તથા 'માઈ મેરો ગુપાલ લડાયો' આ બે વધાઈ સારંગમાં બોલી શ્રી નંદરાયજીને યથાસ્થાને બિરાજમાન કરી કીર્તનીયાજી શ્રી...ને દંડવત્ કરી, બેસી આઠ પલના તથા પાંચ વધાઈ ગાય. આરતી મોતીની થાળીની પલનાનાં ચિત્રવાળીમાં સોનાનો દિવડો મુકીને થાય. આરતી શ્રી યશોદાજી કરે. ત્યારપછી હાથમાં રાઈ, લુણ લઈ ચાર અથવા સાત વખત શ્રી...ના ઉપરથી વારીને ન્યોછાવર કરે તથા ઉપરણો એક શ્રી...ના ઉપર વારીને કીર્તનીયાજીને ઓઢાડે. શ્રીનંદરાયજી પધારે પછી કીર્તનીયાજી અસીશ ગાતા ગાતા શ્રી...ના સામે મુખ રાખીને ચોકના વચ્ચેના દરવાજામાં થઈને જગમોહનમાં જાય અને ત્યાં ઉભા રહીને અસીશ ગાય. (વૈષ્ણવોને ત્યાં દહીં દૂધ ઉડે નહીં)

શ્રાવણ વદિ ૯-નોમ (વ્રજઃ ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૯)

વસ્ત્ર, સાજ તથા શૃંગાર-જન્માષ્ટમી મુજબ આવે

મંદિરના ક્રમમાં નંદમહોત્સવ થયા બાદ જન્માષ્ટમી આઠમનો સેવાનો ક્રમ પૂર્ણ થાય છે. નંદમહોત્સવ બાદ મુખિયાજી, ભીતરીયા બધા અપરસ સ્નાન કરી આવે પછી નોમનો સેવાક્રમ મંગલાથી શરૂ થાય છે. જ્યારે વૈષ્ણવોને ત્યાં જન્માષ્ટમીના દિવસે શયન બાદ શૃંગાર, વાગા સહિત શ્રી...ને અનોસર થયા હોઈ, આજે નોમને દિવસે શ્રી...ને જગાડી મંગલભોગ આવે.

મંગલભોગ : નિત્યવત્ સામગ્રી આવે. આજે અધકીમાં ખીચડીના નંગ (ઠોર, સેવના લાડુ, ગુંજા તથા સક્કરપારા) આવે.

પલના : વૈષ્ણવોને ત્યાં શ્રી...નો નંદમહોત્સવ.

વૈષ્ણવોને ત્યાં શ્રી...નો નંદમહોત્સવ આજના ક્રમમાં હોઈ આગળ જન્માષ્ટમીમાં નંદમહોત્સવ પ્રકાર બતાવેલ છે તેને અનુસરવો પલનાની સામગ્રી પણ તેમાં જણાવ્યા મુજબ આવે.

રાજભોગ :

દૂધઘર સામગ્રી : ઓટેલા દૂધનો મલડો, આમરસ તથા નિત્યના બિલસારૂની જગ્યાએ કરમદાનું બિલસારૂ આવે. ઉત્સવનાં સંધાણા ચાર આવે. **આદાપાચરી આજથી શરૂ થાય** તે આવે. બીજું બધું નિત્યવત્ આવે.

અનસખડી સામગ્રી : ખિચડીના નંગ, અધકીમાં કોળાનું મીઠું શાક, ભુજેણાં, કચરિયા એક જાતની, શાક બે, છાશવડાં તથા મહાભોગની બધી સામગ્રીમાંથી એક-એક નંગની છાબ આવે.

સખડી સામગ્રી : પાટિયાની સેવ, ભાત, છડિયલ દાળ, મગ, તીનકુડો, મિરચનું શાક, વડીનો ઝોલ, મિલોનીના ત્રણ શાક, રોટી, બાટી, કચરિયાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. પાંચ જાતનો ભાત, પાંચ શાક, બે જાતનાં ભુજેણાં આવે.

આ પ્રમાણે નિત્યવત્ બધો ભોગ સાજીને આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી રાજભોગ અરોગવા માટે શ્રી...ને બડા ભોગમંદિરમાં પધરાવે તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરે, રાજભોગ આવે. સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...સિંહાસન ઉપર પધારી બીડી અરોગે. નિત્યવત્ ફૂલની માળા ધરાય. ખંડ, પાટ, ચોકી લગાડી ત્રસ્ટી માંડી ગેંદ, ચોગાન ઉભા કરી, સિંહાસન તથા અનોસરની ઝારી ભરી, કુંજો તથા આબખોરો ભરી સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને પધરાવવા. આજથી દશેરાના એક દિવસ પહેલાં સુધી રાજભોગથી સંધ્યા આરતી સુધી ચાંદીનો ફરતો નટ શ્રી...ના પાટની આગળની ચરણચોકી આગળ આવે. વેણુ, વેત્ર ધરે, વેત્ર બે ધરે, નાની આરસી દેખાડી, મોટી આરસી દેખાડી, મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની આરતી કરી હાથ ખાસા કરી, પોંછી, મોટી આરસી દેખાડી, નાની આરસી દેખાડી, વેણુ વેત્ર વડા કરી, માલા વડી કરી, પલનાનો તથા શય્યાનો ચોરસો ઉઠાવી, પેંડો બિછાવી નિત્યવત્ અનોસર થાય.

સાંજની સેવાનો ક્રમ :

ઉત્થાપન સામગ્રી : ઉત્થાપનમાં બધુ નિત્યવત્ આવે. અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવનો ખિચડી મેવો, તળેલા મેવા અને નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

(આજે મંદિરમાં ઉત્થાપનભોગ અને સંધ્યાભોગ સાથે આવે છે માટે શ્રી...ને ઝારી બે સાથે ધરાય છે. જ્યારે જ્યારે ઉત્થાપનભોગ અને સંધ્યાભોગ સાથે આવે ત્યારે ઝારી બે ભરે, અને શ્રી...ના બંટામાં બીડા અધકીમાં બે ધરે.)

નિત્યવત્ શય્યાની સેવા કરી સફેદ ચાદર બિછાવે. બપોરે કેસરી ચાદર બિછાવી હોય તેને ઘડી કરીને પાંગત ઉપર ધરે. ભોગ સરાવી, આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી બીડાનો બંટો ધરે. પછી નિત્યવત્ ફૂલની માલા ધરાવી, ખંડપાટનાં ખિલોનાં માંડી, ત્રસ્ટી માંડી, ગેંદ ચોગાન ઉભા કરવા. કિર્તન થાય. કિર્તનની છાપ આવે ત્યારે ગેંદ, ચોગાન, ત્રસ્ટી તથા પાટ ઉઠાવી, ચોકીને ખંડથી લગાવી વેણુ વેત્ર ધરવા.

(મંદિરક્રમમાં અત્યારે મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની આરતી આવે.)

ત્યારપછી વેણુ વેત્ર વડા કરી જન્માષ્ટમીના શૃંગારની તિલક સમયની માલા, રાજભોગની માલા, સંધ્યા આરતીની, શયનની, અર્ધરાત્રીના જન્મ સમયની, પલનાની, નવમીના શૃંગાર સમયની, રાજભોગની આ બધી માલાઓ તથા જન્માષ્ટમીના શૃંગાર સમયના, તિલકના બીડા, આ બધું ઉઠાવી પ્રસાદીમાં કાઢી અને ભેટ તથા શ્રીફળ યથાસ્થાન મુકી સિંહાસન ઉપરની બે ઝારીમાંથી એક ઝારી તથા કુંજો આબખોરો, પ્રસાદીમાં ઠાલવી, ઝારી, કુંજો, આબખોરો યથાસ્થાને મુકવા. શ્રી...નું રાત્રિના જન્મસમયનું પીતાંબર વડુ કરી શૃંગાર વડા કરવા.

કુલ્હેના બધા આભરણ વડા કરે. તેમાં કુલ્હે ઉપરનું હીરાનું પડછીયાવાળું શીશફૂલ રહે તથા શ્રીકંઠમાં એક મોતીની માલા રહે. બીજા ઉત્સવના બધા આભરણ તથા વાગાવસ્ત્ર વડા થાય. નિત્યના આભરણ રહે. ત્યારબાદ નાની કિનારીનો કેસરી, ભાતવાળો આડબંધ ધરાવે. જો ઠંડી હોય તો ઉપરણાની જેમ ધરાવે.

શ્રી સ્વામિનીજીનો શૃંગાર વડો કરી, સાડી વડી કરી, લાલ દરિયાઈ લહેંગો તથા ચોલી ધરેલી હોય તે વડી કરી, કેસરી ભાતવાળી નાની કિનારીની સાડી ધરાવે. નિત્યના બધા આભરણ રહે. બાકીના બધા આભરણ વડા થાય.

શયનભોગ સામગ્રી : શયનની ઝારી નિત્ય પ્રમાણે ભરે. શયનભોગમાં સખડીમાં છડિયલ દાળ, રતાળુનું મરીનું (મરીનો ભુકો અધિક પધરાવીને કરેલું) પાતળું શાક, કઢીને બદલે વડાંની છાશ તથા પાપડ આવે. બીજી બધી સામગ્રી નિત્યવત્ આવે. ત્યારપછી અનોસરની ઝારી ભરવી. સમય થયે શયનભોગ સરાવી, આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી, બીડા અરોગાવવા. માલાની જોડ ધરાય, વેણુ ધરાય. આરતી મોતીની થાળીની, સોનાના દિવડાની થાય. દંડવત્ કરી હાથ ખાસા કરવા અને વેણુ વડી કરવી. નિત્યવત્ પોઢાડી અનોસર કરવા.

શ્રાવણ વદિ ૧૦ - દશમ (વ્રજ : ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૧૦)

વસ્ત્ર : કેસરી

સાજ : જન્માષ્ટમી મુજબ

શૃંગાર : આજે વળતો શૃંગાર હોઈ, હીરા તથા માણેકના એમ બે જોડીના શૃંગાર ધરાય. હાંસ બે જોડીનો ધરાય. શ્રી મસ્તકનો શૃંગાર જન્માષ્ટમી મુજબ થાય. તેમાં કુલ્હે ઉપર હીરાનું પાન ધરાય. પન્નાની જોડની બાજુ પોંચી, સોનાની ક્ષુદ્રઘંટિકા, ઘુઘરીવાળો કંદોરો અને હમેલ આટલાં આભરણ આજે ધરાય નહિ.

પલનાં : તિબારીમાં આસન બિછાવી પલનું પધરાવવું, બારસ સુધી ચાંદીનું પલનું આવે. બારસથી રાધાષ્ટમી સુધી ફૂલનું, પાનનું, કુંજનું, ચંદનનું, છીપનાં કામનું, કાચનું એમ ફરતા ફરતા પલના આવે.

પલના સામગ્રી : પલનામાં દૂધઘર તથા અનસખડીની સામગ્રી રોજ એક ફરતી આવે. તે આ પ્રમાણે છે : **દૂધઘર સામગ્રીમાં** ખોવાની ગોળી, ઠોર, ખોવાનો મગજ, ખોવાનો મોહનથાળ, ગુલાબજાંબુ, તવાપૂરી, મેવાટી, બદામની બરફી, પિસ્તાની બરફી, દૂધપૂરી, **પંજરીની સામગ્રી નિત્ય આવે. અનસખડી સામગ્રીમાં** આજે બુંદીનાં લાડુ આવે. તે સિવાય ફિકામાં રોજ ફરતી સામગ્રીમાં ઝારાની ઝીણી સેવ, ઝારાની જાડી સેવ, ગાંઠીયા, થપડી, ચોળાફળી અને સક્કરપારા આવે. **ફિકાના ખિલોના નિત્ય આવે.** અને ફિકાની સામગ્રી ઉપરમાંથી દરરોજ એક ફરતી આવે.

પગેમેવા, તળેલા મેવા, સૂકા મેવા, નિત્ય આવે. તેમજ ઋતુ અનુસાર લીલો મેવો નિત્ય આવે. પલનાની સામગ્રી જમણી બાજુ પડઘા ઉપર પધરાવવી. તેના ઉપર સફેદ કપડુ (ચકલા) ઢાંકી તેના ઉપર ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકી દેવો.

રાજભોગ સામગ્રી : ગોપાલ વલ્લભની સામગ્રી બુંદીના લાડુની આવે. બાકી સામગ્રી નિત્ય પ્રમાણે આવે.પલનાની દૂધઘર અને અનસખડી સામગ્રી ચોરસા ઢાંકેલા ઉઠાવીને રાજભોગમાં જે તે મેંડ મુજબ ધરાય.

આજે રાજભોગમાં કુંજો, આબખોરો તથા મોટી આરસી આવે નહિ.

શયનભોગ સામગ્રી : શયનમાં છડિયલ દાળ, રતાળુનું મરીવાળુ રસાદાર શાક તથા પાપડ આવે. બીજી બધી સામગ્રી નિત્યવત્ આવે.

શ્રાવણ વદિ ૧૧-અગિયારસ (વ્રજ : ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૧૧)

(શ્રી મદનમોહનલાલજી નો પાટોત્સવ)

સંવત ૧૮૨૨માં શ્રીનાથદ્વારાથી શ્રી મદનમોહનલાલજી સ્વઇચ્છાથી કૃપા કરીને પોરબંદર પધાર્યા. અને શ્રાવણ વદિ ૧૧ના તેમનો પાટોત્સવ મનાવવામાં આવે છે.

વસ્ત્ર : કેસરી

સાજ : જન્માષ્ટમી મુજબ

શૃંગાર : આજે શ્રી મદનમોહનલાલજીને અભ્યંગ થાય. શૃંગાર બે જોડીનો. જોડી એક માણેકની ધરાય. શ્રીકંઠનો શૃંગાર દુહેરા થાય. શ્રી...ને કુલ્હે જન્માષ્ટમીની ધરાય. કુલ્હે ઉપર ત્રવલ ત્રણ ઘરે, તેમાં હીરા, માણેક તથા પન્નાની ઘરે. પન્નાની કુલ્હેનું પાન માણેકનું ઘરે. જોડ પાંચ ચંદ્રિકાની સાદી ઘરે. કુલ્હેના બાકી બધા આભરણ જન્માષ્ટમી મુજબ ધરાય. શ્રી મદનમોહનલાલજીની સુથન તથા કટીનો પટકો તથા શ્રી સ્વામિનીજીના લહેંગા ચોલી લાલ અતલસના ધરવા. શ્રી મદનમોહનલાલજી તથા શ્રી સ્વામિનીજીને કમલપત્ર થાય.

પલના : પલના સામગ્રીમાં અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલીની કટોરી એક તથા ઉત્સવના ખિચડી મેવાની કટોરી એક આવે. પલનામાં અનસખડી સામગ્રીમાં જલેબી આવે. નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી :

દૂધઘર સામગ્રી : કેસરિયા બરફી, સફેદ પેંડા, કેસરી ગુંજીયા, સફેદ મેવાટી, ખોવાની ગોળી, દૂધપૂરી, બાસુંદી, અધોટા દૂધ, મીઠું અને ખાટું દહીં. ખાંડઘરની સામગ્રીમાં બદામ બરફી, રસખોરા, ચારોલીની કતલી, ગુલાબ કતલી, બિલસારૂ, સાબોની, ગજક, રેવડી, તિનગીની, પોનાપટ્ટી, સઠેલી, પગે મેવા બે જાતના, તળેલા મેવા ચાર જાતના, સૂકામેવા છ જાતના, ઋતુ અનુસાર લીલા મેવા બધી જાતના આવે. તેની સાથે બૂરુ, પિસેલું મીઠુ તથા મરીની એક એક વાટકી આવે.

અનસખડી સામગ્રી : જલેબી, સફેદ ફેણી, મનોહરના લાડુ, સેવના લાડુ, શીખરનવડી, નિત્યની ખીર, સંજાબની ખીર, મીઠુ શાક, મેંદાપૂરી, કચોરી, ઝારાની ઝીણી સેવ, ફડફડીયા બે જાતના, કાચરી એક જાતની, તિલવડી, ઢેબરી, છાશવડાં, નિત્યનું રાયતુ બુંદીનું, નિત્યના ભુજેનાની સાથે અધકીના ભુજેના સૂકા આવે. આલુના શાક બે, નિત્યના તેમજ અધકીના ઉત્સવના સંધાણા બે આલુ તથા સુરણના આવે.

સખડી સામગ્રી: પાટિયાની સેવ, પાંચ જાતના ભાત, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, નિત્યના શાકની સાથે અધકીના શાક બે, તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજુ છોકેલું શાક, નિત્યના ભુજેના ચાર, કઠોળ એક, કચરિયા ચાર જાતની, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી તથા મિરચફલ આવે.

સમય થયે રાજભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડી અરોગે. શ્રી...ને ફૂલની માલા ધરાય. ઝારી, કુંજો, આબખોરો ધરાય, વેણુ વેત્ર ધરાય. નાની આરસી દેખાડીને **શ્રી મદનમોહનલાલજી તથા શ્રી સ્વામિનીજીને તિલક, અક્ષત થાય.** બીડા બંને બાજુ બગલાઉ તકિયા પાસે ધરાય. શ્રીફલ ભેટ થાય. મોટી આરસી દેખાડી આરતી થાય. રાઈ, લોન, ન્યોછાવર થાય. હાથ ખાસા કરી મોટી આરસી અને ત્યારબાદ નાની આરસી દેખાડાય. વેણુ, વેત્ર વડા થાય. **આજે માલા વડી થાય નહિ.** પેંડો બિછાવી નિત્યવત્ અનોસર થાય.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના ખિચડી મેવાની કટોરી, નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે. બીજુ બધુ નિત્યવત્ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : સખડીમાં છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાંની છાશ, રતાળુ- મરીનું પાતળું શાક તથા પાપડ આવે.

શ્રાવણ વદિ ૧૨ બારસ (વ્રજ: ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૧૨)

વસ્ત્ર : કેસરી. પિછોરા

સાજ : બાલલીલાના ચિત્રવાળો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપી ઝાલરની, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. વાઘનખો, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે. ટોપી ઉપર લડ તથા માણેકનો તાઈત ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે.

પલના સામગ્રી : આજે પલના ભોગમાં અધકીમાં અનસખડીની સામગ્રીમાં ગીજરીના મનોહરના લાડુ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : સખડીની સામગ્રીમાં છડિયલદાળ તથા ડબકીની કઢી આવે. બાકી બધુ નિત્યવત્ આવે.

શ્રાવણ વદિ ૧૩ તેરસ (વ્રજ: ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૧૩)

વસ્ત્ર : કસુંબી રૂપેરી કિનારીના, સુથન.

સાજ : ગુલાબી કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપી કુંજાની, આભરણ પીળા પોખરાજના, માલા બે, કર્ણકુલ બે, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે. પટકા ધરે નહિ. સુથન ઉપર જ્યારે ટોપી ધરે ત્યારે પટકા ધરે નહિં.

પલના સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં આજે પપચી આવે.

શ્રાવણ વદિ ૧૪ ચૌદશ **(વ્રજઃ ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૧૪)**

આજે આ ગૃહના મૂળ પુરૂષ તાતજી શ્રી કાકા વલ્લભજીનો ઉત્સવ (પ્રાકટ્ય સં. ૧૭૦૩ શ્રી ગોકુલ) તથા

દાદાજી શ્રી વલ્લભજી મહારાજ (ખંભાત)નો ઉત્સવ (પ્રાકટ્ય સં. ૧૮૮૧)

આજે બેવડા મંડાણ. આ બેવડા મંડાણનો મનોરથ ગો. શ્રી જીવનલાલજી મહારાજશ્રીના વહુજી ગોસ્વામિની ભાગ્યવંતી શ્રી મહારાણી વહુજીના મનોરથથી થાય છે. આજે ઘંટાનાદ (શંખનાદ) પણ બે વખત થાય. આજે આખો દિવસ દુહેરો ભોગ આવે એટલે મંગલભોગની સામગ્રીના એકજ સરખા બે થાળ ધરાય. તે મુજબ મંગલા આરતી પણ બે વખત થાય. આ રીતે મંગલભોગથી લઈને શયનના બંટા પર્યંત દુહેરો ભોગ આવે એટલે કે બધા ભોગમાં સામગ્રીના એક સરખા બે થાળ ધરાય અને શયનના બંટા પણ બે ધરાય.

વસ્ત્ર : પીળા લીંબુ રંગના રૂપેરી કિનારીના પિછોરા

સાજ : પીળા કીનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કસુંબી કુલ્હે જોડ, આભરણ માણેકના, કુલ્હે ઉપર તાઈત પીરોજાનો, કુલ્હેની ત્રવલ માણેકની, કુલ્હેનો પાન પીરોજાનો, કુલ્હેના બંને તુર્રા માણેકના. માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક પીરોજાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર માલા એક ઉત્સવની મોટા મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. હાંસલી, પેંજની, હમેલ, વાઘનખા ધરે. લડ, કંઠી, બેસર, તિલક, ચિબુક, નથ, ટીકી, છીંકા આ બધા ઉત્સવના ધરે.

શ્રી સ્વામિનીજીના મસ્તક ઉપર ઢેરીબંધી માણેકની લડ પીરોજાની ધરે અને હાર, માલા શ્રી મદનમોહનલાલજી મુજબ જ ધરે.

સામગ્રી : નિત્યની સામગ્રીમાં સેવના લાડુ તથા અધકીમાં બુંદીના લાડુ આવે. દૂધઘર નિત્યનું સફેદ તેમજ અધકીનું કેસરિયા આવે. આજે દુહેરો મનોરથ હોઈ દરેક ભોગમાં નિત્યની સામગ્રીની પાછળ અધકીની દુહેરા મનોરથની સામગ્રી આવે.

મંગલભોગ સામગ્રી : દૂધ સફેદ, દહીં સફેદ, મલાઈ સફેદ, બુરૂ સફેદ, નિત્યના સંધાણા તથા સેવના લાડુ આવે. અધકીની સામગ્રીમાં કેસરી દૂધ, કેસરી દહીં, કેસરી મલાઈ, કેસરિયા માખણ, કેસરિયા બુરાની કટોરી એક, કાચા સંધાણાની કટોરી તથા બુંદીના લાડુ આવે.

આજે ઝારી બે ભરાય. બીડા પણ નિત્ય કરતાં બમણા ધરાય.

પલના સામગ્રી : દૂધઘર સામગ્રી નિત્યવત્ આવે. અનસખડી સામગ્રીમાં તવાપૂરી, બુંદીના લાડુ, કચોરી, મેંદાપૂરી, ફડફડીયા બે જાતના, પલનાના ખિલોના, ઝારાની ઝીણી સેવ, ગાંઠિયા, મુરબ્બાની કટોરી એક, નિત્યના સંધાણાની કટોરી એક તથા પિસેલા મીઠાની કટોરી એક એક આવે.

રાજભોગ સામગ્રી :

અનસખડી સામગ્રી : તેમાં સફેદ શ્રીખંડ, સફેદ દહીં, સફેદ દૂધ, સફેદ માખણ, સફેદ બુરાની કટોરી એક, નિત્યના મુરબ્બાની કટોરી એક, આદાપાચરી, દૂસરી પાચરીની કટોરી એક, લીંબુની ફાંક, નિત્યના કેરી વગેરે સંધાણાની કટોરી, ટેટીની કટોરી, આખી કેરીની કટોરી, લુણની કટોરી, નિત્યની ચોખાની ખીર, સફેદ રાયતું, સફેદ મઠો, સફેદ છાશ, નિત્યના શાક બે આવે. ગોપાલવલ્લભમાં જલેબી, મોણની પૂરી, નિત્યની સેવની પૂરી, ભુજેના, કાચરી આવે. તે પછી અધકીનો દુહેરો ભોગ સાજવો. તેમાં કેસરિયા શ્રીખંડ, કેસરિયા દહીં, કેસરિયા દૂધ, કેસરિયા માખણ, કેસરિયા બુરાની કટોરી એક, બીલસારૂ, મીઠું શાક, સંજાબની ખીર, અધકીનું રાયતું, કેસરિયા મઠો, કેસરિયા છાશ, અધકીના શાક બે આવે. ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મનોહરના લાડુ અને મીસ્સીપૂરી, તિલવડી, ઢેબરી આવે.

સખડી સામગ્રી : એક થાળ સફેદ ભાતનો તેમાં ઘીની કટોરી એક આ થાળ નિત્ય પ્રમાણે સાજવો. બીજો થાળ અધકીનો વડીભાતનો તેમાં ઘીની કટોરી એક. નિત્યની મગની છડિયલ દાળ, અધકીમાં તુવેરદાળ. નિત્યના આખા મગ અને અધકીમાં છોંકેલા આખા ચણા. નિત્યની પકોડીની કઢી અને અધકીમાં તિનકૂડો. નિત્યની પાટિયાની સેવ અને અધકીમાં મેવા ભાત. નિત્યની લીટીની સામગ્રી અને અધકીમાં ગોળની લીટી, નિત્યની રોટીની થાળી એક અને અધકીમાં ફેનારોટીની થાળી એક. મિરચનું શાક કટોરી બે, મગની વડીનો ઝોલ તથા અડદની વડીનો ઝોલ, છોંકેલા શાક, પાપડ મગ તથા અડદના કચરીયાની થાળી એક, અધકીમાં રોચકની થાળી એક, તિલવડી, ઢેબરી તથા મિરચફલની કટોરી એક એક સાજવી.

રાજભોગ આવ્યે બીડાના બંટા દૂહેરા સાજવા. તેમાં એક બંટો સોનાનો તથા એક બંટો ચાંદીનો ધરાય. ચોપટ આઠ પટની મંડાય. નિત્યના સોગઠાં પાસા સોનાનાં જ્યારે અધકીના સોગઠાં- પાસા જડાઉ મંડાય. સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. દૂહેરા બીડા અરોગે. ફૂલની માલા પણ દૂહેરી ધરાય. ખંડ, પાટ, ચોકી લગાવી, ત્રસ્ટી માંડી, ગેંદ ચોગાન દૂહેરા મંડાય. સોનાના ગેંદ ચોગાન જમણી બાજુ જ્યારે ચાંદીના ગેંદ ચોગાન ડાબી બાજુ ધરાય. સિંહાસનની તથા અનોસરની ઝારી બે- બે ભરાય. વેણુ વેત્ર ધરે. વેત્રબે ધરે તેમાં એક પીરોજાનું અને એક માણેકનું ધરે. આરસી બતાવાય. પ્રથમ નાની સોનાની આરસી દેખાડી, ત્યારબાદ ચાંદીની મોટી આરસી દેખાડાય. આરતી બે વખત આવે. બંને આરતી મોતીની થાળીની આવે. પ્રથમ આરતી ચાંદીના દીવડાની થાય જ્યારે બીજી આરતી સોનાના દીવડાની થાય. ન્યોછાવર થાય. હાથ ખાસા કરી, નાની તથા મોટી આરસી દેખાડી, વેણુવેત્ર વડા થાય. ત્યારપછી માલા વડી કરી, નિત્યવત્ પેંડો બિછાવી અનોસર થાય.

ઉત્થાપન સામગ્રી : સાંજે ઘંટનાદ દૂહેરો થાય. ઉત્થાપનની ઝારી પણ દૂહેરી ભરાય. ઉત્થાપન ભોગમાં દૂધઘર અને અનસખડીની સામગ્રી નિત્યની તથા અધકીની નીચે મુજબ આવે.

દૂધઘર સામગ્રી : નિત્યના થાળમાં મલાઈની કટોરી એક, છૂટા માવાની કટોરી એક, ખાંડની કતલી, બુરાની કટોરી, લીલા કોપરાના ગોળ ટૂકની કટોરી, સૂકા મેવામાં ખારેકની કટોરી, ફરતા મેવામાં બદામની કટોરી, મિશ્રીની ડેલીની કટોરી, બદામમિશ્રીની ડેલીની કટોરી તથા ઉત્સવના ખિચડીમેવાની કટોરી આવે. બાકી બધું નિત્યવત્ આવે. અધકીનાં થાળમાં કેસરિયા મલાઈની કટોરી એક, કેસરિયા ખાંડની કતલી, કેસરિયા છુટા માવાની કટોરી,

કેસરિયા બુરાની કટોરી એક, કોપરાની જલેબીની કટોરી, સૂકા અંજીરની કટોરી એક, પિસ્તાની કટોરી એક, મિશ્રીની ડેલીની કટોરી એક. ઋતુ અનુસાર લીલા મેવા નિત્યના અને અધકીના બંને થાળમાં આવે. તેની સાથે બૂરાની કટોરી એક આવે.

અનસખડી સામગ્રી : નિત્યના થાળમાં ઝારાની ઝીણી સેવ અને લુણની કટોરી એક જયારે અધકીના થાળમાં ગાંઠિયા સાથે લુણની કટોરી એક આવે. બાકી બધું નિત્યવત્ આવે.

ઉત્થાપનભોગ આવે. સમય થયે ભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. બીડા દૂહેરા ધરાય.

શયન ભોગ સામગ્રી : શયન ભોગની ઝારી દુહેરી ભરાય. શયનભોગમાં નિત્યની તથા અધકીની અનસખડી તથા સખડીની સામગ્રી નીચે મુજબ આવે.

અનસખડી સામગ્રી : નિત્યના થાળમાં ઝબકાપૂરી, મોણની પૂરી, છોંકેલી દાળ, ભુજેના, નિત્યના સંધાણાની કટોરી, લુણની કટોરી તથા નિત્યના શાક બે આવે. તેની બાજુમાં અધકીની સામગ્રીના થાળમાં મિસ્સી પૂરી, કાચા સંધાણાની કટોરી, લુણની કટોરી તથા અધકીના શાક બે આવે.

સખડી સામગ્રી : નિત્યની સામગ્રીમાં સફેદ ભાત, તેમાં ઘીની કટોરી એક, અધકીમાં ચણા ભાત, તેમાં ઘીની કટોરી એક, નિત્યની મગની છડિયલ દાળ, અધકીમાં તુવેરદાળ, નિત્યની કઢી જયારે અધકીમાં બુંદીની છાશ. મિરચનું શાક, પાપડ અડદ તથા મગના, દુધભાતની કટોરી બે, એક નિત્યની તથા એક અધકીની, કટોરીમાં ઘૃત નિત્ય અને અધકીના થાળમાં નિત્ય કરતાં બમણું ધરાય.

શયનભોગ આવે, સમય થયે ભોગ સરે. ઝારી દૂહેરા ભરાય. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા દૂહેરા અરોગે. માલા દૂહેરી ધરાય. વેણુ ધરાય. આરતી બે આવે તેમાં પ્રથમ નિત્યની તથા બીજી મોતીની થાળીની ચાંદીના દિવડાની આવે. હાથ ખાસા કરી, વેણુ વડા કરી, નિત્યવત્ અનોસર થાય.

શ્રાવણ વદિ ૦)) અમાસ (વ્રજ : ભાદ્રપદ કૃષ્ણ ૦)))

વસ્ત્ર : શ્યામ સોનેરી કિનારીનાં, ગોળ કાછની ઈકરંગી.

સાજ : શ્યામ સુતરાઉ સોનેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર હીરાના મુકુટની ટોપી ધરે. તેના ઉપર ત્રણ તુર્રા સોનેરી બાદલાના ધરે. આભરણ હીરાના, માલા બે મોતીની, કુંડલ હીરાના, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

પલના સામગ્રી : આજે ચંદનના પલના આવે. પલનાની સામગ્રીમાં દહીંથરા આવે.

ભાદરવા સુદિ ૧-એકમ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૧)

આજથી રાધાષ્ટમીની વધાઇ બેસે. આજથી દશમ સુધી લીલા શ્યામ વસ્ત્ર ધરાય નહિ.

વસ્ત્ર : ગુલાબી રૂપેરી કિનારીના, ધોતી

સાજ : ગુલાબી રૂપેરી કિનારીનો

આજથી લઈને રાધાષ્ટમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી જે રંગના વસ્ત્ર હોય તે અનુસાર તે જ રંગનો મખમલનો સાજ બંધાય. મખમલના ન હોય તો આપણે અહિં લખ્યા મુજબ બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપી તાખીની, (જરીની) ઉપરણો ધરે નહિ. ધોતી ઉપર ટોપી ધરે ત્યારે ઉપરણો ધરે નહિ. અને ટોપી ધોતી ઉપર ધરે. આભરણ નીલમના, માલા બે, કર્ણફૂલ બે, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

પલના સામગ્રી : આજે પલનામાં ઉપરેઠાની સામગ્રી આવે.

ભાદરવા સુદિ -બીજ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૨)

વસ્ત્ર : લાલ-પીળા લહેરીયાના

સાજ : લાલ-પીળા રાજાશાહી લહેરીયાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપી ફેંદા બાબરાની, કાછા ધરે, આભરણ પન્નાના. માલા બે, કર્ણફૂલ બે, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

પલના સામગ્રી : આજે પલનામાં બાબરની સામગ્રી આવે.

ભાદરવા સુદિ ૩-ત્રીજ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૩)

વસ્ત્ર : સફેદ ધનકના પિછોરા (સફેદમાં ચુંદડી જેવી ટપકીવાળા)

સાજ : સફેદ ધનકનો શ્યામ ધનકના હાંસીયાવાળો સોનેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપી પાંચ તુર્રાની, આભરણ નીલમના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ઝુમકીના ધરે, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

પલના સામગ્રી : આજે પલનામાં ગુજરાતી ખાજાની સામગ્રી આવે.

ભાદરવા સુદિ ૪- ચોથ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૪)

ગણેશ ચતુર્થી - દંડા ચોથ

આજે કાશીવાળા ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજના લાલજી દાદાજી શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજનો ઉત્સવ.

વસ્ત્ર : લાલ ચોફૂલી ચુંદડીના, પિછોરા

સાજ : લાલ રેશમી ચોફૂલી ચંદડીનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની તેના ઉપર ગુંજા ધરે. લોલક બંદી ધરે, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે. ચંદ્રિકા સાદા ધરે.

આજે ચટ્ટા ચોથ હોવાથી નવા રંગીન દંડા આવે. તે પલના સમયે કાષ્ટની તબકડીમાં અને રાજભોગ સમયે બગલાઉ ખિલોનાની થાળીમાં આવે.

પલના સામગ્રી : આજે કુંજ પલના હોઈ નિજતિબારીમાં બગીચાના ચિત્રની પિછવાઈ આવે. કુંજ એકાદશી મુજબ કુંજ બંધાય. પલના લતાપતાના બંધાય. સામગ્રીમાં સેવના લાડુ, મેંદાપૂરી, ચોરાની ગુંજીયા, ફિકામાં પલનાના ખિલોના, ઝારાની ઝીણી સેવ અને મુરબ્બાની કટોરી આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : સખડીમાં તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, મેવાભાત, ભુજેણા, નિત્ય કરતાં અધકીની કચરિયાની થાળી, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી આવે. (આજે મંદિરક્રમમાં સંધ્યા ભોગ સમયે શ્રી...સન્મુખ શેકેલા ઘઉના લાડુ આવે જે શયનના દર્શન ખુલ્યા બાદ શ્રી સન્મુખ ઉડાડવામાં આવે.)

ભાદરવા સુદિ- ૫ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૫)

ઋષિપંચમી - શ્રી ચંદ્રાવલીજીનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : એક દાણાની પીળી ચુંદડીના રૂપેરી કિનારીના, પિછોરા

સાજ : પીળા સાટીનના ઉપર લાલ એક દાણાની ચુંદડીનો રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચુંદડીની કુલ્હે ધરે. આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુલ્હે ઉપર પાન પન્નાનું, બંને છોડ હીરાના ધરે. પાન તથા બંને છોડ ઉપર ત્રણ તુર્રા રૂપેરી બાદલાના ધરે. જોડ ધરે નહિ.

પલના સામગ્રી : આજે કાચનાં પલના આવે. સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરનાં લાડુ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી :ગોપાલ વલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરના લાડુ આવે. સખડીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરનીદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેણાં, નિત્ય કરતાં અધકીની કચરિયાની થાળી, પાપડ આવે. દૂધઘરમાં ઓટેલા દૂધનો મલડો આવે.

ભાદરવા સુદિ ૬-છઠ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૬)

શ્રી લલીતાજીનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : પીળા રૂપેરી કિનારીના, ધોતી ઉપરણા

સાજ : પીળા સાટીનનો રૂપેરી લેસનો બંધાય

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે પગા પીળો, તેના પેચ કોયલી રંગના, આભરણ તારા મંડલના. માલા છ, તેના ઉપર હાર એક તારા મંડલનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુંડલ ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકની ધરે. હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

પલના સામગ્રી : આજે પલનામાં ખરંજના ગુંજાની સામગ્રી આવે.

ભાદરવા સુદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૭)

વસ્ત્ર : કસુંબલ રૂપેરી કિનારીના, પિછોરા

સાજ : કસુંબલ સુતરાઉ રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ હીરાના, માલા ચાર મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કલંગી લૂમની ધરે. કર્ણફૂલ બે, હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

પલના સામગ્રી : અડદની ઘાસની બુંદીના લાડુ (અનસખડીમાં - અડદના લોટમાં ઘીનું મોણ કરી, દહીં પધરાવીને, તેની બુંદી ઘીમાં પાડી, ચાસણીમાં પધરાવીને તેના લાડુ વાળવા)

આજે શયનબાદ સફેદી ઉતરે. **આજે શ્રી યમુનાજલ મથનીમાં ભરી તેના ઉપર ભીનું ગરણું લપેટી રાખવું. આ મુજબ જ્યારે જ્યારે શ્રી યમુનાજલની ઝારી આવે ત્યારે એક દિવસ પહેલાં શ્રી યમુનાજલ મથનીમાં ભરી રાખવું અને તેના ઉપર ભીનું ગરણું લપેટવું.**

મંદિરક્રમમાં આજે મૂઢાજીમાં નવા સાજ-વસ્ત્રો પધરાવવામાં આવે છે. તેમજ સુહાગ પેટીમાં નવા આભરણ પધરાવવામાં આવે છે. કરંડીયો અથવા છાબ જે ચારે બાજુથી મખમલથી મઢેલી હોય અને જેમાં યુગલ સ્વરૂપના કિશોરવયને અનુરૂપ વસ્ત્રો તથા આભુષણ ઢાંકીને સિંહાસન અથવા શય્યાજી પાસે રાખવામાં આવે છે, તેને મૂઢાજી કહેવાય છે.

ભાદરવા સુદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૮)

રાધાષ્ટમી

આજે નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર પલ્લવની બંદનવાર બંધાય.

વસ્ત્ર : કેસરી, વાગો ચાકદાર

સાજ : લાલ મખમલ ઉપર કાચના કારચોબી કામનો

વારે શ્રી...જાગે, નિત્યવત્ મંગલભોગ આવે. **આજે મંગલભોગમાં શ્રી...બડો બાલભોગ અરોગે.** નિત્યવત્ શય્યાની સેવા થાય. પલંગ પોસ, સુજની જન્માષ્ટમીના બિછે. કસના જડાઉ અથવા સોનાના બંધાય. શય્યા ઉપર જન્માષ્ટમીની કેસરી ચાદર ઓઢાડાય.

સમય થયે મંગલભોગ સરે. શૃંગાર તથા અભ્યંગની તૈયારી જન્માષ્ટમી પ્રમાણે થાય. **આજે અભ્યંગ ઉવટણા સહિત થાય. શ્રી સ્વામિનીજીને દૂધથી સ્નાન થાય,** તેથી શ્રી સ્વામિનીજીની શૃંગાર ચોકીની જમણી તરફ મંદિર વસ્ત્ર કરી, સૂકી હળદરથી અષ્ટદલ કમલ કરી તેના ઉપર થાળ એક અધકીનો માંડે. તે થાળમાં સ્નાનની ચાંદીની ચોકી રાખી તેના ઉપર ભીના કંકુનું અષ્ટદલ કમળ કરી તેના ઉપર લાલ દરિયાઈનું ચોવડું પીતાંબર બિછાવી, થાળની જમણી તરફ એક કાષ્ઠની નાની ચોકી ઉપર બૂરૂં મેળવેલા કાચા દૂધનો ડબરો તથા સ્નાન કરાવવા માટે એક લોટી તથા સોનાની તબકડીમાં કંકુ ગુલાબજલથી ભિંજવી અત્તરનું ટીપું તેમાં પધરાવી, લીંબુના ઘાટનો ગોળો

બાંધી તેમાં અંગુઠાથી ખાડો પાડી, અક્ષતની કટોરીમાં અક્ષત રાખી, ગુલાબજલથી ભરીને એક ગુલાબદાની રાખી, પ્રથમ શ્રી...ને શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી, શૃંગાર વડો કરી, ઉવટણા સહિત અભ્યંગ કરાવી, શુધ્ધ સ્નાન કરાવી, અંગવસ્ત્ર કરાવી, તનીયો તથા અલંકાર ધરાવી, ગાદી ઉપર પધરાવે.

ત્યારપછી શ્રી સ્વામિનીજીને શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી રાત્રિના વસ્ત્ર, આભરણ બધા વડા કરી, પીળી દરિયાઈની નવી સાડી ધરાવી, શ્રી હસ્તમાં સોનાની ચુડી અને સોનાના કડાં ધરાવી, શ્રીકંઠમાં સોનાનું તિમનીયુ ધરાવી, બંને ચરણારવિન્દમાં નૂપુર ધરાવી, શ્રી સ્વામિનીજીને દૂધથી સ્નાન કરાવવા માટે થાળમાં ચોકી ઉપર પધરાવે. પ્રથમ કંકુની તબકડી હાથમાં લઇ કંકુની ટીકી બે વખત કરી, બે વખત અક્ષત ચોડી, પછી વડા કરી લોટીથી દૂધથી (શંખથી નહિ) સ્નાન કરાવે.પછી આભરણ, સાડી, વડા કરી, શ્રી સ્વામિનીજીને હાથમાં પધરાવી દૂધના ખાલી ડબરામાં બે લોટી સોહાતા ઉષ્ણ જલથી સ્નાન કરાવી, થોડું અંગવસ્ત્ર કરાવી, ઉવટણા સહિત અભ્યંગ કરાવે. પછી અભ્યંગના થાળમાં ચોકી ઉપર પધરાવી શુધ્ધ સ્નાન કરાવી, શ્રી યમુનાજલથી તથા ગુલાબજલથી સ્નાન કરાવી, અંગવસ્ત્ર કરાવી, લહેંગો, સાડી, ચોલી, ચુડી, ટીકી, અલંકાર ધરાવી ગાદી ઉપર બિરાજમાન કરે. પછી શ્રી...ને શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી શૃંગાર કરે.

શૃંગાર : શ્રી ઠાકોરજીના વસ્ત્ર આભરણ ધરાવવાની રીત :

શ્રી મદનમોહનલાલજીનો શૃંગાર :

શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે, જોડપાંચ ચંદ્રિકાની. વાગો ચાકદાર મોટો ધરવો. શૃંગાર બે જોડીનો માણેક તથા હીરાનો. આજે સોનાની ક્ષુદ્રઘંટિકા ધરે નહિ. બાકી બધો શૃંગાર જન્માષ્ટમી મુજબ આ પ્રમાણે થાય.

પ્રથમ નૂપુર માણેકના ધરાય તેના ઉપર હીરાની જેહર ધરાવવી. પછી કમલપત્ર થાય. ત્યારપછી કટિપેચ તથા બાજુ પહોંચી ધરાવવી. કટિપેચ એક માણેકનો ધરાય તેની નીચે હીરાની પટ્ટીનો કટિપેચ ધરાય. શ્રી હસ્તમાં માણેકના ફોંદનાવાળા બાજુ ધરાય. તેની નીચે હીરાના પટ્ટીના ફોંદના વિનાના બાજુ ધરાય. પહોંચી માણેકની ફોંદનાવાળી ધરાય. તેના ઉપર હીરાની પટ્ટીની પહોંચી ધરાય. તેની આગળ મોતીની શ્રી હસ્તની લડ ધરાવવી. કમલપત્ર સૂકાયા પછી કુલ્હે ધરાય. કુલ્હેનો બધો શૃંગાર જન્માષ્ટમી મુજબ થાય.

પ્રથમ શ્રી કંઠની લડ ધરાય. બે જોડીના ફોંદના (હાંસ) તથા લટકતી બત્તી ત્રણ ધરાય. પ્રથમ માણેકની જોડની પદકવાળી પહેલી માલા ધરાય. તેની નીચે મોતીની જોડની પદકવાળી બીજી માલા ધરાય. તેની નીચે માણેકની જોડની પદકવાળી ત્રીજી માલા ધરાય. તેની નીચે મોતીની જોડની પદકવાળી ચોથી માલા ધરાય. તેની નીચે માણેકની જોડની પદકવાળી પાંચમી માલા ધરાય. તેની નીચે હાર એક માણેકનો પહેલો ધરાય. તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની પહેલા હારની ઉપર ધરાવી, તેની નીચે હાર એક હીરાની જોડનો બીજો ધરાવવો. તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની બીજા હારની ઉપર ધરાય. તેની નીચે હાર એક ઉત્સવનો હીરાનો, તેની નીચે વલ્લભીહાર ધરાય. તેની નીચે કલીનો હાર, (પવિત્રા) તેની નીચે જુઇનો હાર, તેની નીચે કસ્તૂરીની માલા તેની નીચે સોનાનો ચન્દ્રહાર ધરાવી તેની નીચે ગુંજામાલા ધરાવવી.

આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરીને દૂહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો. છ માલા ધરાવી હોય તેના ઉપર પ્રથમ વાઘનખો ધરાવવો. તેની નીચે ટીકા ધરાવવો. તેની નીચે ચોકી ધરાવવી. ટીકા તથા ચોકીના ખાંચામાં પદક મોટો હીરાનો ધરાવવો. હીરાનો નાનો પદક એક વાઘનખા ઉપર ધરાવવો. પછી માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની ધરાવવી. તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની માણેકની ધરાવવી. તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની પન્નાની ધરાવવી. તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની મોટા મોતીની ધરાવવી.

આ પ્રમાણે દૂહેરો શૃંગાર કરી પછી શ્રી કંઠની લડની આગળ ખાંચો રાખ્યો હોય તેમાં આ પ્રમાણે આભરણ ધરાવવા. પ્રથમ શ્રી કંઠની નીચે કંઠાભરણ માણેકનો અથવા હીરાનો ધરાવવો. તેની નીચે મોતીની દુલડી ધરાવવી. તેની નીચે હીરાનો હાંસ ધરાવવો. તેની નીચે મોટા મોતીની કંઠી ધરાવવી. પછી ત્રવલ એક માણેકની વાઘનખા તથા ટીકાની વચમાં વાઘનખાના પદકને શલાકાથી ઉંચો કરીને ધરાવવી, તેની નીચે હીરાની મોટી ત્રવલ એક હીરાના મોટા પદક તથા ટીકાની વચ્ચે ટીકાને શલાકાથી ઉંચો કરીને ધરાવવી. ત્યારપછી માણેકના અથવા હીરાના મકરાકૃત કુંડલ ધરાવવા. પછી બંન્ને શ્રીહસ્તના પહોંચા ઉપર હાથસાંકળા તથા મુદ્રિકા હોય તો ધરાવવી, નહિંતર બંને શ્રી હસ્તમાં હીરાના હસ્તફૂલ એક એક ધરાવવા. પછી શ્રી મસ્તક ઉપર પાનની ઉપર પાંચ ચંદ્રિકાનો સાદો જોડ ધરાવવો. આ પ્રમાણે શૃંગાર કરી શ્રી...ને ગાદી ઉપર પધરાવી હીરાની ચોટી ધરાવવી. પછી શ્રી સ્વામિનીજીને શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી, શ્રી સ્વામિનીજીનો શૃંગાર કરવો.

શ્રી સ્વામિનીજીને શૃંગાર ધરાવવાની રીત :

પ્રથમ શ્રી સ્વામિનીજીને સાડી ધરાવી હોય તે વડી કરી, લહેંગો ધરાવ્યો હોય તે ઉંચો કરી નીચે જણાવ્યા મુજબ ચરણારવિન્દમાં આભરણ ધરાવવા.

પ્રથમ બંને ચરણારવિંદમાં માણેકના નૂપુર ધરાવવા. તેના ઉપર પન્નાના નૂપુર ધરાવવા. તેના ઉપર હીરાના જેહર, જો જડાઉ પાયલ હોય તો હીરાના પાયલ ધરાય અને જેહર માણેકના ધરાવવા. પગપાન બંને ચરણારવિંદના બંને પહોંચા ઉપર ધરાવવા.

ત્યારપછી સાડી ધરાવવી. પ્રથમ સાડીની ઉપર ઉત્સવની માણેકની ફોંદની અથવા હીરાની ફોંદની ધરાવવી. પછી માણેકનો કટિપેચ ધરાવવો. તેની નીચે હીરાની પટ્ટીનો કટિપેચ ધરાવવો. તેની નીચે સોનાની ક્ષુદ્રઘંટિકા ધરાવવી. તે પછી કમલપત્ર કરવું. કમલપત્ર સૂકાઈ જાય પછી શ્રી હસ્તમાં આભરણ ધરાવવા. પ્રથમ બંને શ્રી હસ્તમાં લીલા પોતની ઉત્સવની મોટી ચુડી ધરાવવી. તેના ઉપર ફોંદનાવાળા માણેકના બાજુ ધરાવવા. તેની નીચે હીરાની પટ્ટીના બાજુ ધરાવવા, ચુડીની ઉપરના ભાગમાં પન્નાની પોંચી ફોંદનાવાળી ધરાવવી. ચુડીની આગળ ઉત્સવની મોતીની શ્રી હસ્તની લડ ધરાવવી. તેની આગળ અવકાશ હોય તો હીરાના જડાઉ કડા ધરાવવા. શ્રી કંઠમાં તિમનીયા ધરાવવું. કમલપત્ર સૂકાયા બાદ શ્રીમસ્તકનો શૃંગાર નીચે મુજબ કરવો.

સૌપ્રથમ ચોટી ધરાવવી, ઉત્સવની માણેકની ટીકી ધરાવવી, ઢેરીબંધી માણેકની ધરાવવી, તેના ઉપર ઉત્સવની મોટા મોતીની લડ ધરાવવી, તેના ઉપર છીંકા ધરાવવો. લડ તથા છીંકાના બંને પડછીયા બંને શ્રીકર્ણની નીચેથી લઈને, બંને ભેગા કરીને શ્રી મસ્તક ઉપર ભેરવી દેવા. પછી શ્રી કંઠનો શૃંગાર કરવો.

પ્રથમ ત્રણ જોડીના શૃંગારવાળો ફોંદના (હાંસ) ધરાવવો. હાંસ એવી રીતે ધરાવવો કે પ્રથમ હૃદયની ઉપર ધરાવી હાંસના ઉપરના બંને પડછીયા શ્રી કર્ણની નીચેથી લઇને પાછળની બાજુ મરોડી દેવા. હાંસની નીચેના બંને પડછીયાને કટિ ઉપરથી લઈને પાછળની બાજુ મરોડી દેવા. તથા તેની નીચે ડાબા શ્રી હસ્તની કોણી પાસે તથા કટિના ઉપરના ભાગમાં લટકતી બત્તી એક ધરાવવી. પછી તેની નીચે લટકતી બત્તી એક જાંઘ ઉપર ધરાવવી. તેની નીચે લટકતી બત્તી એક ઘુંટણની નીચે ધરાવવી. આ પ્રમાણે ફોંદના બત્તી ધરાવી પછી મીણની બત્તી ડાબા શ્રીહસ્તની કોણીથી જમણા શ્રી હસ્તના પહોંચા સુધી લગાવવી. ત્યારબાદ પ્રથમ માણેકના જોડની પદકવાળી પહેલી માલા ધરાવવી. આ માલાના બંને પડછીયાની પાસેના મોતી ભેગા કરી લગાવથી ચોંટાડીને ધરાવવી. તેની નીચે માણેકની જોડની પદકવાળી બીજી માલા ધરાવવી. તેની નીચે પન્નાની જોડની પદકવાળી ત્રીજી માલા ધરાવવી. તેની નીચે પન્નાની જોડની પદકવાળી ચોથી માલા ધરાવવી. તેની નીચે મોતીની જોડની પદકવાળી પાંચમી માલા ધરાવવી. તેની નીચે મોતીની જોડની પદકવાળી છઠી માલા ધરાવવી. તેની નીચે હાર એક માણેકનો પહેલો ધરાવવો. તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની પહેલા હારની ઉપર ધરાવવી. તેની નીચે હાર એક પન્નાની જોડનો બીજો ધરાવવો. તેની નીચે માલા એક વિના પદકની મોતીની બીજા હારની ઉપર ધરાવવી. તેની નીચે હાર એક ઉત્સવનો ત્રણ જોડીવાળો હીરાનો ધરાવવો. તેની નીચે વલ્લભીહાર ધરાવવો. તેની નીચે કલીનો હાર ધરાવવો. તેની નીચે જૂઈનો હાર ધરાવી તેની નીચે કસ્તૂરીની માલા ધરાવવી. તેની નીચે સોનાનો ચંદ્રહાર ધરાવવો. **તેની નીચે નવી ગુંજામાલા ધરાવવી.**

આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરીને દૂહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો. છ માલા ધરાવી હોય તેના ઉપરથી પ્રથમ વાઘનખા ધરાવવો. તેની નીચે ટીકા ધરાવવો. તેની નીચે ચોકી ધરાવવી. ટીકા તથા ચોકીની વચ્ચે ખાંચામા પદક એક હીરાનો મોટો ધરાવવો. તથા હીરાનો નાનો પદક એક વાઘનખા ઉપર ધરાવવો. પછી માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની મોતીની ધરાવવી. તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની માણેકની ધરાવવી. તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની પન્નાની ધરાવવી. તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની મોટા મોતીની ધરાવવી. આ પ્રમાણે દૂહેરો શૃંગાર કરીને પછી શ્રી કંઠના તિમનીયાની આગળ ખાંચો રાખ્યો હોય ત્યાં નીચે મુજબ આભરણ ધરાવવા.

પ્રથમ તિમનીયાની નીચે મોટો તિમનીયા હીરાનો ઉત્સવનો ધરાવવો. તેની નીચે હીરાનો હાંસ ધરાવવો. તેની નીચે મોટા મોતીની નાની કંઠી ધરાવવી. તેની નીચે મોતીની મોટી કંઠી ધરાવવી. ત્યારપછી તિહેરો શૃંગાર આ પ્રમાણે કરવો.

પ્રથમ ત્રવલ એક માણેકની વાઘનખા તથા ટીકાની વચ્ચે વાઘનખાના પદકને શલાકાથી ઉંચો કરીને ધરાવવી. તેની નીચે પન્નાની ત્રવલ એક, હીરાના મોટા પદક તથા ટીકાની વચ્ચે ટીકાને શલાકાથી ઉંચો કરીને ધરાવવી. તેની નીચે ત્રવલ એક હીરાની મોટી ચોકીની તથા હીરાના પદકની વચ્ચે હીરાના પદકને ઉંચો કરીને ધરાવવી. તે પછી બંને શ્રી હસ્તના પહોંચા ઉપર હાથસાંકળા હોય તો ધરાવવા. નહિંતર બન્ને શ્રી હસ્તમાં હસ્તફૂલ ધરાવવા. પછી શ્રી મસ્તક ઉપર માંગથી શીખા સુધી બત્તી એક મીણની ધરાવવી. તે પછી હીરાનો ટીકો ધરાવવો. તેના ઉપર હીરાનું શીશફૂલ ધરાવવું. તેના ઉપર જમણા ઝુકાવની કલગી ધરાવવી. કલગીની જમણીબાજુ માણેકનો સૂર્ય તથા ડાબી બાજુ અર્ધચંદ્રાકાર ચંદ્રમાં ધરાવવો. સૂર્ય તથા ચંદ્રમાની નીચે પીપરપત્તું ધરાવી પછી ઉત્સવની નથ ધરાવવી.

ત્યારપછી સાડીનો છેડો શ્રી મસ્તક ઉપર ઓઢાડી દેવા માટે રાખ્યો હોય તે શ્રી મસ્તક ઉપર ઓઢાડી, ઢેરી બંધીના બંને પડછિયા કર્ણફૂલ સાથે બંને તરફ ચોંટાડી દેવા. આ પ્રમાણે શૃંગાર કરી શ્રી સ્વામિનીજીને બિરાજવાની ગાદી ઉપર પધરાવવા.

શૃંગાર કર્યા બાદ શ્રી યુગલસ્વરૂપને જોડની ફૂલની માલા ધરાવવી.

પલના સામગ્રી : નિત્યથી અધિક બદામમિશ્રીની ડેલી તથા ઉત્સવના ખિચડી મેવાની કટોરી એક, અનસખડીમાં જલેબી, મેંદાપૂરી, ફિકામાં પલનાના ખિલોના તથા ઝારાની ઝીણી સેવ, કચોરી, ગુંજીયા આવે. ઋતુ અનુસાર તરમેવા ચાર આવે. તેની સાથે મુરબ્બાની કટોરી તથા લુણ, મિરચની કટોરી એક, એક આવે.

ભોગ મંદિરમાં શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકી ઉપર સૂકી હળદરનો ચોક પૂરાય.

રાજભોગ સામગ્રી :

દુધઘર સામગ્રી : કેસરીયા બરફી, સફેદ પેંડા, કેસરી ગુંજીયા, સફેદ મેવાટી, સફેદ તવાપૂરી, કેસરી બાસુંદી, ઓટેલા દૂધનો મલડો, દૂધપૂરી,મલાઈ, માખણ, મિશ્રી, મીઠું દહીં, છોંકેલું દહીં, ખાંડઘરની સામગ્રીમાં ગુલાબકતલી, રસખોરા, ખડબૂજાના બીજની કતલી, ચિરોંજીની કતલી, નારંગીનું બિલસારૂ,સાબોની, ગજક, રેવડી, તિનગિની, પોનાપટ્ટી, સઠેલી તથા પગે મેવા બે જાતનાં, તળેલા મેવા છ જાતના, સૂકોમેવો આઠ જાતનો, મિશ્રીનો પણો, ઉત્સવના સંધાણા બે જાતના ખારેક તથા પીપરનાં, પંજરી તથા ઋતુ અનુસાર બધી જાતના લીલા મેવા આવે. તેની સાથે બૂરાની કટોરી એક તથા લુણ મિરચની નાની કટોરી એક એક આવે.

અનસખડી સામગ્રી : સફેદ ફેણી, કેસરિયા ફેણી, જલેબી, દહીંના મનોહરના લાડુ, ઠોર, શિખરનવડી, અધકીમાં સંજાબની ખીર, ફિકામાં અડદની દાળની કચોરી, મગની દાળના ગુંજીયા, ઝારાની સેવ, સક્કરપારા, મેંદાપૂરી, ભુજેના અળવી તથા આલુના, છાશવડાં, કચરિયા બે જાતની, તિલવડી, ઢેબરી, કાચા સંધાણા, અધકીમાં શાક બે આવે. બીજું બધું નિત્યવત્ આવે.

સખડી સામગ્રી : પાટિયાની સેવ, પાંચ જાતનો ભાત, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીના શાક ચાર, તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજું શાક ભરમા ભીંડાનું, ત્રીજું શાક તુરિયા તથા આખાચણાની મિલોનીનું, ચોથું શાક કાચા ચિભડાં તથા મગની વડીનું મિલોનીનું આવે. અધકીના ચાર જાતના ભુજેના, કઠોળ બે જાતના જેમાં ચોળા તથા વાલ આવે. ચાર જાતનાં કચરિયાં, પાપડ, મિરચફલ, તિલવડી, ઢેબરી આવે.

ઉપર લખ્યા મુજબ રાજભોગ સામગ્રીની તૈયારી કરી સજાયા બાદ **આજે ઝારી શ્રી યમુનાજલની ભરી યથા સ્થાને પધરાવવી.** શ્રી...ને બિરાજવાની આરસપહાણની ચોકી ઉપર સૂકી હળદરનો ચોક પૂરી એક થાળમાં તિલકની તૈયારી કરવી.

તિલકની તૈયારી : કંકુ, અક્ષત, બીડા નંગ ચાર, શ્રીફળ બે, ભેટ, ન્યોછાવર, આરતી માટે ચૂનનો દિવડો, મુઠીયા, રાઈ, લુણ તૈયાર રાખવા. સુગંધી મિલાવેલ ચંદનની કટોરી એક, ગુલાલની કટોરી એક, અબીલની કટોરી એક, ચુવાની કટોરી એક ખેલાવવા માટે રાખવી. ગુલાબજલથી ભરેલી ગુલાબદાની એક સિંહાસન ઉપર રાખવી. નિજમંદિર તથા શય્યામંદિરના દ્વારની દેહરી ઉપર ભીની હળદર માંડવી તથા જન્માષ્ટમી મુજબ કુમકુમના થાપા લગાવવા.

શ્રી...ભોગમંદિરમાં રાજભોગ અરોગવા પધારે અને ત્યાં ભોગ આવ્યા પહેલાં તિલક થાય.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ રાજભોગ સામગ્રી તથા તિલકની તૈયારી થયા બાદ શ્રી...ભોગમંદિરમા પધારે. રાજભોગની માલાનો જોડ ધરાવવો. (ફરીથી રાજભોગ સર્યે જોડ ધરવી નહિ) આરતી પ્રગટે, ઝાલર, ઘંટા, શંખનાદ થાય, કીર્તન થાય, શ્રી...ને દંડવત કરી **પ્રથમ શ્રી મદનમોહનલાલજીને તિલક અક્ષત કરવા. ત્યારબાદ શ્રી સ્વામિનીજીને ટીકી અક્ષત કરી માલા બે ધરવી.** તેમાં એક કમલની માલા ધરવી. બીડા બે-બે ડાબી તથા જમણી બાજુ બિરાજવાની ગાદી પાસે આરસપાણની ચોકી ઉપર ધરવા. (શ્રી મહાપ્રભુજીને આજે તિલક થાય નહિ.) પછી ચંદન, ગુલાલ, અબીલ અને ચોવાથી શ્રી...ની માલાને સૂક્ષ્મ ખેલાવી, ભેટ ના રૂપિયા તથા શ્રીફળ બે ભેટ ધરી, શ્રી સ્વામિનીજીની માલાને ચંદન, ગુલાલ, અરગજા, ચુવાથી બહુજ સૂક્ષ્મ રીતે ખેલાવવી. પછી મુઠીયાં વારી આરતી કરવી. રાઈ, લુણ, તથા ન્યોછાવર કરી હાથ ખાસા કરવા. ઝાલર, ઘંટા, શંખનાદ, બંધ થાય.

છડિયલ દાળથી થાળ સાની તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ થાય અને રાજભોગ આવે. સમય થયે ભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...ને નિજમંદિરમાં સિંહાસન ઉપર પધરાવવા અને ત્યાં શ્રી...બીડા અરોગે. ખંડ, પાટ, ચોકી લગાવી, ગેંદ ચોગાન ઠાડાં કરી, ઝારી, કુંજો આબખોરો ભરી યથાસ્થાને પધરાવવા. વેણુ વેત્ર ધરાય. (વેત્ર બે ધરાય-એક હીરાનું તથા એક માણેકનું) નાની અને મોટી આરસી દેખાડી આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય. ત્યારબાદ આરસી મોટી તથા નાની દેખાડી વેણુ વેત્ર વડા કરવા. માલા વડી થાય નહિ. માલા ઉત્થાપનનાં દર્શન પહેલાં વડી થઈને સિંહાસન ઉપર રહે. (સંધ્યા આરતી પછી માલા સિંહાસન ઉપરથી ઉપડે. શ્રી મહાપ્રભુજીની માલા વડી થાય) ત્યારબાદ પેંડો બિછાવી નિત્યવત્ અનોસર થાય.

(રાધાષ્ટમીના તિલકનો ક્રમ ઉપર લખ્યો તે રાજભોગ આવતાં પહેલાંનો છે. રાજભોગ સર્યા પછી પણ તિલકનો ક્રમ છે. તેમજ શ્રી સ્વામિનીજી ન બિરાજતાં હોય ત્યાં ભાવનાથી શ્રી સ્વામિનીજી પધારે તે ક્રમ પણ છે. ભાવનાથી શ્રી સ્વામિનીજી પધારે તે ક્રમ વૈષ્ણવોને ત્યાં ન હોય. તેમજ આપણે ત્યાં શ્રી ગોપીનાથજી ની હવેલીમાં શ્રીમદનમોહનલાલજી શ્રી સ્વામિનીજી સહિત બિરાજતાં હોઈ ઉપર લખેલ તિલકનો ક્રમ રાજભોગ આવતાં પહેલાનો છે. માટે તે દર્શાવેલ છે. રાધાષ્ટમીનો આટલો મોટો સેવાક્રમ વૈષ્ણવોને ત્યાં હોય નહિ. છતાં સેવા એ સાગર છે અને તે અથાગ છે એ દર્શાવવા નિધિનો સેવાક્રમ અત્રે જણાવેલ છે.)

સાંજની સેવાનો ક્રમ :

શંખનાદ - ઘંટાનાદ થાય. શ્રી...ની તિલકની માલા વડી થાય જે ચંગેરમાં રાખે. માલા તથા તિલકનાં બીડા સંધ્યાઆરતી પછી ઉઠે. ત્યારબાદ ઝારી, કુંજો, આખબોરો ભરી યથાસ્થાને પધરાવવા. (મંદિરમાં આજે ઉત્થાપનભોગ અને સંધ્યા ભોગ સાથે આવે.)

ઉત્થાપનભોગ સામગ્રી : આજે અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવનો ખિચડીમેવો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શય્યામંદિરની સેવા :

ઉત્થાપનભોગ આવ્યે શય્યાજીની સેવા કરવી. આજે આખા શય્યા મંદિરમાં લાલ સાટીનની તેહ (ગાલીચો) બીછાવવી. તેના ઉપર શ્રી...ની શય્યા પધરાવી તેની પાંગતે નિત્યની સાંગામાચી માંડી, તેની ડાબી બાજુ મૂંઢાજીને પધરાવી તે સાંગામાચીની જમણી બાજુ પંખા રાખવાની ચોકીની જગ્યાએ સુહાગપેટી રાખવી. સુહાગપેટીની ઉપરની તરફ પડઘાની સામે પંખાની ચોકી માંડવી. નિજમંદિરમાં પડતા શય્યામંદિરના દ્વાર સામે ચાર કલશવાળી તૈયારીની ચાંદીની મોટી સાંગામાચી માંડી તેના ઉપર પીઠકથી લગાડીને ચાંદીની મોટી આરસી રાખવી તથા તે સાંગામાચીની ઉપર લાલ મખમલની પાતળી યાદી બિછાવી તેની બંને બાજુ ચાંદીના કઠોડા માંડી અનોસરના પડઘા માંડવા.

રાત્રિના અનોસરની દૂધઘરભોગ સામગ્રી :

કેસરી બરફી, સફેદ પેંડા, કેસરી ગુંજીયા, સફેદ મેવાટી, સફેદ તવાપૂરી, માખણ, મિશ્રી, મલાઈ, દૂધપૂરી, કેસરી, બાસોંદી, અધોટાનો, મલડો, મીઠું દહીં, છોંકેલું દહીં, ગુલાબકતલી, રસખોરા, ખડબૂજાના બીની કતલી, ચારોલીની કતલી, પગે મેવા બે જાતના, તળેલા મેવા છ જાતનાં, સૂકા મેવા આઠ જાતનાં આવે. પાતળી સામગ્રીમાં ચમચા, કટોરી પધરાવી તેના ઉપર સૂકી પાતળ ઢાંકી, રેશમી ચોરસો ઢાંકવો.

ચાંદીની મોટી સાંગામાચીની જમણી બાજુ પડઘો એક માંડી તેના ઉપર એક થાળમાં અધકીનાં બીડા આઠ તથા નિત્યના બીડા ચાર કુલ મળી બાર બીડા તથા બરાસની કટોરીમાં નિત્યનું તથા અધકીનું બરાસ પધરાવવું. તેજાનાની કટોરીઓ ધરવી. સોનાની ચંદનની બરણીમાં બરાસ તથા સુગંધી જલ મિલાવી બીડાવાળા થાળમાં બધું પધરાવવું.

ઉત્થાપનભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, શ્રી...ને માલા ધરાય. (ભોગના દર્શન ખૂલે) આજે ઢાઢીલીલા ભોગથી શયનના દર્શન બંધ થાય ત્યાં સુધી થાય. સંધ્યાઆરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય. શ્રી...ના કુલ્હે ઉપર હીરાના પડછીયાવાળું શીશફૂલ અને શ્રી કંઠમાં મોટા મોતીની નાની કંઠી ધરે. શ્રી સ્વામિનીજીને આભરણ આ પ્રમાણે રહે; તેમાં બાજુ, પોચી, કટિપેચ, નૂપુર, જેહર આ બધું રહે. સોનાની ક્ષુદ્રઘંટિકા વડી થાય, શ્રી મસ્તકનો શૃંગાર ઢેરીબંધી, લડ, છીકાં રહે. શીશફૂલ, કલગી, પિપરપત્તા વડા થાય. શ્રી કંઠમાં મોટા મોતીની ઉત્સવની છ માલાની જોડમાંથી પહેલી, બીજી, ત્રીજી તથા ચોથી માલા રહે. તેના ઉપર મોતીની તિલડી તથા હીરાની ત્રવલ ધરે.

ત્યારબાદ શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડીની છાશ, રતાળુનું મરીવાળું શાક, પાપડ તથા બીજી સામગ્રી બધી નિત્યવત્ આવે.

સમય થયે ભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. ત્યારબાદ શ્રી...ને માલા ધરાય અને શયનઆરતી થાય. (ઉપરણા બે તથા રૂપિયા બે શ્રી...ના ઉપરથી વારીને રૂપિયા બે તથા ઉપરણો એક ઢાઢીને તથા ઊપરણો એક ઢાઢણને ઓઢાડાય) ત્યારબાદ નિત્યવત્ અનોસર થાય.

ભાદરવા સુદિ ૯-નોમ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ -૯)

વસ્ત્ર : કેસરી, વાગો ચાકદાર મોટો ધરે.

સાજ : રાધાષ્ટમીનો રહે

શૃંગાર : રાધાષ્ટમી મુજબ થાય. તેમાં શ્રી મદનમોહનલાલજીને હીરાના બાજુ પોંચી તથા હીરાનો હાર ધરાય નહિ. બાકી બધો શૃંગાર રાધાષ્ટમી મુજબ થાય.

શ્રી સ્વામિનીજીને હીરા તથા માણેકનો બે જોડીનો શૃંગાર થાય. શ્રી કંઠનો શૃંગાર રાધાષ્ટમી મુજબ થાય. તેમાં પન્નાનો હાર, માલા તથા સોનાની ક્ષુદ્રઘંટિકા ધરે નહિ. **આજે શ્રી સ્વામિનીજીને સ્નાન થાય નહિ. ચોટી, ચુડી, કમલપત્ર, વડા ન થાય.** વસ્ત્ર વડા કરીને એક વસ્ત્ર જલથી ભીંજવીને ભીનું અને ત્યારબાદ સૂકું એમ બે વખત ભીનું સૂકું અંગવસ્ત્ર કરવું અને કમલપત્ર પોંછાય નહિ. તેનું ધ્યાન રાખવું. ત્યારબાદ શ્રી સ્વામિનીજીને શૃંગાર કરવો.

આજે કુંજો, આબખોરો તથા મોટી આરસી આવે નહિ.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં સેવના લાડું

સખડી સામગ્રી : છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, પાપડ આવે.

ભાદરવા સુદિ ૧૦-દશમ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૧૦)

વસ્ત્ર : કસુંબલ રૂપેરી કિનારીના, પિછોરા

સાજ : કસુંબલ રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ મોતીના, માલા ચાર તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ચંદ્રિકા સાદા (છોટી ધરે) હમેલ, હાંસલી, પેંજની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : સખડીમાં તુવેરની દાળ તથા વડીની કઢી આવે.

ભાદરવા સુદિ ૧૧-એકાદશી (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૧૧)

દાન એકાદશી

ગો. શ્રી જયવલ્લભલાલબાવાશ્રી (લાલનશ્રી) નો જન્મદિવસ પ્રા. સં. ૨૦૫૨

આજે નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર પલ્લવની બંદનવાર બંધાય

વસ્ત્ર : કસુંબલ (લાલ) રૂપેરી કિનારીના, કાછની દુરંગી તેમાં ઉપરની કોયલી, નીચેની કસુંબલ. લાલ રેશમી લાંબો પટકો ગાતીનો ધરે.

સાજ : દાનના ચિત્રનો સાજ બંધાય

શૃંગાર : મુકુટ માણેકનો, આભરણ માણેકના, કુંડલ મયુરાકૃત, આભરણ બધા ઉત્સવના ધરે. તિલક, લેસર, લર, કંઠી, કૌસ્તુભ ધરે. માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક પન્નાની, તેના ઉપર વલ્લભીહાર,તેના ઉપર જુઈનો હાર, તેના ઉપર પવિત્રા, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. શ્રી કંઠનો શૃંગાર દૂહેરો થાય. ત્રવલ બે ધરે. તેમાં એક માણેકની તથા એક હીરાની ધરે. **દાનના દિવસોમાં જ્યારે મુકુટનો શૃંગાર હોય ત્યારે ચોટી ધરે નહિ.** બાકીનાં શૃંગારમાં ચોટી ધરે.

શ્રી સ્વામિનીજીના શ્રી મસ્તક ઉપર લડ, છીકા, પીપરપત્તા, શીશફૂલ માણેકનું, તેના ઉપર હીરાની કલગી, તથા ચુડી, ટીકી ઉત્સવની ધરે. ઝારી, બંટા, ગેંદ, ચોગાન સોનાના, ચોપટનો પટ લાલ મખમલનો કલાબતુના કામનો. સોગઠાં, પાસા જડાઉ આવે. વેત્ર બે ધરે, તેમાં એક માણેકનો તથા એક હીરાનો. સંધ્યાઆરતી સમયે નિત્યવત્ વેણુ વેત્ર ધરાય. વેત્ર એક સોનાનો ઠાડો ધરાવવો.

દૂધઘરમાંથી દાનભોગની હાંડીઓ નીચે દર્શાવ્યા મુજબ આવે :

કેસરી દૂધની હાંડી બે, સફેદ દૂધની હાંડી બે, મીઠું કેસરીયા દહીં હાંડી બે, ખાટા દહીંની હાંડી બે, વઘારેલું દહીં ચપ્પન બે, શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકી ઉપર જમણી બાજુ કાષ્ઠની ચોકી રાખી તેના ઉપર પધરાવવું. **દાનની હાંડીઓમાં તેરની તેરવવી નહીં.** આજથી લઈને ભાદરવા વદિ અમાસ સુધી એક દિવસ મીઠું દહીં, સફેદ દુધ, અને એક દિવસ ખાટું દહીં અને કેસરીયા દૂધ ફરતું ફરતું આવે. દહીં તથા દૂધ શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકી ઉપર જમણી બાજુ પધરાવવું.

પલના સામગ્રી : નિત્યથી અધકી બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડીની કટોરી, નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં મનોહરના લાડુ તથા મીઠું શાક આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, દહીભાત, ભુજેના કચરિયા બે જાતની, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ, પાપડ આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડીની કટોરી, નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

સંધ્યા આરતી સમયે ઠાડું વેત્ર ધરે.

પલના તથા રાજભોગની અધકીની સામગ્રી : તેમાં ચાર પ્રકારની દૂધઘરની તેમજ પાંચ પ્રકારની અનસખડી સામગ્રી અધકીની આવે.

દાન એકાદશી અને વામન જયંતિ સાથે હોય તેની વિગત

પલ્લવની બંદનવાર નિજ મંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : કેસરી રૂપેરી કિનારીના. કાછની દુરંગી જે ઉપર લાલ અને નીચે કેસરી હોય.

સાજ : દાનના ચિત્રનો, સિંહાસન વગેરે કેસરી (વામનજીના)

શૃંગાર : **આજે અભ્યંગ થાય.** શૃંગાર મુકુટનો, આભરણ માણેકના બાકી બધો શૃંગારનો ક્રમ દાન એકાદશી મુજબ સમજવો. તેમાં કુંડલ હીરાના ધરે વિશેષમાં હમેલ ધરે, ચોટી ધરે નહી.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા ઉત્સવના મેવાની ખિચડી, નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં મનોહરના લાડુ, ખરંજના ગુંજા આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, દહીંભાત, ભુજેના, કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. **એકાદશીનો ફલાહાર ભોગ આજે રાજભોગમાં ન આવે. આજે જયંતિનો ફલાહાર ભોગ ઉત્સવભોગમાં આવે.**

આજે સંધ્યા આરતી સમયે ઠાડું વેત્ર ધરે. સંધ્યા આરતી બાદ શૃંગાર વડો થાય કેસરી કુલ્હે ધરાય. કુલ્હેમાં તાઈત માણેકનો ધરે (જડાઉ કુલ્હે), શ્રી કંઠમાં માલા એક મોતીની ધરે.

શયનભોગ સામગ્રી : સખડીમાં છડિયલ દાળ અને પકોડીની છાશ આવે.

દાન એકાદશી અને વામન જયંતિ સાથે થઈ ગયા હોય તો બીજે દિવસે સાજ કેસરી દોરિયાનો રૂપેરી કિનારીનો બંધાય. વસ્ત્ર કેસરી, શૃંગાર, કુલ્હેનો થાય. અને કિરીટનો પણ થાય. વિશેષ કરીને કુલ્હેનો શૃંગાર થાય. ધોતી ઉપરણા ધરાય. આભરણ હીરાના ધરે અને શૃંગાર વામન દ્વાદશીમાં લખ્યા મુજબ થાય.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં મીઠું શાક આવે અને સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરની દાળ, પકોડીની કઢી, પાપડ આવે.

ભાદરવા સુદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : ભાદ્રપદ શુક્લ ૧૨)

(વામન દ્વાદશી)

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : કેસરી જન્માષ્ટમીના. ધોતી ઉપરણા મલમલના જન્માષ્ટમીના વસ્ત્રની સાથે બનીને આવ્યા હોય તે ધરવા. ધોતી લટકતી ધરવી, આગળની પાટલીનો નીચેનો છેડો ખોસવો નહિ. લટકતો રહે. ઉપરણો કંધા ઉપરથી બંને બાજુએ છેડો લટકતો રહે તે રીતે ધરાવવો.

સાજ : કેસરી દોરીયાનો

ઝારી, બંટા, ગેંદ, ચોગાન, સોનાના. ચોપડ લાલ મખમલ ઉપર કલાબતુના કામની, સોગઠાં, પાસા, જડાઉ અને આરસી મોટી આવે.

શૃંગાર : **અભ્યંગ થાય.** શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે કેસરી જન્માષ્ટમીવાળી આભરણ હીરાના ધરે. જેહર ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર ની કુલ્હેના આભરણ જન્માષ્ટમી મુજબ ધરે, તેમાં કુલ્હેની કલંગી તથા પન્નાનો પેચ ધરે નહિ. માલા પાંચ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર માલા એક પન્નાની જોડની છઠી ધરે. તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ત્રવલ માણેકની, પન્નાની તથા હીરાની ધરે. ચોટી ધરે. જોડત્રણ ચંદ્રિકાની સાદી ધરે. કુંડલ હીરાના ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા ઉત્સવના મેવાની ખિચડી તથા નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં ખરંજના ગુંજા, મીઠું શાક, ઉત્સવના સંધાણા બે આલુ તથા અળવીના આવે.

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, નિત્ય કરતાં અધકીનાં શાક બે, તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજુ શાક ભરમાં ભીંડાનું, ભુજેના એક જાતનાં, નિત્ય કરતાં અધકીમા કચરિયા ચાર જાતની, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ પાપડ આવે.

રાજભોગ આવ્યે પંચામૃતની તૈયારી નીચે મુજબ કરવી : આ મંદિરક્રમ છે, વૈષ્ણવોને ત્યાં આવે નહિં.

એક કાષ્ઠની નાની ચોકી ઉપર ગુલાબજલ પધરાવી બાંધેલ નવું કુમકુમ તિલકવારી તબકડીમાં રાખવું. એક કટોરીમાં અક્ષત રાખવા. એક ગુલાબદાનીમાં ગુલાબજલ રાખવું. પંચામૃતવારા શ્રી શાલીગ્રામજીને ઓઢાડવાનું પિતાંબર એક નાનું અને તેમને ધરાવવાની ફૂલની નાની માલા, અંગવસ્ત્ર એક, તબકડીમાં તુલસીદલ તથા તુલસીના પત્તા રાખવા, સંકલ્પ માટે શીતલ જલની લોટી એક ભરીને રાખવી. કાષ્ઠની એક બીજી ચોકી ઉપર લીલી પાતળ બિછાવી તેના ઉપર પંચામૃતની વસ્તુઓ રાખવી. તેમાં દૂધ, દહીં, ઘી, બુરૂં, મધ (સહેત) આ બધાની એક એક કટોરી, શીતલ જલની ઝારી એક, ઉષ્ણ જલની ઝારી એક, ચંદનની કટોરી એક, પંચામૃત દેવાની કટોરી એક, આ પ્રમાણે પંચામૃતની તૈયારી કરવી. અને પંચામૃત માટે સ્નાનવાળા નાના થાળમાં ચાંદીનો ગોળ પીઢા રાખી તેની ઉપર ભીના કુમકુમનું અષ્ટદલ કમલ કરી તેના ઉપર લાલ દરીયાઈનું ચોવડું પીતાંબર બિછાવવું. શંખ એક પંચામૃત કરાવવા માટે, શંખ રાખવાની પડઘી એક અને સૂકી પીસેલી હળદરની નાની કટોરી એક આ પ્રમાણે બધી વસ્તુઓ તૈયાર રાખવી.

સમય થયે રાજભોગ સરે. આચમન મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા અરોગે. શ્રી...ને માલા ધરાય. સિંહાસનની ઝારી ભરાય. શ્રી...ના સિંહાસન આગળ મંદિરવસ્ત્ર કરી સૂકી હળદરનો અષ્ટદલ કમલ કરી તેના ઉપર પંચામૃત કરાવવાનો પહેલેથી જ પીઢા માંડી ને તૈયાર રાખ્યો હોય તે પધરાવવો. તે થાળની જમણી બાજુ તિલકની તૈયારીની ચોકી રાખવી. થાળની ડાબી બાજુ પંચામૃતની તૈયારીની ચોકી માંડી રાખવી. ત્યારબાદ શ્રી ગિરિરાજજી શાલીગ્રામજીવાળા ખંડમાંથી ગોળ નાના શ્રી શાલીગ્રામજી પધરાવી પંચામૃતના થાળમાં પીઢા ઉપર પધરાવવા. ઝાલર, ઘંટા, શંખનાદ, થાય. ત્યારબાદ પંચામૃત કરાવવા બેસવું. મસ્તક ઝુકાવી, પ્રભુની આજ્ઞા માંગી, કુમકુમની તબકડી હાથમાં લઈ શ્રી શાલીગ્રામજીને બે વખત તિલક કરવું. બે વખત અક્ષત ચોડવા. સગદ્ય પંચાક્ષરમંત્રથી શ્રી શાલીગ્રામજીને તુલસીદલ સમર્પવાં. શંખમાં, પંચામૃતની બધી વસ્તુઓમાં તથા શીતલજલની ઝારીમાં તુલસીપત્ર પંચાક્ષરમંત્રથી પધરાવવા. પંચામૃત કરાવવાળા ડાબા હાથમાં જલની લોટી લઈ જમણા હાથથી ક્ષોત્ર આચમન અર્થાત્ આચમનના ભાવથી જમણા કાનમાં **કેશવઃ નારાયણઃ માધવઃ** કહીને ત્રણ વખત જલનો સ્પર્શ કરાવવો. પછી પ્રાણાયમ કરી સંકલ્પવાળી લોટીથી હાથ ખાસા કરી જમણા હાથમાં જલ અક્ષત લઈ સંકલ્પ કરવો. સંકલ્પનું જલ પૃથ્વી ઉપર છોડવું. શ્રી શાલીગ્રામજીને તિલક અક્ષત કર્યા હોય તે વડા કરી, મસ્તક ઝુકાવી શ્રી મહાપ્રભુજી આદિનું સ્મરણ કરી શ્રી...ની આજ્ઞા માંગી શંખ હાથમાં લઈ પંચામૃત કરાવવું. પ્રથમ દૂધથી, પછી

દહીંથી, ઘીથી, બુરાથી, મધથી ત્યારપછી બે શંખ શીતલજલથી સ્નાન કરાવવું. ત્યારપછી શ્રી શાલીગ્રામજીને હાથમાં પધરાવી ચિકાશ હોય તે બુરાથી દૂર કરીને સ્નાન કરાવી પછી ખાલી કટોરી માંડી તેના ઉપર હાથ રાખી ચંદનથી સ્નાન કરાવવું. બીજા મોટા ખાલી કટોરામાં ઉષ્ણજલથી સ્નાન કરાવવું. પછી અંગવસ્ત્ર કરાવી શ્રી...ની ગાદી ઉપર વચ્ચોવચ્ચ શ્રી...ની આગળ પધરાવવા. પીતાંબર ઓઢાડવું. શ્રી શાલીગ્રામજીને તિલક કરી અક્ષત ચોડવા. નાની ફૂલની માલા ધરાવવી. તુલસીદલ હાથમાં લઈ સગદ્ય પંચાક્ષરમંત્રથી શ્રી...ના ચરણારવિન્દમાં તુલસીદલ સમર્પવા. શ્રી શાલીગ્રામજીને પણ પંચાક્ષરમંત્રથી તુલસીદલ સમર્પવા. **(આજે જે સ્વરૂપને પંચામૃત થયું હોય તે સ્વરૂપને તિલક થાય. બીજા કોઇ સ્વરૂપને તિલક થાય નહિ.)** ઝાલર, ઘંટા, શંખનાદ, બંધ થાય. પંચામૃતનો સાજ ઉઠાવી મંદિરવસ્ત્ર કરવું. પછી શ્રી...ના સિંહાસન ઉપર કાષ્ઠની ગુજરી માંડી તેના ઉપર શીતલ ભોગની હાંડી ધરી તેરની તેરાવવી. પછી સિંહાસન આગળ પડઘો એક સખડીભોગ ધરવા માટે માંડવો. સિંહાસનની ડાબી બાજુ ચોકી એક અનસખડીભોગ ધરવા માંડવી. સિંહાસનની જમણીબાજુ મોટી ચોકી એક દૂધઘર ભોગ ધરવા માટે માંડવી. ચોકી એક ફલાહારનો ભોગ ધરવા માટે અનસખડીની ચોકીની પાછળની બાજુ ધરી તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવી (બધી ચોકી ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી) ભોગ પધરાવવો.

દૂધઘર ભોગ : દૂધઘરભોગ ધરવા માટે ચાંદીના એક થાળમાં સામગ્રી સાજવી. તેમાં કેસરી બરફી, સફેદ પેંડા, અધોટાનો મલડો, કરમદાનું બિલસારૂ, પગે મેવા બે જાતનાં, તળેલા મેવા ચાર જાતના, સૂકા મેવા આઠ જાતના, ઋતુ અનુસાર લીલો મેવો બધી જાતનો, તેની સાથે બુરાની કટોરી એક તથા લુણ મરીની નાની કટોરી એક એક આવે. આ દુધઘરભોગ સામગ્રીનો થાળ શ્રી...ના સિંહાસનની જમણીબાજુ ચોકી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવવો.

અનસખડી ભોગ : સક્કરપારા, છુટી બૂંદી, દહર વડી, મીઠું શાક તથા નિત્યના કેરી વગેરેના સંધાણાની કટોરી એક આવે. સિંહાસન પાસે અનસખડી ભોગ ધરવા માટે ચોકી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર બધી સામગ્રી પધરાવવી.

ફલાહાર ભોગ : એક થાળમાં ફલાહારભોગ સાજવો. તેમાં શીરો, પૂરી, સેવ, ખીર, કઢી, ભુજેના કુટીના લોટના, સૂકું રાયતું, આલુનું શાક, રતાળુનું પાતળું શાક, પીસેલા લુણ મરીની કટોરી એક એક આવે. આ થાળ શ્રી...ની પાસે અનસખડીભોગની પાછળ મોટી ચોકી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવવો.

સખડી ભોગ : તેમાં દહીંભાત અને નિત્યના કેરી વગેરે સંધાણાની કટોરી એક આવે. આ સામગ્રી સિંહાસન આગળ પડઘો એક માંડી રાખ્યો હોય તેના ઉપર પધરાવવી. ત્યારપછી હાથ ખાસા કરવા.

હાથ ખાસા કરી, પોંછી, દૂધઘર, અનસખડી તથા ફલાહાર ભોગની સામગ્રીમાં ચમચા-કટોરી પધરાવવા. તુલસી શંખોદક, ધૂપ, દીપ થાય.

સમય થયે ભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. બીડા અરોગે. ભોગની ચોકી ઉઠાવી, તે જગ્યાને જલથી ખાસા કરી મંદિરવસ્ત્ર કરવું. પછી સિંહાસન પાસે ખંડ, પાટ, ચોકી નિત્યવત્ માંડી, ગેંદ ચોગાન ઠાડા કરી ત્રસ્ટી માંડવી. સિંહાસનની તથા અનોસરની ઝારી નિત્યવત્ ભરાય. વેણુ વેત્ર ધરાય, નાની, મોટી આરસી બતાવાય. રાજભોગ આરતી મોતીની થાળીની ચાંદીના દિવડાની થાય. હાથ ખાસા કરી મોટી-નાની આરસી દેખાડી વેણુ વેત્ર વડા થાય. શ્રી...ની માલા વડી થાય. જે શ્રી શાલીગ્રામજીને પંચામૃત થયું હોય તેમને શ્રી...ના સિંહાસન ઉપરથી

પીતાંબર અને માલા સહિત પધરાવી શ્રી ગિરિરાજજી શ્રી શાલીગ્રામજીના ખંડમાં યથાસ્થાને પધરાવવા. પીતાંબર, માલા ઉત્થાપન સમયે વડા થાય. નિત્યવત્ પેંડો બિછાવી અનોસર કરવા.

ઉત્થાપનભોગ સામગ્રી : અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી તથા ઉત્સવના મેવાની ખીચડી તથા નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : અધકીમાં છડિયલ દાળ તથા પકોડીની છાશ આવે. બીજું બધું નિત્યવત્ આવે.

ભાદરવા સુદિ-૧૩-તેરસ (વ્રજ: ભાદ્રપદ શુક્લ-૧૩)

વસ્ત્ર : લાલ સફેદ લહેરીયાના, રૂપેરી કિનારાના, કાછની

સાજ : લાલ સફેદ રાજાશાહી લહેરીયાનો અથવા શ્યામ લહેરીયાનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ નીલમનો, આભરણ નીલમના. ભીતરની માલા છ નીલમની, તેના ઉપર હાર એક નીલમનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની નીલમની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

ભાદરવા સુદિ-૧૪-ચૌદશ (વ્રજ: ભાદ્રપદ શુક્લ-૧૪)

વસ્ત્ર : શ્યામ રૂપેરી કિનારીના, પિછોરા

સાજ : શ્યામ સુતરાઉ રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગ્વાલપગા, તેના ઉપર રૂપેરી મોરશીખા, આભરણ મૂંગાના, માલા છ મૂંગાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

ભાદરવા સુદિ-૧૫-પૂનમ (વ્રજ: ભાદ્રપદ શુક્લ-૧૫)

શ્રી યદુનાથજી મહારાજના લાલજી શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ તથા
જોધપુરવાળા શ્રી ત્રીકમજી મહારાજનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : કેસરી દોરીયાના રૂપેરી કિનારીના, કાછની બે રંગની, નીચેની કેસરી અને ઉપરની લાલ. જો દાન અને વામનજી સાથે થઇ ગયા હોય તો કાછની ઉપરની કોયલી અને નીચેની લાલ.

સાજ : દાનના ચિત્રનો સાંકરીખોરનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ માણેકનો, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક માણેકની અને તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં સેવના લાડુ.

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, કચરિયા, ભુજેના પાપડ.

આજથી લઈને ભાદરવા વદિ અમાસ સુધી દિવસ પંદર નિત્ય ચોર્યાસી કોષની વ્રજયાત્રાના ક્રમ પ્રમાણે રંગની સાંઝી મંડાય. મનોરથથી કોઈ દિવસ ફૂલની, કોઈ દિવસ કેળાના કોતરેલાં પાનની, કોઈ દિવસ ડાકના કાતરેલાં પાનની તથા જલના ઉપર રંગની સાંઝી મંડાય. ભોગના દર્શનથી લઈને બીજે દિવસે મંગલા આરતી સુધી રહે. નિજતિબારીના વચલા દ્વારની આગળ ચોકમાં આવે. (આ સાંઝીનો ક્રમ આગળ પાના નં. ૩૧૬ ઉપર દર્શાવેલ છે.) આજથી લઈને ભાદરવા વદિ અમાસ સુધી ફૂલની બે છડી તથા ફૂલના બે ગેંદ શ્રી...ને ધરાય. ફૂલની છડીને કાષ્ઠની નાની પડઘીમાં રાખીને શ્રી...ને બિરાજવાની ગાદીની ડાબી બાજુ તથા જમણી બાજુ બગલાઉ તકિયાને લગાડીને ઉભી રાખે (ઠાડી રાખે) ફૂલની ગેંદ શ્રી...ને બિરાજવાની ગાદીની આગળ ખૂંટમાં (છેડા ઉપર) ડાબી તથા જમણી બાજુ એક એક રાખવી, જે શયન આરતી સુધી રહે. સાંજીની આરતી મોતીની થાળીની શયનઆરતીમાં આજથી લઈને અમાસ સુધી થાય.

ભાદરવા વદિ-૧-એકમ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૧)

શ્રી યદુનાથજી મહારાજના જ્યેષ્ઠ લાલજી શ્રી ગોપાલજી મહારાજ (પોરબંદરવાળા) (પ્રા. સં. ૧૭૮૧) જેમણે શ્રી મદનમોહનલાલજીને શ્રીનાથદ્વારાથી સંવત ૧૮૨૨માં પોરબંદર પધરાવ્યા તથા જેમની ગાદી અહિં બિરાજે છે તેમનો ઉત્સવ (ગોકુલવાળા)

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

આજે આખો દિવસ શ્રીગુસાંઇજીની વધાઇ ગવાય છે.

વસ્ત્ર : રેશમી કોમલ લાલ ફૂલદાર ગાજના રૂપેરી કિનારીના.

સાજ : લાલ ગાજનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : આભરણ લસનીયાના જો લસનીયાના ન હોય તો મોતીના ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર ટિપારા લસનીયાના જડાઉ ન હોય તો રૂપેરી ડાકના ધરે (ડાક ઉપર મીણો આવે) મલ્લકાછ માલા બે, કુંડલ મકરાકૃત ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકના ધરે.

પલના સામગ્રી : નિત્યથી અધિક બદામમિશ્રીની ડેલી આવે. નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં બુંદીના લાડુ, પેઠાનું મીઠું શાક, સંજાબની ખીર, કચરીયા.

સખડીમાં મેવાભાત, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, નિત્યથી અધકીના શાક બે તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજું શાક સુવાની ભાજીનું વેસણના લોટવાળું સૂકું શાક, ભુજેના, નિત્યથી અધકી કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દૂધઘરમાંથી કેસરિયા બાસુંદી આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામમિશ્રીની ડેલી આવે નિત્યના ફિકામાં ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

ભાદરવા વદિ-૨-બીજ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૨)

વસ્ત્ર : રેશમી કોમલ હરી ફૂલદાર ગાજના સોનેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : હરિગાજનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ કાછની દુરંગી (બેરંગની) ઉપરની લાલ નીચેની લીલી. આભરણ પીળા પોખરાજના માલા છ તેના ઉપર હાર એક પીળા પોખરાજનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક પીળા પોખરાજની તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુંડલ ધરે.

ભાદરવા વદિ-૩-ત્રીજ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૩)

વસ્ત્ર : હબાસી (કથ્થાઈ પણ નહિ અને બ્લ્યુ પણ નહિ તેવો) રંગના સોનેરી કિનારીના, કાછની ગોળ

સાજ : હબાસી રંગનો સુતરાઉ રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા વસ્ત્રના, આભરણ પીરોજાના, માલા છ તેના ઉપર પીરોજાનો હાર એક, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક પીરોજાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા સાદા ધરે. કુંડલ, ચોટી ધરે.

ભાદરવા વદિ-૪-ચોથ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૪)

શ્રી રામકૃષ્ણજી મહારાજના તૃતીયલાલજી ગોકુલવાળા કાકાજી
શ્રી ગોપાલજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ પ્રા.સં.૧૮૯૫

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : કેસરી દોરીયાના રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : પીળી ગાજનો રૂપેરી લેસવાળો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ પન્નાનો, આભરણ પન્નાના, માલા છ, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો,તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં દહીના મનોહરના લાડુ, મીઠું શાક પેઠાનું, નિત્યની સંજાબની ખીર, કચરિયા, બીજું બધું નિત્યવત્ આવે.

સખડી સામગ્રીમાં મેવાભાત, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, નિત્યથી અધકી કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. દૂધઘરમાંથી શ્વેત બાસુંદી આવે.

ભાદરવા વદિ-૫-પાચમ (વ્રજઃ આશ્વિન કૃષ્ણ-૫)

શ્રી હરિરાયમહાપ્રભુનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : લાલ ચોફૂલી ચુંદડીના રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : સુતરાઉ લાલ ચુંદડીનો, શ્યામ ચુંદડીનો હાંસીયાનો રૂપેરી લેસનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ, આભરણ હીરાના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં મકાઈનો મોહનથાળ, પાકેલા ચીભડાંનું મીઠું શાક, સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી આવે.

ભાદરવા વદિ-૬-છઠ (વ્રજઃ આશ્વિન કૃષ્ણ-૬)

વસ્ત્ર : સુવાપંખી (પોપટીયા) રૂપેરી કિનારીના, પિછોરા

સાજ : સુવાપંખી રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ મૂંગાના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા રૂપેરી ચમકના ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે.

ભાદરવા વદિ-૭-સાતમ (વ્રજઃ આશ્વિન કૃષ્ણ-૭)

ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીના બેટીજી ગો. શ્રી વિનોદિની (બેના) બેટીજીનો જન્મદિવસ સં.૨૦૧૩

વસ્ત્ર : શ્યામ ગાજના રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : શ્યામ ગાજનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ પડાનો, આભરણ પડાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક પડાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

(આજે લેખના વસ્ત્ર તથા સાજ શ્યામ ગાજના છે, પરંતુ આજે ગો.શ્રી વિનોદિની બેટીજીનો જન્મદિવસ હોઈ વસ્ત્ર તથા સાજ કેસરી આવે. શૃંગાર લેખ મુજબ રહે.)

ભાદરવા વદિ-૮-આઠમ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૮)

શ્રી મહાપ્રભુજીના જ્યેષ્ઠ લાલજી શ્રી ગોપીનાથજીના લાલજી શ્રી પુરૂષોત્તમજીનો ઉત્સવ
પ્રા.સં. ૧૫૮૭ તથા કોટાવાળા શ્રી મુરલીધરજીનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : ગુલાબી ગાજના રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : ગુલાબી ગાજનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ રૂપેરી ચમકનો, આભરણ નવરત્નના, નવરત્નના ન હોય તો પન્નાના, માલા છ તેના ઉપર હાર એક નવરત્નનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની. તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સેવના લાડુ, પાકા કેળાનું મીઠું શાક, સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકડોની કઢી, ભુજેના, કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી આવે.

ભાદરવા વદિ-૯-નોમ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૯)

વસ્ત્ર : સોસની રંગના (ગળી બ્લુ) રૂપેરી કિનારીના, મલ્લકાછ દુહેરો, ઉપરનો સોસની, નીચેનો પીળો, કંધાનો પટકા સોસની, કટીનો પટકા હરો, મલ્લકાછનો છોડ લાલ.

સાજ : સોસની ગાજનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારો હીરાનો, આભરણ હીરાના, માલા બે મોતીની ધરે, કતરા, ચંદ્રિકા સોસની રંગના રેશમી ધરે તેમાં કતરા દુહેરા ધરે.

ભાદરવા વદિ-૧૦-દશમ (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૧૦)

વસ્ત્ર : પીળા રૂપેરી કિનારીના, કાછની.

સાજ : પીળી ગાજનો રૂપેરી લેસનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ માણેકનો આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

ભાદરવા વદિ-૧૧-એકાદશી (વ્રજ: આશ્વિન કૃષ્ણ-૧૧)

વસ્ત્ર : ધનુષ્યના લહેરીયાના રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : દાનના ચિત્રનો સાંકરીખોરનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ હીરાનો, આભરણ હીરાના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર હાર એક બીજો હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

ભાદરવા વદિ-૧૨-બારસ (વ્રજઃ આશ્વિન કૃષ્ણ-૧૨)

શ્રી મહાપ્રભુજીના જયેષ્ઠ લાલજી શ્રી ગોપીનાથજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૫૬૭

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : કસુંબી રૂપેરી કિનારીના, ધોતી ઉપરણા

સાજ : કસુંબલ સુતરાઉ રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે કસુંબી, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, ચંદ્રિકાની જોડ ત્રણ સાદી.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી, ફિકામાં ઝારાની ઝીણી સેવ.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના સેવના લાડુ, મીઠું શાક ફુટનું (વેલામાં પાકીને ફાટી ગયેલ ચિભડાનું)અને ચોખાની ખીર. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, અધકીના શાક બે તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજુ શાક કાચા અમરતફલના ખમણનું, કચરીયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દૂધઘરમાંથી અધોટાની હાંડી તથા બાસુંદીનો મલડો આવે.

બપોરે અનોસરમાં ઝારાની ઝીણી સેવ, તેની સાથે લુણની કટોરી એક જાુદા બંટામાં આવે. અનસખડીના બંટાની ઉપરની બાજુ પડઘો રાખી તેના ઉપર આ ફિકાની સામગ્રી પધરાવવી. જ્યારે જ્યારે બપોરના અનોસરમાં ફિકાની સામગ્રી આવે ત્યારે તે આજ રીતે પધરાવવી.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી તથા ફિકામાં ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : અધકીમાં છડિયલ દાળ આવે.

ભાદરવા વદિ-૧૩-તેરસ (વ્રજઃ આશ્વિન કૃષ્ણ-૧૩)

શ્રીગુસાંઇજીના તૃતીય લાલજી શ્રી બાલકૃષ્ણજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૬૦૬

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : આમરસી રૂપેરી કિનારીના, પિછોરા.

સાજ : લાલ ધનુષ્યના કમલીનો, શ્યામ ધનુષ્ય કમલીના હાંસીયાનો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર માલા એક પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ પાંચ ચંદ્રિકાની સાદી ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી તથા ઝારાની ઝીણી સેવ.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી મગના મોહનથાળની, પાકા કેળાનું મીઠું શાક, ચોખાની ખીર. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, નિત્ય કરતાં અધકીના શાક બે તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજુ શાક ભરેલા ભીંડાનું આવે. કચરિયા, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ, પાપડ આવે. દૂધઘરમાંથી અધોટાનો મલડો આવે.

બપોરે અનોસરમાં ઝારાની ઝીણી સેવ અને લુણની કટોરી એક જુદા બંટામાં આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામમિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકામાં ઝારાની ઝીણી સેવ.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ આવે.

રાત્રિના અનોસરમાં કઢેલા દૂધનો ડબરો એક આવે. તેમાં કટોરી એક પધરાવી, ઢાંકણ ઢાંકવુ. આ ડબરો અનસખડીના પડઘાની ઉપરની બાજુ પડઘો માંડી તેના ઉપર પધરાવવો જ્યારે જ્યારે અનોસરમાં કઢેલા દૂધનો ડબરો આવે, ત્યારે આજ રીતે પધરાવે.

ભાદરવા વદિ ૧૪ ચૌદશ (વ્રજઃ આશ્વિન કૃષ્ણ ૧૪)

વસ્ત્ર : લીલી ચુંદડીના સોનેરી કિનારીના, મલ્લકાછ

સાજ : સાંઝીના ચિત્રનો બંધાય

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા લીલા ડાકના, આભરણ તારામંડલના, માલા બે, કતરા, મોરશીખા લીલા ડાકની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી ગોળના પુવાની આવે. (ઘઉંના લોટમાં ઘીનું મોણ કરી, ગોળ તથા મરી પધરાવીને લોટ તૈયાર કરી ને ઘીમાં ધીમા તાપે તળવા.)

આજે શયનમાં કોટની આરતી મોતીની થાળીની થાય.

ભાદરવા વદિ ૦)) અમાસ (વ્રજ : આશ્વિન કૃષ્ણ ૦)))

વસ્ત્ર : શ્યામ સફેદ લહેરીયાના સોનેરી કિનારીના, પિછોરા

સાજ : શ્યામ સફેદ લહેરીયાનો, લાલ સફેદ લહેરીયાનાં હાંસીયાવાળો રૂપેરી કિનારીનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ. આભરણ પીરોજાના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર લુમની કલંગી ધરે.

ટોપીના શૃંગાર આજથી બંધ થાય. ફરીને ચૈત્ર સુદિ ૧૧ એકાદશીથી શરૂ થઈને અષાઢ સુદિ ૧૪ ચૌદશ સુધી ટોપીનો શૃંગાર થાય. વચ્ચે બંધ રહે, ફરીને શ્રાવણ વદિ ૧૧ એકાદશીથી શરૂ થઈને ભાદરવા વદિ ૦)) અમાસ સુધી થાય. પરંતુ આપણે ત્યાં શ્રી મદનમોહનલાલજીનો પાટોત્સવ હોઈ શ્રાવણ વદિ ૧૨ દ્વાદશીથી શરૂ થઈને ભાદરવા વદિ ૦)) અમાસ સુધી થાય.

આસો સુદિ ૧ એકમ **(વ્રજઃ આશ્વિન શુક્લ-૧)**

નવ વિલાસનો પ્રારંભ

આજે પહેલું પર્વ છે. આજે જવારા વાવવા, દરરોજ નવા અંકુર આવે, તેથી દરરોજ નવી સામગ્રી શ્રી...ને રાજભોગમાં ધરાય.

વસ્ત્ર : લાલ સોનેરી છાપાના રૂપેરી કિનારીના, ખુલેબંદ ચાકદાર, સુથન લીલા સોનેરી છાપાની.

સાજ : સોનેરી વૃક્ષના છાપાનો. ચંદરવો લાલ છાપાનો તેમજ ગાદી તકિયાના પટ્ટા પટ્ટી લાલ મખમલ ઉપર કારચોબીના કામના બંધાય. ઝારી, બંટા, ગેંદ, ચોગાન સોનાનાં તથા ચોપડ જડાઉ તથા આરસી મોટી આવે.

આજે શ્રી...ને અભ્યંગ થાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુલ્હે કસુંબલ સોનેરી છાપાની. શ્રી સ્વામિનીજીને લહેંગો, ચોળી, લીલા સોનેરી છાપાના કુલ્હેના પાન, તુર્રા હીરાના ધરે. જોડ પાંચ ચંદ્રિકાની સાદી ધરે. શ્રી કંઠનો શૃંગાર દુહેરો થાય. આભરણ હીરાના, બાજુ પોંચી, કટિપેચ, જેહર હીરાના ધરે. ખુલે બંદમાં કટિનો પટકો ધરે નહિ, પરંતુ સુથન, કાછો તથા ધોતી ઉપર કટિપેચ ધરે.

કુંડલ હીરાના મકરાકૃત, ગોટીનું ફૂલપાન, બંને તુર્રા, બંને કલગી હીરાની તથા કુલ્હે ઉપર ત્રવલ એક હીરાની તથા પન્નાની ધરે. માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર વલ્લભીહાર, તેના ઉપર કલિનો હાર, તેના ઉપર જુઈનો હાર, તેના ઉપર કસ્તૂરીની માલા, તેના ઉપર ચન્દ્રહાર સોનાનો, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરીને પછી છ માલા ધરાવી હોય તેના ઉપરથી પ્રથમ વાઘનખો ધરાવી, તેની નીચે ટીકો, તેની નીચે ચોકી, ટીકો અને ચોકીના ખાંચાની વચ્ચે પદક એક મોટું હીરાનું તથા પદક એક હીરાનું નાનું વાઘનખાની ઉપર ધરાવી પછી માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની ઉત્સવની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર માલા એક મોટા મોતીની વિના પદકની ઉત્સવની ધરાવવી. આ પ્રમાણે દૂહેરો શૃંગાર કરીને શ્રીકંઠની લડની આગળ ખાંચો હોય તેમાં નીચે પ્રમાણે આભરણ ધરાવવા.

શ્રી કંઠની લડની નીચે હીરાનું કંઠાભરણ, તેની નીચે મોતીની દુલડી, તેની નીચે હીરાનો હાંસ, તેની નીચે મોટા મોતીની કંઠી, તેની નીચે મોતીની મોટી કંઠી, ત્રવલ એક મોટી હીરાની ધરાવવી. શ્રી સ્વામિનીજીને મોતીની ઉત્સવની લડ, છીકા, પીપરપત્તું, કલગી, શીશફૂલ, હીરાનાં ધરાય. ત્યારપછી ફૂલની માલા ધરાય.

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરનાં લાડુ, મીઠું શાક ફુટનું (વેલામાં પાકીને ફાટી ગયેલ ચિભડાનું), છાશવડાં આવે.

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીમાં ભુજેના એક, કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

આસો સુદિ એકમ - ૧ થી આસો સુદિ નોમ-૯ સુધી રાજભોગમાં નિત્ય પાટિયુ તથા પાપડ આવે.

રાજભોગ આવ્યે શ્રી...ના સિંહાસન ઉપર આજે ચાંદીનો બંગલો આવે જે સંધ્યાઆરતી સુધી રહે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં તળેલો મેવો એક જાતનો તથા સૂકો મેવો બે જાતનો તથા નિત્યના ફિકાની બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

સંધ્યાભોગ થયા પછી શૃંગાર વડા થાય. વાગા વડા થાય નહિ. તે શયન આરતી પછી શૃંગાર ચોકી માંડી વડા કરે. શ્રી સ્વામિનીજીને લહેંગો, ચોળી તથા સાડી વડી કરીને તે જ રંગના સુતરાઉ લહેંગો ચોળી તથા સાડી ધરાવે.

શયનભોગ સામગ્રી : આજે છડિયલ દાળ તથા કઢીને બદલે વડાંની છાશ આવે.

આસો સુદિ ૨-બીજ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૨)

વસ્ત્ર : પીળા રૂપેરી છાપાના, રૂપેરી કિનારીના. ખુલે બંદ ચાકદાર, ધોતી કસુંબલ સોનેરી કિનારીની.

સાજ : પીળા રૂપેરી છાપાનો. ગાદી તકિયાના પટ્ટા પટ્ટી પીળા સાટીન ઉપર કારચોબી કામના આવે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલો બીચકો કસુંબલ સોનેરી છાપાનો. આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકના ધરે. કુંડલ ધરે.

સામગ્રી : આજે અનસખડીમાં ગાંઠિયાનો પ્રકાર આવે તેમજ સખડીમાં ખંડરાનો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી સફેદ બાબરની આવે. નિત્યનું રાયતુ કાકડીના ખમણનું, ગાંઠિયાની છાશ તથા સૂકા ગાંઠિયા આવે.

સખડી સામગ્રીમાં તુવેરદાળ, મીઠા ખંડરા, નિત્યનું મિરચનું શાક (લીલા મરી અથવા સૂકા મરી પલાળીને છોંકાવવા)

આસો સુદિ ૩- ત્રીજ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૩)

સંવત ૨૦૫૨ તા. ૧૫-૧૦-૯૬ મંગળવાર, લાલન ગો. શ્રી જયવલ્લભલાલજીના પ્રાક્ટ્યનો છપ્પનભોગ

વસ્ત્ર : સોનેરી જરીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : સોનેરી જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે, તેના ઉપર જડાઉ ઘેરો. જડાઉ ઘેરાનો ભારે શૃંગાર થાય.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં વેસણની સેવનો પ્રકાર તથા સખડીમાં વેસણના ગાંઠિયાનો પ્રકાર આવે. અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં બુંદીના લાડું આવે. નિત્યનું રાયતું સેવનું, સેવની છાશ તથા સૂકી સેવ આવે. સખડીમાં નિત્યનું ગાંઠિયાનું મરીવાળુ શાક, કઢી ગાંઠિયાની, ગાંઠિયાનું રાયતું, ગાંઠિયાની છાશ તથા સૂકા ગાંઠિયા આવે.

છપ્પન ભોગના હિસાબથી અધકીની સામગ્રી :

અનસખડીમાં બુંદી તથા મોહનથાળની સામગ્રી આવે.

આસો સુદિ ૪-ચોથ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૪)

વસ્ત્ર : શ્યામ સોનેરી રૂપેરી ગંગા જમના છાપાના સોનેરી કિનારીનાં. વાગો ઘેરદાર, સુથન હરી સોનેરી છાપાનું, શ્રી સ્વામિનીજીના લહેંગા, ચોલી હરે સોનેરી છાપાના આવે.

સાજ : શ્યામ રૂપેરી વૃક્ષના છાપાનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ પાગ છાપાની, આભરણ પીરોજાના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. સૂરજમુખી રૂપેરી ચમકની ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે અને ત્રવલ ધરે.

સામગ્રી : આજે અનસખડી સામગ્રીમાં વેસણની ફિકી બુંદીનો પ્રકાર તેમજ સખડી સામગ્રીમાં વેસણની ફિકી બુંદીનો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી સફેદ ફેણીની. નિત્યના રાયતા તથા છાશ બુંદીની તથા છુટી બુંદી આવે. સખડી સામગ્રીમાં નિત્યનું મિરચનું શાક તથા કઢી બુંદીની આવે, રાયતું બુંદીનું, છાશ બુંદીની તથા છૂટી બુંદી આવે. ખાંડની મીઠી કઢી બુંદીની બિલસારૂ જેવી આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : એક કટોરી મીઠી બુંદીની કઢી આવે.

આસો સુદિ ૫ - પાચમ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૫)

વસ્ત્ર : આમરસી છાપાના રૂપેરી કિનારીના, ખૂલે બંદ ચાકદાર સુથન શ્યામ છાપાનું.

સાજ : કેસરી રૂપેરી છાપાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા. શ્રી સ્વામિનીજીના લહેંગા ચોલી શ્યામ છાપાના આવે. આભરણ હીરાના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર એક હીરાનો કતરો ધરે.

આજથી લઇને દશેરા સુધી નિત્ય શતરંજ નો પટ મંડાય. વસ્ત્રને અનુરૂપ ફરતા રંગનો પટ મંડાય. મોહરા સોનાના, ચાંદીના, હાથીદાંતના, કાષ્ઠના તથા દશેરાના દિવસે ચોપટના (સવારીના) ખિલોના મંડાય.

(આજે ગોપીવલ્લભ ભોગમાં મોહનથાળની નાની થાળી આવે. આ સામગ્રી ગો. શ્રી જીવનલાલજી મહારાજશ્રીના ભાભીજી (માતુશ્રી) શ્રી જાંબુવતી મહારાજના જન્મદિવસના મનોરથની આવે છે.)

સામગ્રી : આજે અનસખડી સામગ્રીમાં વેસણની પકોડીનો પ્રકાર આવે. તથા સખડી સામગ્રીમાં પણ વેસણની પકોડીનો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી વેસણના મોહનથાળની આવે. નિત્યની છાશ, રાયતા પકોડીના તથા સૂકી પકોડી આવે. સખડી સામગ્રીમાં તુવેરદાળ, નિત્યનું મિરચનું શાક તથા કઢી પકોડીની, રાયતું પકોડીનું, છાશ પકોડીની તથા સુકી પકોડી આવે. અને ચોળાના ગુંજીયા આવે.

આસો સુદિ ૬-છઠ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૬)

વસ્ત્ર : ગુલાબી રૂપેરી છાપાના, રૂપેરી કિનારીના, ખુલે બંદ ચાકદાર

સાજ : ગુલાબી રૂપેરી છાપાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલો ખુંટનો છાપાનો, આભરણ નવરત્નના, સહેરા નવરત્નના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક નવરત્નનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

સામગ્રી : આજે અનસખડી સામગ્રીમાં વેસણની ટેટીનો પ્રકાર આવે તથા સખડી સામગ્રીમાં પણ વેસણની ટેટીનો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દૂધપુવાની આવે. નિત્યનું રાયતું કેળાનું, છાશ ટેટીની તથા સૂકી ટેટી આવે. સખડી સામગ્રીમાં નિત્યનું મિરચનું શાક, ટેટીની કઢી, છાશ, રાયતા ટેટીના તથા સૂકી ટેટી આવે.

આસો સુદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૭)

વસ્ત્ર : સોસની રૂપેરી છાપાના, સોનેરી કિનારીના, ખૂલે બંદ ચાકદાર, ધોતી લીંબવા રંગની મલમલની રૂપેરી કિનારીની.

સાજ : સોસની રૂપેરી છાપાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે પગા, પીરો રૂપેરી છાપાનો, આભરણ મૂંગાના, માલા ચાર મૂંગાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ચંદ્રિકા સાદા ધરે.

સામગ્રી : આજે અનસખડી સામગ્રીમાં મગની દાળના મગોડા (પકોડા) નો પ્રકાર આવે તથા સખડી સામગ્રીમાં મગની દાળના ચીલા (પૂડલા) નો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દહીંથરાની આવે. નિત્યનું રાયતું કોપરાના ખમણનું, છાશ મગોડાની તથા સૂકા મગોડા આવે.

સખડી સામગ્રીમાં નિત્યનું મિરચનું શાક તથા ચીલાની કઢી, છાશ,રાયતા, ચીલાના તથા સૂકા ચીલા આવે.

આસો સુદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૮)

વસ્ત્ર : ગુલેનાર (દાડમના ફૂલના જેવા રંગના) રૂપેરી છાપાના, રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : ગુલેનાર રૂપેરી છાપાનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ, આભરણ લસનીયાના, માલા છ મોતીની ધરે, તેના ઉપર હાર એક લસનીયાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

સામગ્રી : આજે અનસખડી સામગ્રીમાં વેસણના સક્કરપારાનો પ્રકાર આવે. સખડી સામગ્રીમાં પણ વેસણના સક્કરપારાનો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દહીંના મનોહરના લાડુની આવે. નિત્યના છાશ, રાયતા સક્કરપારાના, તથા સૂકા સક્કરપારા આવે.

સખડી સામગ્રીમાં નિત્યનું મિરચનું શાક, કઢી સક્કરપારાની, છાશ, રાયતા, સક્કરપારાના તથા સૂકા સક્કરપારા આવે.

આસો સુદિ ૯-નોમ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૯)

ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીના બેટીજી ગો. શ્રી જયોત્સના બેટીજીનો જન્મદિવસ સં. ૨૦૦૬

વસ્ત્ર : સફેદ સોનેરી છાપાના સોનેરી કિનારીના. ખુલે બંદ ચાકદાર. સુથન શ્યામ છાપાનું.

સાજ: સફેદ સોનેરી છાપાનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ સફેદ છાપાની. શ્રી સ્વામિનીજીના લહેંગા, ચોલી શ્યામ છાપાના, આભરણ તારા મંડલના, માલા છ તારા મંડલની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. લોલક બંદી ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર કલંગી જમાવની ધરે.

સામગ્રી : અનસખડી સામગ્રીમાં અળવીના પત્તરવેલીયાનો પ્રકાર આવે તથા સખડી સામગ્રીમાં મગના મગોડાનો પ્રકાર આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી રસની પપચીની, નિત્યનું રાયતું પાકા કેળાનું, છાશ પત્તરવેલીયાની તથા સૂકા પત્તરવેલીયા આવે.

સખડી સામગ્રીમાં નિત્યનું મિરચનું શાક અને કઢી મગના મગોડાની, છાશ, રાયતાં મગોડાનાં તથા સૂકા મગોડા આવે.

(આજે લેખમાં વસ્ત્ર તથા સાજ સફેદ સોનેરી છાપાના છે, પરંતુ આજે ગો. શ્રી જયોત્સના બેટીજીનો જન્મદિવસ હોઈ વસ્ત્ર તથા સાજ કેસરી છાપાના આવે. શૃંગાર લેખ મુજબ રહે.)

આસો સુદિ - ૧૦ દશમ (દશેરા) (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૧૦)

શ્રી ગુસાંઇજીના જયેષ્ઠ લાલજી શ્રી ગિરિધરજી, તેમના જયેષ્ઠ લાલજી શ્રી મુરલીધરજીનો ઉત્સવ. પ્રા. સં. ૧૬૩૦

(મંદિરક્રમમાં આજથી લઇને પ્રબોધિનીના આગલા દિવસ સુધી એટલે કે કારતક સુદિ ૧૦ સુધી નિત્ય સવારે ચાર વાગે શંખનાદ થાય. આજથી શ્રી...નિજમંદિરમાં બિરાજે. સંવત્સર અથવા રામનવમી સુધી બિરાજે. આજે નિજમંદિરના દ્વાર ઉપર તોરણ બંધાય. અન્નકૂટની વધાઇ આજથી બેસે. આજથી માલાનો જોડ બંધ થાય. નિત્યની માલા ધરે.)

વસ્ત્ર : સફેદ જરીના સોનેરી કિનારીના, વાગા ઘેરદાર બાંધેલ બંદના સંવત્સર અથવા રામનવમી સુધી ધરે.

સાજ : સફેદ સાટીન ઉપર કારચોબીના કામનો બંધાય. ગેંદ, ચોગાન, ઝારી, બંટા, સોનાના આવે. આરસી મોટી આવે.

મંગલભોગ સામગ્રી : સેવના લાડુ તથા બડો બાલભોગ અરોગે.

મંગલભોગ આવ્યે પલનાની સેવા કરવી. શીત (ઠંડી) હોય તો સોલુની સુજની તથા મલમલનો બંટો બિછે. ગરમી માલુમ પડે તો સુજની કાસીદાની અને બંટો ભાતવારો ચડે. સફેદ જરીની ચાદર ચીનની પગાયત ધરે (ઘડી કરીને પાંગત તરફ રાખે). શય્યા ઉપર પલંગપોસ સફેદ જરીનો બિછે. પલનાની સેવા મુજબ શય્યાની સેવા કરવી. સફેદ જરીની દુલાઇ (પાતળી રજાઈ ઉપરથી રેશમી અને નીચે સુતરાઉ) ઓઢાડી ચોરસો ઢાંકવો. મૂંઢાજીમાં જરીના વસ્ત્રો ઉપર રાખવા. સમય થયે મંગલભોગ સરે. મંગલા આરતી થાળીની થાય. આજે આખો દિવસ આરતી થાળીની આવે. આજથી આરતીના ત્રણેય ખંડમાં દીવા થાય.

શૃંગાર : આજે અભ્યંગ થાય. શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર ચીરો (જરીની પાગ) ચીરા ઉપર માણેકનો ત્રણ કલંગીનો સીરપેચ તથા કુલ્હેની નાની ત્રવલ એક માણેકની ધરે. આભરણ માણેકના, બાજુ પોંચી, કટિપેચ, નૂપુર, જેહર, માણેકના ઈકહરા ધરે. શ્રી કંઠનો શૃંગાર દૂહેરો થાય. તે આ પ્રમાણે થાય. માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર વલ્લભીહાર, તેના ઉપર કલીનો હાર, તેના ઉપર જુઈનો હાર, તેના ઉપર સોનાનો ચન્દ્રહાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરીને દુહેરો શૃંગાર કરવો. તેમાં માલા છ ધરાવી હોય તો તેના ઉપર વાઘનખો ધરાવીને તેની નીચે ટીકો ધરાવવો. તેની નીચે ચોકી ધરાવવી. ટીકા તથા ચોકીના ખાંચાની વચમાં પદક એક માણેકનું મોટું ધરાવી, પદક એક નાનું હીરાનું વાઘનખાની ઉપર ધરાવી પછી માલા એક મોતીની વિના પદકની ઉત્સવની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની ઉત્સવની તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોટા મોતીની ઉત્સવની ધરાવવી.

આ પ્રમાણે દુહેરો શૃંગાર કરી શ્રી કંઠની લડની આગળ ખાંચો હોય તેમાં નીચે જણાવ્યા મુજબ આભરણ ધરાવવા.

શ્રી કંઠની લડની નીચે કંઠાભરણ માણેકનું, તેની નીચે દુલડી માણેકની, તેની નીચે હાંસ માણેકનો, તેની નીચે કંઠી માણેકની તથા ત્રવલ એક મોટી માણેકની ધરાવી કર્ણફૂલ ચાર ધરાવવા.

શ્રી સ્વામિનીજીને શ્રી મસ્તકની લડ માણેકની, છીકા, પીપરપત્તું, કલંગી, શીશફૂલ માણેકના તથા ચુડી, ટીકી માણેકની ઉત્સવની ધરાવવી.

પલના સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા ઉત્સવના મેવાની ખિચડી આવે. નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી ખરંજના ગુંજાની આવે. તથા પેઠાનું મીઠુ શાક, છાશવડાં, નિત્યના શાક બે તેમાં એક શાક કંદનું, ભુજેના એક અધકીમાં આવે. શ્રી મુરલીધરજીના ઉત્સવની સામગ્રી બુંદી, સક્કરપારાની, આવે. (આ સામગ્રીની થાળી ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી જે ખરંજના ગુંજાની ધરી હોય તે થાળીની પાછળ આવે)

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, ઉત્સવના સંધાણા બે જાતના, તેમાં એક રતાળુનું અને બીજુ કોળાનું, છડિયલદાળ, તિનકૂડો, અધકીના શાક બે તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજુ ચંદની શાક (બે, ત્રણ લીલોત્રીનું ભેગુ શાક ચંદની શાક કહેવાય), ભુજેના એક અધકીમાં, કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દૂધઘરમાંથી અધોટાનો મલડો આવે. (આ સામગ્રી શ્રી મુરલીધરજીના ઉત્સવની આવે)

સમય થયે રાજભોગ સરે. માલા ધરે, ખંડ, પાટ, ચોકી, લગાડે. **આજથી નટ બંધ થાય. તેની જગ્યાએ કાષ્ઠની નાની નાની ગાય તથા કાષ્ઠના નાના નાના ગ્વાલ ચરણચોકીની આગળ આવે. તે ગોપાષ્ટમી સુધી રહે.** ગેંદ, ચોગાન સોનાના મંડાય. વેત્ર બે ધરે, તેમાં એક માણેકનું તથા એક હીરાનું ધરે. ત્યારબાદ મોટી આરસી દેખાડી આરતી થાય. નિત્યવત્ અનોસર થાય.

અનોસર થયા પછી નિજતિબારીમાં નિજમંદિરના મોટા દ્વારની આગળ ખડીથી દશેરા માંડે. તેમાં કોઠા દશ કરી તેમાં ગોબરની એક એક થેપલી મુકી વચમાં ગોબરની ગોર માંડી તે ગોરની ચારે તરફ ગોબરનાં નાના નાના સોળ મુઠિયા મૂકી, ગોબરની થેપલી ઉપર તથા ગોર ઉપર સિંદુરના પાંચ પાંચ ટપકાં કરી તેના ઉપર પીળો સુતરાઉ ટૂક ઓઢાડવો.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા ઉત્સવનો ખિચડી મેવો તથા ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

ઉત્થાપનભોગ આવ્યે શય્યાની સેવા કરવી, સફેદ ચાદર ઓઢાડી તેના ઉપર ઠંડીના હિસાબથી બે પરતની અથવા ત્રણ પરતની ખોલ ઓઢાડી, જરીની દુલાઈ (રજાઈ ઉપર ઓઢાડવાની જરીયન ગોદડી) ઘડી કરી પાંગત ઉપર રાખવી. આ રીતે શય્યાની સેવા કરવી.

જવારાની કલગી જેટલાં સ્વરૂપ બિરાજતાં હોય તેનાથી બમણી પીળા રેશમથી દશ દશ અંકુરની એક બાંધે, કારણકે એક કલગી ભોગમાં તથા બીજી શયનમાં ધરાય માટે બમણી સંખ્યામાં બાંધવી. છુટા જવારા એક ચાંદીની થાળીમાં રાખી તિલકની તૈયારી કરવી. બીડા ચાર કિનારી ઉપર કંકુ લગાવીને થાળમાં રાખવા તથા એક ચાંદીના થાળમાં ભીના કંકુનું અષ્ટદલ કમલ કરી તેના ઉપર ચૂનનો દિવડો, ન્યોછાવર તથા મુઠીયા ચાર તૈયાર કરી રાખવા. તુલસીદલ તથા તુલસીપત્તા એક તબકડીમાં રાખી કલગી તથા જવારા ઉપર શંખોદક છાંટવું.

સમય થયે ભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર કરી બીડાનો બંટો ધરી ફૂલની માલા ધરવી. ગેંદ, ચોગાન, વડા કરી, પાટ, ચોકી ખસેડી (ખંડ તથા ખંડના ખિલોના રહે) નિજમંદિરના કાષ્ઠના ચોકઠા ઉપર ચૂનના દિવડાની આરતીની થાળી મૂકીને આરતી પ્રગટાવવી. ઝાલર, ઘંટા (શંખનાદ) થાય. દંડવત્ કરી શ્રી...ને તિલક કરી, અક્ષત ચોડી, શ્રી સ્વામિનીજીને ટીકા તથા અક્ષત કરી શ્રી...ના સીરપેચની ચંદ્રિકા વડી કરી વચલી કલગીમાં જવારાની કલગી ધરાવવી. શ્રી...તથા શ્રી સ્વામિનીજીના ચરણારવિન્દમાં છૂટા જવારા સમર્પવા. બીડા શ્રી...ની ગાદીની ડાબી તથા જમણી તરફ બગલાઉ તકિયા પાસે ધરવા. શ્રી...ના ચરણારવિંદમાં ગદ્ય સાથે પંચાક્ષરમંત્રથી તુલસીદલ સમર્પવા. મુઠીયા વાળીને, ચૂનના દિવડાની આરતી કરી, ન્યોછાવર કરી, હાથ ખાસા કરી, ખંડ તથા ખિલોના ઉઠાવવા. ત્યારબાદ ઉત્સવભોગ ધરવો.

ઉત્સવભોગ : (મંદિરક્રમમાં આજે ઉત્સવભોગ તથા સંધ્યાભોગ સાથે આવે.)

શ્રી...ના સિંહાસનની આગળ સિંહાસન બરોબરની ઉંચી ચોકી માંડી, તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી. શ્રી...ના સિંહાસનની જમણી તરફ બીજી એક ચોકી માંડી તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી. આ ચોકી ઉપર દૂધઘરભોગ આવે.

ઉત્સવભોગ માં ચાંદીના એક થાળમાં મોટા માટ નંગ દશ, મીઠું શાક, બંને ફડફડીયાનો ચપ્પન એક એક,કેરી વગેરે સંધાણાની કટોરી તથા લુણની કટોરી આવે.

દૂધઘર સામગ્રીમાં ઓટેલા દૂધનો મલડો, પગે મેવા બે જાતના, તળેલા મેવા બે જાતના, સૂકા મેવા ચાર જાતના આવે.

તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ થાય, ઉત્સવભોગ આવે. પછી નિજતિબારીમાં ખડીથી દશેરા માંડ્યા હોય તેના ઉપર કંકુ, અક્ષત છાંટી જવારા ચઢાવે. સમય થયે ભોગ સરે. આચમન મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા ધરે. વેણુ, વેત્ર ધરાવી આરતી મોતીની થાળીની થાય. પછી શૃંગાર વડા થાય. સુથન, વાગો, ચીરો રહે, કટિનો પટકો વડો થાય.

આજથી સંવત્સર અથવા રામનવમી સુધી જ્યાં સુધી વાગો ધરે ત્યાં સુધી શૃંગાર વડા થયે કટિનો પટકો વડો થઇ જાય અને વાગો રહે, તે શયનઆરતી બાદ વડો થાય.

ચીરા ઉપર માણેકની કલગીવાળો સીરપેચ તથા શીશફૂલ ધરે. જવારાની કલગી બીજી નવી ધરી બાદલાની સોનેરી લુમ ધરે.

શ્રી કંઠમાં કંઠાભરણ માણેકનું, માલા એક માણેકનાં જોડની બીજી તથા પન્નાની ત્રવલ એક હમેલની જેમ (જનોઈની જેમ ધરે) ધરી શ્રી હસ્તમાં માણેકની પોંચી તથા હસ્તફૂલ ધરે. શ્રી સ્વામિનીજીની જરીની સાડી, ચોળી, લહેંગો, તથા શ્રી કંઠમાં પહેલી તથા બીજી માલા માણેકની રહે. તેના ઉપર ખાચામાં માણેકની તિલડી ધરી, તેના ઉપર પન્નાની ત્રવલ ધરે. ત્યારબાદ શયનભોગ આવે. (મંદિરક્રમમાં ગ્વાલ અરોગે)

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડીની છાશ, પાપડ આવે. બાકી બધું નિત્યવત્ આવે.

આજથી લઇને કારતક સુદિ ૧૫-પુનમ સુધી આકાશી દીવા ચડે.

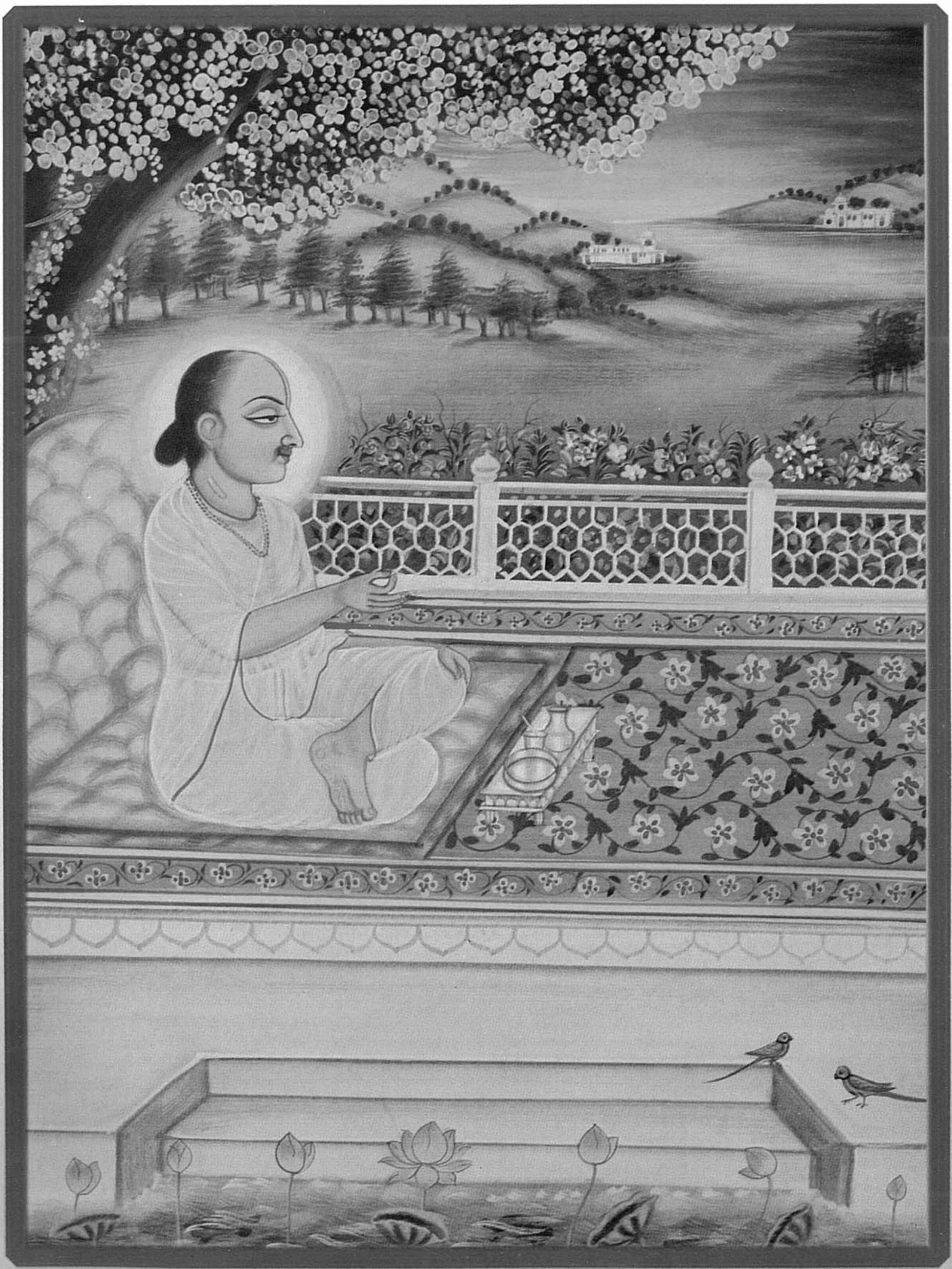

શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી વલ્લભાચાર્યજી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૫૩૫ ચૈત્ર વદ ૧૧

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૬

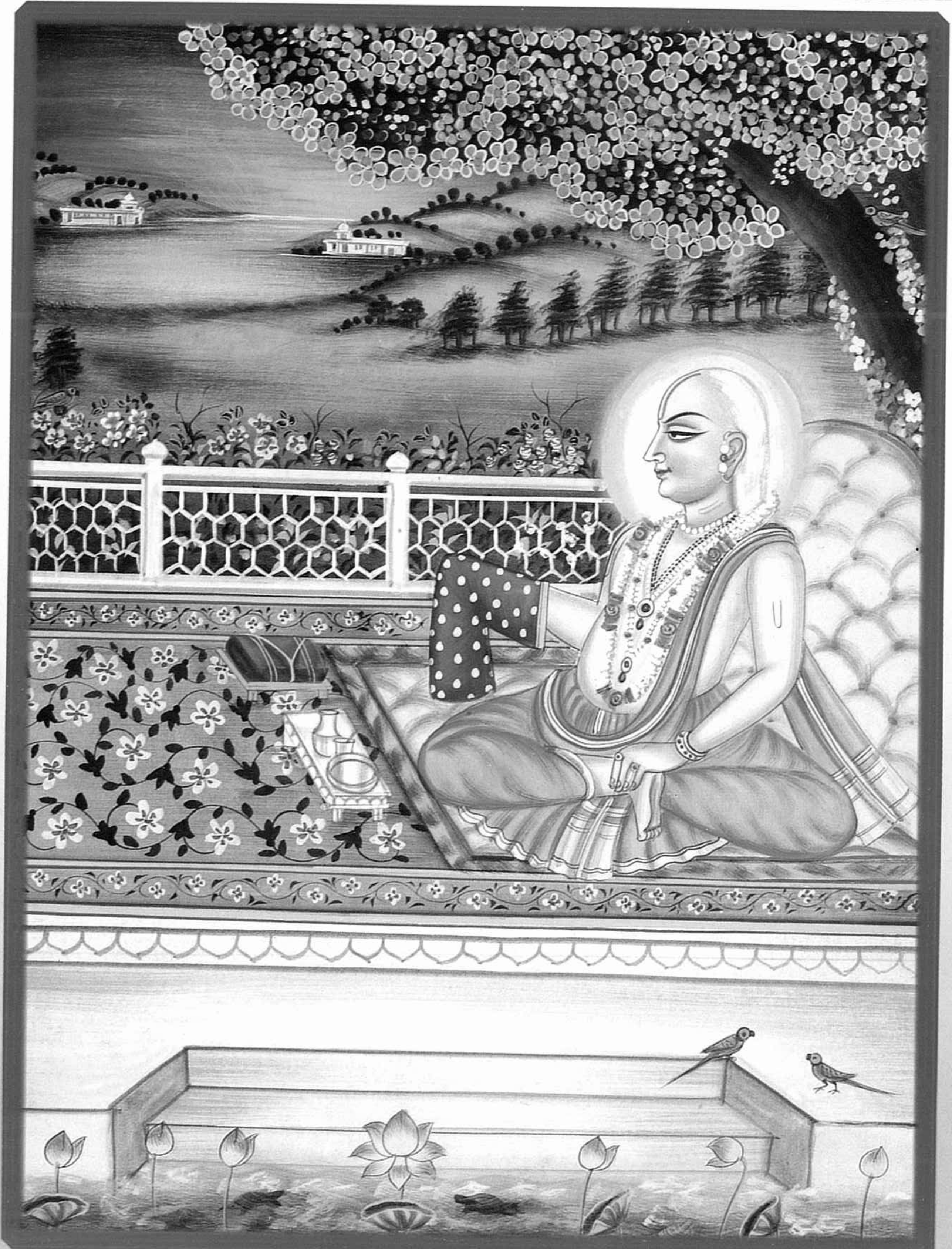

ગો. શ્રી પ્રભુચરણ શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી

પ્રાકટ્ય સં. ૧૫૭૨ માગશર વદ ૯

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૭

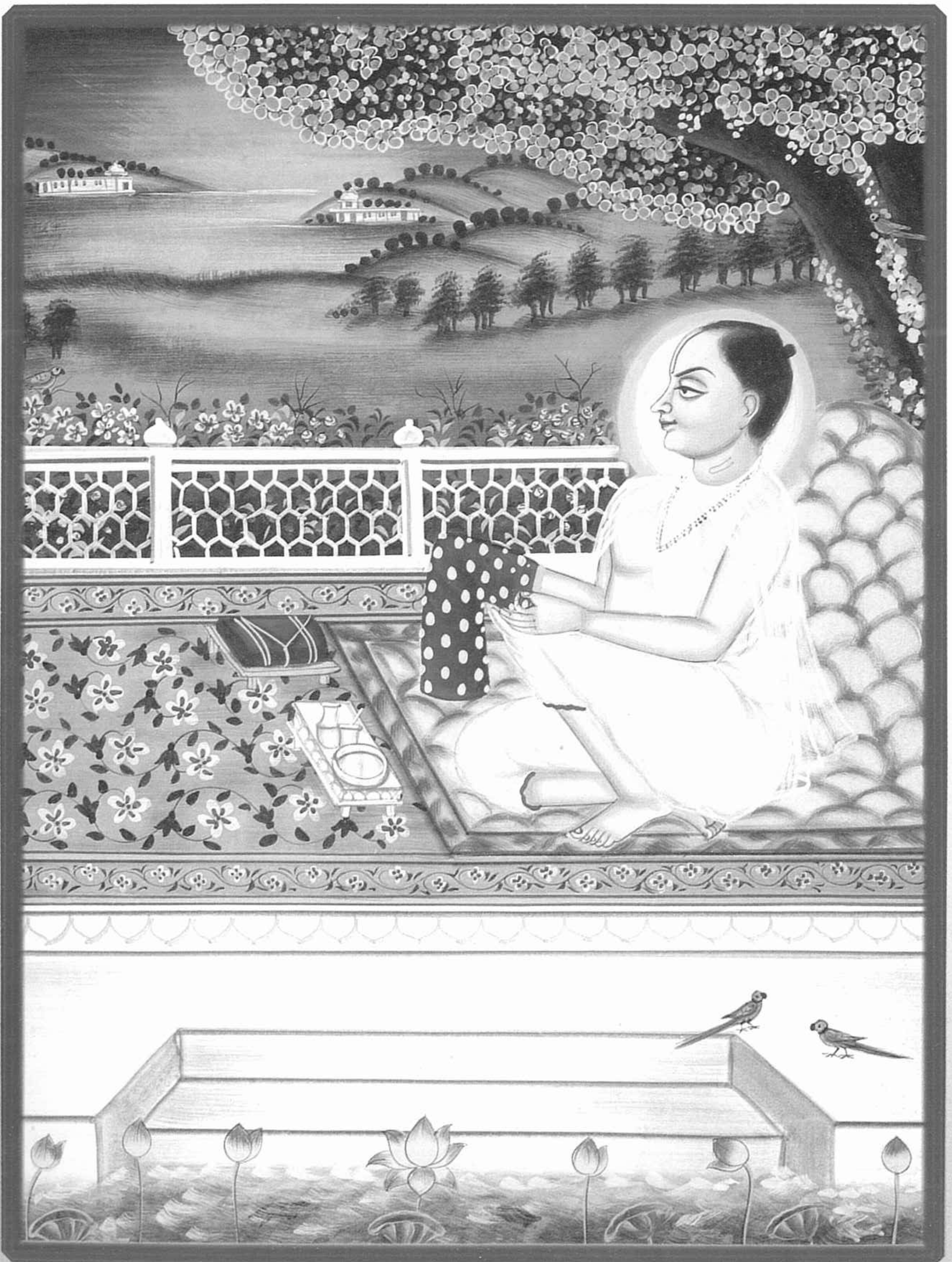

ગો. શ્રી ગિરિધરજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૫૯૭ કારતક સુદ ૧૨

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૮

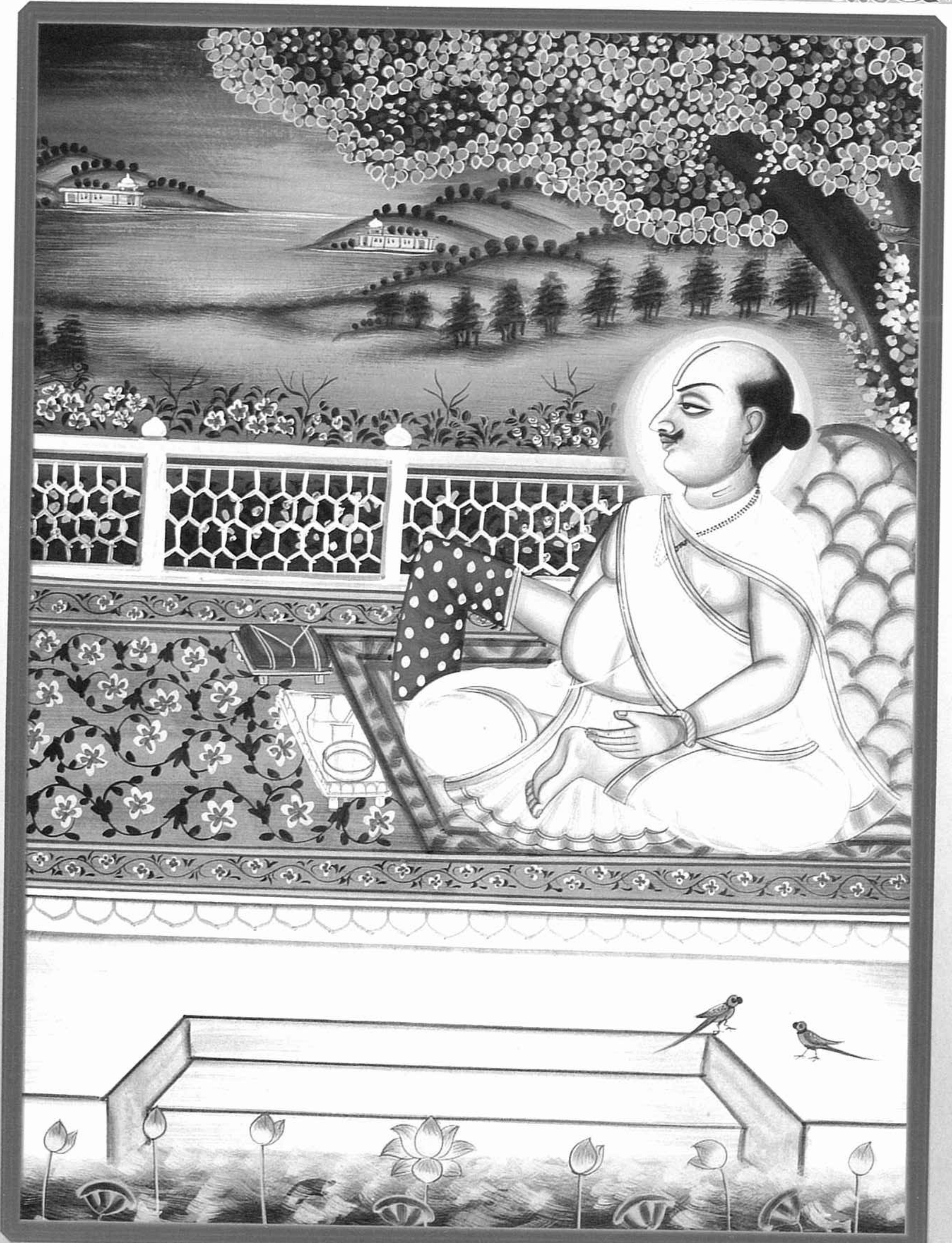

ગો. શ્રી દામોદરજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૬૩૨ શ્રાવણ સુદ ૧૫

ચિત્ર ક્રમાંક : ૨૯

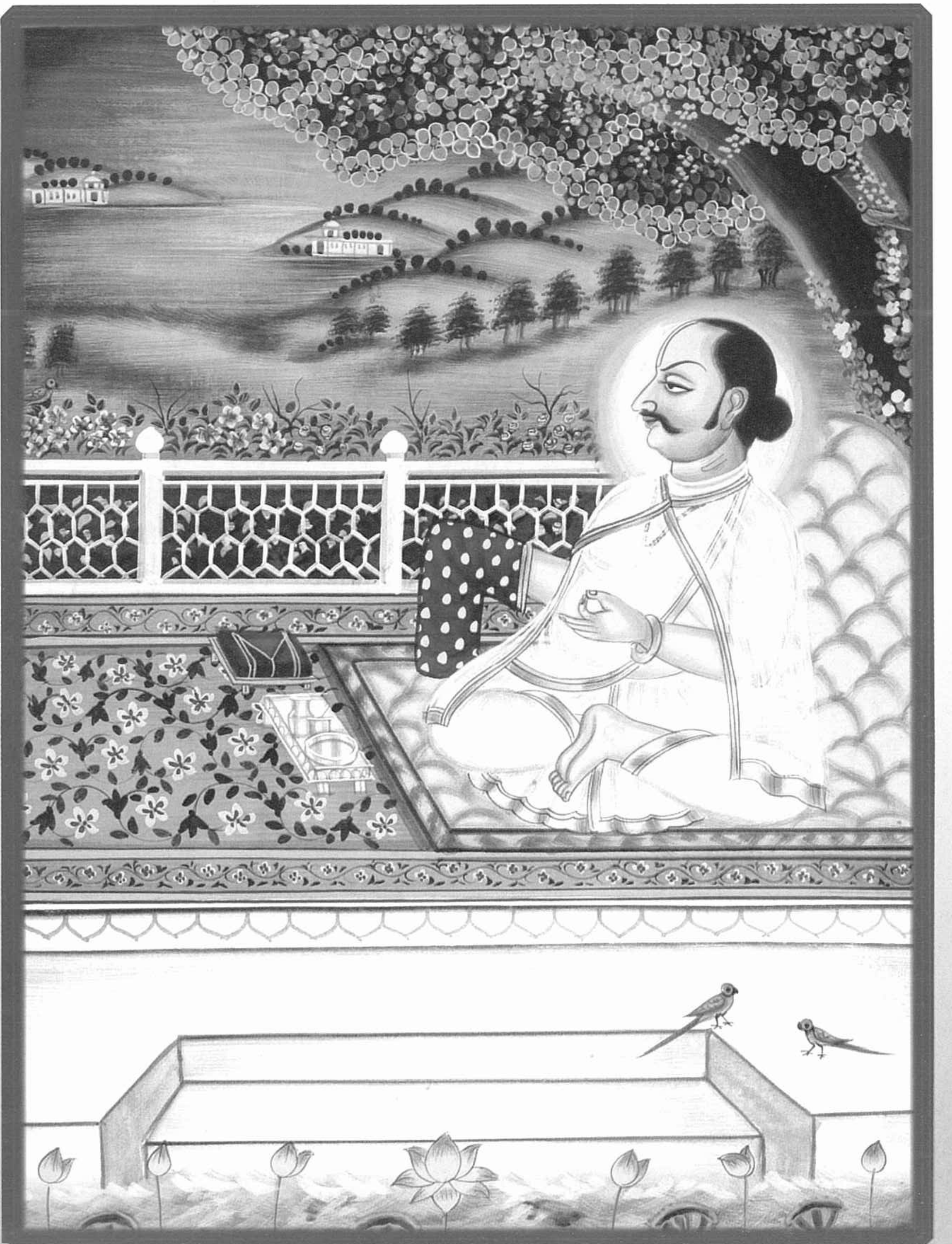

ગો. શ્રી વિઠ્ઠલેશરાયજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૬૫૭ શ્રાવણ સુદ ૧૪

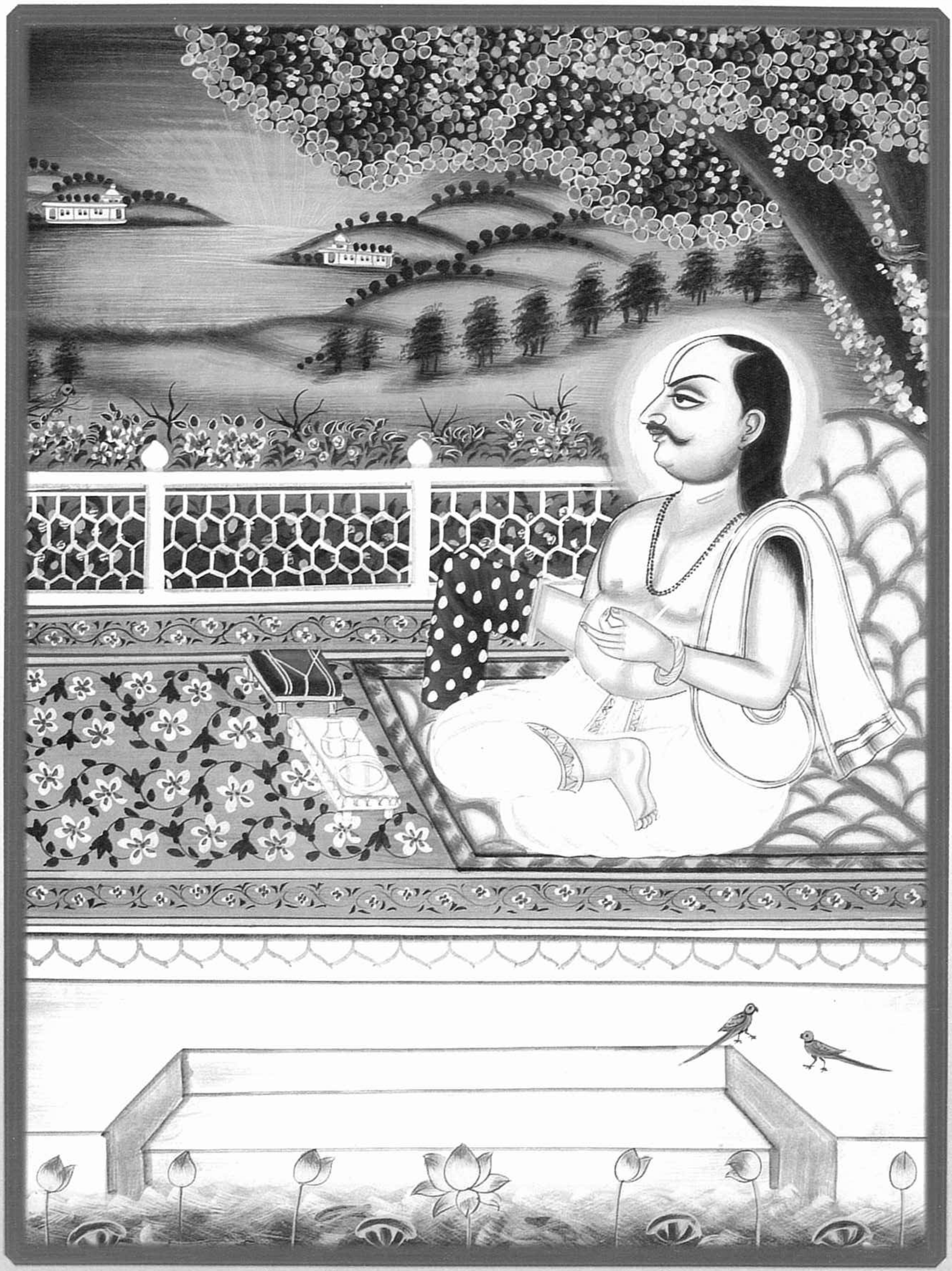

ગો. શ્રી કાકાવલ્લભજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં ૧૭૦૩ શ્રાવણ વદ ૧૪

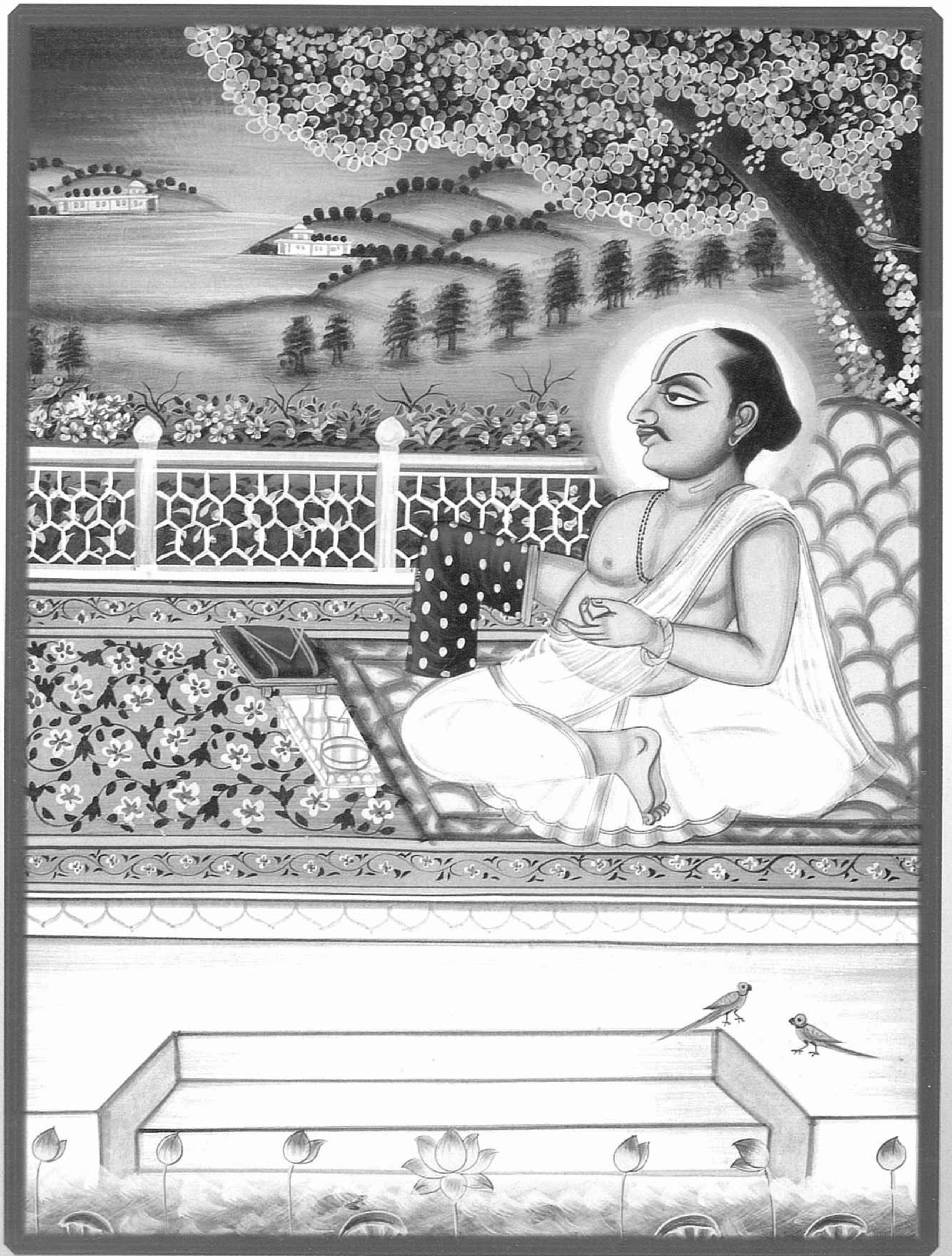

ગો. શ્રી ગોપાલજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૭૩૩ મહા વદ ૨

ચિત્ર ક્રમાંક : ૩૨

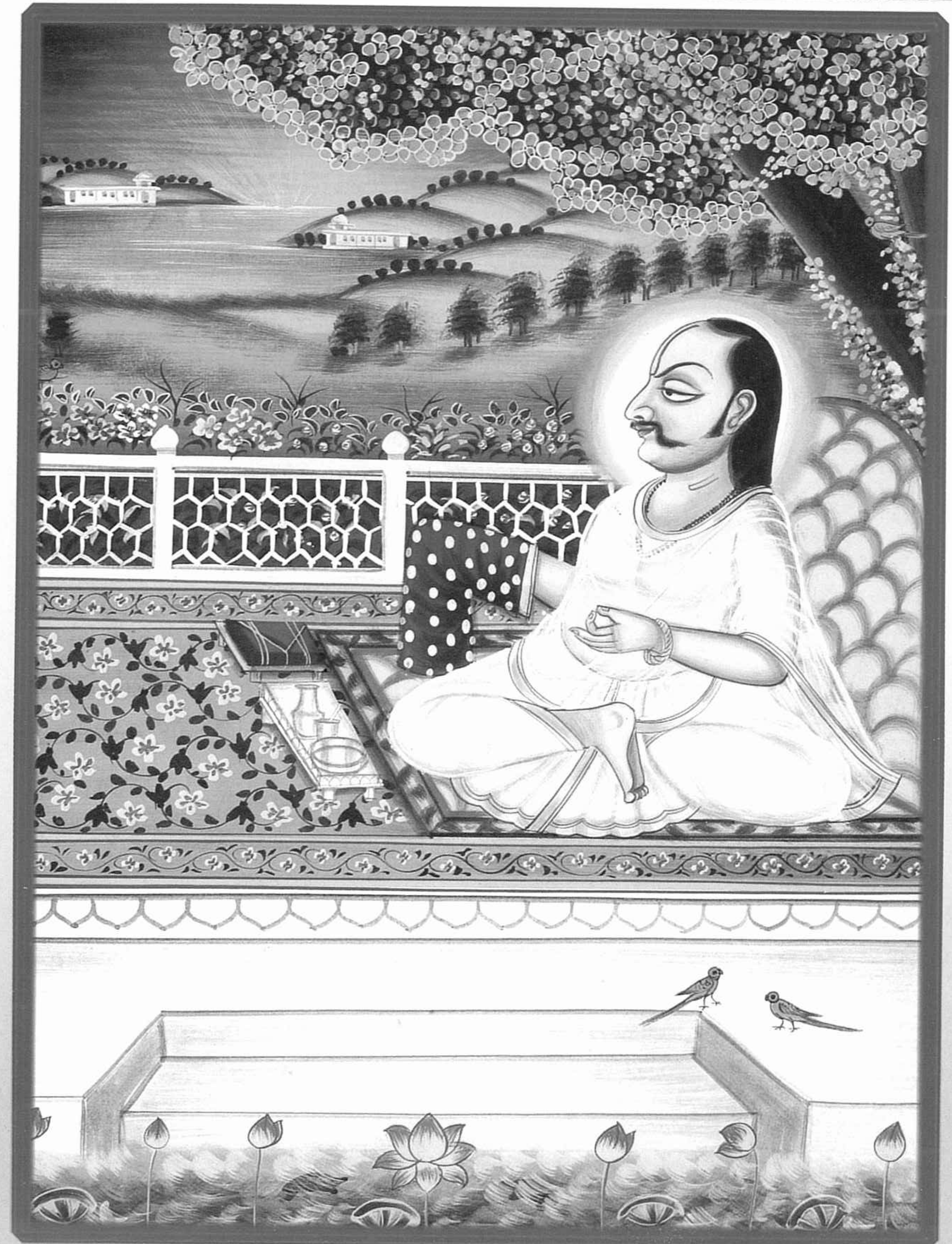

ગો. શ્રી યદુનાથજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૭૫૬ જેઠ વદ ૩

ચિત્ર ક્રમાંક : ૩૩

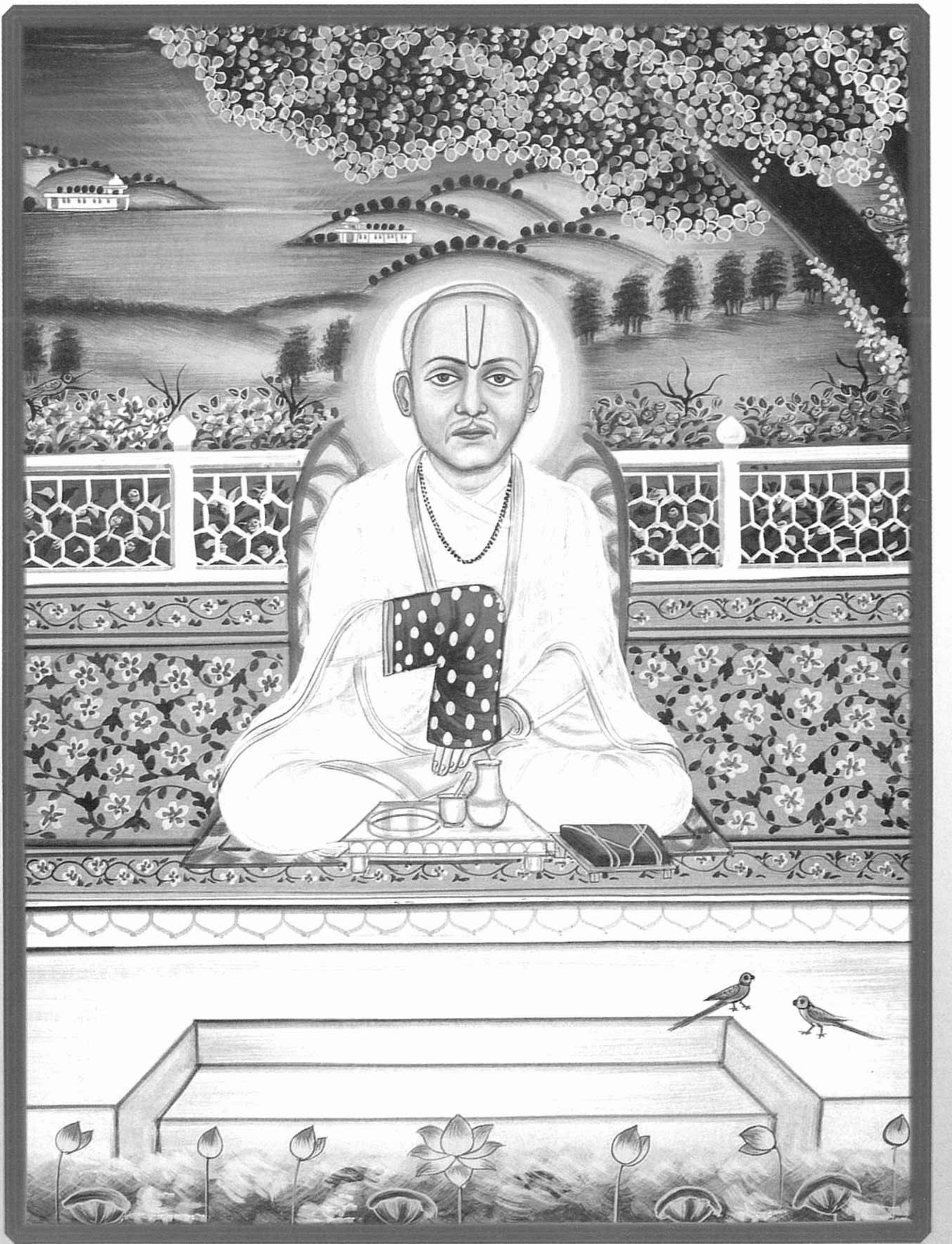

ગો. શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૭૮૭ ભાદરવા સુદ ૫

ચિત્ર ક્રમાંક : ૩૪

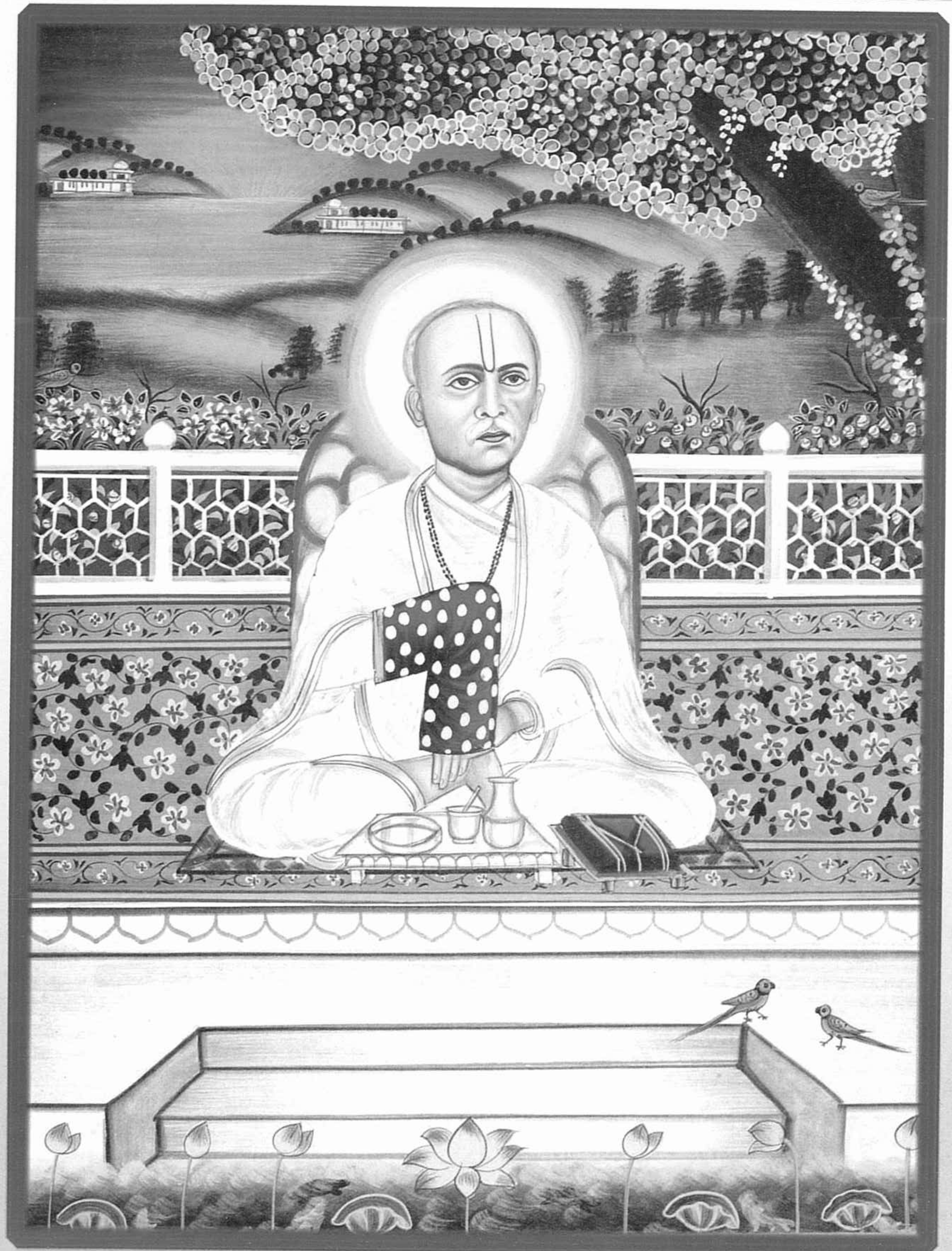

ગો. શ્રી દ્વારકાનાથજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૮૧૩ પોષ સુદ ૮

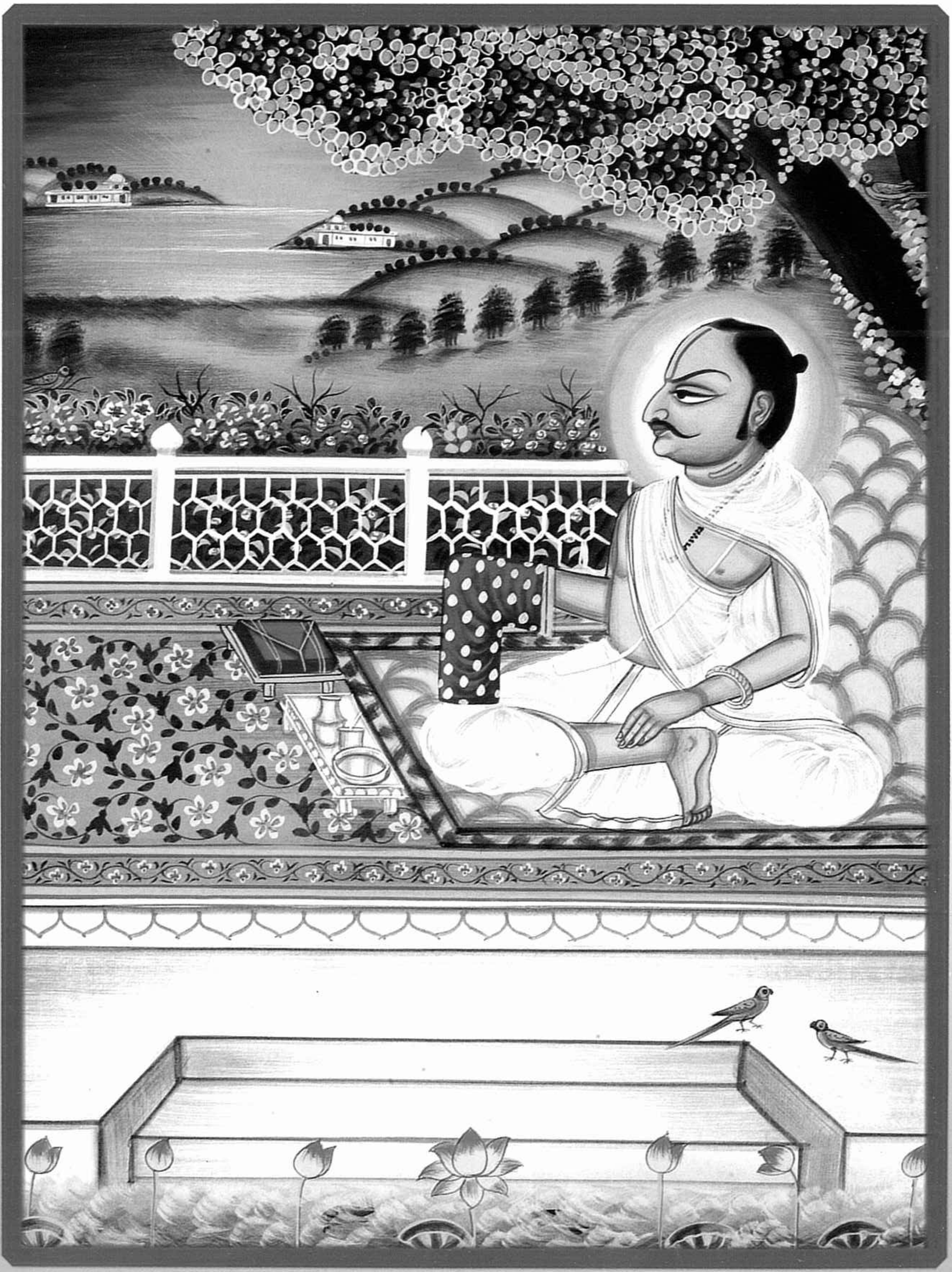

ગો. શ્રી રામકૃષ્ણજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૮૫૨ અષાઢ વદ ૫

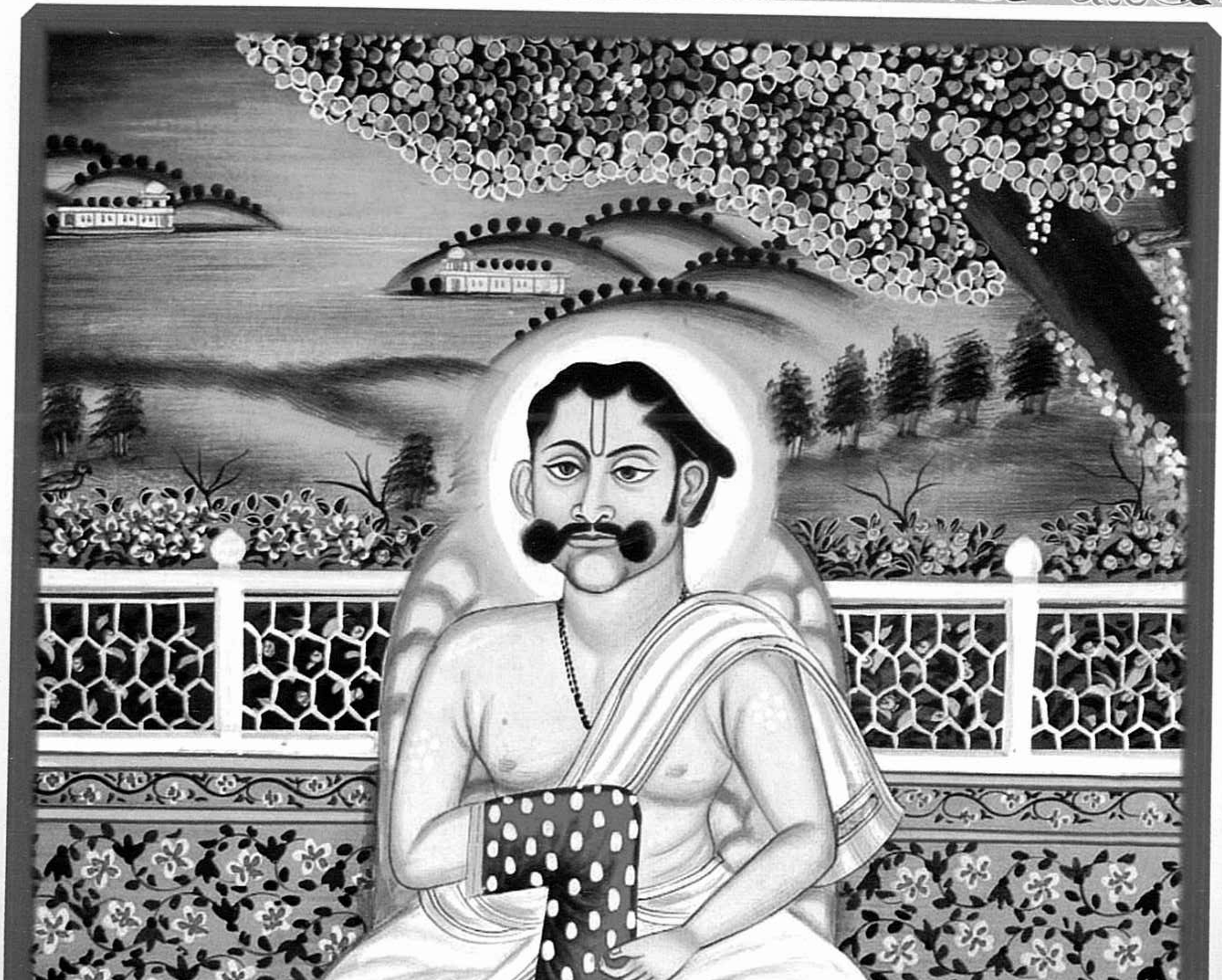

ગો. શ્રી વલ્લભજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૮૮૧ શ્રાવણ વદ ૧૪

ચિત્ર ક્રમાંક : ૩૭

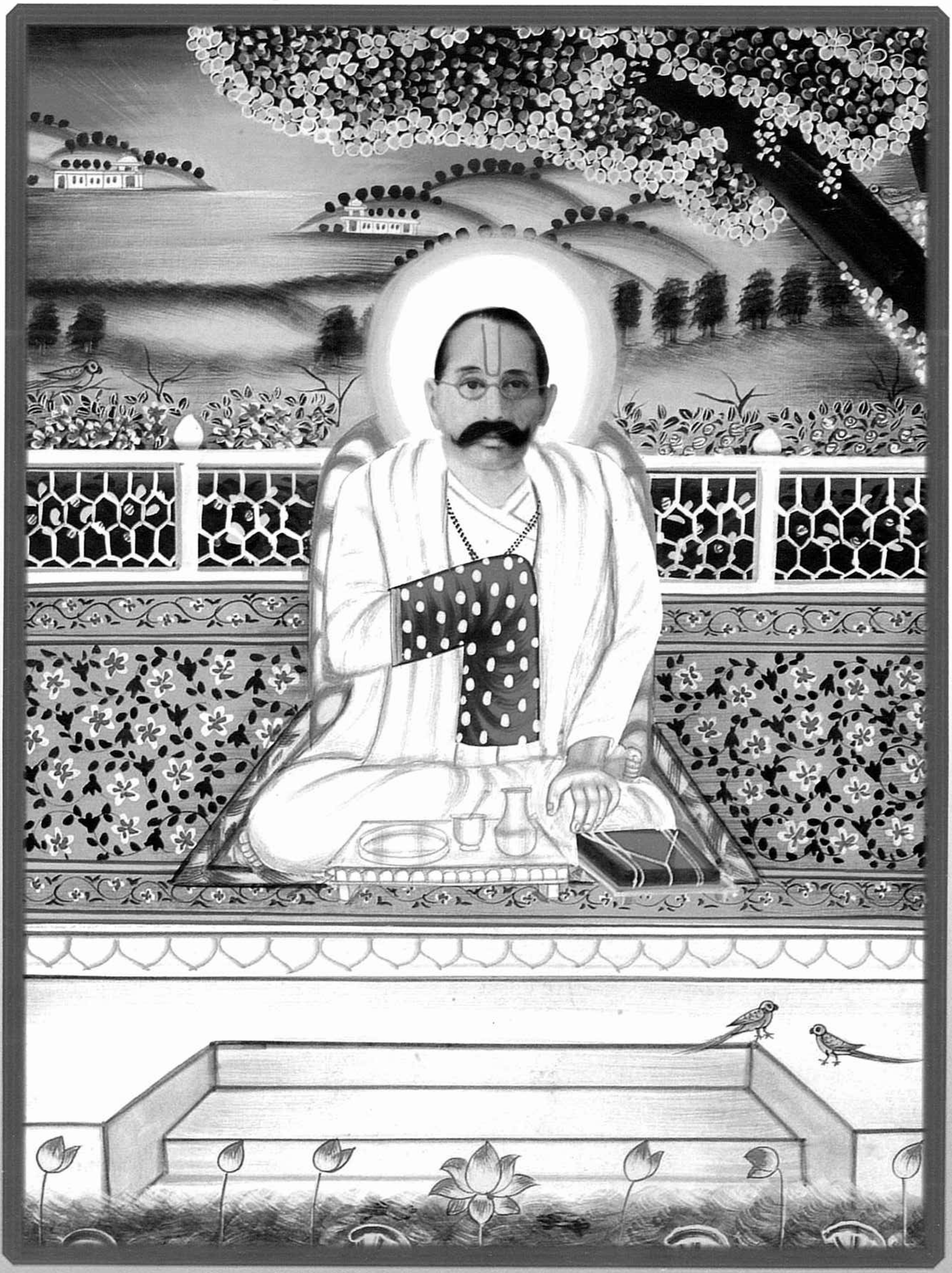

ગો. શ્રી જીવનલાલજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૯૧૬ માગશર સુદ ૧૩

ચિત્ર ક્રમાંક : ૩૮

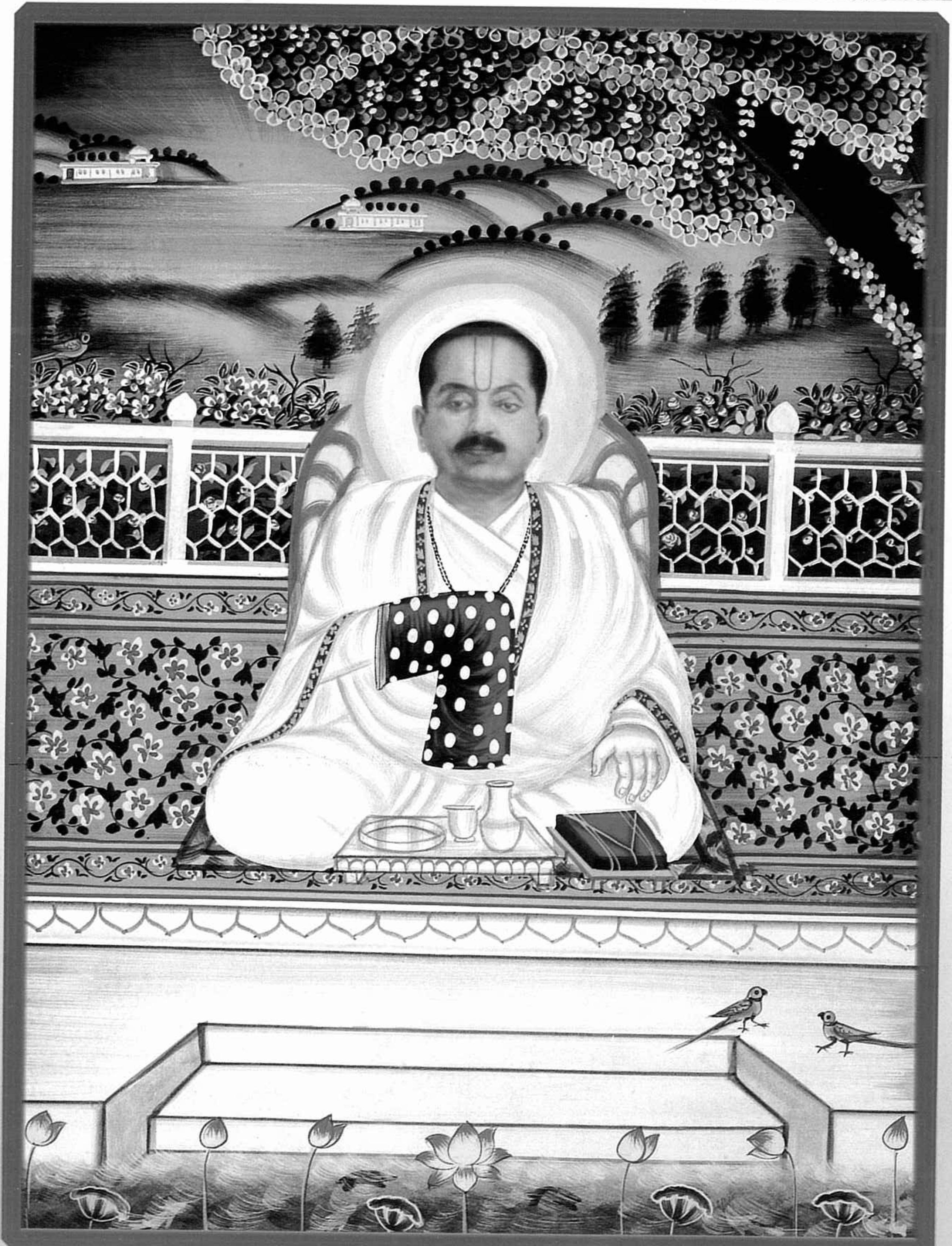

ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજશ્રી

પ્રાકટ્ય : સં. ૧૯૩૯ માગશર વદ ૭

ચિત્ર ક્રમાંક : ૩૯

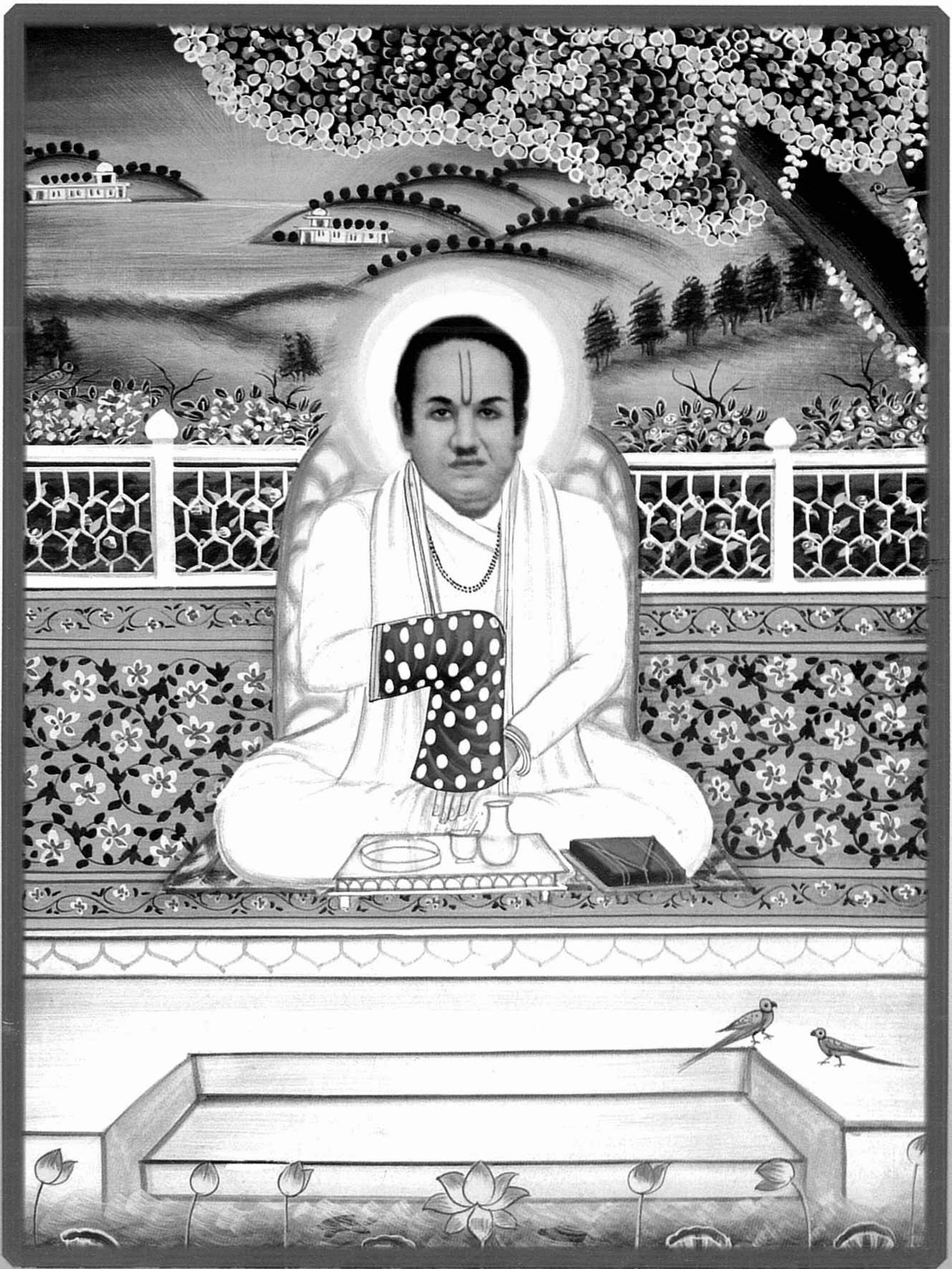

ગો. શ્રી વલ્લભલાલજી મહારાજશ્રી (શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજના પ્રથમ લાલજી)
પ્રાકટ્ય : સં. ૧૯૭૦ પોષ વદ ૯

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૦

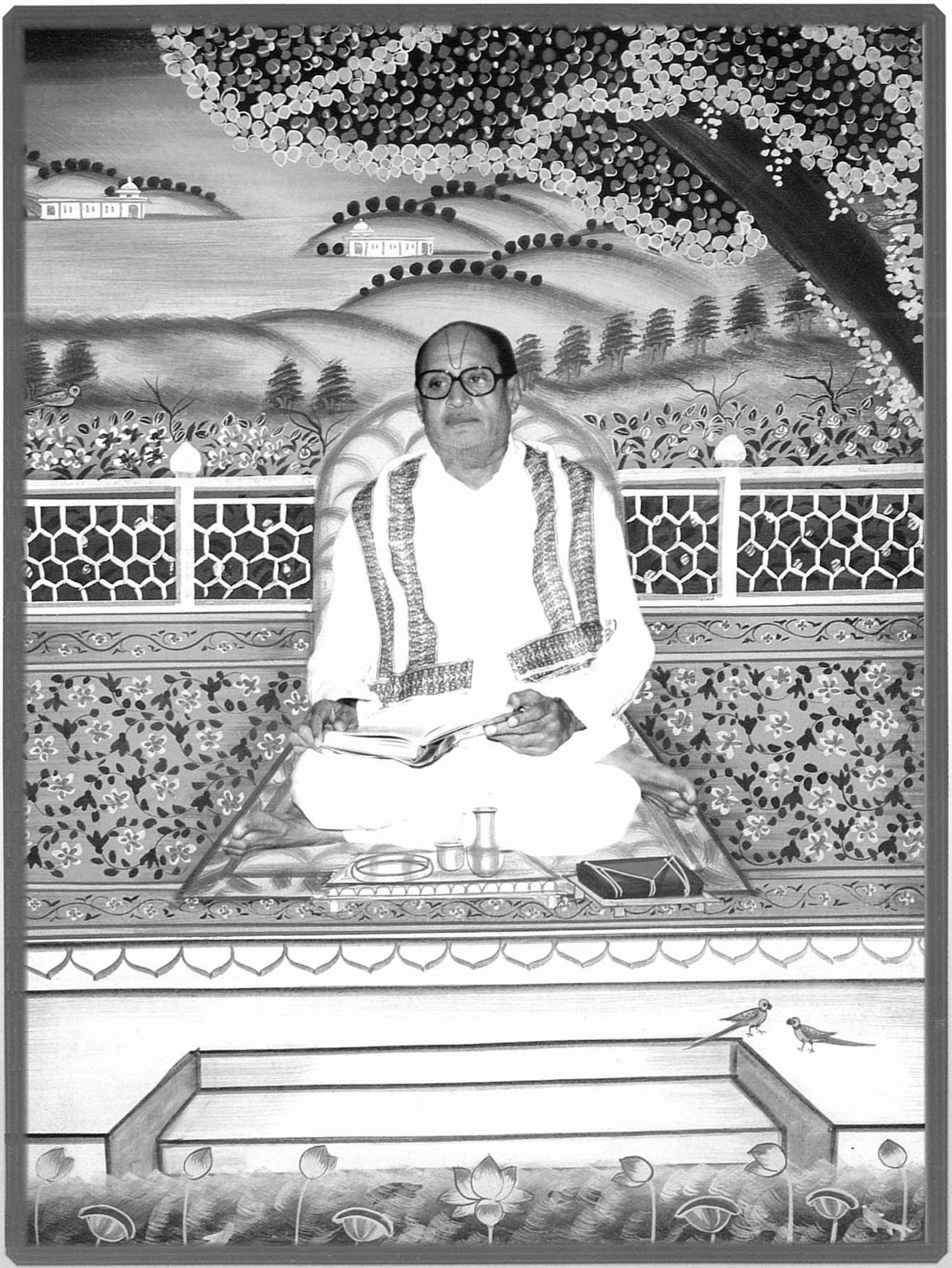

ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી (શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજના દ્વિતીય લાલજી)
પ્રાકટ્ય : સં. ૧૯૮૩ મહા વદ ૩૦

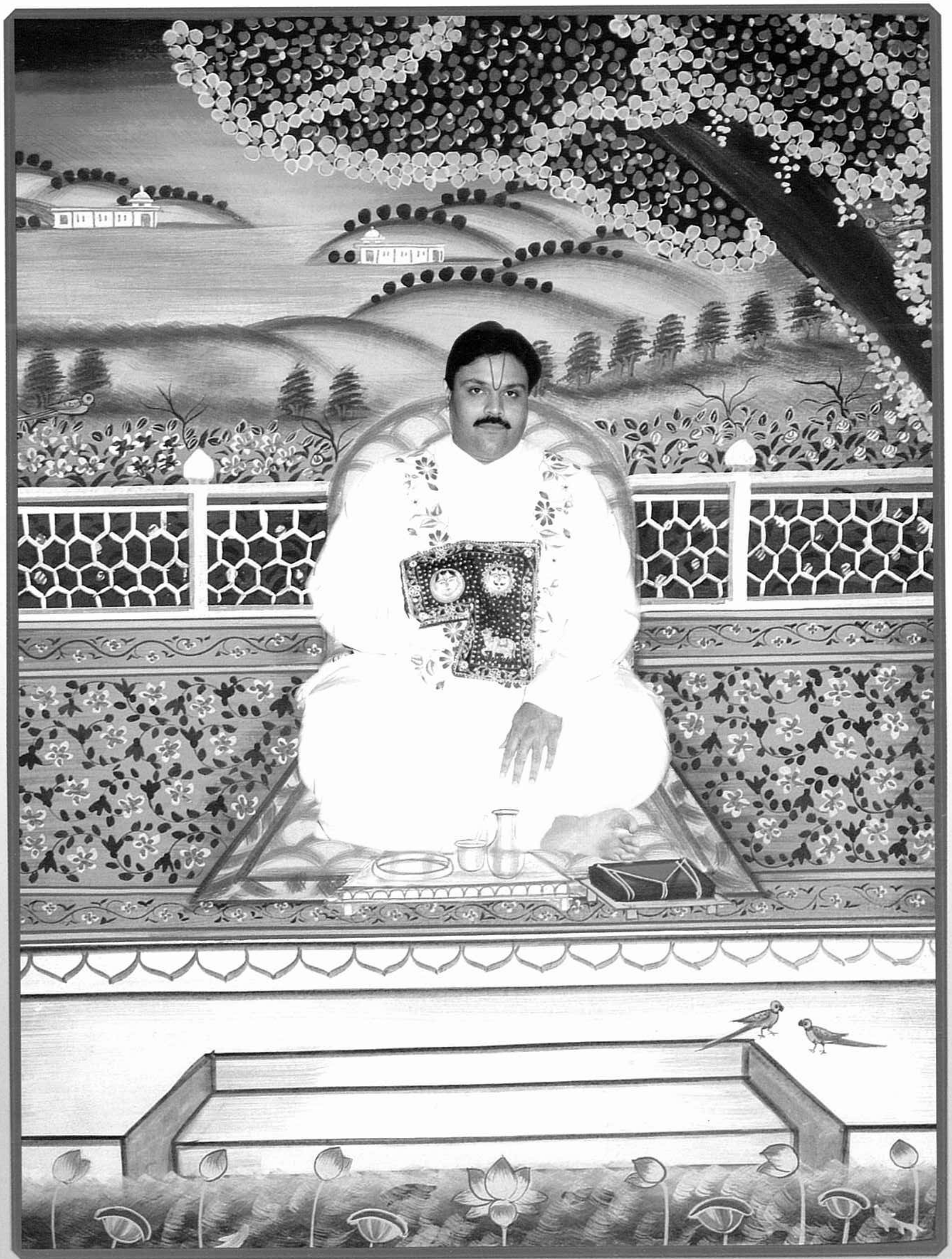

ગો.શ્રી હરિરાયજી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રી

પ્રાગટ્ય : સં. ૨૦૧૧ વૈશાખ સુદ ૭

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૨

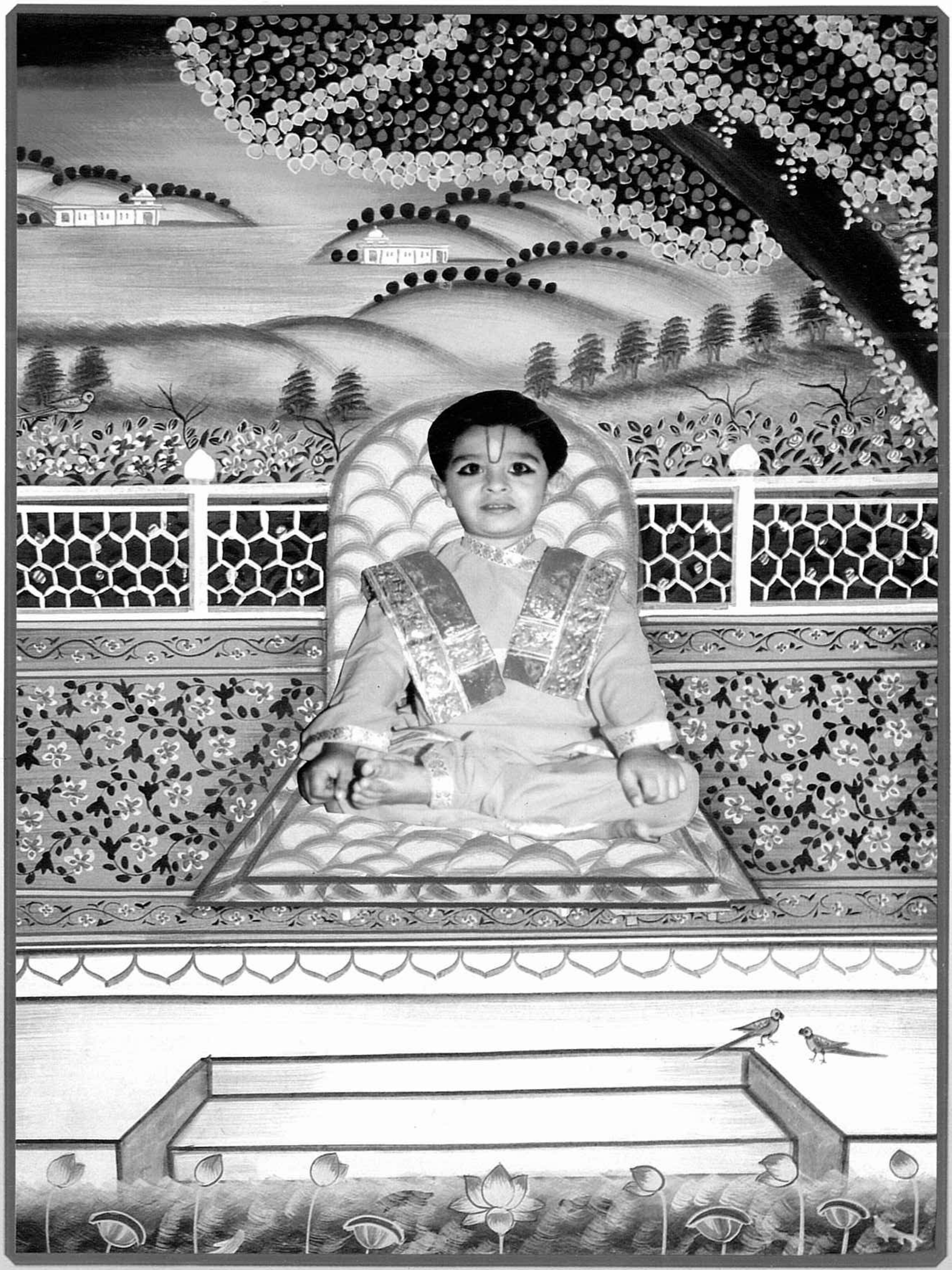

ગોસ્વામિ ચિ. લાલન શ્રી જયવલ્લભલાલજી હરિરાયજી

પ્રાગટ્ય : સં. ૨૦૫૨ ભાદરવા સુદ ૧૧

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૩

રાત્રિના અનોસરના ભોગની સામગ્રી :

શય્યાના સિરહાના તરફ એક પડઘો માંડી તેના ઉપર દૂધઘરનાં થાળમાં સફેદ બરફી, પગે મેવા બે જાતના, તળેલા મેવા બે જાતના, તથા સૂકા મેવા પાંચ જાતનાં આવે. થાળ ઉપર પાતળ ઢાંકી ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો.

સમય થયે શયનભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. બીડા અરોગે, **આજથી માલાનો જોડ બંધ થાય. નિત્યની માલા ધરે.** ત્યારબાદ શયન આરતી થાય. અનોસરની ઝારી ભરાય. પછી વાગા વસ્ત્ર વડા થાય. શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરો તથા ચીરા ઉપર પડછિયાનું શીશફૂલ રહે. શ્રી સ્વામિનીજીની વધારાની માલા બે તથા ત્રવલ વગેરે વડી કરે, જરીની સાડી રહે. નિત્યવત્ અનોસર થાય.

અનોસર થયા પછી માનના ત્રણ પદ ગવાય. દૂધઘર ભોગનો પડઘો શ્રી...ના નિત્યના અનસખડીના બંટાની ઉપરની તરફ પધરાવવો.

પછી દશેરામાંથી દશેય થેપલી ઉપાડીને સૂકવી દેવી. રૂપચતુર્દશીના દિવસે તેનાથી ગરમ જલ કરીને શ્રી...ને સ્નાન થાય અને ગોબરની ગોરને જલાશયમાં પધરાવવી.

જો નોમના દશેરા હોય તો શ્રી મુરલીધરજીનો ઉત્સવ દશમીનો આવે. તેથી નોમની સામગ્રી રસની પપચી તથા દશેરાની સામગ્રી ખરંજના ગુંજા એ બંને સાથે આવે. તેમાં રસની પપચી આગળ આવે અને તેની પાછળ ખરંજના ગુંજા આવે. સખડી, અનસખડી નો નોમનો પ્રકાર તથા દશેરાની મિતિમાં લખ્યા મુજબ અનસખડી, સખડી તથા દૂધઘરમાં બધી સામગ્રી આવે. પરંતુ દૂધઘરમાં અધોટાનો મલડો તથા અનસખડીમાં બુંદી, સક્કરપારા, શ્રી મુરલીધરજીના ઉત્સવની સામગ્રી છે તે આજે આવે નહિ પરંતુ બીજા દિવસે દશમીના આવે.

જો નોમના દશેરા હોય તો શ્રી મુરલીધરજીનો ઉત્સવ દશમના આવે તેથી વાગા, વસ્ત્ર દશેરાના, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર કલંગીનો માણેકનો સિરપેચ ધરવો. તેના ઉપર કાચના જવારા ધરવા. મોતીની અથવા બાદલાની લુમ ધરવી.

રાજભોગ સામગ્રીમાં બુંદી, સક્કરપારા, તથા અધોટાનો મલડો આવે.

જો દશમના દશેરા હોય અને પૂનમની શરદપૂર્ણિમા હોય તો આસો સુદિ એકાદશીના દિવસે વસ્ત્ર દશેરાના, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો,તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર બીજો હાર માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર એક કલંગીનો માણેકનો સીરપેચ ધરે. તેના ઉપર કાચના જવારા ધરે. મોતીની અથવા સોનેરી બાદલાની લુમ ધરે. અને દ્વાદશી (બારસ) તથા તેરસના મુકુટ ના શૃંગાર આવે. ચૌદશના દિવસે શ્યામ જરીના વસ્ત્ર, ઘેરદાર વાગો તથા છજ્જેદાર ચીરાના હલકા શૃંગાર થાય.

જો ચૌદશના શરદપૂર્ણિમા હોય તો એકાદશીએ કાચના જવારા ધરાય નહિ એકાદશી તથા દ્વાદશીએ મુકુટના શૃંગાર થાય. તેરસના શ્યામ જરીનાં વસ્ત્ર, ઘેરદાર વાગો તથા છજ્જેદાર ચીરાના હલકા શૃંગાર ધરાય.

આસો સુદિ ૧૧-એકાદશી (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૧૧)

પુનમની શરદપૂર્ણિમા હોય તો આસો સુદિ એકાદશીના વસ્ત્ર, શૃંગાર દશેરા મુજબ ધરાય, અને શ્રી મસ્તક ઉપર કાચના જવારા ધરાય. બારસ તથા તેરસના મુકુટના શૃંગાર થાય. ચૌદશના છજ્જેદાર ચીરાના હલકા શૃંગાર થાય. પુનમને દિવસે શરદના શૃંગાર થાય. ચૌદશની શરદપૂર્ણિમા હોય તો એકાદશી તથા બારસના મુકુટના શૃંગાર થાય. તેરસના છજ્જેદાર ચીરાના હલકા શૃંગાર થાય. ચૌદશને દિવસે શરદનો શૃંગાર થાય.

આજે વસ્ત્ર, શૃંગાર દશેરા મુજબ ધરાય. શ્રી મસ્તક ઉપર કાચના જવારા ધરાય.

આસો સુદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૧૨)

વસ્ત્ર : લીલી જરીના, કાછની

સાજ : લાલ સાટીનના ઉપર રૂપેરી વેલબૂટાનો કારચોબીના કામનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ, આભરણ પીળા પોખરાજના, માલા છ ગોમેદની, તેના ઉપર હાર એક પીળા પોખરાજનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

આસો સુદિ ૧૩ - તેરસ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૧૩)

વસ્ત્ર : પીળી જરીના, કાછની

સાજ : સફેદ સાટીનના ઉપર કારચોબીના ચાંદતારાનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ, આભરણ નીલમના, માલા છ નીલમની, તેના ઉપર હાર એક નીલમનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની નીલમની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

આસો સુદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૧૪)

વસ્ત્ર : શ્યામ જરીના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : શ્યામ સાટીનના ઉપર રૂપેરી કારચોબીના બૂટાના કામનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર, આભરણ હીરાના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે.

આસો સુદિ ૧૫-શરદ પૂર્ણિમા (વ્રજ : આશ્વિન શુક્લ ૧૫)

શરદનો ઉત્સવ

આજે પલ્લવનાં તોરણ નિજમંદિરના મુખ્યદ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : સફેદ જરી તાસના, કાછની બે રંગની, ઉપર લાલ જરીની નીચે સફેદ જરીની.

સાજ : રાસના ચિત્રનો તથા ચંદરવો સફેદ જરીનો બંધાય.

ગાદી તકિયાની પટ્ટા પટ્ટી સફેદ સાટીન ઉપર રૂપેરી કારચોબી કામના ચડે. આજે આરસી મોટી આવે. સિંહાસનનો બંટો (ગાદી, તકિયા, ખોલી, ચાદર વગેરેને બંટો કહે છે) સફેદ મુલાયમ જગન્નાથીનો નવો ચડે. શૃંગારચોકીની, શય્યા મંદિરમાં મૂંઢાજીની, સાંગામાચીની તથા અનોસરનાં પેંડાની ખોલી સફેદ નેન કલાક ની કોરી ચડે. શય્યામંદિરમાં શય્યા પાસે રાખવાના તથા નિજમંદિરમાં સિંહાસન પાસે રાખવાના અને હાથથી કરવાના મોટા પંખા સફેદ ભાતવાળા આવે. તે આજે તથા બીજે દિવસે શયન સુધી રહે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે ત્યારે પલનાની તથા શય્યાની સેવા કરવી. પલનામાં રેશમી સફેદ સુજની સોઈના બખીયાવાળી તથા બંટો કોરો સફેદ જગન્નાથી નો બિછાવે. શય્યા ઉપર જરીતાસનો પલંગપોસ તથા સુજની રેશમી સફેદ સોઈના બખીયાવાળી બિછે. બંટો કોરો સફેદ જગન્નાથીનો ચડે, શય્યા ઉપર રૂપેરી જરીની દુલઈ ઓઢાડે. સમય થયે મંગલભોગ સરે. આજે મંગલા આરતી મોતીની થાળીની થાય. આજે આખો દિવસ થાળીની આરતી આવે.

શૃંગાર : આજે શ્રી...ને અભ્યંગ અને કમલપત્ર થાય. વસ્ત્ર ઉપર જણાવ્યા મુજબ સફેદ જરી તાસના ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર મુકુટ હીરાનો, લહેરાતો લાંબો પટકો લાલ દરિયાઈ નો રેશમી કિનારીદાર ધરે. આભરણ હીરાના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર વલ્લભી હાર, તેના ઉપર કલિનો હાર, તેના ઉપર જૂઈનો હાર, તેના ઉપર કસ્તૂરીની માલા, તેના ઉપર સોનાનો ચંદ્રહાર, તેના ઉપર સફેદ ગુંજાની માલા ધરે.

આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરી પછી માલા છ ધરાવી હોય તેમાં પહેલી માલાના પદકના ઉપરના ખાંચામાં પદક એક નાનું પડછીયાવાળું હીરાનું ધરાવી, મોટા મોતીની ઉત્સવની નાની માલા ધરાવી, તેના ઉપર નાનો હીરાનો હાર, તેના ઉપર મોટા મોતીની ઉત્સવની વિના પદકની બીજી માલા ધરાવવી.

આ પ્રમાણે દુહેરો શૃંગાર કરીને શ્રી કંઠની લડની આગળ ખાંચો હોય તેમાં શ્રી કંઠની લડની નીચે હીરાનું કંઠાભરણ, તેની નીચે મોતીની દુલડી, તેની નીચે હીરાનો હાંસ, તેની નીચે મોટા મોતીની કંઠી, તેની નીચે મોતીની મોટી કંઠી, તથા ત્રવલ એક હીરાની મોટી ધરાવવી. ચોટી ધરે નહિ.

શ્રી સ્વામિનીજીને શ્રી મસ્તકની લડ મોતીની ઉત્સવની, છીંકા, પીપરપત્તા, કલંગી, શીશફૂલ હીરાના ધરવા. ચુડી, નથ, ટીકી ઉત્સવની ધરે. શ્રી કંઠનો શૃંગાર શ્રી...ના શૃંગાર મુજબ થાય. ફૂલની માલા ધરે. શ્રી બાલકૃષ્ણજી બિરાજતા હોય તો શૃંગાર કરી સફેદ જરીની ઓઢણી ઓઢાડાય. તેના ઉપર લાલ દરિયાઈ નું પીતાંબર ઓઢાડવું.

પલના સામગ્રી : નિત્ય કરતાં અધકી બદામ મિશ્રીની ડેલી આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દહીંના મનોહરના લાડુની આવે. અને પાકા કેળાનું મીઠું શાક આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

રાજભોગ આવ્યે ચોપટનો પટ સફેદ જરીનો બિછાવી તેના ઉપર નાચતી ગાતી પુતળી માંડે. સમય થયે ભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. બીડા ધરાય. વેત્ર બે ધરે, તેમાં એક હીરાનું અને બીજુ મોતીનું ધરે, મોટી આરસી દેખાડી આરતી આવે. પછી નિત્યવત્ અનોસર થાય.

અનોસર થયા પછી આખી નિજતિબારીમાં ચંદરવો, નિજતિબારીની દિવાલગીર, તિબારીના ત્રણેય જાળીના ટેરા સફેદ નેનકલાકના બાંધવા. ટેરાની ઉપરના ઝાળીના ખાલીભાગ ઉપર ત્રણ કટકા નેનકલાકના બાંધી, ચોકમાં ત્રણેય બાજુની દિવાલગીર નેનકલાકની બાંધી નિજતિબારી ખાસા કરે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : આ ભોગમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી આવે.

ઉત્થાપનભોગ આવ્યે શય્યાની સેવા કરે. આજે બેવડી ચાદર ઉપર રેશમની સફેદ સુજની રહે. શય્યા ઉપર સફેદ મલમલની ચાદર ચોઢાડી તેના ઉપર ઠંડીના પ્રમાણમાં બે પરતની અથવા ત્રણ પરતની ખોલ ઓઢાડી, રૂપેરી જરીની દુલાઇ ઘડી કરીને પાંગત ઉપર ધરે. ત્યારબાદ સમયાનુસાર શયનભોગ ધરે.

શયનભોગ સામગ્રી : આજે શયનભોગ માં છડિયલ દાળ આવે.

શયનભોગ આવ્યે ચોક ખાસા કરી, સૂકો કરી પશ્ચિમ તરફની દિવાલગીરીની ઉપર બરોબર વચ્ચે સફેદ જરી તાસની પિછવાઇ બાંધી ચોકમાં નિજતિબારી તરફ બે હાથ જેટલી જગ્યા છોડીને દિવાલગીરીને લગાડીને ગાદલું એક ઉત્તર દક્ષિણ લાંબુ બિછાવી, તેના ઉપર ઉંચા નેનકલાકની ચાદર બિછાવી, પિછવાઈથી લગાડીને ગાદલા ઉપર સિંહાસન માંડી તેના ઉપર સફેદ જરીતાસનો સાજ ચડાવી, સિંહાસન ઉપર ઝારી તથા બીડાના બંટાની તબકડી રાખી બંટામાં શયનનાં બીડા સાજીને બંટો સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને રાખવો. ખંડ, પાટ, ચોકી ઉપર સફેદ જરી તાસનો સાજ ચડાવી ખિલોનાની તબકડી તથા ખિલોના માંડી ચોકમાં એક બાજુ રાખવા. પછી નિજમંદિરની રાસની પિછવાઇ ઉતારી નિજતિબારીના મુખ્ય દ્વાર ઉપર વચ્ચે બાંધી આખી નિજતિબારીમાં તેહ (આછી ગોદડી) બિછાવી તેના ઉપર સફેદ નેનકલાકની ચાદર બિછાવી, અધકીના સિંહાસન તથા ખંડ ઉપર રાસના ચિત્રનો સાજ ચડાવી સિંહાસન તથા ખંડને નિજતિબારીની પિછવાઈથી લગાડીને રાખે. ખંડની નીચેની સીડી ઉપર સફેદ જગન્નાથીની ખોલીવાળો પેંડો બિછાવી, ખંડની આગળ લાલ મખમલનું ગાદલું બિછાવી તેના ઉપર સફેદ જગન્નાથીની ચાદર ચારે તરફથી ખોસીને બિછાવે.

રાત્રિના અનોસરની સામગ્રી :

દૂધઘરભોગ સામગ્રી : દૂધઘરભોગ ધરવા માટે લાંબી ચોકી માંડી હોય તેના ઉપર દૂધઘરનો ભોગ સાજવો. તેમાં સફેદ બરફી, સફેદ પેંડા, સફેદ ગુંજીયા, સફેદ મેવાટી, માખણ, મલાઇ, મિશ્રી, દૂધપૂરી, સફેદ બાસુંદી, ઓટેલા દૂધનો મલડો, મીઠું ખાટું તથા વઘારેલું દહીં આવે. ખાંડઘરની સામગ્રીમાં ગુલાબકતલી, ખડબૂજાનાં બીની કતલી, રસખોરા, ચારોલીનાં બીની કતલી, ગજક, પોના પટ્ટી, સાબોની, તિનગીની, સઠેલી, કેળાનું સફેદ બિલસારૂં, કેરીનો મુરબ્બો, પગે મેવા ચાર જાતના, તળેલા મેવા છ જાતના, સૂકા મેવા આઠ જાતના, મિશ્રીનો પણો, ૠતુ અનુસાર લીલો મેવો બધી જાતનો, તેની સાથે બૂરાની અને મરી મીઠાની કટોરી એક એક આવે.

અનસખડીભોગ સામગ્રી : અનસખડીની ચોકી ઉપર બાલભોગમાંથી શરદનો અનોસરભોગ આ પ્રમાણે આવે. મીઠી કચોરી, ચંદ્રકળા, ગુજરાતી ખાજા, દહીંથરા, ચોરીઠાનો મગદ, શિખંડની વડી, ચોખાની ખીર, મેંદાની પૂરી, ફિકી કચોરી, ફિકા ગુંજીયા, છાશવડાં, ઝારાની સેવ, ભુજેના, રાયતાં બે જાતનાં, ફડફડીયા બે જાતનાં, પાકા કેળાનું મીઠું શાક, બટેટાનું સૂકું શાક, બટેટા તથા સુરણના બે જાતનાં ઉત્સવના સંધાણાની કટોરી તથા મરી મીઠાની કટોરી એક એક આવે.

દૂધઘર અને અનસખડીની પાતળી સામગ્રીમાં ચમચા, કટોરી પધરાવી બધી સામગ્રી ઉપર સૂકી પાતળ ઢાંકી, તેના ઉપર સફેદ મલમલનો ઉપરણો ઢાંકી, શય્યાની જમણી તરફ પડઘો માંડી રાખ્યો હોય તેના ઉપર બીડા તથા તેજાનાનો થાળ પધરાવી, થાળમાં નિત્યનાં ચાર તથા ઉત્સવનાં ચાર, એમ આઠ બીડા કુલ ધરી, વચ્ચે તેજાનાની કટોરીઓ રાખી, તેની વચ્ચે બરાસની કટોરી આવે.

આ રીતે રાત્રિના અનોસરની તૈયારી કરવી. ત્યારબાદ શયનભોગ સરે. (મંદિરક્રમમાં 'દૂસરો ભોગ' આવે જેમાં ઓટેલું દૂધ આવે.) ઝારી ઉપાડીને ઠાલવી અને ખંગાળવી. ઝારીના નેવરા લાલ હોય તો ઉતારી સફેદ ચડાવી, ઝારી એક ભરી, ચોકમાં યથાસ્થાને પધરાવવી. આજે આચમન, મુખવસ્ત્ર ભોગ મંદિરમાંજ થાય. શ્રી...ને ચોકમાં સિંહાસન ઉપર પધરાવી શ્રી...ને સફેદ ફૂલની માલા ધરાવવી. ત્યારબાદ સિંહાસનની આગળ અનસખડીભોગ ધરવા માટે મોટી ચોકી બિછાવી, તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવી, સિંહાસનની જમણી તરફ દૂધઘરભોગ ધરવા માટે મોટી ચોકી બિછાવી, તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી.

શરદનો ઉત્સવ ભોગ :

દૂધઘરભોગ સામગ્રી : સફેદ બરફી, સફેદ પેંડા, સફેદ ગુંજીયા, સફેદ મેવાટી, મલાઇ, માખણ, મિશ્રી, દૂધપૂરી, સફેદ બાસુંદી, અધોટાનો મલડો, મીઠું, ખાટું અને વઘારેલું દહીં આવે. ખાંડઘરની સામગ્રીમાં ગુલાબકતલી, રસખોરા, ખડબૂજાનાં બીની કતલી, ચારોલીની કતલી, ગજક, પોના પટ્ટી, સાબોની, સઠેલી, તિનગીની, કેળાનું સફેદ બિલસારૂ, કેરીનો મુરબ્બો, પગે મેવા ચાર જાતનાં, તળેલાં મેવા છ જાતનાં, સૂકા મેવા આઠ જાતના, ઋતુ અનુસાર બધી જાતનો લીલો મેવો, તેની સાથે બુરાની કટોરી તથા વાટેલા મરી, મીઠાની કટોરી એક એક આવે.

અનસખડીભોગ સામગ્રી : તેમાં બાલભોગમાંથી મીઠી કચોરી, ચંદ્રકળા, ગુજરાતી ખાજા, દહિંથરા, ચોરીઠાનો મગદ, શિખંડવડી, ચોખાની ખીર, મેંદાપૂરી, ફિકી કચોરી, ફિકા ગુંજીયાં, છાશવડાં, ઝારાની સેવ, ભુજેના, બે જાતનાં રાયતા, બે જાતનાં ફડફડીયા, કેળાનું મીઠું શાક, બટેટાનું સુકું શાક, સુરણનાં અને આલુનાં બે જાતનાં ઉત્સવનાં સંધાણા, નિત્યનાં કેરી વગેરે સંધાણાની મોટી કટોરી તથા મરી મીઠાની કટોરી એક એક આવે.

આ પ્રમાણે દૂધઘર તેમજ અનસખડીનો ભોગ સાજી પાતળી સામગ્રીમાં ચમચા કટોરી પધરાવી, તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરે. શરદનો ઉત્સવ ભોગ આવે.

સમય થયે ભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય. સિંહાસન ઉપર ચાંદીનો કટોરો રાખી, ચાંદીનો કુંજો તથા આબખોરો ભરીને સિંહાસન ઉપર ચાંદીની તબકડીમાં યથાસ્થાને પધરાવી, ઉત્સવભોગ સર્યાના બીડા બે બંટામાં રાખી, ભોગની ચોકી બંને ઉઠાવી, મંદિરવસ્ત્ર કરી, ગાદલુ એક ચોકીને સ્થાને બિછાવી તેના ઉપર સફેદ ચાદર

નેનકલાકની બિછાવવી. ખંડ, પાટ, ચોકી સિંહાસનથી લગાડીને, ગેંદ, ચોગાન ઉભા કરી, ત્રસ્ટી માંડી, ગાદલાના આગળના ભાગમાં પુતળી, મોર, ગાય, ફૂલના ગુચ્છાની કુંડીઓ અર્ધચંદ્રાકાર રાખવી. ત્યારબાદ શ્રી...ને રાજભોગવત્ બીડા અરોગે. પંખા, મોરછલ થાય. જ્યારે મુકુટ ઉપર ચાંદની આવે ત્યારે પ્રથમ નિત્યની આરતી કરી. આરતી બીજી શરદની થાળીની ચાંદીના દિવડાની કરે. રાઈ, લોન, ન્યોછાવર થાય.

પછી ચોકમાં શૃંગાર ચોકી માંડી શૃંગાર વડા કરે. બહારની ખિડકીની પાગ ધરાવે. શ્રી સ્વામિનીજીના શૃંગાર તથા વસ્ત્ર વડા કરી સફેદ મલમલનો રૂપેરી કિનારીનો લહેંગો, સાડી, ચોળી ધરાવે. પછી સિંહાસનની ઝારી, અનોસરની ઝારી તથા કુંજો, આબખોરો ભરી સિંહાસનની ઝારી, કુંજો તથા આબખોરો નિજતિબારીમાં રાત્રિનાં અનોસરનું સિંહાસન માંડેલ હોય ત્યાં તબકડીમાં યથાસ્થાને પધરાવે. ચાંદીની ચંદનની બરણીમાં ચંદન સાથે બરાસ તથા સુગંધી મેળવીને સિંહાસન ઉપર ચંદનની બરણી તબકડીમાં પધરાવે. અનોસરની ઝારી નિત્યવત્ શય્યા પાસે પડઘા ઉપર પધરાવે. પછી ચોકમાંથી સિંહાસન ઉપરથી બિરાજવાની ગાદી એક, બગલના તકિયા બે, તથા કઠોડા ચાંદીના બે, ઉપાડીને નિજતિબારીમાં અધકીના સિંહાસન ઉપર પધરાવે. **આજે બિરાજવાની ગાદી ઉપર વેત્ર આવે, તે ઉઠે નહિ.** પછી ચોકમાંથી ખંડના ખિલોનાની તબકડી તથા છૂટા ખિલોના લાવીને નિજતિબારીમાં સિંહાસન આગળના ખંડ ઉપર યથાસ્થાને માંડી શ્રી...ને પોઢાડવા.

શ્રી સ્વામિનીજીના આભરણની છાબ શ્રી...ની શય્યાના સિરહાના તરફના પડઘાના ઉપરના ભાગમાં રાખી, તેના ઉપર છાબમાં શરદના વડા કરેલા નવા વસ્ત્રો રાખી, તેના ઉપર સફેદ મલમલનો ઉપરણો લપેટી દઈ, ચોકમાંથી શૃંગારચોકી વગેરે ઉપાડીને યથાસ્થાને રાખવા. નિત્યનું સિંહાસન ખંડ, પાટ, ચોકી વગેરે ચોકમાંથી ઉઠાવી ડોલતિબારીમાં શય્યામંદિરનું દ્વાર પડે તેમાં થઈ નિજમંદિરમાં યથાસ્થાને પધરાવે. ચોકમાં ગાદલા ઉપર બરોબર વચ્ચે અઠાસની હાથીદાંતની ચોકી માંડી તેના ઉપર સુપેદી બિછાવી તે ચોકીને ફરતાં પુતળી, મોર, ગાય, ઝાડ વગેરે ચંદ્રમંડલાકાર માંડી નિજમંદિરમાં બીજા દિવસનો સફેદ સાટીન ઉપર કારચોબીના કામનો ચાંદ તારાવાળો સાજ ચડાવી, નિત્યવત્ કમાડ મંગલ કરી, તાલા મંગલ કરવા.

આસો વદિ ૧-એકમ (વ્રજ : કાર્તિક કૃષ્ણ ૧)

વસ્ત્ર : સફેદ જરી તાસના (શરદના)

સાજ : સફેદ સાટીન ઉપર કારચોબીના કામનો ચાંદ તારાવાળો બંધાય

આજે સવારે સ્નાન કરીને રાત્રિના અનોસરનો દૂધઘરભોગ તથા અનસખડીભોગ પ્રસાદીમાં કાઢી, ચોકી વગેરે ઉઠાવી, રાત્રિની તૈયારીના ગાદી, તકિયા, ચોપડ વગેરે ઉઠાવી યથાસ્થાને પધરાવે. સિંહાસન ઉપરની ઝારી, કુંજો, ચંદનની બરણી, ગુલાબદાની વગેરે પ્રસાદીમાં પધરાવે. નિજતિબારીમાં સિંહાસન પાસેથી ખંડ ઉઠાવી બહાર કાઢે, સિંહાસન રહે.

ત્યારબાદ શ્રી...જાગે અને નિત્યવત્ મંગલભોગ આવે.

તિબારીમાંથી શય્યા, સાંગામાચી, મૂંઢાજી, સૂહાગપેટી, ચરણચોકી, પંખાની ચોકી ઉઠાવી, શય્યા મંદિરમાં યથાસ્થાને પધરાવે. આભરણની પેટી નિજમંદિરમાં યથાસ્થાને રાખે. શય્યાની સેવા કરે.

સમય થયે મંગલભોગ સરે.

શૃંગાર : આભરણ હીરાનાં, મુકુટ હીરાનો લાંબો, પીતાંબર લાલ દરિયાઈનું, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક મોતીની વિના પદકની તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક મોતીની વિના પદકની, તેના ઉપર સફેદ ગુંજા ધરે.

(શૃંગાર ઓટમાં શ્રી નંદદાસજી કૃત રાસપંચાધ્યાયી શરૂ કરી, શયનભોગ સરે ત્યાં સુધીમાં પૂરી બોલી લેવી)

સાજે સંધ્યાઆરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય. શ્રી મસ્તક ઉપર નાનો સિરપેચ કલગી સુધ્ધા રહે. તેના ઉપર રૂપેરી બાદલાના લુમતુર્રા, શ્રી કંઠમાં હીરાનું કંઠાભરણ, માલા એક મોતીની જોડની પહેલી તથા હીરાની નાની ત્રવલ હમેલની જેમ ધરે.

ચોક ખાસા થાય, નિજતિબારી તરફની દિવાલગીરી ઉપર વચ્ચે રાસના ચિત્રની પિછવાઈ બંધાય. ચોકમાં વચ્ચે અઠાસના ચોતરા ઉપર શયનની તૈયારી કરે. ચોતરાની ચારે તરફ ચંદ્રમંડલાકારે પુતળી, ગાય, મોર તથા ફૂલના ગુચ્છાની કુંડીઓ રાખે. અઠાસના ચોતરાની સીડી ઉપર ચાંદીના ખિલોના રાખે. શયનભોગ અરોગ્યા બાદ અઠાસના ચોતરા ઉપર શ્રી...પધારે. નિત્યવત્ શયનઆરતી ત્યાં થાય. પોઢતી વખતે ચીરો વડો થઈ જાય, બહારની ખિડકીની પાગ ધરે.

(આસો વદિ પાચમથી હટડીની બિછાત થાય તેથી કાચના બંગલા કાઢી જોઈ લેવા, સાફ કરવા. કાચ કોઈ તૂટેલાં હોય તો નવા નંખાવી લેવા. ચાંદીનો સુખપાલ તથા ચાંદીના બંગલા પણ સાફ કરવા)

આસો વદિ ૨-બીજ (વ્રજ : કાર્તિક કૃષ્ણ ૨)

(આજે વસ્ત્ર-શૃંગાર આસો વદિ ૧૦ મુજબ આવે)

વસ્ત્ર : સફેદ સાટીન ઉપર કારચોબીના બુટ્ટીના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર.

સાજ : સફેદ સાટીનનો ઉપર કારચોબીના કેરીઘાટના બુટ્ટાનો દશેરાવાળો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર સોનેરી કિનારીના. જો કોમલ કારચોબી હોય તો કારચોબીનો ચીરા ધરે. આભરણ પન્નાના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર લુમની કલંગી સોનેરી ધરે.

(આજથી અન્નકૂટ સુધી ઝાંઝ સાથે શ્રી ગોવર્ધનપૂજાના પદ ગવાય)

આસો વદિ ૩-ત્રીજ (વ્રજ : કાર્તિક કૃષ્ણ ૩)

(મુંબઇવાળા ગો. શ્રી ચિમનલાલજી મહારાજશ્રીના લાલજી
ગો. શ્રી ઘનશ્યામજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ)

(આજે વસ્ત્ર તથા શૃંગાર આસોવદિ ૧૧-એકાદશી મુજબ આવે)

વસ્ત્ર : બેંજની જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : શ્યામ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર ચીરા, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. બંદી ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રી હસ્તમાં રત્નચોક હીરાનો ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર જમાવની કલંગી ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બુંદીના લાડુ આવે.

સખડીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરની દાળ, વડીની કઢી, તથા પાપડ આવે.

આસો વદિ ૪-ચોથ (વ્રજ : કાર્તિક કૃષ્ણ ૪)

(આજે વસ્ત્ર તથા શૃંગાર આસોવદિ ૧૨- બારસ મુજબ આવે)

વસ્ત્ર : પીળી જરીના વાગો ઘેરદાર

સાજ : પીળી જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર, આભરણ પન્નાના,માલ છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક બીજો પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર ચંદ્રીકા રૂપેરી ચમકની ધરે. શ્રી હસ્તમાં હસ્તસાંકળા (પોંચી) રત્નચોક પન્નાના ધરે.

આસો વદિ-૫-પાચમ (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૫)

આજથી દિવાળી સુધી શયનમાં ચોકમાં હટડીની બિછાત થાય. શ્રી...નિત્ય જુદી જુદી રીતે હટડીમાં બિરાજે. જો અન્નકૂટ એકમનો હોય તો દિવાળીના ટિકેતના શૃંગાર દશમીથી શરૂ થાય. જો દિવસ ઘટે અને અન્નકૂટ અમાસનો હોય તો ટિકેતના શૃંગાર નવમીથી શરૂ થાય એટલે દશમીનો શૃંગાર નવમીએ ધરાય તેમજ દશમીનો ગોપાલવલ્લભ ભોગ પણ નવમીએ અરોગે. એકાદશીના શૃંગાર દશમીએ થાય અને એકાદશીનો ગોપાલવલ્લભભોગ પણ દશમીએ અરોગે. દ્વાદશીના શૃંગાર એકાદશીએ થાય અને દ્વાદશીનો ગોપાલવલ્લભભોગ પણ એકાદશીએ અરોગે. ધનતેરસના શૃંગાર દ્વાદશીએ થાય અને ગોપાલવલ્લભભોગમાં બુંદીના લાડુ અરોગે તથા ધનતેરસનો સખડીનો નેગ પણ દ્વાદશીએ અરોગે. રૂપચૌદશના શૃંગાર ધનતેરસના થાય પરંતુ રૂપચૌદશનું

અભ્યંગ તેરસનું થાય નહિં અને ચૌદશનો ગોપાલવલ્લભભોગ પુવાનો તે અરોગે નહિ. ગોપાલવલ્લભભોગ ધનતેરસનો ફેણીનો અરોગે તથા સખડી, અનસખડી બધો નેગ રૂપચૌદશની મીતીમાં લખ્યો છે તે અરોગે. રૂપચૌદશની મીતીમાં થાળીની આરતી લખી છે તે આવે નહિ, પરંતુ રૂપચૌદશની મીતીમાં શૃંગાર શયન સુધી રહે છે તેમ લખ્યું છે તે મુજબ શૃંગાર રહે. આજે ભોગથી શયન સુધી શ્રી... બંગલામાં બિરાજે તે લખ્યું છે તે મુજબ બિરાજે. દિવાળીના શૃંગાર ચૌદશના દિવસે થાય. રૂપચૌદશ તથા દિવાળીનું અભ્યંગ સાથે થાય. ચૌદશનો ગોપાલવલ્લભભોગ પુવાનો તથા દિવાળીનો ગોપાલવલ્લભભોગ દિવડાનો એ બંને ભોગ ચૌદશને દિવસે સાથે અરોગે, તેમાં પુવાની થાળી આગળ તેમજ દિવડાની થાળી પાછળ સજાય. અમાસને દિવસે અન્નકૂટનો શૃંગાર થાય તેમજ અન્નકૂટ અરોગે.

આજે અન્નકૂટના ઉત્સવની ભટ્ટીપૂજા રાજભોગ ધર્યા બાદ થાય.

(આજે વસ્ત્ર તથા શૃંગાર આસો વદિ-૧૩-ધનતેરસ મુજબ આવે.)

વસ્ત્ર : લીલી જરીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : લીલી જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર બીજો હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર પવિત્રા ધરે, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ટીકા ધરે, કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા સાદા ધરે. શ્રી હસ્તમાં હસ્તસાંકળા, મુદ્રિકા તથા ફૂલ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી ગોળના ગુંજાની આવે.

આસો વદિ-૬-છઠ (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૬)

આજે વસ્ત્ર તથા શૃંગાર આસો વદિ-૧૪ રૂપચૌદશ મુજબ આવે.

આસો વદિ-૭-સાતમ (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૭)

આજે વસ્ત્ર તથા શૃંગાર આસો વદિ ૦))-અમાસ-દિવાળી મુજબ આવે.

આસો વદિ-૮-આઠમ (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૮)

વસ્ત્ર : લાલ જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : લાલ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલો બીચકો પીળી જરીનો, સુથન, પટકો, લહેંગા પીળી જરીના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કુંડલ ધરે. બંને ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકની ધરે. (પૂ. મહારાજશ્રી બિરાજતા હોય અને આજ્ઞા કરે તે પ્રમાણે આજે કુનવારો થાય.)

આસો વદિ-૯-નોમ (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૯)

વસ્ત્ર : પીળી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર.

સાજ : પીળી જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ટિપારા લાલ જરીના, તેના પેચ પીળી જરીના.
જરીના, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા રૂપેરી ડાકના ધરે.

આસો વદિ-૧૦-દશમ (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૧૦)

વસ્ત્ર : સફેદ સાટીન ઉપર કારચોબીના બુટ્ટીના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર.

સાજ : સફેદ સાટીન ઉપર કારચોબીના કેરીઘાટના બૂટાનો દશેરાવાળો બંધાય.

આજથી સિંહાસનના બંટાની સફેદી ઉતરે. ગાદી તકિયાના પટ્ટા પટ્ટી કારચોબીના ભારે કામના ચડે.

(ટિકૈતના શૃંગાર આજથી શરૂ થઇ ભાઇબીજ સુધી આવે. ટિકૈતના શૃંગાર એટલે ઘરનાં જ બાલક શૃંગાર કરે તે.)

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર સોનેરી કિનારીના. જો કોમળ કારચોબી હોય તો કારચોબીના ચીરા ધરે. આભરણ પન્નાના, માલા ચાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર લુમની કલંગી સોનેરી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરના લાડુ આવે. તેમજ સખડીમાં નિત્યની દાળ તુવેરની આવે.

સંધ્યા આરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય. **આજથી ધનતેરસ સુધી નિત્ય શયનમાં બાદલાના લુમતુર્રા ધરે. આજથી લઇને ભાઇબીજ સુધી પોઢતી વખતે ચીરા રહે, ચીરા ઉપર પડછીયાના શીશફૂલ રહે. શ્રીસ્વામિનીજીને જરીની સાડી રહે.**

આસો વદિ-૧૧-એકાદશી (વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૧૧)

વસ્ત્ર : બેંજની જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : શ્યામ જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર ચીરા, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. બંદી ધરે, કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રીહસ્તમાં રત્નચોક હીરાનો ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર જમાવની કલંગી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી સેવના લાડુની આવે. સખડી સામગ્રીમાં નિત્યની દાળ તુવેરની આવે.

આજે બાલભોગમાં અન્નકૂટની બડી સેવા કરે.

આજે રાજભોગ ધર્યા બાદ બાલભોગમાં અન્નકૂટની બડી સેવા કરે. તે આ પ્રમાણે કરે. શિખર એક તથા ગુંજા ચાર કરે. શિખર ઉપર મેંદાનો શૃંગાર કરે. તેમાં પહેલાં શિખર ઉપર અષ્ટદલ કમલ કરી, તેને ફરતા નાના ગુંજા, નાના સક્કરપારા, નાની મેવાટી, નાની સુરકી તથા મણકાની વેલ કરી, શિખરની ગુંથણીની પાસે ચારે તરફ ફરતી મેંદાની સેવની ચોટી ગુંથીને શૃંગાર કરે. પછી એક ગુંજા ઉપર શંખનું, બીજા ઉપર ષટ્કોણ ચક્રનું, ત્રીજા ઉપર ગદાનું અને ચોથા ઉપર પદ્મનું (સાથિયો) ચિત્ર કરી તે ચારે ગુંજા ઉપર ગુંથણીની પાસેથી લઈને ચારે તરફ ફરતી મેંદાની સેવની ચોટી ગુંથી શૃંગાર કરવા. તથા સક્કરપારા, મેવાટી, ગુંજીયા, સુરકી તથા મણકાની વેલ આખા ગુંજા ઉપર શોભિતી રીતે યથાક્રમ કરે. **આજથી દિવાળી સુધી ચોકમાં હટડીની ક્રમવાર રોશની થાય.**

આસો વદિ-૧૨-બારસ (વ્રજ: કાર્તિક કૃષ્ણ-૧૨)

વસ્ત્ર : પીળી જરીના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : પીળી જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકનાં ધરે. શ્રીહસ્તમાં હસ્તસાંકળા, હસ્તચોક પન્નાના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મેવાટી આવે. સખડી સામગ્રીમાં આજે નિત્યની દાળ તુવેરની આવે.

આસો વદિ-૧૩-તેરસ (વ્રજ: કાર્તિક કૃષ્ણ-૧૩)

ધનતેરસ

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : લીલી જરીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : લીલી જરીનો

આજથી ગેંદ, ચોગાન, ઝારી, બંટા, પલંગડી તથા શય્યાના કસનાં સોનાનાં આવે. ચોપડના સોગઠાં તથા પાસા મીનાના આવે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર (બે બાજુ છેડાવાળો અર્ધચંદ્રાકાર પાગ), આભરણ માણેકના, તેમાં પ્રથમ માલા છ માણેકની ધરે, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર એક હાર બીજો માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર પવિત્રા ધરે, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ટીકો ધરે, કર્ણફૂલ ચાર ધરે, શ્રીમસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા સાદા ધરે. શ્રીહસ્તમાં હસ્તસાંકળા, મુદ્રિકા તથા ફૂલ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સફેદ ફેણી આવે. તથા પાકા કેળાનું મીઠું શાક તથા નિત્યની ખીર સંજાબની આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના એક પ્રકારના તથા પાપડ આવે, દૂધઘરમાંથી અઘોટાનો મલડો આવે.

આજથી લઇને દિવાળી સુધી જગમોહનમાં ગોવર્ધનચોકના ચોતરા ઉપર દીપદાનનું મોટું ઝાડ પ્રગટાવે.

આસો વદિ-૧૪-ચૌદશ (વ્રજ: કાર્તિક કૃષ્ણ-૧૪)

રૂપ ચૌદશ

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : સોનેરી જરી તાસના ઉપર કામદાનીની બુટીનાં ફુરકસાઇ જરીનાં, વાગો ઘેરદાર.

સાજ : સોનેરી જરી તાસના ઉપર કામદાનીની બુટીવાળો ફુરકસાઇ જરીનો બંધાય.

તોરણ જરીનું તથા પલ્લવનું એમ બે જાતનાં તોરણ નિજમંદિરના મુખ્ય દ્વાર ઉપર તથા જરીનું તોરણ શય્યામંદિરના દ્વાર ઉપર બંધાય. આજથી ભાઇબીજ સુધી ગાદી તકિયાના પટ્ટાપટ્ટી ઉત્સવના જડાઉ આવે. પલંગડી તેમજ શય્યાનો પલંગપોસ રૂપેરી જરી તાસના ઉપર ફુરકસાઇ કામદાનીની બુટીના કામનો અથવા જન્માષ્ટમીનો ચઢે. ગરમી માલુમ પડતી હોય અને મલમલનો બંટો ચડયો ન હોય તો ભાતીગલ બંટાની સાથે જન્માષ્ટમીવાળી સુજની બિછે, જો મલમલનો બંટો ચડી ગયો હોય તો સુજની બિછે નહિ. શય્યા સોનાની અથવા ચાંદીની આવે. સિંહાસનનો બધો સાજ સોનાનો, ઝારી, કુંજો, આબખોરો, બંટો જડાઉ અથવા સોનાના આવે. મોટી આરસી તથા ચાંદીના મોર, ગાય વગેરે મોટા ખિલોના આવે.

આજે નક્ષત્ર તારા દેખાતા હોય ત્યારે જ સ્નાન થાય માટે શ્રી... વહેલાં જાગે. મંગલભોગ આવે. પલના તથા શય્યાની સેવા કરે. શય્યા ઉપર સોનેરી જરી તાસની દુલાઇ ઓઢાડે. શય્યાની સેવા કરી શ્રી...ને સ્નાન તથા તિલક કરવાની તૈયારી કરવી. સ્નાનનાં થાળમાં પીઠકવાળી ચાંદીની ચોકી બે, ઉપર ખોલી ચડાવીને માંડે, બીડા તેની કિનારી ઉપર કંકુ લગાવીને રાખે, અઘેડાની જડ, ખેતરની માટી, હળદર મેળવેલ ચૂનના નાના નાના દિવડા આઠ એક મુખના કંકુ લગાડી, ઘી પૂરી, બે-બે વાટ મૂકી, એક ચાંદીની થાળીમાં કંકુનુ અષ્ટદલ કમલ કરી તેમાં રાખે. સમય થયે મંગલભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા ધરે. મંગલાઆરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય. આજથી ભાઇબીજ સુધી બધા સમયની આરતી થાળીની થાય. રાત્રિના આભરણ, વસ્ત્ર વડા થાય.

આજે અભ્યંગ થાય. શ્રી...ને તથા શ્રીસ્વામિનીજીને સ્નાનની જુદી જુદી ચોકી ઉપર પધરાવવા. **(અભ્યંગના કિર્તનો શરૂ થાય)** દંડવત્ કરી પ્રથમ શ્રી...ને તિલક અક્ષત કરી શ્રીસ્વામિનીજીને ટીકી અક્ષત કરી બીડા નિત્યવત્ ચોકી ઉપર ધરી દિવડાની આરતી કરી આરતીને સ્નાનના થાળની જમણી બાજુ એક ચોકી ઉપર ધરી દઇ હાથ ખાસા કરી, પોંછી, અક્ષત સંભાળીને વડા કરે, કે જેથી થાળમાં પડે નહિ. પછી શ્રી સ્વામિનીજીને જરીની દુલાઇ ઓઢાડી બિરાજવાની ગાદી ઉપર પધરાવી શ્રી...ને ઉબટણા સહિત અભ્યંગ કરાવી, નિત્યવત્ સ્નાન કરાવી અંગવસ્ત્ર

કરાવી, તનીયો ધરાવી, જરીની દુલાઈ ઓઢાડી બિરાજવાની ગાદી ઉપર પધરાવી, શ્રીસ્વામિનીજીને ઉબટણા સહિત અભ્યંગ તથા સ્નાન કરાવી, અંગવસ્ત્ર કરાવી, લહેંગો, સાડી, ચોળી, ટીકી, તનમનીયું ધરાવી ગાદી ઉપર પધરાવવા. પછી આરતી પ્રગટી હોય તેને બુજાવી એક તરફ રાખે. શ્રી...ને ગાદી ઉપરથી શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી શૃંગાર કરવા. વસ્ત્ર ઉપર જણાવ્યા મુજબ સોનેરી જરી તાસના આવે.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ચીરો છજ્જેદાર, આભરણ હીરાના, બાજુ, પોંચી, કટિપેચ, નૂપુર, જેહર હીરાના ઈકહરા ધરી શ્રીકંઠનો શૃંગાર દુહેરો થાય. ચીરા ઉપર ત્રણ કલગીનો સિરપેચ હીરાનો ધરી, કુલ્હેની નાની ત્રવલ એક હીરાની ચીરા ઉપર ધરે. માલા છ મોતીની ઉત્સવની ધરે. તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર બીજો હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર વલ્લભી હાર, તેના ઉપર કલીનો હાર, તેના ઉપર જુઈનો હાર, તેના ઉપર કસ્તુરીની માલા, તેના ઉપર સોનાનો ચંદ્રહાર, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. આ પ્રમાણે ઈકહરો શૃંગાર કરી દુહેરો શૃંગાર કરવો. પ્રથમ માલા છ ધરાવી હોય તેના ઉપર પ્રથમ વાઘનખા ધરે. તેની પાસે ટીકો ધરે. તેની નીચે ચોકી ધરે. ટીકા તથા ચોકીના ખાંચાની વચ્ચમાં પદક એક હીરાનો મોટો ધરે, તથા પદક એક હીરાનો નાનો વાઘનખાની ઉપરના ભાગમાં ખાંચામાં ધરે. પછી માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની ધરે, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની માણેકની ધરે, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની ઉત્સવની પન્નાની ધરે, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોટા મોતીની ઉત્સવની ધરે. આ પ્રમાણે દુહેરો શૃંગાર કરી શ્રીકંઠની લડની આગળ ખાંચો રહે તેમાં કંઠાભરણ એક હીરાનું ધરે, તેની નીચે નાની કંઠી એક મોતીની, તેની નીચે મોટી કંઠી એક મોતીની ધરે, તેની ઉપર મોટી ત્રવલ એક હીરાની ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. શ્રીસ્વામિનીજીને નથ, ટીકી, ચુડી, ઉત્સવની ઢેરીબંધી હીરાની, શ્રીમસ્તકની લડ તથા છીંકા મોતીના, પીપરપત્તું, કલંગી, શીશફૂલ હીરાના ધરે. શ્રીકંઠનો શૃંગાર બધો શ્રી...ના શ્રીકંઠના શૃંગાર મુજબ થાય. ત્યારપછી ફૂલની માલા ધરે.

પલના સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી ગોળના પૂવા સાથે ઘી અને બુરાંની કટોરી, સંજાબની ખીર, છાશવડાં, અધકીના ભુજેના એક, કચરિયા, તિલવડી, ઢેબરી આવે. સખડીની સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીનાં શાક બે, જેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજું શાક ગલકા સાથે મગની વડીનું, અધકીમાં ભુજેના એક, ચાર જાતના કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. દૂધઘરમાંથી ઓટેલા દૂધનો મલડો આવે.

રાજભોગ આવે. સમય થયે ભોગ સરે. ઝારી, કુંજો, આબખોરો ભરે. બીડા અરોગે. ગેંદ, ચોગાન સોનાનાં ઉભા કરે. વેત્ર બે ધરે, એક માણેકનું તથા એક હીરાનું. મોટી આરસી દેખાડવી, આરતી કરે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવનો ખિચડી મેવો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

આજે ઉત્થાપન ભોગ સર્યા પછી શ્રી...હટડીમાં પધારે. ભોગની માલા ધરે. ઝારી, બંટો, આબખોરો, ખંડના ખિલોનાં, ખંડની તબકડી, ગેંદ, ચોગાન, ચોપડનો પટ, ત્રસ્ટી વગેરે બધું રાજભોગવત્ માંડી, વેણુવેત્ર ઉભા કરે. (મંદિરક્રમમાં અત્યારે ભોગનાં દર્શન ખૂલે. ભોગનાં દર્શન પછી સંધ્યાભોગ હટડીમાં આવે, સંધ્યા આરતીનાં દર્શન હટડીમાં થાય, સંધ્યા આરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય નહિ, ગ્વાલ થાય) ત્યારબાદ શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાની છાશ, પાપડ આવે.

સમય થયે શયનભોગ સરે, ચોકમાં હટડીમાં બિરાજે. માલા ધરે, **હટડીની આગળ માનસીગંગાના ઘીના દીપક પ્રગટે.** નિત્યવત્ બીડી અરોગે. શયન આરતી થાય. રાઇ, લોન ન્યોછાવર થાય. ત્યારપછી શ્રી... નિજમંદિરમાં પધારે, શૃંગાર વડા થાય. શ્રીસ્વામિનીજીની મોતીના જોડની પહેલી તથા બીજી માલા રહે, નિત્યવત્ અનોસર થાય.

આસો વદિ-૦))-અમાસ **(વ્રજઃ કાર્તિક કૃષ્ણ-૦)))**

દિવાળી

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : સફેદ જરી તાસના ઉપર કામદાનીની બુટીના ફુરકસાઇ જરીના, વાગો ચાકદાર.

સાજ : રૂપેરી જરી તાસના ઉપર કામદાનીની બુટીના કામનો, ફુરકસાઇ જરીનો.

શ્રી...જાગે, નિત્યવત્ મંગલભોગ આવે.

મંગલભોગ સામગ્રી : આજે મંગલભોગમાં સેવના લાડુ તથા બડો બાલભોગ અરોગે.

સમય થયે ભોગ સરે. મંગલા આરતી થાય. આજે આખો દિવસ આરતી થાળીની આવે.

શૃંગાર : આજે શ્રી...ને ઉવટણા સહિત અભ્યંગ થાય. વસ્ત્ર ઉપર જણાવ્યા મુજબ ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે રૂપેરી ફુરકસાઇ જરીની ધરે. કમલપત્ર થાય. શૃંગાર ત્રણ જોડીનો જન્માષ્ટમી પ્રમાણે થાય, તેમાં સોનાની ક્ષુદ્રઘંટીકા તથા સોનાની ચોસની ધરાય નહીં.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડી, તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દિવડાની આવે. પેઠાનું મીઠું શાક, સંજાબની ખીર, અધકીમાં ભુજેના, છાશવડાં, નિત્યનું રાયતું બુંદીનું, કચરિયા, તિલવડી, ઢેબરી, ઉત્સવનાં સંધાણા સુરણનાં તથા બટેટાનાં આવે.

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીમાં બે શાક, તેમાં એક શાક પેઠા અને મગની વડીનું મિલોનીનું અને બીજું અડદની વડીનો ઝોલ, અધકીમાં ભુજેના એક, ચાર જાતના કચરિયા, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. દૂધઘરમાંથી ઓટેલા દૂધનો મલડો આવે.

રાજભોગ આવ્યે અન્નકૂટની સખડીની ભટ્ટી પૂજા થાય. સમય થયે રાજભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા અરોગે. કુંજો, આબખોરો ભરે. ગેંદ, ચોગાન ઠાડા કરે. વેત્ર બે ધરે, હીરાનું તથા માણેકનું, મોટી આરસી બતાવે, આરતી થાય, નિત્યવત્ અનોસર થાય. **(મંદિરક્રમમાં આજે રાજભોગ બાદ અન્નકૂટની દૂધઘર, ખાંડઘરની તેમજ અનસખડીની સામગ્રી સજાય.)**

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

ઉત્થાપન ભોગ આવ્યે શય્યામંદિરમાં બિછાત કરે. આ મંદિરક્રમ હોઈ વૈષ્ણવને ત્યાં આવે નહિ.

સંધ્યાઆરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય નહિં. (ગ્વાલ બોલે) ત્યારબાદ શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાની છાશ તથા પાપડ આવે.

હટડીભોગ સાજવા માટે ચાંદીની મોટી સાંગામાચી તથા મૂંઢાજીની વચ્ચે ચોકી એક મોટી દૂધઘરનો ભોગ સાજવા માટે માંડી, તેના ઉપર લીલીપાતળ બિછાવી, ચાંદીની મોટી સાંગામાચીની ડાબી તરફ અનસખડીભોગ ધરવા માટે ચોકી એક મોટી માંડી તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવી, મોટી સાંગામાચીની આગળ જમણી તરફ દુધઘરના ભોગની ચોકીથી લગાડીને પડઘો એક બીડાનો થાળ રાખવા માટે માંડી, બીડા સાજી તેની વચ્ચેનો ભાગમાં તેજાનાની કટોરી, તેની વચ્ચે બરાસની મોટી કટોરી ભરીને તથા ચંદનની બરણીમાં ચંદનમાં બરાસ તથા સુગંધીનું જલ મેળવીને તે થાળમાં તબકડી સાથે પધરાવે.

સમય થયે ભોગ સરે (મંદિરક્રમમાં તે પછી ભોગના દર્શન ખુલે, સંધ્યાઆરતી આવે. આજે સંધ્યાઆરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય નહિ) તે પછી નિત્યવત્ સમય મુજબ શયનભોગ આવે.

હટડી ભોગ : હટડીભોગ શયનભોગ આવે ત્યારે અથવા શ્રી... કાન જગાડવા માટે **'નોચોકી'** (કાન જગાડવા પધાર્યા પહેલાં રતનચોકમાં બિરાજવા માટે કરેલો ચોતરો) ઉપર પધારે ત્યારે શય્યામંદિરમાં ચોકી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર કાષ્ઠની ઈંઢોણી રાખીને આગળના ભાગમાં અધોટા દૂધનો મલડો આવે, તથા કેસરી અને સફેદ બાસુંદીના નાના મલડા બે આવે. માખણની બટેરી એક, મિશ્રીની બટેરી એક, મલાઈનો બટેરો એક, દૂધપૂરી, શિખંડનો મલડો, મીઠાં, ખાટાં તથા વઘારેલાં દહીંના નાના મલડા એક એક, ચાર જાતના બિલસારૂના મલડા ચાર આવે. બરફી કેસરી તથા સફેદ, પેંડા કેસરી તથા સફેદ, ગુંજીયા કેસરી તથા સફેદ, મેવાટી કેસરી તથા સફેદ, ખોવાની ગોળી કેસરી તથા સફેદ, ઠોર, ખોવાનો મગદ, ખોવાનો મોહનથાળ, નારંગીની તવાપૂરી, ખરમંડા, કપૂરનારી, મુખવિલાસ, પિરોજમંડા, બરફી બદામ તથા પિસ્તાની, બદામનો જારીનો મોહનથાળ, પિસ્તાની જારીનો મોહનથાળ, ગુલાબજાંબુ, ખોવાનો દહીંનો મનોહર, ચારોળીની તવાપૂરી, ચારોળીનો જારીનો મોહનથાળ, માંડવીનો જારીનો મોહનથાળ, અરવીની જલેબી, રસખોરા. ખાંડઘરની સામગ્રીમાં ખડબુજાના બીના લાડુ, ચારોળીના બીના લાડુ, ગુલાબકતલી શ્વેત તથા કેસરી, સઠેલી, સાબોની, તિનગીની, ગજક, રેવડી, પોનાપટ્ટી, એલચીદાણા, ખાંડના રમકડા, પતાસા, દમીદા, રંગમેવા, પેઠાની મીઠાઈ, પગે મેવા ચાર જાતના, તળેલા મેવા દસ જાતના, સૂકા મેવા દસ જાતના, ઉત્સવનો ખિચડીમેવો, ઉત્સવનાં સંધાણા ચાર જાતના (દ્રાક્ષ, ખારેક, પીપર તથા મરીનાં), લીલો મેવો બધી જાતનો તેની સાથે બુરાની વાટકી એક તથા મરી, મીઠાની વાટકી એક એક આવે.

અનસખડીભોગમાં અન્નકૂટની અનસખડીની બધી સામગ્રીમાંથી નંગ ચાર ચારનો થાળ એક મોટો આવે. તેમાં ઘેબર તથા બાબર આવે નહિ. કેરી વગેરે સંધાણાની કટોરી એક આવે. આ થાળ અનસખડીભોગ ધરવા માટે શય્યામંદિરમાં મોટી સાંગામાચીની ડાબી તરફ ચોકી પ્રથમથી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવી દૂધઘરની પાતળી સામગ્રીમાં ચમચા, કટોરી પધરાવી, તેના ઉપર સુકી પાતળ ઢાંકી ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકી દે.

ઉપર પ્રમાણેનો હટડીભોગ શયનભોગ આવ્યો હોય ત્યારે અથવા શ્રી... 'નોચોકી' ઉપર પધાર્યા હોય ત્યારે સમયની અનુકૂળતા મુજબ સાજવો. (મંદિરક્રમમાં શયન ભોગ આવ્યે કાન જગાડવાની તૈયારી થાય, તેમજ શયન ભોગ સર્યે શ્રી...સુખપાલમા કાન જગાડવા પધારે. આ ક્રમ વૈષ્ણવોને ત્યાં આવતો ન હોવાથી અત્રે દર્શાવેલ નથી.)

કારતક સુદિ-૧-એકમ

(વ્રજ: કાર્તિક શુક્લ-૧)

અન્નકૂટ

વસ્ત્ર : દિવાળીના હોય તે જ રહે.

સાજ : દિવાળીનો જ રહે.

આજે શ્રી... વહેલાં ત્રણ વાગે જાગે, ગુંજા આભરણ ધરે, મંગલભોગ આવે, સમય થયે ભોગ સરે, મંગલા આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય. **આજે શ્રી...ને સ્નાન થાય નહિ, શ્રી ગિરિરાજજીને સ્નાન થાય.** વાગા, વસ્ત્ર, કુલ્હે દિવાળીનાં હોય તે જ રહે.

શૃંગાર : આજે શૃંગાર બે જોડીનો આવે, જે જન્માષ્ટમીની દશમીવત્ થાય. કુલ્હેનું પાન હીરાનું, કુલ્હે ઉપર લાલજરીનાં ગોકર્ણ ધરે અને ફૂલની માલા ધરે.

(મંદિરક્રમમાં શૃંગાર બાદ ગોપીવલ્લભભોગ આવે છે. આ ભોગ વૈષ્ણવોને ત્યાં આવતો નથી. આજની ગોપીવલ્લભભોગની સામગ્રી જાણકારી માટે નીચે દર્શાવી છે.)

ગોપીવલ્લભભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં પેઠાનું મીઠું શાક, ઉત્સવનાં સંધાણા બે દ્રાક્ષ તથા પીપરનાં આવે. સખડી સામગ્રીમાં આખું પાટિયું આવે.)

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી ઘાસના લાડુની આવે, (અડદના ચૂનને છાશમાં આથી, તેની બુંદી પાડીને લાડુ બનાવવામાં આવે છે તે), ખીર, છાશવડાં, પેઠાનું મીઠું શાક, દ્રાક્ષ તથા પીપરનાં બે જાતનાં ઉત્સવનાં સંધાણા આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીમાં ભુજેના એક, કચરિયાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

(રાજભોગ આવ્યો હોય ત્યારે અન્નકૂટ ભોગ સજાય. વૈષ્ણવોને ત્યાં આ સમય વિશેષ અનુકુળ રહે છતાં રાજભોગ ધર્યા પછી જ અન્નકૂટ ભોગ સજાય એવું નથી, સવારે વહેલા પણ દૂધઘર, અનસખડી સાજી શકાય.)

અન્નકૂટની દૂધઘર સામગ્રી તથા ખાંડઘર સામગ્રી :

દૂધઘરની બધી સામગ્રીમાંથી દાથરી, ચપ્પન તથા બટેરા બે બે સજાઈને આવે તે સિંહાસનની જમણી તેમજ ડાબી તરફની ચોકી ઉપર સાજે. તેમાં બરફી કેસરી તથા સફેદ, પેંડા કેસરી તથા સફેદ, ખોવાની ગોળી કેસરી તથા સફેદ, ગુંજીયા કેસરી તથા સફેદ, મેવાટી કેસરી તથા સફેદ, ઠોર, ખોવાના મગદના લાડુ, ખોવાના મનોહરના લાડુ, નારંગીની તવાપૂરી, ખરમંડા, કપુરનારી, મુખવિલાસ, પિરોજમંડા, બદામની બરફી, પિસ્તાની બરફી, બદામનો જારીનો મોહનથાળ, પિસ્તાનો જારીનો મોહનથાળ, ગુલાબ જાંબુ, ખોવાનો દહીંનો મનોહર, ચારોળીની તવાપૂરી, ચારોળીનો જારીનો મોહનથાળ, માંડવીનો જારીનો મોહનથાળ, અળવીની જલેબી, રસખોરા, દૂધપૂરી બેવડી, ખડબૂજાના બીના લાડુ, ચારોળીના લાડુ આવે.

ખાંડઘરમાંથી ગુલાબકતલી સફેદ તથા કેસરી, સઠેલી, સાબોની, તિનગીની, ગજક, રેવડી, પોનાપટ્ટી, એલચીદાણા, ખાંડનાં રમકડાં, પતાસાં, દમીદા, રંગમેવા, પેઠાંની મીઠાઈ, પગેમેવા ચાર જાતનાં, સૂકામેવા દશ જાતનાં, બુરાનાં બટેરા આવે. નીચે જણાવેલી પાતળી સામગ્રી, તળેલા મેવા, ઉત્સવનાં સંધાણા અન્નકૂટનાં દિવસે જ શૃંગાર થયા પછી દૂધઘરની સાજેલી સામગ્રીમાં જ્યાંજ્યાં ખાંચો હોય ત્યાં ત્યાં સાજે. તેમાં અઘોટાનો મલડો, બાસુંદી, કેસરી તથા સફેદ, મલાઈ, ખુરચન, ચાર જાતનાં બિલસારૂ, શિખંડ, મીઠું, ખાટું તથા વઘારેલું દહીં, માખણ, મિશ્રી, તળેલા મેવા દશ જાતનાં, ચાર જાતનાં ઉત્સવનાં સંધાણા હોય.

અન્નકૂટની અનસખડી સામગ્રી : તેમાં નીચે જણાવ્યા મુજબ સામગ્રી સાજે.

કુરનાં ગુંજા, સેવના લાડું, સકકરપારા, છુટી બુંદી, ઠોર, શ્વેત બાબર, કેસરી ઘેવર, સફેદ ફેણી, ચંદ્રકળા, દહીંથરા, ગોળનાં ગુંજા, ઈંદ્રસા, વેસણનાં મગદના લાડુ, ચોરીઠાના મગદના લાડુ, વેસણનો મોહનથાળ, મગનો મોહનથાળ, ખરમંડા, કપુરનારી, જલેબી, મેવાટી, તવાપૂરી, દહીંના મનોહરના લાડુ, ગિજરીના મનોહરના લાડુ, ઘાસના લાડુ, વેસણનો જારીનો મોહનથાળ, ગુજરાતી ખાજા, દીવડા, પૂઆ, માલપૂઆ, આ બધી સામગ્રીના સૂંડલા, છાબડાં, દાથરી પાટિયા ઉપર સાજે.

આ બધી સામગ્રી અગાઉથી સાજી રાખી હોય તેની આગળ નીચે જણાવ્યા મુજબ બાકીની અનસખડી સામગ્રી સાજે. તેમાં શિખંડવડી, પાકેલાં કેળાનું તથા પેઠાંનું મીઠું શાક, શિરો, થૂલી, ખીર ચોખાની, સંજાબની, પાટિયાની સેવની, મખાણાની. ફિકી સામગ્રીમાં સુહારી સફેદ તથા કેસરી, અડદની દાળની ચકુલી, કચોરી, ગુંજીયા, અડદનાં વડા, મગનાં સૂકા મગોડાં, ખરખરી, ઝીણી સેવ, જાડી સેવ, ગાંઠીયા, ચોરાફલી, સક્કરપારા, થપડી, મિસ્સીપૂરી, સુકી પકોડી, છાશવડાં, કાંજીવડા, મગોડાની છાશ, પકોડીની કઢી, બુંદીની છાશ, સેવની છાશ, રાયતું બુંદીનું, પાકેલાં કેળાનું. રિંગણાનું, ખમણેલ કાકડીનું, ભુજેના આઠ જાતનાં, સૂકા ભુજેના ચાર જાતનાં, ફડફડીયાં બે જાતનાં (આખા ચણા અને ચણાની દાળનાં), કચરિયા આઠ જાતની, તિલવડી, ઢેબરી, કાચા સંધાણા આઠ જાતનાં, શાક સોળ જાતનાં, તેમાં ચાર જાતનાં સંભાર્યા, આખા કંદના ચાર જાતનાં, વઘારેલા ચાર જાતનાં, ભાજીનાં ચાર જાતનાં.

ઉપર લખ્યા પ્રમાણે અનસખડી સામગ્રી બધી સાજીને હળદર ગુલાલની મેંડ કરવી.

અન્નકૂટની સખડી સામગ્રી : રાજભોગ ધર્યા બાદ અન્નકૂટનો સખડીભોગ નીચે જણાવ્યા મુજબ સજાય.

સખડી ધરવાની જગ્યામાં છેલ્લે મધ્યભાગમાં સૂકી હળદરનું અષ્ટદલ કમલ કરી, તેના ઉપર અન્નકૂટનો સખડી ભોગ પધરાવવા માટે ઘાસનું ગોળ સુંથીયું માંડી તેના ઉપર મોટી પાતળ બિછાવી, તેના ઉપર સફેદ કપડું બિછાવી, અન્નકૂટની રસોઈમાંથી પાટિયાની સેવનું એક ચપ્પન લાવી, તેમાંથી પાટિયાની સેવ સુંથીયામાં બરાબર વચ્ચે પધરાવવી. તેના ઉપર ભાત પધરાવવો.

સખડી પધરાવતી વખતે પાટિયાની આડ કરી લેવી, જેથી અનસખડી તરફ સખડીનો સંદેહ ન જાય. પહેલાં સુંથીયામાં ભાતને ગોળ શિખરઘાટ સાજી પછી ચક્ર તથા ગુંજા પધરાવે. ભાતના શિખર ઉપર બરાબર વચ્ચે ખાડો કરી, શ્રી મહાપ્રભુજીનું સ્મરણ કરી તેમાં ચક્ર પધરાવવું. ચક્રમાંના ચિત્ર શ્રી...ની તરફ રહે. પછી ભાતનાં કોટમાં ચારે તરફ પરિક્રમા ઘાટથી ગુંજા ખોસવા. તેમાં પ્રથમ શ્રી...ની તરફ શંખના ચિત્રવાળો ગુંજો ખોસે, તેનું ચિત્ર પૂર્વ તરફ રહે. પછી પશ્ચિમ તરફ ચક્રનો ગુંજા ખોસે, તેનું ચિત્ર શ્રી...ની સન્મુખ રહે. પછી ગદાના ચિત્રવાળો ગુંજા ઉત્તર તરફ ખોસે, તેનું ચિત્ર પૂર્વ મુખ રહે, પછી પૂર્વ તરફ પદ્મ - સાથિયાના ચિત્રવાળો ગુંજા ખોસે, તેનું ચિત્ર શ્રી...ની સન્મુખ રહે. આ પ્રમાણે શિખર, ગુંજા ખોસી પછી તુલસીદલની મોટી માલા ભાતના કોટ ઉપર પરિક્રમા ઘાટથી પહેરાવી, તેના ઉપર કેસર છિરકાવી, સખડીની બધી સામગ્રી નીચે જણાવ્યા મુજબ ધરવી.

પાટિયાની સેવ, મેવા ભાત, શિખંડભાત, દહીંભાત, ખોટોભાત, વડીભાત, બેંગનભાત, આખા મગ, મગની છડી દાળ, તુવેરની દાળ, અડદની છડી દાળ, ચણાની દાળ, તિનકૂડો, પકોડીની કઢી, બુંદીની કઢી, અડદની વડીની કઢી, અડદનાં વડા, મગના મગોડાં, વેસણનાં ખંડરા, સુરણ વેસણની અળવી આખી, અડદની દાળનાં ઢોકળાં, ચણાની દાળનાં ખમણ ઢોકળાં, મગની દાળના પુડલા, અડદની દાળના પુડલા, ગાંઠીયા, વેસણની સૂકી પકોડી, ચણા, ચોળા, વટાણા, વાલ, પાપડ, સક્કરપારા, ચોરાફળી, ગુંજીયા, મેવાટી, જાડી સેવ, મિરચફલ, લવિંગફલ, ફૂલવડી, ખિલોનાં ,ખરમંડા, કપુરનારી, ઝીણી સેવ, તિલવડી, ઢેબરી, કચરિયા આઠ જાતનાં ભુજેના આઠ જાતનાં, મુઠીયાં ચાર જાતનાં, સૂકા ભુજેના ચાર જાતનાં, ગટ્ટા ચાર જાતનાં, ખંડરાનું બિલસારૂં, પેઠાંનું તથા પાકા કેળાનું મીઠું શાક, મગની વડીનો ઝોલ, અડદની વડીનો ઝોલ, આલુ તથા રતાળુંનું મિરચનું શાક, ચણાની દાળ સાથેનાં શાક ચાર મિલોનીનાં, મગની દાળ સાથેના શાક ચાર, મગની તથા અડદની વડી સાથેનાં શાક ચાર, ચોખાની કણકી સાથેના શાક બે, રવા સાથેનાં શાક બે, અડદની દાળ સાથેના શાક બે, સંભાર્યા શાક ચાર, શેકેલા વેસણનાં સૂકાં ચાર શાક, વઘારેલા શાક આઠ.

ઉપર લખેલો સખડીભોગ સાજતી વખતે કંઇ પડ્યું હોય તો તે લઈને ત્યાં પોતનું કરી સાજેલી સખડીની ચારે તરફ ફરતી ગુલાલ તથા હળદરથી મેંડ શોભિતી રીતે કરવી.

સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...સિંહાસન ઉપર પધારે, બીડી અરોગે, શ્રી...ને ફૂલની માલા ધરાય. ઝારી, કુંજો, આબખોરો ભરી સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને પધરાવાય. ત્યારબાદ નિત્યવત્ ખંડ, પાટ, માંડી, ગેંદ, ચોગાન ઠાડા કરી વેણુ વેત્ર ધરાવવા. વેત્ર બે ધરે એક હિરાનું અને બીજું માણેકનું. શ્રી...ની રાજભોગ આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય.

શ્રી ગોવર્ધન પૂજા :

મંદિરમાં રાજભોગ અનોસર બાદ શ્રી ગોવર્ધનપૂજા થાય. વૈષ્ણવોને ત્યાં શ્રી ગોવર્ધનપૂજા થઈ શકે નહિ. અને રાજભોગ અનોસર બાદ શ્રી...અન્નકૂટ અરોગવા પધારે. અહી શ્રી ગોવર્ધનપૂજા નો સેવા નો પ્રકાર જાણકારી માટે બતાવ્યો છે. જે નીચે દર્શાવ્યા મુજબ છે.

જગમોહનની આગળ ગોવર્ધનચોકમાં ગોબરના શ્રી ગિરિરાજજી ઉત્તર દક્ષિણ લાંબા કરે, તેમાં શ્રી ગિરિરાજજીનું મસ્તક ઉત્તર તરફ અને પૂચ્છ દક્ષિણ તરફ રહે. પહોળાઇ, ઉંચાઇ ચઢ ઉતરનાં ક્રમથી રહે, મસ્તક તરફની પહોળાઈ તથા ઉંચાઈ પોણા હાથની અને વચ્ચેના શિખરની ઉંચાઈ દોઢ હાથની, આ હિસાબથી ઉત્તર દક્ષિણ ચઢાવ ઉતાર શ્રી ગિરિરાજજી બનાવી પશ્ચિમ તરફ આગળના ભાગમાં શ્રી ગિરિરાજના મધ્યમાં નીચે તરફ મુખારવિંદ કરી, મુખારવિંદનો ઢાળ નીચે તરફ રાખે, કે જેથી સ્નાનનું દૂધ, દહીં વગેરે બહાર નીકળી જાય. શ્રી ગિરિરાજ ઉપર કેળના નાના નાના સ્તંભ પાંચ, કરેણ તથા અઘેડાની ડાળીઓ શોભિતી રીતે ખોસી અઘેડાની ડાળીના ઉપરના ભાગમાં નવો કપાસ ખોસે.

કુનવારાના મલડા સોળ હળદરથી રંગીને, તે દરેક મલડામાં સેવના લાડું બે બે તથા ઠોર બે બે સાજી એક સુંડલામાં ભરી તેના ઉપર ઉપરણો ઢાંકવો, પછી જગમોહનમાં ઉપરની તરફ કાષ્ઠની લાંબી મોટી ચોકી માંડી, તેના ઉપર દૂધનો મોટો ડબરો, દહીંનો ડબરો, તે બંને ડબરા ઉપર લીલી પાતળ ઢાંકવી. માનસીગંગાના જલનો લોટો સ્નાન માટે, શ્રી ગિરિરાજજીને ભોગ ધરતી વખતે ઝારી, બીડા પધરાવવા માટે ચાંદીના નાના પડઘા બે, બારીક પિસેલી ભીની હળદરનો કટોરો, ભીના કંકુનો કટોરો, બરાસ તથા સુગંધી મેળવેલ ચંદનની કટોરી, સંકલ્પ કરવા માટે જલની લોટી, તુલસીદલ તથા તુલસીપત્તાની તબકડી એક એક, તિલકના કંકુની તબકડી, અક્ષતની કટોરી, ગુલાબજલથી ભરેલી ગુલાબદાની, મુખવસ્ત્ર, અંગવસ્ત્ર, અઘોટાની હાંડી, અરોગાવતી વખતે આડ કરવા શાલ, શ્રી ગીરીરાજજીને ઓઢાડવાનો ઉપરણો દોરીયાનો, ઠંડા જલની ગાગર, શ્રી ગિરિરાજજીને સ્નાન કરાવતી વખતે દૂધ આપવા માટે ચાંદીનો કટોરો, શ્રી ગિરિરાજજીને ધરાવવા માટે ફૂલની નાની માલા, શ્રી ગિરિરાજજીને સ્નાન વખતે નીચે બિછાવવા વિના કિનારીનું નાનું પિતાંબર, શ્રી ગિરિરાજજીનાં કૂનવારાભોગનાં બીડા બે (હાથ ખાસા કરવા માટે મોટો કરવો રતનચોકમાં ચોકઠા ઉપર રાખવો) એક નાની ચોકી ઉપર ધૂપીયું, દીપીયું, ઘંટા તથા ચાર વાટ વાળી નિત્યની આરતી રાખે. બીજી એક ચોકીમાં કુનવારાનો સુંડલો પધરાવી મલમલના અંગોછા બે ત્રણ દરેકના છેડા હળદરથી રંગી, છેડે બે બે પૈસા બાંધી સુંડલાની પાસે રાખી જગમોહનનાં બરોબર વચ્ચે એક કાષ્ઠની ચોકી સુખપાલ પધરાવવા માટે માંડી તેના ઉપર ખોલી ચડાવી, રતન ચોકથી લઈને આખા જગમોહનમાં તથા શ્રી ગોવર્ધન પૂજા ના ચોતરા ઉપર શ્રી ગિરિરાજજીને ફરતા અબીલ, ગુલાલ તથા હળદરના છાપા ચારણીથી પાડી, શ્રી ગિરિરાજજીના ચારેય ખૂણા ઉપર માટીનાં કોડીયાં બે બેમાં ઘી પૂરી બે બે વાટ મૂકીને તે કોડીયાં ઘઉંની ઢગલી ઉપર રાખી દઈ સુખપાલને ચોકમાં નિજતિબારીની આગળ પૂર્વ મુખ રાખી ગોર્વધન પૂજા કરીને પધારે ત્યારે શીતલભોગ ધરવાની હાંડી એક મથનીના જલથી છાણીને તેમાં ગુલાબજલ તથા એલચીની સુગંધ પધરાવીને જલપાનની કોટડીમાં તૈયાર રાખે. શ્રી...ગોવર્ધનપૂજા કરવા પધારે ત્યારે અરોગાવવાની બીડી બે તથા બરાસની બંટી બટવામાં પધરાવીને નિજતિબારીમાં રાખી ચૂનના દિવડાની આરતી મુઠીયા સહિત એક ચાંદીની થાળીમાં ભીના કંકુથી અષ્ટદલ કમલની તૈયાર કરીને ગાય બોલાવવા માટે ગોવાળને કહે. ગાયોને લાવીને ગોવર્ધનચોકમાં ઉભી રાખે.

સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, શ્રી...સિંહાસન ઉપર બિરાજે. શ્રી...બીડી અરોગે, માલા ધરે. રાજભોગની સિંહાસનની ઝારી, કુંજો તથા આબખોરો ભરીને સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને રાખે. અધકીની ઝારી એક શ્રી ગિરિરાજજી માટે શ્રી યમુનાજલની ભરીને જગમોહનમાં ઝારીની પડઘી ઉપર પધરાવવી. ત્યાર પછી નિત્યવત્ ખંડ, પાટ, માંડી, ગેંદ ચોગાન ઠાડાં કરી, વેત્ર હીરાનું તથા માણેકનું એમ બે ધરાવી, વેણુ ધરાવી આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની આવે. ત્યારબાદ હાથ ખાસા કરી, આરસી દેખાડી વેણુ વેત્ર વડા કરી પછી માથા ઉપર ટોરા બાંધે. ખંડ, પાટ, ચોકી, ખસેડી લઇ શ્રી...ને દંડવત્ કરી,આજ્ઞા માંગી, શ્રીમહાપ્રભુજીનું સ્મરણ કરી શ્રી...ને સુખપાલમાં પધરાવે. શ્રી...ને બિરાજવાની ગાદીના આગળના ભાગમાં શ્રી ગિરિરાજજીને પધરાવી શ્રી...નો રાજભોગના બીડાનો બંટો સુખપાલમાં જમણી તરફ તબકડીમાં રાખે. ગાય ખિલાયવાનું લાલ દરિયાઇનું કિનારીદાર પીતાંબર બેવડું કરી શ્રી...ના બંને શ્રી હસ્તની વચ્ચેથી લઇને પીતાંબરના બંને છેડા એક તરફ જમણી બાજુ પીઠકના તકિયા ઉપર રાખી સોનાનું વેત્ર શ્રી...ના બંને શ્રી હસ્તની વચ્ચેથી જમણા ખંભા ઉપર લઇને ઉભું ધરાવી શ્રી...સુખપાલમાં ગોવર્ધન પૂજા કરવા માટે જગમોહનમાં પધારે. સુખપાલને કાષ્ઠની ચોકી જે પ્રથમથી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવી સુખપાલની આગળ શાલની આડ કરી અધોટાના દૂધની પતુકી (હાંડી) અરોગાવે. પતુકી અરોગી ચુકે આચમન મુખવસ્ત્ર થાય નહિ. શાલની આડ ખસેડી લઇ બીજી બીડીમાંથી પ્રથમ એક ગિલોરી તથા અર્ધી બીડી અરોગાવે. **(ગિલોરી એટલે પાનના બીડા ઉપર લવીંગ ખોસેલું હોય તે)** પછી ઝાલર, ઘંટા, શંખનાદ, થાય. વિના કિનારીનું લાલ દરીયાઇનું નાનું પીતાંબર ગોમયના શ્રી ગિરિરાજજીમાં આગળના ભાગમાં શ્રીમુખ હોય તેમાં ચોવડું બિછાવી દીવા પ્રગટાવવા. ત્યારબાદ શ્રી...ને દંડવત્ કરી, આજ્ઞા માંગી સુખપાલમાંથી શ્રી ગિરિરાજજીને પધરાવી ગોમયના ગોવર્ધનના શ્રી મુખમાં પીતાંબર બિછાવી રાખ્યું હોય તેના ઉપર ઉત્તર દક્ષિણ પધરાવી તિલક અક્ષત કરી, પંચાક્ષરથી તુલસીદલ સમર્પી, દૂધ, દહીં, તથા માનસી ગંગાના જલમાં તુલસીપત્ર પધરાવી આચમન પ્રાણાયમ કરી નીચે લખ્યા મુજબ ॐ विष्णुः विष्णुः विष्णुः વગેરે બોલી તિથિ વાર, નક્ષત્ર, માસ વગેરેનો ઉચ્ચાર કરી भगवतः श्री पुरुषोत्तमस्याभ्युदयार्थँ गोधनाभिवृद्धयर्थ च गोवर्धनपुजनमहं करिष्ये આ પ્રમાણે સંકલ્પ બોલી સંકલ્પનું જલ જમીન ઉપર છોડી દઇ, શંખ હાથમાં લઇ ચાર શંખ માનસીગંગાના જલથી શ્રી ગિરિરાજજીને સ્નાન કરાવી ગોમયના ગોવર્ધનને માનસીગંગાના જલથી શંખવતી સ્નાન કરાવી, ચાર શંખ દૂધથી શ્રી ગિરિરાજજીને, ગોમયના ગોવર્ધનને યથેચ્છ સ્નાન કરાવી શ્રી ગિરિરાજજીને તથા ગોમયના ગોવર્ધનને દહીંથી સ્નાન કરાવી, શુધ્ધ જલથી શ્રી ગિરિરાજજીને સ્નાન તથા અંગવસ્ત્ર કરાવી ગોમયના ગોવર્ધનમાં જ્યાં શ્રી ગિરિરાજજીને પધરાવ્યા હોય ત્યાંથી દૂધ, દહીં, પોંછી શ્રી ગિરિરાજજીને પધરાવી તિલક અક્ષત કરી, ચંદન તથા કંકુ અંગુલીથી શ્રી ગિરિરાજજીના ઉપર સમર્પી, ગોમયનાં ગોવર્ધન ઉપર ચંદન, હળદરનાં થાપા લગાડી શ્રી ગોવર્ધનની લતાપતા ઉપર ચંદન, કંકુ તથા હળદર હાથથી છાંટી, દોરીયાના ઉપરણાની ઘડી કરીને શ્રી ગિરિરાજજીને માલાના આકારે ઓઢાડી, ઉપરણા ઉપર ચંદન, હળદર, કંકુ છાંટી ફૂલની માલા ધરાવી તુલસીદલ પંચાક્ષરમંત્રથી સમર્પી, શ્રી ગિરિરાજજી આગળ ચોતરા ઉપર થોડી જગ્યા ખાસા કરીને શ્રી ગિરિરાજજીની ડાબી તરફ ઝારી સહિત ઝારીનો પડઘો એક તથા જમણી તરફ બીડા પધરાવવા માટે પડઘો એક માંડી, ઝારીનું નાળવું ખોલી, ધૂપદીપ કરવા. પછી કુનવારા ભોગનો સુંડલો પ્રથમ તૈયાર કરી રાખ્યો હોય તે શ્રી ગિરિરાજજી આગળ ભોગ ધરે. કુનવારાભોગમાં તુલસીપત્ર સમર્પે, તુલસી શંખોદક થાય, ભોગ આવે, કંતાનનો

ટેરો આવે. ભોગનો સમય પાંચ મીનીટ જેટલો રહે. સમય થયે ભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય. બીડા બે પડઘા ઉપર ધરે. ભોગ સરાવી, કંતાનનો ટેરો ખોલી નિત્યની આરતી ચાર બતીની પ્રગટાવી ઉપર તરફ પીઠ રાખી શ્રી...ની તરફ પીઠ ન થાય તેમ ઉભા રહીને શ્રી ગિરિરાજજીની આરતી કરી, હાથ ખાસા કરી, શ્રી ગિરિરાજજીની પાંચ પરિક્રમા કરી, ગાયોની પૂજા કરે. પહેલાં ગાયો ઉપર કંકુ અક્ષત છાંટી ગોવાળને કંકુ, હળદર, આપે એટલે ગોવાળ ગાયોને થાપા લગાવે તથા ગાયોને ખવડાવવા માટે મહાપ્રસાદ ગોવાળને આપે એટલે તે ગાયોને ખવડાવે. ગોવાળને ઝાપટીયાજી અથવા સેવકીનો માણસ થાપા લગાવે, પછી ગોવાળને ઉપરણો તથા મહાપ્રસાદ નો મલડો આપે, તે જ પ્રમાણે કીર્તનયાજી વગેરેને ઉપરણો અને મલડો આપે. ત્યારપછી હાથ ખાસા કરી શ્રી...ને તથા શ્રી ગિરિરાજજીને દંડવત્ કરી અંગવસ્ત્રથી શ્રી ગિરિરાજજીને નીચેના ભાગમાંથી પોંછી, પીતાંબર તથા માલા સહિત સુખપાલમાં શ્રી...ની આગળ ગાદી ઉપર પધરાવી, સુખપાલને જગમોહનના વચ્ચેના દ્વારથી પશ્ચિમમુખ કરીને પધરાવે. પધરાવતી વખતે બાકીની અર્ધી બીડી રહી હોય તે અરોગતા પધારે. સુખપાલ ઉપર ફૂલની વૃષ્ટિ થાય. ચોકમાં સુખપાલ પૂર્વમુખ પધરાવે. પછી કંકુના અષ્ટદલકમલની ચૂનના દિવડાની થાળીની આરતી મુઠીયાં વાળીને કરી સુખપાલની ચાર પરિક્રમા કરે. પછી ઠાડું વેત્ર વડુ કરે, પીતાંબર વડુ થાય નહિ.

સુખપાલમાં શ્રી...ની આગળ લાલ ચોરીયાનો ટુક બિછાવી તેના ઉપર કાષ્ઠની ઈંઢોણી માંડી શીતલભોગ ધરી તેમાં તેરની તેરાવે. **શ્રી...ની અન્નકૂટની ઝારી બે શ્રી યમુનાજલની,** શ્રીમહાપ્રભુજીની ઝારી એક શ્રીયમુનાજલની ભરી, શીતલભોગ સરાવી આચમન શીતલભોગમાંજ કરાવી, મુખવસ્ત્ર કરાવી શ્રી...ને અન્નકૂટવાળી તિબારીમાં અન્નકૂટનો ભોગ સાજેલો હોય ત્યાં અન્નકૂટના સિંહાસન ઉપર સુખપાલમાંથી પધરાવે, અન્નકૂટનાં સિંહાસન સુધી સુખપાલમાં પધારે.શ્રી...ની બંને ઝારી ગાદીની પછવાડે જમણી તરફ તબકડી માંડીને પાસે પાસે પધરાવે. જલપાનની મથની એક, તેમાં ગુલાબજલ પધરાવી તેના ઉપર ભીનું ગરણું લપેટીને તેના ઉપર ચાંદીની એક લોટી રાખીને, અન્નકૂટના સિંહાસનની પાછળ ડાબી તરફનાં કળશથી લગાડીને, પડઘો એક માંડી તેના ઉપર સુથીયું રાખી તેના ઉપર પધરાવે.

પછી દૂધઘર, અનસખડી તથા સખડીની બધી સામગ્રીમાં તુલસીના પત્તા પંચાક્ષરમંત્રથી સમર્પે અને જ્યાં હાથ ન પહોંચે ત્યાં તુલસીનાં પત્તાની મુટ્ઠી ભરીને સમર્પે એટલે બધી સામગ્રીમાં આવી જાય. ત્યારપછી તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરી બધો લીલો મેવો, સઠેલીનો ડબરો, છાબડા વગેરે દૂધઘરના ભોગની બરોબર જમણી તેમજ ડાબી તરફ ચોકી એક એક માંડી તેના ઉપર સાજી કમાડ ટેરા લગાડે, અન્નકૂટભોગ આવે. ભોગનો સમય ચાર ઘડીનો છન્નુ મીનીટનો રહે. (એક ઘડી એટલે ૨૪ મીનીટ) ત્યારપછી ચાંદીના એક મોટા થાળમાં ભોગ સર્યાંના બીડા પરિક્રમાઘાટ સાજી તેની વચ્ચે તેજાનાની કટોરીઓ સાજી તેની વચ્ચે એક કટોરીમાં બરાસ પધરાવીને થાળ તૈયાર રાખે. સમય થયે ભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય. બીડાનો થાળ અન્નકૂટના સિંહાસનની જમણી તરફ કળશની પાસે પડઘો માંડી તેના ઉપર પધરાવે, દર્શન ખુલે. વેણુ ધરાવી આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય. રાઈ, લોન, ન્યોછાવર કરી, ટેરો લઈ દર્શન બંધ કરે. પછી શ્રી...ને નિજમંદિરમાં સિંહાસન ઉપર પધરાવવા. ઉત્થાપન સંધ્યાભોગ સાથે ધરે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી અને ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

મંદિરક્રમમાં સંધ્યા આરતી થાય. શૃંગાર વડા થાય. (ગ્વાલ બોલે). ત્યારપછી શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીની બદલે વડાંની છાશ અને બથુવાની ભાજી અથવા ધાણાભાજીનો ડખો (બથુવાની ભાજી અથવા ધાણાભાજીની કઢીને ડખો કહેવાય) તથા પાપડ આવે.

શયનભોગ આવ્યે બપોરના અનોસરના તથા રાત્રિના અનોસરના બંટાભોગ સાથે આવે, અને બપોરના અનોસરનાં તથા રાત્રિના અનોસરના બીડા પણ એક થાળમાં સાથે સજાય. સમય થયે (મંદિરક્રમમાં 'દૂસરો ભોગ' આવે) અનોસરના ઝારી ભરે, શયનભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય, માલા ધરે. બીડી અરોગે અને ત્યારબાદ અનોસર થાય.

અન્નકૂટ અને ભાઇબીજ વચ્ચે ખાલી દિવસ હોય તેની વિગત

વસ્ત્ર : રૂપેરી જરીના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : ઈન્દ્રમાનભંગના ચિત્રનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ ચીરો, આભરણ માણેકનાં અથવા પન્નાના, માલા બે, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દહીંના સેવના લાડુની આવે. આ ઉપરાંત અન્નકૂટની બધી સામગ્રીની એક છાબ આવે. તે ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીની થાળીની પાસે ધરવી, કાંજીવડાની હાંડી આવે. સખડીમાં છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી તથા પાપડ આવે.

કારતક સુદિ ૨-બીજ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૨)

ભાઇબીજ

વસ્ત્ર : લાલ જરીના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : લાલ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરો છજ્જેદાર, આભરણ પન્નાના, માલા બે તથા કર્ણફૂલ બે, ચંદ્રિકા નાની સાદી ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દહીંના મનોહરના લાડુની આવે. નિત્યની ખીર સંજાબની, પેઠાનું મીઠું શાક, વડાંની છાશ, કચરિયાં, અન્નકૂટની બધી સામગ્રીની એક છાબ તથા કાંજીવડાની હાંડી આવે. અન્નકૂટની સામગ્રીની છાબ ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીની થાળીની પાસે સજાય. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, દહીભાત, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીમાં બે શાક તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજુ ચંદની શાક, અધકીમાં ભુજેના એક, પાપડ, કચરિયા, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. દૂધઘરમાંથી ઓટેલાં દૂધનો મલડો તથા ગોળની એક કટોરી આવે.

આજે રાજભોગ આવ્યાની ઝારી શ્રી યમુનાજલની ભરાય. રાજભોગ સાજી, ગ્વાલનો ડબરો સરાવી શ્રી...ને બડા ભોગમંદિરમાં પધરાવી નિત્ય પ્રમાણે થાળ સાની, હાથ ખાસા કરી, આરતી પ્રગટાવી, ઝાલર, ઘંટા, શંખ વગડે, કીર્તન થાય. શ્રી...ને તિલક અક્ષત કરવા. અક્ષત એવી રીતે કરવા કે સખડીનાં થાળમાં પડે નહિ. રાજભોગ સરવાની માલાની જોડ રાજભોગ આવ્યે તિલક થતા સમયે ધરે. પછી રાજભોગ સર્યે માલાની જોડ ધરે નહિ. બીડા બે શ્રી...ને બિરાજવાની આરસપહાણની ચોકી ઉપર જમણી બાજુ બિરાજવાની ગાદી ઉપર ધરે. આજ બીડા રાજભોગ સર્યા બાદ સિંહાસન ઉપર બંટાની પાસે ધરે, જે ઉત્થાપન સમયે સરે. શ્રી મહાપ્રભુજીને તિલક અક્ષત કરી માલા ધરાવી મુઠીયાંવાળી ચૂનના દિવડાની આરતી કરી ન્યોછાવર કરી, હાથ ખાસા કરી તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરવા, રાજભોગ આવે.

સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય. નિત્યપ્રમાણે સિંહાસનની તથા અનોસરની ઝારી ભરાય, **કુંજો, આબખોરો આજે ન ભરાય,** રાજભોગ આરતી થાય, માલા વડી થાય, નિત્યવત્ અનોસર થાય.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યનાં ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

(ભોગ તથા સંધ્યાઆરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય. ગ્વાલ બોલે.)

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાની છાશ અને પાપડ આવે.

કારતક સુદિ ૭-સાતમ સુધી ઈન્દ્રકોપના કીર્તન થાય.

કારતક સુદિ ૩-ત્રીજ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૩)

વસ્ત્ર : પીળી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : ઈન્દ્ર માનભંગના ચિત્રનો અથવા પીળી જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે પગા પીળી જરીના, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક માણેકની તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. મોરશીખા રૂપેરી ચમકના ધરે.

કારતક સુદિ ૪-ચોથ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૪)

વસ્ત્ર : હરી (લીલી) જરીના રૂપેરી કિનારીના. વાગો ઘેરદાર

સાજ : ઈન્દ્રામાનભંગના ચિત્રનો અથવા હરી જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ ચીરા, આભરણ તારા મંડલના, માલા બે, ઝુમકના કર્ણફૂલ (ગોળ કટોરીવાળા) ધરવા, કતરા રૂપેરી ડાકના ઈકહરા ધરવા.

કારતક સુદિ ૫ - પાચમ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૫)

વસ્ત્ર : પચરંગી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર

સાજ : ઈન્દ્રમાનભંગના ચિત્રનો અથવા પચરંગી જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા, આભરણ લસનીયાના, બાજુપોંચી, કટિપેચ, નૂપુર લસનીયાના, માલા છ મોતીની તેના ઉપર ગુંજા ધરે. લોલક બંદી ધરે. ચંદ્રિકા સોનેરી ચમકની ધરે.

કારતક સુદિ ૬-છઠ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ -૬)

વસ્ત્ર : શ્યામ જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : ઈન્દ્રમાનભંગના ચિત્રનો અથવા શ્યામ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ ચીરા, આભરણ હીરાના, કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર રૂપેરી કલંગી ધરે.

કારતક સુદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૭)

પોરબંદરવાળા શ્રીગોપીનાથજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ પ્રા.સં ૧૮૨૭
(શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ (સં. ૧૭૮૭) ના પંચમ લાલજી)

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : ગુલાબી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર.

સાજ : ગુલાબી જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે ગુલાબી જરીની, આભરણ પીરોજાના,માલા છ પીરોજાની, તેના ઉપર હાર એક પીરોજાનો, તેના ઉપર મોતીની માલા એક વિના પદકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ ગરદની ચંદ્રિકાની (ગોળ નાની ચંદ્રિકા) ધરે.

પલના સામગ્રી : નિત્યનાં ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બુંદીના લાડુની આવે. ચોખાની ખીર, પેઠાનું મીઠું શાક આવે. સખડી સામગ્રીમાં નારંગીભાત, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, કચરિયાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. દૂધઘરમાંથી કેસરી બાસુંદી આવે.

(ગોપાષ્ટમીને દિવસે દોઢો કુનવારો થાય તેના માટે મલડાં નંગ બેતાલીસ ભીની હળદરથી રંગીને રાખવા)

ગોપાષ્ટમી

વસ્ત્ર : લાલજરીના રૂપેરી કિનારીના, કાછની

સાજ : ગૌચારણના ચિત્રનો બંધાય.

શૃંગાર : આભરણ હીરાના, મુકુટ હીરાનો, બાજુપોંચી, નૂપુર, જેહર, કટિપેચ હીરાના ઈકહરા ધરે. શ્રીકંઠનો શૃંગાર નવવિલાસના પ્રથમ પર્વમાં લખ્યા મુજબ થાય. લાલ દરિયાઈનું ગાતીનું પીતાંબર ધરે, ચોટી ન ધરે. શ્રી બાલકૃષ્ણજી રેશમી સોનેરી લાલ છાપાનો વાગો તથા ઓઢણી લાલ જરીની ધરે, ઓઢણી ઉપર લાલ દરિયાઈનું પિતાંબર ઓઢે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરના લાડુ આવે. પેઠાનું મીઠું શાક આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, દહીંભાત, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, કચરિયાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

આજે રાજભોગ સાથે કુનવારા ભોગ આવે. કુનવારાનો મનોરથ શ્રી ગોસ્વામી બાલક જ કરી શકે અથવા શ્રીગોસ્વામી બાલકની આજ્ઞાથી આ મનોરથ થઈ શકે. વૈષ્ણવો પોતાના તરફથી આ મનોરથ કરી શકે નહિ. એકમ, ત્રીજ, પાંચમ, આઠમ, નોમ, તેરસ, પુનમ, આ મીતિઓમાં જ કુનવારો થઈ શકે. તેમાં પણ રવિવાર અને મંગળવારે આ મનોરથ થઈ શકે નહીં. કુનવારો અન્નકૂટનો પ્રતિનિધિ છે અને તે વનભોજનનો પ્રકાર છે.

કુનવારામાં અટ્ઠાવીશ મલડા આવે. આગલે દિવસે મલડાને ખૂબ પોંછી, સાફ કરી ભીની હળદરથી રૂનાં પુમડાવતી બહાર ચારે તરફ તથા તેની કિનારીને રંગી રાખવી, અંદર રંગે નહિ. અટ્ઠાવીશ મલડામાં, એક મલડામાં સેવના લાડુ બે તથા ઠોર નંગ બે એવા સોળ મલડા, રવાના શીરાના મલડા ચાર, પાટિયાની સેવની ખીરના મલડા ચાર અથવા સંજાબની ખીરના મલડા ચાર આવે. સખડીમાં દહીંભાતના મલડા ચાર આવે. આ રીતે અટ્ઠાવીસ મલડા એક ગણા કુનવારામાં આવે. આ કુનવારો એક ગણો, બે ગણો, ચાર ગણો, સોળ ગણો, બત્રીસ ગણો, ચોસઠ ગણો, અને તેથી પણ અધિક ગણો મનોરથથી થઈ શકે છે. તેમાં એક ગણાના હિસાબથી મલડા સમજી લેવા.

ગોપાષ્ટમીને દિવસે દોઢો કુનવારો થાય એટલે તેમાં પકવાન્નના મલડા ચોવીશ, શીરાના મલડા છ, પાટિયાંની સેવની ખીરનાં મલડા છ, તથા દહીં ભાતના મલડા છ આવે. કુલ મલડા બેતાલિસ આવે. ગ્વાલનો ડબરો ધર્યા પછી કુનવારાભોગ સજાય. કુનવારાભોગ સજાઈ ગયા પછી ડબરાભોગ સરાવી, આચમન, મુખવસ્ત્ર કરાવી શ્રી...ને રાજભોગમંદિરમાં કે જ્યાં કુનવારો સાજ્યો હોય ત્યાં પધરાવે.

મંદિરક્રમમાં આજે રાજભોગ સાથે કુનવારાભોગ આવે છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ વૈષ્ણવોને ત્યાં આ મનોરથ થઈ શકે નહિ. પરંતુ અંત્રે જાણકારી માટે કુનવારો સાજવાનો ક્રમ નિચે દર્શાવેલ છે.

કુનવારા ભોગ સાજવાનો ક્રમ:

પહેલાં અનસખડીની ચોકી આગળ પૂર્વ પશ્ચિમ થોડી થોડી જગ્યા છોડી જમીન ઉપર મંદિરવસ્ત્ર કરી, ભીની હળદરથી ચોક પૂરી (ચોકનાં ચોરસ ખાનામાં એક એક મલડો રહી તે પ્રકારે ચોક પૂરે) પૂર્વ પશ્ચિમ એક એક હારમાં ચાર ચાર ખાના એવી પાંચ હાર કરી પહેલી હારમાં ડાબી બાજુ અનસખડીની ચોકી પાસે શીરાના મલડા ચાર સાજી તેની પછીની ચારેય હારમાં પકવાન્નના મલડા સોળ સાજી નિત્યવત્ શ્રી...ની સખડીની ચોકીથી જમણીબાજુ જમીન પર મંદિરવસ્ત્ર કરી ઉત્તર દક્ષિણ ચાર ખાનાનો ચોક પૂરી તે ચોકની જમણી તરફ નીચેના ભાગમાં ચાર ખાનાનો ચોક પૂરી આગળના ચાર ખાનાવાળા ચોકમાં ઉત્તર દક્ષિણ દહીંભાતના મલડા ચારની હાર એક સાજે. કુનવારો સજાતાં ઠોર તથા લાડુના નંગ શેષ રહ્યા હોય તે એક થાળીમાં અનસખડીની ચોકી ઉપર ગોપાલવલ્લભની થાળીની જગ્યાએ સાજી લુચ્ચઈની થાળી તે થાળીની પાછળ સરકાવી દઈ. ખીર તથા શીરો કુનવારો સાજતાં બચ્યો હોય તે એક એક ડબરામાં સાજીને અનસખડીની ચોકી ઉપર સાજે, અને દહીંભાત બચ્યો હોય તે એક ડબરિયામાં ભરી સખડીની ચોકી ઉપર પાટિયાંની સેવની કટોરીની જગ્યાએ સાજી નિત્યવત્ તુલસી શંખોદક ધૂપ દીપ કરે, રાજભોગ આવે.

રાજભોગ આવે ત્યારે આજે સિંહ બકરીનો પટ માંડી તેના ઉપર સિંહ બકરી માંડે. સમય થાય રાજભોગ સરે. આચમન મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...ને માલા ધરે. ગેંદ ચોગાન ઠાડા કરી, વેણુ ધરી, વેત્ર બે ધરે એક હીરાનું તથા એક માણેકનું, રાજભોગ આરતી થાય. કુનવારાના હિસાબની ન્યોછાવર તથા દોરીયાનો ઉપરણો એક શ્રી...ના ઉપર વારીને દૂધઘરીયાને અપાય.

આજે ઉત્થાપન બાદ શૃંગાર વડા થાય. શ્રી મસ્તક ઉપર સુતરાઉ લાલ કુલ્હે ધરે. શયનભોગ આવે. સમય થાય, શયન ભોગ સરે. આરતી થાય અને નિત્યવત્ અનોસર થાય.

કારતક સુદિ ૯-નોમ (વ્રજ: કાર્તિક શુકલ-૯)

શ્રી રામકૃષ્ણજી મહારાજના દ્વિતિય લાલજી ગોકુલવાળા કાકાજી
શ્રી ગોકુલનાથજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ પ્રા.સં.૧૮૮૬

વસ્ત્ર : સફેદ જરી તાસની ઉપર ફુરકસાઈ જરીના, દીવાળીવાળા, સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર.

સાજ : સફેદ જરી તાસનો સોનેરી જરીના હાંસીયાવાળો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે સફેદ જરી તાસની, આભરણ માણેકના, શ્રીકંઠનો શૃંગાર આસો વદિ-૭ સાતમમાં લખ્યા મુજબ થાય. ગોકર્ણ લાલ જરીના ધરે. બાજુપોંચી, કટિપેચ, નૂપુર, જેહર, માણેકના ધરે.

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બુંદીના લાડુની આવે. પેઠાનું મીઠું શાક અને કચરિયાં આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાંની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, નિત્યના શાકમાં એક શાક પેંઠાનું અને બીજુ અધદની વડીનું મિલોનીનું આવે, ભુજેના, કચેરિયાં, પાપડ આવે.

કારતક સુદિ-૧૦-દશમ (વ્રજઃ કાર્તિક શુક્લ-૧૦)

વસ્ત્ર : લાલ જરીના રૂપેરી કિનારના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : લાલ જરીનો બંધાય

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ ચીરા, આભરણ પીળા પોખરાજનાં, માલા બે, કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર રૂપેરી લુમની કલંગી ધરે.

આજે રાજભોગ આવ્યા બાદ ડોલ તિબારીમાં રેશમી દુમાસનો ચંદરવો તથા દિવાલગીર બાંધી દિવાલગીરની વચ્ચે વિવાહના ચિત્રની પિછવાઈ અથવા લાલ મખમલની પિછવાઈ બાંધવી. બનાતના ટેરા ત્રણ ડોલ તિબારીની ત્રણે જાળીના બહારના ભાગમાં બાંધવા. આ ત્રણેય ટેરા દેવોત્થાપન થઈ ગયા બાદ નિજ તિબારીની ત્રણે જાળીના બહારના ભાગમાં બાંધવા.

રાજભોગ પછી ડોલ તિબારી ખાસા કરી, મંદિર વસ્ત્ર કરી, ખડીથી કુંડી ચિતરી, કુંડીના ચારેય ખુણા ઉપર ચાર આયુધ ચિતરવા. કુંડીની જમણી બાજુ નીચે શંખ, ઉપર ચક્ર, કુંડીની ડાબી બાજુ ઉપરના ખુણામાં ગદા, નીચેના ખુણા ઉપર પદ્મ ચિતરવા. આખી ડોલ તિબારીમાં ખડીથી તોરણ ચિતરી, કુંડીમાં, આયુધમાં, તોરણમાં હિસાબથી બધી જાતનાં ખૂલતાં રંગ પૂરવા.

કુંડીના ઉપર મંડપ બાંધવા માટે કાષ્ઠનું ચોકઠું માંડી, તે ચોકઠાની અંદર ચોકઠાના માપનો ચંદરવો જરીનો અથવા સાટીનનો બાંધવો. ચોકઠાના ચાર ખુણા ઉપર શેરડીના આઠ-આઠ અથવા સોળ સોળ સાંઠાનો મંડપ લાલ રેશમની દોરીથી બાંધી, સાંઠાને ઉપરથી ભેગા કરી લાલ રેશમની દોરીથી બાંધવા. તુલસીના કુંડાને ફરતા તોરણ ખડીથી કરી શેરડીના ચાર સાંઠાનો મંડપ તુલસીનાં કુંડા ઉપર બાંધવો. દેવોત્થાપન સવારે હોય તો રાજભોગ પછી મંડપની તૈયારી કરવી અને જો રાતનાં હોય તો ઉત્થાપન પછી મંડપની તૈયારી કરવી.

શીતકાલનાં હિસાબથી શ્રી...ને ધરવા માટે સફેદ સરબતી મલમલનું તનસુખ, સુથની, કોઠાવસ્ત્ર, શ્યામ મલમલનું રૂએલ આતમસુખ, તનીવાળો રૂએલ ટોપો, તેવો જ સુથન, તેવું જ કોઠાવસ્ત્ર. શ્રીસ્વામિનીજી માટે સફેદ સરબતી મલમલની તથા રૂએલ ચોલી, ગાદી ઉપર બિછાવવા માટે ફરગુલ, મંગલા વખતે ઓઢાડવાની દુલાઈ શ્યામ રંગના મલમલની આવે. ગાદી ઉપર બિછાવવાની કિરમચી રંગના મલમલની રૂએલ ગોદડી, શય્યા ઉપર બિછાવવાની ગોદડી, પલનામાં બિછાવવાની ગોદડી, કેસરી ગુલાબી અથવા શ્યામ આ ત્રણ રંગમાંથી દર સાલ ફરતા રંગની બને.

શ્રી અંગના વસ્ત્રની જોડ સાટીનની બને. તેમાં ટોપો, સુથન, કોઠાવસ્ત્ર, ચાકદાર તેમજ ઘેરદાર વાગો, કટિનો પટકો, મોજાની જોડ, દુલાઈ, ચોલી લહેંગો, સાડી, શ્રી બાલકૃષ્ણજીના ટોપા, ઓઢાડવાની ચાદર, ઝારી ઉપર ઓઢાડવાની લાલ મદ્રાસીની બેવડી ચાદર, આ બધું દશમીને દિવસે તૈયાર રાખવું. સાજે અનોસર થયા પછી સિંહાસન ઉપર ચાંદીનો બંગલો માંડી રાખવો.

કારતક સુદિ-૧૧-એકાદશી (વ્રજઃ કાર્તિક શુક્લ-૧૧)

દેવ પ્રબોધિની

વસ્ત્ર : સોનેરી જરી તાસના, ફુરકસાઈ બુટીનાં, વાગો ચાકદાર

સાજ : ટાટમબંદીનો રાધાષ્ટમીવાળો અથવા જન્માષ્ટમીવાળો બંધાય

તોરણ કાચની જરીના તથા પલ્લવનાં નિજમંદિર તથા શય્યા મંદિરનાં દ્વાર ઉપર બંધાય. ઝારી, બંટા સોનાનાં અથવા જડાઉ આવે, ગેંદ, ચોગાન, નાની આરસી સોનાનાં, ચોપડ લાલ મખમલ ઉપર કલાબતુના ભારે કામની અને સોગઠાં, પાસા, જડાઉ આવે. મોટી આરસી, મોર, ગાય વગેરે મોટા ખિલોના ચાંદીના આવે. કુંજો, આબખોરો આવે. ગાદી તકિયાના પટ્ટાપટ્ટી જડાઉ બંધાય.

આજથી માઘ સુદિ-૪ ચતુર્થી સુધી શ્રી...ને બિરાજવાની ગાદી ઉપર કિરમચી રંગના મલમલની રૂએલ આતમસુખની ગોદડી (ગાદી) બિછે. (નવી બનાવેલી) આજથી લઈને શ્રીનાથજીના પાટોત્સવના એક દિવસ પહેલાં સુધી શ્રી...ના જરીના, કિનખાબના અથવા સાટીનનાં ફરગુલમાં શ્યામ રૂઈદાર આતમસુખના ફરગુલ સોડ કરીને ગાદી ઉપર બિછાવે. તેમાં આજે મેઘશ્યામ સાટીનના ફરગુલમાં શ્યામ મલમલના આતમસુખના રૂઈદાર ફરગુલ સોડ કરીને ગાદી ઉપર બિછાવે.

ઠંડી હોય તો શ્રી...ને બિરાજવાના સિંહાસન ઉપર બિરાજવાની ગાદી નીચે સોનેરી જરી તાસની ગદડ (ગોદડી) બિછાવે.

શ્રી...જાગે, જરીની દુલાઈ શ્રીકર્ણની નીચેથી લઈને ઉપરણાની રીતે ઓઢાડીને શ્રી...ને ગાદી ઉપર પધરાવવા. મંગલભોગ આવે. ત્યારબાદ પલનાની સેવા (તૈયારી) કરવી. આજથી લઈને સંવત્સરના એક દિવસ પહેલાં સુધી પલનામાં છીંટની ગાદી બિછાવી તેના ઉપર કિરમજી રંગના મલમલની આતમસુખની ગોદડી બિછાવે. બાલિસ્ત ગિરદા ઉપર પણ ખોલી ચડાવવી નહિ, તે મખમલનાં રહે.

આજથી લઈને ડોલ સુધી પલનામાં પલનાની આતમસુખની રજાઈ કેસરી, ગુલાબી અથવા શ્યામ રંગની નવી બનીને આવી હોય તે ઓઢાડી તેના ઉપર શ્રી...એ જે રંગના વસ્ત્રો ધર્યા હોય તે રંગની દુલાઈ ઓઢાડવી અને ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો. આ પ્રમાણે પલનાની સેવા કરી શય્યાની સેવા નીચે લખ્યા મુજબ કરે.

આજે શય્યા સોનાની અથવા ચાંદીની આવે. **આજથી લઇને કુંજ એકાદશી સુધી શય્યા મંદિરમાં સાટીનની અથવા મખમલની તેહ બિછે,** તેના ઉપર શય્યા પધરાવી તેના ઉપર પલંગપોસ જન્માષ્ટમીનો બીછે. આજથી લઈને ડોલ સુધી શય્યા ઉપર છીંટની ગાદી ત્રણ બિછાવવી, તેના ઉપર કિરમચી રંગની ગોદડી મલમલની બિછાવવી. આજે શ્વેત મલમલની ચાદર આવે નહિ. કસનાં બાંધે, જે સોનાના આવે. બાલિસ્ત ગિરદાન ઉપર ખોલી ચડાવવી નહિ, તે મખમલનાં જ રહે. લાલ, ગુલાબી અથવા શ્યામ રંગની આતમસુખની રજાઈ બની હોય તે ઓઢાડવી. તેના ઉપર શ્રી...ના જેવા રંગનાં વસ્ત્રો હોય તેવા રંગની દુલાઈ ઓઢાડવી. ત્યારબાદ શય્યા ઉપર ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો.

ત્યારબાદ મંગલભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. **આજે અભ્યંગ થાય. આજથી લઇને ડોલ સુધી જે દિવસે અભ્યંગ હોય તે દિવસે આંબળા, ચંદનને સગડી ઉપર સુહાતા ગરમ કરીને શ્રી...ને અભ્યંગ કરાવે.** ડોલ સુધી શ્રીઅંગના વસ્ત્રો સુથન, કોઠાવસ્ત્ર તથા શ્રી સ્વામિનીજીની ચોલીમાં આતમસુખ તથા તનસુખ સોડ કરીને ધરે. **(કેસરી, લાલ, શ્યામ આ ત્રણ રંગના મલમલના રૂઇદાર વસ્ત્રો તે આતમસુખ અને સફેદ મલમલનાં વસ્ત્રો તે તનસુખ.)**

(આતમસુખ શ્રીજીદ્વારમાં ત્રણ રંગના ધરાય જે લાલ, કેસરી અને શ્યામ રંગના આવે. આજથી લઈને શ્રીગુસાંઈજીનાં ઉત્સવનાં એક દિવસ પહેલાં સુધી લાલ રંગના આતમસુખ ધરે. શ્રી ગુસાંઈજીના ઉત્સવથી લઈને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી કેસરી રંગના આતમસુખ ધરે. વસંત પંચમીથી લઈને ડોલ સુધી શ્યામ રંગના આતમસુખ ધરે. **પરંતુ આપણે ત્યાં પ્રબોધિનીથી લઇને ડોલ સુધી શ્યામરંગના આતમસુખ ધરાય છે.**)

શ્રીમસ્તક ઉપર શ્યામ મલમલનો રૂએલ ટોપો ડોલ સુધી ધરાય. તેથી ચોટી ધરે નહિ. જો ઠંડી ઓછી માલૂમ પડે તો શ્રીગોકુલનાથજીનાં ઉત્સવ સુધી ધરે.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર સોનેરી ફુરકસાઈ જરીની કુલ્હે ધરે. આજથી લઈને શ્રીનાથજીનાં પાટોત્સવનાં એક દિવસ પહેલાં સુધી ખુલતાં રંગના વસ્ત્રનાં મોજા ધરે. જયારથી ઠંડી પડવી શરૂ થાય ત્યારથી મોજા ધરે. આજે સોનેરી મોજા ધરે. **આજે શ્રી...ને કમલપત્ર થાય.**

શૃંગાર બે જોડીના હીરા તથા માણેકની કુલ્હેનો, શ્રીકંઠનો શૃંગાર જન્માષ્ટમીની દશમી મુજબ થાય. જોડ પાંચ ચંદ્રિકાની સાદી ધરે.

મંડપની તૈયારી : સવારે દેવોત્થાપન હોય તો ગોપીવલ્લભભોગ આવ્યે **(વૈષ્ણવોને ત્યાં આ ભોગ આવે નહીં)** ડોલ તિબારીમાં શેરડીનાં સાંઠાનો મંડપ બાંધી રાખ્યો હોય તેની વચ્ચે ચાંદીની સાંગામાચી રાખી, તેની ઉપર લાલ મખમલની ગાદી બિછાવી સાંગામાચીની ડાબી બાજુ પડઘો એક ચાંદીનો ઝારી માટે તથા પડઘો એક જમણી બાજુ બીડા માટે રાખી, શય્યામંદિરના દ્વારથી લગાડીને એક પાટ બિછાવી તેની ઉપર સોનેરી જરીની ગદ્દલ, કિનખાબના નવા વસ્ત્રની જોડ તથા ઝારી ઉપર ઓઢાડવાની મદ્રાસીની બેવડી ચાદર રાખી, મંડપની ડાબી બાજુ એક ચોકી ઉપર વામનદ્વાદશી મુજબ પંચામૃતની તૈયારી કરવી. વિશેષમાં સમોયેલ જલનો એક લોટો રાખી, મંડપની જમણી તરફ એક ચોકી ઉપર તિલકની તૈયારી કરી મંડપમાં ધરાવવાની ફૂલની માલાનો જોડ પાટ ઉપર રાખી એક ચાંદીના થાળમાં ચાંદીની ગોળ ચોકી ઉપર ભીના કંકુથી અષ્ટદલકમલ કરીને તેના ઉપર લાલ દરિયાઈનો ચોવડો ટુક બિછાવવો. તે થાળમાં શંખ એક પડઘી સાથે રાખી તે થાળને પંચામૃતની તૈયારીની પાસે રાખી દે. તિબારીના ચારે ખુણા ઉપર ઘઉંની ઢગલી કરી તેના ઉપર માટીના બે બે કોડીયા ઘી પૂરી બે બે વાટ મુકી રાખવા. શેરડીના સાંઠાના ટુક, ચણાની ભાજી, રીંગણા, સક્કરકંદ, શિંગોડા, ચણીયા બોર, આ બધી સામગ્રીથી ભરેલા છાબડા બે મંડપના આગલા ખંભની જમણી તથા ડાબી બાજુ રાખવા. નિર્ધૂમ આંચવાળી અંગીઠી બે તિબારીની વચ્ચેની જાળી આગળ ચોકમાં જમણીબાજુ તથા ડાબી બાજુ રાખે. જો સાજે મંડપનું મુહુર્ત હોય તો ઉપર બતાવેલી મંડપની તૈયારી ઉત્થાપનભોગ ધરીને કરવી.

(ગ્વાલ બોલે, ગોપીવલ્લભભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...ગ્વાલ અરોગે. મંદિરના સેવાક્રમમાં ડબરો ધરીને ઝારી ભરીને મંડપમાં પડઘા ઉપર પધરાવવી. ડબરા ભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય.)

પલના : શ્રી...નિત્યવત્ પલના ઝૂલે.

આજથી લઈને ડોલ સુધી પલનામાં આતમસુખની રજાઈ કેસરી, ગુલાબી અથવા શ્યામરંગની જે નવી બનીને આવી હોય તે ઓઢાડાય. તેના ઉપર શ્રી...ને જે રંગના વસ્ત્ર ધર્યા હોય તેજ રંગની દુલાઈ ઓઢાડવી. તેના ઉપર ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો. **પલના ઝુલીને શ્રી...મંડપમાં પધારે.**

શ્રી...ની પલના ઝારી ઉઠાવી પ્રસાદીમાં ઠાલવી, ખાસા કરી ફરીથી ઝારી ભરી મંડપ પાસે પડઘા ઉપર પધરાવવી. ઝાલર ઘંટા થાય. શ્રી...મંડપમાં સાંગામાચી ઉપર પધારે. ખડીના કમલ ઉપર પંચામૃતનો થાળ પધરાવવો. **(આજે હળદરનું અષ્ટદલ કમલ ચિતરાય નહિ.)** આઠેય દીવા પ્રગટે.

ત્યારબાદ શ્રીશાલીગ્રામજીને પંચામૃત સ્નાન થાય. આ ક્રમ મંદિરમાં થઇ શકે. વૈષ્ણવોને ત્યાં થઇ શકે નહિં.

ત્યારબાદ શ્રી...ને તિલક અક્ષત તથા શ્રીસ્વામિનીજીને ટીકી અક્ષત કરી માલા ધરે. શ્રી...ના ચરણારવિંદમાં ગદ્ય સહિત પંચાક્ષર મંત્રથી તુલસીદલ સમર્પે. પછી સોનેરી જરી તાસનો ગદ્દલ સગડી ઉપર સેકી શ્રી...ની સાંગામાચીના પીઠક ઉપર ગદ્દલને પહોળો કરી પીઠકના તકિયા ઉપર ઓઢાડી ફરગુલ દુલાઈ ઓઢાડે. **લાલ મદ્રાસીની ચાદર ઝારી ઉપર આજથી ડોલની આરતી સુધી ઢાંકે.**

ઉત્સવભોગની તૈયારી : સાંગામાચી આગળ તેની બરોબરની ચોકી એક અનસખડી ભોગ ધરવા માટે તથા તે ચોકીની ડાબી બાજુ ચોકી એક ફલાહારનો ભોગ ધરવા માટે તથા તે ચોકીની જમણી બાજુ ચોકી એક દૂધઘરનો ભોગ ધરવા માટે માંડી, તે ત્રણેય ચોકી ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી. બાલભોગમાંથી એક થાળમાં છુટી બુંદી, જલેબી, પેઠાનું મીઠું શાક, નિત્યના કેરી વગેરેનાં સંધાણાની કટોરી સાજી અનસખડીની ચોકી ઉપર તે થાળને પધરાવવો. બીજા ફલાહારના થાળમાં શીરો, પૂરી, કઢી, કુટીના ચુનનાં ભુજેના, સુકું શાક બટેટાનું અને રતાળુનું, મખાણાની ખીર, રાયતું, રતાળુનું પાતળુ શાક, રતાળુ, સકરકંદ, શિંગોડા તથા આલુનાં બફેણાં, વાટેલાં મરી મીઠાની કટોરી એક એક સાજી ફલાહારની ચોકી ઉપર પધરાવવો. દૂધઘરમાંથી એક થાળમાં બરફી, અધોટાનો મલડો, સકરકંદના, કાચા શિંગોડાના તથા આલુનાં બાફેલા, રતાળુ તથા સુરણનાં ભડથ, પગેમેવા બે જાતનાં, તળેલા મેવા પાંચ જાતનાં, સૂકો મેવો આઠ જાતનો, સાંઠાનો રસ, ઋતુ અનુસાર લીલો મેવો બધી જાતનો, બુરાની તથા મરી મીઠાની કટોરી એક-એક, સઠેલીનો ડબરો સાજી થાળને દુધઘરની ચોકી પર પધરાવી, તુલસી શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરે અને ઉત્સવભોગ આવે ઉત્સવભોગ ધરી તુલસીપૂજન કરે.

તુલસીપૂજન : પ્રથમ તુલસીનાં કુંડાના ચારેય ખુણે ઘઉંની ઢગલી ઉપર ચાર માટીનાં કોડીયામાં ઘી તથા બે બે વાટ મુકી, પ્રગટાવી શ્રોત્રાચમન પ્રાણાયામ કરી, જલ અક્ષત હાથમાં લઈ ॐ विष्णुः विष्णुः विष्णुः વગેરે બોલી श्री भागवतः पुरुषोत्तमस्य तुलस्या सह विवाहं कतुँ तदंगत्वेन तुलसीपुजनंमहं करिष्ये બોલે, જલ અક્ષત જમીન ઉપર છોડી દઈ જલનો લોટો હાથમાં રાખી ગાયત્રી મંત્ર બોલી તુલસીનાં કુંડામાં ત્રણવાર અર્ઘ્ય આપી કંકુ, અક્ષત, તુલસી ઉપર છાંટી, પીળું વસ્ત્ર ઓઢાડી, રીંગણાં વગેરેનું છાબડું તથા ખિચડી મેવાની બટેરી તેમાં તુલસીપત્ર પધરાવી ભોગ ધરી, સાંઠો ધરી, ચાર વાટની આરતી કરી, ચાર પરિક્રમા કરી પછી રાજભોગ સાજે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં છુટી બુંદી, જલેબી, છાશવડાં, પેઠાનું મીઠું શાક, ઉત્સવનાં સંધાણા દ્રાક્ષ તથા પીપરનાં, કચરિયાં એક જાતની **(આજથી ચૈત્ર સુદિ દશમ સુધી કચરિયાં નિત્ય ફરતાં આવે.)** રતાળુના, સુરણના, અળવીના, રીંગણાનાં તથા કોરાના ગટ્ટાની કટોરી, **(આજથી ગટ્ટાની કટોરી ચૈત્ર સુદિ દશમી સુધી નિત્ય ફરતી આવે.)** બિલસારૂની કટોરીને બદલે ગોળની કટોરી, **(ગોળની કટોરી આજથી ડોલ સુધી રાજભોગમાં નિત્ય આવે.) રીંગણાનું શાક તથા ભડથની કટોરી આજથી અષાઢ સુદિ દશમી સુધી નિત્ય આવે.**

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનકૂડો, અધકીમાં એક જાતનાં ભુજેના, પાપડ, કચરિયાં ચાર જાતની, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ, ચણાની દાળ સાથે રીંગણાનું શાક, આખા રીંગણાનું સંભાર્યુ શાક, ભરમા શાક આવે. **આજથી અષાઢ સુદિ દશમી સુધી જ્યાં સુધી સારા રીંગણા મળે ત્યાં સુધી સખડીનાં છ શાકમાં એક શાક રીંગણાનું તથા ભરતાની કટોરી નિત્ય આવે.** દેવોત્થાપન સવારે હોય તો નિત્યની ચણાની દાળનું મિલોનીનું શાક રીંગણાનું આવે તથા નિત્યના શાકમાં એક શાક ભરમા રીંગણનું તથા ભરતાની કટોરી એક આવે.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ રાજભોગ સાજે. સમય થયે ઉત્સવભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. બીડા ધરે. વેણુ વેત્ર ધરે નહિ. આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય. ત્યારબાદ રાઈ લોન ન્યોછાવર કરી ચાર પરિક્રમા કરવી. ત્યારબાદ રાજભોગની ઝારી ભરી ભોગ મંદિરમાં પધરાવે.

મંડપના ઉત્સવભોગથી લઇને ડોલ સુધી શ્રી...ને આચમન સમોયેલ જલથી થાય.

મંડપ પાસે જઇ, સગડી ઉપર હાથ શેકી શ્રી...ના ગદ્લ, દુલાઈ, ફરગુલ તથા માલા વડી કરી નિત્યવત્ ભોગમંદિરમાં રાજભોગ અરોગવા પધરાવવા, રાજભોગ આવે.

આજથી લઇને ડોલ સુધી દરેક સમયમાં અંગીઠી આવે.

પછી મંડપના સાંઠાનાં ચારે ખંભ ખોલીને તેમાંથી બે નિજમંદિરમાં સિંહાસનની જમણી તેમજ ડાબી બાજુ પાછળના પાયાને લગાડીને રાખવા. જો સાંજે દેવોત્થાપન હોય તો ઉપર જણાવ્યા મુજબ સાંઠાના ખંભ શયનભોગ આવ્યે ખોલીને ધરવા.

સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડી અરોગે. શ્રી...માલા ધરે, ઠંડી હોય તો ગદ્લ ધરે. ખંડ, પાટ, ચોકી લગાડી, સોનાનાં ગેંદ, ચોગાન ઉભા કરી સિંહાસનની ઝારી, કુંજો, આબખોરો તથા અનોસરની ઝારી ભરાય. વેણુ વેત્ર ધરે. વેત્ર બે ધરાય, તેમાં એક હીરાનું તથા એક માણેકનું ધરાય. ત્યારબાદ મોટી આરસી દેખાડી આરતી થાય, નિત્યવત્ અનોસર થાય.

ત્યારબાદ નિજતિબારીમાં રોશનીની ગોઠવણ કરવી. કેળનાં બે થંભ નિજમંદિરના દ્વારની બંને બાજુ એક એક બાંધી નિજતિબારી ખાસા કરી વચ્ચે અષ્ટદલકમલ ખડીથી બનાવી તેમાં બધી જાતનાં ખુલતાં રંગ પૂરી આખી નિજતિબારીમાં ચારે તરફ ખડીથી તોરણ ચિતરી તેમાં ખુલતાં રંગ પૂરાય

ઉત્થાપન : સાંજે દેવોત્થાપન હોય તો ઉત્થાપન વહેલા કરવા, ઉત્થાપનભોગ ધરી મંડપની તૈયારી ઉપર જણાવ્યા મુજબ કરવી. સવારના ક્રમમાં બતાવ્યા મુજબ શ્રી...મંડપમાં પધારે. દેવોત્થાપન થાય, ઉત્સવભોગ આવે, તુલસીપૂજન થાય, ઉત્સવભોગ સરે, આરતી, પરિક્રમા થાય, શયનભોગ આવે. શયનભોગમાં અનસખડીમાં નિત્યના શાક બે તેમાં એક શાક રીંગણાનું આવે.

જો દેવોત્થાપન સવારે થઇ ગયા હોય તો ઉત્થાપન પા ઘડી દિવસ રહે ત્યારે થાય. ઉત્થાપન ભોગ આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : ઉત્થાપનભોગમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ખિચડી મેવો, નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે. ઉપરાંત આજથી લઈને ડોલ સુધી નિત્ય શેરડીનો રસ, તથા બફેણાં આવે. આલુ, સુરણ, રતાળુ તથા શકરીયાનાં બફેણાં ફરતા ફરતા નિત્ય આવે. શકરિયાનાં બફેણાંની સાથે બૂરાની કટોરી આવે. જો સાજે દેવોત્થાપન હોય તો શેરડીનો રસ તથા બફેણા આજે ઉત્થાપનભોગમાં ન આવે, પરંતુ બીજા દિવસે ઉત્થાપનભોગથી શરૂ થાય જે ડોલ સુધી આવે.

શય્યા સેવા કરવી. શય્યા ઉપર હાથ ફેરવી, કસના મજબૂત બાંધી, આતમસુખની રજાઇ ઓઢાડી તેના ઉપર જરીની દુલાઈ ઓઢાડી ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો. **(આજે સફેદ મલમલની ચાદર આવે નહીં.)** અંધારૂ થયે નિજતિબારી તથા જગમોહનની રોશની ચાલુ કરવી. શ્રી ગોવર્ધનપૂજાવાળા ચોતરા ઉપર માટી નાંખી દીપમાલિકાનું ઝાડ પ્રગટાવે. સમય થયે ઉત્થાપનભોગ સરે. આજે શૃંગાર વડા થાય નહિ. ત્યારબાદ શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : શયનભોગમાં છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાંની છાશ, પાપડ આવે.બીજી બધી સામગ્રી નિત્યવત્ આવે.

શયનભોગ આવ્યે રાજભોગ પ્રમાણે ખંડ, પાટ, ચોકી માંડી શયનનાં બીડાનો બંટો સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાને પધરાવે. સિંહાસનનાં ઝારી, કુંજો, આબખોરો તથા શય્યામંદિરના ઝારી, બંટા ભરી યથાસ્થાને પધરાવવા. સમય થયે શયનભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, માલા ધરાય. ખંડ પાટ, ચોકી, સિંહાસનથી લગાડી, ગેંદ, ચોગાન ઉભા કરી, શ્રી...ને બીડી અરોગાવવી. વેણુ ધરાવી શયન આરતી કરવી. હાથ ખાસા કરી, પોંછી, વેણુ વડી કરવી.

મંદિરક્રમમાં શયન ના દર્શન થયા બાદ જાગરણનાં દર્શન ખુલ્લાં રહે. આખી રાત્રિના દરમ્યાન ત્રણ ભોગ શ્રી...ને આવે. જે ત્રણે ભોગની સામગ્રી નીચે દર્શાવેલી છે.

દૂધઘરમાં બરફી, મલાઇ, બે જાતના પગે મેવા, તળેલા મેવા ચાર જાતનાં, સૂકા મેવા છ જાતનાં, ઋતુ અનુસાર બધી જાતનો લીલો મેવો, તેની સાથે બૂરાની કટોરી એક તથા મરી મીઠાંની કટોરી એક એક આવે. આ સાથે શેરડીની ગંડેરી નો ડબરો આવે.

અનસખડીભોગમાં છુટી બુંદી, જલેબી, કેરી વગેરેનાં સંધાણાની કટોરી, ઉત્સવનાં કાચા સંધાણાની કટોરી આવે.

ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ ત્રણે ભોગમાં સામગ્રી આવે, તેમાં ભોગ સરાવ્યા પછી આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય અને શ્રી...ને બીડાનો બંટો ધરાય. તેમાં પહેલાં ભોગમાં બે બીડા બીજા ભોગમાં ચાર બીડા અને ત્રીજા ભોગમાં છ બીડા બંટામાં આવે.

વૈષ્ણવોને ત્યાં શ્રી...ને જાગરણ થાય નહિ. વૈષ્ણવોને ત્યાં શૃંગાર વડા થઇ જાય, મંદિરક્રમમાં આજે શ્રી...ના શૃંગાર વડા થાય નહિ અને શ્રી...ને શૃંગાર સહિત જાગરણ થાય.

(મંદિરક્રમમાં આખી રાત્રિના જાગરણ દરમ્યાન શ્રી...ત્રણ વાર ભોગ અરોગે જે ક્રમ બીજે દિવસે બારસની સવારે નિત્યવત્ મંગલા થાય ત્યાં સુધી રહે.)

કારતક સુદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૧૨)

શ્રી ગુસાંઇજીનાં પ્રથમ પુત્ર શ્રી ગિરિધરજી પ્રા. સં. ૧૫૯૭ તથા પંચમ પુત્ર શ્રી રઘુનાથજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૬૧૧

વસ્ત્ર : કારતક સુદિ ૧૧-દેવ પ્રબોધિની મુજબ

સાજ : કારતક સુદિ ૧૧-દેવ પ્રબોધિની મુજબ

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે. (મંદિરમાં શ્રી...ને આખી રાત્રિનું જાગરણ હોવાથી જાગરણ બાદ સવારે સમય થયે મંગલભોગ આવે.) આજે મંદિરમાં તથા નિજતિબારીમાં સોહની, મંદિરવસ્ત્ર થાય નહિ. શય્યાની સેવા કરી મંગલભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા ધરાય, મંગલા આરતી મોતીની થાળીની સોનાના દિવડાની થાય. શૃંગારભોગની થાળી નિત્ય મુજબ શ્રી...ના સિંહાસન આગળ વચ્ચે સિંહાસન જેવડો કાષ્ઠનો મોટો પડઘો માંડી, તેના ઉપર પધરાવી ચકલો ઢાંકી દેવો.

શૃંગાર : કારતક સુદિ ૧૧ દેવપ્રબોધિની મુજબ આવે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવનો ખિચડીમેવો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : રાજભોગમાં ઉત્સવની સામગ્રી નીચે દર્શાવ્યા મુજબ આવે.

અનસખડી સામગ્રી : જલેબી, છૂટી બુંદી, સેવના લાડુ, દહીંના મનોહરના લાડુ, શિખરન વડી, નિત્યની ખીર ચોખાની, અધકીની ખીર સંજાબની, મેંદાપૂરી, ફિકી કચોરી, ઝીણી સેવ, છાશવડાં, નિત્યનાં રાયતાં બુંદી તથા રીંગણાના, નિત્યના ભુજેના રીંગણાના તથા અધકીના પાકા કેળાના, સૂકા ભુજેના બે જાતના, કચરિયાં બે જાતની, ફડફડીયાં બે જાતનાં, તિલવડી, ઢેબરી, અધકીમાં શાક બે તથા રીંગણનું ભડથ આવે.

સખડી સામગ્રી : પાટિયાની સેવ, પાંચ જાતનાં ભાત તેમાં મેવા ભાત, શિખંડભાત, દહીંભાત, ખાટોભાત, તથા વડી ભાત, છડીદાળ, તિનકૂડો, શાક ચાર જાતનાં તેમાં અડદની વડીનાં ઝોલનું, આખા રીંગણાનું, રીંગણા વડીની મિલોનીનું, ચોથું ચંદનની શાક એમ અધકીમાં ચાર શાક, નિત્યનું ચણાની દાળનું મિલોનીનું શાક, રીંગણાનું આવે. ભૂજેના ચાર જાતનાં, કઠોળ બે જાતનાં, કચરિયાં ચાર જાતનાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દૂધઘર સામગ્રી : કેસરી બરફી, સફેદ પેંડા, કેસરી ગુંજીયા, સફેદ મેવાટી, મુખવિલાસ, કેસરી બાસુંદી, અધોટાનો મલડો, માખણ, મિશ્રી, મલાઇ, દૂધપૂરી, શિખંડ, મીઠું તથા વઘારેલું દહીં, ગુલાબકતલી, રસખોરા, ખડબુજાના

બીની કતલી, ચારોલીની કતલી, નારંગીનું બિલસારૂ, સાબોની, ગજક, રેવડી, તિનગીની, પોનાપટ્ટી, પગે મેવા બે જાતનાં, તળેલા મેવા છ જાતનાં, સૂકા મેવા આઠ જાતનાં, ખારેક તથા પીપરનાં સંધાણા, ઋતુ અનુસાર લીલો મેવો, ગંડેરીની છાબડી, લીલા મેવાની સાથે બૂરાની કટોરી એક તથા પીસેલા મરી મીઠાની કટોરી એક એક આવે.

આજે ઝારી શ્રીયમુનાજલની આવે શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકી ઉપર સુકી હળદરનો ચોક પૂરી તેના ઉપર દક્ષિણમુખ શ્રી...ને પધરાવવા. પછી થાળ સાની તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરવા. કાની દઈ, ટેરો લગાડવો. ભોગ આવે.

મંદિરક્રમમાં :

રાજભોગ આવ્યે નિજમંદિરમાં હળદરથી ચોક પૂરી, નિજમંદિરનું, શય્યામંદિરનું તથા નિજતિબારીનું એમ ત્રણે દ્વારનાં ઉંબરા ભીની હળદરથી ચીતરી, ભીનાં કંકુનાં થાપા જ્યાં લગાડવાનો ક્રમ હોય ત્યાં લગાડી તિલકની તૈયારી કરવી. તેમાં શ્રીફળ બે, તેના ઉપર કંકુની લકીર કરીને, બીડાની કિનારી ઉપર કંકુ લગાવીને બીડા તૈયાર રાખવા, ભેટના રૂપિયા, ન્યોછાવર તથા ચૂનના દિવડાની આરતી મુઠિયા સહિત તૈયાર કરીને તિલકની મોતીની થાળીમાં રાખવી.

સમય થયે રાજભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...નિજમંદિરમાં પધારે, બીડી અરોગે, માલા ધરાય. ખંડ, પાટ, ચોકી લગાડી, ગેંદ, ચોગાન સોનાના ઉભા કરી, ખંડ ઉપર નાની આરસી સોનાની ધરવી. સિંહાસનની ઝારી, કુંજો, આબખોરો તથા અનોસરની ઝારી ભરવી. નિજમંદિરમાં એક ચોકઠા ઉપર ચુનના દિવડાની મોતીની થાળીની તિલકની આરતી પ્રગટાવવી. વેણુ વેત્ર ધરવા. વેત્ર બે આવે તેમાં એક હીરાનું તથા એક માણેકનું આવે. પ્રથમ નાની આરસી દેખાડી દંડવત્ કરવા. ઝાલર, ઘંટા વાગે. ત્યારબાદ શ્રી...ને તિલક અક્ષત કરી શ્રી સ્વામિનીજીને ટીકી અક્ષત કરી સિંહાસનના બગલના તકિયાની બંને બાજુ બીડા ધરવા. મોટી આરસી દેખાડી પ્રસાદી કંકુ તથા અક્ષત આરતીની થાળીમાં રાખી, મુઠિયા વારી આરતી કરવી. શ્રી...ની ન્યોછાવર રૂપીયાથી કરવી (રાઈ લોન કરવા નહિ.) ત્યારબાદ શ્રીફળ તથા ભેટ ધરવા.

આજે બપોરે અનોસરનાં શ્રી...ને ઝારાની ઝીણી સેવ તથા લુણની કટોરી આવે તે પધરાવી, પેંડો, બિછાવી, નિત્યવત્ અનોસર થાય.

ઉત્થાપન સામગ્રી : ઉત્થાપનભોગમાં અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડી, નિત્યનો ચલુ થયેલો શેરડીનો રસ, સઠેલી તથા અધકીમાં નારંગીનો પણો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

ઉત્થાપનભોગ આવ્યે શય્યાની સેવા કરવી. શય્યાના કસનાં ખોલી શય્યાની ઉપર સાલુકી સુજની (કિરમચી રંગની મલમલની ગોદડી) ની ઉપર પ્રબોધિનીનો મલમલનો કોરો બંટો આવ્યો હોય તેમાંથી ચાદર બિછાવી, ચારે બાજુ કસના બાંધી, બાલિસ્ત ગિરદા ઉપર સફેદ મલમલની ખોલી ચડાવી યથાસ્થાને રાખી, સફેદ મલમલની ચાદર ઓઢાડી તેના ઉપર આતમસુખની રજાઈ ઓઢાડી, તેના ઉપર છીંટની રજાઈ ઓઢાડવી, તેના ઉપર રેશમી રજાઈ ઓઢાડવી. આ પ્રમાણે અઢી રજાઈ ઓઢાડવી. વિશેષ ઠંડી માલુમ પડે તો છીંટની રજાઈ એક વધારે ઓઢાડી, તેના ઉપર રેશમી રજાઈ ઓઢાડવી. આ પ્રમાણે સાડા ત્રણ રજાઈ ઓઢાડવી. **(રજાઇ ઠંડી, ગરમીનો વિચાર કરીને ઓઢાડવી.)**

સમય થયે ઉત્થાપનભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા અરોગે. ત્યારબાદ શ્રી...ના શૃંગાર વડા થાય. કુલ્હે ઉપર હીરાનો પડછીયાવારો તાઈત ધરાવવો. શ્રીકંઠમાં મોતીની જોડની માલા એક પહેલી રહે. સિંહાસન ઉપરથી ચાંદીનો બંગલો તથા શેરડીના સાંઠાનો થંભ કાઢવો. ત્યારબાદ શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : શયનભોગમાં છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાંની છાશ, પાપડ આવે. બાકી બધુ નિત્યવત્ આવે.

અનોસરનાં ઝારી, બંટા ભરવા. સમય થયે શયનભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, શ્રી...ને માલા ધરાય. બીડી અરોગે. શયન આરતી થાય.

શ્રી...ને મોતીની માલા ધરાવી હોય તે વડી કરીને શ્રી...ને પોઢાડવા. **આજે રાત્રિનાં અનોસરમાં શ્રી...ને કઢેલાં દૂધનો ડબરો આવે.** શયન પછી પ્રબોધિનીનો મલમલનો કોરો બંટો નવો બનીને આવ્યો હોય તે ગાદી તકિયા ઉપર ચડાવવો.

દેવપ્રબોધિની તથા શ્રી ગિરિધરજીનો ઉત્સવ સાથે હોય તેનો ક્રમ નીચે મુજબ :

શ્રી...ને અભ્યંગ શૃંગાર થયા પછી શ્રી...પલના ઝૂલે. પલનામાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવનાં મેવાની ખીચડી અને નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગમાં અનસખડી, સખડી તેમજ દૂધઘર સામગ્રી શ્રી ગિરિધરજીના ઉત્સવની મીતિમાં દર્શાવ્યા મુજબ આવે. રાજભોગ બાદ કારતક સુદિ ૧ ૨ બારસ શ્રી ગિરિધરજીના ઉત્સવમાં લખ્યા મુજબ શ્રી...ને તિલક આરતી વગેરે થાય. શ્રી...ને બપોરનાં અનોસરનાં ફિકાનો બંટો આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડી, નારંગીનો પણો અને નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શયનભોગમાં છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાંની છાશ, પાપડ આવે. **રાત્રિના અનોસરમાં કઢેલાં દૂધનો ડબરો આવે.**

દેવપ્રબોધિની અને શ્રીગિરિધરજીનો ઉત્સવ સાથે થઈ ગયો હોય તો તેના બીજા દિવસે રાજભોગમાં અનસખડી સામગ્રીમાં બુંદી, જલેબી તથા મીઠું શાક આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, કચરિયાં ચાર જાતનાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

શયનભોગમાં છડિયલ દાળ આવે.

કારતક સુદિ ૧૩-તેરસ   વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૧૩

વસ્ત્ર : દેવપ્રબોધિની મુજબ આવે. વાગો ઘેરદાર.

સાજ : વિવાહનાં ચિત્રનો અથવા સોનેરી જરી તાસનો તેના ઉપર કામદાનીની બુટીનો ફુરકસાઈ જરીનો રૂપચૌદશ વાળો બંધાય.

આજથી રૂના ટેરા (રૂવાળી રજાઇ) બંધાય તેની વિગત :

આજથી મહા સુદિ ૪-ચોથ સુધી નિજમંદિર તથા શય્યામંદિર માં દ્વાર તથા બારી ઉપર રૂવાળી રજાઇનો ટેરો બંધાય. સવારે ઘંટાનાદ પહેલાં ટેરા ઉંચા કરવા અને રાજભોગ બાદ ટેરા લગાડવા. ફરી ઉત્થાપન પહેલાં ટેરા ઉંચા કરવા અને શયન અનોસર બાદ ટેરા લગાડવા.

આજથી શ્રી...ને ગદ્લ ધરાય તેની વિગત :

આજથી ડોલ સુધી શ્રી...ને ગદ્લ ધરાય છે. તેમાં આજથી લઈને વસંત પંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી મંગલાથી લઈને શયન સુધી દરેક સમયમાં ગદ્લ ધરાય. વસંતપંચમીથી લઈને શ્રીનાથજીના પાટોત્સવનાં એક દિવસ પહેલાં સુધી મંગલા, શૃંગાર તેમજ શયનમાં ગદ્લ ધરાય. શ્રીનાથજીના પાટોત્સવથી લઈને ડોલ સુધી જો ઠંડી હોય તો મંગલા તથા શયનમાં ગદ્લ ધરાય. નિત્ય સિંહાસન ઉપર ગદ્લ બિછાવી તેની અંદર બિરાજવાની ગાદી પધરાવી તે ગાદીની ઉપર શ્રી...ને જે રંગના વસ્ત્રો ધરાવ્યા હોય તેનાથી ખુલતાં રંગના ફરગુલમાં શ્યામ રૂઈદાર આતમસુખનો ફરગુલ સોડ કરીને રાખે.

આજથી લઇને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી હાથીદાંતની પલંગડી આવે. ચાંદીના નકશીદાર ઘુઘરીવાળા કસના બંધાય.

આજથી વસંતપંચમી સુધી જે રંગના વસ્ત્ર પહેલા દિવસના હોય તે રંગની મંગલા સમયની ઓઢાડવાની દુલાઈમાં મંગલા સમયે ઓઢાડવાની શ્યામ મલમલની આતમ સુખની રુઈદાર દૂલાઈ સોડ કરીને અંગીઠી ઉપર શેકી, હાથમાં લઇ, શય્યા મંદિરમાં જઇ શ્રી...ને જગાડવા. ગિરદા બાલિસ્ત ઠાડાં કરી તેના સહારે શ્રી...ને પધરાવી, મંગલા સમયે ઓઢાડવાની સોડ કરેલી દૂલાઇ અંગીઠીમાં શેકીને લાવ્યા હોઈએ તે શ્રીકર્ણની નીચેથી લઇને શ્રીઅંગ જરા પણ ખુલ્લું ન રહે તે રીતે સારી રીતે ઓઢાડવી. ત્યારબાદ બીજા ગિરદા બાલિસ્ત ઠાડાં કરી તેના સહારે શ્રીસ્વામિનીજીને પધરાવી મંગલા સમયે ઓઢાડવાની સોડ કરેલી દુલાઈ અંગીઠીમાં શેકીને લાવ્યા હોઇએ તે શ્રીકર્ણથી લઈને શ્રીઅંગ જરાપણ ખુલ્લું ન રહે તેમ સારી રીતે ઓઢાડવી. પછી **શ્રીયુગલસ્વરૂપ ને હાથમાં સાથે પધરાવી બિરાજવાની ગાદી ઉપર ફરગુલ સાંટ કરીને રાખ્યો હોય તેના ઉપર પધરાવવા.** પછી બિરાજવાની ગાદીની નીચે ગદ્લ સાંટ કરીને રાખી હોય તે ગદ્લ આગળના ભાગમાં સરખી રીતે ઓઢાડી દેવી. ગદ્લ ઓઢાડતી વખતે ગદ્લની જમણી બાજુનો ફડક ઉપર રાખવો.

મંગલ ભોગ આવે. ભોગ આવ્યે પલનાની સેવા કરવી. પલનાનો બંટો પ્રબોધિની ઉપર નવો મલમલનો બનીને આવ્યો હોય તે ચડાવવો આજથી લઈને વસંત પંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી જે રંગનાં આતમસુખ શય્યા ઉપર ઓઢાડયા હોય તેવા રંગની પલનાની રજાઈ પલનામાં ઓઢાડી તેના ઉપર જેવા રંગના સાટીન, જરી અથવા કિનખાબનાં વસ્ત્ર શ્રી...ને ધરાવવા માટે કાઢી રાખ્યા હોય તેવા રંગની જરીની, સાટીનની અથવા કિનખાબની દુલાઈ ઓઢાડવી.

ત્યારબાદ શય્યાની સેવા કરવી. પ્રથમ શય્યા એક બાજુ ઉઠાવી લઈ સોહની, મંદિરવસ્ત્ર કરી, તેહ બિછાવી શય્યા યથાસ્થાને પધરાવવી. ત્યારબાદ શય્યાની સેવા કરવી. **આજથી લઇને વસંત પંચમીના એક દિવસ પહેલાં**

સુધી શ્રી...ની શય્યા હાથીદાંતની આવે. શય્યાના કસના ચાંદીના નકશીદાર ઘુઘરીવાળા બંધાય. આજથી લઈને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી નીચે દર્શાવ્યા મુજબ ઓઢાડવું. જે રંગની શય્યાની ઓઢાડવાની આતમસુખની રજાઈ બની હોય તે ઓઢાડવી. તેના ઉપર જે રંગના જરીના, સાટીનના અથવા કિનખાબના વસ્ત્ર શ્રી...ને ધરાવવામાટે કાઢી રાખ્યા હોય તે રંગની સાટીનની, જરીની અથવા કિનખાબની દુલાઈ ઓઢાડવી. વિશેષ ઠંડી હોય તો આતમસુખની રજાઈ ઉપર એક રેશમી રજાઈ ઓઢાડવી. તેના ઉપર જેવા રંગના વસ્ત્ર શ્રી...ને ધરાવવાના હોય તે રંગની દુલાઈ ઓઢાડવી.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર સોનેરી છજ્જેદાર ચીરા, આભરણ હીરાના સહેરા હીરાના, સહેરાની ડાબી તેમજ જમણી બાજુ કલંગી એક એક હીરાની ધરવી. સહેરાની ડાબી બાજુ તુર્રા અને લુમ ધરે. માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર બીજો એક હાર હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર મોતીના પવિત્રા, તેના ઉપર ગુંજા ધરવા. કેસરી સુતરાઉ ઉપરણો અંતરવાસનો (ભીતરનો) ધરે.

આજથી લઈને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી આરસી હાથીદાંતની, જુદા જુદા રંગના કાષ્ઠની, મખમલની, સાટીનની તથા કારચોબીના કામની મઢેલી આવે, તેમજ નાના મોટા ઉત્સવોમાં ચાંદીની આરસી આવે.

આજથી લઈને અષાઢ સુદિ દશમી સુધી અનસખડીમાં નિત્યનાં બે શાકમાં એક શાક રીંગણાનું આવે અને રીંગણાનું ભડથુ પણ નિત્ય આવે. **આજે કારતક સુદિ તેરસ તથા અષાઢ સુદિ દશમીના દિવસે રીંગણા અરોગે. તે સિવાય કોઇ તેરસ અથવા દશમીના રીંગણા અરોગે નહિ.** તે દિવસે રીંગણાના ભડથાને બદલે આલુનો અથવા રતાળુનો ભડથા આવે.

આજથી લઈને શ્રીનાથજીના પાટોત્સવના એક દિવસ પહેલાં સુધી રાજભોગ ના સમયે રાજભોગવાળા ભોગમંદિરમાં વચ્ચો વચ્ચ અનસખડીની ચોકીથી ત્રણ હાથ દૂર અંગીઠી રાખવી. શયનભોગ આવ્યે પણ અંગીઠી અહિં લખ્યા મુજબ રાખવી.

આજથી લઈને ડોલ સુધી પલનામાં શ્રી...ને પધરાવતાં પહેલાં, પધરાવતી વખતે આતમસુખની રજાઈ તથા દુલાઈ ઓઢાડી હોય તે ઘડી કરી પલનાની પીઠકને લગાડીને રાખવી. પછી પલના ઝૂલી લીધા બાદ સવાર મુજબ ઓઢાડી ચોરસો ઢાંકી દેવો. આજથી લઈને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી પલનાની તબકડીના ખિલોના હાથીદાંતના અથવા કાષ્ઠના રંગીન ખિલોના આવે.

આજે શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીને રાજભોગમાં બેંગન ભાતનો કટોરો આવે.

આજથી લઈને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી સિંહાસનની બગલાઉ ખિલોનાની થાળીમાં ચાંદીના, હાથીદાંતના અથવા રંગીન કાષ્ઠના ખિલોના આવે. તેમજ ચોપડના તથા શતરંજના મહોરા હાથીદાંતના, રંગીન કાષ્ઠના તથા રંગ રંગના મખમલના મઢેલાં તથા કારચોબીના કામના ફરતા ફરતા આવે. ઉત્સવને દિવસે સોના-ચાંદીના મોહરા આવે. તેમજ ગેંદ, ચોગાન મખમલનાં મઢેલાં ફરતા ફરતા આવે. શ્રી મદનમોહનલાલજીને ચોગાન

ચાર આવે. તેમાં બે એક રંગના તથા બીજા બે બીજા રંગના તથા ગેંદ ત્રણેય ત્રણ રંગની આવે. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીને ચોગાન તથા ગેંદ બે-બે આવે. તેમાં એક ગેંદ ચોગાન એક રંગના તથા બીજા ગેંદ ચોગાન બીજા રંગના આવે. અથવા બધા સ્વરૂપોને ક્યારેક ક્યારેક ગેંદ ચોગાન એક રંગના પણ આવે.

આજથી લઈને ડોલ સુધી સંધ્યાઆરતી બાદ શ્રી...ના શૃંગાર, વાગા, વસ્ત્ર વડા કરી જે રંગના વસ્ત્ર હોય તે રંગની દુલાઈમાં શ્યામ આતમસુખની સોડ કરેલી દુલાઈ ઓઢાડી શ્રી...ને ગાદી ઉપર પધરાવવા.

આજથી લઈને વસંતપંચમીના એક દિવસ પહેલાં સુધી કાચનાં, હાથીદાંતના, મખમલ ઉપર તથા સાટીન ઉપર કારચોબીના કામનાં, કાષ્ઠના રંગના, ઘટાના જે રંગના વસ્ત્ર હોય તે રંગના તથા રંગીન ચિત્રામણના આ પ્રમાણે ફરતા ફરતા પલના આવે. પલનાના દર્શન નિજતિબારીમાં થાય નહિ.

ઘટામાં પલનાં : ઘટામાં પલના હોય તે દિવસે જે રંગની ઘટા કરવી હોય તે રંગના વસ્ત્ર શ્રી...ને ધરાવવા. બિરાજવાની ગાદી, પીઠકના તકિયાની ખોલી તે રંગની ચડે. તે જ રંગનો આખી તિબારીનો ચંદરવો, આખી તિબારીમાં દિવાલગીરી બંધાય. તથા તેજ રંગની તેહ આખી નિજતિબારીમાં બિછાવાય. પલનું પણ જે રંગની ઘટા હોય તે જ રંગના વસ્ત્રથી મઢેલું આવે. પલનાની ચાદર, બાલિસ્ત ગિરદા પણ તે જ રંગના આવે. પલનાના ખિલોના પણ ઘટાના રંગના જ કાષ્ઠના ખિલોનાની તબકડીમાં આવે.

કારતક સુદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૧૪)

કોટાવાળા શ્રીરઘુનાથજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : કેસરી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : વિવાહના ચિત્રનો રહે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર સોનેરી કિનારીનો ગોળ ચીરા, ફરગુલ બટુઆ લીલા સાટીનના, આભરણ મૂંગાના, માલા ચાર મૂંગાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, ચીરા ઉપર રૂપેરી ચમકની મોરશીખા ધરવી.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં બુંદીના લાડું આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરની દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ આવે.

સાંજે ઉત્થાપન બાદ શૃંગાર વડા થયા પછી કેસરી સુતરાઉ ગોળ પાગ ધરાવવી. તેના ઉપર હીરાનો નાનો સિરપેચ ધરવો, તેના ઉપર નાની સાદી ચંદ્રિકા ધરવી.

શયનનાં દર્શનમાં ''ગિરિધરલાલ બને રંગભીને'' આ કીર્તન આવે.

કારતક સુદિ પૂનમ (વ્રજ : કાર્તિક શુક્લ ૧૫)

વસ્ત્ર : સફેદ જરીતાસના સોનેરી કિનારીના, કાછની, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના

સાજ : સફેદ જરીતાસનો સોનેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર મુકુટ હીરાનો, આભરણ હીરાના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર બીજો હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની ઉત્સવની ધરવી. તેના ઉપર ગુંજા ધરવા. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ઓઢણી ધરે, ફરગુલ ધરે નહિ.

જો ઠંડી ન હોય તો ઉપર લખ્યા મુજબ મુકુટ કાછની ધરે. જો ઠંડી હોય તો હીરાનો ખૂંપ (વિના પંખનો મુકુટ) ધરે અને વાગો ચાકદાર ધરે. મોજા, ફરગુલ ધરે.

કારતક વદિ ૧-એકમ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૧)

વસ્ત્ર : લાલ સાટીનના સોનેરી કિનારીનાં, વાગો ઘેરદાર. ફરગુલ બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : વૃતચર્યા (ચીરહરણ)ના ચિત્રનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા ધરે. (શ્રીનાથદ્વારાના નમુના મુજબ ધરે.) જ્યારે ટોપાનો શૃંગાર હોય ત્યારે બાજુ તથા કટિનો પટકો ધરે નહિ. આભરણ પન્નાના, માલા બે પન્નાની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

આજથી લઈને મહા સુદિ ૧૪-ચૌદશ સુધી, અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી નિત્ય ફરતી આવે. તેમજ શીતકાલની સખડીની સામગ્રી નિત્ય ફરતી ફરતી શ્રી...ને ચાંદીની થાળીમાં આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહર ના લાડુ આવે. તેમજ સખડીમાં અડદની દાળની કચોરી આવે.

આજે કારતક વદિ ૧ થી લઈને મહા સુદિ ૧૪ સુધી શ્રી...ને રાજભોગમાં સખડીમાં સફેદ ભાતના થાળ ઉપરાંત ખિચડીનો થાળ આવે. ખિચડી નિત્ય ફરતી દાળની આવે. મગની છોડાવાળી દાળ, મગની છડી દાળ, તુવેરની દાળ, ચણાનીદાળ, અથવા આખા મગની આ રીતે વારાફરતી ફરતી દાળની ખિચડી અરોગે. **બારસ, પૂનમ, અમાસ તેમજ નાના ઉત્સવો અને રવિવાર તથા મંગળવારે ખિચડીની સામગ્રી અરોગે નહિ.** તેમાં બારસ, પૂનમ, અમાસ અને નાના ઉત્સવ ને દિવસે ખિચડીને બદલે સફેદ ભાતનો થાળ આવે. રવિવાર તેમજ મંગળવારે ખિચડીના થાળને બદલે વેંગણભાત, વડીભાત, છોલાભાત, આદાભાત, ચણાભાત, લવિંગભાત વગેરે ભાતનો થાળ વારાફરતી આવે.

જે દિવસે ખિચડી તથા ઉપર જણાવેલ વેંગણભાત, લવિંગભાત વગેરે ભાતનો થાળ આવે તે દિવસે તેની સાથે કઢીનો ડબરો, મિરચનાં શાકની ડબરી, વડીના ઝોલની ડબરી, છોંકેલા શાક બે, ભુજેના, પાપડ, કચરિયાં, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ તથા ઘીની કટોરી નિત્ય પ્રમાણે આવે.

સફેદ ભાતનો થાળ દાળથી સાનવો. જ્યારે વેંગણભાત, વડીભાત વગેરે ભાતનો થાળ તથા ખિચડીનો થાળ ઘીથી સાનવો. (આ સામગ્રી સાથે કઢીનો ડબરો આવતો હોઈ થાળ કઢીથી સાનવો નહિ.)

(આગળ જણાવેલ ખિચડી તથા લવિંગભાત, વડીભાત વગેરે શ્રી...ને અરોગાવવાનો ક્રમ મંદિરક્રમમાં ગોપીવલ્લભ ભોગમાં આવે છે. જ્યારે મંદિરક્રમમાં રાજભોગમાં શ્રી...ને સફેદ ભાત નો થાળ આવે છે. વૈષ્ણવોને ત્યાં ગોપીવલ્લભ ભોગ આવતો ન હોઈ, આ ખિચડી તથા લવિંગભાત વગેરે ભાતનો થાળ અધકીમાં શ્રી...ને રાજભોગમાં સફેદ ભાતના થાળ સાથે આવે છે)

કારતક વદિ ૨-બીજ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૨)

વસ્ત્ર : પીળી સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ હરે સાટીનના

સાજ : પીળી સાટીનનો રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગ્વાલપગા, આભરણ નીલમના, માલા છ નીલમની, તેના ઉપર હાર એક નીલમનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની નીલમની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર, શ્રી મસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા લાલ રેશમીની તથા ડાબી તેમજ જમણી બાજુ કતરો એક ઈકહરો ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં જલેબી આવે તેમજ સખડી સામગ્રીમાં અડદની દાળનાં ઢોકળાં આવે.

કારતક વદિ ૩-ત્રીજ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૩)

વસ્ત્ર : લીલા સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના

સાજ : લીલા સાટીનનો સોનેરી લેસ મૂકેલો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. લોલક બંદી ધરે. ફેંટા ઉપર કતરા ચમકના જમણી બાજુ ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગિજરીના મનોહરના લાડુ આવે તેમજ આજે સખડીની સામગ્રી વેસણની અળવીની આવે.

કારતક વદિ ૪-ચોથ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૪)

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ સફેદ જરીના

સાજ : શ્યામ સાટીનનો રૂપેરી લેસવાળો બંધાય

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા રૂપેરી ચમકના, આભરણ મોતીના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકના ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં વેસણનાં મગજના લાડુ આવે તેમજ સખડીની સામગ્રીમાં ચોળાના લોટના ઢોકળા આવે.

કારતક વદિ ૫ - પાચમ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૫)

વસ્ત્ર : મેઘશ્યામ સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ કેસરી સાટીનના

સાજ : મેઘશ્યામ સાટીનનો ઉપર સફેદ બુટીનો દુમાસનો, દુમાસના હાંસીઆવાળો રૂપેરી કિનારીનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ મૂંગાના,માલા ચાર મૂંગાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, કતરા રૂપેરી ડાકના. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરના લાડુ આવે તેમજ સખડી સામગ્રીમાં બેંગનના ભડથાના ગુંજીયા અરોગે.

કારતક વદિ ૬-છઠ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૬)

શ્રી લક્ષ્મણજીના દ્વિતીય લાલજી જોધપુરવાળા શ્રીગોવર્ધનેશજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ

પ્રા. સં. ૧૮૧૭

વસ્ત્ર : લાલ જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ હરી જરીના

સાજ : લાલ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર, તેના ઉપર સહેરા, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર બીજો એક હાર પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બુંદીના લાડુની અરોગે. તેમજ મીઠું શાક નારંગીનું આવે. સખડી સામગ્રીમાં નારંગીભાત, વેસણના ગાંઠીયાની સામગ્રી, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના તેમજ પાપડ આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં અનાર (દાડમ)નો રસ આવે.

કારતક વદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૭)

વસ્ત્ર : પીરોજી સાટીનના, સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ કેસરી સાટીન

સાજ : પીરોજી સાટીનનો, કેસરી સાટીનના હાંસીઆવાળો રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ, પંચરંગી લહેરીયાની આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, ચંદ્રિકા સાદા. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી મગની દાળની મીઠી કચોરીની અરોગે તેમજ સખડી સામગ્રીમાં ચણાની દાળના ખમણ ઢોકળા આવે.

કારતક વદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૮)

શ્રી ગુસાંઇજીના દ્વિતીય લાલજી શ્રી ગોવિંદરાયજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૫૯૯

વસ્ત્ર : લાલ કિનખાબના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના

સાજ : લાલ કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે જડાઉ હીરાની, ગોકર્ણ પીળી જરીના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોટા મોતીની ઉત્સવની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ રૂપેરી ચમકનો ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, નિત્યની ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી રસની પપચીની આવે. તેમજ મીઠું શાક પેંઠાનું અને નિત્યની ખીર ચોખાની આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરની દાળ, પકોડીની કઢી, નિત્યથી અધિક શાક બે, તેમાં એક શાક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજુ શાક ચણાની ભાજી અને મગની દાળની મિલોનીનું, ભુજેના, કચરિયા, પાપડ ફિકા સક્કરપારા આવે.

દૂધઘરમાંથી અધોટાનો મલડો આવે.

બપોરના અનોસરમાં ઝારાની ઝીણી સેવ આવે સાથે લુણની કટોરી આવે (જુદા બંટામાં આવે)

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, નારંગીનો પણો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ આવે. બાકી બધું નિત્યવત્ આવે.

રાત્રિના અનોસરમાં કઢેલા દૂધનો ડબરો આવે.

કારતક વદિ ૯-નોમ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૯)

વસ્ત્ર : ગુલાબી સાટીનના રૂપેરી કિનારીના આવે. વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના આવે.

સાજ : ઘેરી ગુલાબી ફૂલદાર સાટીનનો, શ્યામ સાટીનના હાંસીઆવાળો રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે પગા, આભરણ પીરોજાના, માલા છ પીરોજાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર, ચંદ્રિકા ચમકની ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં નારંગીનો મોહનથાળ આવે. તેમજ સખડીમાં મગની દાળનાં ઢોકળાં અરોગે.

કારતક વદિ ૧૦-દશમ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૧૦)

સખડીનો મંગલભોગ

વસ્ત્ર : સફેદ ફૂલદાર સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : સફેદ ફૂલદાર સાટીનનો સોનેરી કિનારીનો

મંગલભોગ સામગ્રી સાજવાનો ક્રમ :

આજે મંગલભોગમાં ખીર રોટી આવે. આજે મંગલભોગ નિત્યનો તથા અધકીનો સાથે અરોગે. મંગલભોગ સાજવા માટે મોટી બે ચોકી માંડવી. પ્રથમ બાલભોગમાંથી નિત્યના મંગલભોગના નંગ થાળીમાં સાજીને આવે તેમાં મોટા ઠોર, નાના ઠોર, કેરી વગેરે સંધાણાની મોટી કટોરી એક આવે. આ થાળ શ્રી...ના સિંહાસનની ડાબી તરફ ચોકી માંડી રાખી હોય તેના ઉપર પધરાવવો. ત્યારબાદ દૂધઘરમાંથી નીચે લખ્યા મુજબ સામગ્રી પધરાવવી.

દૂધનો મોટો કટોરો એક, દહીંનો મોટો કટોરો એક, મલાઈનો કટોરો, માખણનો કટોરો, મિશ્રીનો કટોરો, બૂરાનો કટોરો આવે. તેમાં મલાઇ, માખણ, મિશ્રીના કટોરા થાળની અંદર સાજવા. અને દૂધ, દહીંના કટોરા થાળની બહાર સાજવા. તેની આગળના ભાગમાં ખીરનો મોટો ડબરો એક તથા તેની પાછળ રોટીની થાળી એક જે સખડીની ચોકી ઉપર પધરાવવી.

બીજી એક સખડીભોગ સાજવા માટે ચોકી માંડી રાખી હોય તેના પર રસોઇઘર માંથી સખડીની સામગ્રી પધરાવવી. તેમાં વડી ભાતનો થાળ એક, ઘીની કટોરી એક, કઢી, મિરચનું શાક, વડીનો ઝોલ, છોંકેલા શાક બે, ભુજેના બે જાતનાં, કચરિયાં બે જાતનાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી તથા મિરચફલની મોટી કટોરી આવે.

સવારે સમય થયે શ્રી...જાગે. મંગલભોગ આવે. નિત્ય જે રીતે ઠોરના ચાર ટુક કરીને થાળ સાને તે રીતે આજે મંગલભોગના નંગના ચાર ટુક કરવા નહિ. **આજે ઘી થી વડી ભાતનો થાળ સાને.** આ રીતે જ્યારે જ્યારે મંગલભોગમાં સખડી આવે ત્યારે મંગલભોગના નંગના ટુક થાય નહિ. સખડીનો થાળ સાને.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા ચોસનીના તે શ્રીજીદ્વારના નમુના મુજબ તૈયાર થયા હોય તે ધરવા. આભરણ નીલમના, માલા બે નીલમની કર્ણફૂલ બે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં કુરનાં ગુંજા આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં અડદના લોટની રોટી આવે. તેની સાથે માખણની કટોરી એક, બૂરાની કટોરી એક, ગોળની કટોરી એક આવે.

કારતક વદિ ૧૧-એકાદશી (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૧૧)

વસ્ત્ર : પીળા કિનખાબના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર. ફરગુલ બટુઆ લાલ કિનખાબના.

સાજ : પીળા કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ખૂંપ માણેકનો, આભરણ માણેકના, માલ છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મનમનોહરના લાડું આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં રતાળુના ગુંઝીયા આવે.

કારતક વદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૧૨)

વસ્ત્ર : બેંજની સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફતવી (જેકેટ જેવું બંધ ગળાનું વસ્ત્ર જે શ્રી...ને ધરાય અને શ્રી સ્વામિનીજીને ધરાય નહિ) લાલ જરીની, જ્યારે ફતવી ધરે ત્યારે કટિનો પટકો, કટિપેચ તથા બાજુ ધરવા નહિ. ફરગુલ બટુઆ સફેદ સાટીનના.

સાજ : બેંજની સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ચીરા છજ્જેદાર લાલ જરીના, આભરણ હીરાના, ગોળ પોંચી હીરાની ધરે. માલા એક મોતીની, શ્રી મસ્તક ઉપર લુમની કલંગી ધરે. ફતવી વાગાની સાથે વડી થાય.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી તવાપૂરીની આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં મગની દાળના ચીલા અરોગે.

કારતક વદિ ૧૩-તેરસ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૧૩)

શ્રી ગુસાંઇજીનાં સાતમા લાલજી શ્રીઘનશ્યામજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૬૨૮

વસ્ત્ર : પીળા કિનખાબનાં રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ કિનખાબના

સાજ : પીળા કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે પન્નાની જડાઉ, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર બીજો હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ ચમકનો ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી દહીંના સેવના લાડુની આવે. મીઠું શાક નારંગીનું, ચોખાની ખીર આવે. સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, અધકીમાં શાક બે, તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજું શાક કારેલાનું સુકું વેસણનું, કચરિયા, પાપડ, અડદનાં વડાં આવે. દૂધઘરમાંથી અઘોટાનો મલડો આવે.

આજે બપોરે અનોસરનાં એક જુદાં બંટામાં ઝારાની ઝીણી સેવ આવે. તેની સાથે લુણની કટોરી આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી આવે તથા અનાર (દાડમ) નો રસ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : શયનભોગમાં છડિયલ દાળ આવે. બાકી બધું નિત્યવત્ આવે.

આજે રાત્રિના અનોસરમાં કઢેલાં દૂધનો ડબરો આવે.

કારતક વદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૧૪)

વસ્ત્ર : કેસરી સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ જરીના

સાજ : કેસરી સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલો બીચકો, આભરણ માણેકનાં, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે. કતરા ચંદ્રિકા ચમકના તેમાં કતરો ડાબી તરફ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી વેસણની કપુરનારીની આવે. સખડી સામગ્રીમાં મગનીદાળનાં મગોડા અરોગે.

કારતક વદિ ૦)) - અમાસ (વ્રજ : માર્ગશીષ કૃષ્ણ ૦)))

વસ્ત્ર : સોનેરી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ રૂપેરી જરી તાસના

સાજ : સોનેરી જરી તાસનો, રૂપેરી જરી તાસના હાંસીઆવાળો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કિરીટ હીરાની, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળના પુવા આવે. સખડી સામગ્રીમાં ગોળની લીટી અરોગે.

માગસર સુદિ ૧-એકમ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧)

વસ્ત્ર : સોસની સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ સફેદ ફૂલદાર સાટીનના

સાજ : સોસની સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા જડાઉ હીરાના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુંડલ ધરે, કતરા-ચંદ્રિકા હીરાના જડાઉ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સેવના લાડુ આવે. સખડી સામગ્રીમાં લીલા ચણાનાં ગુંજીયા અરોગે.

માગસર સુદિ ૨-બીજ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૨)

વસ્ત્ર : હરી (લીલી) જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ ધુપછાંવ સાટીનના

સાજ : હરી (લીલી) જરીનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર ચીરા, આભરણ માણેકના, માલા ચાર માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, ચંદ્રિકા સાદા. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સાટા આવે. સખડી સામગ્રીમાં અડદની દાળના ઢોકળા અરોગે.

માગસર સુદિ ૩-ત્રીજ

(વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૩)

વસ્ત્ર : પીળી ફૂલદાર સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : પીળી સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલો જડાઉ પન્નાનો, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા જડાઉ પન્નાના ધરે. કુંડલ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં માખનવડા આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં અડદની દાળની ભરમાપૂરી અરોગે.

માગસર સુદિ ૪-ચોથ

(વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૪)

વસ્ત્ર : બેંજની જરીના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ ગંધકી સાટીનના

સાજ : બેંજની જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા, આભરણ હીરાના, માલા બે, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં નારંગીની તવાપૂરી આવે તેમજ સખડી સામગ્રીમાં ચણાની દાળનાં ખમણ ઢોકળાં અરોગે.

માગસર સુદિ ૫-પાચમ

(વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૫)

વસ્ત્ર : લાલ ધૂપછાંવ સાટીનના, ફરગુલ બટુઆ હરી (લીલી) ધૂપ છાંવ સાટીનના, વાગો ચાકદાર.

સાજ : લાલ સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગ્વાલપગા, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ઝુમકીનાં કર્ણફૂલ ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર મોરશીખા પીળા રેશમની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં અડદની દાળનો મગજ આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં આદાના ગુંઝીયા અરોગે (આલુના પુરણમાં મરી, આદુ વગેરે તીખો મસાલો કરીને મેંદાના લોટના ગુંઝીયાને આદાના ગુંઝીયા કહે છે.)

માગસર સુદિ ૬-છઠ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૬)

વસ્ત્ર : લીલા કિનખાબના સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ કિનખાબના

સાજ : લીલા કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોટી પાગ લાલ જરીની, આભરણ માણેકના, માલા ચાર માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, કતરા સાદા ધરવા.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંથરા આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં સુવાની ભાજીની મિસ્સીપૂરી અરોગે.

માગસર સુદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૭)

શ્રી ગુસાંઇજીનાં ચર્તુથ લાલજી શ્રીગોકુલનાથજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૬૦૮ તેમજ
ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીના બેટીજી
ગો. શ્રી કુસુમ બેટીજીનો જન્મદિવસ સં. ૨૦૦૯

વસ્ત્ર : લાલ સાટીન ઉપર સોનેરી છાપાના, સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના

સાજ : લાલ સાટીન ઉપર સોનેરી બુટાના છાપાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે જડાઉ માણેકના, બાજુ, પોંચી, નૂપુર માણેકના, ગુજરી સોનાની, શ્રીકંઠનો શૃંગાર દુહેરો, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર બીજો હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર પવિત્રા, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ રૂપેરી ચમકનો ધરવો.

આજે રાજભોગમાં વેત્ર બે ધરવા, તેમાં એક માણેકનો તથા બીજો હીરાનો. ગેંદ ચોગાન સોનાના, શતરંજ સોનાની મંડાય.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ઘાસના લાડુ અરોગે તથા મીઠુ શાક નારંગીનું, નિત્યની ખીર ચોખાની, અનસખડીના બે શાક તેમાં એક શાક સકરકંદનું ખાટું મીઠું રસદાર જેમાં મિષ્ટાન્ન (ખાંડ) ને બદલે ગોળ પધરાવવો.

સખડી સામગ્રીમાં પાટિયાની સેવ, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, અધકીમાં શાક બે તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજુ સકરકંદનું ખાટુ મીઠું, ભુજેના, કચરિયા, પાપડ, ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

દૂધઘરમાંથી અધોટાનો મલડો આવે.

બપોરે અનોસરમાં ઝારાની ઝીણી સેવ સાથે લુણની કટોરી એક જુદા બંટામાં આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી, નારંગીનો પણો તેમજ નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શૃંગાર વડા થયા બાદ કસુંબી કુલ્હે ધરાય. જ્યારે જ્યારે જડાઉ કુલ્હે ધરે ત્યારે શૃંગાર વડા થયા બાદ જે રંગની કુલ્હે હોય તે રંગની વસ્ત્રની કુલ્હે ધરાય.

શયનભોગ સામગ્રી : શયનમાં છડિયલ દાળ અરોગે, બીજુ બધુ નિત્યવત્ આવે.

રાત્રિનાં અનોસરમાં શ્રી...ને કઢેલાં દૂધનો ડબરો આવે.

(આજે ગો. શ્રી કુસુમ બેટીજીનો જન્મદિવસ છે, પરંતુ આજે શ્રી ગોકુલનાથજી નો ઉત્સવ હોવાથી શ્રી...ના વસ્ત્ર તથા શૃંગાર લેખ મુજબ આવે)

માગસર સુદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૮)

વસ્ત્ર : બદામી સાટીનના રૂપેરી કિનારીનાં, વાગો ઘેરદાર,ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : બદામી ફૂલ્હેવર (ફૂલવાળો) સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા, આભરણ પન્નાના, માલા બે, કર્ણફૂલ બે

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ઉપરેઠા આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં વેસણના ચીલા અરોગે.

માગસર સુદિ ૯-નોમ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૯)

વસ્ત્ર : ગંધકી સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફતવી શ્યામ કિનખાબની ફરગુલ બટુઆ સોસની સાટીનના.

સાજ : પીળી સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ સોનેરી જરીની ખીડકીની, આભરણ મૂંગાના, માલા બે મૂંગાની, કતરો રેશમનો મેઘશ્યામ ધરે.

સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં નારંગીના મદનદીપક આવે. તેમજ સખડી સામગ્રીમાં નિત્યની દાળ અડદની છડિયલ તથા આદાની લીટી અરોગે.

માગસર સુદિ ૧૦-દશમ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧૦)

સખડીનો મંગલભોગ

વસ્ત્ર : લાલ સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર દુહેરા, ઉપરનો ચાક લાલ નીચેનો ચાક પીળો, ફરગુલ બટુઆ લીલી સાટીનના

સાજ : લાલ મખમલનો, લીલા મખમલના હાંસીઆવાળો

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

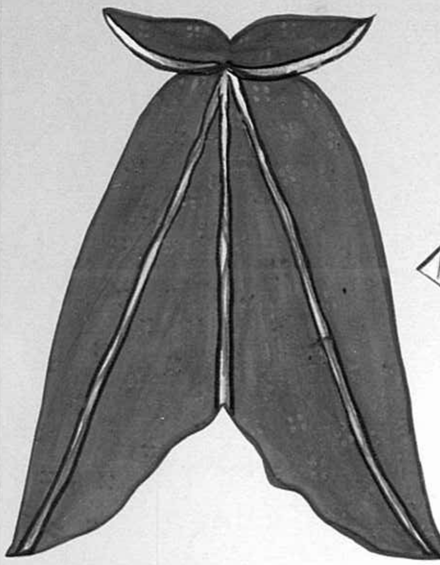

ચોકૂલી ચુંદડીનો પીછોરા
(ખાસાનો પીછોરા)

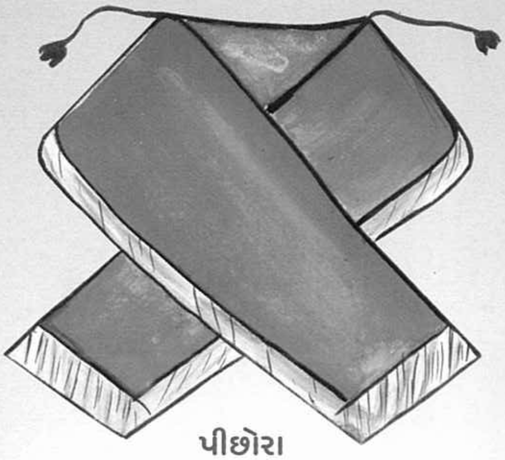

પીછોરા

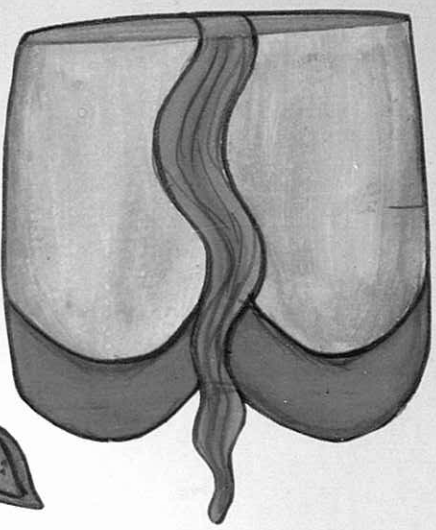

પરધની

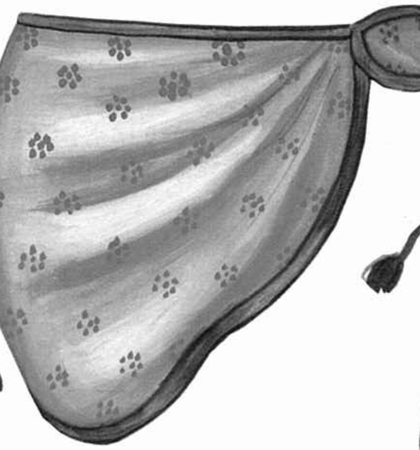

બહારકો આડબંધ
(ભીતર તનીયા ભર બિરાજે)

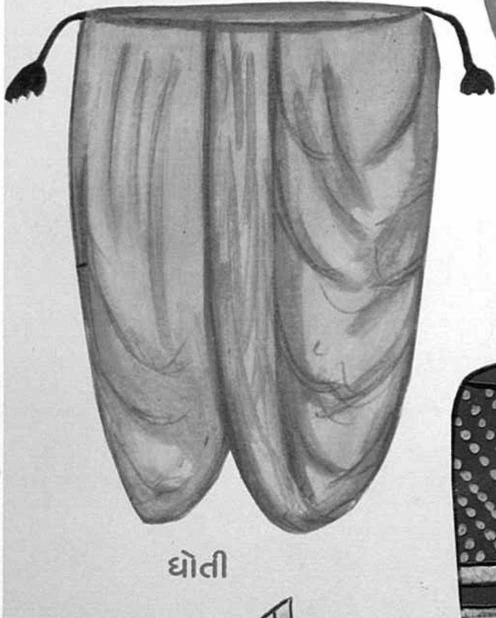

ધોતી

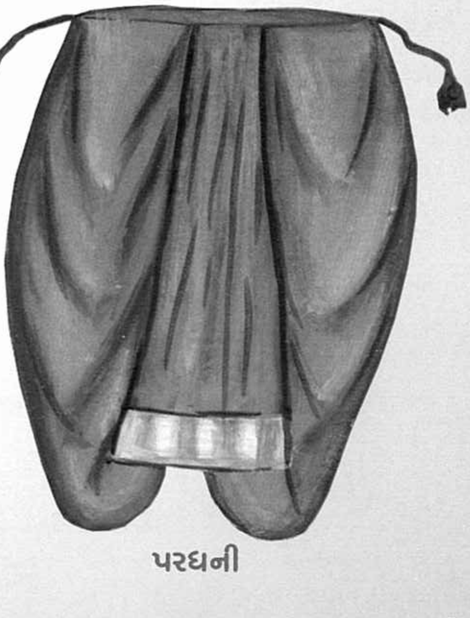

પરધની

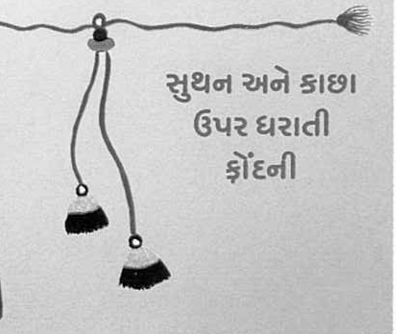

સુથન અને કાછા
ઉપર ધરાતી
ફોંદની

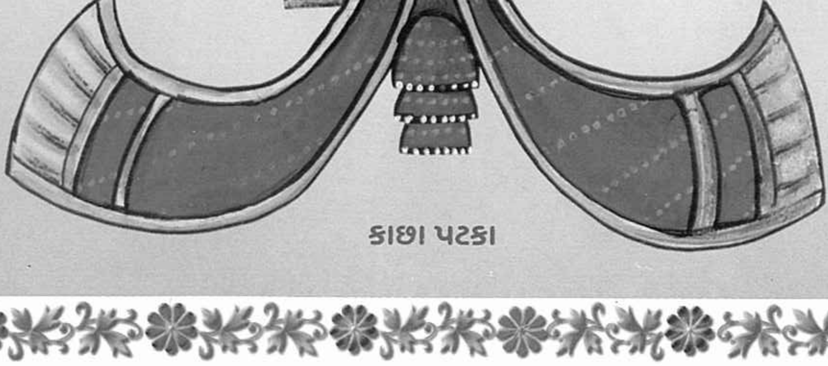

કાછા પટકા

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૪

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

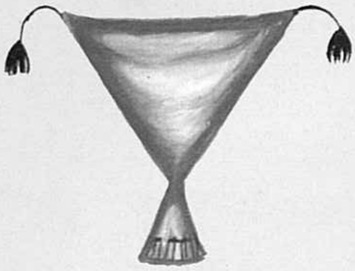
તનીયાં

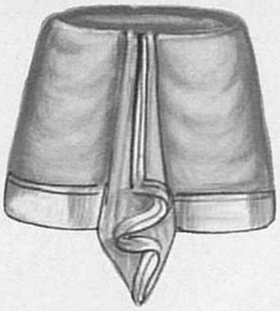
પરદની

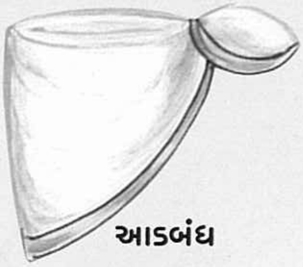
આડબંધ

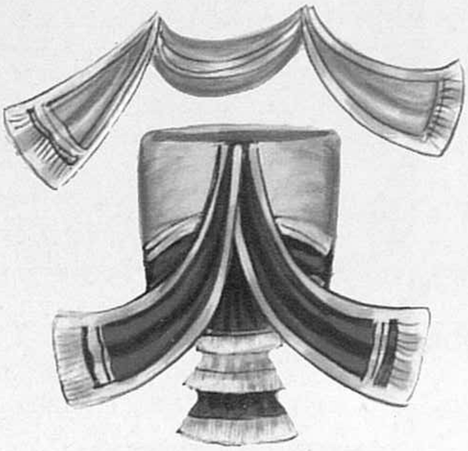
દુહેરો મલ્લકાચ્છ

કંધાનો ઉપરણો પીળો, કાછો દુહેરો રંગનો-ઉપરનો ભાગ પીળો
નીચેનો ભાગ લાલ, કટીનાં પટકાં લાલ અને વચ્ચે ત્રણ છોળ લટકતાં
જેમાં વચ્ચેનો છોળ પીળો, ઉપર નીચે લાલ

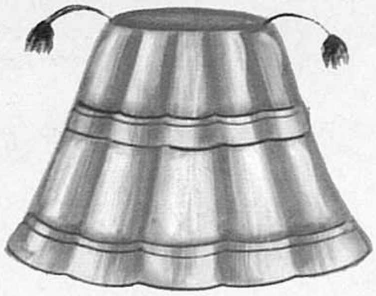
એક રંગી કાછની

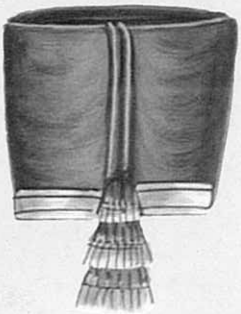
એક રંગી કાછા અને નાડી

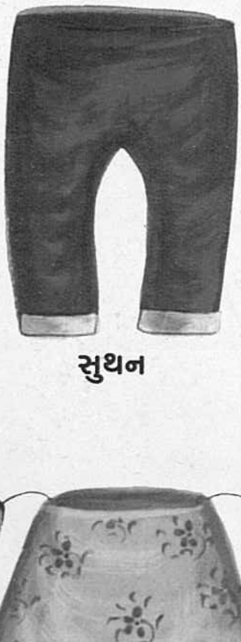
સુથન

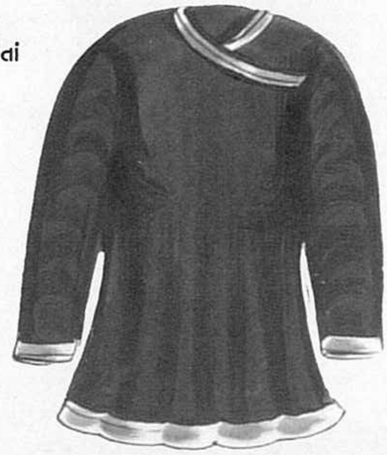
ફતવી

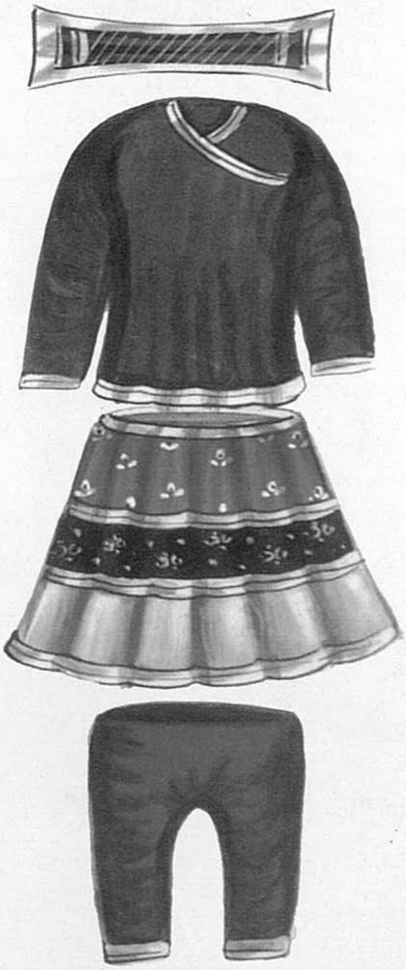
ઉપર પટકા, કોઠા વસ્ત્ર,
તીરંગી કાછની અને સુથન

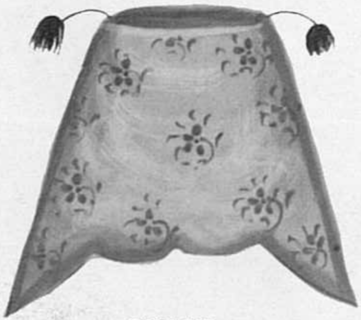
ચાકદાર

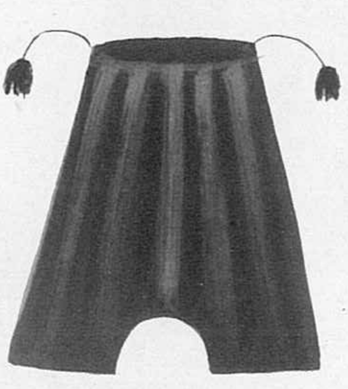
ચાકદાર

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૫

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

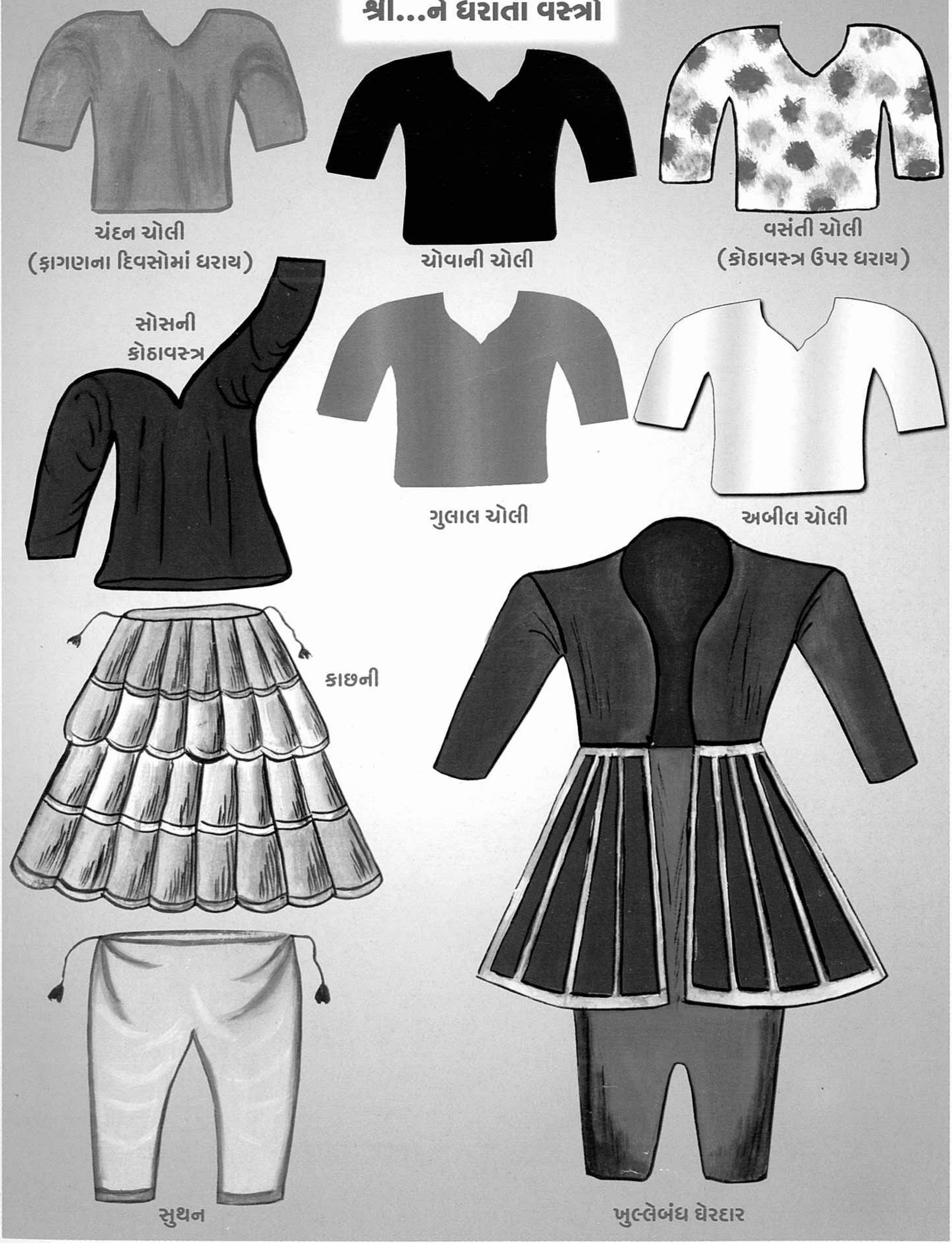
ચંદન ચોલી
(ફાગણના દિવસોમાં ધરાય)
ચોવાની ચોલી
વસંતી ચોલી
(કોઠાવસ્ત્ર ઉપર ધરાય)
સોસની
કોઠાવસ્ત્ર
ગુલાલ ચોલી
અબીલ ચોલી
કાછની
સુથન
ખુલ્લેબંધ ઘેરદાર

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૬

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

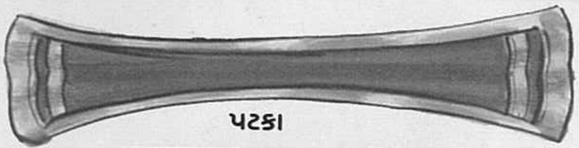
પટકા

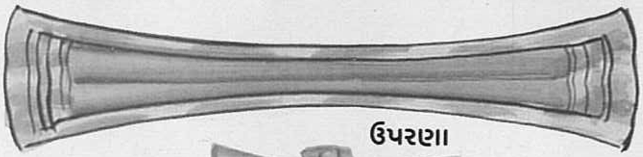
ઉપરણા

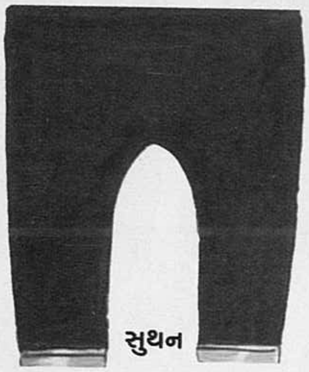
સુથન

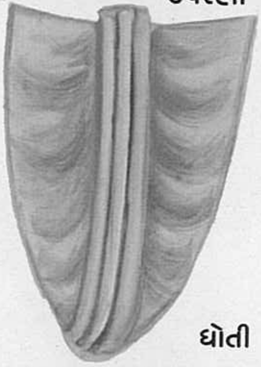
ધોતી

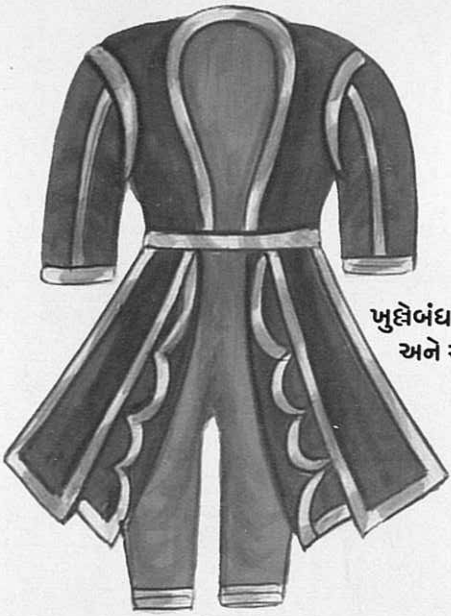
ખુલેબંધ ચાકદાર
અને સુથન

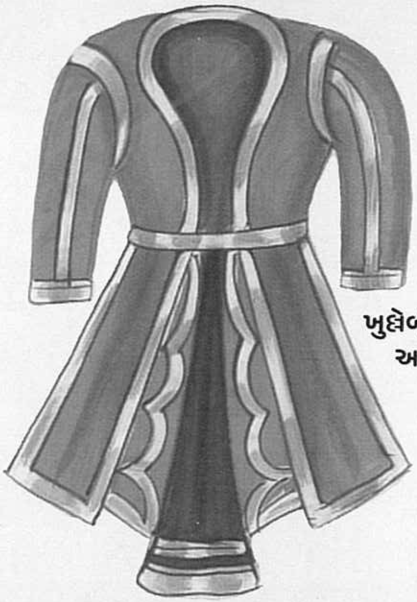
ખુલેબંધ ચાકદાર
અને ધોતી

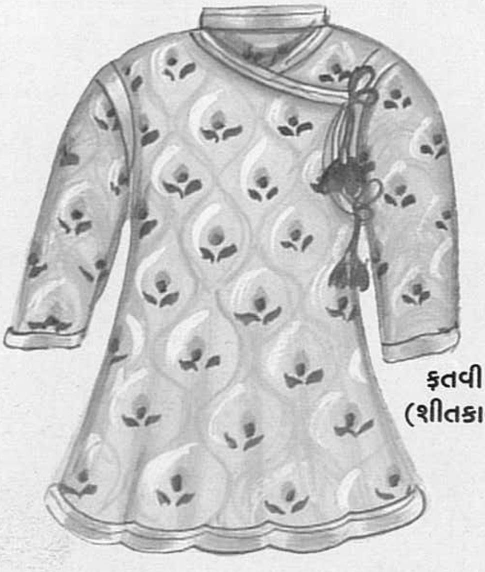
ફતવી કસવાળી
(શીતકાલમાં ધરાય)

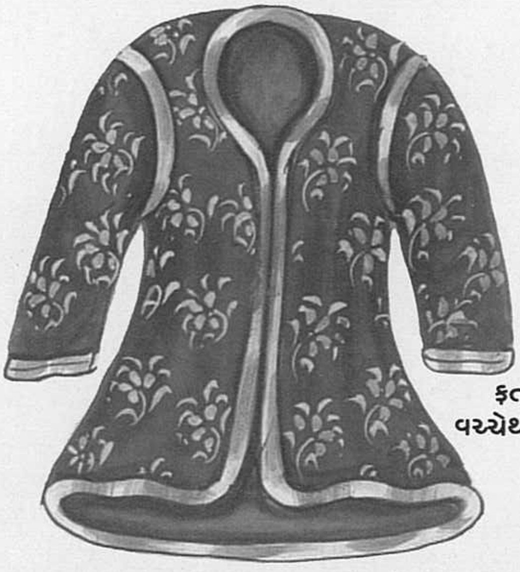
ફતવી
વચ્ચેથી ખુલી

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૭

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

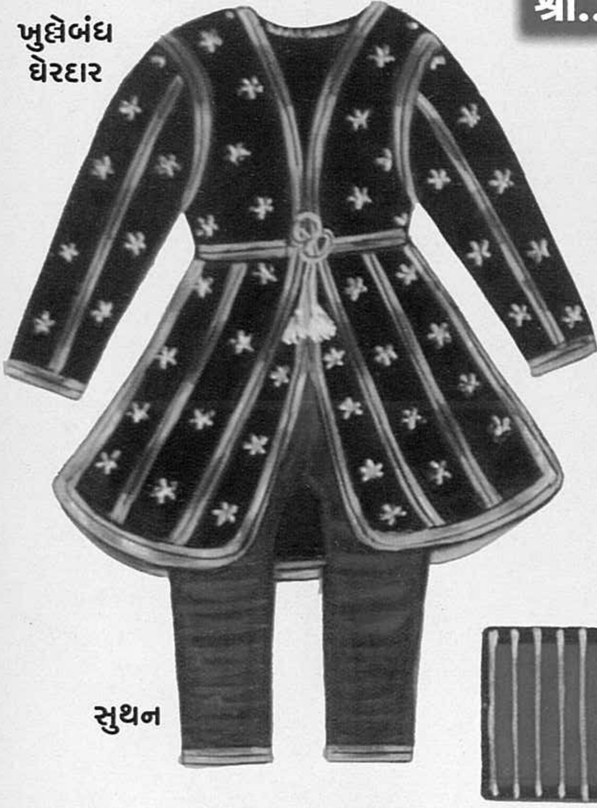
ખુલ્લેબંધ ઘેરદાર
સુથન

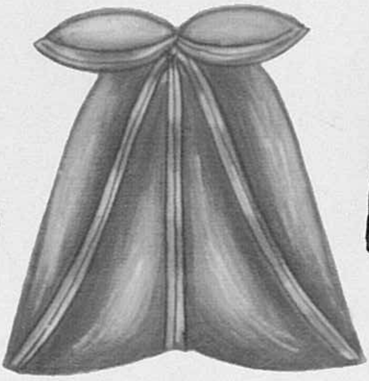
પીછોરા

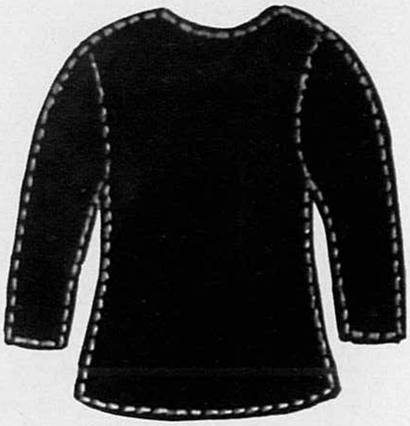
આતમસુખનો વાગો

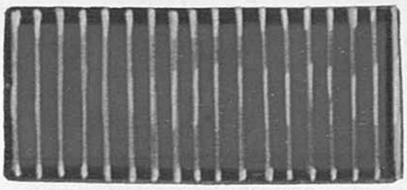
લાલ પીળા લહેરીયા

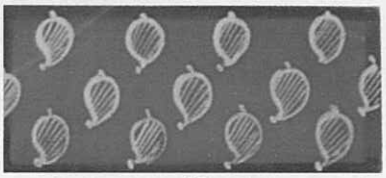
છીંટ

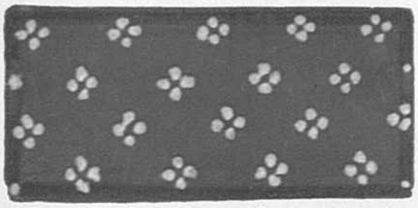
ચોકુલી ચુંદડી

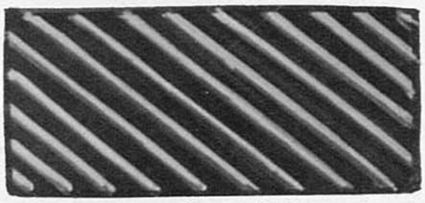
શ્યામ પીળા લહેરીયા

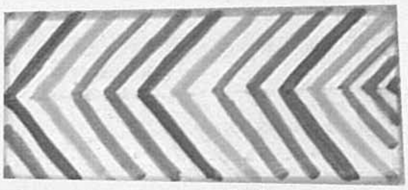
ધનુષ લહેરીયા

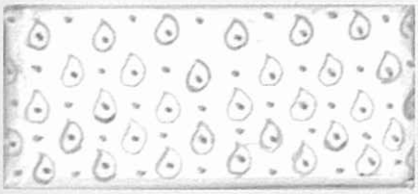
કેશર ચંદનનાં છાપા

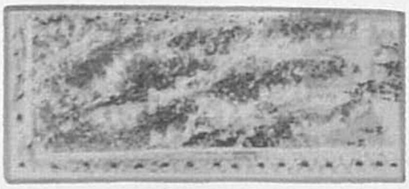
વસંતી

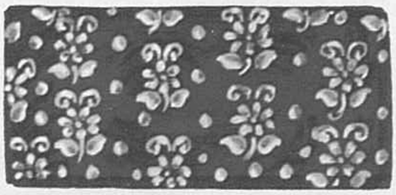
કિનખાબ

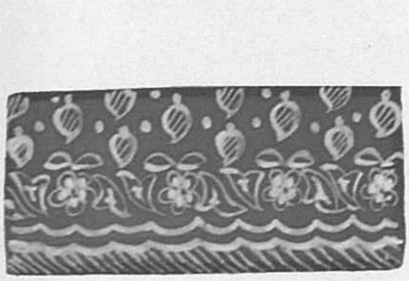
કિનખાબ

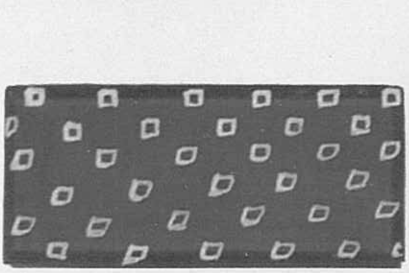
લાલ ધરતી ઉપર પીળી બાંધણી

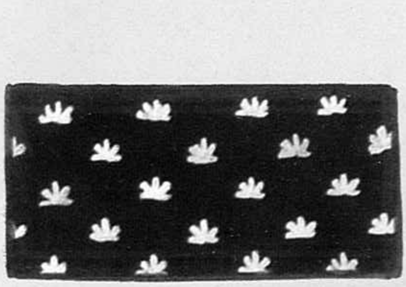
ખરેટા

ચિત્ર ક્રમાંક : ૪૮

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

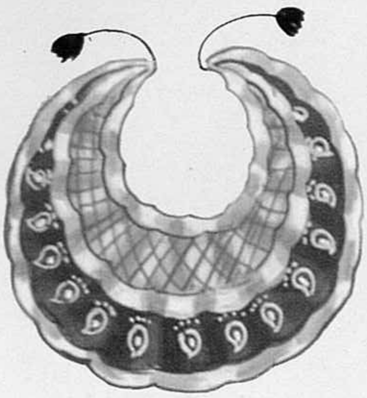

બે રંગની ગોળ કાછની

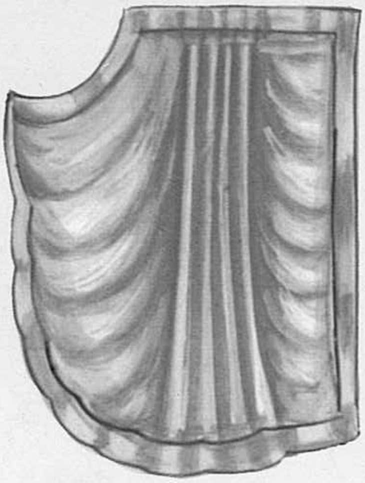

ઉપરણા

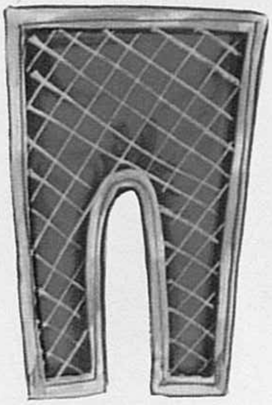

બાલકૃષ્ણલાલજીનો
વાગો - તાસનો

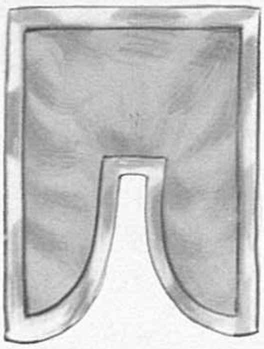

બાલકૃષ્ણલાલજીનો
વાગો - સાદો

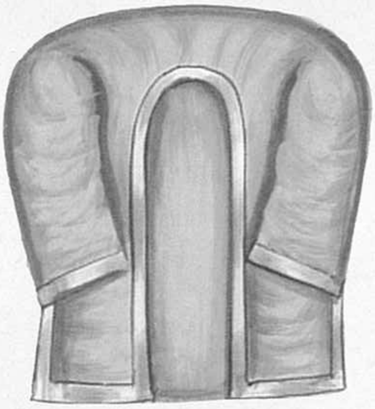

ગદલ
(પ્રબોધીની પછી ધરાતું વસ્ત્ર)

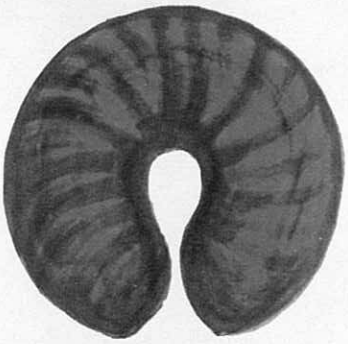

આતમસુખ રૂએલ ફરગુલ

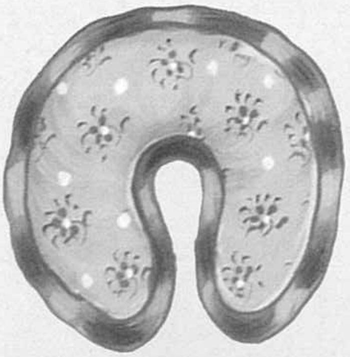

વસ્ત્રનું ફરગુલ

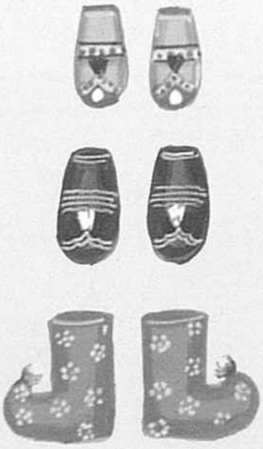

મોજાજી

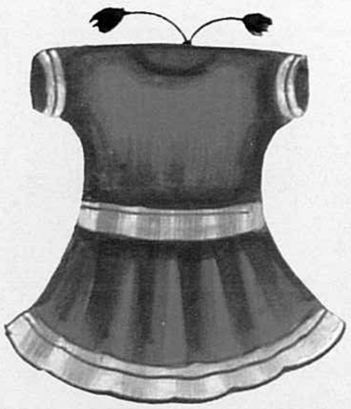

લાલનનું વસ્ત્ર (ઝગુલી)

શ્રી...ને ધરાતા વસ્ત્રો

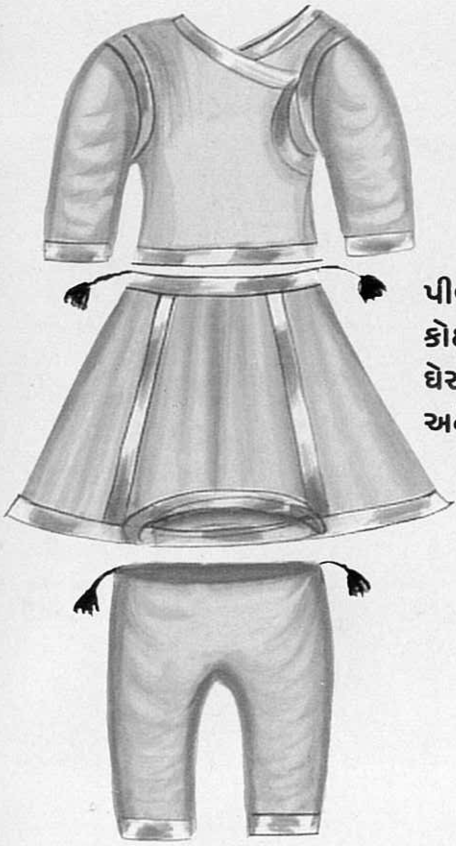

પીળા રંગના
કોઠા વસ્ત્ર,
ઘેરદાર,
અને સુથન

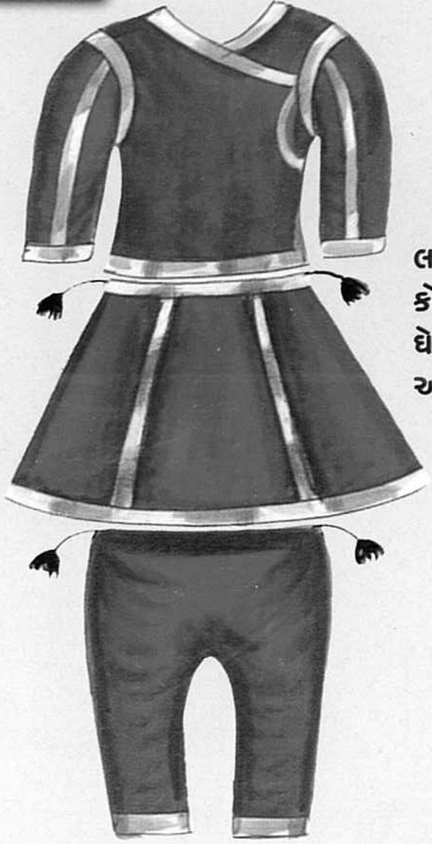

લાલ રંગના
કોઠા વસ્ત્ર,
ઘેરદાર,
અને સુથન

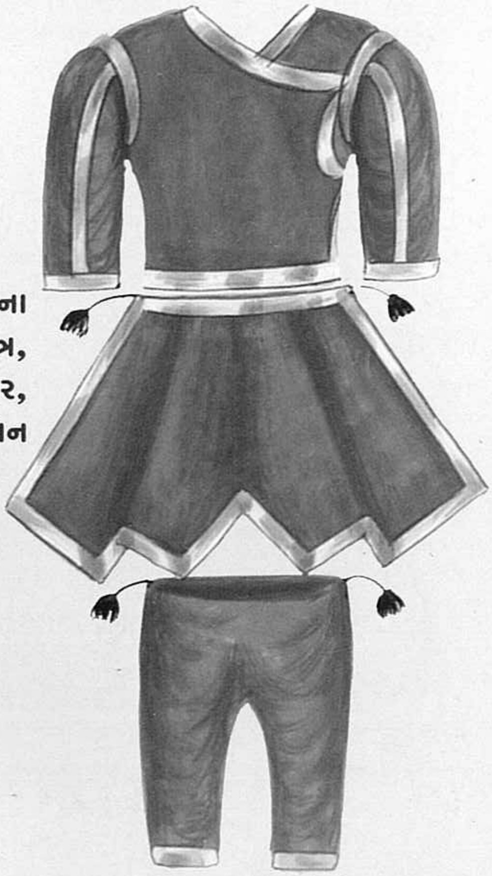

હરા રંગના
કોઠા વસ્ત્ર,
ચાકદાર,
અને સુથન

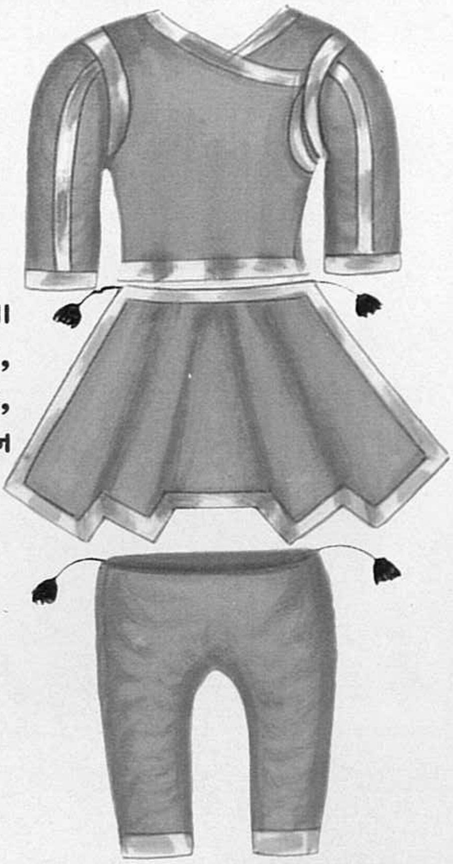

કેશરી રંગના
કોઠા વસ્ત્ર,
ચાકદાર,
અને સુથન

શ્રી...ને ધરાતી વિવિધ ફતવી

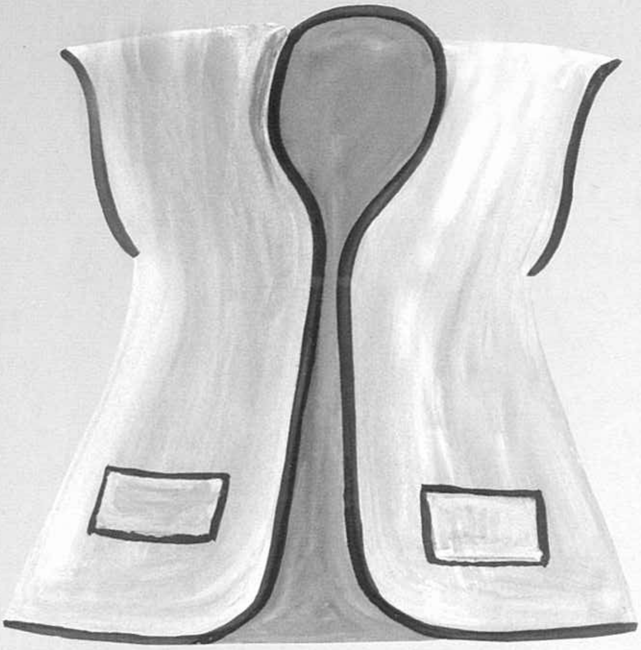

ફાગણમાં ધરાતી ફતવી

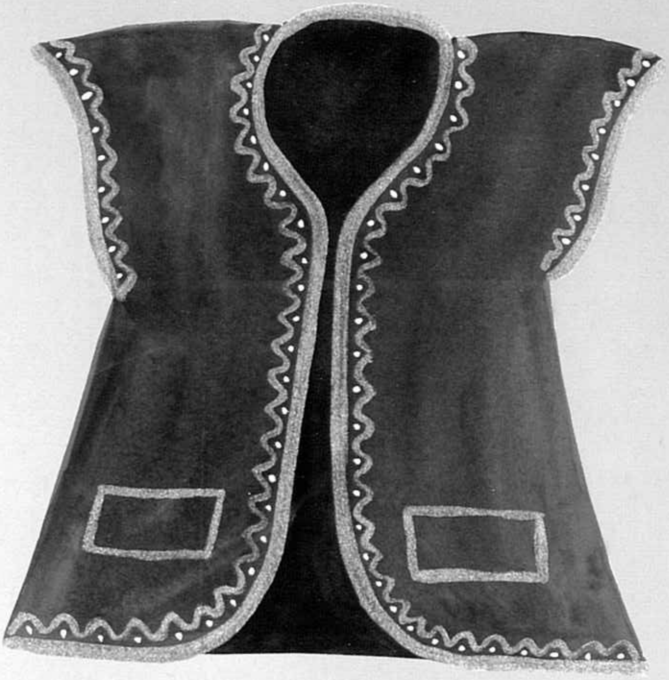

શીતકાલમાં ધરાતી ફતવી

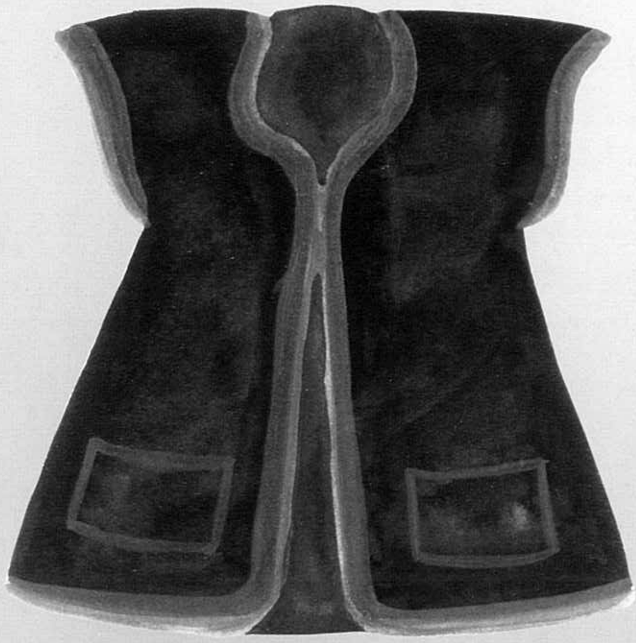

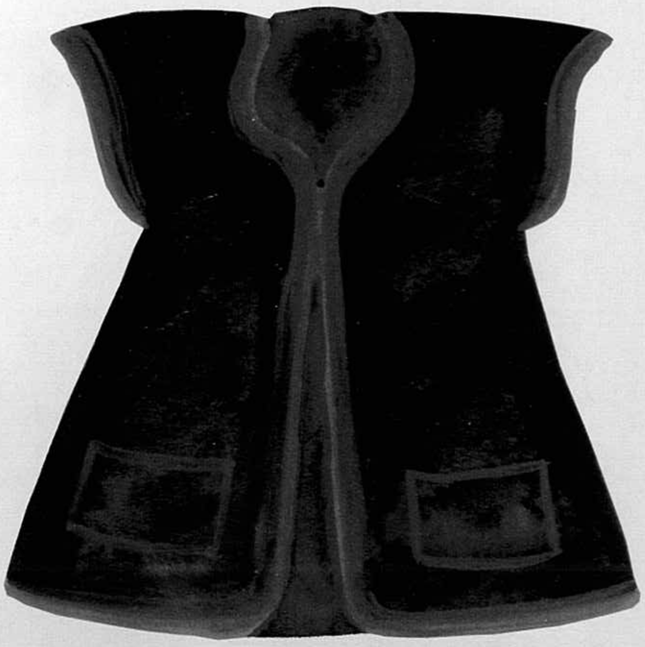

ચિત્ર ક્રમાંક : ૫૧

મંગલભોગ સામગ્રી : આજે શ્રી...ને મંગલભોગમાં સખડી આવે. કારતક વદિ ૧૦ માં જણાવ્યા મુજબ નિત્યનો તથા અધકીનો મંગલભોગ સાથે અરોગે માટે તેમાં જણાવ્યા મુજબ ચોકી માંડી તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી અને બાલભોગની સામગ્રી અને દૂધઘરની સામગ્રી સાજવી.

સખડી સામગ્રીમાં એક થાળ બેંગનભાતનો આવે જેમાં ઘીની કટોરી એક આવે. અને રાખોડીયા ચુરમા, બેંગન કઢી, શાક ચાર તેમાં એક મિરચનું, બીજુ મગની વડીનો ઝોલ, ત્રીજુ ભરેલા રીંગણનું અને ચોથુ ચંદની શાક આવે. ભુજેના બે જાતનાં, રીંગણનું ભડથ, કચરિયા બે જાતનાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દૂધઘરમાંથી માખણ, બૂરાની કટોરી એક, ગોળની કટોરી એક, લીંબુની ફાંક બે, આદા પાચરીની કટોરી એક તથા ઘી ની લોટી આવે. તેમાંથી ઘી કટોરીમાં પધરાવવું.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ પીળી ખીડકીની, આભરણ પન્નાના, માલા ચાર પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે, ચંદ્રિકા પીળી રેશમી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ચોરીઠાનો મગજ આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં મીસ્સીપૂરી અરોગે.

માગસર સુદિ ૧૧-એકાદશી (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧૧)

વસ્ત્ર : શ્યામ કિનખાબના સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લીલા કિનખાબનાં.

સાજ : શ્યામ કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે, મુકુટ હીરાનો જડાઉ, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર બીજો હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કુંડલ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં તુવેરદાળની તવાપૂરી આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં લીલા ચણાની કચોરી અરોગે.

માગસર સુદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧૨)

વસ્ત્ર : લીલી સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, બંધ (ઓટેલી પટ્ટી જેવું વસ્ત્ર હોય તે શ્રીકંઠની પાછળથી લઈને બંને બાજુ ઘેરદારમાં દબાવી દેવાય જે ફકત શ્રી...નેજ ધરાવાય) લાલ દરીયાઈના, કટિનો પટકો ધરવો નહિ. ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના

સાજ : લીલી સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કસુંબલ ગોળ પાગ, આભરણ હીરાના, માલા એક મોતીની કતરા સાદા. બંધના શૃંગારમાં બાજુ પોંચી ધરે નહિ.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ખીરવડા (ઘઉંના જાડા લોટના વડા તે ખીરમાં પધરાવવા) આવે સાથે બૂરાની કટોરી આવે. નિત્યની દાળ તુવેરની આવે તથા ખરખરી આવે.

માગસર સુદિ ૧૩-તેરસ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧૩)

ગો. શ્રી જીવનલાલજી મહારાજશ્રી(પોરબંદર)નો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૯૧૬

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય

વસ્ત્ર : કેસરી કિનખાબનાં, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના

સાજ : કેસરી કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે જોડ, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સેવના લાડુ આવે. તથા બુંદીના લાડુ, અમૃત રસાવલી તથા સંજાબની ખીર આવે. સખડી સામગ્રીમાં નારંગી ભાત, નિત્યની દાળ તુવેરની, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ તથા ફિકા ખંડરા આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, નારંગીનો પણો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

માગસર સુદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧૪)

કોટાવાળા શ્રી મુરલીધરજી તાતજી નો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : ગુલાબી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ પીરોજી સાટીનના આવે.

સાજ : વૃતચર્યા (ચીરહરણ) ના ચિત્રનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર જડાઉ છજ્જેદાર પાગ, આભરણ પીરોજાના, માલા છ પીરોજાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. મોરશીખા જડાઉ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં પિરોજમંડા આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં સાંઠાભાત (કડક ભાત), છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, અડદની દાળના ચીલા આવે.

માગસર સુદિ ૧૫-પૂનમ (વ્રજ : માર્ગશીષ શુક્લ ૧૫)

આજે શ્રીનાથજીનો સદા મતનો છપ્પનભોગ

વસ્ત્ર : સોનેરી જરી તાસના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના

સાજ : સોનેરી જરીતાસનો રૂપેરી જરી તાસના હાંસીઆવાળો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા સોનેરી જરીના, ગોકર્ણ રૂપેરી જરીના, શ્રીકંઠના શૃંગારમાં ચાર માલા, હમેલ હાંસલી પેંજની ધરે તેમજ ત્રવલ ધરે. કતરા ચંદ્રિકા ચમકના,જોડ રૂપેરી ચમકનો, ટિપારા ઉપર હીરાનો સિરપેચ કલંગી પણ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ચંદ્રકળા આવે. તેમજ સખડીમાં ધાણાભાજીની પૂરી અરોગે. આજે સખડીમાં વિશેષમાં બેંગન ભાત, નાગરવેલનાં પાનની કઢી, દ્રાક્ષ ભાત, મિરચનું શાક, વડીનોઝોલ, છોંકેલા શાક બે પ્રકારનાં, ભુજેના બે પ્રકારનાં કચરિયા બે પ્રકારની, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

માગસર વદિ ૧-એકમ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ ૧)

આજથી લઈને મહાસુદિ પૂનમ સૂધી દૂધઘરમાં મંગલામાં સુહાગસુંઠ અરોગે.

(સુહાગસુંઠના નંગ ચાંદીની તબકડીમાં સાજીને સિંહાસનની જમણી બાજુ ગાદી પાસે ધરવા)

વસ્ત્ર : ગુલાબી સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, કટીનો પટકો શ્યામ સાટીનનો, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : ગુલાબી સાટીનનો રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા, આભરણ પીરોજાના, માલા છ પીરોજાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, કતરા રૂપેરી ચમકના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં આદુના માંડા આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં સુરજ રોટી અરોગે.

માગસર વદિ ૨-બીજ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ ૨)

વસ્ત્ર : પીળા ફૂલદાર સોનેરી સાટીનના વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ લીલા સાટીનના, ફતવી શ્યામ સાટીનની

સાજ : પીળા સાટીનનો, કેસરી સાટીનના હાંસીઆવાળો રૂપેરી કિનારીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ માણેકના, માલા બે માણેકની, કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર સૂરજ મુખી સોનેરી ચમકની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં કેસરીયા ઘેવર આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં અડદની દાળનાં ઢોકળાં અરોગે.

માગસર વદિ 3-ત્રીજ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ-3)

વસ્ત્ર : લાલ ફૂલેવર સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ ફૂલેવર સાટીનના

સાજ : બદામી રંગના ફૂલેવર સાટીનનો, સુંઘની રંગની (તમાકુ રંગની) ફૂલેવર સાટીનના હાંસીઆવાળો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર દુમલો ખૂંટનો, આભરણ તારામંડલના, માલા છ તારા મંડળની, તેના ઉપર હાર એક તારા મંડલનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની તારા મંડલની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુંડલ ધરે, શ્રીમસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા બે નાની સોનેરી લાલ ડાકના જમાવના કામની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી અમૃતીની આવે.

સખડી સામગ્રીમાં નિત્યની દાળ અડદની આવે તથા બાજરાની રોટી આવે.

માગસર વદિ-૪-ચોથ

(વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ-૪)

વસ્ત્ર : શ્રીગુસાંઈજીના ઉત્સવના કેસરી તુઈ વગરના ઓટવાળા

સાજ : પીળી સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે જોડ, શ્રી કંઠનો શૃંગાર એક હારનો, માલા બે માણેકની, માલા બે હીરાની, મિલમો શૃંગાર કરી શકાય.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બાબરની આવે. સખડીમાં અડદની દાળના વડા આવે.

માગસર વદિ-૫-પાચમ

(વ્રજઃ પૌષ કૃષ્ણ-૫)

વસ્ત્ર : પીસ્તાઈ સાટીનના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : બદામી સાટીનના

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગ્વાલપગા, આભરણ પીળા પોખરાજના, માલા છ પીળા પોખરાજની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર લહેરાતી સાદી ચંદ્રિકા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મગની દાળનો મોહનથાળ આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં મોઠના ચુનના ચીલા (મઠની દાળના લોટના પૂડલા) અરોગે.

માગસર વદિ-૬-છઠ

(વ્રજઃ પૌષ કૃષ્ણ-૬)

વસ્ત્ર : સુંઘની (તમાકુ) રંગના સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : સુંઘની રંગના સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર રૂપેરી ખીડકીની છજ્જેદાર પાગ, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણકુલ બે, સીખી રૂપેરી ચમકની ધરે. શ્રીનટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ખાંડના ચુરમા આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં ચણાની દાળના ખમણ ઢોકળા અરોગે.

માગસર વદિ-૭-સાતમ (વ્રજ: પૌષ કૃષ્ણ-૭)

ગો. શ્રી રણછોડલાલજી મહારાજશ્રી(પોરબંદર)નો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૯૩૯

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : લેસમા કિનખાબના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર (લેસમા એટલે કેસરી અને લાલની વચ્ચેનો રંગ)

સાજ : લેસમા કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે જોડ, આભરણ હીરાના, માલા છ નીચે પ્રમાણે ધરવી. પહેલી માલા મોતીની, બીજી માલા પન્નાની, ત્રીજી માલા માણેકની, ચોથી માલા મોતીની, પાંચમી માલા પન્નાની, છઠી માલા નીલમની તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સેવના લાડુ આવે, તેમજ બીજી સામગ્રીમાં લીલા ચણાની બુંદી, નારંગીનું મીઠું શાક, નિત્યની ખીર સંજાબની આવે. સખડી સામગ્રીમાં નારંગી ભાત, નિત્યની દાળ તુવરેની, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, તુવેર દાળની પુરણ પૂરી આવે. દૂધઘરમાંથી કેસરીયા બાસુંદી આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

માગસર વદિ-૮-આઠમ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ-૮)

વસ્ત્ર : લાલ સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : લાલ સાટીનનો રૂપેરી લેસનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ, આભરણ પીળા પોખરાજના, માલા ચાર પીળા પોખરાજની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર ચંદ્રિકા સાદી નાની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં નારંગીના મનોહરના લાડુ આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં મગની દાળના ચિલા અરોગે.

માગસર વદિ-૯-નોમ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ-૯)

શ્રી મત્પ્રભુચરણ શ્રી વિઠલનાથજી શ્રી ગુસાંઇજીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૫૭૨

પલ્લવ વગેરેની બંદનવાર તથા હલ્દી થાપા જન્માષ્ટમીવત્ થાય.

વસ્ત્ર : પીળા લીંબુ રંગના સાટીનના ઉતુના કામના (સાટીન ઉપર રેશમની લીટી વાળા કામને ઉતુનું કામ કહેવાય છે.) વિના કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના શ્રી સ્વામિનીજીના લહેંગા, ચોલી લાલ દરિયાઇના.

સાજ : નિજમંદિરની દિવાલગીર તથા આખા નિજમંદિરના ચંદરવા સાટીનના જન્માષ્ટમીવાળા બંધાય. સાજ તથા ચંદરવા ટાટમબંદી (કારચોબી)ના કામના જન્માષ્ટમીવાળા બંધાય.

ઝારી, કુંજા, બંટા, આબખોરા જડાઉ અથવા સોનાના, ગેંદ ચોગાન સોનાના, નાની આરસી સોનાની, ચોપડ લાલ મખમલના કલાબતુના ભારે કામની, સોગઠાં પાસા જડાઉ, ગાદી તકિયાના પટ્ટા જડાઉ અથવા લાલ મખમલના કલાબતુના ભારે કામના, નાના ખિલોના સોનાના, ગાય વગેરે મોટા ખિલોના ચાંદીના તથા ચાંદીની મોટી આરસી આવે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે. મંગલભોગ આવ્યે પલનાની સેવા કરવી. પલનામાં સફેદ મલમલનો કોરો બંટો ચડે. ત્યારબાદ શય્યાની સેવા કરવી. શય્યા સોનાની અથવા ચાંદીની આવે. શય્યામાં પલંગ પોસ જન્માષ્ટમીવાળો બિછાવાય. શય્યાનો બંટો સફેદ મલમલનો કોરો ચડે. કસના જડાઉ અથવા સોનાના બંધાય. મુંઢાજીની ખોલી વગેરે જન્માષ્ટમીવાળી ટાટમબંદીના કામની ચડે. શય્યા ઉપર ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો.

મંગલભોગ સરે, મંગલા આરતી કરવી. આજે આખો દિવસ થાળીની આરતી આવે. **આજે શ્રી...ને તથા શ્રી સ્વામિનીજીને ઉબટના સહિત અભ્યંગ જન્માષ્ટમી મુજબ થાય. કમલપત્ર થાય.**

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે, જન્માષ્ટમીની સુથન, કટિનો પટકો લાલ દરિયાઈનો જન્માષ્ટમીવાળો, કુલ્હેનો શૃંગાર તેમજ શ્રીકંઠનો શૃંગાર ત્રણ જોડીનો જન્માષ્ટમી મુજબ થાય. તેમાં સોનાની ક્ષુદ્રઘંટીકા ધરવી નહિ, ચોસની સોનાની તથા મોતીની ધરવી. મોતીનું કમલ ધરવું.

શૃંગાર થયા બાદ વેણુ ધરવી. ત્યારપછી નિત્ય નાની આરસી બતાવાય તેને બદલે **આજે મોટી આરસી બતાવાય. આજે નાની આરસી બતાવાય નહીં.**

પલના : પલનાની તૈયારી નિજતિબારીમાં કરવી પ્રથમ આખી નિજતિબારીમાં લાલ સાટીનની તેહ બિછાવી તેના ઉપર પલનાના આસન બિછાવી ચાંદીનું પલનું પધરાવવું.

પલના સામગ્રી : અધકીમાં બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવનો ખિચડી મેવો, માખણ, મિશ્રી, બરફી, ગુલાબકતલી, ઋતુ અનુસાર મેવા તેની સાથે બૂરાની કટોરી, લુણ મિરચની કટોરી એક એક આવે. આ બધી સામગ્રી પલનાની ડાબી બાજુ એક પડઘા ઉપર સાજી તેના ઉપર ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો.

પલનાભોગની અનસખડી સામગ્રી એક થાળમાં સાજીને આવે તેમાં જલેબી, મેંદાપૂરી, કેરીનો મુરબ્બો, વેસણના ખિલોના, ફડફડીયા બે જાતના આખા ચણાના તથા ચણાની દાળના, ઝારાની ઝીણી સેવ, નિત્યના કેરી વગેરે સંધાણાની કટોરી, લુણની કટોરી એક આવે. મુરબ્બાની કટોરીમાં ચમચો પધરાવી, આ થાળ પલનાની જમણી બાજુ કાષ્ટની ચોકી માંડી હોય તેના ઉપર પધરાવી, પાતળ ઢાંકી, તેના ઉપર ઉત્સવનો રેશમી ચોરસો ઢાંકવો.

આજે ચાંદીના નાના મોટા ખિલોના, અધકીમાં કાષ્ટના ખિલોના તથા હાથીદાંતના ખિલોના વગેરે તબકડીમાં આવે. આ બધા ખિલોના પલનાની પાસે શોભાયમાન લાગે તે રીતે ગોઠવવા.

આ બધી તૈયારી કર્યા બાદ શ્રી...ને પલનામાં પધરાવવા, માલા ધરવી. **આજે ઝારી શ્રીયમુનાજલની ભરવી.** પલનાની ઝારી પલના પાસે પડઘા ઉપર પધરાવવી.

રાજભોગ સામગ્રી : રાજભોગમાં નીચે દર્શાવ્યા મુજબ સામગ્રી આવે.

અનસખડી સામગ્રી : અનસખડીમાં ઉત્સવની સામગ્રીમાં જલેબી, છૂટી બુંદી, સેવના લાડુ, મનોહરના લાડુ, શિખરનવડી, નિત્યની ખીર ચોખાની, અધકીની ખીર સંજાબની, મેંદાપૂરી, મગની દાળના ફિકા ગુંઝીયા, ફિકી જલેબી, ઝારાની ઝીણી સેવ, છાશવડાં, નિત્યનું રાયતુ બુંદીનું, અધકીનું રાયતુ રીંગણના ભડથનું, ભુજેના સૂકા તથા અધકીના ભુજેના બે જાતના, ફડફડીયા બે જાતના, કચરિયા બે જાતના, તિલવડી, ઢેબરી તથા અધકીના બે શાક આવે.

સખડી સામગ્રી : સખડીમાં પાટિયાની સેવ, પાંચ ભાત તેમાં મેવાભાત, શિખરનભાત, દહીંભાત, ખાટો ભાત તથા વડીભાત, તિનકૂડો નિત્યથી અધકીના શાક ચાર તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ, બીજુ ભરમા રીંગણનું, ત્રીજુ ચોળા અને રીંગણનું મિલોનીનું, ચોથુ આખી અળવીનું. નિત્ય સિવાયના ભુજેના ચાર જાતના, કઠોળ બે જાતના, કચરિયાં ચાર જાતના, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દુધઘર સામગ્રી : દૂધઘરની ચોકી ઉપર નીચે મુજબ સામગ્રી આવે.

તેમાં કેસરિયા બરફી, સફેદ પેંડા, કેસરિયા ગુંઝીયા, સફેદ મેવાટી,નારંગીની તવાપૂરી, કેસરિયા બાસુંદી, અધોટાનો મલડો, મલાઈ,માખણ,મિશ્રી, દૂધપૂરી, શ્રીખંડ, મીઠું દહીં, છોંકેલું દહીં. ખાંડઘરની સામગ્રીમાં ગુલાબકતલી, રસખોરા, ખડબૂજાના બીની કતલી, નારંગીનું બિલસારૂ, સાબોની, ગજક, રેવડી, તિનગીની, પોનાપટ્ટી, પગે મેવા બે જાતના, તળેલા મેવા છ જાતના, સૂકા મેવા આઠ જાતના, ઉત્સવના સંધાણા બે જાતના (ખારેક તથા પીપરના) ઋતુ અનુસાર બધી જાતનો લીલો મેવો સાથે બુરા અને લુણ મિરચની કટોરી એક એક આવે.

આ પ્રમાણે અનસખડી, સખડી તેમજ દૂધઘર ભોગ સાજવો. શ્રીમહાપ્રભુજી બિરાજતાં હોય તો આગળ જણાવ્યા મુજબ બધી સામગ્રી આવે પરંતુ રાયતા આવે નહિ.

પલનાની ઝારી રાજભોગવાળા મંદિરમાં યથાસ્થાને પધરાવી શ્રી...ને રાજભોગવાળા મંદિરમાં પધરાવવા પછી થાળ છડિયલ દાળથી સાની તુલસીદલ સમર્પી, તુલસીપત્ર પધરાવી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ કરવા. **(શ્રી મહાપ્રભુજી બિરાજતાં હોય તો તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ થાય નહિ.)** રાજભોગ આવે.

રાજભોગ આવ્યે નિજમંદિરના દ્વાર, તિબારીના દ્વાર તથા શય્યા મંદિરના દ્વારના ઉંબરા ભીની હળદરથી ચિતરી, ભીના કુમકુમના થાપા લગાવવા. તિલક, શ્રીફળ ભેટની તૈયારી કરવી. આ બધો સેવાનો ક્રમ શ્રીગિરિધરજીના ઉત્સવમાં જણાવ્યા મુજબ સમજવો.

સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય. **(શ્રી મહાપ્રભુજી અને શ્રી ઠાકોરજી બંને બિરાજતાં હોય તો શ્રી ઠાકોરજીના મુખવસ્ત્રથી શ્રી મહાપ્રભુજીને મુખવસ્ત્ર થાય નહિ. શ્રી મહાપ્રભુજીનું મુખવસ્ત્ર જુદું**

રાખવું) ત્યારબાદ બીડી અરોગે, શ્રી...નિજમંદિરમાં પધારે, માલા ધરે, ખંડ, પાટ, ચોકી બિછાવાય, ગેંદ, ચોગાન ઠાડા થાય. ખંડ ઉપર નાની આરસી સોનાની ધરવી. ચોપડનો પટ લાલ મખમલનો કલાબતૂના ભારે કામનો આવે, સોગઠાં, પાસા જડાઉ ધરવા.

સિંહાસનની ઝારી, કુંજો, આબખોરો તથા અનવસરની ઝારી ભરીને નિજમંદિર તથા શય્યા મંદિરમાં યથાસ્થાન પધરાવવી. નિજમંદિરનાં ચોકઠા ઉપર ચૂનના દીવડાની તિલક આરતી મોતીની થાળીની પ્રકટાવી રાખી શ્રી...ને વેણુવેત્ર ધરાવવા. વેત્ર બે ધરવા તેમાં એક હીરાનું અને એક માણેકનું આવે. પ્રથમ નાની આરસી બતાવવી. ત્યારબાદ શ્રી...ને દંડવત્ કરવા. ઝાલર, ઘંટા વાગે. પ્રથમ શ્રી...ને તિલક અક્ષત કરવા પછી શ્રીસ્વામિનીજીને ટીકી અક્ષત કરવા. બીડા ચાર ધરવા. તેમાં બે ડાબી બાજુ તથા બે જમણી બાજુ બગલાઉ તકિયાની પાસે સિંહાસન ઉપર ધરવા. પછી મોટી આરસી બતાવી, તિલકનું પ્રસાદી કુમકુમ તથા અક્ષત આરતીની થાળીમાં રંચક રાખી પછી મુઠીંયા વાળી આરતી કરી, હાથ ખાસા કરવા. (શ્રી મહાપ્રભુજી બિરાજતાં હોય તો તિલક, અક્ષત કરી બીડા ધરવા, શ્રીફલ ભેટ ધરવી, ત્યારપછી મુઠીયાં વાળી આરતી કરી, ન્યોછાવર કરવી, રાઈ લુણ નહિ. ત્યારપછી હાથ ખાસા કરવા અને પછી મોટી આરસી બતાવવી.) ત્યારબાદ શ્રી...ની માલા વડી કરવી (શ્રી મહાપ્રભુજીની માલા વડી થાય નહિ, તે ઉત્થાપન બાદ વડી થાય.) (ત્યારબાદ કિર્તન સમાજ બંધ થાય અને વર્ષફલ વંચાય. આ પ્રકાર મંદિર ક્રમમાં આવે. પરંતુ વૈષ્ણવોને ત્યાં આવે નહી.) ત્યારપછી હાથ ખાસા કરી, પેંડો બિછાવાય અને નિત્યવત્ અનોસર થાય.

ઉત્થાપન સામગ્રી : બદામ મિશ્રીની ડેલી, ઉત્સવના મેવાની ખિચડી, નારંગીનો પણો, નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

શ્રી...ના શૃંગાર વડા થાય. કુલ્હે ઉપર હીરાનો પડછીયાનો તાઈત ધરાવવો. શ્રીકંઠમાં મોતીની જોડની પહેલી માલા એક રહે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, રતાળુનું મિરચવાળુ શાક, કઢીને બદલે વડાંની છાશ આવે. બીજુ બધું નિત્યવત્ આવે.

માગસર વદિ-૧૦-દશમ

(વ્રજઃ પૌષ કૃષ્ણ-૧૦)

આજે વસ્ત્ર તથા સાજ શ્રીગુસાંઇજીના ઉત્સવ મુજબ જ આવે. શૃંગાર જન્માષ્ટમીની દશમી મુજબ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં બુંદીના લાડુ આવે. સખડી સામગ્રીમાં છડિયલ દાળ, ડબકાની કઢી, બાકી બધી સખડીની સામગ્રી અને વેસણના વાનવા આવે.

આજે શૃંગાર-વડા થયે કુલ્હે વડી થાય. પછી પીળી સાટીનનો ટોપો ધરે.

માગસર વદિ-૧૧-એકાદશી

(વ્રજઃ પૌષ કૃષ્ણ-૧૧)

વસ્ત્ર : સફેદ સાટીનના કાસીદાના ભરત કામના, વાગો ચાકદાર.

સાજ : સફેદ સાટીનનો સિંધના કાસીદાના ભરત કામનો.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર કુલ્હે, ટિપારા શ્યામ જરીના, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કુંડલ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં લીલા ચણાનો મોહનથાળ આવે. સખડી સામગ્રીમાં સુરણના ગુંઝીયા અરોગે.

આજે તથા આવતીકાલે બારસના રાત્રિના અનોસરના બંટા પર્યંત ખરમંડા અરોગે. આજે રાત્રિના અનોસરના બંટામાં ઠોર તથા ખરમંડા આવે.

માગસર વદિ-૧૨-બારસ (વ્રજ: પૌષ કૃષ્ણ-૧૨)

સખડીનો શયનભોગ

વસ્ત્ર : લીલા કિનખાબના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ કિનખાબના

સાજ : લીલા કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ટિપારા હીરાના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પીરોજાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા હીરાના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ખરમંડા આવે. તેની સાથે મગોડાની છાશ આવે. સખડી સામગ્રીમાં વેસણની થપડી અરોગે.

આજે સખડીનો શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી :

શ્રી...ને બિરાજવાની ચોકીની જમણી તરફ એક ચોકી માંડીને, તેના ઉપર નિત્યનો અનસખડીનો થાળ આવે. તેમજ શ્રી...ની સન્મુખ એક મોટી ચોકી માંડી તેના ઉપર સખડી ભોગ આવે. તેમાં લીલા ચણાનો ભાત, તેમાં ઘીની કટોરી, નારંગી ભાત, કઢી, મિરચનું શાક, ચંદની શાક, ભુજેના, પાપડ, કચરિયાં, ભરતાની કટોરી, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે તથા કઢેલા દૂધમાં સફેદ ભાત મિલાવી તેનો ડબરો આવે. (આ દૂધભાત મંદિરમાં દૂસરા ભોગમાં આવે.)

આજે સખડીનો શયનભોગ હોવાથી શ્રી...ની ઝારી બે ભરવી. જ્યારે જ્યારે સખડીનો શયનભોગ આવે ત્યારે તે સાજવાનો ક્રમ ઉપર મુજબ સમજવો.

માગસર વદિ-૧૩-તેરસ (વ્રજ: પૌષ કૃષ્ણ-૧૩)

વસ્ત્ર : લાલ ફૂલદાર સાટીનના સોનેરી કિનારીના, ફરગુલ બટુઆ લીલા ફૂલદાર સાટીનના

સાજ : લાલ ફૂલદાર સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા, આભરણ નીલમના, માલા બે નીલમની ધરે, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં બદામની તવાપૂરી આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં અડદની દાળની કચોરી આવે.

માગસર વદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ ૧૪)

વસ્ત્ર : હબાસી સાટીન (કથ્થાઇ પણ નહિ અને બ્લ્યુ પણ નહિ તેવો) વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ ગંધકી રંગના સાટીનના

સાજ : લાલ સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોટી પાગ તેમાં ગોટી રૂપેરી જરીની, આભરણ સોનાના, માલા ચાર સોનાની, તેના ઊપર ગુંજા ધરે, કતરા શ્યામ રેશમના. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ખરંજના ગુંજા આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં વેસણની ભરમાપૂરી અરોગે.

માગસર વદિ ૦)) અમાસ (વ્રજ : પૌષ કૃષ્ણ ૦)))

શ્યામ ઘટા

આજે શ્યામ ઘટા આજે રાજભોગ દિવસ ઉગ્યા પહેલાં થાય.

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના, શ્યામ મગજીના વિના કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ, બટુઆ, ગદ્દલ શ્યામ સાટીનના

સાજ : શ્યામ ઘટાનો

નિજમંદિરની દિવાલગીર તથા આખા નિજમંદિરના ચંદરવા શ્યામ સાટીનના વિના કિનારીના, વિના હાંસીઆના બંધાય. તિબારીના ચંદરવા, ટેરા, શય્યા મંદિરના દ્વારના ટેરા બધા શ્યામ ઘટાના ચડે. આખી નિજતિબારીમાં શ્યામ તેહ બિછાવાય. ખંડનાં પેંડા, પાટ, ચોકીની ગાદીની ખોલી, બિરાજવાની ગાદીની ખોલી, બગલાઉ તથા પીઠકના તકિયાની ખોલી શ્યામ ઘટાની ચડે. ગેંદ, ચોગાન તથા ચોપડનો પટ શ્યામ મખમલનો અને સોગઠાં, પાસા, જડાઉ આવે.

આજે શ્રી...ત્રણ વાગે જાગે. મંગલભોગ આવે. પછી શય્યાની સેવા કરવી. આખા શય્યા મંદિરમાં શ્યામ તેહ બિછાવાય. મુંઢાજી તથા ચોકીની ખોલી શ્યામ ઘટાની ચડે. શય્યા ઉપર શ્યામ ઘટાની રેશમી દુલાઇ ઓઢાડવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ હીરાના, માલા બે મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, શ્રી મસ્તક ઉપર લુમની કલગી રૂપેરી ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે, **આજે બધા સમયમાં ઘટાના મેળની તુલસીની માલા આવે.**

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બેંગન વિલાસની આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં ઓરમા-થુલી આવે.

આજે શ્રી...ને બપોરનાં અનોસરમાં એક ચાંદીની થાળીમાં બેંગન વિલાસની સામગ્રી આવે. તેની સાથે ચુન તથા વેસણનાં ફિકા સક્કરપારા આવે. સાથે નિત્યના કેરી વગેરે સંધાણાની કટોરી એક, લુણની કટોરી એક આવે.

આ થાળ શ્રી...ના અનોસરનાં બંટાની ઉપરની બાજુ પડઘા ઉપર પધરાવી તેના ઉપર પાતળ ઢાંકી, તેના ઉપર શ્યામ સાટીનનો ચોરસો ઢાંકવો.

અનોસરનો પેંડો શ્યામ ઘટાની ખોલી ચડાવેલો બિછાવીને નિત્યવત્ અનોસર થાય.

પોષ સુદિ ૧-એકમ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧)

સખડીનો મંગલભોગ

આજે નિજમંદિરમાં સાજ, ચંદરવા, દિવાલગીર શ્યામઘટાની રહે.

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના (અમાસના), વાગો ઘેરદાર, ફતવી, રૂપેરી જરી તાસની, ફરગુલ બટુઆ તથા ગદ્દ્લ સફેદ જરી તાસના.

સાજ : શ્યામ ઘટાનો

મંગલભોગ : આજે શ્રી...ને મંગલભોગમાં સખડી આવે. જે માગસર સુદિ દશમમાં જણાવ્યા મુજબ સજાય.

મંગલભોગમાં અનસખડીમાં બરફી ચુરમા આવે. સખડીમાં લીલા ચણાભાત નો થાળ આવે. તેમાં ઘીની કટોરી એક આવે. બીજી સામગ્રીમાં પકોડીની કઢી, શાક ચાર તેમાં એક સુરણનું મિરચવાળું, બીજુ મગની વડીનો ઝોલ, ત્રીજુ રીંગણા તથા લીલાચણાની મિલોનીનું, ચોથુ પાંદડી તથા રીંગણાનું આવે. અને ભુજેના, બેંગન ભરતાં, કચરિયા બે જાતના, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે. દૂધઘરમાંથી માખણ, બુરૂ, ગોળ, લીંબુની ફાંક, આદા પાચરી આ બધાની એક એક કટોરી આવે જે સખડીની ચોકી ઉપર સાજવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ, રૂપેરી ખીડકીની, આભરણ હીરાના, માલા એક મોતીની, શ્રી મસ્તક ઉપર કતરા હીરાના ઘરે. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી રૂપેરી જરીના ટોપા ઘરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં આદુનો મનોહર, સખડી સામગ્રીમાં નિત્યની દાળ મઠની તથા મેથીની ભાજીની રોટી આવે.

પોષ સુદિ ૨- બીજ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૨)

પોરબંદરવાળા ગો. શ્રી વ્રજજીવનજી મહારાજનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૮૬૦
(ગો. શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ (પ્રા. સં. ૧૮૨૭) ના લાલજી)

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય

વસ્ત્ર : ગુલાબી કિનખાબના રૂપેરી કિનારીના

સાજ : લાલ કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે ગુલાબી, ગોકર્ણ મેઘશ્યામ સાટીનના, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પીરોજાની, તેના ઉપર બીજો હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક પીરોજાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ ચમકની રૂપેરી ધરે.

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સેવના લાડુ આવે તેમજ મીઠુ શાક કમરખનું આવે. સખડી સામગ્રીમાં મેવા ભાત, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, મટરના ચીલા અરોગે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : દ્રાક્ષનો પણો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

પોષ સુદિ ૩-ત્રીજ

(વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૩)

વસ્ત્ર : શ્યામ જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ રૂપેરી જરી તાસના

સાજ : શ્યામ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ ઉપર ગોસપેચ સોનેરી, આભરણ પીળા પોખરાજના, માલા ચાર પીળા પોખરાજની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કર્ણફૂલ બે, શ્રી મસ્તક ઉપર લુમતુર્રા સોનેરી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં લીલાચણાની તવાપૂરી આવે, તેમજ સખડીમાં મટરની ફિકી કચોરી અરોગે.

પોષ સુદિ ૪-ચોથ

(વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૪)

વસ્ત્ર : સફેદ સાટીનના, સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના, ધુંધી શ્યામ સાટીનની (ધુંધી એટલે ઠંડીમાં શ્રી...ને ઉપરણાની જેમ ઓઢાડાય તે)

સાજ : સફેદ સાટીનનો સોનેરી કિનારીનો ઘોરાનો રથયાત્રાવાળો બંધાય

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા આમરસી રંગના, આભરણ નીલમના, માલા છ નીલમની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. લોલક બંદી ધરે. કતરા સાદા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગુજરાતી ખાજા આવે, તેમજ સખડીમાં અડદની દાળની ભરમાપૂરી અરોગે.

પોષ સુદિ ૫-પાચમ

(વ્રજ: પૌષ શુક્લ ૫)

હરી ઘટા (લીલી ઘટા)

વસ્ત્ર : લીલી સાટીનના લીલી મગજીના વિના કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ, ગદ્દલ લીલી સાટીનના આવે.

સાજ : નિજમંદિરની દિવાલગીર તથા આખા નિજમંદિરનો ચંદરવો હરી સાટીન (લીલી સાટીન)ના વિના કિનારીના હાંસીઆના બંધાય. સાજ લીલી સાટીનનો બંધાય. ટેરા વિગેરે લીલી સાટીનના આવે. આખા નિજમંદિરમાં લીલી તેહ બિછાવાય. ખંડના પેંડા, પાટ, ચોકીની ગાદીની ખોલી, બિરાજવાની ગાદીની ખોલી, બગલાઉ તથા પીઠકના તકિયાની ખોલી હરી ઘટાની ચડે. ગેંદ, ચોગાન તથા ચોપડનો પટ લીલા મખમલનો અને સોગઠાં, પાસા લીલા રંગના કાષ્ઠના આવે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે. શય્યાની સેવા કરવી. આખા શય્યામંદિરમાં લીલી તેહ બિછાવાય. મુંઢાજી અને ચોકીની ખોલી હરી ઘટાની ચડે. શય્યા ઉપર હરી ઘટાની રેશમી દુલાઈ ઓઢાડવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. મોરશીખા પન્નાના.

આજે બધાં સમયમાં ઘટાના મેળની તુલસીના માલા આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં કાંજીવડા આવે, તેમજ સખડી સામગ્રીમાં આદુના ગુંઝીયા અરોગે.

પોષ સુદિ ૬-છઠ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૬)

વસ્ત્ર : હરી ઘટાના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના

સાજ : હરી ઘટાનો રહે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા સોનેરી જરીના, આભરણ લસનીયાના, માલા બે મોતીની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી મુખવિલાસની આવે. સખડીમાં ચોળાના વડા આવે.

પોષ સુદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૭)

ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીના બેટીજી
ગો. શ્રી અરૂણા બેટીજી નો જન્મદિવસ સં. ૨૦૦૫

વસ્ત્ર : લાલ સાટીનના, સીંધના કાસીદાના ભરત કામના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના સીંધના કાસીદાના ભરત કામના.

સાજ : લાલ સાટીનનો સીંધના કાસીદાના ભરતકામનો.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ પન્નાના, માલા ચાર પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કર્ણફૂલ બે ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર સોનેરી સૂરજમૂખી ધરે. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી મદનદીપકની આવે. સખડીમાં બટેટાની કચોરી આવે.

(આજે લેખમાં વસ્ત્ર તથા સાજ લાલ સાટીનના છે, પરંતુ આજે ગો. શ્રી અરુણા બેટીજીનો જન્મદિવસ હોઇ વસ્ત્ર તથા સાજ કેસરી સાટીનના આવે. શૃંગાર લેખ મુજબ રહે.)

પોષ સુદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૮)

બડે તાતજી શ્રી દ્વારકાનાથજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ પ્રા. સં. ૧૮૧૩

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય

વસ્ત્ર : લાલ લેસેમા કિનખાબના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના, ગદ્દલ લાલ કિનખાબના.

સાજ : લાલ લેસેમા કિનખાબનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે જડાઉ પન્નાની, ગોકર્ણ સોનેરી જરીના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની નીલમની, તેના ઉપર બીજો હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની નીલમની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ સોનેરી લીલા ડાકના જમાવના કામની ધરવી.

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં પિસ્તાના ગુંઝીયા આવે. તેમજ મીઠું શાક નારંગીનું આવે. સખડીમાં નારંગીભાત, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, મીઠા ચીલા આવે. દૂધઘરમાંથી કેસરી બાંસુદી આવે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : નારંગીનો પણો તથા નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

પોષ સુદિ ૯-નોમ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૯)

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના, મોતીના કાસીદાના ભરત કામના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ ગુલાબી સાટીનના.

સાજ : શ્યામ સાટીનનો સીંધના કાસીદાના ભરતકામનો બંધાય

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર સોનેરી શ્યામ ખીડકીની છજ્જેદાર પાગ, આભરણ મોતીના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ઝુમકીના કર્ણફૂલ બે ધરે. પાગ ઉપર મોતીની ચંદ્રિકા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં જાલીનો મોહનથાળ, તેમજ સખડીમાં મગની દાળના ઢોકળા અરોગે.

પોષ સુદિ ૧૦-દશમ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧૦)

વસ્ત્ર : ધાણી રંગના સાટીનના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના, ધુંધી લીલી સાટીનની.

સાજ : સફેદ ફૂલેવર સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ નીલમના, માલા ચાર નીલમની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર મોરશીખા લાલ રેશમની ધરે. શ્રી નટવરલાલજી તથા શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી ટોપા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ચારોળીની તવાપૂરી આવે, તેમજ સખડીમાં વેસણની ચોળાફરી અરોગે.

પોષ સુદિ ૧૧-એકાદશી (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧૧)

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના સીંધના કાસીદાના ભરતકામના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના સીંધના કાસીદાના ભરત કામના.

સાજ : શ્યામ સાટીનનો સીંધના કાસીદાના ભરતકામનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ખુપ (મુકુટની ટોપી ઉપર પાન આવે તેને ખુપ કહેવાય છે) હીરાનો, આભરણ હીરાના, માલ છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર બીજો હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની ધરે. તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં સૂરણનો મોહનથાળ આવે તેમજ સખડીમાં મગની દાળના વડા અરોગે.

આજે ઉત્થાપન બાદ આવતીકાલે બારસના રાત્રિના અનોસરના બંટા પર્યંત માંડા અરોગે, (આજે સંધ્યાભોગમાં પણ નિત્યના ઠોર તથા માંડા અરોગે) રાત્રિના અનોસરમાં ઠોર તથા માંડા આવે.

પોષ સુદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧૨)

પીળી ઘટા

વસ્ત્ર : પીળી સાટીનના, પીળી મગજીના વિના કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ, ગદ્દલ પીળી સાટીનના.

સાજ : પીળી ઘટાનો ચડે.

નિજમંદિરની દિવાલગીર તથા આખા નિજમંદિરના ચંદરવા પીળી સાટીનના વિના કિનારીના વિના હાંસીઆના બંધાય. નિજમંદિરના ટેરા, તિબારીની દિવાલગીર તથા આખી તિબારીના ચંદરવા, શય્યા મંદિરના ટેરા બધા પીળી ઘટાના ચડે. આખા નિજમંદિરમાં પીળી તેહ બિછાવવી. ખંડના પેંડા, પાટ, ચોકીની ગાદીની ખોલી, બિરાજવાની ગાદીની ખોલી, બગલાઉ તથા પીઠકના તકિયાની ખોલી, પીળી ઘટાની ચડે. ગેંદ, ચોગાન તથા ચોપડનો પટ પીળા મલમલનો તથા સોગઠાં, પાસા સોનાના આવે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે. શય્યાની સેવા કરવી. શય્યા મંદિરમાં પીળી તેહ બિછાવવી. મુંઢાજી તથા ચોકીની ખોલી પીળી, ઘટાની ચડે. શય્યા ઉપર પીળી ઘટાની રેશમી દુલાઇ ઓઢાડવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે પગા, આભરણ સોનાના, માલા છ સોનાની, તેના ઉપર હાર એક સોનાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની સોનાની, તેના ઉપર બીજો હાર એક સોનાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની

સોનાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. મોરશીખા સોનેરી ચમકની ધરે, ડાબા અને જમણા કતરા સોનેરી ચમકના ધરે. **આજે આખો દિવસ ફૂલની માલા ઘટાના મેળની આવે.**

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં માંડા આવે. તેની સાથે કાંતિવડા તથા ચકુલી આવે. સખડીમાં ચોળાની કચોરી અરોગે. (ચકુલી એટલે ચોખાના લોટની ચકરી)

પોષ સુદિ ૧૩-તેરસ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧૩)

આજે સાજ, ચંદરવા, દિવાલગીર પીળી ઘટાના રહે.

વસ્ત્ર : પીળી ઘટાના આવે. વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ, બટુઆ , ગદ્દલ શ્યામ સાટીનના આવે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા ધરે. આભરણ પન્નાના, માલા બે પન્નાની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી ચંદ્રવટાની આવે. સખડીમાં વેસણના ગાંઠીયા આવે.

પોષ સુદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧૪)

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના રૂપેરી છાપાના, સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લીલી સાટીનના.

સાજ : શ્યામ રેશમી રૂપેરી છાપાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલો જડાઉ હીરાનો, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા ચંદ્રિકા હીરાના, તેમાં કતરો જમણો ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં નારંગીની જલેબી આવે. સખડીમાં ભરતાના ગુંઝીયા અરોગે.

પોષ સુદિ ૧૫-પૂનમ (વ્રજ : પૌષ શુક્લ ૧૫)

વસ્ત્ર : રૂપેરી જરી તાસના સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ જરીના

સાજ : રૂપેરી જરી તાસનો, સોનેરી જરીના હાંસીઆવાળો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા જડાઉ હીરાના, ગોકર્ણ રૂપેરી જરીના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર બીજો એક હાર હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા ચંદ્રિકા હીરાના જડાઉ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી અનારની આવે. સખડીમાં ચણાની દાળની પુરણપોળી અરોગે.

મકર સંક્રાન્તિ

પોષ સુદમાં અથવા પોષ વદમાં જ્યારે મકર સંક્રાન્તિ હોય તેના આગલે દિવસે ભોગીનો ઉત્સવ મનાવાય છે, તથા બીજે દિવસે સંક્રન્તિનો ઉત્સવ મનાવાય છે, તે બંને દિવસના ઉત્સવનો ક્રમ નીચે જણાવ્યા મુજબ રહે.

ભોગીનો ઉત્સવ મનાવાય તે દિવસની વિગત

વસ્ત્ર : નાની બુટીના લાલ છીંટના રૂપેરી કિનારીના નવા બનીને આવ્યા હોય તે, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ સફેદ સાટીનના, ગદ્લ છીંટના.

સાજ : ભાતવાર છીંટનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર છીંટની રૂપેરી જરીની ખીડકીની પાગ. આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર ધરે, બંદી ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર પાગ ઉપર ચંદ્રિકા સાદી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી બુંદીના લાડુની આવે. તેની સાથે પાકા કેળાનું મીઠું શાક, છાશવડાં આવે. સખડીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, અડદની દાળ તથા મગની દાળના ચીલા આવે. તેની સાથે માખણ, બુરૂ, ગોળ, ઘી તથા લીંબુની બે ફાંક, આ બધાની એક એક કટોરી તથા આદા પાચરીની કટોરી એક આવે.

મકર સંક્રાન્તિ હોય તે દિવસની વિગત

વસ્ત્ર : ભોગીના (આગલા દિવસના) આવે, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ સફેદ સાટીનના, ગદ્લ છીંટના

સાજ : ભાતવાર છીંટનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે, શ્રી મસ્તક ઉપર લુમની કલંગી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી પુઆની આવે. તેની સાથે ઘી તથા બૂરાની કટોરી, મીઠું શાક નારંગીનું. સખડીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ તથા વડીની કઢી આવે.

જ્યારે પુણ્યકાલ હોય અને જે સમયે તિલવા અરોગે ત્યારે દૂધઘરમાંથી ખાંડ તથા ગોળના તિલવા, પગે મેવા બે જાતના, તળેલા મેવા ચાર જાતના, સૂકા મેવા આઠ જાતના આવે.

મકર સંક્રાન્તિ ના દિવસે જ્યારે પુણ્યકાલ હોય તેની મધ્યમાં તિલવા અરોગે. જો સવારે પુણ્યકાલ હોય તો મંગલભોગમાં, અવેરો પુણ્યકાલ હોય તો રાજભોગમાં તિલવા અરોગે. તેનાથી અવેરો પુણ્યકાલ હોય તો ઉત્થાપનમાં અને જો તેનાથી અવેરો પુણ્યકાલ હોય તો શયનમાં તિલવા અરોગે. તિલવા ભોગ આવે ત્યારે તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ થાય.

મકર સંક્રાન્તિના બીજા દિવસથી લઇને આઠ દિવસ સુધી તિલવા અરોગે. તેમાં ચાર દિવસ ખાંડના તિલવા તથા ચાર દિવસ ગોળના તિલવા અરોગે. તિલવાના નંગ પલનામાં તથા ઉત્થાપનમાં આવે.

જો મકર સંક્રાન્તિના દિવસે મંગલભોગમાં (અથવા ગોપીવલ્લભ ભોગમાં) તિલવા અરોગ્યા હોય તો પલનામાં તથા ઉત્થાપનમાં આજથી આઠ દિવસ અરોગે. પરંતુ જો રાજભોગ, ઉત્થાપન તથા શયનભોગમાં તિલવા અરોગ્યા હોય તો બીજા દિવસથી ઉપર જણાવ્યા મુજબ તિલવા શરૂ થાય.

મકર સંક્રાન્તિ ના દિવસે મંગલભોગમાં (અથવા ગોપીવલ્લભ ભોગમાં) તિલવા અરોગ્યા હોય તો સાતધાનનો ખીચડો સંક્રાન્તિને દિવસે રાજભોગમાં જ અરોગે. અને જો સંક્રાન્તિના દિવસે ઉત્થાપન કે શયનમાં તિલવા અરોગ્યા હોય તો સાતધાનનો ખીચડો સંક્રાન્તિના બીજા દિવસે રાજભોગમાં અરોગે.

મકર સંક્રાન્તિના બીજા દિવસે રાજભોગમાં સખડીમાં ઘઉંનો મીઠો ખીચડો અરોગે. જો મકર સંક્રાન્તિના દિવસે મંગલભોગ (અથવા ગોપીવલ્લભ ભોગ)માં તિલવા અરોગ્યા હોય તો સાતધાનનો ખીચડો સંક્રાન્તિ ના દિવસે રાજભોગમાં આવે. ઉપર લખ્યા મુજબ ઘઉંનો મીઠો ખીચડો બીજે દિવસે રાજભોગમાં આવે, અને જો સંક્રાન્તિના દિવસે ઉત્થાપન કે શયનમાં તિલવા અરોગ્યા હોય તો બીજે દિવસે રાજભોગમાં સાતધાનનો ખીચડો અરોગે, અને તેના બીજા દિવસે રાજભોગમાં ઘઉંનો મીઠો ખીચડો અરોગે.

પોષ વદિ ૧-એકમ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૧)

સખડીનો મંગલભોગ

વસ્ત્ર : બેંજની ફૂલદાર સાટીનના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ સફેદ સાટીનના.

સાજ : બેંજની સાટીનનો

આજે મંગલભોગમાં ખીચડી અરોગે. જો આજે રવીવાર અથવા મંગળવાર હોય તો આ મંગલભોગ (સખડી-ખીચડીનો) પોષ વદિ ૨ બીજના અરોગે. કારતક વદિ ૧૦-દશમીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે સખડી-અનસખડીમાં ચોકી બિછાવવી. તે મુજબ નિત્યનો અનસખડી ભોગ તથા અધકીનો સખડી ભોગ સાજવો.

મંગલભોગ સામગ્રી : ખીચડીનો થાળ એક તેમાં ઘી ની કટોરી એક, ડબકા કઢી, શાક ચાર તેમાં એક સૂરણનું મિરચવાળું શાક, બીજુ શાક મગની વડીનો ઝોલ, ત્રીજુ શાક રીંગણ તથા ચણાની દાળની મિલોનીનું, ચોથુ શાક સકરકંદનું ખાટું મીઠું રસાવાળું આવે. સાથે ભુજેના, બે જાતનાં, બેંગન ભરતાં, કચરિયાં, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ આવે.

દૂધઘરમાંથી માખણ, બુરૂં, ગોળ, લીંબુની ફાંક બે, આદા પાચરી આ બધાની કટોરી એક એક આવે. આ બધી કટોરી સખડીની ચોકી ઉપર સાજવી. દૂધઘરમાંથી ઘીની લોટી આવી હોય તેમાંથી ઘીની કટોરીમાં ઘી પધરાવવું.

બાલભોગમાંથી મંગલભોગની સામગ્રી ગોળના ચુરમાની લાડુ આવે, જે અનસખડીની ચોકી ઉપર સાજવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા, આભરણ હીરાના, માલા બે મોતીની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળનાં ચુરમાના લાડુ આવે. સખડીમાં બાજરીનો ખીચડો આવે. જો મકર સંક્રાન્તિ થઈ ગઈ હોય તો ઘઉંનો મીઠો ખીચડો આવે અને બાજરીનો ખીચડો આગળની મિતીમાં અરોગે.

આજથી લઇને મહા સુદિ ૧-એકમ સુધી આઠ દિવસ બદામનો શીરો અને આઠ દિવસ બદામની બરફી અરોગે.

બદામના શીરાની કટોરી શ્રી.ને પલનામાં તથા ઉત્થાપનભોગમાં આવે. આઠ દિવસ બદામની બરફીના નંગ પણ પલનામાં તેમજ ઉત્થાપન ભોગમાં આવે.

પોષ વદિ ૨-બીજ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૨)

વસ્ત્ર : લાલ સાટીનના રૂપેરી કારચોબીના કામના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : લાલ સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ હીરાના, માલા ચાર મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. ઝુમકીના કર્ણફૂલ ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર લુમતુર્રા સોનેરી ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળનાં સેવના લાડુ આવે. સખડીમાં તુવેરની દાળના ઢોકળાં અરોગે.

પોષ વદિ ૩-ત્રીજ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૩)

વસ્ત્ર : કેસરી સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : કેસરી સાટીનનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર દુમાલા બીચકો, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. લોલક બંદી ધરે. શ્રી મસ્તક ઉપર કતરા, ચંદ્રિકા શ્યામ રેશમના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળના બુંદીના લાડુ આવે. સખડીમાં મગની દાળની કચોરી અરોગે.

પોષ વદિ ૪-ચોથ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૪)

વસ્ત્ર : સોસની સાટીનના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફતવી લાલ કિનખાબની, ફરગુલ બટુઆ લીલી સાટીનના

સાજ : સોસની સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ફેંટા લાલ, આભરણ પીળા પોખરાજના, માલા એક પીળા પોખરાજની, લોલક બંદી ધરે. ચંદ્રિકા રૂપેરી ચમકની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળની તવાપૂરી આવે. સખડીમાં ભરતાના ગુંજીયા અરોગે.

પોષ વદિ ૫-પાચમ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૫)

વસ્ત્ર : પંચરંગી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : પંચરંગી જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા રૂપેરી ડાકના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા રૂપેરી ડાકના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળના માલપૂવા આવે. સખડીમાં બાજરીના રાખોડીયા ચુરમા આવે.

પોષ વદિ ૬-છઠ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૬)

કોટાવાળા શ્રી મથુરાનાથજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : ગુલેનાર સાટીન ઉપર સોનેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : ગુલેનાર સાટીનનો, તેના ઉપર સોનેરી કિનારીના ધોરાનો પ્રથમ હિંડોળાવાળો આવે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કિરીટ રૂપેરી ડાકની, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રી હુલાસની આવે. સખડીમાં સાંઠાભાત, તુવેરદાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, મીઠી થુલી, અધકીમાં શાક મેથી દાણાનું આવે.

પોષ વદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૭)

પીરોજી ઘટા

વસ્ત્ર : પીરોજી સાટીનના વિના કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ પીરોજી સાટીનના

સાજ : પીરોજી સાટીનનો ઘટાનો ચડે.

નિજમંદિરની દિવાલગીર તથા આખા નિજમંદિરના ચંદરવા પીરોજી સાટીનના વિના કિનારીના, વિના હાંસીઆના બંધાય. નિજમંદિર, તિબારી, શય્યા મંદિર વિગેરેના ટેરા પીરોજી ઘટાના ચડે. આખા નિજમંદિરમાં પીરોજી તેહ બિછાવાય. ખંડ, પાટ, ચોકીની ગાદીની ખોલી, બિરાજવાની ગાદીની ખોલી, બગલાઉ તથા પીઠકના તકિયાની ખોલી પીરોજી ઘટાની ચડે. ગેંદ, ચોગાન તથા ચોપડનો પટ પીરોજી મખમલનો અને સોગઠાં પાસા પીરોજી રંગના કાષ્ઠના આવે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે. શય્યાની સેવા કરવી. આખા શય્યા મંદિરમાં પીરોજી તેહ બિછાવવી. મુંઢાજી તથા ચોકીની ખોલી પીરોજી ઘટાની ચડે. શય્યા ઉપર પીરોજી ઘટાની રેશમી દુલાઈ ઓઢાડવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા, આભરણ સોનાના, માલા બે સોનાની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળની થૂલી આવે. સખડીમાં લીલા ચણાના ગુંજીયા આવે.

પોષ વદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૮)

વસ્ત્ર : શ્યામ ફૂલદાર સાટીનના, રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ સફેદ જરી તાસના

સાજ : શ્યામ સાટીનનો પીરોજી સાટીનના હાંસીઆવાળો, રૂપેરી લેસવાળો આવે

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર શ્યામ કુલ્હે, આભરણ મોતી પડાના, માલા છ મોતીની તેના ઉપર હાર એક પડાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુલ્હે ઉપર ત્રવલ એક હીરાની ધરે. કુલ્હેનું પાન હીરાનું ડાબી તથા જમણી બાજુ કલંગી હીરાની ધરે, કુલ્હે પર જોડ રૂપેરી ચમકની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં વેસણનો ગોળનો મનોહર આવે. સખડીમાં મગની દાળની ફિકી કચોરી અરોગે.

પોષ વદિ ૯-નોમ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૯)

ગો. શ્રી વલ્લભલાલજી મહારાજશ્રી (મુંબઇ)નો પ્રાકટ્ય ઉત્સવ. પ્રા. સં. ૧૯૭૦ તેમજ ગો. શ્રી ગોવિંદરાયજી મહારાજશ્રીના વહુજી ગોસ્વામિની શ્રી ચંદ્રપ્રભા વહુજીનો પ્રાકટ્ય ઉત્સવ

વસ્ત્ર : કેસરી જરીના, વાગો કેસરી, ફરગુલ બટુઆ મેઘશ્યામ સાટીનના

સાજ : કેસરી સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે જોડ ધરે. આભરણ પન્નાના અથવા માણેકના, માલા ચાર માણેકની અથવા પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળની જલેબી આવે. સખડીમાં વેસણના ચીલા અરોગે.

ઉત્સવની અધકીની સામગ્રી : દૂધઘરમાં ચાર પ્રકારની સામગ્રી આવે તેમજ અનસખડીમાં પાંચ પ્રકારની સામગ્રી આવે જે પલના તથા રાજભોગમાં આવે.

પોષ વદિ ૧૦-દશમ

(વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૧૦)

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના ઉપર સોનેરી કારચોબી કામના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના કારચોબી કામના

સાજ : શ્યામ સાટીન ઉપર કારચોબી કામનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર દુમાલા એક તરફી, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા ચંદ્રિકા સોનેરી ચમકની ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળનો શીરો આવે. સખડીમાં સૂકા ફિકા ખંડરા આવે.

પોષ વદિ ૧૧-એકાદશી

(વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૧૧)

વસ્ત્ર : શ્યામ સાટીનના સોનેરી છાપાના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ પીરોજી સાટીનના

સાજ : શ્યામ સાટીનનો સોનેરી છાપાનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા શ્યામ જરીના, આભરણ મોતી પડાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક પડાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળનાં ઘેવર આવે. સખડીમાં આલુના ગુંજીયા અરોગે.

જો મકર સંક્રાન્તિ થઇ ગઇ હોય તો આજે ષટ્તિલા એકાદશી હોવાથી તિલવા અરોગે. જો મકર સંક્રાન્તિ ન થઇ હોય તો મહા સુદિ - ૧૧ એકાદશીના તિલવા અરોગે.

પોષ વદિ ૧૨-બારસ

(વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૧૨)

લાલ ઘટા

વસ્ત્ર : લાલ સાટીનના, લાલ મગજીના વિના કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ, ગદ્દલ લાલ ઘટાના

સાજ : લાલ ઘટાનો ચડે.

નિજમંદિરની દિવાલગીર તથા આખા નિજમંદિરના ચંદરવા લાલ સાટીનના વિના કિનારીના, વિના હાંસીઆના બંધાય. નિજમંદિર, તિબારી, શય્યા મંદિર, વિગેરેના ટેરા લાલ ઘટાના ચડે. આખા નિજમંદિરમાં લાલ તેહ બિછાવાય. ખંડ, પાટ, ચોકીની ગાદીની ખોલી, બિરાજવાની ગાદીની ખોલી, બગલાઉ તથા પીઠકના તકિયાની ખોલી લાલ ઘટાની ચડે. ગેંદ, ચોગાન તથા ચોપડનો પટ લાલ મખમલનો અને સોગઠાં પાસા લાલ રંગના કાષ્ઠના આવે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે, શય્યાની સેવા કરવી. આખા શય્યા મંદિરમાં લાલ તેહ બિછાવવી. મુંઢાજી તથા ચોકીની ખોલી લાલ ઘટાની ચડે. શય્યા ઉપર લાલ ઘટાની રેશમી દુલાઈ ઓઢાડવી.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ખૂંટનો દુમાલો ઉપર સેહરો માણેકનો, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. **આજે બધા સમયમાં ફૂલની માલા ઘટાના મેળની લાલ ફૂલની ધરવી.**

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળના કુરના ગુંજા આવે. સખડીમાં આદુના ગુંજીયા અરોગે.

પોષ વદિ ૧૩-તેરસ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૧૩)

વસ્ત્ર : લાલ ઘટાના, ફરગુલ બટુઆ, ગદ્દલ પીળી સાટીનના, વાગો ઘેરદાર

સાજ : લાલ ઘટાનો રહે

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટોપા શ્યામ, આભરણ હીરાના, માલા બે મોતીની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ગોળના વેસણના લાડુ આવે. સખડીમાં વેસણના વાનવા (ફાફડા) અરોગે.

પોષ વદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૧૪)

વસ્ત્ર : સફેદ સાટીનના સોનેરી કિનારીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ, બટુઆ લાલ સાટીનના, સોનેરી જરીના ઘુંડી નાકાના બંદ ધરે, તેમાં ઘુંડી ડાબી તરફ અને નાકા જમણી તરફ ધરે.

સાજ : સફેદ સાટીનનો

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ નીલમના, માલા એક, કટિનો પટકો તથા બાજુ ધરે નહિ, ચંદ્રિકા ગરદની નાની, કર્ણફૂલ બે ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મગની મીઠી કચોરી આવે સખડીમાં મોઠના ગુંજીયા અરોગે.

પોષ વદિ ૦)) અમાસ (વ્રજ : માઘ કૃષ્ણ ૦)))

વસ્ત્ર : શ્યામ જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ આમરસી સાટીનના

સાજ : શ્યામ જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે પગા જડાઉ હીરાના, આભરણ હીરાના, માલા છ મોતીની, તેના ઉપર હાર એક હીરાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની મોતીની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. જોડ ચમકનો ધરે.

(શ્રી ગોપીવલ્લભ ભોગમાં જીરાપૂરી તથા ખરખરીને બદલે વેસણના ચીલા અરોગે, તથા સફેદ ભાતને બદલે ઘઉંની થુલીનો થાળ આવે. તેની સાથે છોંકેલા શાક બે આવે. આ ભોગ ફકત મંદીરોમાં આવે. વૈષ્ણવોને ત્યાં ન આવે. અહીં ફકત જાણ માટે દર્શાવેલ છે)

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં બુંદીના લાડુ આવે. સખડીમાં ચણાની દાળની પુરણપોળી અરોગે.

મહા સુદિ ૧-એકમ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧)

સખડીનો શયનભોગ

વસ્ત્ર : લીલી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ, ગદ્દલ લાલ જરીના

સાજ : લીલી જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા માણેકના, આભરણ માણેકના, માલા છ માણેકની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે, કતરા, ચંદ્રિકા માણેકના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ઘારીપૂરી આવે. સખડીમાં ચકુલી અરોગે.

શયનભોગ સામગ્રી : **આજે શયનભોગમાં ખીચડી આવે.** આજે જો રવીવાર, મંગળવાર હોય તો બીજના દિવસે અરોગે. આજે ભાતના થાળને બદલે ખીચડીનો થાળ આવે તેમાં ઘી ની કટોરી એક, પાકા કેળાની મીઠી કઢી, શાક એક નિત્યનું મિરચનું સુરણનું બીજુ શાક ભરમા બેંગનનું, ભુજેના દૂધીના તથા બેંગનના, કચરિયા, ભરતાની કટોરી, પાપડ, તિલવડી, ઢેબરી, મિરચફલ તથા મીઠી સામગ્રી તુવેરદાળની પુરણપોળી આવે. કઢેલા દૂધમાં ભાત પધરાવી દૂધભાત ધરવા.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ શયનભોગ સાજવાનો ક્રમ માગસર વદિ ૧૨માં લખ્યા મુજબ સાજવો.

મહા સુદિ ૨-બીજ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૨)

વસ્ત્ર : પીળી જરીના રૂપેરી કિનારીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ પીળી જરીના, ગદ્દલ શ્યામ જરીના

સાજ : પીળી જરીનો

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર સેહરા પન્નાના, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર બીજો હાર એક પન્નાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક પન્નાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં અડદની દાળની મીઠી કચોરી આવે. સખડીમાં અડદની દાળના ઢોકળાં અરોગે.

મહા સુદિ ૩-ત્રીજ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૩)

વસ્ત્ર : સફેદ જરી તાસના ઉપર કામદાની બુટીના, ફુરકસાઈ જરીના દિવાળીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ ગદ્દલ સોનેરી જરીના.

સાજ : સફેદ જરી તાસના ઉપર કામદાની બુટીનો, ફુરકસાઈ જરીનો દિવાળીનો બંધાય.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર બીચકો દુમાલો, આભરણ પન્નાના, માલા છ પન્નાની, તેના ઉપર હાર એક માણેકનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની પન્નાની, તેના ઉપર બીજો એક હાર હીરાનો, તેના ઉપર વિના પદકની માલા એક માણેકની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં અમૃતી આવે. સખડીમાં ઘઉંનો મીઠો ખીચડો અરોગે.

મહા સુદિ ૪-ચોથ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૪)

વસ્ત્ર : સોનેરી જરી તાસના ઉપર કામદાની બુટીના ફુરકસાઈ જરીના, રૂપ ચૌદશવાળા, ફરગુલ બટુઆ રૂપેરી જરીના આવે.

સાજ : સોનેરી જરી તાસનો ઉપર કામદાની બુટીનો ફુરકસાઈ જરીનો રૂપચૌદશવાળો બંધાય.

મંગલભોગ સામગ્રી : આજે શ્રી...ને મંગલભોગમાં શીખરન બુડકલ ની સામગ્રી આવે.

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કિરીટ હીરાની, આભરણ હીરાના, શ્રી કંઠનો શૃંગાર દુહેરો, પ્રથમ પર્વવત્ હોઈ ઉપરણો આંતરવાસનો ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં શીખરન બુડકલ આવે. સખડીમાં અડદની દાળ ની કચોરી અરોગે.

આજે શયન બાદ નિજમંદિરમાંથી જરીનો સાજ, ચંદરવો વગેરે ઉતારી નિત્યના ખંડ, પાટ, ચોકી કાઢી તેની જગ્યાએ ખેલનું સિંહાસન, ખંડ, પાટ, ચોકી આવે. **ચાંદીના પલનાને બદલે રંગીન કાષ્ટનું પલનું આવે. જે ડોલ સુધી રહે.** નિત્યની શૃંગાર ચોકી ને બદલે ફાગણની શૃંગાર ચોકી આવે.

આજે નિજમંદિરમાં સફેદ મલમલનો સાજ આવે. ચંદરવો, પિછવાઈ, સિંહાસન વસ્ત્ર, પાટની ખોલી, બિરાજવાની ગાદી, પીઠકનો તકિયો, બગલાઉ તકિયા બે, ખંડનો પેંડો, પાટ ઉપરની નાની ગાદી, ચોકી ઉપરની ગાદી, વગેરે સફેદ મલમલના ઉપરણાથી મઢીને આવે. વસંત પંચમીથી ડોલ સુધી ચાલીસ દિવસમાં ચાર વખત નવી મઢાઈને આવે. બિરાજવાની ગાદી શ્રીનાથજીના પાટોત્સવ સુધી નિત્ય મલમલથી મઢાઈને આવે.

શ્રી...ની ગાદી ઉપર ખેલ સમયે ઢાંકવા માટે ફરગુલ એક સફેદ જગન્નાથીનો નાનો તથા મોટો ફરગુલ એક સિંહાસન ઉપર ઝારી, બંટા, વગેરેને ઢાંકવાનો આવે. ફરગુલ ચાલીસ દિવસમાં બે વખત અથવા જો મેળ આવે તો ચાર વખત નવા બદલાવવા. ઉપરણો એક સિંહાસન ઉપર આગળના ભાગમાં પટ્ટી કરીને બિછાવવો. ઉપરણા બે

ખંડની સીડી ઉપર ઘડી કરીને બિછાવવા. ઉપરણો એક ખેલના ભોગ ઉપર ઢાંકવા. ઉપરણો એક ખેલાવતી વખતે હાથ પોંછવા માટે આ પ્રમાણે ના ઉપરણા દર આઠ દિવસે એટલે કે વસંત પંચમીથી ડોલ સુધીમાં પાંચ વખત બદલવા.

ખેલના વાસણ તૈયાર રાખવાની વિગત :

ચંદનની બરણી એક, ચોવાની બરણી એક ઢાંકણાવાળી, શ્રીઅંગને ખેલાવવા માટે ગુલાલનો કટોરો, બુકાની કટોરી, અબીલની કટોરી, સાજ ખેલાવવા માટે કંકુનો મોટો કટોરો, તેમજ ગુલાલનો કટોરો, ઉડાડવા માટે અબીલ તથા ગુલાલના કટોરા બે, શ્રી...ની આગળ રંગ ભરીને ધરવા માટે સોનાની ડબરી, ચાંદીની કટોરી, ગુલાબજલની શીશી એક, શ્રી મદનમોહનલાલજી તથા શ્રીસ્વામિનીજી બંને સ્વરૂપોને ધરાવવાની પિચકારી સોનાની બે, શ્રી...ની રંગની ડબરીમાં ધરવાની તથા ચાંદીની હજારા એક.

રંગ ઉડાડવાની ચાંદીની નાની મોટી પિચકારી હોય તે લેવી. મોટો ડબરો શય્યા મંદિરમાં સૂકા રંગનો ભરીને ધરવો. આ પ્રમાણે ખેલના બધા વાસણો તૈયાર કરવા.

ખેલભોગ સાજવા માટે વાસણ તૈયાર કરવાની વિગત :

થાળ એક, દૂધઘરની સામગ્રી નિત્ય ફરતી આવે તે ધરવા માટે કટોરી એક, કટોરી એક ગુલાબકતલી અથવા પગે મેવા ધરવા માટે, તળેલા મેવા ધરવાની કટોરી એક, સૂકા મેવા ધરવાની કટોરી એક, લીલો મેવો ધરવાની કટોરી ચાર, બુરા, લુણ, મરી ધરવા માટે કટોરી નાની એક એક તૈયાર રાખવી.

ફાગણના ચાલીસ દિવસમાં વસ્ત્રની જોડ નિત્ય નવી આવે. તેમાં અત્તર સમર્પી રાખવું. સોનાના, મીનાના, પીરોજાના, ફાગણના મૂંગાના, આ બધા આભરણો આવે. મૂંગાની જોડના બધા આભરણોમાં એક મણકો મૂંગાનો અને એક મણકો ફુંકા સોનાનો આવે. આ પ્રમાણે પીરોજાના બધા આભરણોમાં પણ એક મણકો પીરોજાનો અને એક મણકો સોનાના ફુંકાનો આવે.

મહા સુદિ ૫ - પાચમ

(વ્રજ : માઘ શુક્લ ૫)

વસંત પંચમી

પલ્લવની બંદનવાર નિજમંદિરના મોટા દ્વાર ઉપર બંધાય.

વસ્ત્ર : સફેદ જગન્નાથીના, ઉતુ કામના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ હરી સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

મંગલભોગ સામગ્રી : આજે શ્રી...ને મંગલભોગમાં બડો બાલભોગમાં સેવના લાડુ આવે.

આજથી લઇને ડોલ સુધી શ્રી...જાગે ત્યારે શ્યામ મલમલની રૂએલ દુલાઈની ઉપર સફેદ જગન્નાથીની બેવડી દુલાઈ ભેગી કરીને રાખી હોય તે ઓઢાડવી. ડોલ સુધી સિંહાસન ઉપર બિરાજવાની ગાદીની નીચે ફાગણના ખેલના ગદ્દલ ફરતા રંગના લાલ, પીળા, લીલા આવે. તેમાં આજે લાલ રંગનું ગદ્દલ ગાદીની નીચે આવે.

શ્રી...જાગે, મંગલભોગ આવે. મંગલભોગ આવ્યે પલનાની સેવા કરવી. પલના ઉપર ઓઢાડવાની દુલાઈ ચાલીસ દિવસ સુધી લાલ, પીળી શ્યામ અને લીલા રંગની ફરતી ફરતી આવે.

ત્યારબાદ શય્યાની સેવા કરવી. **ચાંદીની શય્યાને બદલે કાષ્ટની લાલ રંગની શય્યા આવે.** ડોલ સુધી ચાંદીના સાદા કસના બાંધવા. શય્યા ઉપર ઓઢાડવાની દુલાઈ લાલ, પીળા, શ્યામ, લીલી આવે. આ ચારે રંગની દુલાઈ ચાલીસ દિવસ ફરતી ફરતી નિત્યવત્ ઓઢાડવી, ચોરસો ઢાંકવો. આજથી લઈને ડોલ સુધી મુંઢાજીની, સાંગામાચીની, સુહાગપેટીની તથા શય્યા પાસેની ચરણચોકીની ઉપરની ગાદીની ખોલી સફેદ જગન્નાથીની ચડે.

મુંઢાજીમાં સાડી સફેદ ભાતવાળી સોનેરી કિનારની, ચોલી લાલ, લહેંગા બેજની અથવા લીલો, પાગ, સુથન, વાગો, પટકો તથા તનીયો બધું આવે. આ બધા વસ્ત્રોમાં અત્તર અને ચોવા મેળવીને લગાડીને ધરવા. અને વસંતી છાંટણાના ઉપર લખેલા મુંઢાજીના વસ્ત્રો મુંઢાજીની અંદર ઉપરના ભાગમાં રાખવા.

આજે શ્રી...ને અભ્યંગ થાય.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ બહારની ખીડકીની, આભરણ લાલ મીનાના, બાજુ, પોચી, કટિપેચ, નૂપુર લાલ મીનાના, માલા છ લાલ મીનાના મણકાની, તેના ઉપર હાર એક લાલ મીનાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની લાલ મીનાના મણકાની, તેના ઉપર હાર એક લાલ મીનાનો, તેના ઉપર પદકની માલા એક લાલ મીનાના મણકાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ ચાર લાલ મીનાના, શીશફૂલ લાલ મીનાના, સિરપેચ લાલ મીનાના, હાથ સાંકળા, ચંદ્રિકા સાદા ધરે. **શ્રી કંઠમાં ચાલીસ દિવસ સુધી હાંસ ધરાય નહિ. (આજથી હોળી ડંડા રોપણ થાય ત્યાં સુધી રંગ રંગના મીનાના આભરણ શ્રી...ને ધરાય, સોનાના અને પીરોજાના ધરાય નહિ, તેમજ શ્રીનાથજીના પાટોત્સવ પહેલાં વસંતી વસ્ત્ર ધરાય નહિ.)**

પલના સામગ્રી : નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં દહીંના મનોહરના લાડુ આવે સાથે બોરનું મીઠું શાક, ખીર, છાશવડાં, આવે. સખડીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, તિનફૂડો, ભુજેના, શાક બે તેમાં એક અડદની વડીનો ઝોલ અને બીજુ ચંદની શાક, પાપડ, અડદની દાળના વડા આવે. **ખડબુજા આવે ત્યારથી રાજભોગમાં ખડબુજાનો પણો નિત્ય આવે.**

આજથી ડોલના એક દિવસ પહેલાં સુધી શ્રી...ની શૃંગારની બંને માલા શય્યામંદિરમાં મુંઢાજી ઉપરથી ચોરસો ઉઠાવી, પાનનો ઘાટ સાજીને રાખવી. ત્યારપછી સિંહાસન આગળ એક હાથ છેટે ખંડ એક માંડી તેના ઉપર સફેદ બેવડું ખંડવસ્ત્ર બિછાવી, ખંડની સીડી ઉપર ખંડના પેંડાની બરાબર એક ઉપરણાની ઘડી કરીને બિછાવી, સિંહાસનના આગળના ભાગમાં એક ઉપરણાની લાંબી ચોવડી ઘડી કરી, પટ્ટી કરી બિછાવવો.

ખેલના સાજની કટોરીઓ એક ચાંદીના થાળમાં સાજી, એક કાષ્ટનાં ચોકઠા ઉપર તે થાળ પધરાવવો. તેમાં ચંદનની બરણી, ચોવાની ઢાંકણવાળી બરણી, ખાસાના ગુલાલની કટોરી, બુકાની કટોરી, અબીલની કટોરી, સાજ ખેલાવવા માટે ભીના કંકુનો કટોરો, ઉડાડવાના અબીલ ગુલાલની કટોરી એક એક આવે. આ પ્રમાણે ચાલીસ દિવસ સુધી ખેલની તૈયારી નિત્ય કરવી. **ભીનું કંકુ નિત્ય ન આવે. પરંતુ જે દિવસે નવો સાજ આવે તે દિવસે આવે.**

ફૂલઘરમાંથી માલા ચાર, છડી બે, ગેંદ બે તથા આંબાના મોરની ડાળી એક આ બધુ એક છાબમાં ચાલીસ દિવસ સુધી નિત્ય આવે. ડોલના દિવસે ન આવે. તેમાંથી છડી બે તથા ગેંદ બે ખંડની ઉપરની સીડી ઉપર રાખવી. માલા ચાર વિના થાકની આવે. તેમાંથી માલા બે ખંડની ઉપરની સીડી ઉપર ડાબી બાજુ ગેંદ, છડીની પાસે લાંબી કરીને રાખવી. માલા બે જમણી બાજુ લાંબી કરીને રાખવી અને માલા બે મોટી થાકવાળી સિંહાસન ઉપર ઝારી બંટાની તબકડીની આગળ એક એક રાખવી. આંબાના મોરની ડાળી સિંહાસનની વચ્ચે કળશમાં લગાડીને રાખવી. **આરતી સમયે ઉડાડવાના ફૂલની છાબ એક તૈયાર રાખવી.**

નિજ તિબારીમાં નિજમંદિરની દહેરીની આગળ વચ્ચે સુકી હળદરનું અષ્ટદલ કમલ કરી તેના ઉપર વચ્ચે કાષ્ટની ઈંઢોણી રાખી, તેના ઉપર ચાંદીનો કળશ જલથી ભરીને રાખી, તે કળશમાં વસંતનો બાંધેલો ગુચ્છો પધરાવવો. વસંતના ગુચ્છામાં ખજુરની ડાળી, જવ અથવા ઘઉંની ડાળી, સરસવની ડાળી, આંબાના મોર સાથેની આંબાની ડાળી રહે. ખજુરની ડાળીમાં બોર તથા પીળા ફૂલ ખોસવા. કળશ ઉપર પીળું વસ્ત્ર લપેટવું. આ પ્રમાણે વસંતની તૈયારી કરી તેની પાસે ચોકી ઉપર અધિવાસનની તૈયારી કરવી. તેમાં ખાંડની ગટ્ટીનો બટેરો, ભીના કંકુની તબકડી, પીળા અક્ષતની કટોરી, તુલસી પત્રની કટોરી, ચંદનની કટોરી, મીઠા જલથી ભરેલો શંખ તૈયાર રાખવો.

સમય થયે રાજભોગ સરે, આચમન મુખવસ્ત્ર થાય. શ્રી...નિજમંદિરમાં પધારે, બીડી અરોગે. ત્યારપછી શ્રી...ને ફરગુલ ઓઢાડાય. ચરણારવિન્દની આગળ લઈને ફરગુલનો વચ્ચેનો છેડો શ્રી...તથા શ્રી સ્વામિનીજીની વચ્ચેથી લઈને પીઠકના તકિયાની પાછળ ઉપર મરડી દેવો. એટલે ગાદી, પીઠકનો તકિયો તથા ચરણારવિંદ ઢંકાય જાય.

ખેલના સમયે શ્રીચરણારવિંદના દર્શન ન થાય એ રીતે ફરગુલ ઓઢાડાય. તે પછી સિંહાસનનું મોટું ફરગુલ ગાદીની પાછળથી લઈ ફરગુલના બંને છેડા સિંહાસનના આગળના ભાગ સુધી લાવવા, એટલે સિંહાસન તથા ઝારી, બંટો ઢંકાય જાય પછી નિત્ય પ્રમાણે માલા ધરાવી ઝારી યથાસ્થાને પધરાવી, ફરગુલના છેડાથી ઝારી, બંટાને ઢાંકી વસંતનું અધિવાસન કરવું.

(શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી અથવા શ્રીનવનીતલાલજી બિરાજતા હોય તો ગાદીના આગળના ભાગમાં આભરણ ઉપર ઉપરણાની પટ્ટી કરીને આભરણ ઢાંકવા. તથા મોટો ફરગુલ બિરાજવાની ગાદીની પીઠકના તકિયા ઉપરથી આખા સિંહાસનમાં ફેલાય તે રીતે ઢાંકવો. જેમાં સિંહાસન, ઝારી, બંટા, વગેરે ઢંકાય જાય. શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી ના ફરગુલ ઉપર લાલ દરિયાઈનું પીતાંબર ઓઢાડવું. આ પીતાંબર ડોલના એક દિવસ પહેલા સુધી નિત્ય ઓઢાડવું. તે નોમના બગીચા, કુંજ એકાદશી તથા ડોલના દિવસોમાં ઓઢે નહિ તથા ઉપર દર્શાવેલ મિતીઓમાં બધા સ્વરૂપોના છોટા ફરગુલ ઢંકાય નહિ.)

શ્રોત્રાચમન, પ્રાણાયામ કરી હાથમાં જલ અક્ષત લઈ ૐ विष्णुः विष्णुः विष्णुः ઈત્યાદી બોલી श्रीभागवतः श्रीपुरुषोत्तमस्य वसन्तोत्सवं कतुँ तदंगत्वेन कलशाधिवासनमहं करिष्ये આ પ્રમાણે સંકલ્પ કરી જલ જમીન ઊપર છોડી દઈ વસંતના કળશ ઉપર કંકુ, અક્ષત, ચંદન, છાંટી વસંતની આગળ ખાંડની ગટ્ટીનો બટેરો ભોગ ધરી તેમા તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ, કરી ચાર વાટની આરતી કરી, ગટ્ટીનો બટેરો તથા અધિવાસનનો સાજ ઉઠાવી, ખેલના થાળમાંથી ચંદનની બરણી, ચોવાની બરણી, ગુલાલની કટોરી, બુકાની કટોરી, શલાકા આ બધું સિંહાસન

ઉપર ગાદીના આગળના ભાગમાં રાખવું. ચંદનની બરણીમાં બરાસ મેળવી, ચંદનને ગરમ કરીને રાખવું તથા ઉડાડવાના અબીલ ગુલાલના કટોરા બે, તેમાં ફૂલ મેળવીને ખંડની નીચેની સીડી ઉપર ડાબી તથા જમણી તરફ રાખવા.

શ્રી...ને ખેલાવવા :

સૌપ્રથમ શ્રી...ને દંડવત્ કરી ચંદનની બરણી હાથમાં લઇ ચંદનથી અંગુલિવતી પાગને એવી રીતે ખેલાવે કે ચંદનના છાંટા અલંકાર ઉપર પડે નહિ. ત્યારબાદ અંગુલિથી કોઠાવસ્ત્ર તથા વાગાને ખેલાવી, વાગો ઉંચો કરી સુથનને ખેલાવી, ચંદનથી આજ પ્રમાણે શ્રીસ્વામિનીજીની ચોલી, સાડી તથા ચાદરને ખેલાવી, માલાને ગાદીના મોહરાને, ખંડ ઉપરની માલા ને, છડી તથા ગેંદને ખેલાવી પછી ક્રમવાર ગુલાલ અબીલથી ખેલાવી શલાકા વતી ચોવાની ટપકી પાગ, કોઠાવસ્ત્ર, વાગા, સુથનમાં તથા શ્રીસ્વામિનીજીની ચોલી, સાડી તથા ચાદરમાં લગાડવી. ભીના કંકુથી સિંહાસનનું પીઠક, સિંહાસન વસ્ત્ર, ખંડ, પિછવાઇ, ચંદરવાને ખેલાવી ખાસાના ગુલાલથી કેવળ સિંહાસન ખંડ, પિછવાઈ, ચંદરવાને ખેલાવવા. નિત્યતો કેવળ ગુલાલથી ખેલાવવા. ત્યારપછી ખંડને સિંહાસન સાથે લગાડવો. આજથી લઈને ડોલના એક દિવસ પહેલાં સુધી ખાસાના ગુલાલ તથા અબીલ એક એક ચપટી ભરી શ્રી...પાસે હાથ કરીને નિજતિબારી તરફ ઉડાડી, અબીલનો કટોરો હાથમાં લઈ નિજમંદિરના દ્વાર આગળ ઉભા રહી અબીલ ઉડાડે, તેમાંથી થોડો શેષ રાખવો. ત્યારપછી ગુલાલ ઉડાડે, તેમાંથી પણ થોડો શેષ રાખવો. ત્યારપછી દંડવત્ કરી બારીક મલમલના ટૂકડાની ઝીણી વાટ કરી, સમોયેલ જલમાં ભિંજવીને શ્રી...ના અલંકાર ઉપર તેમજ શ્રીહસ્ત ઉપર અબીલ ગુલાલ વગેરે ઉડ્યા હોય તેને ધીરેથી પોંછી લઈ સિંહાસન ઉપરથી ખેલના સાજની કટોરીઓ ઉઠાવીને થાળમાં રાખવી. સિંહાસન ઉપરની થાકવાળી માલા બે મોટી, ખંડ ઉપરથી વિના થાકની માલા ચાર નાની, ખંડ ઉપરથી છડી બે તથા ગેંદ બે ઉઠાવી થાળમાં રાખવી. આંબાનો મોર પણ વડો કરી થાળમાં રાખવો તેવો ક્રમ છે. પરંતુ આપણે ત્યાં તો સંધ્યા આરતી સુધી રહેવા દેવોનો ક્રમ છે. ખેલના સાજની કટોરીઓમાં ચોવાની કટોરી થાળમાં ન રાખતા યથાસ્થાને મૂકવી. પછી તે થાળને શય્યામંદિરમાં માલાની થાળી રાખવાના પડઘા ઉપર રાખી ગાદી ઉપરથી તેમજ સિંહાસન ઉપરથી નાનું, મોટું, ફરગુલ વડું કરી સિંહાસન ઉપરની ગાદીના આગળના ભાગમાં ઉપરણાને પટ્ટી કરી બિછાવ્યો હોય તેની નીચેથી ઝારી, બંટા સરકાવી ઉઠાવી, ખંડની સીડી ઉપરથી ઉપરણો ઉઠાવી ફટકારીને નિજમંદિરની ખીલી ઉપર રાખી દઇ હાથ ખાસા કરી ઉત્સવભોગ ધરવાની તૈયારી કરવી.

ઉત્સવ ભોગઃ ઉત્સવ ભોગ ધરવા માટે સિંહાસન પાસેથી ખંડ સરકાવી ચોકી બે માંડવી. એક ચોકી શ્રી...ના સિંહાસનની આગળ અનસખડીભોગ ધરવા માટે તથા જમણી તરફ એક ચોકી દૂધઘર ભોગ ધરવા માટે માંડી તેના ઉપર લીલી પાતળ બિછાવવી.

દુધઘર સામગ્રી : તેમાં સફેદ બરફી, સફેદ પેંડા, કેસરિયા બાસુંદી, અધોટાનો મલડો, મલાઇ, માખણ, મિશ્રી, દૂધપૂરી, મીઠું દહીં, ખડબૂજાનો પણો, પગે મેવા બે જાતનો, તળેલા મેવા ચાર જાતના, સૂકા મેવા આઠ જાતના, ઋતુ અનુસાર બધી જાતના લીલા મેવા સાથે બૂરા, લુણ, મિરચની કટોરી એક એક આવે.

અનસખડી સામગ્રી : અનસખડીની ચોકી ઉપર નીચે જણાવેલી બધી સામગ્રી ધરવી. તેમાં સેવના લાડુ, ઘઉંના રવાના ગુંજા, ઠોર, સક્કરપારા, છુટી બુંદી, શિખરન વડી, મેંદાપૂરી, અડદની દાળની ફિકી કચોરી, લીલા વટાણાના ફિકા ગુંજીયા, ફડફડીયા બે જાતના, ભુજેના બોરના, બોરનું ખટમીઠું શાક, ઉત્સવના સંધાણા બે જાતના આલુ તથા બેંગનના, કેરી વગેરે નિત્યના સંધાણાની કટોરી એક તથા લુણ મિરચની કટોરી એક એક આવે.

ઉત્સવ ભોગ આવે. તુલસી, શંખોદક, ધૂપ, દીપ, થાય. સમય થયે ભોગ સરે, શ્રી...ને આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડી અરોગે.

બંને ચોકી ઉઠાવી મંદિરવસ્ત્ર કરીને ખંડને સિંહાસન સાથે લગાડી ખંડની સીડી ઉપર સફેદ ઉપરણાથી મઢેલો પેંડો બિછાવી ખંડ સાથે પાટ, ચોકી લગાડી, ખિલોના માંડી, ગેંદ, ચોગાન ઠાડાં કરી, પ્રસાદી ઝારી ઠાલવી, ખંગારી, ફરી ભરીને સિંહાસન ઉપર યથાસ્થાન મૂકવી. ત્યારબાદ શ્રી...ને વેણુ વેત્ર ધરાવી, આરસી બતાવી, આરતી મોતીની થાળીની ચાંદીના દિવડાની કરવી. **આજથી લઇને ડોલ સુધી નિત્ય રાજભોગ આરતીના સમયે ફૂલ ઉડે.** ત્યારપછી આરસી બતાવી, વેણુ વેત્ર વડા કરી, માલા વડી કરી જમણી તબકડીમાં બંને માલા સાથે રાખવી. **(આજથી ડોલ સુધી બંને માલા જમણી તબકડીમાં સાથે રહે)** મંદિરમાં ગુલાલ, અબીલ તથા ફૂલ ઉડ્યા હોય તેને ઉપરણાથી ઝાડીને નિજ તિબારી તરફ કાઢી નિત્યવત્ સુપેદી ચડેલ પેંડા બિછાવી અનોસર થાય. સાંજે ઉત્થાપન સમયે તિબારીના તાળા ખુલે ત્યારે નિજ તિબારીમાંથી ગુલાલ વગેરે કાઢી સોહની કરવી. આ ક્રમ ખેલના ચાલીસ દિવસ સુધી ચાલુ રહે.

ઉત્થાપન સામગ્રી : નિત્યના ફિકાને બદલે ઝારાની ઝીણી સેવ આવે. અને જ્યારથી ખડબુજા શરૂ થાય ત્યારથી ઉત્થાપનમાં નિત્ય ખડબૂજા તથા બૂરાનો બટેરો આવે. વધુ પ્રમાણમાં ખડબુજા આવવા માંડે ત્યારે દરેક સમયમાં શ્રી...ને ખડબુજા સાથે બૂરાનો બટેરો આવે.

વૈષ્ણવોને ત્યાં ઉત્થાપન ભોગ સરાવ્યા બાદ શૃંગાર વડા થાય. (મંદિર ક્રમમાં સંધ્યા આરતી બાદ શૃંગાર વડા થાય) વાગા, સુથન, પાગ વગેરેમાંથી ગુલાલ ઝાટકી, સૂકુ અંગવસ્ત્ર લઈ વાગા, વસ્ત્રને સહેજ પોંછી, શ્રીમસ્તક ઉપર જે ધર્યું હોય તેને પણ સૂકા અંગવસ્ત્રથી પોંછી, શ્રી...હસ્ત, શ્રી મુખારવિંદ તથા શ્રી ચરણારવિંદ ઉપર ચંદનના છાંટા પડ્યા હોય તેને અંગવસ્ત્રના એક છેડાને ભીંજવીને ધીરેથી પોંછી લેવું. આ પ્રમાણે શ્રી અંગમાંથી ગુલાલ કાઢીને ગાદી પરથી પીઠકના તકિયાને ઉપાડીને ગાદીને સારી રીતે ઝાટકી ગુલાલ કાઢી નાખી રાત્રિના ધરાવવાના આભરણ હોય તેને પોંછીને ધરાવવા. તે જ પ્રમાણે શ્રીસ્વામિનીજીના શૃંગાર વડા કરી અને ગુલાલ કાઢી લેવો.

ફાગણના દિવસમાં શ્રીમસ્તક ઉપર વસ્ત્રનો ટિપારો, ગોટી પાગ, કુલ્હે, પગા, દુમાલા, ફેંટા વગેરે ધરાવ્યા હોય તે શયન આરતી સુધી રહે. પોઢતી વખતે વડા થઈને આગલા દિવસની ખેલેલી ગોળ અથવા છજ્જેદાર પાગ બાંધે. જે દિવસે સોનાનો મુકુટ, મીનાનો ટિપારો, સેહરો, કિરીટ ધરાવ્યા હોય તે વડો થઈને પાગ રહે. તે દિવસે પડછીયાનું શીશફૂલ અથવા નાનો સીરપેચ ધરાવીને સોનેરી રૂપેરી બાદલાના લુમતુર્રા ફરતા ધરાવવા. શૃંગાર વડા થઈ ગયા પછી શયનમાં વસંત પંચમીથી ડોલના એક દિવસ પહેલાં સુધી નિત્ય પાગમાં લુમતુર્રા ધરે. પરંતુ જે દિવસે કુલ્હે, વસ્ત્રનો ટિપારો, ગોટી પાગ, પગા, દુમાલા અને ફેંટા ધરે તે દિવસે લુમતુર્રા ધરે નહિ. જે દિવસે ભારી

શૃંગાર હોય અને વાગા વગેરે કોરા રહી ગયા હોય તે દિવસે શલાકાથી ચોવાની ટપકી પાગ, સુથન, કોઠાવસ્ત્ર, વાગા ઉપર તેમજ શ્રીસ્વામિનીજીની સાડી, ચોલી, ચાદર ઉપર કરે. ત્યારપછી શયનભોગ આવે.

શયનભોગ સામગ્રી : છડિયલ દાળ, કઢીને બદલે વડાંની છાશ આવે. બાકી બધુ નિત્યવત્ આવે.

શયનભોગ આવ્યે સિંહાસન ઉપરથી બગલાઉ તકિયા ઉપાડી, અભેરાઈ ઉપર રાખી, પિછવાઈ, સિંહાસન તથા ખંડનો ગુલાલ ઝાટકી એક કટોરામાં ગરમ જલ લઈ, વડો કરેલો શૃંગાર ખાસા કરી, પોંછી ખંડમાં યથાસ્થાને મૂકી દેવા. (આ ક્રમ ચાલીસ દિવસ ચાલુ રહે.)

સમય થયે શયનભોગ સરે, આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડા અરોગે. શયન આરતી બાદ શ્રી...ને શૃંગાર ચોકી ઉપર પધરાવી નિત્ય મુજબ વાગા વડા કરી શ્રીઅંગમાં જ્યાં જ્યાં ગુલાલનો અંશ રહી ગયો હોય તેને અંગવસ્ત્રથી પોંછી લેવો. ફાગણમાં જે દિવસે વસ્ત્રના ટિપારા, દુમાલા, ફેંટા ધરાવ્યા હોય તે દિવસે પોઢાડતી વખતે વડા કરીને પહેલા દિવસની વડી કરેલી પાગ ધરાવવી. ત્યારબાદ નિત્યવત્ અનોસર કરવા.

મહા સુદિ ૬-છઠ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૬)

વસ્ત્ર : સફેદ જામદાનીના ગુલાબી અસ્તરની ઝાંઈવાળા, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર કુલ્હે ગુલાબી ઝાંઈની, આભરણ લીલા મીનાના, માલા છ લીલા મીનાની, તેના ઉપર હાર એક લીલા મીનાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની લીલા મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર રૂપેરી બાદલાની જોડ ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં આલુનો મોહનથાળ આવે. સખડીમાં મઠના ચીલા અરોગે.

ખેલભોગની સામગ્રીની વિગત :

આજથી લઈને ડોલના એક દિવસ પહેલાં સુધી ખેલભોગનો થાળ આવે. તેમાં દૂધઘરની સામગ્રી ફરતી ફરતી આવે. એક દિવસ અડધો શેર માવાની આવે, એક દિવસ ગુલાબકતલી, એક દિવસ પગે મેવા. તળેલો મેવા, સૂકો મેવો નિત્ય એક ફરતો ફરતો આવે. ઋતુ અનુસાર લીલા મેવા આવે. ખડબૂજા આવતાં હોય તો નિત્ય આવે બાકીના લીલા મેવા ફરતા ફરતા આવે. તેની સાથે બૂરાની કટોરી એક નિત્ય આવે. જે દિવસે કાકડી અથવા બોર આવે તે દિવસે લુણ મિરચની નાની કટોરી એક એક આવે.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ દૂધઘરના થાળ ઉપર પાતળ ઢાંકી, સફેદ ઉપરણો લપેટી શ્રી...ના સિંહાસનની ડાબી બાજુ પધરાવવો. જ્યારે પીછવાઈનો ખેલ થાય ત્યારે તે ઉઠાવી શય્યામંદિરમાં અનસખડીના બંટાના પડઘા પાસે બીજો પડઘો માંડી તેના ઉપર આ થાળ પધરાવવો.

મહા સુદિ ૭-સાતમ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૭)

વસ્ત્ર : સફેદ, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ લીલી સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગોળ પાગ, આભરણ શ્યામ મીનાના,માલા ચાર શ્યામ મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ઘરે. કતરા ઈકહરા સાદા અથવા લુમની કલંગી ઘરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં બુંદીના લાડુ આવે. સખડીમાં ચણાની દાળના ખમણ ઢોકળાં અરોગે.

મહા સુદિ ૮-આઠમ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૮)

વસ્ત્ર : સફેદ, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ટિપારા સફેદ વસ્ત્રના, આભરણ લાલ મીનાના, માલા છ મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ઘરે. ટિપારા ઉપર કતરા, ચંદ્રિકા સાદા ઘરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં તુવેરદાળનો મગજ આવે. સખડીમાં મગની દાળના ચિલા અરોગે.

મહા સુદિ ૯-નોમ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૯)

કાશીવાળા શ્રીરણછોડલાલજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ

વસ્ત્ર : કેસરી, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લીલી સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ, સેહરા લાલ મીનાના, આભરણ લાલ મીનાના, માલા છ લાલ મીનાની, તેના ઉપર હાર એક લાલ મીનાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની લાલ મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ઘરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં જલેબી આવે. સખડીમાં મેવા ભાત, તુવેરની દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના પાપડ, મીઠા ચીલા આવે.

ખેલભોગ સામગ્રી : આજે ખોલભોગના થાળમાં અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી, ખારેક, મોટી દ્રાક્ષ તથા લીલા ટોપરાના ગોળ ટૂક આવે.

મહા સુદિ ૧૦-દશમ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧૦)

વસ્ત્ર : સફેદ, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર દુમાલો બીચકો. આભરણ શ્યામ મીનાના, માલા છ શ્યામ મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કુંડલ ધરે, કતરા, ચંદ્રિકા સાદા ધરે તેમાં કતરો ડાબો ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ત્રિગડાનો મોહનથાળ આવે. સખડીમાં અડદની દાળના ચીલા અરોગે. (ત્રિગડાનો મોહનથાળ એટલે કાચા કેળાને બાફી, છોલી, તેમાં તપખીરનો લોટ તથા માવો મેળવીને તેનો મોહનથાળ બનાવવામાં આવે તેને ત્રિગડાનો મોહનથાળ કહે છે)

મહા સુદિ ૧૧-એકાદશી (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧૧)

વસ્ત્ર : સફેદ, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રી મસ્તક ઉપર ટિપારા લીલા મીનાના, આભરણ લીલા મીનાના, તેના ઉપર હાર એક લીલા મીનાનો, તેના ઉપર માલા એક વિના પદકની લીલા મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કતરા, ચંદ્રિકા લીલા મીનાના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં કેસરી ઘેવર આવે. સખડીમાં રતાળુના ગુંજીયા અરોગે.

મહા સુદિ ૧૨-બારસ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧૨)

વસ્ત્ર : સફેદ, વાગો ઘેરદાર, ફતવી સફેદ જામદાનીની ગુલાબી અસ્તરની ઝાંઈવાળી સોનેરી કિનારીની, ફરગુલ, બટુઆ પીળી સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ગુલાબી ખીડકીની પાગ, આભરણ શ્યામ મીનાના, માલા એક શ્યામ મીનાની, કર્ણફૂલ બે ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર કતરા સોનેરી ચમકના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ચંદ્રકાળા આવે. સખડીમાં મગની દાળના ઢોકળા અરોગે.

મહા સુદિ ૧૩-તેરસ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧૩)

વસ્ત્ર : સફેદ, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ બટુઆ લાલ સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર ફેંટા, આભરણ લીલા મીનાના, માલા છ લીલા મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે, કતરા સફેદ મીનાના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં ખડબુજાનો મોહનથાળ આવે. સખડીમાં આદુના ગુંજીયા અરોગે.

મહા સુદિ ૧૪-ચૌદશ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧૪)

વસ્ત્ર : સફેદ લાલ મગજીના, વાગો ચાકદાર, ફરગુલ, બટુઆ શ્યામ સાટીનના

સાજ : સફેદ સૂતરાઉ

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર છજ્જેદાર પાગ લાલ ખીડકીની, આભરણ શ્યામ મીનાના, માલા છ શ્યામ મીનાની, તેના ઉપર ગુંજા ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે. શ્રીમસ્તક ઉપર પાગ ઉપર ચંદ્રિકા સાદા નાના ધરે.

રાજભોગ સામગ્રી : અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મેવાટી આવે. સખડીમાં સૂકા ખંડરા અરોગે.

મહા સુદિ ૧૫-પૂનમ (વ્રજ : માઘ શુક્લ ૧૫)

હોળી દંડારોપણ

વસ્ત્ર : સફેદ ચીકણી જગન્નાથીના, વાગો ઘેરદાર, ફરગુલ, બટુઆ લાલ સાટીનના.

સાજ : આજે નવો સફેદ સાજ ચડે.

શૃંગાર : શ્રીમસ્તક ઉપર બહારની ખીડકીની પાગ, ચોવાની ચોલી, આભરણ સોનાના, માલા બે સોનાની, શ્રીમસ્તક ઉપર કતરા દુહેરા સાદા, વાઘનખો સોનાનો ધરે. કર્ણફૂલ બે ધરે.

આજથી લઈને ડોલ સુધી કટિના પટકામાં જમણી તરફ ગુલાલ ભરવાની થેલીમાં ગુલાલ ભરી તે પટકો શૃંગાર સમયે ધરાવવો. (ગુલાલની ફેંટ ભરવાનો ક્રમ તો રાજભોગના ખેલના સમયે છે. પરંતુ આપણે ત્યાં છોટા સ્વરૂપ બિરાજતા હોઈ તે વખતે ગુલાલ ભરવામાં અડચણરૂપ થાય માટે શૃંગાર સમયે ભરીને ધરાવવો)

આજે શ્રીસ્વામિનીજી ચોવાની ચોલી ધરે. આ પ્રમાણે જ્યારે જ્યારે શ્રી...ને ચોવાની, કેસરની, ગુલાલની, અબીલની, તથા જરીની ચોલી ધરાય ત્યારે શ્રીસ્વામિનીજીને પણ ધરાય છે.

રાજભોગ સામગ્રી :

આજથી શ્રી...ને ખીચડીની સામગ્રી બંધ થાય, તેના બદલે સફેદ ભાતનો થાળ આવે. અનસખડીમાં અધકીમાં મીઠું શાક આવે.

અનસખડીમાં ગોપાલવલ્લભની સામગ્રીમાં મગની મીઠી કચોરી આવે. સાથે મીઠું શાક આવે. સખડીમાં પાટિયાની સેવ, છડિયલ દાળ, પકોડીની કઢી, ભુજેના, પાપડ, આવે. દૂધઘરમાંથી અધોટાનો મલડો આવે.

કારતક વદિ ૧-એકમથી શીતકાલની સખડીની સામગ્રી નિત્ય ફરતી આવતી હોય તે આજથી બંધ થાય.

ખેલભોગ સામગ્રી : આજે ખેલભોગમાં અધકીમાં બદામમિશ્રીની ડેલી, મોટી ખારેક, દ્રાક્ષ, લીલા ટોપરાના ગોળ ટૂક આવે.

આજથી લઈને હોળી સુધી (ડોલના એક દિવસ પહેલાં સુધી કટોરો એક સોનાનો અથવા ચાંદીનો કેસરના રંગથી ભરીને ખંડ ઉપર ધરી તેમાં હજારા પિચકારી (ફુવારા જેવી અનેક છિદ્રવાળી પિચકારી) ચાંદીની તથા એકધારી પિચકારી બે મોટી સોનાની અથવા ચાંદીની શ્રીહસ્તમાં ધરાવવાની તથા પિચકારી બે મોટી સોનાની, પિચકારી બે મોટી ચાંદીની કેસુડાના રંગથી ભરેલી ખંડ ઉપર નીચેની સીડી ઉપર સામ સામે રાખવી. સફેદ વસ્ત્રની નાની પોટલી ત્રણ ગુલાલથી ભરીને શ્રીસ્વામિનીજીને ધરાવવા માટે રાખવી. કેસુડાના રંગનો મોટો કટોરો એક શય્યામંદિરમાં ખેલનો થાળ રાખવાના પડઘા પાસે બીજો પડઘો માંડી તેના ઉપર રાખવો. શ્રી...ના ખંડ ઉપર કેસુડાના રંગની પિચકારી બે મોટી આવે છે, તે ખેલ થયા બાદ શય્યા મંદિરમાં કેસુડાના રંગના મોટા કટોરામાં રાખવી. સાજ ખેલાવવા માટે ભીના કંકુનો એક કટોરો રાખવો.

સમય થયે રાજભોગ સરે. આચમન, મુખવસ્ત્ર થાય, બીડી અરોગે, ઝારી ભરાય.

પ્રથમ ચંદનથી ખેલાવીને પછી ગુલાલથી કપોલને રંગે, પછી શ્રીઅંગમાં ગુલાલથી ખેલાવાય. **આજથી લઈને ડોલના એક દિવસ પહેલાં સુધી નિત્ય કપોલ રંગાય, ડોલ ને દિવસે રંગાય નહિ.** પછી શ્રીઅંગ તથા ગાદીનો મોહરો ખેલાવ્યા બાદ સિંહાસન ઉપર ગાદીની આગળ ગાદીથી લગાડીને બરાબર વચ્ચે કેસરના રંગનો સોનાનો કટોરો, તેમાં ચાંદીની હજારા પિચકારી રાખીને તે પિચકારી મોહરાને લગાડીને ઉભી રાખવી. સોનાની એકધારી પિચકારી બે તથા ચાંદીની પિચકારી બંને બાજુ અને ગાદીના મહોરાને લગાડીને ઉભી રાખવી. સોનાના કટોરાની એક બાજુ અબીલ ગુલાલની કટોરી તથા એક બાજુ ચોવા, ચંદનની બરણી રાખવી. સોનાની બંને પિચકારી કેસરના રંગથી ભરીને શ્રી...ના તથા શ્રીસ્વામિનીજીના શ્રીહસ્તમાં ધરાવવી. સિંહાસન વસ્ત્ર, ખંડ, પિછવાઈ, ચંદરવાને વસંતવત્ ખેલાવી, ધરાવેલી પિચકારી વડી કરી કટોરીમાં રાખવી. ત્યારબાદ ગુલાલ અબીલ ઉડાડવા. (શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી, શ્રીનવનીતલાલજી બિરાજતાં હોય તો બિરાજવાની ગાદી ઉપર ડાબી બાજુ તથા જમણી બાજુ સોનાની એક એક પિચકારી બંને બાજુ કેસરના રંગની ભરીને લાંબી ધરાવી દેવી. પિચકારીના મુખ આગળની બાજુ રાખવા)

ત્યારપછી શ્રી...ને દંડવત્ કરીને રંગના કટોરા પિચકારી સહિત નિત્યના ખેલના થાળમાં પધરાવવા. નિત્યના ગુલાલ, અબીલ, ચંદનની કટોરી નિત્યવત્ થાળમાં રાખવી. સિંહાસનની તથા ખંડની માલા, ગેંદ, છડી ઉઠાવી ખેલના થાળમાં રાખવી. એ થાળ નિત્યવત્ શય્યા મંદિરમાં રાખવો. શ્રી...ના ખંડની નીચેની સીડી ઉપરથી ચાંદીની પિચકારી બે ઉઠાવીને શય્યા મંદિરમાં સૂકા રંગના કટોરામાં રાખવી. નિત્યવત્ ઉપરણા વડા કરી રાજભોગનો સાજ માંડવો. વેણુ, વેત્ર, ધરાય, આરસી બતાવી આરતી મોતીની થાળીની ચાંદીના દિવડાની થાય. નિત્યવત્ અનોસર થાય.

આજે હોળીનો દાંડો રોપાય તેની વિગત :

સાંજે ભદ્રા હોય તો સવારે મંગલભોગ ધરીને અને સવારે ભદ્રા હોય તો સાંજે શયન ભોગ ધરીને હોળીનો દાંડો રોપાય. છ થી આઠ હાથ લાંબા વાંસના ડાંડા ઉપર એક હાથ લાંબી મદ્રાસીની ધ્વજા લગાડી એક કાસાની થાળીમાં કંકુ, અક્ષત, પાંચ સોપારી, પાંચ હળદરની ગાંઠ, પ્રસાદી ગુલાલ, અબીલ, ગોળ, ફૂલપાન, ભોગ ધરવા માટે પ્રસાદી બરફીના નંગ બે, એક બટેરામાં ધૂપ, એકમાં દીપ વગેરે તૈયાર કરી શ્રી...ની આજ્ઞા માંગી